

Katholski Posol.

Ludowy časopis,

wydawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Wosmadowacny lětník.

W Budyschinje.

Czijherz Smolerjce knihezischezniye w macziczym domje.

1890.

W op schi jec zo.

	Strona
Budż kvalený Ježus Chrystus. Wot r.	1
Dopomijenití — wopomijenití. Wot Libicha	2, 14, 26, 43, 58, 139, 145
Próšwa wo podpjeru serbskoho seminaru w Prahy. Pscheloz. wot r.	9
Budż kvalený Ježus Chryst! Wot Psula	11
Z Różanta. Wot Wienki	12
Svjata wudowa Paula. Wot P. Malachiasa Stingla	12
Zhromadzina w Lejnje a „Katholicki Bojol“. Wot r.	21
Wobroczem kuzlar. Wot P. Tadeja Natuscha	28
Wujednianjo Čechow z Němcami. Wot Libicha	33
Něchto z Vaczouja. Wot R.	34
Do wólbom. Wot r.	35
Katholicki schuliki dohladowat' abo nie? Wot Wienki	41
Hlós z ludi psieczivo železnich. Wot Sch.	42
Leo XIII. Wot r.	49
Pieče čzo niedyrbało hiež? Wot r.	51
Svjaty Ethelbert. Wot P. Malachiasa	55
Zle pschitady. Wot r.	56
Nasich najdostojnijschi kniez biskop dr. theolog. Franz Bernert f. Wot r.	61
Zinjenjoběh biskopa Franca Bernerta. Wot r.	63
Khowanjo biskopa Bernerta. Wot r.	64
Wo rozžičerzenju křesčanstwa w Ruskej. Wot Tatuba Schewcžika	67, 74, 85
Boněšež z Afriki. Wot Krala	73
Wuznamjenienjo „Katholicko Pojola“ a joho redaktora. Wot r.	81
Tsczci zelchim Nowoho Zakonja. Wot r.	84
Psieczivo w Vaczonskej cyrkwi. Wot r.	84
Brühowanjo a psieczaczo psieczeli w Vaczonskej zytkwi. Wot r.	93
Wjérch Basutow wo čeſčenju maczerie Božeje. Wot r.	94
Wo rozžičerzenju křesčanstwa w Połscej. Wot Tatuba Schewcžika	95, 103
Wschelak spodživne wech z dweju katholiskeju kraju. Wot r.	101
Czornohown kapulir. Wot r.	104
Kardinal Manning. Wot r.	113
Katholicka cyrkej w Abysinie. Wot Krala	114, 123, 130, 148, 167, 187, 194
Liberalny Rom na mježy bankrotta. Wot r.	121
Letyšche žně. Wot r.	129
Svjecžina najdostojnijschoho knieza biskopa dr. theolog. Ludwika Wahla w Kölne. Wot r.	137
Archabt Maurus Wolter f. Wot r.	139
Kozponnijenki. Wot Sporuška	150
Wuzpoļenjo nowoho tachanta kapitla svjatoho Petra w Budyschinje. Wot r.	153
Kardinal Newman f. Wot r.	156
Hłowna zhromadzina katholikow w Koblenzu. Wot r.	157
Wo missionstwie w němicej Africy. Wot r.	159
Straſkne powodženia. Wot r.	160
Kniez kanonik Mistawich Smola. Wot r.	165
Zubileum biskopa Strožmayera. Wot Libicha	166
Konsekracija cyrkwi w Zittawje. Wot r.	173
Swjedženj w Zittawje. Wot r.	181
Serbki pěwaniji swjedženj. Wot r.	183
Wotpuš „Porciunkula“ a na swjedženju najswj. róžowca. Wot Kubascha	186
Wjeſota schuežka. Wot Kubascha	188
Syrotka a puczowai. Wot Symanla	193
Wo modlenju i svjatym. Wot Kubascha	201
Drobne myšlěžki. Wot Barjenfa	202
Žedyni, tiž chec svjashanh bycž. Wot Kubascha	205
Rubjenjo bamžovoho kraja lěta 1870. Wot Barjenfa	209, 222
Wottoléinj međchuiji jubilei knieza kanonika fararja Karla Junge w Seitendorfie. Wot r.	211
Dr. Robert Koch a joho wunamakanjo. Wot r.	212
Czerpjenja młodoho czornoho. Wot P. Tadeja	214, 231
Cylu muž. Wot Kubascha	215

	Strona
Katholicki Posoł na lóncu 28. létnika. Bot r.	221
Bawéšzenjo za pshipad invalidnoče a čas staroby	225
„Twoja wola je stan!“ Bot Kubascha	231
Katholicki měščnik, wujednač měra. Bot Kr.	232
Z Lüžic a Saksieje	
Z chtoho světa	
Naležnosće našoho towarzstwa	
Dary za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju	stajne rubriki.
" za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach	
" za wudačo Nowoho Zakonja	
" za serbski seminar w Prazy	
Wschelcizny, dopisy, zjawnie rozmówienja w někotrych čjistach. — Naučenjki.	

Pshispomnjenjo.

Dokonjawski 28. létnik našeho „Katholickeho Posoła“ džakujemy so wutrobnje wschitkim psheczelam a dobroczerjam, kotsiž su tež w tym lécje nas z nastawkami, dopisami, z rozešlanjom abo rozdawanjom, pshedpłaczenjom, rozšerjeniom a poruczeniom podpjerali.

Nastawki do tutoho létnika su pódla redaktora 12 spisacjerjo podawali: ff. farar Kubasch, administrator P. T. Natusch, P. Malachias, wučerjo Král, Wjentka a Symant, kapłan Libsch, theologaj Zarjent a Jakub Schewcik, dale Zelenka, Rencz a Scholka.

Dopisy do jednotliwych rubrikow su wschelacy ze spomnjenych knjezow a pódla tých hishcze stali: ff. can. cap. scholasticus Hornek, can. farar Herrmann, probst Wenzel, tačnat Nagel w Kadanie, administratorojo a kapłanojo: Jan Nowak, Ręzak, Biedrich, Zur, wučerjo Hicka, Brauner, Schewcik a Biedrich, theolog Scholka, dale hishcze Jakub Kolla, Holka, Michał Wawrik a druzy. — Wschitkim wutrobnie Zapłacz Boh tón Knjez!

Klownu expediciju w Budyschinje někto hízo dołhe lěta tachantski zwonk knjez Jakub Wjentka wustojniše a z wulkej śmeru wjedzie. Tomu swój najwutrobnitschi džak wuprajamy za wschitke zaſtužby, kotrež je za našhe zhromadne naležnosće sebi dobył. Píši wschelakim a mnogim zaſtujskim džele by nam njemózne bylo, Katholicki Posoł tak porjadnje wudawacž, hdý bydmy joho pomocy njemeli. Boh zdierz jomu strowotu hishcze wjèle lét! — Wutrobnym džak wuprajamy dale wschitkim, kotsiž su w jednotliwych wojsadach „Katholicki Posoł“ rozdělili a pjenieżne pshinioski dobrocziwje podawali. Běhu to, štotož wěmy: w Chróscicach ff. kapłanaj Scholka a Ręzak, pshekupcaj Domanja a Zarjent, we Wotrowje ff. can. farar Herrmann, w Marijnej Hwězdze P. Malachias a poselnik Lehmann, w Njebjelcicach kapłan Biedrich, klamar Kubasch a Schwejda, w Kamjencu ff. farar Nowak a pshekupc Vösch, w Róžencje ff. administrator Natusch, w Kalbicach ff. farar Kubasch, w Kulowje ff. farar Krause, w Radworju ff. administrator Zur, w Baćonju ff. kubler Piech a w Zdžeri ff. Čorlich. Wjèle próch su woſebje někotsi z nich měli. Tim so wutrobnje džakujemy. Runje tak tež tym, wo kotryhž zhonili njeſſny, zo su za Posoł ſobu ſo prówiali. Boh chył jim wschitkim mytowacž!

Wschém zbožne swjate dny — a na zasywidzenjo w nowym lécje!

W Budyschinje, 19. decembra 1890.

Redakcija „Katholickeho Posoła“.

Katholicki Poſoł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 1.

4. januara 1890.

Lětnik 28.

Budź chwalený Jezus Chrystus!

Z tuthym luboznym a zas mócnym słowom poſtrowjamy swojich lubyh
cžitarjow pšči nastupjenju nowoho lěta a pščejemj jim wscho najlepšē.

Nascha swjata cyrkj wot swjatoho Ducha wjedzena je najswjecžjshe mjeno
Jezusowe na zapocžatk nowoho lěta stajila postajiwschi na prěni dženj swjedzeň
wobrězania naschoho Zbóžnika a wuzwolivschi za njón krótke a tola zas we
mjenje naschoho Zbóžnika wscho wopichjace scženjo.

Tak we mjenje Jezusowym nastupujemy nowe lěto. We žiwej wěrje do
njoho a w krutej nadžiji na njoho krocžimy njebožazne do cžemnoho a drje
tež strašchnoho pščichoda. Schtožkuli nam tutón, schtožkuli nam nowe lěto pšči-
nje: hdyž je Jezus, hdyž je Bóh z nami, schtó budže pščecživo nam?

Tež my w tym samym najswjecžjskim mjenje zapocžinamy nowe lěto, hžo
28. naschoho časopisa. Pščed 27 lětami poſtrowi kniež can. Hórník ka-
tholickich Serbow, hdyž prěnje čišlo Katholickoho Poſoła wuda, z tym samym
poſtrowjenjom. Směny zawěscje cyle dowěrnje prajic̄, zo je nasch časopis
duhéj, w kotrymž so spomijene poſtrowjenjo jeno wuprajic̄ hodži, swěrny
z wostal.

Pščede wschém je dužowne zbožo Serbow pščec prěni a najwožnijsji
nadawek byl, za kotrymž je so nasch časopis ze wschej mocu pröcował. Tam a
sem je so to wopaki zrozemiło a je někotryžkuli so na Poſoł hórschil. Hrožace
słowo potom rěka: „Njebudžemy Poſoł wjachy džeržecz!“

Na to dwoje wotmožwjamy: Ranic̄, njetrjebawši pščimac̄ nasch časopis
nikoho njecha. Wón njeptyta „washe“ ale „was“, wón swój wujitk ē washej

ſkodje njepta, ale žada a pyta wasch trajacych wuzitk (kaž widzimy drugdy k swojej samnej ſkodje).

Druhe, ſhtož wotmoſwjamy, je: Štož je wopacžne, njemôžemy prawe mjenowacž, ſhtož halo cyle wescze ſkodne ſpóznawacž dyrbimy, njemôžemy ſkhwawowacž. Tohodla njemôžemy a njeſm'ny drugdy mijelčecž. Hewak by lepje bylo, zo z cyka njeryczimy.

Tola nadzijamy ſo, zo tež w nowym lęcze ſebi zrozemimy; wſhak tola wſhitej ſerbſcy ryczimy, a nic turkowcy.

Katholſki Poſol tež cjaſne zbožo Serbow žada a pyta. Tohodla budžemy tež w nowym lęcze zaſ naležnoſcze, intereſsy naſhoho drje małohu ludu, kij pač ma tola tež prawo na egiſtencu, a intereſsy kóždoho woſebje — kaž dałoko budże nam možno — rady a ſwérne zaſtupowacž.

W tutym dwojim prôcowanju proſyimy wſhach derje ménjacych wo pomoc a podpjeru, a poruczamy ſo tež dale pſhczelnomu a dobrocziwomu rozſudžowanju.

W Budyschinje, 1. januara 1890.

Redakcija „Katholſkoho Poſola“.

Dopominjenki — wopominjenki.

Tola wróczimy ſo zaſ, z wotkež ſmy wuſhli. Věch po tajkim do města Budyschina k cykle doſpołnije cuzym ludžom pſchischoł, kotrejž hſchcze ženje wo- hlađał njebeč. Kaf mi běſhe, to ſnadnje zhudacze. Najkerje je ſo mi z wo- předka džiwno zdało, hacž runje ſo njevěm dopomnicž, zo by ſo mi tehdom runje jara ſtyſkało.

Cuzy běch wſhém a tež mi běchu wſhitej cuzy. Njevěrjach ſebi pſhestupicž, ryczecž, jescz, njevěrjach ſebi z cyka ničo, dokelž jow ludžo hinał khodžaču, ryczaču, jědžaču. To njebeč hſchcze ženje tak widział. Poſla nas doma bě to wſhiklo hinał: tam ſo krucze ſtuſače, ſerbſki ryczesche a ze ſerbſkej ſzicu jědžesche. Jow jara z waha ſtuſaču, jow mějeſche němſka rycž a němſka ſzica ſwoje knjeſtvo. Škoda jeno, zo swojeje fotografije z tamnoho časa nimam!

Alle, ſiněm prajicž, ludžo běchu pěni a pſhczelni, ale tež doſez kruči, woſebje wón, mój hospodař. Khodžesche džen wote dnja do papjernika na Židow, bě cyly džen w fabrich, jeno wječzor domač. Tak čakachimy tež tehdom, hdyž běch prěni džen w Budyschinje, na njeho z fabriki. Be muž w naſlēpſkich lětač, ale bohužel khory, mějeſche wič a khodžesche z dwemaj ſkiomaj. Powitach joho abo powita mje — njevěm, kaf to bě — powita mje pſhczelniſje, ale pytnych tež hnydom, zo mam krutoho a nimale zdželanoho knjeza pſhed ſobu, a zo je mojeje rjaneje wjeſneje ſwobody — konc. A tak tež bě.

Hijo hdyž prěni króč hromadže wječerjachimy, dyrbjach wjele wuknycž: pacjerje němſki ſpěwacž, ſzicu hinał džeržecž, widliczkom a noža ſo hinał pſchimacž, hinał ſydačz a woſebje hinał — ryczecž. Za blidom drje mijelčacž, ale, hdyž dyrbjach ſhto prajicž, dyrbjach wſhém „wy“ rěkacž. Tola němſke „Sie“ mi do hlowy njeħaſche, t. r. we wěſtých padach. Hdyž mijenujey nie jenož jenoho, ale wjach ludži ménjach, dých ſerbſke „wy“ z němſkim „ihr“ pſheložecž. Alle to

běch trječil. Štoto su prajili, to njewěm, ale zo liščejace ſłowa byle njeſſu, to je jene. Tola wěm ſo tróſhtowacž, wſchak běch derje měnił a ſhtož je mi dženſa hiſčeze wažniſche, ſpóznamam z toho, zo ſym z najmjeńſha hžo abo lepje hiſčeze tehdom ſerbſki možl a nič jeno po ſlowie, ale tež po zmjſtu němcžinu wukný. Pſchetož to ſo mi prawje njezdaché, zo dyrbjach dwachcži woſobam runje tak kaž jenej jenickej woſobje „Sie“ prajicž. Tola doſcz wo tym!

Mój njeboh hoſpodař khodžeſche po tajkim do papjernika. Ve tam do- hladowan nad mnogimi dželacžerjemi a dželacžerkami. Mějeſche tóſkto piſacž a liezicž. Njekhodžeſche ſo wohjednu domoj, ale wohjed dyrbjeſche ſo jomu do fabriki noſycž, ſhtož z wjetſha jedyn z nas hólčatow, kž pola njoho bydlachmy, cžinjeſche. Pſchi tej ſkladnoſci ſym derje ſpóznał, tak ſo papjera džela. Ma ſubi, na kofruž ſkoru wſchědnie pſchitħadzach, ležachu wulke ſepje ſtaryh ſapow, tak zo bě ſkoru cyh ſhos z ſapami zavoriſhtowanymi. Tute ſapu dyrbja ſo po swojej barbje wubjeracž, tak zo ſo czerwjené, módré atd. woſebje ſtađu. To cžini ſo toho dla, dokelž jena barba ſnadniſho hacž druhá puſčeza a na wſchelake barby dyrbja ſo wſchelake bělenja (blejhi) na- ložecž. Skónčenje ſu wſchě ſněhběte, tak zo widzeč njeje, kaſku barbu ſu předy měle. Potom mjele ſo tutu běla maſa na wuſmuž, z kofrohož ſo napoſledk papjera džela, kž je tež z wjetſha běla.

Nětk možl po prawom bělenjo ſapow a cžiſčenjo cžlowjeſſeje wutroby pſchirunowacž. Tola lepje je, hdyž ſebi tajſe pſchirumanjo ſam pſchi ſebi ſežinisch, to změje wjac wužitka. Nimo toho njewěm, kaſkeje barby twoja wutroba je, hacž je hiſčeze běla, abo hžo čorna, tež je možno, zo je módra abo piſana. Štoto z tutymi barbamí měnju, móžech zhubacž. W cyrkwinſkej ryezi woſnamjenja kóžda barba něſhco woſebite. — Bohužel, zo ſo na ſněhbělu papjemu nic jeno z cžornej tintu, ale hukto hiſčeze z hóle čormym — zlym wotpohladanjom, haj z jědom piſa. Jeno derje, zo w Serbach hiſčeze tajſich nimam, kž bych ſebi piſero wot čornoſho ſamoho wodžicž dali. Z toho pač zaſ jaſnje ſežhuje, zo dyrbjich ſerbſke piſma ſebi wažicž, kupoval a cžitacž!

Mój njeboh hoſpodař mějeſche w fabricy woſebite městno, hždež joho piſarſte blido ſtejeſche. Tam by tež wohjedowař. Pſchi tym mějeſche ſwojich wſchědnyh ſubnych hoſcji, kž w zmjje a w lečeze w ſwojich pſchech jenak ſchěryh ſukničzach pſchitħadzowacu. Wiedzachu wolno, hždež, a čas, hdyž bě jim ſhto pſchihotowane, jara derje a njehladaču ženje kaſanja. Věchu to — wroble. Tež zwěrjo ma dobrý pomjatk a znaje toho, kž ma je rad. Kaž cžlowiek ze ſkotom woh- khadža, tak na wuči ſo tež z ludžimi wobkhadžecž. Toho dla dyrbji ſo na to ſedžbowacž, zo džecí ſe ſkotom njezathadžea!

Po ſwiatoku bych jomu napſhečzo khodžil a joho za ruku domoj pſchewodžař. Tak ſym z nim nekotry zaſtaſny króč po Židovje abo radſho ze zadu po mjeheſke ſežezen nimo harwařne ſhół a potom po 113 ſhodzenkach hacž do města horje nimo „Miklawſhka“ wodžil, hždež nětk dawno hžo w cžichim rowcžu wotpoczuje. A zaſečeze tutón ſlódky wotpocžink ſměrn jomu pſhecz, hacž runje bych joho hiſčeze rad junu widział a woſebje ſkyſhař. Ve mjenujich nimoměry wjèle we ſwojim živjenju nazhonił, ſpytał a cžerpił. Mějeſche wicž, kž bě ſo woſebje do nohow a to do ſtopow a kulkow ſežahmyła. Boſoſz bě tak wulka, zo by ſkoru kóždy kamufličko woſebje wučuł a pſchi pſchestupjenju z boſoſzu druhdy ze zubaми zaſhapiroň. Ve mi joho nimoměry žel a dawach ſebi wſhu móžnu prou, zo bych runu hladku ſežežku wuſledžil. Tak bychmoj druhdy poč hodžim a hiſčeze dlěje hicž měloj. „Mojej nozy!“ tuto žalosčzace ſłowo ſym tyſac a tyſac króč z joho horta

zaſtylčał. — Spodžiwna węc, zo dyrbí někotry čłowięk, tif je ſebi toho najmijenje zaſtužił, na zemi teſko czerpiecž. Tola naſch njebeſki Wótc jo wę a ma zavěſce pſchi tym mudeſ a najlepſche wotpohladu. „Czerpjenja tuſoho časa nje-hodža ſo pſchirancz z radoſczemi pſchichodneje kraſnoſce.“

Zo je to na moju młodu hiſhce dzěſzowſku wutrobu wulki a trajacy za-čiſtceſ mělo, je jene. Njevěm lepscheje ſchule dyžli khoroložo a lepſchoho wucžerja dyžli khoroscž!

Mój njeboh hoſpodař bě wucženy krawc. Krawcy ſu z wjetſha kuf ſuđriſhi dyžli druzy ludžo a to bě tež wón. Ioho nan bě wojaſk był a taſ bě ſo ſtało, zo bě ioho syn jako hólczec do wuſtawa za wojerſke dzěčzi we Strupenje pola Königſtejnala pſchichot a tam dobru a krutu ſchulu wopytował. Beſt wuherny ſchuler był, woſebje jara jaſnije a zrozemliwje piſacz naukuňyl a hiſhce na starý džen by nam dzěčom rad ſwoje piſane wudželki a naſtańki poſkazował. — Tehdom bě minister wojny w Sakskej general z Beſchwic̄, tif by tež z časami Strupenſki wuſtaw a ſchulu ſam wopytował. Taſ tam tež raz bě a da ſebi ſchulerjow pſchedſtajicž. Brachſeſte ſo kózdoho, ſhoto budže ſchulu wukhodžiwschi wuknycž. Mój pozdžiſhi hoſpodař wotmołwi: „Wascha excelenca, ja dyrbju krawc wuknycž!“ „Schtó dha b'dze taſle ryczeſz“, wotmołwi pſcheczelny wyſoki kniež. „Schtóz ma tajke dary kaž ty, dyrbí njeſchtó druhe wuknycž.“ „Ale nan je rjeſt: ja ſyń krawc a ty tež ničjo druhe bycž ujetrjebaſh.“ „Njeſti ſwojому namej, zo chcu ſo ja wo tebje staracž.“

Ale ioho nan bě nimo měry krutý, dyrbimy prajecž, ſwojeje kłowoj a je z tym ſwojemu ſynej cyly pſchichod ſkaſył. Zawěſce bě taſki kniež ſwoje ſłowo dopjelnil a ſo wo ioho ſyna deſje poſtaral. Do ežo hož ma ſhoto lóſhť, to tež wěſcze wuwjedže, jeno zo njerozomnej ſtarſchej abo druzy ludžo jomu nje-zadžewaja.

Z radoſcu by na ſwoje młodę ſéta a na tyh ſpominał, kotryhž bě jako dzěčzo ſwojich dobroćelov ſpoznał. Wobraz generała z Beſchwic̄, tif we iſtuje na ſčenje wiſaſte, khowaſte ſebi jako drohu dopomnjeniku ze zbožownych časow ſwojeje přenjeje młodoczeſe.

(Pſchichodne dale.)

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Póndželu 30. dec. je ſo pſched tudominy konſitorſtwom kniež kapłan Kubas̄h za fararja w Kalbicach ſwiatocznje wobkručił. Boh pſchewodž naſhoho čeſczenoho ſobudželačerja do nowoho zaſtoſtwa!

— Patoržicu bu tudy na Tučhorju ſławny a ſwojemu narodej ſwérny wucžemy ſwiatocznje poſrjebaný — k. professor dr. phil. Kſhesczan Bohuwer Pſul, kotryž drje wot l. 1878 w Njeſwacžidle ſlabohu widženja a khorowatocze dla na wotpocžinku pſchebnywaſte. Wón bě 21. decembra zemrěl. Pſched káſhcežom we předowanſtej hali mjeſečne najprjedy měſchczanski farar k. dr. Kalich němſku a potom k. farar Žakub z Njeſwacžidla ſerbſku rycž, na ežož prěniſhi poſrjebne modlitwy ſerbſej a němſch wukonjeſte. Blížſe frejne a ſwérne druhe pſcheczelſtwo bě mjez njeſmiohimi pſchewodžerjemi. Towařſtvo Maćicy Serbskej bě ſwojemu ſobuzaložerjej, wuhernownicej a čeſtnomu ſobuſtawej wyſoku wjechlatu paſmu ze ſerbſch čiſtceſnym ſpěwom na atlasowej ſekli poſwjeſciло. — Njeboh professor Pſul narodži ſo 25. měrca 1825 na měſchczanskim burſtlim ſuble w Pſchichcecah, ſtudowatſe tu na gymnaſiju a wot jutrow 1843 w Lipsku theologiju a woſebje filologiju. Po wopuſtcezenju university bě najprjedy pomocny a potom 1848 ſtatny wucžer na gymnaſiju kſhižneje ſchule w Drježdžanach; w lécje 1861 bu

professor a tertius na tamniščim Vižthumškim gymnasiju, z kotrohož dyrhiesche khorosče dla wočko l. 1868 na pensiju wotencz. Psiul je zahe pocjał spisowac̄ a wosebje w serbskim pismowstwie je pomhal hižo 1842 psi dr. Jordanowej Gutniczej a Nowinach, wot 1848 w Casopisu Macicy Serbskeje a druhdže. W swojim powołaniu spisa wón někotre ważne programmy a w l. 1860 knihu: Lateinische Dichterschule für Gymnasien und Realschulen. Wón bě znamjenity ryžespytnik, wustojni pěsnier a tež spisowat̄ za lud, kotromuž dwě powiedańczen poswjećiz: Serbaj (1848) a Wuměńkar (1851). Najwažnijše joho spisy sū: Serbski Słownik (1857—66); Laut- und Formenlehre der überlaufitjich=westudischen Sprache 1867 (z džela serbscy hižo 1848 a 1861); wobſčerne nastawki w Casopisu, wosebje ważne Pomniki Polobjanskeje Slowjanščiny (1863—64), wukładowanjo serbskich słowow a t. d. Njebohi professor běsche psihi wulkej wuczeńnoſezi cžidli a psjeczelniwy, nabožny a sprawnje rozjudzacy muž a wuznamjenijsche so ze swojej luboſežu k wschitkim Serbam a wschomu serbskomu. Wot metodosče běsche tež nam katholiskim Serbam jaro psjihilem; naſki katholiski serbscy wotcžinycy běchu jomu wosebje lubi. W poslednich latach a tež hižo předy skutkowanje wón sobu za to, zo bychu luthersek Serbja z katholiskimi w politiſkih naležnoſežach, jako psihi wuzwoleñiach na němſki a ſakſki ſejm zhromadnje a jednotuje wuſtupevali. Toho dla wostanje joho imeno w požohnowanym wopominježu wschodnich swérnych a k zbožu Serbowſtwa poruno jomu so woprowachy wotcžinow. W swojich skutkach a spisach budže njebohi professor Psiul tež w psjichodnoſezi injez nami živý! Joho žaruja joho mandželska rodžena Žakubec z Budyschina, joho ſotra fararjowa Smišhowa, wobeju ſwójba, mnohe psjeczelſtvo a ſwakowſtvo, serbscy wucženi a tež serbski lud. Njech njebozicžkomu po čerpjenja połnych a czěmnych dnjach joho pozemſkoho živjenja nětko ſvēci wěcne ſvěto. M. H.

— Kaž druhe lěta je tež z psjihileznosče minijemych hodownych ſwiatyh dnów wejenotliwych ſchulach a kath. towarzſtwach so wobradženjo wotbywało. W tačantskej ſchuli mějeshče so hižo sobotu na ſw. Domashha wobradženjo za khrude džeczi, kotrychž je wjèle wyſhe sto ze wſchelakej trébnej draſtu so wobdzeliſlo. Psihi ſwiatocžnosći vycěſeſe kniez direktor Löbmann, a ſpěwachni džeczi někotre lubozne hodowne ſpěwy. Tutomu wobradženju psjihamku so hnydom druhé, kotrež tudomne katholiske towarzſtwo žónſkih khrudym tutoho města a Židova psjihotuje. Na 60 khrudym doſta po wosuſku a puncze koſeja. Tež khrudym ſchuliskim džeczom bě towarzſtwo kózdomu wosuſku psjihalo. Psihi tuthym wobradženju mějeshče kniez katechet Libšč ryc. — W Hajnicach běsche wobradženjo Boži dženii wjeczor, po ſwiatocžnym myſhporeje a to hnydom w kapali, dokež tam wjetſchoho psjihovdnoho městna nije. Wſcho hromadže 77 džeczi doſta tam z džela nahladne dary, wſchelaku draſtu a druhé trébne wěcy, někotre za 8—9 markow. Tež doſta zas kózde džeczo malý wosuſk. Trébne ſredki k tomu so kózde lěto psjed hodami ſkladuja. Kadoſež wobdzelenych džeczi so njeſhodži wopisac̄. — Tež Boži dženii wjeczor běsche wobradženjo za katholiske ſchuliske džeczi w Lubiju w tamniščim ſw. Bennowym towarzſtwje. Tež tam běchu ze ſkladownych darow wſchelake rjane dary za potřebných so wobſtarac̄ mohle. — Katholiske rjemjeſlniske towarzſtwo wobzamku wobradženja ze swojej rjanej hodownej ſwiatocžnosći, na kotruž bě so telko wopytarjow z města a ſuſodnych mšow zhromadžito, zo bě wulka ſala eyle psjehyſelnena. Tón króz hrajeſche so wosebita hodowna hra wot Paillera, w kotrejj so ſvjate potajnoſeže tuthym dnów psjehedſtajeja. Po tuthym běsche wulosowanjo hodowneje loterie a psjehadžowanjo hodownoſtne ſchotoma a wſchelakich darow.

— W minjenym lécje bu pola nas z naſcheje woſady a ze ſem pschi-pokazanych měſtow a wſow 120 kſchczenych; mjez nimi běſhe 56 mužſkoho a 64 ženskoho ſplaſha, 10 njemandželskich, dwójich dwójniki a jedyn wotroſceny žid. — Kommunikantow běſhe 8011. — Wérowanjow bě 25, w tym 12 měſhamych po wérywuznaczu. — Zemrětyh bu naſchih pola nas tudy (75) a w Měniſchoncu (20) pohrjebanyh, z cyla 95, a k tomu 4 morworodžene; z pschipokazanych měſtow a wſow, kotrež ſo w někotrym naſtupanju k nam džerža, z wjetſcha tudy nje-hrjebaju, jako z Lubija, Wóſporka, Žemic atd. Tež buſhtaj mandželskaj (z Markranſtäda pola Lipſta) na žadanjo tudy pohrjebanaj, a tež jene džeczo z Budyschina. Z tamnyh 95 w matrice zapisanych woſadnych bě 54 džeczi niže 14 let; starobu mjez 14. a 20. létom mějaču 4; z wotroſcenyh 37 běchu woſmjo mjez 20. a 30. létom; pshez 40 lét běchu 8, pshez 50 pak 7, potom 8 pshez 60, 5 pshez 70 a jedyn (njebo Miklawſch Dncžman z Dženifec) nimale 83. Mjez dorofcenyh bě 8 nježenjenych abo njewudatých, 16 mandželscy, 4 mandželſke, 3 wudowy a 6 wudowcow.

M. H.

— W Huscy je 20. decembra majoratski kniež nad Husku a cylym pschiſtachym knieſtowm hrabja Karl Schall-Riaucour po krótcej cjekej khoroſeji wunrěl zawoſtajiwſhi mandželsku, 2 synkow a 2 džowcječych. Khowanjo bě 23. decembra w Huscy na ſwojbnym pohrjebniſhcu a mějeſhe je kniež senior Kuczañk pschi aſſiſtency 3 Budyskych měſhnikow.

Z Radworja. W zańdženym lécje je ſo w naſchej woſadze 56 džeczi na-rodžilo, mjez nimi 3 morew narodžene (28 hólczatkow a 28 holczatkow), mjez tutymi tež 7 njemandželskich (4 katholſkych a 3 lutherskich). — Wunrělo je 49 woſobow, 22 mužſkych a 27 ženskych, 23 dorofcenyh a 26 džeczi). — Pschipowjedanych bu 16, tu wérowanych 11 porow. — K Božomu blidu je pobyllo 4400 woſobow (wyſhe toho někotre ſta w Zdjeri). — Do bratſwa Ježiſoweje ſmijerteſneje styſtoſeje na Khižu da ſo 35 woſobow zapisač. — Domach wobſtaranych bu 60 woſobow.

Z Njebjelječic. Z wupolazom cyrkwinych knihi narodži ſo tudy w lécje 1889 z cyla 17 džeczatkow (11 hólczatkow a 6 holczatkow), z nich 15 mandželskich. — Zemrělo je 13 woſobow, 7 mužſkych, 6 ženskych, z nich 8 dorofcenyh, 5 džeczi. — Pschibylk wucejim po taſkim 4 dňue. — Pschipowjedaniow bě 11, tudy wérowanych pak 5 porow. — K ſwiatomu woprawienju pobu 4150. — Zamoženjo za nowy wulkı voltař je hac̄ na 4,142 mk. 37 p. narostl (pschi tym dar njeboh Marije Woldrichowej z Pěſkec: 300 mk.) w knižey za nowe ſwječjo je 314 mk. 57 p.

W Drejdzanach běchu 30. dec. tamniſhi knieža duchowni ſwojimaj ſobubratromaj kniezej Briedenej a kniezej Hartmannnej rožjohnowacu hoſežinu wuhotowali, kotrež tež najdostojniſhi kniež biskop ze ſwojej pschitomnoſcu poczeſeči. Kniež Brieden, kiz je 18 lét měftno halo kaplan w Jofefiniym wuſtawje ze wſchej ſvēru a khwalbu zaſtawał, pschindže halo probſt do Magdeburga a kniež kaplan Hartmann, kiz je tých 8 lét, kotrež je wuſwječeny, w Drejdzanach halo kaplan pola dwórfkeje cyrkwe a katechet jara pilnje ſlutkował, je za fararja w Anna-bergu poſtaſeny a je ſo hijo tón ſamy džen 30. dec. tam podał. Boh pschewodž wobeju kniezom do nowoho wažnoho zaſtojiftwa ze ſwojim žohnowaniem.

— Pónđzelu 30. dec. woſbu ſo tudy w katholſkej towarzſhni zhromadžizna, na kotrež bě pschedydiſtvo Budyskoho Čäcilijnoho towarzſta wſchitkých k. duchownych, wuczerjow a organiſtow, kotrež ſo za to zajimaſa, pscheproſylo, zo by ſo na njej założenjo diöceſanskoho Čäcilijnoho towarzſta za cyli Šaſku wurađiſlo a by-li móžno bylo, tež dokonjało. Na zhromadžiznu bě ſo 26 kniezow zeſhlo

a běžu za stupjene z Luticy: Budyschin, Žitava, Grunau a Njebjelskich a z herbštských krajov: Drježdžany, Lipšt, Chemnitz, Pirna a Radeberg. Wyshe toho bě z Myschna a Neulentersdorfa so z dopisom do předka pschiſtovaniſto za wobzamstvjenja tuteje zromadžizny wupraſito. Hłowne měſtna Sakſkeje, hdzej so w duchu svjateje Čäcilije ſkutkuje, woſebje Budyschin, Žitava, Lipšt a Drježdžany běžu po tajſtim zaſtupjene. Hdzej bě zromadžizna k. kaplana Skalu, präfesa Budyskoho towarſtwa, ſebi za pſchedydu wuzwolila, rozeſtaſia titón pſchede wſhém wotpoſhlad a zamysł dženſniſkeje zromadžizny. Pſchedydtwo Budyskoho towarſtwa bě ze wſhelaſtich ſtronow ſo namolwiało, zo by ſo wo zjednoczenju hižo wobſtojachych Čäcilijnych towarſtow Sakſkeje pröcowiało, a dyrbjeſte cžim bóle za to ſo poſtaracz, dofež běžu z wukraja na jenoſliwe towarſtwa namolwienja doſikle, kotrež jich pſchizamſtvenjo k wukrajnym towarſtwanm žadaču. Tara wuſtojny naſtaſk knieza ſeminarskoho wyſhſchoho wuczerja Plewki z Budyschina (w Drježdžanskim katholſkim liſce čo. 45 z 10. novembra) běſhe cylu naležnoſć rjenje wuſwetli a pſchihotował, a zo njeſwobkedybowany wostał njebe, wo tym ſwědčeſte wopyt tuteje zromadžizny. Ma rozmolwienju, kotrež ſo po pſchedyduowych ſlowach wotewri, ſo wſhelaſty knieza wobdželachu, woſebje k. thóriſti dirigent Engler a ſem. wyſhſki wuczer Plewka z Budyschina, wuczerzej Rößler a Bergmann z Drježdžan, farar Maaz z Drježdžan a farar Brendler z Grunau, wuczer Kürze ze Žitavy, wuczer Künzel z Pirny a dr. Rozmolwa bě w mnohim naſtupanju pownežaca, wſhelaſte cžekoty ſo wuſwetli a woſložidu, tak zo móžeske ſebi kždy praſic: Schtož je druhdže móžno, hodži ſo tež pola naſ po mału a po něčim. Po ſkonečenju debattow ſtaji ſo hłowne praſchenjo: Chcedža pſchitomni zaſtupjerjo wobſtojachych Čäcilijnych towarſtow Sakſkeje do zromadnoho diöceſanskoho Čäcilijnoho towarſtwa zaſtupic̄? Ma to wſhitch jenohłosnje wotmoſtviu: Cheemy! Z tym bu tajke diöceſanske towarſtwo założene. Hako pſchedydtwo tutoho towarſtwa wuzwolidu pſchitomni džiwiacy na dotalne wuſtojne a pſchipóznate ſkutkowanjo Budyskoho towarſtwa za diöceſanskoho präfesa k. kaplana Skalu a za přenjoho a druhoho naſtynika k. Englera a Plewki w Budyschinje. — Ze Serbow běſhe bohužel jeno k. wuczer Brauner z Njebjeljeſic pſchitomny. Zo je w Serbach polo za Čäcilijne towarſtwo pſchihotowane, dopokazują khróſczech (a z džela tež druhe woſady), hdzej ſo hiſhče dženſniſki džen wjele hacjanſki ſpěwa, a podložk tutoho ſpěwa je tola gregorianski chorál, haczruniž w dženſniſtich ſpěwach tam wſhelaſto pſhemějeny, drje nic porjeđeny.

 W poſlednim cžiſle pſchisluſbjeny naſtaſk wo ſerbſkim ſeminaru w Praži a „z cyloho ſwěta“ dyrbimy do bližſkoho cžiſla wotſtořeſic.
Redačcija.

Naležnoſće naſho towarſtwa.

Sobustawy na leto 1890: kk. 1—17. z Budysina: can. cap. senior Jakub Kućank, can. farař Michał Horňík, kaplan Jakub Skala, direktor tachantskeje ſhule Franc Löbmann, njedželski přeďař Jurij Kummer, katechet Jurij Liliš, kaplan Jakub Rjeuč, registrator Jurij Banda, zwóñk Jakub Wjenk, zwóñk Franc Jaenich, Jan Nowak, Mikławš Sram, Mikławš Ledžbor, Mikławš Młónik, Jan Bětka, Jan Nowotnik, Madlena Vesterowa, 18. P. Malachias Stingl z klóſtra Marijneje Hwézdy, 19—21. z Ralbic: J. G. Kubaš, designowany farař, kaplan Mikławš Bředrich, wučer Jurij Šewčik, 22. P. Tadej Natuš, administrator w Róženče, 23. Jan Winař z Kamjenej, 24. Haňza Mérčinkowa z Khelna, 25. Jakub Smola z Kašeč, 26—28. z Hórkow: Michał Hennig, Pětr Šilák, Michał Jacslawk, 29. Pětr Delank z Podhrada, 30. Mikławš Młónik ze Slonejce Boršče, 31. 32. z Brjemjenja: Jakub Lehman, Jan Wołdrich, 33. Jurij Jakubaš z Bójswec,

34. piwarc Korla Mišnář w Zdžeri, 35. Michał Šwon z Miłoćic, 36. Mikławš Cornak ze Smjerdzaceje, 37. Jurjanc ze Sernjan, 38. Jan Haška ze Salowa, 39. Michał Křidowz z Hóška, 40. Mikławš Kubanja z Pěskac, 41. Jakub Domš ze Zejic, 42. 43. z Nowoslic: Marija Cyžowa, Jakub Pječak, 44. Mikławš Lebza z Konjec, 45. Jurij Müller ze Šunowa, 46. Michał Wawrik (Skala) z Khróścic, 47. Jan Nowak z Budyšina, 48. tachantski hajník Heinrich Kubaš w Zdžeri, 49. Pětr Wawrik w kloštrje Hilžjetinkow w Kadnje, 50. 51. z Kamjenej: Mikławš Winař, Jan Handrik, 52. 53. z Khelna: Chrystijana Donatec, Michał Čunka, 54. 55. z Budyšina: Hana Jænichec, Hana Laukusova.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 497. Khata Hostakec z Njebjelčie, 498. D. z B., 499. Jan Corlich ze Zdžerie, 500. Jakub Lehman z Brjemjenja, 501. Michał Šwon z Miłoćic, 502. 503. z Pěskac: Michał Manjok, Mjechela, 504. Mikławš Frencl ze Sernjan, 505. Mikławš Suchi z Różanta, 506. 507. ze Smjerdzaceje: Jan Kučank, Mikławš Cornak, 508. Mikławš Mič z Dobrošic, 509. Mikławš Wjesela z Lišeje Hory, 510. Hana Kralec z Delnich Sulsec, 511. Pětr Kubaš z Hóška, 512. Jan Šiman z Němcow, 513. Jakub Rjeńč, kapłan w Budyšinje, 514. 515. z Ralbic: wučer Jurij Šewčik, Pětr Brusk, 516—519. z Koslowa: Jakub Kilank, Michał Śneider, Hana Bjaršowa, Jakub Čornak, 520—522. z Nowoslic: Michał Domaška, Marija Cyžowa, Mikławš Lebza, 523. 524. z Konjec: Jurij Kocor, Pětr Čornak, 525. 526. ze Šunowa: Jurij Müller, Mikławš Rocho, 527—532. ze S. Pazlic: Jakub Glawš, Michał Šewc, Pětr Waldia, Jurij Šiman, Pětr Wawrik, Jakub Krawc, 533. Michał Pječka z Njebjelčie, 534. Michał Lehman z Pěskac, 535. P. St. Ubl w Neustadlu w Čechach, 536—538. z Radworja: Pětr Kurjo, Jan Rječka, Hainža Roztokec, 539. Hainža Grólmušowa z Kamjenej, 540. Mikławš Wencel z Bronja, 541. Jakub Krawc z Měrkowa, 542. Madlena Šołćina z Holešowskeje Dubrawy, 543. N. z B.

Na lěto 1888 dopłačichu: kk. 710. Michał Domaška z Nowoslic, 711. 712. ze Šunowa: Jurij Müller, Mikławš Rocho, 713. 714. ze S. Pazlic: Jakub Glawš, Jakub Krawc.

Na lěto 1887 dopłači: k. 746. Jakub Glawš z Pazlic.

Dobrowolne dary za towarzstwo: z Budyšina: k. senior J. Kučank 2 m., k. J. K. 50 p., k. F. L. 50 p., M. V. 50 p., M. M. 75 p., M. L. 50 p., M. S. 50 p., P. T. N. z R. 75 p., M. H. z H. 50 p., M. C. z N. 50 p., M. D. z N. 20 p., H. L. z B. 1 m.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawady kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 104.813 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: **grofinje M. a M. z W.** 150 m., I. M. z Lusča k česci najswječiſce Wutroby Jézusoweje 5 m.

Hromadze: 104,968 m. 50 p.

Na nowe piščele do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze: 4232 m. 50 p. — Dale je woprował r. 1 m. (!) — Hromadze: 4233 m. 50 p.

Na nowy farski dom w Baćonju: K Božomu džescu 2 m.

Hromadze: 56 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,700 m. — Dale su woprowali: třo bratřa z Njebjelčic 1 m. 50 p. — Hromadze: 10,701 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: sobustawy třečeho rjada s. Franciska w Budyšinje 2 m., M. W. z K. 50 p. **Zaplać Bóh wšem dobročerjam!**

Katholicka Bjesada w Jaſených změje njedželu 5. wulskoho róžka swiedzeń hodownoho ſhtoma.

Starschi, kotsiž dcedža swoje dječji do Budyšina na ſhulu dac̄ a za nje dobru katholicku svojbu pytaja, móža ſo za tajkej doprasdhecz w redakciji „Katholickoho Posola“.

Běle koſciane pacjerje ſu ſo na ſ. Domašha w Budyšinje na butrových vikach namakale a ſu pola redaktora zaſ dostačz.

Cjíšejc Smolerječ križicížečeječe w macjiczym domje w Budyšinje.

Kátholický časopis

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Metodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 2.

18. januara 1890.

Lětník 28.

Próstwa

wo podpjemu serbskoho seminara w Pražh.

Zena z najwažnijich staroščow biskopskoho zařajistwa wostanje psíhce a
wſchudze kublanjo měščnikow, kotsiž ſu powołani, zo bychu z pschikkadom
ſwojego pobožnogo žiwenja a z rycznym ſlovom křesťanskoho rozwuczenja
jim dowérjeny ſud na puču wěcznego ſpomoženja naředzowali. Zo bychu ſo
za tutón wýroči nadawk zdobnje pschihotowac̄ mohli, dyrbja mloženç, kotsiž ſo
za duchowne powołanjo rozſudzeja, po žadanju nařeje cyrkwie zahe naředźbje a
staroſci cyrkwie ſo pschepodac̄, ducha tutoho swęta, poccziwe žiwenjo wobſchódzo-
wac̄ho, po móžnoſći ſo zminyč a tak ſo woczahnyč, zo jich nabožna myſl
dale a bóle ſo wobkruci, jich wutroba z luboſcju k Bohu a bližjomu ſo zařori
a jich duch ſebi bohate wědomoſce cyrkwiſkeje wuczenoſce nahromadži. Koncil
w Triencje toho dla z woſebitym wurazom žada — sessio 23. c. 18 de
reform. —, zo ma ſo zahe, prjedy hac̄ žwyc̄ w młodostnych wutrobach křijenje
zapuſčej, za woczechnenjo tamnych w duchownskich seminarach starac̄, kotsiž
chcedža ſo měščniſtomu powołanju poſwyczic̄.

Měščnic h wobeju ſakſkeju diöcefow ſo nimale hjez wuvzaczā w serbskim
seminaru w Pražh kubluja, kotrež ſtaj psíhced ſkoru dwemaj lětſtokomaj dwaj
nadobnaj bratraj założiloj a kotrež ſu założenja ſzedyh dobročerjow rozſchērite.
Tutón pod dohladom tařantſtwa ſwiatoho Pětra w Budyschinje ſtojacy wuſtaſ
je ſebi njeprějomne zaſlužby wo kátholske wosady ſakſkeje dobył. Bohužel pač
założenſke zamоženjo a rum něčijskoho seminarſkoho twarjenja jeno za něhdže
24 wucžomcom doſaha. Tuta licžba njeđosaha, zo by cyrkwinu potřebnoſz w ſakſej
ſpočkila, tež hdy bychu wſchitcy, kotsiž do wuſtaſa zaſtupeja, ſwój wotpohlad
dočpeli. Kaž pač hinač bycz njemöže, zhubi ſo psíhcey džel pschivzatých wucžomcow
za z prěnja wuzvolene powołanjo.

Hac̄ dotal běhu wyskópski pastyrjo Šakſkeje tak zbožowni, zo někotrych woporniwyh měštnikow z druhich diöcesow do buchu, kotsiž su z dowolnoſćju swojoho biskopa wjacore lěta, haj druhdy tež čas swojoho žiwjenja w Šakſkej niewystawajech skutkowali. Tola z džela politiske pomery najnowšeho časa, z džela wulki njedostatk duchownych, kotryž je z časa kulturkampfa w pruskih diöcesach so pokazowac̄ poczał, te su wina, zo někto z czuzych diöcesow žana wypomoc za Šakſku so wocząkowac̄ nijemöze, haj wustojne mocy so wot jich biskopow zas wrózgo žadaja: Tak na pschitklađ w najbližšim času tſjo duchowni knížeja do swojich diöcesow so wrózga.

Bo cyrkwiniske žiwjenjo nijebi w nasjich katholickich wosadach wotemrelo, dyrbimy so za to starac̄, zo bydu jim wustojni duchowni w dosahacej liczbje z wobydleriom nasjeho kraja narostli, a dyribi so tutym pschiležnosć posicic̄, zo móža so duchowniskomu powołaniu poswjecic̄. W poslednich lětach je katholicka młodosć k wyskópskim studijam so bóle pohniwania czula, a kózde lěto so někotri khmani hóly z kłhesczanscy zmýslonych swójbow wo pschijec̄ do serbskoho seminara zamořwiaču; tola dyrebjachu sojenotli wotpokazac̄ abo na pozdžischi čas spojkoč̄, dokelž rum a średki wustawa njedosahaja. Poslednišomu njedostatkej so trochu z tym wotpomha, zo někotre lěta wucžomcy, kotsiž su na nijskim gymnasiju, kózdoletnje 150 markow pschinischka za jedz płaczā.

Njedostatk rumu we wustawowym twarjenju pak njeħodzi so wotstronicz, dokelž powjetſchenjo domu na žadym hók móžne njeje. Taſte powjetſchenjo so tež radzic̄ nijemóhlo, dokelž je twarjenjo, hac̄zrunje z wonka doſc̄ nahladne, tola wschelako brachne. Toho hľuboke położenju njedaloko lěwoho Woltawohu brjoha je něstrowe a budze to hiszczęce wjèle bóle, hdvž so quai (wysoki murjowany brjoh) dotwari; pschetoz z tym twarjenju porno druhę wokolinje hiszczęce niże pschilidze. Stwy a sparne komory za wucžomcow k połnocy leżace za cyłe lěto słonecznych pruhow njedostawaja. Wyshe toho wulki hók a nje-pschestwacy wrijefot wozow w duchownomu dželu jara zadżewa.

Tute brachi nětčisjeho seminarjskoho twarjenja, kotrež so wotstronicz nje-dac̄, wubudzihu hižo psched 40 lětami pschec̄, zo by druh i dom za wustaw so kupil, a tehdrom hižo zapocząte jednanja rozbidiu so jeno z pschewyskoj placziznu namjetowanego twarjenja. W tu khwilu so lepscha pschiležnosć posicic̄, zo moħl zamysł z mjeńshimi średkami so wuwjesc̄, dokelž je dom na pschedan: z delnim a hornim schosom, jara krucze twarjeny a z dworowymi twarjeniami, kotrež so za nashe wotpohladu jara derje hodža, wjeho hromadže 646 □ sahów, z čohož je 298 □ sahów zahrada. Nasjha nětčisjha kheža z dworom ma jenož 145,9 □ sahów. Po dokonjanym zarjadowanju by tuton kupiomu dom wjac hac̄ 30 wucžomcow derje pschijec̄ moħl, hodži pak so tež, hdvž by trébne bylo, do wjaczych stronow rozschēric̄.

Bo by někto tuta naležnoč̄ za ūbikanjo wosadnogo duchownstwa tak wažna so poradzila, porucžam ju pobožnym modlitwam a skutkowej podpjerie katholicko ludu a wjedostojnych duchownych. W przedawskich časach, hdvž tež njedostatk měštnikow so prawie zaczūwasche, spominachu za spomoženju cyrkwijs staroscžini duchowni a zamožic̄i njeduchowni na seminar a postajishu we swojej poslednjej woli nahladne legaty pak k spomoženju seminaru powschitkownie pak k zdżerzenju jenoho wucžomca. Za něhde 70 lět pak so seminarej nimale nicžo wjac wotkazało njeje. Myśli tohodla, zo podarmo njebudze, hdvž wjedostojnych duchownych proſhu, zo bydu zamožnych ludzi, kotsiž swoje zamoženjo za spomožne wotpohładanja postajeja, k tomu pohnuli, zo tež na

wuſta w za kublano na ſchich duchownych ſo dopomnja. Wſchak w̄erliw swoju luboſć a pschiwiſnoſć i ſwiaty cyrkwi ſlepje poſkaſacj njemoga, khiba z tym, zo po ſwoim zamoženju i tomu pomaha, zo ſo jej doſtojni ſlužownicy wočahmu. Woſebje pač wobrocžam ſo na wjedodostojnych duchownych z proſtwu, zo čeſli piſhi zarjadowanju ſwojich čaſnyh naležnoſćow tež na tamón wuſta w ſo do- pominicj, kotremuž maya ſami za ſwoje wutwuczenjo a poſtajenjo w ſwecze z wulſkoho džela ſo džatowacj. Wſchak je duchowny po cyrkwinich poruczoſtečach winowatý, zo džel tamnoho zamoženja, kotrež je jomu cyrkwinſke zaſtojnſtwo pschiwiſlo, z aſy cyrkwinſkim naležnoſćam pschiwobroczi. Z taſtim wot- kaſanjom wotloži trajacy džak za dobroty, kotrež je ſam w ſwojej młodoboſći doſtał, pschihotuje družim młodym mužam, kotsiž ſu w podobnych poměrač živi, puč ſ měſchiňskomu ſtukowanju, wopokaže w ſmjerſci ſwiaty cyrkwi, kotrejž na- ležnoſće je za živjenjo mócnje ſpěchował, hiſheče trajacu ſlužbu, a može měrnje ze ſveta pučowacj wěđo, zo je po ſwojich mocach za duchowne zbožo ſwojeje woſady ſo staral.

W něčiſej nuſu ſkončenje zwěrju ſebi hiſheče jenu proſtwu, ſo dowěrjejo na hižo čaſto wopokažanu woporniwoſć wěriwych. Zo by tamón horjeka ſpomnjeny a mi jara naležny ſtuk ſo wuſtedl a doſahach pschirosk w duchownſtwje ſo wobſtaral, by drje derje bylo, hdj by hižo nětko injez cyrkwinſch zmijſlenymi katolikami ſo ſklađowanjo zapocžalo, zo by piſhi wotpohladanym kúpienju pschihodnoho wuſtaſtoweho twarjenja za koženſki kapital ſo pshejara njeſtabil a zo byku kudži ale doſtojni młodzench wot placzenja jedźnoho pschi- noſčka ſo wuſtowobodžicj mohli.

Nekotri duchowni knježa, hdjž wo tutym zamyslu ſkyſchaču, ſu piſhinoſčki ſlibili. Tež budža ſchjedri dobrocerjo njeſtudowneho powołanja rady zwölniwi, tamón wuſta w po ſwojich mocach podpjeracj, kotrež jím wozjemierjom njebjeſtich wěrnoſćow a wudželerjow bójſtich hnadow ſezele. Kózdy dar ſo nadobnoho za- myſla dla džakownje pschiwozmje.

Tak dha nječ moja proſtwu, z Božim žohnowanjom pschewodžana, dobrocziwe wutroby namaka a za naſhe cyrkwinſke naležnoſće jara trébnj a ſpomožny ſtuk mócnje ſpěchuje!

W Prazy, 4. okt. 1889.

Jurij Žuſčański,
präſes ſerbſkoho ſeminara.

Tutu proſtwu tačhantske konſistorſto naležnje porucža a čce dary psjijimacj. Tež redakcija Katolſkoho Poſoła dary za ſerbſki ſeminar rady pschiwozmje a dale wobſtarā.

Budž kħwaleny Jezus Chryst!

Każ husto, kſchijowaný!

Ja nimo tebje du,

Dha pytam twoje ranj,

Eji ſwjeczu wutrobu.

Hdjež twoje znamjo ſwiate

So zbeha pschi puču,

Je poſkažanjo date

Nam na puč ſi živjenju.

Hdjež ſwiaty kſchijž ſo jaſni,

Tam wěczna luboſć kše;

Hdjež ſwiaty kſchijž ſo kraſni,

Tam czert ſo zdaļuje.

Ty wulki Spomóžerjo,

Budž ſtajnje, ſtajnje mój!

Ty mócný pschewinjerjo,

Ja wěczneje bycž čcu twój!

3 Różanta.

Hizzo dlejski czas pśchihadzeja w Drježdanskim katholickim liceje „Kirchenblatt” jara zajimawie naſtawki, kotrež za to wojuja, zo by so za wſchitke katholickie ſchule naſchoho wotcnoho kraja katholicki dohlađowar (inspektor) powołał.

Tale myśl je hódna, zo tež „Katholicki Poſoł” swoim c̄zitarjam wo njej něſčto pſchinjese; pſchetož „katholicki dohlađowar za katholickie ſchule” je wažna katholicka wēc, wažna wēc za wſchitkich, kotsiž wo katholickie žiwenjo, katholicki duch a katholickie waſčnja rodža. Dotaj wobſtoji w cyklym ſaklím kraleſtwje 26 ſchulſkich wokrjesnych dohlađowaſtwow; wſchę ſu wobſadżene z njeſkatholickimi mužemi. Pódla toho tež kóždy farar halo lokalſhulinſpektor ſkutkuje. Najwyšschi a najmocniſhi pak je tamny wokrjesny inspektor.

Wobſtajny wſchitkim tukhwiſnym a ſo hizzo minjenym njeſkatholickim ſchulinspektorom wſchu c̄ſeſć a prajmy: woni ſu wſchitcy po možnoſći tež katholickim interesam ſlužili a ſu z nami derje měnili — do ſpołonne ſpokojic̄z pak to njeſmōže. Njeſkatholicki inspektor — z wjetſha ſu to protestantscy theoloſogo — njeznaſje katholickie zaměry, njeznuje w katholickim duchu a njeſmōže z wuspěchom za katholickie wēcy ſkutkowac̄.

Piſac̄, liczbowac̄, c̄ſitac̄ — to wſchak ſid tak derje rožudži, kaž kſchesčan, ale do wutrobow naſchič džeczi katholickiego ducha, katholickie začiucza zaſiſczepiec̄, to može nas katholickich wucžerjow jenož katholicki dohlađowar po hnuwac̄, nic pak protestant. Zo ſo rozm wudočonja, na to lutherski inspektor ſo tak derje wuſtoji, kaž żadny drugi; hac̄z pak ſo wutroba za katholicku wēru a katholickie waſčnja zhréje, to njeſkatholicki ani ſpoznac̄ njeſmōže, wjele mienje zo by wucžerja k tomu nawjedował. A bychū-li, — ſchtōž čehlo ſo niſdy njeſtaſz! — ſiwej wucžerjo ſo mienje wo wutroby hac̄z za rozm starali, budžemy wot njeſkatholickiego dohlađowarja porjedzenjo wocžakowac̄ ſmeſć?

Tohoda powitajny tamne zmužite hibaniſo we tymle naſtupanju z wjeſoſćju a podpjeraſmy je ze wſchitkimi dowolenymi ſredkami.

Pſchiležnoſć k tomu ſo bórzy poſteči.

K. Wjeńka, w.

Swjata wudowa Paula. († 404.)

Na tym samym měſeče, hdzej ſo něhdy paſtýrjo modlaču; na tym samym měſeče, hdzej něhdy Zbóžniſk halo džeczo wotpočowashe; na tym samym měſeče, hdzej něhdy Marija a Józef pſched Žežusdžeczątkom kleszczataj; na tym samym měſeče ſtoji cyrk, cyrk Bethlehemſkeje prózdninej, hdzej je ſo Křeſtus narodzil. Věſte wóſom a dwacyt džen měſaca wulkohó róžka, léta ſchtyri ſta a ſchtyri; tu ſpěwachu w tutej cyrkwi pſalmu we łaczanſkej, grichiskej a ſyrifskiej ryczi, kaž nam ſwiaty Hieronymus halo ſwědki, kij je wſchitko to widział, powěda. A hdzej ſo něhdy radoſtne ſpěw jandželow ſkyſchachu, ſpěwachu biskopja, mnicha a knižnej pohrebny ſpěw. Wudowy a khudzi poſazowachu jim darjene draſty a płakaču pſche ſmierz ſwojeje macjerje. Hijkheze može ſo widzec̄ nětko prózdnı row, napis, kotrež ſwiaty Hieronymus na rowny kamieni napisa, je hizzo wumazany. Njeje pak zabyte ſwiate žiwenjo wudowy Paule, kotrež běſte dwacezji lét w Bethlehemje žiwa pſchi žlobju naſchoho Zbóžniſka. Teje žiwenjo dyrbí nam powědacz, kaž jara wona Žežusdžeczątko lubowashe, a kaž mamy my ju w tutej luboſczi ſzehowac̄.

Schtō je tuta ſwjata wudowa Paula, kotrež dyrbí nas luboſcž k Žežusdžeczątki wucžic̄? Na to njech nam ſwiaty cyrkwiſki wucžer Hieronymus wot-

■**Olvi.** Paula wukhadżesche ze splaha Gracjow, kotrejž běsche híjo we starym Egiptu zemjanskí a jara sławny. Jeje mandzelski běsche Toxocius z wuwolanoho splaha Juliom. Wona běsche so w Rómie narodzila a běsche tež tam živa; měsječne njeśmérne bohatstwa a pschi tym uajjańishe dary ducha a wutroby. Dokelž bě wuzwolena, podobna bycž bójiskomu mischtrej, kijž je z njebjes na zemju pschijskoł, zo by w khudobje mjez nami čłowjescimi dżęscizmi bydlił, posłiczi jej Bóh bohatstwo, zemjanstwo a dary ducha, zo by wona wójtiko wopuſćejiwski dobrowolne khuda, khudoho Jezusa szczehowala. Běsche hishcze młoda, hdyz jeje mandzelski, z kotrejž běsche w najzbożownischem mandzelsztwie žiwa była, wumre, jej zawoſtajiwski schyri dżowli a jednoho syna. Toho smjercz pohnu jeje dusku tak mócnie, zo sebi wona wotmyssi, tutón swét wopuſćeji a jeniczey Bohu pschijskach. Kaž Chrystus, kijž je ze swojeje krasnoſeče hako jednorodzenu syn Boži į nam pschijskoł, zo by hako syn khudeje knieźnij w Bethlehemskiej hródzi na sfomie w złobiu wotpoczował; tak wopuſćezi wona swój bohaty hród, kotrejž běsche we swojej psiche krałowskomu hródej podobny, zo by pod wiedzenjom swjatoho Hieronyma w hlinianej khęsczyczce khude kłoschtyrke žiwenjo wjedla. Dwé dżowli rubi jej smjercz, syna, kijž jej hishcze woſta a kotrejž hishcze młoduschi, swojej malej ruczej płakajo za njej wupschestrjewasche, zawoſtaj wona swojemu bratrej į woczeńszenju a wotjedże na łódź ze swojej posledniej dżowlu, z mienom Eustochium, do Palestiny. Hdyz ws̄jitec, kotsiz ju pschewodzachu, płakachu a syſły z ronami pscheliwachju, woſta Paula sama bjez sylzow, hładasche hishcze jónu z łódze na brój, hładasche potom na zemju dele a rozzohnowasche z tutym swetom za pschecy.

Hlei tudy, kſheszczanska duska, wutrobitu macz, kotrež je sebi swjatu maczec Božu į pićkikladej wuzwolila. Kaž je so najzbožnišcha knieźna pscheszczanow Herodesa z čekaniem do Egiptowskiej zminyla, tak żadasche swjata wudowa Paula straschnoseżow města Róma a joho mnichich wobydlerjow pshez čekanko do samotnoſce ſo zminyce; a kaž swjata macz Boža do Jezujsowych wocżow hładasche a w myſlach rozpominasche, zo budże ſo něhdys wot njoho dżelicz dyrbjecz, hdyz budże hako wopor na woltar kſhiža położeny; tak rozzohnowasche ſo Paula ze swojimi lubymi pscheczelemi, zo by Jezusdżeczaſtej we złobiu podobna, w Bethlehemie wopor psched Bohom była.

Z něznej wobožnoſci wophtowasche Paula, kaž swjath Hieronymus poweda, ws̄jite ſwiate města Palestiny, a wołoschowasche ze zahorjenej luboſeżu ſledy abo stopy, kotrež je tam Zbóžnik we swoim žiwenju zawoſtajil. Bethlehem pał, hdzej je ſo luby keniež hako dżeczo zjewit, wuzwoli ſebi za woſtarawce bydlenjo. Tam běsche dwacezci lét hacž do swojeje zbožneje smjercze žiwa.

Schtó njeđyrbjał ſo zradowacz we swojej wutrobie, hdyz swjatu wudowu Paulu w jeje luboſeži į Jezusdżeczaſtej pschewodža? „Budž powitanym”, zawoła wona, „budž powitanym Bethlehemje, domje khleba, w kotrejž je ſo tamny khleb narodzili, kotrejž je z njebjes na zemju dele ſtupił. Budž powitanym, Ephrata, najpłodniſki ws̄jitskich krajow, twoja plódnoſc je keniež!” — Tu natwari ſebi dwaj kłoschtraj, jedyn za Hieronyma a joho ſlužownikow, drugi za ſebje a swoju džowlu Eustochium, a tutón kłoschtrje běsche bórzy z mnichimi kſejznami napjelneny. Husto wophtowasche Paula próznieciu narodzenja naſchoho Zbóžnika a mōžeſche ſo lědma dżelicz wot tuttoho ſwjatoho města. Wona płakasche radoſtne syſły a zawoła: „Kotre zbožo za khudu hręſchnicu, kajfaž ſym, zo móžu złobjo woſtach, w kotrejž je mój Zbóžnik pod schaſtnoſciu dżeczaſtej płakacz dęſy. Dyrbjała wſchak druhu zemju za moje bydlenjo pytač, hacž tutu, kotrejž je ſebi mój Zbóžnik wuzwolił?”

Tu je so Paula modila, tu je krute živjenjo wjedla a najbohatzishe jačmožnij dawała. Zeje zavostajenstwo běsche kudoba, kotrež swojej džowey hako najdrôžsche herbstwo zavostaji. Kaž Zbóžnik wot swojich pschiwzatych njebe a kaž chcysche so w cuzej hrôži, w czym žlobju, na cuzej stomeje narodzic, tak chcysche tež Paula, hdyž běsche dom wopusczešila, w cuzej zemi pschi kniežowym žlobju živa bycž a wumrécž. Droha psched wobliczom knieza je smjercž joho svjatych, dokelž su woni we živjenju pschez podaczo do swjateje wole Božeje wšichtko woprowali a su w smjerczi sami spodobne wopory psched Bohom.

„Lubuju město, hdež twoja krasnosć bydli!“ wospjetowashe Paula husto na smjertnym ložu. A wona možesche so wjeselicz we swojej poslednjej hodzinje, kotrež ju po dokonjamym 56. lěče jeje swjatohu živjenja doščahny, dokelž běsche nic jenož w Romje, ale tež w Bethlehemie, Bohu pscherch služila a joho lubowala.

Zchromadzimy so rady psched tabernaklom. Tam je naši Bethlehem, prawy dom khleba, hdež so žiwý khleb dawa, kotrež je z njebies na zemju pschišhol. Rozpominajmy tudy že swjatej widowu Paulu tamnu lubosć, w kotrež je so Žežus hako džeczo wozjewit. Wotriekmy so pak tež z tutej swjatej widowu wšichtkoho, shtož móže nas wot Boha dželicz. Wulke wopory je Paula pschi-njesla. Njedyrbjeli tež my hotowi bycž, tamne wopory pschińscz, kotrež Bóh wot nas žada? Swjata cyrkje je kraj, kotrež je sebi Žežus wuzwolil, zo by nam w tuthym kraju wěcznu zbožnosć pschihotował. Pošluchajmy na napominanja swjateje cyrkwe, zo bychmy učhdy ze swjatej Paulu do wěcznosće město lubowali, w kotrymž krasnosć Boža bydli!

P. Malachias.

Dopominjenki — wopominjenki.

Dokelž mój hoſpodař sam džeczi njemějše, pschiwza hishcze nimo mje dweju druheju hólcečow ze wſow, kotrež dyrbjeſchtaj kvalobnje znatu tachantsku ſhulu w Budyschinje woprowowacž. Tak běhmy tjo pola nich, zeznachmy so bory, t. r. hnydom a — směm prajicž — smy so lubo měli.

Lubuski wſich, hoſpodařowy, hoſpozny, woſebje pak wowcyny, kž bě so tež k nam ſzahmyla, bě Jurij Wonec. Dyrbju pak tež wuznacž, zo je tuteje lubosće ſedma ſhtož tak hónym byl kaž wón. Bohužel je joho zažna smjercž w najrjeniſtch lětač rubila nam wſdem, kž smy joho znali a lubo měli. Bě jenicžki syn, jenicžka radoſež a nadžija starſheju. Wězo bě tohodla jej u zrudoba nad joho dolhei hkorosežu a tak zažnej smjercžu wulka, tola nic bjez tróſhta. Pschetož smy drje wo njoho plakali, kaž wo ſaminoho bratra, ale nic tak jara psche njoho, kaž psche ſebje ſamych, nam drje bu z nim wjese wzate, tola jomu bě smjercž jeno dobytk, dokelž joho živjenjo móže so z dobrym prawom pschiſtadne mjenowacž. Hdyž je netko hižo lěta w rowje a tež joho cyka ſwójba wotemrěla, njemóže nikomu ſchłodne, ale po mojim zdaczu někomužkuli wuzitne bycž, zo z krótką na njoho ſpomniu.

Hižo jako mały hólceč, ſedma do ſhule zastupiwschi, ſlužesche k woſtarjej a to z tajkej ſedzblivoſežu, haj tajkej nutruſoſežu, kajkejež by so wot wosomlětnoho džecza ſedma nadžał. Joho njeboh nan by mi husto powědał, zo njeboh Jurka ani hrozne wjedro, ani najkruczischa zyma wot ſemſchi wotraſhicež njemóžesche. Njebeli tež z druhič wſow nicto w ſemſchach, wón bě. Poždžischo — běh něſhto starſhi — sym tutu wěrnu njetajenu pobožnoſež ſam dojež husto, haj džen wote dnia wobkedažbowacž mohl. Šedma wotuczischi — a wotuczeshe ſtajne

zahe — sedma wotuczinschi by so hižo modslík a to nimomery dolho. Psihi tym njeby so ani wobhladnýl, ani z nicžim molicž dał, schtož je džecžom wěsce nje-malo cježlo. W Budyschinje by njedželu tola z najmjeñšha tsi króz w kemšach pobyl. — Wosrjedz tydženja tehdom tam kaž druhdze hischeze tak wšchednuje wšče šhulſke džecži z wucjerjemi do cyrkwe khodžachu a su psihi tym swoje wěch z naj-mjeñšha tak derje naukli kaž nětl. — W poſtnym času spěwachmy zhromadnje rózarije, k čomuž nictko nuzniſho njemjeſche, dyžli Jurk.

Jako ſchuleč drje so z woſebitymi darami njewuznamjenjeſche, za to bě cžim pilniſhi, woſebje pak wulknejſchel ſtajnje jenak ſvěrnje katechismus nic jeno z hlowu, ale tež z wutrobu. Z cyka bě psihi wščeh ſchulſkich a druhich džecžach jara khutny, dokelž mjeſeſche wšho za — winowatoscž: bě jara ſwědomity. Z dobreju wolu tola ničjo zakomđil, nikomu kſhiwdy cžinit njeje. Psihi tym njebe to tajenjo, ale ſama wěrnoſcz. Njehorschesche ſo ženje, tež nic, hdý bych ſomu kſhiwdu cžinili. Wobkhadženjo z nim bě jara ſnadne, dokelž ſo wo přenje měſtno njetorhafche, ale ſo rad ze wščem ſpokojeſche, pſchetož joho ponížnoſcz bě runje tak wulka kaž joho pobožnoſcz. Njevěm ſo dopomnicž, zo by ſo hdý na koho hörſchit, zabywſhi hafle rozhněwal. Nječe wjele njemjeſche, jeno druhdy by wjeſele tola — kaž džecži ſu — ſchęzbotal, tola lěhdý tak, zo móhl ſomu to ſchtož za zlo wzacž. Mjeležecž wědžesche wubjernje, tak zo móžesche ſo ſomu něſtožkuſi doměričz, ſchtož móhlo ſo hewač ſedma wotroſenym praſicž. Vjez džiwa potaſtim, zo mějachu joho wščity w domje jara rady, woſebje pak wonka, kiz jojo woſebje něznoho, pſchecželnoho, luboſciwoho waſhnia dla nimo měry lubo-waſhe, kaž by jeje wmučk byl. Haj, w jojo cžistej njewinovatej wutrobie bydlefieſche najměnſha luboſcz, luboſcz k Bohu a k člověkam, tak zo bě ſomu woſebje date, ſebi bórzy, haj hnydom wšče wutroby dobycž. Tohodla mjeſeſche tež wulku ſobužnoſcz z khorymi a ſtarymi ludžimi a tohodla prćowasche ſo jim, hdýkuli móžesche, mału radoſez pſchihotowacž.

Narodne dny, mjetiny, nowe lěto a woſebje tež ſlěborny kwas naju hospodarja bě ſomu pſchiležnoſcz, zo móhl ſomu na pſchihodne waſhnijo swoje wjeſoſloſcze ſpôznacž dacž.

Z Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wo hlownej zhromadžinje „Towarſtwa Serbſkých Burów“ w Khróſcžicach (30. decembra) „Katholſkomu Poſolej“ n i č t o žaneje rozprawy pſoſtał njeje. Tohodla móžemy ſwojim cžitarjam jeno to ždželicž, ſchtož Drježdžanski „Kath. cyrk. List“ pisa. Na zhromadžizu bě 150 ſobuſtarow pſchischiſlo. Z lětneje rozprawy pſchedsydy ſo zhoni, zo je licžba ſobuſtarow 800, cžestnych ſobuſtarow je 7. Towarſtvo wobſtoji z 12 lokalnych ziemoczenſtow. Ze zhromadnym ſupowanjom hnojow, ſutrow, ſymjenjow, wuhla atd. je ſo 85,000 markow pſchetrjebało; tež je ſo započat k założenju wupožczeře ſeziník, kotaž ma w tu khwili 2200 markow. Dale ſtej ſo 2 peticiji na knjezerſtwo a ſejm wat towarſtwa zapoſtało. Psihi nowowolsbach wuzwolichu ſo na 5 lěta za 1. pſchedsydu kubler Michał Kočka w Khróſcžicach, za 2. pſchedsydu kubler Jakub Rjeńcz w Čzornecach, tež hako pſchedsyda wotrijada za konſum, za 3. a 4. pſchedsydu kublerjei Jurij Wiežaz (Lehmann) w Róžencze a Mittasch w Konjecach pola Budyschina.

— W běhu tutoho tydženja je knjez ſarát ſubasch do Malbic ſo pſchedsydliſ a budže juſte do ſwojoho nowoho zaſtojníſtwa ſwiatocžne zapoſtazaný. — Knjez kaplan Biedrich, kiz je předy hako kaplan a po ſmjerci knjeza

kanonika Bieńska jako administrator Kalbiczańskiego wosadu z wulki khowalbu za-starował, je jako kapłan do Niebelszczyzny pschewadżen. Psihi joho pschikhadże běchu jomu szulske džeczi ze swojim kniezom wuczerjom hac̄ do Pazlic na-pscheczo pschischię; psched Niebelszczyzni joho gmeinshy pschedstoiczerjo czętnie powitaču. — Pschejemaj wobemaj kniezomaj z wutrobu wjele zboża k nowomu zastojństwu!

— J. M. król Albert je kniezel Kasparej Briedenej, nětežišhomu probstej w Magdeburgu rycerstki kschiz I. klasy Albrechta wohu rjada spožežil.

Z Marijnuszo Dole. (Z winu redakcije zapozdżene.) W kloschtrje Marijnym Dole zemrē 24. decembra w nocy $\frac{1}{2}$ 11 hodz. lajska sotra kniezna Theodora Johanna Kirchbogel. Wona bě rodżena w Reinerz w Glatzskim hrabinstwie 7. febr. 1810, zdrasczena 1835 wotkoži swoje sluby 1838. Lonj swieczešne 50-létny jubilej professiije. Zemrēta mějeſche poslednie lěta wjele czerwicz. Tohodla a wysokeje staroby dla njemóžeshe wjele wjac dželac, nimale pschecy jo modlęſche. Zeje najlubſhe městaczko běſhe w khorje psched tabernaklom. Tu pschewywashe wona najwjetſhi džel dnja, hdyz bě czopliſhō. Tutoho žiwieniſkoho porjada dla bě wot duchownych knieznov rjany titel „stražnica Rajswjecziſhōho“ dostała. Dolho hižo ſebi za ſwierzcu žadaſche a proſcheſche „nutrniſe luboho Jezuſka, zo by tola ſkoro po nju pschischoł“. Něko runje w Božu nōc je kniezel Jezuſ jeſe pscheczo dopjelník a po nju pschischoł. Wona chyſche hishcze tule nōc pschi Božej mīſhi pschitomna bycz. Wokolo 10 hodz. ju duchowna kniezna na khowili wopuszczci, hdyz tutu w 11 hodz. zaszy pschisnđe, namala ju hižo zymnu, ale hishcze w stole ſedzaci. Wóſtowe Jezusdžęſatko mějeſche psched ſobu na blidze. Wona drje běſhe zas „lubomu Jezuſkej“ prawje nutrniſe próſtwa woſpietowata, zo by po nju pschischoł a džiwaſo na swoje wocžlowjeczenjo njemóžeshe joho luboſciwi Wutroba tyhle nutrniſe njewustawachy próſtowom dleſe ſo wo-brucz. So nadžijeo, zo je tutu pobožna duscha hižo w njebjeſach, dyrbimy pscheczo wuprajicz, zo dycht Wójſki wumóžnik tež nam takje žedzenjo za ſmiercu a takje lubozne pscheydlenjo do węcznoſcze wobradzicz. P. W.

Z Khróſczić. W minjenym lěcze narodzi ſo w naſtej wosadze 151 džeczi a to 69 mujskoho a 82 žónskoho ſplaha. Mjez tymi bě 8 njemandzelſkich a 4 morwe narodžene. Wumrēlo je 114 woſobow a to 60 mujskoho a 54 žónskoho ſplaha. Pschipowědanjow je bylo 37 porow, z kotrychž je tu wero-wanych 27 porow. Swiatych woprawienjow bě tu 13,500, w Baczoniu 400, we Worklecah wokolo 600, w kloschtrje Marinej Hwězdze 14,400. Mjez tutymi 29,900 bě 209 doma wobstaranych. — Dla njemandzelſkich džeczi možlo ſo tu tež zjawnje naſpomicz, zo ſu tež někotre tajſe džeczi w druhej wosadze kſcheczenie. W tym samym naſtupanju je ſo tojskto na Baczon-Haſſlowku woſolinu ſkorzicž ſkyſhala. Wina toho traſch by ſo lohko zhudac hobiała. — Z nowa chcemy tu tež na to ſpomnicz, zo je pscheplefrowno cyrkwię z nowymi granitowymi taſlemi w minjenym lěcze dokonjane. Wone płaczi pschez 4000 hriwnow a je wot někotrych dobroczerjow nawdate. Wyſhe toho ſu tež někotre žony z wosadu nowy wulki khamor za draſtu a cyrkwiſſu nadobu kupile, kotryž 120 hriwnow płaczi. Kaž je ſkyſhecz bylo, chce něchtó dacž ſawki barbicž, ſchtož drje ſo bjez wobělenja cykleje cyrkwię njeſtanje. Budže-li to, by tež pschi-hódne bylo na to myſlicz, tak mjenowanu „apsis“ (wokolo wulkoho woſtarja) wumolowacž dacž, ſchtož by cyklej cyrkwi dostojniſchi napohſad dało. T.

Za Špitala pola Kamjence. W lěcje 1889 je so w našej wosadži narodžilo: 36 džecži, 22 mužskoho a 14 ženskoho splahu; z tuthy bě 33 mandželskych a 3 njemandželskych (2 školeicžerskej džecži); 24 bě ze Špitalskeje wosady, 12 z pruskeje diaſpory. Z nich bu 23 w našej cyrkvi křežených, 12 doma, 1 wumre njeſkřežene; 20 bě z katholickich, 13 z měšchaných mandželstwów; 2 poraj dwójnikow, 3 morworodžene, z kotrychž 2 nuznou křeženici dostashtěj. Wumrělo je: 21 wosobow, 15 mužskoho a 6 ženskoho splaha; 8 dorosczenych a 13 džecži. Z našej wosady bě 15 wosobow, z pruskih wosadow a druhdže sem 6; 18 so na tudomne pohrjebniſtve, 2 na Njezdžichovske a 1 na Zby-Komorowske poſkhowa. Potajkim je so 5 džecži wjac narodžilo, dyžli wosobow wumrělo. Psjhipowědaných bu 6 porow, z kotrychž so 5 porow w našej cyrkvi zwěrawa, wšež ze Špitalskeje wosady, z nich běchu 3 pori měšchaněje wěry. — W lěcje 1888 běchu: 40 narodow, 15 pohrjebow, 3 psjhipowědanja a 1 wěrowanjo. W zařízenym lěcje bě so potajkim 4 džecži imjenje narodžilo, 6 wosobow wjac wumrělo, 3 pori slubjenych bě wjac psjhipowědaných a 4 wjac wěrowaných. K Božoru bliđu pobu 1889: 1482 ludži, k swj. spowědzi psjeh 1500, porno 1888 37 wjac wopravjených.

N.

Z Kralic. W zařízenym lěcje je so w našej wosadži narodžilo 49 džecži, mjez nimi 3 morevne rodžene, 3 njemandželske; 26 hólčatkov, 23 holčatkov. Wumrělo je z wumrzac̄jom tych morworodžených 41 wosobow, 24 džecži a 17 dorosczených, 19 mužskich a 22 ženskich. Psjhipowědanjow bě 11, wěrowanjow 7. K swj. wopravjeniju su pobjili 6003 wosobow.

W Drježđanač mejeſte „Jednota“ zařízenu wutoru swój začože iſli swjedžen, na kotryž bě wjele Serbow z Drježđan a bližszej wokoliny so zefčlo, tež něčto hoscži z Luzzich. Psjhi koncerce wulke psjhilosowanjo dobučku serbske narodne hlosy, kotrež dwaj na chtarje pschednoschowaschtaj. Po koncerce běchu reje, psjhi čimž so tež serbšta reja ze serbštim spěvom njezabu.

3 chlóho swěta.

Němska. Wutoru 7. wulkoho róžka je w Barlinje kejzorowa Augusta, mandželska kejzora Wilhelma I., wumrěla, a sobotu tam poſkhowana byla. Rodžena 30. sept. 1811 je starobu 78 let 3 měsach a 8 dnou doſčahnyla. Wschitke žinjenopijih wo tutej nadobnej kejzorowej su połne křivalby. Wona bě ſchředra, zmujita ženska, wot nadawka swojoho wyſokoho powołania we swojej dusći psjhewzata, psjhikkad swěrnoho dopjelnjenja winowatoscōw, połna dobroci wofcze psjehcziwo wschitkim, wosebje křudym a nuzuezejpjacym. Za pobožne rjady a towarzſtva, kotrež z luboſće k tomu řeje, swoje moey ſlužbje nuzuczejpjacym poſwjezuja, mjeſečne wona wosebitu luboſć, běſte jich psjehczelica, radžicérka a pomocnica. Tež za katholiske naležnoſcě mjeſečne wona psjehc a we wſchém sprawnym rožjud a je to wosebje w času najhorcyſhoho kulturkampfa časzcího poſkowowanā. We swojej ſchředrej dobroci wofcze nječžinjeſte žanoho roždžela mjez werrywuznac̄emi; wosebje katholiske miloſćzive ſotry mjeſaču jeje chlu luboſć, kaž je so wona tež w swojej křuroſći wot tuthy dala wothladowac̄. Wona je kralovſki pruski a kejzorſki němſki trón debila, a budže so zavěſče psjehc w rjedze najlepších knježicžerkow imjenowac̄. R. i. p.

Rom. Zadlawy njeſkut je italske knježerſtwo zafy psjehcziwo ſwiatomu ſtolej a katholické cyrkvi z cyha zawiyno. Dokelž joho hoſpodarjenjo cyhy kraj a lud psjehc bliže k zahubje čeri, a dokelž psjhi wſchém psjehc wjac pjenjez

trjeba, je knježerstwo nětko tež svoju rubježnu ruku položilo na zamoženjo spomožnych a pobožnych fundacijow. Wszech kloštry, kotrež je knježerstwo zbehnulo, jich zamoženjo do bjezna swojeho njenasytnoho žoldka pohrebavši, cyle cyrkwinie zamoženjo, kotrež je knježerstwo rubilo, prao, zo čce je „lepje zarjadowacž“, wscho to njeje tylle wjelkow spokojošo; nětko je tež zamoženjo wschitlých fundacijow hžo so woprowacž dyrbjało. A zamoženjo tuthyč wučinja wjac milliardow! Psihi njezamoljovnim zakladženju knježerstwa z cyrkwinym zamoženjom, psihi joho strashnym brójenju ze zjawnymi pjenjezami zwěra sebi hisčče němke nowiny, kotrež so „konserwatione“ injenija, na pschitkla nje-duschnie „Dresdner Nachrichten“, swoju radoſcz nad taſkim postajenjom wupraję, měno, zo je derje za tute zamoženjo, hdyž z cyrkwiných do statnyč rukow pschitnūdže! Psihi charakteri tylle nowin, kotrež haniby dawno wjac njeznaja, nastaje ſtovo dale njejima. Něſhto pak njemóžemy wopſijecž, to je to: kak je móžno, zo tež někotri katholſcy Serbiia tele nowiny nic jeno čítaja, ale tež ze svojimi pjenjezami płača. Měnimy: jedyn jeniecki taſki nastaw, kaſkiž tón wo spominjenym postajenju italskoho knježerstwa bě, kiz bě polny njehanibyč wupadow na katholſku cyrkej, dyrbjal tola kždomu woczi wotewrič, zo rječuje: taſki nje docžink mi wjac do domu njeſmē!

Portugalska. W Lissabonje je Don Carlos so swjatocžne za krala wnuvolal. We swojej pschisazy ſubi kral, zo čce katholſke nabožniſtvo a kraleſtvo njezranjenej wobkhowacž, zo čce wuſtawu a zakonje džerječž a za po-wschitkowne spomoženjo ſo staracž. Cortes (ſejm) a lud powitachu krala z wulſej radoſcju. Psihi swjatocžnym Te Deum běchu kral a wschitke wschitnoscze pschitomne.

Brasilſka kejžorowa je psched tijomi nježelemi w měscje Oporto w Portugalskej nahle wumřela. Dom Pedro, kotrež bě ze swojej mandželskej jara zbožownje živý, je tež cjezých ſhorjeł.

Lubh Poſle!

W ſpočatku nowoho ſeta pschedežham Čje z liſtom, kotrež njebudže žane zbožopſchecžo.

Ma to khorta ze ſtarymi liſtkami: mlode hisčče ſterje do paſli lezu; hdyž pak ſtara, potom je holk a wjeselo čim wjetſche, hdyž bu ſepjena. Mi pak je ſo radžito, zo taſta ſtara liſtka z wobemaj nohomaj do želeta ſkoči; jemu nohu bě rapak ſebi hžo wotkuſnýl, hdyž pschitnūdže, a bě wulki čas, hewak bu-džihu „swětej“ zasy woczi wutreli, ani zo by něchtó něchtó wo tym pytnýl.

Dokelž Čji k Božomu džesču nježo poſlacz nježach, poſwječu Čji nětko k tijom ſwj. kralam liſtku hnydom z paſlemi. Skysj dha!

To trjeba taſki burik z pěſlow malu hypotheku a běži do Budysčina k agencje. Tón je wězo k ſlužbam, jenož, hdyž ſo „revers“ podpiſche, kaſkiž pôdla namakaſch. Druhi króč čhe burik pupilarnu hypotheku z 9000 m. pschemenici; za tute pschemenjenjo žadaſche wony agenta jenož 900 m. abo 10 procentow!!!

Alle doſcz! Tu maſch liſtku w paſlach, z čimž njepraju, zo čykl žanomu člonjefej blízko ſtupicž, ſhtož na haſy namakam, to zbehnu, a jelj. Ludžom to lubo njeje, njech ſwoje papjery lepje khowaja. Budže druhim k spomoženju, ſhtož ſo tudy wocziſhcež: Ty pak ani piſmila njeſchémén — njech hoſa wěnoſcz ſama za ſo ryczi a ludžom woczi woczinja!

R e v e r s .

Hierdurch beauftrage ich Herrn Geschäftsagent N. N.* in Bauzen, mir auf meine Grundstücke in

Königswartha und Neudorf

ein Darlehnskapital als Hypothek zu beschaffen.

Ich verpflichte mich, demselben für seine Mühewaltungen eine Vermittelungsprovision von 45 M — Pf., mit Worten:

Fünfundvierzig Mark — Pf.

bei Auszahlung des beschafften Capitales baar zu bezahlen.

Ich mache mich ferner verbindlich, diese Provision in jedem Fall zu zahlen, insbesondere auch dann, wenn ich diesen Auftrag zurückziehen oder das beschaffte Capital nicht annehmen wollte oder wie sonst die Gründe heißen und eracht werden mögen, und werde ich die obige Provision dann sofort und ohne jede Weigerung baar berichtigen.

Nur in dem einen Fall, wenn Herr N. N. mir selbst den Auftrag wieder zurückgiebt infolge Erfolglosigkeit seiner Bemühungen, zahle ich keine Provision.

Hierüber habe ich diesen Revers durchgelesen, die darin gestellten Bedingungen als für mich rechtsverbindlich anerkannt und eigenhändig unterschrieben.

Königswartha, den 29. Juni 1889.

(Podpisane imeno nježodži so čítacj. Red.)

Burik z Rakęzanskiej wosady bě hypotheku sam sebi wobstarał, předn hacž agenta so domaſa. Wón wobráske dha so, zo měl lubjene 45 m. placicž a ptačke pomoc pola rycznika. Ryčník pſchepoda papjery zjawnomu wobſloržerzej, tutón pak tróſtjuje ze ſłowami: Hdy by wony agenta pjenježník abo gurgelabſchneider był, by jomu po zakonju na fužu hicž moħł; z hočym „agentom“ pak ničo započecž nježože, hdyž tež 10 procentow žada, býrnejž ani porsta njezelſchijonył.

Ty widžisj, luby pósle, ſak zrudnije so buram hacž na tutón dženj wjedże, nic jenož, ſchtož druhé dawanje nastupa; tež tam, hdzež ſu jebanja porno hrěham, tiž ſo t njebju wołaja, běhaja wot Poncija t Pilatej a dyrbja, ničo njezwijiniwshi, swoje 10 procentow za dwě nježdželi za to placicž, zo agenta hypotheku wobstarał — njeje.

Radži ſo jenož z rědka, zo agenta tajke „papjerki“ ze zaka zhubi; ſto a týſac burow wodrěje, předn hacž něſhto na zjawné pſchindže.

Tajke wěčn tola móžne byłe njebydžu, hdy bydžu hospodarjo ſo zmuzili a na założenijo „Wupožčeřnjow a nalutowatnjow po wosadach“ myſlili. Nječ je zrudne nazhonjenjo, kotrež je tamniški Rakęzanski burik ſčinil, napominanjo, zo w pjenježnych naležnoſćach boryž na ſwojich nohach ſtojimy. Ty pak budž poſtrowiemy wot Twojoho ſwérnoho

Súčec Holasa.

* Imeno agenty móže ſo w redakciji zhonicž.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 56—65. z Budysina: Jan Handrik, Hanža Kamprata, Handrij Mótko, Wórsa Wobzy, K. P., Hana Sneiderowa, Michał Cyž, August Werab, Khata Dučmanec, Jakub Křížank z Podhroda, 66. Jakub Cyž ze Stróżicā, 67. Michał Domš z Bozankec, 68. Mikławš Ryčer ze Šernjan, 69. Jakub Glawš z Róžanta, 70. can. farař Mikławš Smola z Njebjelčic, 71. 72. z Hněwsec: Michał Wels, Ernst Janaš, 73. 74. ze Zajdowa: Handrij Haša, August Kokla, 75—78. z Hrubjelčic: Jan Měrcínk, Hana Siebarowa, Marija Welsowa, Hana Měrcínkowa, 79. 80. z Bělsec: Jan Krasa, Hana Rězakowa, 81. Hana Rječcyna z Džechorec, 82. Mikławš Hajna ze

Słoneje Boršće, 83. 84. z Ćemjeric: Jan Mlórik, Mikławš Ćemjera, 85. 86. ze Židowa: Marija Pjetašowa, Marija Grohmanowa, 87. Fr. Pankrac Glawš, kapucin w Brnje, 88. Jan Andricki z Pančić, 89. Marija Delanowa z Węteńcy, 90. wučeř Jakub Šolta w Kulowje, 91. Jan Hančko z Rachlowa, 92. Handrij Guda z Hornjeje Kiny, 93. Jakub Hesa w Ronspergu w Czechach, 94—99. z Drježđan: can. præses konsistorstwa Jakub Buk, dwórski prædar Józef Dienst, inspektor Petr Lehmann, Michał Wobza, Jakub König, Jakub Rjeda, 100. Mikławš Robl z Čornec.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 544—546. z Hornich Sulšec: Marija Hörbankowa, Jakub Zopa, Michał Lehman, 547. Petr Wujes z Baćonja, 548. 549. z Baneč: M. Zynda, Jakub Pječka, 550. Jakub Měrcík z Hasłowa, 551. Jakub Rjeňč z Čornec, 552. 553. ze Sernjan: Mikławš Ryčeř, Michał Buk, 554. M. B. z Worklec, 555. can. farař Mikławš Smola w Njebjelčicach, 556. Mikławš Ćemjera z Ćemjeric, 557. Hana Riegłowa ze St. Boršće, 558. Hana Sołćina z Delnic Sulšec, 559. Michał Domaška z Dubrjenka, 560. Michał Wobza z Drježđan.

Na lěto 1888 doplaći: k. 715. Michał Buk ze Sernjan.

Dobrowólne dary za towarzstwo: J. C. z S. 25 p., M. D. z B. 75 p., H. H. z Z. 25 p., J. K. z B. 1 m., W. W. z B. 50 p., K. P. 25 p., M. W. 50 p., M. W. z H. 50 p., w S. 20 p., J. H. w Ronsp. 1 m., J. M. z C. 50 p., z Drježđan: J. D. 75 p., P. L. 75 p., J. R. 75 p.

Zemréty sobustaw: Marija Roblowa z Khróscic. R. i. p.

Za cyrknej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,968 m. 50 p.

K česci Božeř a k spomoženju dušow je dale woprował: njemjenowany z Budyskeje wosady k česci najswoj. Wutroby Jézusoweje 1 m.

Hromadze: 104,969 m. 50 p.

Na nowe piščele do Baćońskaeje cyrkwe: Dotal hromadze: 4233 m. 50 p. — Dale je woprował r. 1 m. (!!) — Hromadze: 4234 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,701 m. 50 p. — Dale su woprowali: njemjenowani 1 m.
Hromadze: 10,702 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

M. D. z B. 1 m., z Różanta 1 m., N. N. 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: njemjenowana z Drježđan 2 m.

W redakcji je so tež wotedało 58. m. wot k. P. Malachiasa za afrikske towarzstwo.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Lokalna zhromadžizna Twarzstwa Serbskich Burow Khrósczanskeje wosady zmjeje so njeđelu druhoho małoho róžka popołdnju w pięcziu pola Wjetnec. Dženiski porjad: Pschednosk a stazanjo hnojow a symienjow za nalečzo. Wo bohaty wopyt proſy
pschednyštvo.

Žiawny džak.

Nasja gmejna ma za swoju winowatoſć, zo swojomu dotalnomu kaplanej, nětčijsjemu fararjej knjezej Kubaszej w Ralbicach, swój **džak** za jeho 14-lenne skutkowanjo w našej wosadze z tutym tež žiawuje wupraji. Njech wutroby wosadnych khowaja ważne ſłowa, w kotrymž spomnjeny knjez na swj. Čjoch Králow schjedre zamjistu wotfrýwaſhe, kotrež ſu jeho ſtajniče wjedle: zo psjihim wjekim předy wjeho na wěcznu zbožnoſć wosadnych džiwashé, pôdla pak tež czaſne spomoženjo swojeje wosady z wočzow njepruſheži. Njech je měr a pokoj, kotryž je po czeſkih běženjach wosadze psjhihotował a w kotrymž z njeje dže, trajacy; naſje dobre psjhicza psjhewodježa jeho do noweje wosady.

W Njebjelčicach, 12. wulf. róžka 1890.

We mjenje gmejnskeje radny: **Miklawš Šur-Kokla.**

Czijeho Smolerjec knjehičickeje w maciejszym domje w Budyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třećeu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Wudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 3.

1. februara 1890.

Lětnik 28.

Zhromadzizna w Lejnje a „Katholicki Posol“.

W Lejnje je so njejdu 12. wulskoho róžka zhromadzizna wotbyla w na-
stupanju nowej železnicy, kotruž sebi někotři z Halschtrowa pschez Klöschtrusu a
Khřočjanšku wokolnu do Wulskoho Wjelkova pscheja. Dokelž je so na spom-
nijenej zhromadzizne, kaž sym z wjacorych rozprawow zhonił, wjele píšečimo
„Katholickemu Posolej“ ryczało, a tutón tam zjawnje so zašudžil, dyrbju hačo
redaktor Posola tudy tež zjawnje wotmowlivč.

Může drje bycž, zo z tuthym nastawkom tajlich njewobroču, kotřiž su so
na železnici tak zamyslili, zo dalschomu píšepokazanju abo druhomu nahladej
píšhistupní njejšu; ale za tyh czechyňych čítarjow, kotřiž tež druhe skoro slvšecž
čce edža abo kotřiž mohli pschez Lejnjanšku zhromadziznu w nastupanju Kathol-
ického Posola abo joho zaměrōw a wotpohladanjow z amoleni bycž, dyrbju wot-
mowlivč. Zo wšichity, tež z wopystarjom Lejnjanškeje zhromadzizny, píšečimo
Katholickemu Posolej njejšu, je so hížo na spomnijenej zhromadzizne pokazało a
by so bjez dwěla hishcze lepje pokazało bylo, hdý by rečalo: „Shtož je píše-
čimmo Katholickemu Posolej, tón njejch stanje; tež czi njejšu píšečimy Poso-
la byli, kotřiž su mi rozprawy wo tutej zhromadzizne podawali. —

I.

Píšeče wšichem čcu píšidacž, zo píšti zjawných naležnoſćach, kažkaž tuta
železniska je, so wšichelake měnjenja zetkuja, dokelž je interesse wšichelakich tež
wšichelake. Hnýdom pak dyrbju prajieč: Dokelž cyla krajina ratarstwu služi,
dha maja tež interessa ratarjow w tuthym praschenju píšewahu. Měnjenja
druhich czechyňuju, a píšečimy sebi dam lubicž, dóniz so z czechnymi a spraw-
nymi brónjemi wojuje. Kóždy ma prawo, swoje píšešwědečenjo zastupowacž
a píšečimy swojoho píšewědečenja wojjemjecž.

Zda pak so, zo je prawych píšečimow za železnici khětrje mało, dokelž
su czi, kotřiž železnici sebi žadaja, za njesprawnymi brónjemi píšimali. „Ty

nimash prawe węcy, pſhetož poczinasz njesprawny bycz!" to je stara werońscz, kotrąž je so w Lejnje zas z nowa wopokažala.

1. Taſka njesprawna brón je, zo so Katholſki Poſoł a joho redaktor za pſhēcziwnika tamneje wokoliny a z cyła za pſhēcziwnika burow wudawa.

Šu tole katholſcy Serbjia na tamnej zhromadzizne wérili? Haj si ezi, kotsiž ſu tam ryczeli, to ſami wérili? Z czezka! Hdze može ſo we wſhit-kiſi lětniſach Katholſkoho Poſoła jedyn jeniczki naſtawki namakacz, kiz by pſhēcziwo wuzitku a zbožu czeleje Lužicy abo jenotliwej woſady abo burow wobiebie ryczał? A hdzy ſym ja zeleznicu wotradzał, njeſſym dha kóždy raz na ſchkođu poſazował, kotrejž ſo bojez dyrbimy a woſebje burja ſo bojez dyrbja? Abo mohi ja taſki wotrodzenc bycz, zo čas a prou na to nałožuju, ſwoju domiznu tukicž a jej ſchkođecz? Taſke něſhto jo najhóřſhomu njeſphēczelej wuziſmiej njeſmē, Katholſki Poſoł paſ ſo pſhēc hako najhóřniſhi pſhēc ſet* wopokažował.

— Njeſſym ja zas a zas na to poſazował, zo runje buram ſchfoda hrozy?

2. Druha njesprawna brón je njeđžak**, kotrý ſo mi wumjetuje. Je mi žel, zo dyrbju na tole ſpominacz, ale zjawnje we zhromadzizne, kotrąž je ſo po wſach povočala, je ſo ryczało, zjawnje dyrbju wotmołwicž, hižu Katholſkoho Poſoła a joho cžitarjow dla. To je, kaž ſo mi zda, preni kóžec w mojim žiwenju, zo je ſo mi njeđžak porokował. Hiſhēcze ženje zabył njeſſym, ſchtu ſym byr*** a ſchtu nětko ſym. A hdzy ſym ſwiate powołanjo docpěl, tehdom ſym pſhī ſebi ſwiate ſlubjenjo cžinił, zo chci ſwoje mochy hako ſlužownik naſhēje ſwiateſte cyrkwoje k ſpomoženju mojich ſlužownych narodabratrom nałožecz. Hacž je ſo mi to hacž dotal radžilo, to ja njecham rožudzecz; ale njeđžak ſo to njezda bycz, na wſhō druhé dale njeđžilavo, hdzy nětko hižo džewojate ſeto bjez wſhōho parſhōnſkoho wuzitka naſhō towarzſtwa čaſopis wobſtaruju a po dokonjaných duchownskich dželach čaſto nôc na dokonjenjo nowoho čiſla nałožuju. Tola ja ſo njecham dale zakitowacz, rozhorjenjo a njeſphēklađena ryč je taſkomu ſlowu ſo wusuniež dała, a to radlubje wodam. Schtož paſ mje vole, je to, zo je ſo tež mojim duchownym bratram ſobu taſki porok cžinił. Kóždy ſwěru ſwoju wiñowatoſz dokonja, ſtara ſo tež za čaſne ſpomoženjo ſwojich dowerjenych, kaž daloko je jomu pſhī ſtaranju za jich węczne ſpomoženjo to móžno. Taſkovo poroča žadyn zaſtužit a taſkovo myta tež žadyn ſo nadžał njeje.

II.

Dofelž ſu někotsi Katholſkому Poſołej to tał jara za zlo wzali, zo je pſhēcziwo žadanej ſteſeznicz píſař, dyrbju tež wo tym hiſhēcze ſlowo pſhīdacz.

Hdzy ſym redakciju naſhōho čaſopisa pſhījał, ſym ſebi prajil, zo je to ważne a zamolwjomne powołanjo. W naſhich čaſach je piſmowſtvo, pſhede

* Tutóu njezaſluženy porok je mje na uażhōjenjo z duſhēpaſtſtwa dopomnił. Mějach doſki čaſ khoroho čłowjeka wophtowacz, čaſto joho wopratwiecz. Dobre duſhē joho wot-hladowaczu, měſach doſki jomu wulke dobroty wopokažowacu. Hdzy bě khoru čłowjek zas trochu wotkoriel, a naſhēje pomoc jomu wſach trjebe njebeče, njenóžeſte ſo do toho na-makacz, zo tam wjac njeſhodzimy a pſhēczejeho ſwojich najlepſich pſhēczelow a dobracze-rijom z najhóřſhimi porokami, runje haſož býchmy joho najwiesiſtnej pſhēczeſelojo byli.

** Šlowa, kotrž ſu ſo w tymle naſtupanju prajile, njecham tu wogjewiecz. Wobžaraju, zo ſu ſo tam prajile, dofelž ſu tež Němcy a njeſatholſki tam pſhītomni byli, a dofelž taſke ſlowa zdželanoſež njeſpočauja.

*** Heward a drughdže ſo to za hanibu nima, hdzy je něchtó z kudsono wulhada, ale runje nawoča. Taſk nowinh nětko zas z woſebitej czeſezu naſpominaja, zo je za nowoho archbiſopu we Winje pomjenowanym wojeriſti biſkop dr. Gruscha ſyn krawſkoho miſtitra we Winje.

więchem nowinarnictwo wósebita móć, na kotoruż dyrbja mócnarjo tutoho swęta wjele dżinacj. Nasz Pośol ma jenoż snadne a jara wobmiejowane pomery. Tola ważne powołanie ma też dokonjecj. Je to khetry kruch d'nshega pashyństwa, shtož ma Pośol sobu wobstaracz: duchowne spomogenjo katolickich Serbow. Nějtož kuli w porjadnym duschepastyrstwie so prajicj njemoże, nějtožkuli so tam też njedoseżenje: to ma so potom w zjawnym liscie stacj, kij je więchem, więchem wosadam na dobo pschiſtupny.

Rumje tak ważny je nadawik Pośoła w czaſnych naležnoſczech. Wón ma na njedostatki pokazowacj, kotrež nastawaja a pschičhodej naroda hroža, wón ma na schłodku kędzblivych czinicj, kotoruž móże z toho abo drugoho nastacj, wón ma so też staracz z pschičzelnej radu za to, zo byhju czaſne pomery naſkich Serbow so polepszile.

Je Pośol hacj dotal za docpęcjo tohole zamęra dżelał? Ma to wotmołwju: Móże bycz, zo ja więchudże a pschiče prawe trjedil njeſtym; luboſcž k Serbam a to wſchitkim, bohatym a kħudym, buram a kħekarjam pač je mje dotal we wſchitkim nawjedowała.

Sym so prócował pschiče a więchudże po swoim pschiewdczęzenju piſacj. Tele moje pschiewdczęzenjo mi praji: tale železnica je za kraju, pschię kotoruž ma so wjeſc, nic jeno njetrēbna ale też ſchfödna.

1. Železnica je tola jenož tam trēbna, hdjež ma wjele wozyce, potajkim hdjež su wulke fabriki, kotrež wjele wuhla, wjele hrubohoho materiala trjebaja a z kotoruž ma so też zas wjele tworow wotwozyce. Zo bych najblizšchi pschiſtak wzal: Njewem, shto by železnica z Budyschina do Wjelczina wozyce mela, hdj byhju wósebie fabrika w Hajnicach a papiernikli w Hornjej Hórcy, Dobruschi a Słonicecah njebyla. Hewak maja jeno wulke kubla, na kotoruž so tysacy körcom wobdzelaſu, hiſhčeze wjetſki interesze na železnicy. — Nashe burſke kubla cyłe derje bjez železnicy wobſtoja. Pschiertož hdj by też tu železnica byla, dha tola żadny bur ani wo jeno ho konja mjenje njeby mēcz moħl, dokež konje za wobdzelańjo role trjeba. Kajki dyrbjal potajkim nasħ bur ze železnicy wuzitk mēcz? To je tola nimale wſcho jene, hacj ze swojimi konimi, kotrež w zymje stoją, po wuhlo abo por centnarjom hnoja, shtož trjeba, poł abo cylu hodžinu dale dojedże abo bliże, a hacj swoje žito, kotrež je pschedał, hodžinu dale dowjeze. W kózdej wſy tak zaſtariszczo bycz njemoże a doſcz naſkich burów by też potom na železnici rumje tak daloko mela, kaž hacj dotal.

Za tak snadne potrēbnoſće wo dowoz trēbnych tworow, kajkež w cyłe ratarſtej krajinje ze ſrénje wulkim kubłami wobſtoja, so železnicy, kotrež wjele millionow placza, twarię nimaja. Ma-li železnica so někaž zadanicj, dyrbi wjele wozyce mēcz. Knježerſtwu je ſpóznało, zo dokhody tuteje železnich so njebyhū rynacj moħte z wulkim kóſtami, kotrež by rumje tale železnica krajej pschihotowała. Toħodla je żadanjo prēni króz wotpoſazato. Za njewem, eżho dla dyrbi so knježerſtwu nětka z nowa nadbēhōvacj, hdj tola železnici tak nužnje nje-trjebamy.

Abo njeje traſč wona za paſſażirow trēbna? Nasħ lud na kraju ju nje-trjeba, wón ma swoje dželo cyly tydżej a hdjż chee do bliżiżho mesta na wili, dha febi brunacžka zapſtehnenje abo tam dónidze. Shto dha dyrbi so cyly tydżej, kózdy džen ze ſchtyromi abo pječimi eżahami tu wozyce? Wſchak tola pōst, kij jeno jedyn króz za džen jézdzi, něhdynkuli poł abo cyłe prōzdnym jézdze! — Pschiſtak myſli: tu moħl něchto torhnyež; železnica wſchelake pschi-ležnoſće sobu pschiňnjeſe; moħl febi pschi dwórnisħežu magazin natwaricj, tam

wuhlo pshedawac̄ a t. d. To drje je wsho rjenje, ale tohole dla so tola hnydom cyla železnica za wjèle millionow twaric̄ njetrjeba; a k druhomu: Kaj nas nazhonenjo došč wucži, njeby Serb jowle sebi wēc k wuzitkej sežinil, ale Něme a měsc̄an abo snadž žid; taich spekulantojo su hijo so podobnije wu- prajili a ze žadoſču na nowu železnici cžakaja, zo výchui möhli do Serbow cžahnyč a tež tuše smjetanu wuzberac̄.

Mohlo so hišhcze wjèle prajic̄ wo njetrēbnoſci železnicy, tola rum nje- doſaha, a wjèle wažniſhi je drugi punkt.

2. Žadana železnica by schkódnia byla a to prjedy wshoho za burow.

Sym ze wshelakimi ryczał, zo vých spóznał, hac̄ sam tu wēc prawje ro- ſudzam abo nic, a möžu prajic̄, zo běhu wshity, fabrikantojo a ratarjo, jen o ho měnjenja: tutej krajinje železnica njeby wjèle pomhala, cžim wjacy pak schkodžala.

W tu khwili twarja železnici z Budestec do Kumvalda a z Budyschina do Rakec. Wobě sym sebi wobhľadovał, hdyz sym nimo khodžic̄ měl, a sym sebi myslí: schkoda tejce ſchervce ſmuhi plódneje zemje, kotař hodžiny daloku so pshetrjeba. Wuzitk tuteje role so naſher krajinje wotczehnje. Tola, tale rola je z wulkoho džela ſtaba. Hdyz pak so njetrēbna železnica runje pshet poła, kotrež we Lužic̄y do najlepšich ſtuscheja, wjedże, ſchto möže to zamělwiec̄, zo so tajfa plódna rola zeživjenju telfo ludži nimale pshet nicžo a za nicžo wotczehnje? Za rolu drje so pjenjezy placža, ale njeplacžimy je my ſobu, tež tón, kž je doſtanje? A möža pjenjezy čłowjeka zežiwic̄? Te ſo zhubja a rozmazaja, kaž pshikladow došč wucži, rola pak je za wshé časy zhubjena, kublo wobhľodžene. My dyrbimy sebi tola we wshitkum tež na pshichod, na potomníkow, kotař po naſ budža, myslíč. Praſham ſo: Su traſh burſke kubla woſebej wokolo Otriža a tamneje cykle wokoliny ze železnici něcht dobyte? Praſheječe ſo jich tam, woni wam wotmořenjo dadža, kotrež was pshepokaza, hdyz snadž mojomu ſlowu došč njevieric̄e.

Hłowna schkoda hrozy z fabrikami. Mi je ſam ingenieur, kž železnici twari, projekt: Wokolo Rakec ſu hišhcze tunje dželac̄erſke moc̄, tam ſo hišhcze něchtco cžinic̄ hodži, tam möža fabrik ſtaſtač. Tu widzimy, ſchto železnich pshihotuja a za cžim fabrik du: dželac̄erſke moc̄ w kraju chedža wuplęć, a cžomu ſo te wotczahnu? Ratařstwe! Kajku nuzu maja burja hijo nětko cžasto, zo trébnu czeledž dobuđu. Njech nětko železnica ſo natwari. Dolho njebuduje trač a změjemy tu wjac hac̄ jenu fabriku, a krajina je na wshé časy nařazena. Po ſtaſach a ſtaſach fabrika dželac̄erjow na ſo ſezehnje, a to na cykle lěto, tež za lěčzo. Šchto potom buram na žně pónidže? Mamy w tamniſher wokolinje Lužic̄y tójskto wsow, hdzej žane kublo njeje a hdzej ſu „tunje dželac̄erſke moc̄“. Te tam někajti ſpekulant, ſo rozem ſo njeje na ſic Serb, boryž wuſlědži, za drobi pjenjez ſupi ſebi kruh kraja — a prjedy hac̄ ſo dohlaſaſh, pocžinaja murje za fabriku ze zemje lěčzo. Hdyz je potom fabrika wotewrjena a z cyklej wokoliny na 500 abo 600 ludži do njeje na dželo dže, z wotkel potom burja czeledž a dželawych ludži dobjeru?

Hdyz pshet tajkimle ſtrachom warnuju, kaž dha möže potom hišhcze ro- zomny čłowjek prajic̄, zo sym ja pshetciwo buram? Runje za nich rycžu, pshetoz na přenje poſladnenjo möhlo ſo zdacž, zo železnica a fabrik runje khu- domu, dželac̄erſkomu ludej złote poſkady wotewrja.

Tola tež dželac̄erſkomu ludej „žohnowanjo“ fabrikow na žane waſhniſo njeprſheju. Sym drje fabrikſti ſud trochu bliže zežnał, dyžli wjetſhi džel tých,

Totsz moju wotradu hanja. Sym mjez nimi jara duschnych ludzi namakał, tola jich zaſlužba je někak mjechka; byrnje wjescza była, so rozmaje a rozenidze, kaž butra na ſlóncu. Mjez dželaczerjemi su tajcy, totsz hač na 15 ml. za tydzień febi zaſluža, ſkleniczerjo w Zymicach, Biſkopicach a t. d. hiſhczę wjace — ale nima tola ſkoro žadyn niczo. Zo bychu lutowali, pjeniezy febi hromadzili, zo bychu pozdzijszo febi něčhto ſami swoje wobstarali, to jim do myſlow njenidze. Druhich zas, hdyz su něčhto febi nahromadzili, jich marki tlocza, dónz dobre dželo njejmu wopuſtcezili a na njeweste do czubzy czahnu, hdzej jim wſchon zbylik w rukomaj rozběhnje. Potom móža zas z nowa zapoczez.

Ze żeleznici a fabrikami płacizijnymi nimale w schodach węcow so powyşsha, ani bur, ani dżelaczerzki lud z wjetshimi dołhodami ničzo wjac njedobudż. Za to pak z nowymi p'shileżnosciami nastanu nowe wudawki, wo fotrychż połornym a pomernym lud dotal ničzo wędżał njeje. To wschodnjo nje może naszej krajuńie k zbożu a wuzitku tycz.

To ju někotre čzajne abo materialne škody, kotrež runje tamnej krajine železnica pchiniſe. Što hake main wo dučownej ſkodže prajic?

Zeleznica ma krajinu runje pscherézneč; z tym so pscherézne tež dotalne serbske katholske pobožne waschnjo a cyrkwinſke živjenjo. Do wſow pschińdu ze železnici pač na khvilu, pač na ſtajne elementy, kotrež cykli raz abo kharakter wſow a wosadow po něčim pſheměnja. A lepihōmu, k duhownomu zbožju to bycž njemože. Wopomíumy jeno, hdyz tam takle fabrika ſtoji. Kejti lud tola tam hromadu pschińdu! Ludžo ze wſchoho ſweta, kotsiž ſu ſchtó wě hdže pobylí a wſhudze něchtó naukuſli — nic wſho najlepſhe. Keak ſo potom wijn a woſady načaža! W tu khvilu može krajinje ſo zbožju pſchecž, zo je z tajimi ſchłodnymi wuſtawami, kotrež poccziwoſcž a dobre waschnjo zanicjeja, pichelutowana byla. — A wſchu tule ſchłodu dyrbjeli ſebi ſam i z mocu do ſwojich wosadow czahnyč?! Ně, katholſki duhowny, kiž ze ſwojimi Serbami derje měni, njemože za to bycž, dyrbi ſo pſchecziwo tomu zapjeracž, a proſyč: Njewěrcze tym, kotsiž něhdže z mestow k wam pschińhadžea, zo bych po zdačzu wam k woli byli, po prawym pač jeno ſwój wnzitk k w aſhej ſchłodze pytaja.

Hdy by železnica býč dyrbjača, dokelž knježerstvo ju za trěbnu ma, dha býchym sebi ju dyrbjeli lobicz dacz, njebychym mohli nicžo vracicz, dokelž tola nicžo njewuzčinimy. Tak pak knježerstwo nječha, a jenož někotři ju čchedža, a tyž, kotsíž ju wotradzeja, njetrébniye hanja.

„Sym ja tym dęgi k lubu czinię, hdyż sym pszczożowi żelezniczy pisał? Skoło by mi tola to pomhało! Myślu ſebi, zo je mój charakter tak dalo ko znaty, zo ſo tajke wo mni myślicz njetrjebało.

Hdyž pak sym wot nazhoničkých ludzi to zhonil, schtož sym tudy našpomnił, abo hewał hízo w Poſole piſał, a hdyž sym sam rozpomnił, schtož tudy rozłożuju, dha njejšym mohl a směl mjełczeć, dokelž swoju domizinu z wutrobu lubuju a dokelž chcu wšchu schłodu wot njejše wotwobroczeniu męcz. —

To je moje postrewnie, a tym po swoim swiadomiu winowath hako redaktor mojej starosci dowierzenego z hromadnoho czasopisa tele postrewnie wuprajecz, postrewnie wunwiedzenju zamysla pisacz, w kotreym wschon woczaowany wujek nastawacu sklodu zerieje postrewnie abo tez jeno doseqazmyc nijemoge. Donyz tym redaktor, dyrbju po swoim postrewniemu pisacz.

Sym pał kóždy czas hotowy, redakcji złożycz, jeliżo hce ju něchtó druhí psójiecz abo jeliżo cyklo Towarstwo ss. Cyrilla a Methodija swój zhromadny časopis někomu druhomu doweri. Sym slůdkoszow taktoho nje-

dótkliwoho džela došča naoptať a by ſo mi mēr a wodnýmjenjo eyle derje psíchihodžalo.

W Budysčinje, 29. wulſkoho róžka 1890.

Jakub Skala,
redaktor Katholíſkohu Poſoča.

Wat redakcije. Porjedzenjo. W dopisu z Chróſcic (w poslednim číſle Kath. Poſoča str. 16.) je psíchispmjenjo wo njepeknym njeporjedze psíchicinu k wopacznemu zrozenjenju poſticzilo. Ma tam, kaž ſmy wat dopisowarja zbonili, takle rečacz: „W tym samym nastupanju ſmy tójskto hōspodařov Bachóñ-Haſlowſkeje wokolinh ſkoric̄ ſlyſheli“, injeniacy na czeledz z druhich wosadow, a tež na psíchicinu, kotaž tamón njeporjad z wjetſcha za-winuje a kotaž ma ſo na rejwanskej ūbi pytač. Skórzby hōspodařov a hōpozow tamneje wokolini ſu ſo měle wozjewicz, nic tak ſkorzby druhich na tu wokolinu.

Dopomjeníčki — wopomjeníčki.

Tež to je spomnjenja hōdne, zo njeboh Žurij pozdjiſho, wylſchju ſchulu wo-pytujo, woſebje botaniku, t. r. wědomoſć wo roſtilinach, najradſho ſtudowaſche. Žedma běhu prěnje kwětki zakęzéle a hido khwataſche won, zo by je ſpóznawał, ſchzpał a hromadžíl. A bě ſo w tym nastupanju woprawdze jara wudotonjal, znajeshe tež nažadniſche kwětki, a mějeshe wulſku zberku wujſchenych roſtilinow. A runje tež tuta luboſcz k botanich abo roſtilinopiszej ſwědži wo joho krasnej powazj a cíſtej wutrobie. Botanika injeniye ſo husto „lubožna“ wědomoſć: wědomoſć, kiz je cíſtym nežnje zmyslenym wutrobam, kaž joho bě, tak prawje psíchimérjena. Bě džē won ſam kaž nežna kwětka, kiz bě ſebi Boh w cíſcej wjeſnej zahrodeň ſadžíl, kotaž běſhtaj luboſčiwej a pobožnej starſchej staroſčiwej woſhlaſadoj a piſhede wſhém zhym wjedrom a zymnym wětrom zakitowaloj, kotaž bě njebijefki wótc ſam džen wote dnja z nowej roſu swojeje hnady woſchewaſl. Bjez džiwa bě potajkim, zo ſo tak joho nežna wutroba džen a rjeſiſho rozwivawſche, džen a krasniſho zakęzéwaſche a woń mohl rjec wſhých ſkheſczanskih poccziwoſczow rozhřejerjeſche, tak zo njewěm, z kotrej lubej kwětku dyrbju ju najpriedy psíchirunacž! Zawěſcze bě cíſta a njewinowata kaž najbelscha lilija ze ſamoſho njebijefkoſho raja. Ale tež z róžu ſměm joho psíchirunacž, z róžu, kiz je ze ſwojej čerwjenowohňowej barbu tak prawje znamjo luboſče, luboſče k Bohu, luboſče k Ježusej, luboſče k maczeri a namej a wſhém, wſhém čžlowjekam, kotaž ſo w joho wutrobie džen a mócnischo horjeſche. Ale snadž mohli joho potajnu ſijalku injenowacž, kiz ſo radž psched ſwětom khowa a jeno w cíſhim kucíku Božu wſhohomoc a mudroſcz khwali. Wězo ſměm joho tak injenowacž, ale ani z jenym ani z drugim psíchirunanjom njebijeh joho doſča a doſpolnje wožnamenil, pschedož won zjednoczeſche drje wſhē poczinku we ſwojej wutrobie. Kaž ſchwizym ſchmrok na horach módrnych mohl rjec hladajey k njebiju roſče, tak roſčeſche tež moi njezapomnity psícheczel a towarſch we wſhém dobrym a pozběhowaſche ſo dale wylie ſkhwali. A cíim bôle joho ſtabe ſchwizne cíelo, ze ſmjernej khoroſcu ranjene, wotemrěwaſche, cíim žiwiſho joho duch žadaſche ſo tam wróczicž, hdež bě joho prawa domizna. „Won psíchibywaſche na starobje, ale tež na hnadež a mudroſci psched Bohom a čžlowjekami“, a tohodla mějachu joho ludžo, ale hiſhczce bôle Boh ſam lubo a tohodla pschesadži won tutu lubožnu kwětku tak zahe zaſ do ſwojeje njebijefkeje zahrodk. My paſ, kiz ſmy joho znali a lubo měli, njemóžemy jomu za wſhū

jojo luboſcz rjeñſchoho džaka wuprajieč dyžli tón, zo rad a husto na njoho ſpominamy, zo husto na jojo krasny pschikkad zhladujemy a ſo proujemy, jojo ſežehowac̄. Tohodla ſym ſebi dowoliš z někotrych dopomjenekow kaž z njezapomničkov malý wěne luboſče zwic̄ a na jojo rowič̄ połožic̄.

Wězo wjele zajimawych podawkow ſo w tak krótkim žiwijeniu ſtač njemôže. Nimo toho bě jojo žiwijenjo bóle znutſkowne dyžli zwonkowne. Tola jene po-deidzenjo zda ſo mi wjac hač wſhēdne byc̄. Věſte lětne tſelenjo na „ſchisblejſche“. Nic̄to ſo na tutón „wulſotny“ ſvjetozeli bóle njeveſeleſte hač my džec̄i. Pschi karuſelu, pschi kaſparliku, pschi zbožowym kolesku minyku ſo nam hodziny kaž wołomički. Tež ja ſadzich džesac̄ nowych na čiſlo 24. Kolesko ſo frinčo wjerczehé a hlej — dobuč rjanu cylindrowu lampu, kiz ſnadž móžeshe tolér placzic̄. Wjeſeſe khwatač z njej domoj. Wſhiteč ſo njemalo džiwaču, tač ſym tola taſle rjanu lampu dobyc̄ moħl, naſbóle pač njeboh Jurij a bě na nim widzec̄, tač rad bě tež taſtu lampu měl. „No, to wſhak móžeshe ty tež dobyc̄.“ Jurk ſo zhraba, běžeshe tež na ſchisblejſhu, ſadži 10 p. na ſamne čiſlo 24, a — dobu runje taſtu lampu kaž ja, ſkerje bě jojo hiſčec̄ kuf ſjetſha, henak pač doſpolnje kaž moja. Jojo radoſcz bě njeurjeknita. Cykli podawł pač bě woprawdze wjac hač pschipad. Bě džé, kaž by rjeſt, zo mjeſeſhe Boh jojo tač luč, zo džesche jomu tutu džesčowſku radoſcz wobradzic̄. Wěm ſo na to tač jaſnie a žiwije do-pomnic̄, kaž by ſo hakle wezjora ſtało. Hiſčec̄ dawno po jojo ſinjerči by jojo njeboh nan rad na tónle podawł ſpominal, wězo z trochu zrudnej wutrobu psche njeboh „Jurka“. Tola by wěčinje a to ze wſhém prawom pschitſtajic̄ moħl nimo-mery tróštne ſłowa: „Tón wſhak je derje ſkhowany, pschetoz tón hiſčec̄ zlotho ſwěta woptač njeje.“

Haj porujo jandželam ſměl jojo pschirunac̄ a jojo čiſty, jaſny haj blyſtežat̄ wobraz wofstanje w mojim pomjatku ſkhowany jako njezachodny wopomnik z rjaných lět zbožowneje młodoſcę. „Wopomnječo ſprawnoho wofstanje w žohnowanju.“

Kaž ſamo wot ſo dobywa ſo pschi tutym wopominanju tač luboho towarſcha wězo tež dopomjenka na mnohich druhich do mojich myſli, ale hač moħl na nich tež z tač radoſtej wutrobu ſpominač? Šchtó je wě?!

Bydlachmy potaſkim w luboſczi a pschejenoc̄i hromadze pola ſwojoho hoſpodarja, kiz mjeſeſhe we „mnishej cyrkvi“ wobydlenjo wotnajate. Naſh dom mjeniujc̄ wobſtojſte z džela woprawdze z murjow, kiz běchu něhdy cyrkej a klóſčtyr franciſkanſkih (boſy) mnichow ſobu tworile. To je hiſčec̄ dženſniſki džen po někotrych wołnach znac̄, zo je to cyrkej byla a runje psched naſchimaj wołnomaj ſtojeſte ſylna cyhelowa cyrkwiſka murja z doſpolnymi wrotami a wołnami, jako kruh ale žarovac̄ ſwědk krasnych bohabojažnych dawno zaūdzenych čaſow. Dale bě na wulſotny hród Ortenburk ze ſwojimi móčnymi murjemi a wysokimi třechami widzec̄. Tutón napohlad ſym wſhēdnie psched wočzomaj měl. Woſebje zajimawe bě, hdy by hrimanjo pschic̄zahylo a blyſt z jaſnej pruhu tute starodawne wulſe twarjenja na dobo poſwětlič. Sowy a ſawki, kiz w tydle ſtarych murjach radh hnězdža, byc̄u pschi zablyſkujenju ſpadnyše abo ſo wo tſechu dyriče, dokež ſwěcy znjeſc̄ njemôža. Pschi hrimanju by njeboh hoſpodar ze ſwojich kerluſhownych knih něchtó čítał, ſchtó ſo na njevjeſdro poczahowasche. Z cyla by kózdeje ſkladnoſcze wuzik, zo by nas na te abo tame zajimawe wěc̄ ſedzblivych ſčinil, zo byc̄hmy nic jeno w ſchuli, ale tež doma wulk. Wězo hlowna wěc̄ wofsta ſchula a njemôžu ſebi kmaňſchoho dohlađowarja w tym naſtupanju pschec̄, dyžli runje wón bě. Džen jako džen, woſebje pač kóne týdzenja by wſhō ſwěru pschehladowač

a prawopisne zmyłki husto porzedzał. Hiszczęce pozdzięszo, hdyz sym łacząnski wuknył, je mi pomocny był. Wy inje pszechyschował, pak so mje łacząnske pak němske słowa wuwoprashował, kiz w knizi pornjo sebi cziszczone stojaču. Haj, bę sebi za liczenjo (rachnowanjo) najnowsze schulske knizki kupit, zo moħł swojich schulerjow kontrolować.

Pschi tajkim zhromadnym prćowanju, wuknjenju, zabawjenju a luboċżiwnym wobkhadżowanju minydu so dny, tydzenie, mēsach, haj lēta spēšnje a zbożownie a bęch šhulu wukhodżil njewēżo, kaf khethse. Skoro wsħednje dopomina mje mócnu zwón na węgi swjatoho Pētra ze swojim derje znatym hłosom na wsħe tamne lube woblicża a wosoby, na njeboh hospodarja, wowlku, a woſebje na njeboh Jurja. W dżewiecżich so mjenujcy w Budyschinje po staletnym starym prawie wjedżor wotzwonja a tehdom dyrbjachmi my dżejci leħmnejx khodżicż a wsħem dobru nōc zawdawacż.

Z dobom dopomina pak mje też zwón, hdyz swjathy wjedżor zwoni, na to, kaf spēšnje so wsħo pod sħoncom minje, psħetoz nimale wsħem, kotrjż sym jako hólczeč w starej mnisħej cyrkwi dżen jako dżen duej won a dom poſtrawjal a kiz fu mje tam nħdy lubje vitali, je hija dawno druhi, ċinertny zwón k węcżnomu ġwajatoħej zwonił. Bóh daj jid iż-żewġi wotpożin!

(Psichihodne dale.)

Wobroczeń fuzlar.

W pohanskich časach będu ludžo, kotsiż z diabolom so zjednocziku, zo bydu z joho pomocą potajne węcy żnonili a spodziwne čłowjecze moħ psħewijschowace węcy cjinili (tola żadyn druhi, hacż jenoż Bóh może džiwy wusklutkowacż). Swjate piśmo powieda n. psħ. wo Egiptowskich fuzlarjach, kotsiż tijam napohlad hadow dachu, a w Endorje bę fuzlarničja, k kotrejż kral Saul so poda. Też dżensniżchi dżen helsti duħ zżym čłowjekam na pomoc kħwata, kotsiż qħedża potajnoscze wusħedżicż, n. psħ. spiritistam.

Wojrawdże ma helsti duħ też wjetshu naturſtu wědomoſć a mōc, dyżli my čłowjekojo mamm. To praja swieżi wótcoko. Z pohanskich psħibohow je zżi duħ ryċċał a eżi pohanojo fu so k zżym ducham modilili. Dofelż pak fu helste duħi polne zżoſče psħecżiwo Bohu lubomu knejzej a psħecżiwo nam čłowjekam, dha nałožuwa wone swoju wjetshu wědomoſć a mōc k naħnejx schfodże. Lohodla bę Bidam wot Boha krucze zakazane, k fuzlarjam hicż a jo jid za radu prasħecż. Też kħeſeżjanam je krucze zakazane, nic jeno fuzlarništво cjinicż, ale też tajkif so prasħecż, bixxrije też jeno wċipnoſće dla bylo. Helsti duħ je jara psħeklepant a wsħe frēdk (też dobre) nałožuje, zo by čłowjekow zaslepil a stončenje jid zexx-fodżal.

Hiszczęce dżensniżchi dżen namaka so pola pohanskich ludow wjelle fuzlarjow. Wo jenym tajkim fuzlarju w Indijskiej piša katholski missjonar P. Hachenbeck z lēta 1888 scħejhowace:*

Pola pohanskich Indow mjenuja so fuzlarjo, kotsiż z pomocą satana zhu-bjene węcy namakaż abo wot paduħiow kradnijene węcy wusħedżicż a paduħha mjenowacż pytaja: bagħat. Fuzlar, wo kotrjimż missjonar piša, reka Magħea a bydli we wħi Diggħia; wón je so nětko k-eħxesżjannej wérje psħi-wobrocżil a so kħeſeżiż dat.

* Missionarowih list je hinak żestajany, podawam tu jeno wobħah lista.

Maghea mějeshé w swoim wobydlenju dwę pschibójské figurje: jedyn pschibóh rěkašhe Mahabem. Tón bě z drjewa wurzany, sedzacy na elefancze, cjetwieny, módry, czorny, zeleny a běly wobarbjeny. Druhi pschibóh bě žónska postawa, Dewi-Mai mjenowana a tež wobarbjena. Pschibohaj běchtaj postojenaż na schtyrirókitym trónie. Na kózdym róžku bě lampa z tone wubżelana pschicjinena. Tež sředz tróna bě sudobjo, w kotrymž so voruch palečhe; w schtyriach druhich bě sužoh. Pišane ruby a wěnch běchu wokolo tróna powisujene.

Kuzlár sam mějeshé kuzlařski tij, dolhi prut, czerwieny, żolty a czorny wobarbjeny. Mějeshé dale jara došte wlosh, kotrež z krumiacym hnojom namażane we wjacorych pletwach ze schije dele wiſachu. Hdyž bě někomu z pohanow we Diggħia abo wokolinje jena węc so pokranyta abo hewak zhubiła, dha puczo-wasche tutón ke kuzlarjej, zo by swoju węc zaſy doſtał.

Kózdy tajki poda kuzlarjej najprjedy dar, kotryž tutón psched pschiboha po-woji. Potom zapali kuzlár voruch, zaſwěci lampy, joho syn pak wobkrjepi mjez tym městno psched pschibójskej poſtawu z juhu z hródze wzatej a z wodu zmęſchanej. Nětk so kuzlár psched trón syny a połoži psched sebie swój kuzlařski tij. Mjez tym hacž kuzlarjowy syn do skorpawej (muſhle) dujo wusħi pschekalace-zynki wunjeſe, pocza kuzlár sam pomalu zakuzlany bycz. Wobliczo a woczi so jomu pscheměniču, tak zo bě pjanomu podobny, potom wuñdżechu jenotliwe ſłowa z joho erta; skonečnje zatraſhnyje ſchkręczeſhe a pokaza so jako wot djaboła wob-synjeny. Z dobom hrabny kuzlařski tij a horje poahladnywſchi wupraſi mjeno paduha abo městno, hdżež zhubiſena węc běſhe. Ludžo prajachu miffionarej, zo fu woprawdze na woznamjenjenym městnje tajke zhubiſene węch namakali abo paduha wusłedzili. Wo tymle kuzlarju dale wobswědečachu ſta ſwēdkow miffionarej P. Hachenbeckej, zo wón kózde leto tsi abo schtyri měsacy so zhubi a po tymle čaſu na czele cykle wusħħnejený zaſy pschindze. Žadyn čłowjek njewě, hdže je wo tymle čaſu pobyl.

Z Bozej hnadi je tutón kuzlár Maghea so do katholskeje cyrkwe wo-brcožil a je pozdžiſho miffionarej wſho powědał, ſhtož je we kuzlařtwje na ſebi nazhonił. Štotož nahle zhubiſenjo joho wſhobhy naſtupa, powědaſhe wobroczeny kuzlár: „Kózde leto zacžuch we ſebi žadovſz za ſamotnoſczu. Wopusħċiſz ſwój dom a džeh na ſamotne městno. Tam pak wuñladach wulkich bělych mužow, kotsiz z dobom wokolo mie ſtojaču, njewidzach, z wotkel ſem pschindzechu. Čiſle wulcy mužowje mie hrabnychu, njeſehu mie wjſše wjersħek ſchtomow a doniesyħu mie za někotre minutę do ſředzizny leſa, kotryž ſenje předy widział nje-běž. Tam pschindzechu ke mni z powětra ſo deſe puſčezejo zaſy družy tajch wulcy mužojo a ryčażachu ze mnu. Tigry a džiwiſe ſwinie běchu z nimi, kotrež mi noži lizachu. Tež doſtač wot tych mužow reis a druhu cyrobu.“

Z dalším naprashowanjom miffionar wot kuzlarja zhoni, zo je tutých mužow za Božich wotpōslancow měl. Tak khētſſe hacž pak bě wot miffionara zhonił, zo je kuzlařtwo hręſħne, dha je pschibohow, kuzlařski tij a trón ſpalik a ſebi wloſy wotſħacż dał.

Hdyž miffionar so wobroczenoſtu prajchęſhe, hacž čiſle běli mužojo joho njeſju čheyli k złym ſtukam zawiſeč, wotmołwi wón: „Ně, ſenje nic — wjeli wjach ryčażachu woni wo Bohu a mojej winowatoſczi, zo bych čłowjekam dobre činić.“

Njeje pak to djabolſkim prōcowanjam naprashciwne? Ně, pschetož djabol mějeshé pschi tym wotpohladanjo: tohole we wutrobje derje zmyslenoſtu čłowjeka a druhich pohanow we swojej ſlužbje zdżeržecż, a k tomu trjebaſhe tele ſredki.

Tak so pschetworja djaboł druhdy, kaž swjaty japoščtoł praji, do jandžela swětla, radži po sdacu k dobrym wěcam, tola z molom tež swój jēd sobu nuts sykne.

Swjaty Ignacius praji: „Wopušč hada so pokaza”, tola njewidža tušamu zaslepjeni a mysla, zo dobre čjini. Tajch Bohu njesluža, ale swojej samnej woli, abo złomu duchej. Tak radžesche zły duch tomule kuzlarjej, zo by druhim dobre čjinił, ryczesche z nim wo Bohu, dokelž wędžesche, zo by hewat tónle čłowjek, kotryž na htos swojoho swědomja poſluchasche, so kuzlaſtwa wotriekſ. Tohoda ryczesche zły duch k njomu wo Bohu. Tež zdaſche so kuzlarjej, kako bychu duchi z njebeſ pſchisli, kotsiž jomu jēdž poſkicadu. Tež dawacu jomu joho kuzlaſtwa čjescz a nahladnoſcž pſched ſobucžłowjekami. Tohoda ſtarasche ſo ſatan za to, zo bychu joho wosadni poſhani za muža měli, kiž je wot bohów wobhnadženy. Kuzlař zhoni wot złyh duchów, hdze kranjene abo zhubjene wěch ſo namakaja.

Tola Boža dobrocžinocž je ſpodziwna a Joho hnada wſchōhomōcna. — Hdyž katholſcy miſſionarjo do Diggia pſchiūdžechu a Bože wěrnoſcze wuczachu, wotewri Magheia ſwojej woci ſwětlu wěrnoſcze, znicz ſwoje pſchibohi a bu ſwěrny ſlužowník wěrnoho Boha.

Něk pak pokaza ſo ſatan halo zły duch. Wſchelake njezboža pſchiūdžechu na wobročzenoho poſhani. Najprjedy bu joho najſtarſhi syn z pſchisłodženjem falſhnie wobſkorženj a do dweju lēt jaſtwa wotſudženj. Jedyn miſſionar woptywacſche syna w jaſtwje a pſchepokaza tež tuttoho poſhani wo wěrnoſcji R̄hryſtu ſoweje wuczby a wukſhczi joho w jaſtwje. Tež wuſtukowacu jomu miſſionarjo wuſwobodženjo. Dolho njetrajeſche, a wobſkoržichu pohanijo tež druhoho syna a to zaſy cyle biez pſchicžiny. Wyshe toho zhubi wobročzeni Magheia ſwoje zamozženjo. Wulki pohanſti zemjan wza jomu wſhē joho pola. Tak wjeczefche ſo ſatan na tym, kotryž bē joho pſchah wot ſo čjismił. Tola Magheia je z kſhesczanſkim duchom a z kſhesczanſtej podatoſczej zaſhorjemy wſhē kſhīwdy zniel. Byrnje netko kſhudý był, dha tola ženje njeſkorži. Z wulkej nutroſcze modli ſo w katholſkej cyrkwičce, hdyž tam rano a wjeczor wſchēdnie pſchikadža.

Tak pokaza ſo zjawiſie Boža pſchedwidžomnoſcž, kotaž tych, kotsiž ſu dobreje wole k ſpoźnacžu wěrnoſcze, k wěrnomu zbožu wſedze. P. T.

3 Kuzjich a Šallkeje.

Z Budyschina. Najdostojniſchi knjez biskop, kiž je w tu kchwili w Drježdžanach, je zaidženym tydženj straſhnie ſkhorjeł. Noviſche poweſcze ſu Bohu džak lepshe. Poruczamy najdostojniſtchoho wſchitſhoho paſtýria nutrnym modlitwam wſchitſkich wosadnych, zo by Bóh joho móć zaſ cyle wobkruczil a wobnowił.

Minjenu póndželu je na tudomnym tačantſtwje knjez Zentner, kandidat duchownſtwa, ſwoje synodalne pruhoowanjo khwalobuje wobſtał.

Z Jasenicy. Njedželu mjeſeſche naſcha katholſka bjeſada ſwój 17. założeniſki ſwjedzeń. Běſche ſo tojsiſto ſobuſtaſow a hosczi zeſchlo, zo bychu naſcha ſwjedzeń z tym porjeniſhili. Najprjedy wotewri měſtopiſchedſyda k. Jakub Žiſt bjeſadu, a powita wſchē pſchitomnyh, ſobuſtaſow a hosczi, wobžarujo, zo ſobuſtaſy hiſhče wjac hosczi ſobupſchijwiedli njeſju. Dalshe pſchepoda k. can. fararjej Žukubej Werner, kotryž wažnoſcž katholſkich bjeſadow jaſnije pokazowacſche. Hdzo wſchelake wiſhory zbehachu ſo pſchicžiwo katholſkej cyrkwi, a hdze ſtojachu najkruczijſho tymle wiſhoram napſchecžo? Denož w tych krajadach, hdzejz najbóle katholſte towarzſtwa wobſtoja. Potom porycza tež k. zapoſlanc M. Řečka někto wo kath.

bjesadach, zo su tajke na tvoje waschnjo wužitne: Najprjedy za stat, zo so w tajkih bjesadach wosebje wobkruczuja psłeczjivo wopacznym zamyslam w kraju, psłeczjivo socialdemokratam, kotrejž wotpohladanja drje kóždy znaie. Wosebje rozeſtaja tež wužitk bjesadow za nashe wosady a swójby. Stónečnje porycza tež k. kaplan Ręzał wo něčim, na czož joho psłechyčnikaj njebeſhtaj spominaloj. Pokaza psłitomnych na našmu knihownju, zo bychmu ju prawje pilnje trjebali. To je tajka wēc, na kotrej so tež žónske wobdželiz mōža. Spomni tež na dalshe wjescela džensnischoho wječjora, zo bychmy so psłhi wščem psłistojnje zadžerželi. Potom hrajeſhtaj so dwaj džiwadłowaj kruchaj: najprjedy serbski „Michał w czubje“ a potom němſki „In der Kur“. Wosebje serbski kruch spodobaſe so jara, schtož bě z móčnoho psłichłosowanja spóznač. Němſki kruch pak so tež wuběrnje wuředže. Ma to ſczehowasche wſchelaka zabawa za młodych a starych.

M—k.

Z **Wotrowa**. We minjenym lécze je so we našcej wosadze narodžilo a we našcej cyrkwi swiatu Křiževici doſtało 26 džecžatkov (loni 15), 13 hólczatkow a 13 holčatkow, mjez nimi 3 njemandželſte. Khowanych bu na našej křižow 14 čelov (loni 19), 6 doroszanych a 8 džecži. Psłipowědaných bu 9 porow (loni 10), 7 porow (loni 6) je so pola nas wěrwoato. K Božomu blidu su byli 3009 (loni 3311); rozdžel mjez loisnej a lětuſnej licžbu nasta psłez změrčzo a wotčehujiſo něbotnych ſobuſtawow křežohho rjada swj. Francijska. Wunoſk cyrkwiſtich woporow bě ſzehowach: Za Epifonſke towarzſtvo k rožičkerjenju wěry mjez pohanami 157 m. 25 p., za towarzſtwo swj. Józefa 57 m. 17 p., za swiaty row w Jeruzalemje 43 m. 74 p., za towarzſtwo swj. Bonifacija 72 m. 59 p. a wot ſobuſtawow bratſtva 22 m., do hromady potaſtim 94 m. 59 p., za swiatohó wótca 198 m. 65 p., wunoſk móſhniczki 196 m. Dale bu na hromadžene za džecžatſtvo Jézusowe 75 m., za Afrika-Towarſtvo 62 m., za row swiatohó wótca Piſta IX. 186 m. a za miloſciwych bratrow w Prazy 24 m. — Boh zaplač ſwđitkum psłinoſhwarzam z čaſnym a wěčnym mytom.

W **Ralbicach** je so so njedželu 19. wulkoho róžka, na swijedzenju ſlōdkohó Mjena Jézusowego nowy farač kniez G. Kubasch do nowoho zaſtojnſtwa swjatocznje zapokaſał. K tomu běſhe z Budyschina kniez senior Kuczank psłijel. Ralbich běhu jo swijatocznje wupryſhile, čeſtne wrota mjez faru a cyrkwi naſtarjene mějačhu pokazowac̄ na zaſtup nowoho fararja do wažnoho a zamolwienja połnoho zaſtoſtwa a tež na wutrobný podžel, kotrejž cyla wosada na tutym podawku ma. Hdyž bě nowy kniez farač, psłewobđený wot knieza seniora, swijatocznje do cyrkwi so dowjedź, rozeſtaja jomu tam psłeh wotlarjom tutón wjeleſtoſtajn zaſtupječ duchowneje wyſchnoſeje wažne powołanjo, kotrejž nětko w tutej wosadze změje, a psłepoda jomu swijatocznje klucze. Potom mějeſtne kniez farač wulku Božu mšču a předowanjo. Hako zaſtupječ patronatskoho knieſtwa běſhe kniez probſt Vincenc z kloſchtra Marineje Hwězdy psłitomny, tež k. administrator P. Tadej z Różanta swojoho duchownoho ſusoda ze swojej psłitomnoſcžu zwiesili. — Psłejemy wjeleczeszenomu kniezej Kubaschej, pilnomu dželaczerjej na polu serbskoho písmowſtwa a njeſhablačomu zaſtupjerjej serbskoho burſtwa, k nowomu zaſtojnſtwej Bože žohnowanjo. — Kaž ſlyſhimi změje so hac̄ do wobhadjenja Ralbičanskoho kaplaſtwa njedžele a ſwiate dny psłhi cyrkwiſtich ſlužbje z Budyschina wupom oč dokonječ.

W **Nuknicach** su so njedželu 19. wulkoho róžka w noči twarjenja Smołic (Czumpjelec) kubla hac̄ na nowe domske cyłe ſpalile. Woheli do ſchytrjioch hodžin wudýri a tač ſpěchajne wokolo so hrabasche, zo mōžesche so ſedmá ſkót plomjenjam wutorhnyje; wšhé ſkady žita, ſlomy a syna a wšcha ratařſka nadoba so ſobi ſpali.

3 chłopoh swęta

móżemy dla njedostatka ruma jeno z krótką spomnicz: Zakon za wiśwobodzenjo katholickich theologow wot wojskowej strzby (hacj do 27. lata) je němſki sejm pſchijal. Też zwiazkowa rada drje jón pſchivozmje, budże-li Bajerka za njón. — Swobodny kniez z Frankenstein, pſchedsyda centra w němſkim sejmje a pſchedsyda kraleſtwoweſe rady w Bajerskej, sławny runje tak hako zaſtupjeſ luda kaž hako horliwy katholik, je w Barlinie wumrēl. Też prälata Hettinger-a, professora we Würzburgu, jenoho z najslawniſzych němſkich theologow, je Bóh wotwolał. — Wujednanjo Čechow a Němcow w Čechach je tak kaž dokonjane. Wo tutym jara wažnym podawku w bližšim čiſle wosebitiy naſtawek podamy.

Naležnosće našoho towarzſta.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 101. Jakub Wencl z Džěnikęc, 102—107. z Khróſciec: Pětr Donat, Hana Hejdaneč, Jurij Rjeńč, Mikławš Kral, Hana Wawrikowa, Jakub Běrk, 108. Hana Cyžowa z Hory, 109. Marija Hajnowa z Bóšic, 110. Haňza Sołćina z Casec, 111. Teresija Zarjenkowa ze Židowa, 112. 113. z kloſtra Marijeneje Hwězdy: duchownej knježnje Francha Koklic a Jozefa Domſec, 114. 115. z Drježdžan: Jan Bryl, Marija Suchec, 116—123. z Jawory: Michał Corlich, Jakub Zarjeník, Pětr Krawc, Mikławš Krawc, Mikławš Krawčik, Mikławš Jakubaš, Jakub Wawrij, Pětr Bryl, 124. 125. z Budyšina: seminarſki wyšsi wučeř dr. Jan Grólmus, gymnaſiat Michał Žur, 126—132. z Wotrowa: can. farař Jakub Herrmann, Mikławš Böhme, Michał Rohl, Hana Roblowa, Madlena Rjedžina, Mikławš Sołta, Jakub Bałcař, 133. 134. z Kanec: Mikławš Cyž, Pětr Kocor. (Přichodnje dale.)

Sobustawy na lěto 1889: kk. 561. Mikławš Nowak z Hory, 562. Hana Kmječowa z Kozaric, 563. Jakub Hejduška z Hórkow, 564. Madlena Cyžec ze Zejic, 565—568. z Khróſciec: Michał Kislink, Haňza Wiznarjowa, Michał Kokla, Jakub Běrk, 569. Marija Hajnowa z Bóšic, 570. Jakub Žur z Hóſka, 571—573. z Kaſec: Jakub Sołta, Jakub Rjek, Jakub Čumpjela, 574—576. z Wotrowa: August Richter, Mikławš Čornak, Hana Lebzyna, 577—579. z Nowodwora: Jakub Sołta, Mikławš Wjeńk, Michał Stodeňk, 580. Jakub Haňs z Kanec, 581. Madlena Wojnarjowa z Kukowa, 582. Pětr Kubica z Koſlowa, 583. 584. ze Sernjan: M. Bjeńš, Michał Lipič, 585. Haňza Ledzborec ze Smjerdzaceje, 586. 587. z Drježdžan: kapłan Jakub Bart, Marija Suchec, 588. Marija Pawlikowa z Radworja, 589. Madlena Bömakowa z Kamjenej, 590. Hana Pječkec z Čornoſo Hodlerja, 591. Karl Jenich z Boranec, 592. kapłan Michał Wjesela w Seitendorfje.

Na lěto 1888 dopłaciſchu: kk. 716. kapłan Jakub Bart w Drježdžanach, 717. N. N. z K.

Dobrowolne dary za towarzſto: H. K. 50 p., z kloſtra Mar. Hwězdy 1 m., F. G. 50 p., J. Š. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzēna daň wučinjeſtej 104,969 m. 50 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je dale woprował: P. T. N. z Róžanta 5 m. — Hromadze: 104,974 m. 50 p.

Na nowe piſcele do Baćoſkeje cyrkwi: Dotal hromadze: 4234 m. 50 p. — Dale je woprował r. 1 m. — Hromadze: 4235 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,702 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadze: 10,703 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: S. 60 p., z Róžanta 1 m. 15 p.

Za serbski seminar w Prazy: M. M. z H. 6 m., W. W. z B. 4 m.

Za Afrika-towarſtvo je so wotedalo z Hórkow 6 m.

Zapłacić Bóh wšem dobročerjam!

Čjeličnej Smolerječ knihičeſtvečenje w maciſcym domje w Dubyschinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětneje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Studowy c̄zasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 4.

15. februara 1890.

Létnik 28.

Wujednanjo Čechow z Němcami.

Tyč čítařjom drje je mało, kotsiž njebyhu wjedzeli, zo běchu Němcy hacž do najnowšich časow njepsczechelojo Čechow. — Němcy běchu wot 30 lětneje wójny hacž do našich časow jeniczcy knieža w Čechach. Češke zemjanstwo bě z džela w bitwach wostalo, z džela běchu jomu kubla wzate a jich wobšedzerjo z kraja wupołazani, na jich město zaſydlíku ſo Němcy; runje tak poněmczidlu ſo čeſte města, tak zo běchu zdželani — ujech tež rodženi Čechojo — wſchitcy Němcy z wuwaczom duchownych, hacžrunje ſu tež nekotſi biskopja jara pílne poněmczeli. Tak ſo ſta, zo bě čeſka rycz ze ſchulow, z městow, ze zemjanſtich hrđow wutkózena a bě zawěscze wotemrjela, njebečnu-lí burja a duchowni swojej macjernej ryczi swěrni wostali. Wězo bě potajkim Němcam a, hiſcze bóle čeſkim wotrodžencam čeſka rycz jeno k směcham a tohodla Čech hidžem we — swojim samſnym wótcznym fraju. Něnic pač bě pſchi tym kniežtvi tak zwuſný, zo mějſche to za swoje eyle pſchinardonžene prawo nad Čechami kniežicž a ſebi z cyla myſlicz njemóžeſhe, zo možlo tomu hinač bycz.

Ale, hlej, tu pſchinidže do wſchěch ludow po Napoleonskich poczíſchezowachých wójnach nowe číte živjenjo, roboczeństwo bu zbehnjene. Čeſcha wotuczidlu jako lud a chyčhu runje kaž druhe ludy živi bycz po swojim waſčnju a žadachu ſebi ſkónčnje rune prawo z Němcami. Němcy ſo swojoho kniežtvi zdač njechachu a tuž naſta wójna, njepsczechelſtwo, a tuto njepsczechelſtwo bu džen a hóřſche a hrožesche ſkónčnje chyč thězorſki awstrijski stat podrycz. Tuž ſkónčnje wſchitcy, tež Němcy, do toho pſchinidžehu, zo tak dale wostacž njemóže, zo ſo dyrbja z Čechami zjednač a to je ſo Bohu džakowan! radžilo a je nadžiſa, zo ſo tutón mér tež wobkruci a zdžerži.

Wot 4. hacž do 19. wulkoho róžka běchu we Winje zastupnicy Čechow a Němcow zhromadženi a je ſo thězorej a joho ministram, wobſebie hrabjomaj Taaffe a Schönbornej radžilo, w najwažniſtich wěcach Čechow a Němcow zjednač. Tute wěcy ſu wobſebie: ſchule mjeñſtymy w němſkich abo w čeſkich městach a

wſach, zaſtajenjo ſchulſkeje rady za cyly čeſki kraj, wobmjezowanjo ſudniſkih wo-krjeſow. Jeno z krótką chcenym praſic̄, zo móže nětk ſózdy Čeſch abo Němc w kraju swoje prawa we ſwojej maczernej ryczi pytač a namakač; zo dyrbja ſchulſke woſadny ſchule džeczom druheje narodnoſcze załožic̄, hdyž je jich wjac hac̄ 40 a hdyž ſu jich starſhi hýzo 5 lét w jich ſchulſkej woſadze a ſebi to žadaju. Runje tak, hdyž je wjac hac̄ 80 taſkich džeczí a jich starſhi hýzo z najmjeñſha 3 létu w jenej ſchulſkej woſadze bydla.

Nedželu 26. wulkoho rózka zhromadžihu ſo w Prazy čeſcnych a němcnych za-poſlancach čeſkoho ſejma a ſu tute we Winje wucziniſene wuměnjenja jenohloſnje pſchimwali, hac̄ na Młodoczeſchow, kij chcedža ſebi tute wuměnjenja hiſceze kthutniſcho a dleje pſcheklaſcz. Tak je ſo, jeli zo wſach wěcy njemyla, ministerſtwu hrabje Taaffe poradžilo, ſhtož ſo nimale njemózne zdaſche. — Kajke ſczechovki to na rakuſku zmutskownmu polititu změje, njehodži ſo nětkle hiſceze zhudac̄.

Něſčto z Bacžonja.

Hdyž 6. januara 1870 proſtwa, nowu katholſku cyrkę w Čzornecach abo Bacžonju naſtupaca, ſerbſkomu katholſkomu ludej ſo pſchedpoſoži, dha ſo we wſchech dželach katholſkeje Lužic̄ pobožne mochy hibaču, zo býchu ſwiaty ſtuk ſpěchowac̄ pomhali. Ničto nijeje drje ſo tehdrom nadžak, zo tak woſebný twar tak bórzy ſo dokonja. Pobožna myſl, ſerbiske zaczucza a woſebje dobra wola pomhaſche, a Bóh widzomne žohnowaſche. Wſchech Serbow, katholſkich a Lutherſkich, wobja wutrobný zwiaſz, a tež poſledniſki z njefebic̄nej hotowosćju nas materialnje podpjerowachu. Trajacy džak zaſhawajmy jím we wutrobach z proſtwin a nadžiju, zo pſchec̄ tak hromadze džeržimy.

Šu wiſhak nětoſi dobročerje ſt węcznomu mytu dóschlí a njemu hordozony ſtuk w ſwojim dokonjenju wuſladali; tyſach pak ſmědža ſo wjeſelic̄, krajn dom Boži widzic̄, kotrejž nětk w potajnej ryczi wſchém džak pſchipowieduje, kotsiž ſu jón ſpěchowali.

Tola nic ſt hladanju, ale ſt wužiwanju ſu jón Serbjia twarili. Do džakowniho wjeſela měſteſcze ſo dotal tak wjele hórfkoho ſwarjenja, njepoſchec̄ a zadžeranja. Njepokoj a njepočeſelſtwo dyrbjal nam dom poſoja pſchinjeſc̄, dom, poſwieczeny wutrobie luboſcze? — Myſlizka hýzo je ſurowa!

Zenje pak nijej njeſpokojnosć jaſniſjho wuſtipowała, hac̄ hdyž ſo zhońi, zo lubjene woſadženjo měſtniſkoho měſtna ſo na njewěſty čas wotſtoři, a kaž woliſ do wóhnia běſhe naſtaſk „Kath. Poſoła“ w 20. čiſle zaſdženoſho lěta. W předku ſpomiſenej proſtwie je dopoſazane, zo je cyrkę w naſhej woſolnoſczi nie jenož wužitna ale jara trěbna. Z tym je wěſcze tola cyla cyrkę t. r. cyrkę z měſtniſtom měnjenia.

W ſpomiſenym naſtaſku „Kath. Poſoła“ praſi ſo: „Duchowny tu nje- pſchiniūdže z wjacorych njeļubožnych pſchic̄zinow, kotrež njeznate njemu.“* Woſobam,

* Pſchic̄iſpominjenjo redačcije. Smy dopis wočiſhczeli, kaſtiž ſmy jón do- ſtali. Tudy naſpomiſene ſłowa w naſtaſku čo. 20 loňſhoho lěta po prawom taſke rečaja: „Woſydenjo drje bu nětko pſchihotowane, tola duchowny tu nje- pſchiniūdže; z wjacorych njeļubožnych pſchic̄zinow, kotrež njeznate njemu, ſo cyla naležnosć, naſtupaca pſchihad duchowniho do Bacžonja dlijic̄ pocza, a zda ſo na dleſſhe wotſtořena.“ — To je w tamniſkim naſtaſku „Něſčto z Bacžonja“ piſane, zavěſče hjez wſcheje bližſheje informaciſe wot duchowneje wyschnoſcze.

kotrež tutej węcy woſebicze bližko ſtoja, njeſju tajke pſchicžim wědome, kotrež moħle tał ſwiatu naležnoſcz dlijicž abo wotſtorkowacž. Su-li pał woprawdże węſte za-dżewki, — njemohle ſo te na zjawne dacž a z dobrym jednanjom wurunacž?

Njedostatk mzdý za duchownoho njeje wina, wſchaf ſo piſche, zo je za to „hijo nimale starane“. Njedostatk mēchnikom tež njezadžewa, dokelž wobſadženjo na ſchoho duchownoho města njebudže drje licžbu ſerbskich duchownych druždže pomjeñſhicž. Njedostatk hydlenja za duchownoho, praji ſo hukto, je wina. Na tule winu tež woſebje „Kath. Poſoł“* pokazuje. W tymle naſtupanju ma ſo woſebje radžicž, zo by bórzy mér naſtał. Předny hacž ſo ſchulski twar zapocža, je ſo wjèle porjedžało, pſheměnjało a jednało, a ſo po dołhim wuradžowanju po powſchitkovnym pſhenczu zapocžało.

A byrnjež je ſo na 5000 hrivnow na ſchulu wjac̄ nałožiło, rěka ſtoučnje wſchitko njeſpſihodne a njedosaħace. Pſchihotowane wobhydlenjo hało natkhwilne je po wotſtronjenju móſicžich zmółkow wěſcze doſahace a pſchistojne.** Abo běſhe ſnadž naſch dotalny dónit nam tak jara k zavidzenju? Nětoti hoſpodarjo Ba-čonja a wokolnoſeže ſu wjèle woporow pſchijesli a ſu swojeje mzdý hodni. Ale faž ſo nětke zda, budža halle pſchichodne narody wuziwić ſměč, ſhtož ſmy my dokonjeli. Ze zrudnej wutrobu wobhlađujemy naſch Boži dom. — Tohodla w tutym nět ſo najnaſežnijho proſy, zo byſhce do naſheje woſady poſkoj a do-wěra ſo wróćiloj, zo byſhu wopacžne a njerozomne ſudženja injez nami a w dal-ſzej wokolnoſezi ſwoj kónc měle, a zo byſhu donoſhowanja a wopacžne ſudženja pſhenczivo naſchej wysokodostojnej duchownej wyschitkoſci ſkerje a lepje pſhestale. Potom zbožownoho dokonjenja zhrromadnou ſlukta ſo bórzy zwjefelimy. To daj Boh!

Pſchispomnjenjo red aktije. Štož je nam wo cyłej tutej naſežnoſći znate, měnimi, zo ſo poſkoj a dowěra zas wróćitej, dokelž pſchi dobrej woli za-wěſcze wot tam zas powěſcž měra pſchijidže, hdež je ſo po prením zarjadowanju naſežnoſeže njemér zapocžał. — Za naſtałk, kotryž wſchaf — faž je z naſchich pſchispomnjenjow widzeč — naſte ſłowa z pomjatka wopak cituje, ſo wutrobnje džakujeſy, dokelž tutón hłos z Bačonja z nowa poſazuje, tak jara je tale wažna węc wſchitkim naſežna.

* Na njedostatk wobhydlenja tamón naſtałk w „Kath. Poſole“ ze žanym ſłowom njeſpomina. Won jenož praji: „Cyła naſežnoſcz by wěſcze w lepſich kolijach była, haj bjez dwela by hijo do kónca zarjadowana była, hdy byſhmy woſebity farſki dom měli.“

** Tudy dopisowať za-wěſcze tamne pſchizemſke hydlenjo njeměni. Ned.

Do wólbow.

Pſchichodny ſchtwórt 20. februara wotbudu ſo nowe wólby na němſki ſejm abo rajhstag.

Dotalny zapóſlanc naſchoho III. ſakſkoho wólboho wokrjesa za němſki ſejm (Budyšku, Kamjenku, Biskopſku a Połczniczansku kraju wopſchijacoho) knjez Reich nad Bělej, ſobustaw konſervativneje strony, je znowapſchijeczo wólby zapowěł. Konſervativne towarzſtwu tohodla za nowoho kandidata porucža

knjeza fabrikanta Jurija Hemptela w Połcznicy.

Spominjenego knjeza je konſervativne towarzſtwu na wólbej zhrromadžiznie w Biskopicach 28. januara jenohłosnje za kandidata poſtajilo.

Knjaz Hempel je muž we Lužicach rodžený, na 20 let wobsedžer a wjedník wulkeje twornie w Polčznicach, a wot někotrych lét sem tež swójsne kublo w Ohornje, w nášchim wokrjesu ležace, zastawa.

Knjaz Hempel je so zjawiňe ſe němcko-konservativnej stronje pschiznał a je ſlubił, zo chce swérny tak ſwojemu kraju a wuzichomu wótnemu krajej kaž tež kejzorej a kejzorstwu swědomicze za wſcho ſo staracz, ſtož je kejzorstwu a jeho měrej a wobſtaczu trébne, ſtož dželaczerzow za pschipad khorocze, njezboža, staroby a invalidnosće zamějeza; wón chce ſredki za wojsko a kódzstwo nuzne pschizwolec, chce intereſſe ratarſtwa a induſtrije zastupowac a tež rjemjello zbehacž pytacž.

Dokelž potajſkim knjaz Hempel wotpohladn konservativnych ſpěchowacž ſubi, porucza konservativne towarzſtvo jeho hako kandidata náſchoho wólbnoho wokrjesa za němſki ſejm, a množ zastupjerjo horjeka ſpomnjených městow a wſchelakich wſow podpjeraja tutoho kandidata.

Sprawnoſć a wuzitk ſebi žadatej, zo tež náſchi katholſcy Serbjia knjazeſ ſempel ſwój hłos dадža. Pschetoz konservativni, wobſeſie ſobuſtawny konservativnoho towarzſtwa ſu nam pomhali ſerbſkoho zapoſlanca Michała Koſku na ſakſki ſejm wuzwolicž; tuž žada ſebi sprawnoſć, zo tež my jím ſlowo džeržimy a jím jich kandidata wuzwolicž pomhamy, a to ežim bôle, dokelž — jeſi woprawdže konservativny — mjez ſtronami, kotrež náſche zmýſlenjo we wſchém nježela, nam tola najblíže ſtoji.

Smy-li tak za konservativnoho zapoſlanca wſchitcy ſobu hłosowali, móžemy tež zas za nowu wólbu na ſakſki ſejm wocžakowacž, zo konservativni a wobſeſie konservativne towarzſtvo za náſchoho ſerbſkoho kandidata budža.

Tuž njemóžemy náſchim cžitarjam niežo druhé radžicž, hacž zo ſchtwórtk 20. februara do wólbnoho lokala ſo podadža a ſwój hłos wotedadža za

knjaza fabrikanta Jurija Hempele w Polčznicach
(Herr Fabrikant Georg Hempele in Pulsnitz).

Z Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Štrowota najdostojniſhoho a wjeleſubowanego knjazeza biskopa je ſo w minjenym tydzenju zas dale porjedžala. Mocy wſhak jeno pomalu pschiberaja. Modlmy ſo dale, zo by Bóh najdostojniſhoho wyskópohho paſthyra nam bórzy zas w doſpołnej ſtrwoſoſći a mlódnoſoſći wróćſit!

— Šchtwórtk 6. febr. zemrě w Łazku knjaz Michał Kummer, wobſedžer Łazkowskoho mlyna, w starobje 64 lét. Zemrěty běſhe jedyn z tamnyh Serbow, ſe kotremuž wſhitchy ſobuſerbja z njetajenej luboſcju a dowěri ſpohladowacu a kotořož ſlowo mjeſeſhe powſchitkownie pschipóznamu wažnoſcz. Wón běſhe runje tak pobožny a swérny hako katholſki křeſćan, kaž tež staroſeſtiw za wſhitchę zhromadne naležnoſće Serbow. Sobuzaložiwiſi katholſku bjesadu we Łazku, drje najstaráſhu w náſchej Lužich, je wón dolhe léta jeje pschedsyda byl. Hdyž ſerbſke živjenjo mjez náſchimi wótczincami motučeſte, běſhe njeboh ſ. Kummer ſobuſtaw tehdomniſhoho mlódnoho ſerbſkoho towarzſtwa. We ſwojej gmeinje je tóſiſto pschez 30 lét zatoſtojiſtvo pschedstojočerja jenač swérne a swědomicze zastawał a swětna wyskópohho je pschi 25 létym wopomnjeſcu tuteje cžestneje ſlužby jeho wustojnoſcz a swérnu z cžestnym křižom wuznamjenka. Dolhe léta je ſwój wokrjes hako zapoſlanec na krajnostawſkim ſejmje zastupowal, tež wſchelake druhe cžestne ſlužby zastarał. Twarzſtvo ſ. Cirylla a Me-

thodija zhubi w nim jenože ze swojich najstarszych sobustawow. — Ioho eželio je so pónedzeli 10. t. m. w Ralsbicach khowalo. Gmejnsich pschedstojiczerjo Ralsbiczańskie woſady joho k rowu njesechju, a jara wjele pschedwoſderjow jomu pschi tym poſlednju ežesč a luboſč wopofaza. Pschi ſwiatocžnej poſrijebnej Božej mſhi, kotrež k. kaplan Skala z aſſiſtencu k. direktora Löbmanna z Buduſchina a kaplana Briedricha z Njebjelcic ſwieczeſche, ſpewacu Ralsbiczańskie ſchulſke džeczi pod wjedzenjom swojego knjeza wucjerja Schewczika jara pěknje hnujace khoralne requiem. — Ioho wopominjeczo woſtanje nam ežesčne. Boh ſpožč jomu węczny wotpočinč a węczne ſwetlo ſwēč jomu!

Z Ahroſcic. Zańdżenu njedzeli 9. febr. mějſeſhe tudomne ſpewarſke towarzſtwo „Fednota“ ſwoj załoženſki ſwiedzeſu. Rjane ežiche wjedro běſhe uſetrotrohožkuſi hoſća naſabílo, zo do ſlawneje „metropole“ Serbowſtwia ſo poda, zo by ſo tam zawieſelil, zabawił a wokſhal. A k wſhomu bě tu zawieſeſe rjana psihiležnoſč poſticežena. Program bě tak zefajany, zo ſebi myſlu, zo je kózdy poſkojenjo naſakał. Žadny hoſć k. kanonikuſ a farař Wernar naſ tež ze ſwojim wopytom poczeſci. $\frac{1}{2}$ započza ſo koncert z rjannym khoram: „Hori móbre, ja was znaju“, a woſmieniachu ſo tu ſola z khoram i žortnymi truchami. Hdyž běſhe ſpěw nimo, zarjadowa ſo zchromadna wjeczeř; a běſhe naſ k. hoſćencař Wjenka tónkróz derje z czoplymi jědžemi zaſtařal. Pschi jědži ſo wſchelake ſlawy wunjeſechu: přenja wot čeſtnoho pschedsydy k. Michała Kofle, wunjeſena naſhomu krajnemu wotcej Ioho Majestosci králej Albercej; druhá wot k. dirigenta wucjerja Hile wſchém hoſćom; tsecža wot pschedsydy k. Kubanki knjezej hoſćencarcej Wjeney a wſchém ſlužobníkam. Dokelž bě naſ tež wjele Němcow ze ſwojim wopytom poczeſeſilo, wunjeſe k. Kolla týmsamym w němſkej ryci ſlawu, na ežož ſo k. Weis z Kukowa podžakowa, a wſchém Serbam ſlawu wunjeſe. Hdyž běſhe ſo něk wucho a wutroba na rjannym ſpěwe a žoldk na dobrýk jědžach ſpoſoſi, zabawiacu ſo młodzi a wobſtarci hiſhce doſho dale.

3 cyloho ſwēta

Němska. Kejzor Wilhelm je 4. februara dwoju jara wažnu porucžnoſč, přenju kancierzej Bismarckej a druhiu minifromaj zjawných dželov a za pschedupſtwo a rjemjeſlo poſlał. „Reichsanzeiger“ je wobaj khězorowaj liſtaj 5. februara wozjewiſ. W přeňšim žada kejzor, zo by kancier internacio-ナルnu konferencu za zaſtit dželaczerjow pschijhotował, a w drugim žada, zo bychmu ministrojo wſchelake za dželaczerja wažne praschenja a naležnoſče pruho-wali. We woběmaj liſtomaj, kotařž je kejzor cyłe ſam podpiſał, a bjez dalschoho druhoho podpiſma ſamostatnie wudał, ſu zasadu a myſle wuprajene, za kotrež je němſke centrum ſéta doſho hžo dželalo a wojovalo, tak zo ſu runje centrum a joho pschijwiſnic̄ kejzorowaj liſtaj z radovoſču powitali.

— Ehtož ſo zawieſeſe tak rucze wočzakalo njeje, je zwjazkowa rada zakonů za wuſwobodzeñjo katholſkich theologow (bohoſlowcow) wot wojerſkej ſlužby, kotrež bě němſki ſejm z wjetſchinu pschijala, w tutych dňach wuradžiła a pschijala. Zakon placzi jeno za katholſkich theologow hacž do jich 27. leta; protestantscy ſu tajkoho wuwzaczha a wołożenja ſo wobarali. Nam pschi nětčiſkim wulkiim njedostatku duchownych tuton zakon — hdyž naſchi theologojo wjac z wojerſtwom cyłe ſéto zhubic̄ njetrjebaja, wulki pomoc poſticeži.

— Wjednik němſkoho centra ſwobodny knjez z Frankeſteina, kotořhož ſmjerz ſmy w poſlednim čiſle wozjewili, běſhe horſliwy katholik, ſwojej ſwiaty cyrkwi ze synowſkej luboſču a ſwetu podały, runje tak tež njewuſtawacy zaſtitā

jeje prawow a swobodny. Najkrasnijsze poczciwoscze jeho hako czlowieka a kheszczana debjachu. W Bajerskej, jeho wuzszej wotczinie, jeho hako psichodnoho pschedsydu ministerstwa mienowacu, hdy by liberalny a starokatholicki minister Luž skonczone hicz dyrbjal. — Runje tak wiele, skerje hiszceje wjac je katholicka cyrkej w Nemskej, a wosebje wedomoscz zhubila ze smjerczu slawnoho professora prälata dr. Hettingera we Würzburgu. Pschi wszej wuczzenosczi besshe luboznaj wuczenc ze wschimi kheszczanskiemi poczciwosczem uwhotowanym, besshe werny meskinit. Zo besshe njeboh Hettinger jedyn z najslawniszych theologow naszeho czaşa, njemöze niktó preç, wschelacy wobkruzeja, zo je mjez wschitkimi najslawnischi byl. R. i. p.

Italska. W Turinje zemre psched krótkim Amadeus, italski prync a wojwoda z Aosta, jeniczki bratr italskoho kraja. Krótko psched swojej smjerczu wujedna so ze swiatej katholickiej cyrkwi, sktož je swobodnych murjerow a nje-psichzelow cyrkwe jara hněvalo, a je pobožnje wumrel. Kardinal arcybiskop Alimonda w Turinje wudżeli mrežaconu pryncej swj. pucznia chrobu, hdyž bē prync předny jednoromu meskinitnej želnosćiwie a ze sylzami so wuspomedał. Kral Humbert besshe pschi jeho smjerczi pschitomny a džakowasche so ze sylzami kardinalej a spowiednikzej za jeho bratrej wopokazanu swiatu swižbu. Swjath wotc pofia na požadanju pryncej swoje požehnowanjo za smjertnu hodžinu. Tuton podawak z nowa połaziue, zo italska kralowiska swižba njeje tak nješkheszanska, kaž moglo so zdac̄. Schkoda, zo je so italskej revoluciji do rukow dała, z kotrychž so hinak wjac wudobycz njemöze, hac̄ zo kralowski trón pschihadzi.

Rom. Dzien 20. februara budze 12 lēt, zo je nasj swjath wotc Leo XIII. na japoštofiski Stol swjatohu Petra pozběhniem. Ze to dzien wutrobneje radoſcze za wschitkich katholickich kheszcanow a najnutrnijschego džaka k Bohu, kotryž je w straschnje wičhorojnym czaſu czołmicej swojeje cyrkwię tak wustojnogo a zmuzitoño wjednika spožejil a hizo 12 lēt dolho zdžeržał. — Psched tydzenjom 8. februara je w Romie kardinal Pecci, bamžowy bratr, wumrel, sktož je swjatohu wotca hľuboko zrudžilo. Kardinal Pecci, rodž. 1807, besshe tsi lēta stařsi dyžli swjath wotc; kardinal bu na žadanju swjatohu kollegia w lécze 1879. R. i. p.

3 k r a j a.

Ze sprawnym rozhorenjem je kóždy swerny sobustaw naszeho towarzystwa w poslednim číslu „Katholicko Poſołka“ czał, sktož je so 12. wul. róžka na Lejnianskej zhromadžizuje stało a ryczało. Z tym je so cyłomu towarzystwu kſhi iwda stała, a czeſceranjenjo so, kędzbujo na tamnu narodnje a konfessionalne měšchanu bjesadu, tak lochy njezaruna.

Bohužel je w běhu někotrych lēt psicheczimo „Katholickomu Poſolej“ wěsty žběk wurostl. Wimy rozsřečepjenja interesow su wschelake; tola husto dojč jara snadne a směšne. Poſol piše: „Tu a tam podpjeracie, lubi Serbja, dobri wēc, woprueče wot waszeho žohnowanja pomocnu scherpatku“. „Zlutník“ praji: „To je tola ſkivlenjo. My Serbja mogli psichecy jenož dawac̄; nē, dyrbimy lutowac̄, mamy džecži“. Baſy Poſol: „Serbia lutuje, njenoreže so po wosebných cuzych kniezač!“ Tónsamy złutník: „To někoho smorže stara, hac̄ ja w „ſchleiczanym“ abo w „čelachym“ wožu na hermanek jedu. Mi niktó nicžo k tomu njeda“. Baſy Poſol: „Burja pójcze do towarzystwa“. Tola mudracžk: „Hm, towarzystwo — kaž dce so te džeržecz. Ani někotre lēta njewohstoji“. A zaſy Poſol: „Njetorhaječe so wo žezeznici“. Ale mudracžko — — O! woprashej so Lejnianskej zhromadžizny, zhoniſh, skto praja.

Tak niciož njeđasch, dokelž lutujesch, a tola powjetshujesč swoje njenaturske potrebnoscze; tak njezastupisč do towařstwa, dokelž so założenſki wubjerk tebe wo radu njeprashesch, a dokelž njemóesch píchedsyda abo wubjerkownik bycz, zo by dobru weč ze swojim mudrym słowom wožbožic̄ směl; tak žadaš za železnicu, snadž jenož tohodla, dokelž masch „nowe“ kachle, kotrež so jenož z wuhlom tepja. — Wina pak na wschitkim „nježbožu“ je „Poſol“. Njeſmel pſchi tajkej inkonſewencji „Poſol“ ſlój hlos požběhnyč? Džakuſ ſo jomu, zo to cžini! Ale ty ſo ſpytaſch wjecžic̄ a prajich: „Poſol“ mi wjach do domu njeſchindze; „Poſol“ wjach njeđeržu. A tak naděndžemy hižo wjele domow, hđež wſhitko, jenož nic „Poſol“ namakamy.

Hdyž je „Poſol“ tomu abo tamomu nježdže bližko ſtupil — mi tež je — dha tola to njeje žana wina, jón wotpoſazac̄.* To je z najmjeñſha jara nje-mudrie. „Poſol“ wufukuje wjele dobroho, won ſpěhujie njeprějomiue duchowne a materialne žbožo Serbow. Serbski časopis trjebam hako Serbia, a jenož katholſki časopis može katholſki ludej rječež a katholſke naležnosće jednač. Tak je „Poſol“ zwjazk katholſkih Serbow, a roznjeſli ſo tutón, njebu-džem ſo dohlo wjach čuzc̄ hako ſtawy, kotrež hromadu ſluſheja. Parſchónske naležnosće pak dyrbja ſo powſhitkownomu zbožu woprowac̄.

Tohodla noćem ſo zamoliož dac̄! Zafitajmy „Poſol“, podpjerajmy pilnje naſhe towařſtwu! Njech tamni na khwilu hordže na zdale ſtoja; nadži-jamy ſo, zo tež woni zaſh ſo powucžic̄ dadža.

Sobustaw towařſtwu.

* Žene druhe pſchipóznačjo, kotrež je ſo nam doſtało, praji: „Druhe nowiny ſmóža tutym naſhim Serbam wſho prajic̄, tež — ſtož tola Poſol ženje nječzini — jim zjawnje kſhiwdu cžiniež. To ſebi woni wſho lubic̄ dadža, nowiny dale džerža — a drohō doſež płaća.“ Red.

Naležnosće našoho towařſtwu.

Sobustawy na leto 1890: kk. 135—138. ze Žurie: Marija Méršowa, Jan Schwarz, Jurij Cyž, Khata Weclichec, 139—141. z Krjepiec: Jurij Pjech, Pětr Haška, Miklawš Koch, 142. Miklawš Krawe z Nowoměsta, 143. Marija Mlónkowa z Hórkow, 144. Jan Kral, z Cemjeric, 145. hoſcencař Pjech z Wěteńcy, 146. Madlena Wojnarjowa z Kukowa, 147—149. ze Sulsec: Jakub Žopa, Michał Lehman, Marija Hórbanowa, 150. Jakub Mérćink z Haslowa, 151. Pětr Kubica z Koslowa, 152. 153. ze Sernjan: M. Bjeniš, Wórsz Semelec, 154. 155. z Różanta: Jakub Sołta (Blažek), Jakub Wincař, 156. Jurij Sołta z Pěskec, 157. Franc Gábler ze Zajdowa, 158. Miklawš Wawrik z Khróſcic, 159—168. z Radworja: far. administrator Miklawš Žur, cyrkw. wučeř Pětr Sołta, Hanža Hórnikowa, Jan Cyž, Jan Zynda, Jan Karl Nawka, Franc Grubert, Jan Pietaš, Jan Lorenc, Miklawš Sołta, 169. Pětr Kral z Bronja, 170. 171. z Khelna: Jan Krawc, pjekar, Ernst Zimmer, 172. Miklawš Wolman z Luha, 173. Miklawš Kubas z Khasowa, 174. Marija Jérchev z Lutowča, 175. Miklawš Rychtař z Budysina, 176. Miklawš Sołta w Serajewje w Bosniji, 177. Jakub Libš z Hornjoho Hunjowa, 178. Michał Rječka z Małych Bobolic, 179. M. S. z M., 180—182. z Konjec: Miklawš Bułk, Jakub Kral, Jakub Jórdank, 183. 184. z Ralbic: Michał Kocorec, Khata Čornakowa, 185. Jakub Jasławk z Nowoslic, 186. Jan Bjarš z Lazka, 187. Michał Rachel ze Sunowa, 188. Jan Knebl z Haslowa, 189—191. z Baćonja: wučeř Jan Symank, Miklawš Delank, Handrij Smola, 192. Michał Mětk z Miłočic, 193. Marija Koplanscyna z Wěteńcy, 194—200. z Njebjelčic: Miklawš Robl, Miklawš Žur, Miklawš Suchi, Miklawš Zieschank, Jakub Leniš, Boſcij Pjech, Marija Žurowa, 201. Jurij Jawork z Nuknicy.

Sobustawy na leto 1889: kk. 593. Miklawš Sołta w Serajewje w Bosniji, 594. Miklawš Bułk z Konjec, 595. Miklawš Kocorec z Ralbic, 596. Jan Knebl z Haslowa, 597. wučeř Jan Symank z Baćonja, 598. Jakub Leuiš z Njebjelčic, 599. 600. z Pazlic; Michał Lukaš, Michał Roblik.

Dobrowolne dary za towarzstwo: J. L. z H. 75 p., B. P. z N. 30 p., M. Ž. z N. 30 p.

Zemrete sobustawy: Handrij Haša z Wulkoho Wjelkowa, Pětr Delank z Podhroda, Michał Kummer z Lazka. R. i. p!

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 104,974 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadze: 104,975 m. 50 p.

Na nowe piščete do Baćońskeje cyrkwy: Dotal hromadze: 4235 m. 50 p. — Dale je woprował knjez kanonik farař Michał Hórnik w Budyšinie 15 m.

Hromadze: 4250 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,703 m. 50 p. — Dale je woprowała: njemjenowana z Budyšina 3 m. — Hromadze: 10,706 m. 50 p.

Na wudaco Nowoho Zakonja

je darił: k. wučeř Jan Symank w Baćonju 3 m.

Za serbski seminar w Prazy: knjez senior Jakub Knéank w Budyšinie 3000 m., Jakub Jórdank z Konjec 10 m., z Podhroda 1 m., dwě sotře z Budyšina 6 m.

Zaplać Bóh wšem dobrocerjam!

Listowanjo. Wšitkim česčenym dopisowarjam za nastawki do džensnišoho lista abo za přihlosowace listy wuprajamy wutrobný džak. Redakcija.

Afrikaniske towarzstwo psjedczivo wotrocžstwu změje přenju njedželu posta, 23. februara, w katolickej towarzchni w Budyšinie swoju létušnju hłownu zhromadžiznu. Zapoczątk w 8 hodz. **Psjedzhdystwo.**

Towarstwo Serbskich Burow.

Psjedzhdystwo a wubjerk naschoho towarzstwa změjetaj posedzenjo sobotu 22. f. m. dopołdnja w jednaczych w Budyšinie na tselereni. — Sobustawy hiſtice raz napominamy, zo sebi bórzy pola wosadnych wubjerkowników skazaja, schiłož hrdza za nalečzo hnojow a symieni trjebacz, psjetož: schiłož skomdži čas, tón skomdži kwas!

Hłowne psjedzhdystwo.

Lokalne „Towarstwo Serbskich Burow“ Ralsbicjanskeje wosady změje pónedželu 24. febr. po połdnju w 2 hodz. zhromadžiznu w Ralsbicach pola Waldy.

Psjedzhdystwo.

Nasjomu lubomu psjedzhdze knjezej Michalej Kummerej prajimy do wěčnosće, do kotrejž je Bóh joho wotwolał, swój najwutrobnitschi džak za wſchitku horliwscz a sweru, z kotrejž je telko lét nashe towarzstwo wjedi, a proshymy, zo dheył Bóh jomu z wěčnej zbožnosću zapłaciež.

Katolicka bjesada we Lazku.

Dla wumrēca našoho luboho mandželskoho a nana a při joho pohrjabje smy telko dopokazow luboscē a sobužarowanja dostali, zo smy winowaci tudy so zjawnje džakować. Zaplać wšitkim Bóh!

W Lazku, 10. małoho róžka 1890.

Swójba Kummerec.

Ejsišez Smolerječ kubickišečeńnie w maciežnym domje w Budyšinie.

 K tutomu číslu je psjipoloženj „Pastyrski list najdostojnišchego knjeza biskopa dr. Franza Veruerta“.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihańi 2 m., pod kři -
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Čudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 5.

1. měrca 1890.

Lětnik 28.

Katholicki školski dohladovar' abo nic?

Mojoho psched schtyrjomi njedželemi w „Katholickim Posole“ wocžiščezanoho krótkoho naštanka dla sym wschelake nazhoujenja cžinil. Z wjele stron, a to nic z najšpatniščich, so mi pschilhosuje. Z druhich pak so mi porokuje, zo nje-trjebanski za učęzo slwo ryczu, schtož nuzne a trébne njeje. Pohladajmy taikomu porokej trochu kruczijšjo mjez wocži. Kaž je hžo w „Kath. Kirchenblatt“ jara derje rozentajane, njemóža pschecziwnicu tuteje ideje ani z jenej sadu dopokazacj, zo je lutherški dohladovar' za katholiske škule pschihodnišči, dužli katholicki. Na-wopak so z tysac wschelatich winow pokaze, zo za katholiske škule skufšča ka-tholicki dohladovar'.

Nječi hishcje ja mało abo wjele za tu wče ryczu abo piſam, ja swojomu pschedewzacju swérny wostanu, zo jenož wo wěcy jednam, na jenotsliwe paršchony pak na žane wažnijo njedžiwam. Lutherški abo protestant, kaž so naj-wjetšti džel saklich njekatholikom mjenuje, wotwodžuje swoje mjenou „protestant“ wot protestowanja, to w serbskej ryczi rěka: „so pschecziwycz, napschecziwo ryczech“. A ſomu dha je Luther so pschecziwał, napschecziwo ryczał, hacž katholiskej wérje? Budža jožo pschivujiuch hinač cžinicz? Po mojim rozludže nic. Woni bydu swojej wérje njesvérni byli, bydu-li so hinač zadžerželi. Hako džeczo khodžach ſam někotre ſéta do lutherškeje škule a hlej, hdyž do Budyschyna do tachantskeje škule pschindžech, mi wjac̄ króč njebohi wyſofodostojny knjez tehdomnišči školski direktor w nabožnej wucžbje praji: hólcze, sy lutherški. A tola ſtaj mojej staršej ſwoju winowatoſcž w katholickim wocžehnjenju ſvojich swědomicje a z wulkimi woporami dopjelnikoj. Schto běše z winu, zo cžasto doſez za lutherškoho plaečacj? Staršejem cžahnidba nic, ale lutherška škula. Pschirunajmy tutón pschitklađ z na-ſhimi ſhulſtmi wobſtejnoscžemi. Młodži wucžerjo a starí ſhědživcy khodža po woli zakonja do konferencow, zo bydu ſo tam wudokonjeli, zo bydu ſo z na-dawckami dženſniſcheje ſhulſkeje wědomnoſcze znaczi cžinili a zaměry a wotpohla-đanja najſlawniſčich paedagogow poznali. To by tež za katholickich wucžerjow

a za katholické škule spomožné bylo, když bych u všedních tutohých konferencích lutherjich njebyli a když bych u psích nich nic jenoz píchednoščki džerželi, kiz lutherjich paedagogow a lutherjicu paedagogiku wuzbehuju. Tak pak katholicki wucžerě lěto wot lěta tam, kdež dyrbjal so w katholickim duchu wudospolnici, nicž abo jara mało slyški, sktož by jož za katholicku paedagogiku a za katholickich paedagogow zahorito. A měni dha sktož, zo je wucžer nadosež k swojemu powołanju wuhotowanym, když seminar wopusczež? K tomu hiſhceže wjele pobrachuje. Rjeje-li wón potajšim sam tón muž, zo so privatnje wudospolni, potom božemje, katholicki duch w katholickej škuli. Poła nas wšak so ta škola — a za to budž Bohu džak — njepokaza; we wulcích městach wopravdže když a když so namaka. Kak krasne plody by zjenoczenjo katholickich wucžerow pod katholickim inspektorom píchedinestu, to jenož tón zacžuwa, kiz hiſhceže we zhromadnym prćowaniu cyrkwi a škule tón pucž k zbožu katholickej mlodoseži a z tuthym pucž k wopravdžitomu katholickomu ludowomu žiwjenju pónzaje. Taſti wliw zahorjenoscje, kajž by nam katholicki rozkazowař a všedník píchedinestu mohł a dyrbjal, nam tu khwili kivac̄ njemóže.

Skončnje pak nježi slowcžko praju, kiz by njetrjebawski bylo, bychusli píchedciwicy katholickoho škulskeho inspektorstwa wec a parſhony tak rozeznawali, kaž to stajnie radžu. Ze tola jedyn z cžitarjow Škath. Pojola po píchedzitanju mojoho přenjoho nastawka měnił, njerozemi dha W. sam, swoju škulu w katholickim duchu wobstaracz? Píchedwestaju rozſud wo mojim zadžerženju we wěcach katholickoho žiwjenja a katholickej wěry w napohladu na tu mi dowěrzeniu mlodosež Bohu, mojim předawškim a nětko k počnomu rozmoej dónidženym šhulerjam a mojej škulskej wosadže. Wobžaruju pak wutrobnje, zo mi, kiz derje moje slaboscze pónzawam, a mojim mlodšim sobibratram w cžekim wucžerskim powołaniu so njedybjał všedník a radžiczel popščez, kotrež zbožo wucžerow a mlodoseži by lepje spěchowař, dyžli džensniſčhe wobſtojenja, a to z tajkeje strony, kotrež by měla to došpolnje rozymiež!

K. Wjeńka, w.

Hlōs z ludu píchedziwo železnich.

W nastupanju železnicy, kotrež sebi někotři — wjele iich njeje — píchež hornju wokolinu naſhceje krajiny pícheja, mohlo wšak so wjele spomnicž; tola, hecu tudy jenož na někto pokazac̄. Tehdom, když so píched dwěmaj lětomaj wo bóle počnöcej wokolnosczi železnica wotměrič spytowaſche, naſta hnydom w horniej stronje wulki holk, a běchu tež wshelake doſči njeļubzne ſłowa, kotrež so druhdy slyſhcež dachu. A tola sebi tehdom počnöcni wobydlerjo tak jara na železnici nje myslachu, ale ju rady bóle horniej stronje popſchaču, kotrež bě so někto čožia předy wotměrala. Jenoz z rědka když so naſpomni, zo by traſč ſe železnica bóle w ſrijedzinnje, snadž wokolo Šmjeczkežanskeje kupyje, twaricž mohla.

Když pak sebi něk cylu wec lepje rozymilimy, kaž je tež Poſol to drobne rozkladí, dyrbimy sebi wuznacž, zo dře by ſo železnica na horniej runje tak kaž na delnej stronje jenak mało zadanila; běše to jenož tak kaž zawiſež.

Běch wšak předy tež trochu za železnici zahorjeny, tola tale myſlička je ſo cyle píchedenila, dokoř husto hym hižo nazhonil z Oſtricžanskeje wokolnoscze, kaf tam zhubjenjo předawšich rjamic̄ časow wobžaruja, doniž hiſhceže tam železnica nje běše. Loniše lěto hiſhce ſo mi prajeſche, kaf ſu burske kubla tam placzivoſč zhubile. Bě ſo tam mjenujen burske kubla píchedalo, za kotrež ſo nimale džesac̄ tamzintow tolež mjenje zapłaczi, hac̄ w tamnym času, když tam železnica hiſhce nje běſche. Cy ſa píchedzina, zo je placzizna

taſle ſpanył, drje ſo železnicy ſamej pſchipiſacj njemóže, tola ſkoržba a nuza wo dželaczeſke mocy je tam jara wulka, dokelž fabriki wſchē mocy tam ſpožeraja.

Njedawno mi tež hido khetre zefarjeny bur, kiž ma železnici cyle bližko, hdvž ſo wo teſſamej rozyjezowachmoj, praſeſhe: „Shto ſebi myſliſh, ſhto by tebi železnica pomhała, traſh něchtó kórcow zorna na nju dowieſez? Mam hido tóſčito lét železnici w bližkoſci, tola jen oho kórca hiſhće na nju dowieſez nje iſhyń.“ Po taſkim, ſhto dyrbí nam železnica?

Hiſhće jedny pſchipikad. Njedawno praſeſhe mi dobrý znath: „Pſhceželo! Škoda; hdvž běſhe ſo pſched dwěmaj lětomaj železnica pſhcež waſhū wokolinu pſhipijala, potom běh hladal, hac̄runiž běh droho placzic̄ dyrbjał, zo bych ſebi tam ležomnoſc̄ kupil, pſhetož ſym pſhcepokazany, zo tam dobre a hluboke wuhlo leži, běh ſebi fabriku natwaril.“ Hladaczeſe, taſte ſu wotpoſladanja. Něchtóžkuli drje rjeſtne: Pola nas wſhak žana fabrika naſtač njeſože. To je prajeſno hjez dalsjeho nazhonenja. Tak ſu druhdze tež praſili, hdvž mějeſhe ſo železnica k nim wjeſez — a nětko je tam fabrikow doſcz — burja pač tam žaſoſc̄a a na tých ſkorža, kofiz ſu jin ſe železnici tež fabrik pſhiwøjeli.

Tak njeſh hlowna wěc woſtanje: Nasjch bur ſebi žanu železnicu pſhcež njeſože, wſhak wſhityc̄ derje czujemy, kač ſo dželaczeſke mocy dale a bôle pominiu.

Toho dla dyrbju ſtončnje ziaſnije wuprajic̄, zo mi ſel czini a zo dyrbju wožarowac̄, zo ſo kujezej redaktořej taſte njezaſlužene poroči czinja, a praju tudj, zo, tak dohlo hac̄ budže Katholſki Poſol wukhadjeſz, tón tež do mojoho domu pſhuiuž. Njeveni pač hiſhće ſo ženje dopomnic̄, zo by něchtó ryežał, ſhtož by za burow, abo za cylu naſhū krajinu, ſchłodne abo ſtraſhne bylo.

J. S.

Dopomijenki — wopomijenki.

(Poſtracžowanjo)

Mjez twarjenjemi w Budyschinje bě mi ſwojeje wulkoſc̄e a rjanoſc̄e dla Grüznerec kheža na róžku laſteje a jerjoveje wulich woſebje nadpadna a ſpo-dobna. A ſym najſkerje prawje měl. Po mojim zdaczu je tuta kheža tež nětk hiſhće, hdvž je tu wjese druhid nouých domow, tola najzajimawſcha. Z naj-injeniſcha wulka nowa radna pinca, kiž runje pſhcež wulici ſteji, njeſože ſo z njej, ſhtož rjanoſc̄ a uahladnoſc̄ naſtupa, měric̄, khiba jeno krasim gotiſki wjelb, kiž pač je jeno znutſka widjeſz a móhł rjec jeno k tomu ze staroho twara ſtojo woſtał, zo by wo wuſhikuoſci a zdželanoſci ſrjeđnoho wěka ſwědcžil a naſhomu czajeſi po-kaſał, ſhto hido wjac — njeſože abo njeſha, dokelž wſhō „ſtaré“ hidži. Wězo kózde wózko to njevidži, runje tak, kaž kózde wucho hudžbnoho ſlyſhenja nima. A zaweſeſe tež moje wózko dženſa za hjez mała dwachczi lét hinač na ſwět hla-dyžli tehdom.

Z wonka města w zymje ničo njebe, ſhtož bě naſ džeeži won wabicz mohlo. Duž kħodžach, hdvžkuli mějach wotenízenje, na dwórnijſc̄o na železnici hladac̄. Tam móžach hħodžinu ſtejo pſhipiſladowac̄, a njeby ſo mi woſtuđiło hladac̄, kač lokomotiva wozy czaha a ſtoka, kač ju na wulkotnu wjerczaci tarč dowieđdu a woſwjetnu. Woſebni a njewoſobni pſhipiſlazach a wotježdžach a tež ja běh wězo nimo měry rad junu ſobu jěř. Ale njeſměđach — a njeſožach. A tak ſym — jelizo ſo njeſmylu — poldra lěta dohlo na železnici hladac̄ hħodžil, ale powozyl ſo z njej hiſhće njebeč, doniz ſo mi ſtončnje tuto wulke wjeseſo njeđoſta.

Wę rjamy słoneczny njezdżelski dżen popołdnju. Njeboh hośpodać a też wona bęshtaj husto powjedało, kaf rjam park, kaf rjanu schpihelowu lubju a schtó wę schto hiszczęze w Husce maja. „Nó, to dyrbimoj woħladacż“, prajichmoj sebi z njeboh Turjom a proshadmoj hośpodařja, hačz namaj njebh dovolil do Huski jecz. Dowoli. Na to wjeſelo, kiz smój tehdom měloj! Prěni krócz ze železnici jecz, „park“ — widżecz — schtó wę schto to je park, widżaloj hiszczęze čzas žiuvjenja żanoho njebehmoj — a lubju ze samym schpihelom po wschęch sczénach — wscho to bę naj čijszcze pſcheſtviſto.

Njemözachmoj doczakacż, zo bychmoj na železnici pſchińcz a so — — wjeſez möhloj. Ze železnicu so wjeſez — to bę pſchi wschém tola najšlownijscha węc. Pjeniezy a pomazki mjezachmoj sobu, tajkej nastajichmoj so na prěnje wulke puczo-wanju do czubu mjennych hačz do — Huski.

Pobychmoj tam. Hdyż bęchmoj zaſy dom, njemözachmoj dowukhwalicż, kaf rjenje so ze železnici jazdzi, kaf wulkotny park tam maja, kajke schtomy tam roſtu, kajke cuze róże tam kęzja, ale schpiheloweje lubje — njebehmoj widżaloj. Hačz smój pſcheſtara wuhotowanej byloj abo pſcheſtara hordże wuſtupowało, kaf zo sebi niktō zwierit njeje, na naj ryzech abo je snadž druhu winu mělo, z frótka, schpiheloweje lubje njeſtmój woħladało.

To bę moja prěnja jězba po železnich. Z toho časa sym tójschto po njej wujězdił.

Wunamakanjo železnich ma swoje dobre, ale tež swoje złe sczehwki. Węzo je jara wužitna węc, zo móžu za dobrui hodžinu z Budyschina do Drježdžan. Ale tež poſkadniſ, kiz je 100,000 toleř poſradnył, móže za hodžinu schtó wę dze bycz. Rjana węc je, zo móža nam, hdyż suny sej wschē leſh spuſtaczeli, cęſkoſko wuhla nawozycz, zo njetrjabany zymy mręcz, ale rjana węc njeje, hdyż nam z Hamburga abo z Ruskeje žita a pſcheſtacy skoro darmo nawoża, zo naſchoho žita a pſcheſtacy njerodža. Rjana węc je, zo móžu sebi za dżen Drježdžanu woħladacż, ale rjana węc njeje, zo so nam potom doma wjac njeſtobi. A tak móhl hiszczęze wo ſto tajkich rjanych, ale tež njerjanych węcah piſacż. Kotrych węcow je wjac, rjanych abo njerjanych, wužitnych abo schłodnych, wo to so — žid njeprashā. Žid? — Haj, žid! Nichtō njeje wunamakanja nowoho časa tak na swój a jeno na swój wužitk wuſtřebacż wjedžał, kaj žid. W židowſkich rukach je z wulkohu džela nowinařstwo, piſmowistwo, z tym a pſcheſt to w mnogich krajach parlamenti (ſejmy), ſchule, knježerſtvo a tohodla njeſmerny — kapital. A z tutym kapitalom woblijezeję cylik swět, wulkiſ kaj małych, cylik kraju, cylik wulki miesta, cylik ludy.

Židam je nowa železnica pſcheſt kraj, hdyż je hiszczęze wjeſe czerſtwhich dželacjerſkich mocow, witana węc. K fabrikam je boryż rada, dokelż poł milijona ma žid prjedy w ruci dyžli kſchęczan poł ſta. A hdyż dželacjerjow njeje, tam pomha sebi ze zakonjom, „swobodnoho pſcheſzahowanja“. Tutton zakon je tak prawje dospołnje židowſki. Židza ſami nimaja wótcziny, tohodla ſu wschudżom t. r. po prawom nihdze doma. Hdyż so jim lubi, tam ſu doma, a jimi ſo wschudżom lubi, hdyż so jim derje wjedże, a jimi ſo wschudżom derje wjedże, hdyż tyſac pilnych kſchęczanskich rukow za nich džela. Žid ſam ſo żanoho rucižnoho džela nje-pſchima, ale da jeno swojomu kapitalej, t. r. kſchęczanam ſa ſo dželacż. Węzo to žid zjawnje njepraji, toho ſo na fedžbu bjerje. Haj, snadž ſo móž ſam z cylik njeſpołaže, ale czim bōle je joho pjeniez čiuz, pjeniez, za kotryž tež mnogi kſchęczan schtó wę schto czini, ſkončzne tež namrěty ſtatok swojich pobožnych ſerbſkich wótcow pſcheda. Ndimamy-li hižo nětk doſez czeledże, kaf halle potom, droži-li ſo nětk

hijo wotrocž a džowka, kač hafle potom. Njemđeši bur pſchi buru wostacž, kač hafle pſchi bohatych židach!

Tola wo tuthy materialnje ſchłodnyh ſežehwkač noweje železnic je so hijo doſč pſiało. Hjſheže hórshe hacž tute buču moraliske ſežehwki za nabožniſtwo, za dobre pocžinki, za cyte kſhesčzanske ſerbske narodne žiwjenjo buče. Žid, kiž na dobre pocžinki z cyla njedžiwa, khiba tehdom, hdyz ma ſwoj wužitk z toho, fabrikant, kiž jeno za tunimi a kħmanym dželacžeremi ſledži, to njeſſu ludžo, kotrymž ſnabž by kſhesčzanske žiwjenjo naſhich wsow jara na staroſči bylo. A młodomu ludej fo taſki kniez bórzy lubi.

Cuzi dželacžer nima žanoho ſtajnovo ſtatoka, jomu je dospołnje wſho jene, hacž je 20 abo 100 mil dale wot domu, jomu je wſho jene, hacž z tym abo z drugim ſuſodom wobkhadža, nima žaneje domizny. Hijo z tym je nimale cyte moraliske ſnōjbne, towarſtvene a woſebje nabožniſte žiwjenjo moħl rjec podryte, haj doſč husto njemōzne. Najzrndniſcho je to za dželacžerſte džecži, kiž dyrbja druždy ſožde lěto družu ſchulu wopptowacž, kiž žaneje domowiny njeznaja, kiž — haj ſniem prajicž — žaneje młodocže nimaja. Gim fo dže kaž ſchomikej, kiž ſo ſožde lěto ze wſhemeti živymi koruschklami wutorhuje a pſchesadžuje a — wuſthnje. Taſke džecžo ſedma nana a macžerje ſpóznaje, dokelž ženje doma njeſtej, dyrbti doſč husto z ſoždym nowym lětom nowu ſchulu wopptowacž, družoho wučerja ſpóznavacž, z drugimi towarſhem i wobkhadžecž, fo cyte družomu krajej, ludej a waſčnjam pſchiwucžecž. Wſho to je wopravdžite poſlečzo za tute wbohe džecži. Bezej džiwa, zo ani we ſwójbje ſamej wjele ſuboſče mijez ſtarſhimaj a džecžimi bezej njemōzje, bezej džiwa, zo ſtej ſtarſhei džecžom runje tač lubej abo — njeſtubej, kaž ſchtó druži. Wězo wužacža ſu mijez fabrikantami a tež dželacžerjemi, ale jeno wužacža. Tač roſče młody ſplash kaž ničeji, wot nikoho njeſtubowanym a tohodla tež nikoho njeſtubowacy, a to je jene z hólym ſtžorlom njeſpočinoſe — a ſocialnych demokratow.

Tohodla ſu dže ſocialni demokrato ſkoro jeno tam, hdjež ſu fabrik, kiž ludži z cytaho ſweta k ſebi waha, a tohodla ſu hiſhće wſy a woſebje naſhē wſy. Bohu džakowan! dobre kſhesčzanske, dokelž nikoho cuižo k ſebi njeſewabia. Wokoločzahach (nomadiſti) lud miđe wulkje materialneje a dužowneje dželacženſce docpěl njeje, zaklad wſheje zđelanoſče a kſhesčzansko ſu žiwjenju wostanje kſhesčzanska ſwojba na ſwojim namrětym wotčnym ſtatu. Tohodla je ſoždomu, kiž ſwoj ſtatu ſhubi, kaž by jomu žiwjeniſka ſila podwiažana byla.

Nic za dženi, tež nic za lěto, ale po časfu węćze by naſh rjani wotčnym ſerbski kraji, kiž drje je mały, ſchtóž joho mijez naſtupa, ale wulki w tym, ſchtóž węćnu kħwalbu ma, tač ſo pſčemjeniš, zo ſo někomužkuli wjac ſubit njeby a ſnabž tym najmjenje, kiž ſu nětke ſajbóle zahorjeni za nowu železnicu.

Serbski je burſki lud a ma mało ſpekulativnogu dužha a by cuižomu pſche-kupſtomu židowſtomu dužhej bórzy podležak.

Šchtóž je lěta dolho w fabrikſtich krajinach był, džecži fabrikſtich dželacžerſtich ſwójbow wužiš, tón tomu pſchiwudžci.

Železnica by nam wjele wotwozyła, ale tež nawozyła. Nawozyła by nam wužla, hrubych t. r. njeſchedželanyh tworow, fabrikſtich dželacžerow a z tymi cuižnymi njedobrym wuſčnjow a cuižo njeſtuhesčzansko dužha, — wotwozyła by nam burſke dželawne mochy, dobre kſhesčzanske wuſčnja a pocžinki, dobroho kſhesčzansko dužha. A cjeſſi by wužitk był? Naſh nic!

Nětke železnicu pſchez serbski kraji ani nuzna, ani wužitna njeje, ale potom, hdz by tu byla, by ſo ſama nuzna — ale nic wužitna — ſežiniſta, hdz by pſchiwucžecž a wotwozecž pocžała.

(Pſchiwodnje dale.)

3. Èužich a Saksteje.

Z Budyschina. Knízez kandidat Bentner, kotrejž dla khorowatoſcze naj-dostojniſchoho knízeza biskopa swjate ſwjeczizny doſtač njenozeshe, netko dali Boh w bližšim času ſwoje powołanie doſceženje. Psichodnmu nježelu hce jomu naj-dostojniſchi knízez biskop w ſwojej kapalcy w Drježdānach tonfuru a nižſhe ſwje-czizny wudželicz. Za dalshe ſwjeczizny ſu tute dny poſtajene: ſubdiakonat 7. měrca, diakonat 9. měrca, měſhniſku ſwjecziznu 12. měrca. Boh čeyl naſhoho vjele-lubowanego myſhiſhoho paſtryja poſylnicę, zo by boryž zas doſpolnje poſylniemy ſo ē nam wróćzicz moħil!

— Minjenu nježelu mejeſche tudomne towařſtwo pſjegczivo afri-kañskemu wotrocžtu ſwoju lētuſhu hlownu zhromadžiznu w ſali katholſkeje towařſhnie. Nahladnu zhromadžiznu běhū tež knízez senior Kucžanč, protektor imjenowanego towařſtwa, a netko hoſčo ze ſwojim wopytom po-čezſzili. Hdyž bě pſchedsyda, t. kaplan Skala, zhromadžiznu wotewrlik a pſhi-tomnyh powitał, poda wón w dlejszym pſchednoſhku pſchelad wo dotalnym ſkutkowanju wulkoho po cylici Němſkej rožscherjenoho towařſtwa, kotrehož mała hałzka tež tudomne towařſtwo je. Pósla Němſkeje maja wſchelake druhé europyſke kraje podobne towařſtwa (tač wosebje Portugałſka, Schpaniſka, Francózſka, Italſka, Žendželska, Belgiſka, Schwajcarſka). Němſte towařſtwo liczy w tu chwilu 9 diö-ceſanſkih a 1400 jenotliwych towařſtow. W minjemym lēcze je na-hladnu ſummu 350,000 m. uahromadžilo, do kotrejž je tež wulkotny dar kardi-nala Lavigeria (50,000 frankow) zliczeny. Hlowne powołanie towařſtwa je nic tač jara zarjadowanjo namocnoho podežiſhczowanja afrikanſkoho wotrocžtu — ſhotož tute dokonječ može, wobſtara němſke knízeſtvo ſame, kotrejž je premier-leutnanta, netko hido majora, Bißmannna tam poſtało — nē hlowne powołanie towařſtwa je podpieranjo kheſežanskih, katholſkih missioniſkih ſtacijow w Africy. Te maja najprénishe powołanie a tež najwjaczy wuſhadow, zo po něčim wotrocžtu wotſtronja. Dokelž je wotrocžtu z afrikanſkimi wobſtoj-noſcemi tač jara zroſzene, haj džel tamniſchoho wězo njeprawoho „prawa“, nje-može namoc ſama w tutym njeſměrnym džele ſweta tajki wulki njeporjad zbeh-nycz. Deno lēpshe na hlađady, civilisacija, kotrejž missionſtwa rožscherjeja, moža tu pomhacz, mjeſc tym hacž namoc runje ſkutkowanju missionarow jara ſhloždi. Towařſtwo je tohodla na dwaj razaj nahladnu pomoc „wóteam wot Swjato-ho Duha“, kotsiž maja najbóle rožscherjene missionſtwa w Africy (wosebje w Bagamoyo), poſticižlo. Hdyž běhū Buſhiriowe čxjodý kraſnu missiju ſwja-toho Benediktowoho zjednoczeſtiwa w Pugu zniczili, njenozeshe tute zjednoczeſtiwo w Africy dale ſkutkowacz. W nowiſkim čazu pak je wone zas missionſku ſtaciju w Dar-es-Salaam założito. Tutomu zjednoczeſtiwu dari towařſtwo 100,000 m. Dale tež doſtaſtaj japoſhotoskej vikarcji w Uganda (nad Viktoria-Nyanza-jezorom a Tanganika-jezorom) nahladnu pomoc. Nichto njebudže přečz, zo je wulkotny nadawč, kotrejž je ſebi towařſtwo ſtaſilo, tež jara czeſk; tola zhromadne a njenuſtawace ſkutkowanjo mnohich može po něčim tež tudy jara vjele docpēč. Pſchedsyda ſtóncji ſwoj pſchednoſh, kotrejž pſhitomni ſedzblivje a jomu pſhihloſujich ſežehowachu, z poſazanjem na Boni-faciowe towařſtwo, kotrejž je za nas — pſchi wſchej horliwoſci za ſpomožny ſkutk w Africy — tola přenje a najwažniſche, dokelž ma často najwjetſhej duhownej nuzj rožpjerſchenych katholikow wotpomhacz a kotrej ſo njenozé doſč poruczeč. — Hdyž bě towařſtowowy poſkladnik t. pſhetupc Angermann rozprawu wo poſkladnicz podał, ryczeſhe hiſhceje t. kandidat Bentner, kotrejž je pſhiležnoſcž

měl, duchownu nižu wsielskich a mnohich katolików wózobje w Vogtlandze a pola Žitawy zeznacz, za Bonifaciowe towarzstwo.

— Tudomny poważkownie cześćem měsęczanosta, kniez Konrad Eduard Löhr, je 22. februara w Drježdzańach, hdež hako sekretar přenjeje komory za čas sejma ważne założystwo załatwiaſche, na sejehwki kruteje influency w 77. lécze swojoho žielenja wumrēl. Nimale 32 lét dołho je wjednik staroſławnoho Budysćina był. Jego czelō, kotrež bē so z Drježdzań do Budysćina pſchivjezko, bu 25. februara tudy na Tuchorzu khowane. Pohriebna swiatocznosć bēsche wulkotna. Prēnya a druga komora, duchownstwo, wſchitke wysoknosće stata a města, wſchitke ſchule, towarzſtwa a t. d. bēgu zaſtupjene.

Z Lükowa. Nashe kaſino swieczeſje 9. februara swój 18. założeniſki swiedzeń. Pschedsyda k. mlynik Wawrik z Kanec wotewri bjesadu z naſhim rjanym katolickim poſtrowjenjom: „Budź khwalem Žejuſ Chrystus”, a z wutrobnym powitanjom mnohich pſchitomnych ſobuſtaſow a ich mandzelſkich, kaž tež czeſczovalnych czuzych hoſci z pſchihodnej ryczy. Swiedzeniſki pſchedniſki dżerzeſche wysokodostojny kanonik a farar kniez Werner z Khröſcziec. Jego hļuboko hnijace ſłowa wo wužiku katolickich kaſinow we nětežiſkich doſč czeſkikh čoſach, a wutrobne napominanja k piſnomu wopytowanju tyhſamych džechu fedzonym pſchi-poſluſharjam hļuboko do wutrobow a ponjeſu zawęſce bohate pſody za čaſnoicž a węcznoſć. Potom pſchednoſchowasche wysokodostojny P. Malachias wjèle hnijacu a powuczaczu ſtaſizmu ze Schpaniſkeje. Dale zwjedzeliſu nas z pſchihodnymi a duſke hnijacymi pſchednoſkami k. kubleć a ſejmſki zapoſłanc Kokla z Khröſcziec, naměſtnik pſchedsydy k. wuczeř em. Hücka a piſmanwiedzeř k. Scholka. Jego swiatosći ſwatomu wózce Leonej XIII. wunjeſe ſo tſikrōzna mócnia „ſława”, tohorunja Jego majestosći naſhomu wjeleluhovanomu králej Albertej. Na to budu pſchitomni z koſejom a tſkancami wokſhemjeni. Swiedzeni bu z pſchedczelnej zabawu, horliwymi ſpěwami a wjeholymi rejemſ ſkončenym. -ck-

Z Ostriha. W ſuſodnymi pruſkim měſtačku Seidenbergu je ſo wot někotrych lét ſem na 700 katolików nahromadzilo, kotsiž ſu z wjetſha z Gęſkeje a Schlezynſkeje pſchicząhnyli. Tohodla je duchowna wysoknosć we Wrótslawiu poſtaſiła, zo dyrbí tam farar z Pfaffendorfa 30 króz za lěto za nich Bože ſlužby djerzeſz. Tež ſo tam katolicka wuczeřnja załoži. Kr.

3 chłoho ſwēta

Němska. Wóſby za němſki ſejm ſu 20. měrca ſo wotbyſe. Schtož je wot nich znate a w tu khwilu wěſte, je: Kartell (zwiazk mjez konſervativnymi, nacionalliberalnymi a t. d.) je rozbity; ſocialdemokratojo ſu wſchidze ſpođiwny wuſpěch měli; centrum je nimale cyłe njewobſchodziene z wólbneje bitwy wuſhioł. Wuzwoleñy je za centrum 90, konſervativnych 51, ſwobodokonſervativnych 16, nacionalliberalnych 16, ſwobodomyslnych 21, Hannoverſkich 2, Polakow 14, ſocialdemokratow 20, demokraticko-ludoweje ſtrony 2, Danow 1, Elſazſkikh 14, antisemitow 1, pola žaneje ſtrony 1. Wyſhe toho budże 147 wuſhich wólbow (Stichwahl) trěbnyh. Centrum je we 22 taſkich wólbach ſobu wobdzeliene a drje wěſcze w starej moch (101) do nowoho rajchſtagu zaſtupi. Najwjaczych ſchłodow maja nacionalliberalni, kotsiž ſu w rajchſtagu 1887 ſkončnje na 101 ſydkow pſchischiſti; ſetſa ſu z wólbneje bitwy cyłych 16 ſydkow dobyli! Z dobrym prawom móže ſo prajicž: Egi ſu dohoſpodarili! A cyłe prawje tak je. Nimale za wſchón njeprorjad, wſchē tkočzace zaſonje nowiſhoho čoſa, kotrež pak bſiſcje ſu, pak ſu z džela z wulkej prou zaſ wolszene abo pſhemienjene, many

so tutym liberalnym dżakowac̄. Też straschnye p̄schiwywanjo socialneje demokratije (móże lyhc̄ byc̄, zo do nowoho rajchstaga na 36 socialnych demokratow zaſtupi) ſu woni bóle dyžli ſchtó druhi zawiñyli.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 202—208. z Khróscic: Mikławš Holka, Marija Zyndzic, Hana Skalic, Hana Herbrigowa, Hana Rjeńcowa, Jakub Pjech, Khrystina Wingerowa, 209. gymnasiast Jurij Winger w Prazy, 210. Michał Młónik z Dalic, 211. 212. z Budyšina: Mikławš Měň, Marija Kubicowa, 213. kantor Mikławš Bur, wučer w Königshajnje, 214. 215. z Wotrowa: Pētr Nowak (Wornač), Michał Cyž (Wjeńk), 216. 217. z Kanec: Korla Nowak, Jan Pječak, 218. Hana Cyžec z Kašec, 219. 220. z klóštra Marijnoho Doła: priorka kniežna Paula Mietec, konvent duchownych kniežnow, 221. Pētr Běr ze Zejic, 222. Jurij Grossmann z Luha, 223. 224. z Ralbic: Jurij Žur, Pētr Lebz̄a, 225. 226. ze Šunowa: Khata Mikławscyna, Pētr Narćik, 227—229. z Lazka: Boscij Šolta, Marija Bornačec, Jakub Klimant, 230. 231. z Nowoslic: Marija Domašcyna, Michał Kučank, 232. 233. z Różanta: Michał Frencl, Michał Jurk (Pjetrus), 234. 235. ze Smjerdzaceje: Michał Biedrich, Jurij Ditrich (Kunat), 236. Marija Ledžborowa z Hajnic, 237. 238. z Kukowa: Michał Woleňk, Michał Bobik, 239—241. z Radworja: Mikławš Suchi, Khata Hemplec, Wórša Henkowa, 242. Michał Měto z Bronja, 243. Hainča Běrkce z Khelna, 244. Jan Mička z Khasowa, 245. Mikławš Rjehonk ze Stróžišća, 246—255. z Miłoći: Michał Wornač, Madlena Kralowa, Pētr Kral, Michał Jawork, myník Jakub Šolta, Michał Fulk, Michał Kušk, Jakub Brusk, Mikławš Šerc, Mikławš Ryćec, 256. 257. z Jaseńicy: Jakub Just, Michał Just, 258. Mikławš Just z Noweje Jaseńicy, 259. Mikławš Just w Leubenje pola Oschatza.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 601. 602. ze Zdžerje: Jan Fulk, Jan Šmarander, 603. Jakub Konjecht z Brjemjenja, 604. Khata Mikławscyna ze Šunowa, 605. Hana Rjeńcowa z Khróscic, 606. 607. z Wotrowa: Jakub Čemjera, Jakub Symank, 608—610. z Lazka: Boscij Šolta, Marija Bornačec, Jakub Klimant, 611. Jurij Ditrich ze Smjerdzaceje, 612. 613. z Kadworja: Michał Čemjera, katholske kasino, 614. Jan Rječk z Kamjenej, 615. Michał Měto z Bronja.

Dobrowólne dary za towarzstwo: z klóštra Marijnoho Doła 1 m., N. N. z Khróscic 50 p., N. N. z Khróscic 50 p., M. K. z B. 50 p., M. L. z H. 25 p.

Zemréty sobustaw: Marija Hašina z Khasowa. R. i. p.

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 104,975 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Dobrošic 15 m., njemjenowanym 1 m., ze zawostajenstwa Fr. H. z W. 20 m. — Hromadze: 105,011 m. 50 p.

Na nowe piščele do Baćońskaeje cyrkwje: Dotal hromadze: 4250 m. 50 p. — Dale połlētna daň statneje papjery (2. januara 1890) 10 m. — Hromadze: 4260 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,706 m. 50 p. — Dale su woprowali: N. N. z Khróscic 2 m., ze zawostajenstwa Fr. H. z W. 20 m. — Hromadze: 10,728 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: z Khróscic 75 p., P. Tadej Natuš, administrator w Roženče 6 m. 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: L. z H. 1 m., Herbrigowa z Khróscic 1 m., Boscij Šolta z Lazka 3 m., Madlena D. z Nowoslic 1 m., Pētr Wolenk ze Zejic 50 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

M. Koſta, pſchetupſki zahrodnik w Kupjeli pola Smjedžkec, porucja runklowe symjo, punt po 50 a 60 p., kaž tež wšich druhe symjenja dobre a tunje, dale wšich druzim ſchomikow, wina a wſchelakich roſlinow. Tón samy ma tež agenturu ſakſteje banki za zawěſczenjo ſkotu, rozeſczele wuſtawki a pſchijima sobustawy. — Tež móže tam wučomny hólc so pſchijec̄.

Pěkný hólcjec, 14 abo 15 lět starý, kij chce zahrodnistwo wuſtawac̄, a druhi, kij chce büréau-pomocnički pola geometra byc̄, njech ſo zamolwi pola redaktora „Katholiskoho Poſoła“.

Góličec Smolerjec ſaiučičiſčenje w maczicznym domje w Budyšinje.

Katholicki Poroč

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zvijazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa SS. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 6.

15. měrca 1890.

Lětnik 28.

Leo XIII.

je 2. měrca tutoho lěta swoje 80. lěto dokončal. Wuzwoleny 20. februara 1878 za hamža bu džen po swojim narodnym dnju, 3. měrca 1878, jako hamž krónowany. Hijo 12 lět je někdo jako 259. nastupník swjatoho Pětra a jako naměstnik R̄hrystusowy Bože králestwo na zemi z mōnej ruku wjedl.

Runja swojim najlepším předowníkam je Leo XIII. dotal z tajkej horlivoscu a wustojnoscu tute najwyjszše zaſtojistwo swęta zaſtawał, zo wſchitcy wēriwi z hľuboķej pokornoſcu, wérnej čeſcęzomnoſcu a wutrobnjej luboſcu k njomu spohladuјa, a zo tež druhowēriwi swoje wobdzivanjo wulkomu hamžej za-
powęcej njemóža.

Budžem ſo tomu džiwac̄, zo runje pſđi 80. narodnym dnju tak
čeſcęzomu a wjelelubowanomu wyſchjschomu wjerchnej swjateje cyrkwie w katholickim
swęte z nowa d opokazy luboſcę a čeſcę ſo podawaja, haj zo tež we wſchit-
kach časopisach, kotrež joho za swojoho wyſchjschoho wjercha njeſtſtipoznawaja,
z wulkim poczeſczowanjom na njoho ſpominaja?

Hishež ſu jubilejne ſwjedzenije a puczowanja do Roma z pſchilenoſce
hamžowoho jubileja we pomjatu wſchitkach, a z nowa zas wobroczeja ſo wozci
čyłoho swęta k nadobnej wosobje toho, kotrež tehdomniſche ſwjedzenije placzađu.

W njeſtſlabjenej moch a ze ſpodziwne čerſtym duchom zaſtawa Leo XIII.
ſwoje nadobne powołanjo woſrijedz njemera a njewěſtoscze naſchoho časa,
kij je napjelneny z wichorami a strachami. Spodziwne wuſpěchi za čeſcę a na-
hlađnoſć ſwjateje cyrkwie, haj za polépičenjo a pozběhnenjo čłowjeſtwa
je wón dobył za 12 lět swojoho hamžistva. Ze swojim mócnym pſchimánjom
do podeſdzenjow naſchoho časa, stražu nad joho zmyſlenjemi a podawkami, je
Leo XIII. ſvjate a nadobne powołanjo hamžistva za cyłe čłowjeſtvo ſlawiſe
wopokazował a wobkruczał. Tohodla ſo w tutych dnjach bóle dyžli hewak
Bożej mudrej radze džakujem, kotrež je swojej cyrkwi tajkoho wjednika
spozyciła.

Hdyž běsche svjata wólsa 20. februara 1878 na kardinala Joachima Peccia nimale jenohłosnje panyla, dha praji tutón połny struchleje staroſcze, zo je tiara za njoho cęza, kotaž drje joho za někotre dny cyle potłocži. „Keſuch je hórkí, njewérju ſebi jón picz.“ — A po džesaczhých létach zjednocza ſo kralojo a ludy, zo bychu wjehščhomu wjeřejehu katholískeho křeſtečanſtwa, kotaž je najebac̄ cęzmu ſlaboſc̄ tola ſpodbíjenie cžilu a dželawu, ſwoju cęſeč a pokornoc̄ wopokazali, wopokazali njetajene wobdžiwanjo joho wurjadnje zbožownomu a wuſtojnemu ſkutkowanju.

Hdyž je Pius IX. po vatikanskim konciu, kaž biskop Mermillod w Genfu po wuzwolenju Leona XIII. prajeſche, za ſad y poſtaſil, po kotaž ma ſo křeſtečanſtvo wobnowic̄, dha mějeſche Leo XIII. je nałožowac̄ a w ſkutku wo- poſkaſac̄. Zawěrno, to je ſlawny Leo XIII. dokonjal. Žas a zas pozběhuje ſwój hłos, zo by haſo wjehščhi wuczeř cžlowieskomu towarſtwej prajil, ſhto je jomu trébne. Z połnoho pſchevědczenja ſwojego jaſnoho ducha a ſwojeje dobreje wutroby ſtaja pſchezciwo kaſacym naſladam a powalerſkomu ſkutkowanju njeſtečeſzanskich a cyle hjezweriowych mocow naſladnu mōc křeſtečanskich idejow a do- byceřſki wliv křeſtečanskoho živjenja. Žana hłowna naležnoſc̄, kotaž cyle cžlo- wjeſte towarſtwo naſtupa, njeje, zo ſwjatý wótc jej njebý cžli ſwoju staroſciwoſc̄ pſchiwobroc̄il. Hdyž ludy na joho hłos poſluhaja, zawěrno, to jich ſchoda njebudže.

Dawno hžo je Leo XIII. to zjawiuje wuprajil, z cžimž je pſched krótkim kejzor Wilhelm we ſlawnychaj ſtatomaj ſwoje pſchevědczenjo wozjewiſ. Je hžo wjac lét, zo bamž pſchi audienc̄, kotaž bě francózſkim dželaczerjam zwolit, po- dobne hłowne zasadu wupraji, kotrež ſu nětko, hdyž je je kejzor wuprajil, po- wſchitkowne hibanjo wubudžile. Sociaſne praschenje tež je, kotaromuž bamž nětko ſwoju połnu ſedzbiwoſc̄ pſchiwobroc̄a a wo kotažmž wjetſchi wokolnym liſt pſchihotuſe.

Kak zbožownje je Leo XIII. dotal w zjawných naležnoſczech, z jednotliwymi ſtatami jednał, je wſhem znate. Zo je w Němskej z najmjeñſha wulkim džel nje- ſprawnym a tkožacym zakonjom wotſtronjeny, mamy pſchi krutoſc̄i a wuſtojnosc̄i katholíſkych zaſtupſerjow ludu w Němskej pſchede wſhem rozhlaſnoſc̄i bamža a joho naſladnoſc̄i ſamo pſched protestantſkim kejzorom ſo džakowac̄. Podobnje je bamž nimale we wſhem krajach z najmjeñſha najhórsche ſchłodnoſc̄e wot ſvjateje cyrkwi wotwobroc̄il.

Moraliske dobyčzo je z wjetſha pſchec̄ na ſtronje bamžowej, byrnje ſo jomu ſwetina mōc hóle pſchirótschiła byla.

Hłownje ſkutkuje Leo XIII. z poſitivnym powučzenjom. Swětaſlawne ſu wokolne liſty, kotrež je wón wudał wo tym, kak wuzna je cyrkje za cžlowieske towarſtwo, kak wažna a trébna je ſwoboda japoſchtoſkoho ſtoła, dale ſiſt wo wobſedzeniſtviſe abo ſwójstriſe, wo naſtaču a byczu ſocialiſma, wo wažnoſc̄i a zamolwiomnoſc̄i kniežiczeſtwa nad křeſtečanskej ſtatnej wuſtwawie a t. d. We wſhiklích tyhle piſmach a zjawných ryczach pyta bamž mjez ſobu wujednač rozem a wěru, nabožniſtvo a nowiſhu civilizaciu abo zdželanoſc̄.

„Znowa-narodzenje nowiſhoho towarſtwa dybri ſo ſtač pſchec ſwójbu. Křeſtečanſki ſocialny porjad ma ſo zapocęć ſi jednotliwych domach.“

Rumje z tutymi zasadami k porjedzenju je ſebi bamž pſchiwóznačo wſhiklích tyh dobył, kotažmž je wo woloženjo a wotſtronjenjo ſocialnoho hubjeniſtwa. We wuſtojnych jednanjach z Němskej je bamž wobdžiwanjo ſamoho kanclerja Bismarcka ſebi dobył, tak zo tutón ſam wot ſo joho za ſudnika we zwadze wo Karolinſke kupy mjez Němskej a Španiſkej wuzwoli.

Šajke spodžiwnie postupy je katolska cyrkja za Leonu XIII. w Žendželskej, Schotskej a wosebje w Sewjernej Americy, na Balkanskej polkupje, w nautskownej Africach, Chinje a Japanje dobyła, njeje njeznate.

Tohodla džakujemy so Bohu, kij je nashe najswjetcishe naležnosće do tak wustojnych rukow položit, a njepschestawamy prošec: „Tón knyž z džerž joho, a wobžiu joho, sežiu joho z bōžnogo na zemi, a njepodaj joho do rukow joho njepsčeczelow!“

Psche czo njedhrbjalo hicž?

Za swjaty póst so pschihodži tež póstne rozpominanjo.

Tola, njeboj so, luby čitarjo, hžo do předka. Nječham tebi wo pokucze předowacž. To ma w poſcze w Božim domje so stac̄ a stawa so tež, lepje, dyžli je w Poſole to mózno. A hdyž na póstne předowanja w swojej cyrkvi derje a z dobrę wutrobu poſluchači, zmjeſči z toho zaweſje wulki wužitk za čas a za węcznoſć.

Tola tež Poſol ma swoju winowatoſć, a hdyž swjata cyrkja runje póst halo čas poſkutu poſtaſa, w kotrymž mamy hlužiho do swojego swědomija hladacž, krucjiho wſchitke pschečza a naſhilena swojeje wutroby pſcheptytowacž, dha budže tež trochu zjawniſche pſcheptytowanjo swědomija nam jara spomožne. Myſlu ſebi, tež prawje nužne trébne wone budže, dokelž so w zjawnym časopisu něſtožkuli ſkerje praſicž hodži, dyžli na swjatym mēſeče.

Što njeje hžo na hubjene čaſy ſkoržic ſkyſhač, abo ſhto hiſheče njeje ſam na nje ſkoržil? Pſaczinj ratarſkih wupłodow ſpaduňa, žně ſu ſlabe byte, dawki roſtu a pſchiberaſa, inžda čzeladnikow je leto a wjetſha, wſho, ſhtož masch ſkopowacž, njech je na ſwēcze ſhtož hce, wſho je držiſche. Sam kſoſej zas hladajcy „hōrje leže“. Wſchudžom nuža, wſchudžom ſkorženjo, a z wjetſha nic hjez winy. Móže ſo wěſcze z dobrym prawom ze starym ſpěwom praſicž:

„Wone njeje hōrje žanom' muzej,
Hacž na kraju jenom' kſudom' burej.“

Zo tajke ſkoržby hjez winy njeſſu, dyrbi kóždy pſchipóznač, kij jeno trochu do zjawnego žiwijenja poſhlada.

Su hžo dolhe lěta ſo minyče, dha pſchindže jónu starý, sprawný ſerbſti bur k jenomu knyžez, kotromuž mējeſche wjetſhi pjeniez pſaczicž. Hdyž běſhe knyžez blido poſte ſwětlyh tolerjow naſadžaſ, poſhlada z blyſtečnatym wóczkom najprjedy na pjeniez a potom na knyža a rjeku poſny ſebježneca: „Haj, bur bycž je tež rjenje.“

Nětko je čeſtne měno bur, rólnik, tak kaž zefarjene, zeflabnjene; „kublet“, „ökonom“, to ma za někotrohožkuli rjeniſhi zynk. Z wosebnischi mjenom pak ſo poſtajenjo bura njeje porjedziſlo, ſkerje zhóřiſilo. Što pomha wulke měno, kotrež ſame žanohu wužitka ujeniſe? Nicžo njepomha, wjele bóle ſchložji.

Kóžda ſwětna čeſcž, njech je kaſkaž hce a z wotkež hce, pſaczicž pjeniez. Dónž běſhe bur hiſheče bur, wuſmja ſo kóždomu, kij hcejſhe z nim po knyžekim wobkhadžowacž. Hdyž pak je nětko předku a zadu luty „knyž“, dha měni bur, zo dyrbi tež pſaczicž a ſo poſkazacž halo knyž — a to je droha wěc.

Smj wſhak lěta měli, hdyž to kubko ſwojemu wobſedžerjej wunoſčeshe. Tehdom mójeſche ſo bur halo knyž poſkazacž. Te čaſy ſu z wjetſha nimo.

Alle to je njezbožo, zo džesaty to njewéri tak došlo, dónž njeje po wſchém. „Smu wyšoko horje załežli a nětk, hdyž suny horjela, nječamý wjac dele“, tak prajeſte wóndy bur, kíž je sam w dobrých wohtojenjach — a wón mějeſte prawje. W předadawſkých zlotojch časach to placěſte, nětk pač, hdyž su časy zas čezeſte a wuzſte poczale bycž, nětk dyrbi so zas po jednorisých zasadach hospodaricž — a w uſtupowacž poczecž.

Hdyž so ratařtvo w tu khwili jeno z dwěmaj abo najwjači třiom procentami zadani, dha dyrbi, keleržo so za tym njehoſpobari, tež najrjeuſlše kubko bjez doſha po małku so rozmazacž. A hdyž tule ſtruhlu wěrnoſež pſchec zas z nowa wſchědne nazhonjenjo dopokazuje, a rjane kubla ſpaduja, pſche czo so tomu nje-wéri? Byrnje so kózdy wicžny džení město njewopatko, byrnje so kózdy bol abo taſki a hinaſhi „ſchmawſ“ ſobu njewzał, tohodla čeſezomny bur wostanje, ſhlož je, a nazajtra nimataj ani wón ani joho móſhna hlowyboſlenjo. A byrnje bur tež wſho po druhich ſwojoho runjecža nječinił, drohe konje, drohu nadobu nje-kupował, tohodla hifchecie nječo na nahladnoſeži njezhubi.

Zlutniwoſež po tajkim, to je kuſkaſke ſlово, koterž „naſche cjezke časy“ pſchewinje, kaž je tež předy pſchecie cjezke časy naſchich wótow pſchewinylo.

Bohu džakowanø, mamy hiſhceče zlutniwyh hofpodarjow, a jim so derje wjedze pſchi wſchej cjezi, kotař druhich do zemje tloczi. Mějach pſchiležnoſež, že žiwnoſcerjerom poručecž a trochu hluhšho do joho hofpodarjenja pohladacž. Smu z rozyrczowanja z nim wjele naukuňl. Joho žiwnoſež je ſrenja; někotryžkuli by na njej tak runje wobſtał, bjez toho, zo by ſebi dale ſhlo wuzbylkował, někotryž by kózde ſeto něchtó doſha napraſtał. Tola tónle hofpodař mi prajeſte, zo kózde ſeto z najmjeiſcha ſto toleč cjiſtoho dobytka na boč połoži, a to tež tute ſeto, koterž tola njeje runjewon dobre ſeto bylo. Kak je tole móžno? Ze zlutniwoſežu! Wón mi praji, zo je wſho hromadže ſedm jedyn toleč, ſhlož za ſeto do korečny donjeſe! Ty luby pomha! Z tym džesaty za jedyn jeniczki wjecžor njedosahnje.

Z toho widžiſh, hdeži maſch kubołežika pytač, kíž by czi pjenjezy dželał; wón je w twojim domje, a hladaj so, zo joho njewuczérifh abo z domu njewu-njeſeſh.

A ſhlo ſlužowni? Keleržo něchtó, dha maja czi pſchiležnoſež ze zlutniwoſežu na něčo pſčiniež. Rjana mzda, kotař ſo nětkle placži, mohla ſo — hdyž je trébna draſta nakupowana — nimale cyla kózde ſeto na daní dacž. Tam ſama roſče. Šlužowny wotročž, kíž za 10 ſet ſwoje 400 abo 500 toleč na daní nima, je ſam wina. — Tola hdež ſu čeladnicich, kotsiž, hdyž ſu 20 ſet ſlužili, moža ſebi ſami ſwoju wěc kupicž za zaſtuženu a z danju rozmnoženu mzdu? Tajich je Bohu žel jara mało poczalo bycž. Wina toho ſo daloko pytač nima. Šu džen runje ſlužowni cjiſto najlepſhi a najwſchědníſhi woprywarjo korečmow abo druhich bjeſadow, hdež ſu kózdy džení pjenjezy trébne. Někotrohožkuli dyrbi potom njewiesta ze ſwojimi zaſtuženymi a nahromadzenymi kroſčkami wutorhnyč, hdyž dhe ſam ſwoj dom zaſožicž.

Takle mohlo ſo wjele prajeſz, mohlo ſo ſpominacž na kwasu, drohe kmoſtiſtwa, wſchelake njetrébne „dawania“ a t. d. Tola ſhemy dalshe ſamſnomu rozmýſlenju na cjičich pôſtnych wjecžorach jenotliwym zavostaſajecž.

Zene je, ſhlož nam wſchitkim ſpomha: prawa a sprawna zlutniwoſež we wſchitkim, wſchudžom a pſchecy: potom pónđe tež w nětciſiſhich cjezkiſh a zrudnyh časach.

Dopomjeníki — wopomjeníki.

(Pokračování.)

Tak běhu so w Budyschinje bjez mała tři léta ze swojimi radoščemi a žašoščemi minule. A něk nastajíč so do Prahy. Vězo do tak dalokéje cízby a na tak dolič čas so nictó bjez psichotowanja z wótcznoho domu wotsalicz njemóže. Duz měsachu schwalčza, krawc a schewc ruchy polnej džela, zo bydu mje tak zdrascili, zo z najmjenišcha hnydom přeni, mjenujich zwonkovny zacíščez, kiz měsach na Pražskich profesorow cžinicz, cízce hubjem byl njeby. Hacž sym tohodla runje jara wosobny byl, to njevém, wěricz so mi njecha. Z najmjenišcha so na tutón zwonkovny napohlad jara njeprusichčzach, ale wulných hiščeze dve njedzeli, hdyž bě rjenie — na zahrobze a hdyž bě hroznje, na rězance, zo bych so na „czežki“ examen w Prahy psichotował. Psichetoz psiched nicžim nima studentka telko stracha, kiz psiched profesoram. Profesor je jomu čłowjek, kiz, je-li nic cízce wšcho, tola bjez mała wšcho wě. Vězo pozdžischo sym tež ja do toho psichischo, zo nictó, ani najwuczenišchi, wšcho wjedzecz njemóže, ale do toho može čłowjek jeno pozdžischo psichicz. Tehdom sebi hinač myślicz njemóžach a dwulných, doniž bě hiščeze khwile. Hdyž bě tak wšcho psichotowane, drastka, po-sleščza, knihy a sichto wě shto do koſtrow a khchinje zapakowane, jedžechmy schýrjo „nowi“ z dwěmaj staršimaj studentomaj do Prahi.

Najspodzivnišha věc pschi tym je mi hiščeze džensa to, zo so mi ani pschi woteníženju ze serbskeje domizny, ani duch po puczu, haj ani w Prahy hacž na posledni čas ženie styskało njeje. Trochu sebi to wujaſnicz wěm. Hłowa bě tak polna druhich nuznych blízich starosćow, zo sebi na dželenjo jara myślicz njemóžach. Pschi tym běž nimo měry wezípný a njemóžach doczakacz, zo bych na železnich byl a prawje wjele cízho kraja nawidział. Skončzne pak běžmy mjez sobu znaczi, wšchity synojo serbskoho nana a macjerje, jenak zmysleni a jedyn druhocho derje swědomi. Wóz njemějše wotknom doſčez, dokelž džeydkmy wšcho rjane a zajimawe w Drježdzech, w Sakskej Schwicji, w cžeskich horach a runi-nach widzecz. Pschi tym so khwila miny, zo njewěžachmy, tak běžmy do Prahi psichischi. Vě hžo cžma, hdyž tam dojedžechmy.

Pschestupičnym přeni króč proh serbskoho seminara w Prahy. Starý psichczelník domovník nas „peknje“ witaſche a njebo kníez prez̄s porucži, zo ma kódy dwě kolbaſey „znicžicz“. Potom podachym so k měrej.

Hdyž rano wotuczich, widzach Prahu přeni króč za swětkom. Kunje mócné zwony z wjeze starostawnoho domu swjatoho Wita na Hradčinské horje swoje polne krafne zwuki jako ranjsche a — mi přeni — postrowjenjo do wulkotnoho města sczelechu. A hdyž z wotknom pohladach, mžach runje na horu swjatoho Lawrence* widzecz, z wotkelž lubozna cyrkwička něhdušchoho klóštra coelestinských mnichow ze swojimi wěžemi lubje do hľubotoho dola zhladouje. To bě přeni zwonkovny zacíščez, kiz je Praha na mnje cžinila, a spominam na njón hiščeze džensa rad, tak wulkotny a mócný a tola tak lubozny a psichiomny wón bě. Tamne zynki zwonem swjatoho Wita maja hiščeze džensa w mojej wutrobie hlym wotkňos, a tamna lubozna cyrkwička na wýsokej horje, wobdata ze zele-nymi sichtomami, stoji hiščeze džensa jako jedyn z najradosnišich a najmlodnišich wobrazom psiched mojej dusku.

Džewjez lét sym tam byl a běhu to léta luthých nadžijow, dokelž běhu to léta mlodoſče, mlodoſče, kiz ženie njepschestanje a njewuſtanje so nadžiſecz, zo po zlych zasy dobre a po dobrých hiščeze lepſe cžasy psichindu.

* Čejšti: Petřín.

Hdy bych wjeho wopisacz chył, sztoż sym w Prazy widział, słyszał a wo njej cžitał, možt cykli knihi pisacz. Tola to so nježodži, tohodla jeno někotre węch našpomnuj.

Zo so serbscy młodženč runje w Prazy na duchowne powołanjo pschihotuja, njeje tak pschiapadna węc, kaž možt so někomužkuli zdacz. Na duchownstwo móhli drje so něhdzežkuli druždže tež pschihotowacz, ale nic, z najmjeñšcha nic tak derje, na serbskich duchownych, na duchownych, kiz maja něhdy mjez serbskim katholiskim ludom spomožnje skutkowacz. Ze-li zo čce našch Zbóžnik, měščnik wšichň měščnikow a po prawym jenickej wěrny měščnik, jeno tych za swojich wučomníkow spóznacz, kiz so mjez sobu lubuja, je-li zo sebi swjaty Hrje-hor Wulki, kotrohož jubilej so lěšia swjeczi, runje wot měščnikow woſebitu luboſcz k bližšemu žada, dha njeje to pôdlańska, ale — směm prajecz — jena z najwažnišch węcow, zo młodženc, kiz čce něhdy swój lud wucicz, na njón wuliu měcz, jón k časnomu a węcznomu zbožu naujedowacz, tutón swój lud zahe lubowacz nauwknje. Vjez luboſče by wón jeno „zynczaca ſchjerkaſa“ był. Lubowacz pak nježomžem toho, kotrohož nježnajemy, tohodla dyrbi so młodženc, kiz čce něhdy mjez serbskim ludom zbožownje skutkowacz, hiž zahe prôcowacz, zo by rycz a waſchnja, zaúdzenoſcz a pschitomnoſcz tutoho ludu derje spóznal. A k tomu poſkicza jomn serbski seminar w Prazy wjac pschiležnoſcz, hacz by hdze žadyn druži podobny wuſtaſ poſkiczez možl. Hdyž sebi pomyſlimy, kaž hidženy malý serbski lud je, keklo pscheczivnoſczow a hanjenjow dyrbi sebi druždy druždže serbski student swojeje maczeřneje rycze dla lubicz dacz, kaž husto so tohodla młodý Serb swojemu ludej wocuzbni, haj z luthym wopacznym strachom a bojoscju pſched wucjerjemi a ſobusčulerjemi so ani za Serba wudawacz ani ſlowežka serbski ryczez nježeri, haj ſamu ſerbskicznemu dochla zabýwa, hdyž ſebi to wjeho pomyſlimy, dyrbimy wuznacz, zo ſnadž vjez serbskoho seminaru w Prazy z cyla wjele abo ſnadž druždy žanych serbskich katholiskich měščnikow měli njebydhy. A je-li zo bydhy měli, dha tola z najmjeñšcha tajich nic, kiz ſu tež serbscy zdželani, kiz ſo rady k serbskej ryczi a narodnoſci znaja. Nadpadný pschikkad a dopokaz mamy w Kulowskej woſadže. We Wróclawje je zaměſcie dobrý seminar, tam ſo wubjerni duchowni ſubkuja, ale kažka nuža wo jenickejho serbskoho měščnika, kiz by z najmjeñšcha trochu dokladnje serbski ryczez možl! Wěſte je, zo ſebi našch Zbóžnik pschenaturſku luboſcz k nježnertným dřícham žada, ale runje tak wěſte je, zo ſo tuta pschenaturſka luboſcz na pschirodženu luboſcz zepjera, wěm drje, zo je hnada Boža móčna, kiz we ſlabym ſkutkuje, ale wěm tež, zo tuta hnada naturſich ſredkow nježapimá, ale je wudoſpotnia a pozbehuje. Tohodla tež najlepši mifijonarjo dochla cuze rycze wuknu, zo bydhu czym ludam předowali wo „Kryſtu křižowanym“. Tohodla tež němcs mifijonarjo našchich serbskich poħanskich předowníkow naſazali njeſſu, doniž ſkonečnje swjaty Benno a druži k nim serbski ryczez njepozachcu.

Sztož čce mjez Němcami ſkutkowacz, dyrbi němſki zdželany bycž, runje tak pak dyrbi tež tón, kiz čce mjez Serbami ſkutkowacz, serbski zdželany bycž. A k tomu poſkicza Pražski serbski seminar wubjerné ſredki. Tam je mnoho Serbow, kotriž ſu hiž derje serbski zdželani, tam je towarzystwo za serbsku rycz a pišmowſtwo, tam je wulka biblioteka z nimale wšichni serbskimi knihami, tam rozwučowaczu a rozwučuju ſlawni wuczeni mužojo Serbow w jich maczeřſchicznje, ze serbskoho seminaru je hiž mnoho serbskich duchownych wuſhlo, kiz ſu z wulkim žohnowaniem jako měščnic a jako serbski ſpisaczeljo ſkutkowali a to je móčny pschikkad a ſylny naſtorč tym, kiz ſu po nich do seminaru zaſtupili.

Tohodla směny prajicž, zo tón, kij serbski seminar w Pražy podpjeruje, swój lud, haj sebje samoho podpjeruje a so wo czaſny a węczny pſchichob swojoho ludu spomožne stara.

(Pſchichodnje dale.)

Svjathý Ethelbert,

kentski kral a přeni kſhesczanski jendželski kral († 616).

W lécze 431 pôšla hamž Coelestin svjatohu Palladia do Šchotiskeje, zo by wobydlerjam tuteje kupy wěrnoſcę kſhesczanstwa pſchijewiał. Píktowje, kotsiž ze Šchotami w Britaniji, dženſniſkej Jendželskej, zhrromadnje hydlachu, běchu hižo zahe kſhesczanstwo pſchijewali; jenož njeje znate, šchtó je tam wěru předowal. W živjenju svjatohu Palladia so powěda, zo najwjac hšotow kſhesczanstwo znajeſche a zo tutón svjathy k pſchijewaczu kſhesczanskoſho symjenja pſchijhotowane polo namaka. Tak jara tam kſhesczanstwo kzejęſche, spóznawamy z toho, zo w czaſu ludowohu pſcheczahowanja tycach mužow, zonow, młodžencow a knięznow z Jendželskeje do Galiskeje czeklychu, kotsiž pak w lécze 453 wot Hunow so sfoncowachu, szczehujc pſchiklād svjateje Wórsche, kotaž běſche z jědnaczimi kniežnami, kotrejž imena protylka města Koelna nam mjenuje, tak rjec nawiedomarča tycacow marträjow a marträkow. Jendželsku dobuchu pohaney Sakjojo, Anglojo a Žutojo; tohodla namaſam w lécze 454 Jendželsku wot pohanow wobydleni a malo kſhesczianow, kotsiž hiſhce wostachu, dyrbijesche do horow czeklyc. Tak so pomim 132 let, doniž Boh tuthym nowym jendželskim wobydlerjam swětlu svjatohu ſezenja swěcicž njea, a jich přeni kral, kij bu kſhczeny, běſche Ethelbert, kentski kral. Wón woznici so z Bertu, jenicek džonku Kariberta, Parízskoho krala, a bu w lécze 560 z kentskim kralom. Berta, kotsiž svjathy Hřejhoř wulki ze svjatej Helenu, macžerju Konstantina, pſchiruna, móžesche z dowolenjom swojoho pohanſkoſho mandželskoho Ethelberta katholſku nabožinu, w kotrejž běſche woczechnijena, swobodnje zaſtač, a svjaty biskop Lethard, kij běſche ju z Pariza do Jendželskeje pſchewodžał, džeržesche w cyrkwi pola města Kanterbury, kotaž bě svjatomu Martinej swjeczena, Bože služby. Tak mějſche Ethelbert pſchiležnosć kſhesczansku nabožinu zeznacž. Tola wosta wón pohanstwu hſhceje podatly, doniž svjaty Augustin hako missionař do Jendželskeje pſchindje. Hijo Hřejhoř wulki běſche na wobroczenjo Jendželskeje zamysleny, potom hacž bě jomu w Romje wuběrnje krajnych jendželskich njewolnikow na torhosheju pſchedawacž widział. „Tak měle dha“, zavola wón, „tak krasne ſtworjenja pod mocu djabola ſtač, a tak mělo taſte zwonkowne z Bozej hnadi njezjenoſcene byz?!” Boryż wuproſh ſebi wot hamža Benedikta přenjoho dowolnoſcę, zo by w Jendželskej wěru předowacž ſměl, a poda so na pucž. Tola romski lud nadběhovashe hamža tak dolho, doniž tutón po tſjoch dnjach pſchez ſpěharjow jomu so wróciejž njeporuciž. Hdyž pak bu Hřejhoř w lécze 590 sam hamž, wotmysli ſebi we ſkutku dokonječ, ſhtož bě Bohu tak často w modlenju poruczał, a pôšla Augustina, priora Romskoho klóſchtra svjatohu Hrandrija, z několymi wěryprědarjemi do Jendželskeje. Hamž běſche jomu poruczil, zo by několry čas w Francózſkej pſchebiywajo z biskopami tutoho kraja ſebi trébne wurađiſl a ze ſwojimi poſlami na missiju ſo pſchijhotował. Francózſez biskopja wopisowachu jomu džiwioſcę Jendželčanow, czeſkotu jich rycze a straſhnoſcę puczowanja w straſhnych barbach, tak zo prior Augustin ſebi wotmysli, dale njepeczowacž, doniž njeby z hamžom toho wſchitkoſho dla poryczał. Hamž Hřejhoř pak napominashe joho, zo by zmuzitý był a dale puczował, a ſkonči ſwoje napominanjo ze ſłowami: „O hdy bych to zbožo měl, was pſche-

wodzecz a dżelbracz na waszych dżelach!" Z tutymi słowami zahorjeni puczo-wału missionarojo dale a pschiidzechu w lécze 596 zbożownje do Bendžesseje. Augustin daſhe kraſej Ethelberterej pschiizjewicž, zo z Roma pschiishowſhi jomu zbo-žownie pôſelſtvo njeſe a w Božim mienje da jomu zaněſcicž, zo budže wobſedzecž kraleſtvo, krotohož njebudže kónč. Kral wotmołwi, zo dyrbja missionarojo wo-stacj, a poruczi, zo by ſo jim wſchitko ſiwijenju trébne dalo. Po něotrych diuach pschiidze kral ſam a poſluhaſche na nich pod hołym njebjom. Z kſhijom w ruci, litanijs ſpêwajcy powitaſhu joho missionarojo a pređowahu jomu wérnoſcze wérę. Ethelbert mějſeſche ſpodobanjo na jich ryczi, njevobroczi ſo pał hſhceze, tola po-rueſi, zo by Augustin ze ſwojimi missionarami w měſeſe Kanterbury bydlil a ſwobodniſe joho ludej wérę pređowaſ. Augustin z wjeſoſteſu tutón namjet pschiija a ſwieczeſche w starej cyrkwi ſwiatoho Martina Božu miſchu. Wnožy Bendžesey ſo wobrocziſhu a pschię ſich pschiikad poſmuthy wobroczi ſo tež kral a daſhe ſo z wulfkej mnohoſeſu ſwojich poddanow kſhceziež. Augustin doſta biskopſtu ſwiecziſnu, a ſwiaty bamž Hrjehoř pôſla jomu nowych ſobudželaczerjow, ſvjate ſudobja, wołtarene debiſda, zbytki ſvjatych a wjeſe knihi.

Ethelbert dželaſche poſlednje 20 lét ſwojego ſiwijenja na wobroczenju ſwojego ludu. Wón natwari křeſtſiuſowu cyrkę w měſeſe Kanterbury, wulku abtownju ſvjateju japoſchtołow Petra a Pawoła a wjeſe druhich cyrkwiow. Wón wumrje w lécze 616 a bu w abtownſej cyrkwi ſvjateju japoſchtołow pohriebam. Schesęg a pjećdžesat lét běſhe knizejil, a cyrkę czeſczi joho halo ſwjatoho.

W Bendželskej kęzjeſche kſhceſzanſtwu. Njeſch nam dosaha ſpomnicž, zo ſu we wobčazu dweju ſtow lét 30 kralojo a kralowym z tróna dele ſtupiwiſti ſwoje poſlednie dny w kloſhtrje pschebyli. Kloſhtry kublaču wědomoſcze, a jich knihowiſe khowaču tycsay rukopisow. Spodžiwna běſhe zahorjenioſcz kſhceſzanſtwu w Bendželskej a muzyj wjedzeczu ſiwijenjo wosobneje poccziwoſcze a ſwjatoſcze. Za Hendricha VIII. w ſchěſtnym lětſtu buču kloſhtry wutupjene a jich knihowiſe, kotrež najwažniſhe dopomjenjenja ſtarobyl wobſedzachu, zaniczene.

Augustin, jendželski japoſchtoł, wumrjeł w lécze 604, je wot ſvjateje cyrkwię halo ſwiaty czeſczeny, a žohnowanjo, kotrež je joho japoſchtołſke ſkutkowanjo pschi-njeſto, ponjese zaujeſcze tež w pschiidze hſhceze ſwoje płody.

P. Malachias.

Ble pschiikkad.

Petr: „Maczi, dowoliſiſh mi, zo ſi Ludzic Žurijej ſtocžu? Moj čcemoj ſebi kuf hromadže hracž.“

Macz: „Ně, moj synko, ſi Ludzic Žurijej hicž czi njedowolu. Ty ſy mi ſam halle wczora powedał, zo je wón maczeri njepoſluſhny, zo tež hižo ſakruje a pschię wérnoſcze ujeryczi. Ta móžu czi jenož dowolicž, z pěknymi towarzíſhem i wobkhađzowacž.“

Petr: „Alle maczi, wón je tak wjeſoły hólc, ja ſebi tak radu z nim hraju. Wón mie wěſče njeſtaſy, wiſhak ſy mie ty wucžila, wiſhak ſte hidiſicž a zacycž.“

Macz: „Moje lube džecžo, hladaj tu ſchleſicu cziſteje ſwětkeje wody. Puſhcež jenu jeniczku krjepku tinty do ujeje a pokaz mi ju potom.“

Petr ſcžini, kaž je macz porucžila; hmydom zawaſka: „Ach, jena jeniczka krjepka tinty je cyku ſchleſicu wody tak wohipnu, mazanu ſcžiniła!“

Macz: „Puſhcež nětko kapku cziſteje wody do ſchleſicu a hladaj, hacž ju ta zaſhy ſwětlu ſcžini.“

Petr: „Ach, macz, ty żortujesz. To mōżu lecz, schtož chci do schleńcy, tintu wjac ze schleńcy niedostanu.“

Macz: „Hładaj, mój synko! Takie dyrbju też ja fedżbowacż, zo żana czorna krępka złocje do twojeje wtroby njepanje; pshetož to w mojej moch njeje, ju zas wotstronicż. Tohodla tebi njemóžu dowolicz z njepěknymi towařšemi sebi hracz.“

Z Lutzych a Sakskeje.

Z Budyschina. Po poruczoſcji duchowneje wyschnoſcze je ſo minjenu njedzeli wosebite napominanjo k čeſečenju ſwiatoho Józefa w mēſacu mērcu wozjewiało. Kscheſčianſki lud je w kóždym času ſwiatoho Józefa jako zaſtaraczerja naſchoho bójskoho Zbožnika lubował. Wosebiceže je mēſac mērc z čeſečenjom tutoho ſwiatoho wuznamjenjeny, dokołz ſo w nim ſwiedzeniu ſwiatoho Józefa ſwieczi. Wóle dyžli priedy je paš čeſečenjo ſwiatoho Józefa w naſkich dnjach pſchilběralo. Ze ſwiedzenjom joho zaſtaratwa, kotrež ſo 3. njedzeli po jutrad ſwieczi, je ſo dowéra k njomu hako patronnej cykleje cyrkwe założila a wobkruczila. Wulki doſtojnoscz a jaſny pſchikkad poccjiwoſcze ſwj. Józefa je bamž Leo XIII. z woſolnym liſtom 15. augusta 1889 wériwomu ludej pſchedſtaſi, a napomina iich, zo byhru ze ſwiatoczej modlitwi czeſez ſwj. Józefu ſpêchovali a joho zaſtarania pſhocy doſtojnisci ſo ſcziñili. Tohodla pſcheye ſebi ſwiaty wótc, zo byhru wériwi w mēſacu mērcu wſchēdnie, wosebje na tijoch dnjach pſched joho ſwiedzenjom a na ſwiedzenju ſamym wulkoſci ſwiatoho z wosebitej pobožnoſczi czeſečili; a to ežim bóle, dokołz je Pětrowy czołniſi wot mnogich wičhorow wobhroženj. — Naſiſh najdoſtojniscihi biskop je tohodla poſtaſi, zo ma we wiſhēch cyrkwiach, pſchi kotrež ſu w tutym čaſu mēſčnici, wot 16. hacž z 19. mērca t. l. pſchi wſchēdnej hlownej Bożej mſchi Naſiſwječiſihe w ciboriju (abo po rjedze Božich ſlužbow jednotliweje cyrkwe w monſtrancy) ſo wuſtajicž, a po Bożej mſchi a hewak poſtajenych modlitwach lauretańska litanijsa z pſchiluſčiſnymi modlitwami a z modlitwu k ſwiatomu Józefej (loni za oktober poruczenej, kotrež je ſwiaty wótc ſam zefatał) ſo ſpêwała a zo by k wobzamknienju požohuowanju z Naſiſwječiſiſhim ſo stało.

Z Drjezdjan. Čzeladniſki porjad, kiz je wot ſeta 1835 hacž dotal w Sakskej placził, je najdlěje wobſtał. Po wobzamknienju druheje komory ſakſkoho ſejma maja ſo mnohe poſtajenja w nim pſheměnicz a ſo pſchilbodnomu ſejmej nowy zakonjowy načiſl pſchedpołožicž. — Pjenięzne žadanki za policiju je druga komora po dolhei debacze pſchizwolita. Raž móžeſte ſo wocžakacż, ſocialdemokratycz zapoſlanch tule ſkładnoſcž wuziſhu, zo byhru ſo na kniežerſtwo dla podtłoczenja ſocialdemokratije wobčeſzowaſi. ſocialdemokrat Kaden na to ſkoržeshe, zo wójnske ministerſtwo wojskam te korežmy wopytacž njedowola, kotrež ſo wobhederjo k ſocialdemokratiskej stronie pſchiluſčiſeja. Statny minister z Nostitz-Wallwitz a wójnski minister hrabja z Fabrice Kadena powinčiſhtaj, zo je powołanjo wójska, mōc a naſladnoſcž wótnoho kraja pſched wukrajom zaſkowacż, zniutska paſ za mēr, porjad a zakon stacż. Tele powołanjo wójska napshezjivo wotmyſlenjam ſocialdemokratije ſtoji. Wójnske ministerſtwo njeſmę pſchidacż, zo byhru ſo wojaczej wot ſocialdemokratycznych ryčniſkom zawiđeli, a z joho dowolnoſczi je ſo ſtało, hdyž je ſo wojskam zaſazało, do někotrych korežmow khodžicž, w kotrež ſocialdemokratojo wobkhadžea.

— Seje Maſteſcž kralowa Karola je ſo k poſylnienju swojeje strowoſcze, kotrež je pſchey dleſſchu khorowatoſcž czerpiła, do južnych krajow podala.

Kralowa tam pječja někotre měsach došlo wostanje. — W Karlsruhe staj kralowu wulkowójwoda a joho mandželska postrojiloj; w Lucernje powita wysoku knjeni general Schumacher. Z Lucerna jědžeske kralowa 9. měrca dale hacž do Mailanda, hdžez je psjenocowala. Pónđzemu 10. měrca je Žeje Majestoscz wjeczor pschi rianym wjedrje hacž do Nervi (městacko w Italsskej pschi srjeđnočrajinym morju ujedalo ko Genuy) dojela. Žeje strovota je cyle spolojaca.

— Najdostojnijski knijež biskop, kij je kniježej kandidatej Bentnerzej nizszej swjecizny a subdiakonat w Drježdjanach wudželit, je zas bóle šchorjeł, tak zo je jomu ujemozne, dalszej dwě swjeciznje wudželicz. Poruczam najdostojnijskoho kniježa zas naležnje pobožnym modlitwam wšichstich našich lubych čitarjow, zo dchyl joho Boh z nowej mocu posylnjenoho nam bórzy zas daricž.

3 wótenoho kraja.

We zaúdzenym lécze założichu so w našej wótczinje széhovace nowe stacije:

I. W herbiskich krajach.

1. W Deubeneje pola Drježdjan założi so missionska stacija a budža so tam něk lětne 12 krócz w tamnym hořejšenku Bože služby z Drježdjan djerzecž. Tež so hijo psjihoty činja, zo mohla so w fufodnym Potšappelu, hdžez hijo dlejski čas nabožna wuczeńja, kij je wot 46 džeczi wopytana, wobstoji, cyrk-wiczka natwaricž. Džeczi by tam wjèle wjac bylo, hdý bydu je starší do katholskeje nabožiny stali. Ale cži su z wulkojho džela wot socialisma natyknjeni a szczeli džeczi tež hščez psjeh 12. lěto do lutherickich škulom a tak so wone potom za našku wérnu zhubja. Katholikow je w tamnej wokołońsczi psjeh 1000 dusžow. Tohodla je założenjo tuteje stacie jara nuzne. Budże to z wuwzaczom Hubertusburga přenja katholska cyrk, kotaž so w herbiskich krajach na wsach natwari.

2. W Gersdorfje pola Čwikawy je so tež missionska stacija założila a Bože služby so z Čwikawy wobstaraja. We fufodnym Olsnicu, hdžez 348 katholikow bydlí, je so nabožnista wuczeńja wotewrila. Wyšše toho bydlí tu na wokołnych wsach wjèle katholikow. W Olsnicy pola Kamjenich (Chemnitz) wobstoji hijo dawno nabožna wuczeńja, kotaž je jara sylnje wopytana.

3. W Stołpinje bu tež missionska stacija założena, a džerža so tam lětne 2 krócz Bože služby ze Sebnich. We Neustacie pola Stołpina, hdžez hijo nabožna wuczeńja wobstoji, budža něk město 2 krócz lětne 4 krócz kemšhe, kotaž so w sali tamníscheje tělerneje džerža. Tohorunja su něk w Bisłopicach 4 krócz Bože služby w pohrjebnej cyrkwi tam, předy jenož 2 krócz, z Radeberga. Nabožna wuczeńja tam hijo někotre lěta wobstoji. W Markneukirchen je so nabožna wuczeńja założila a so z Plawna wobstara.

II. W Slezskej diöcesy

bu 1. w Dittelsdorfje tež nabožna wuczeńja założena, kotaž so ze Žitawy wobstara.

2. W Lubiju su katholikojo wulke twarniščo za nowu katholisku cyrk kupili a hromadža něk pilnje pjenjezy za twar. Hacž dotal mějachu katholikojo měšacznje jomu z Budyschina Bože služby w lutherickej cyrkwi, kotaž Luthersej z rěka trjebaja. Dokelž je cyrk khetre dodžeržana, njesmědžachu so tam wjac kemšhe džerzecž, a wotbywaja so w tu khwilu katholske Bože služby w rejwaujskej sali hořenca.

Kr.

3 chłopo swęta

Niemcka. Po dokonjeniu wuzszych wólbow maja jenotliwe strony nowoho niemskoho sejma tute liczbę sobustawow: centrum 107 (abo z badiskim v. Hornsteinom 108), konserwatywny 71, swobodnomyslni 69, nacionalliberalni 39 (porno 101 sydłam L. 1887!), socialdemokratojo 35, swobodnokonservativni 19, Polakojo 16, Elsassey 13, niemskohannoverscy 11, demokratojo 10, antisemitojo 4, dżiwi 3, dżiwokonservativni 2, Danojo 1. Centrum hiszczęze żenie tak sylne było njeje, kaž tón króz a zmęje kłowne wjedništvo w nowym sejmie. Přehetož na dwoje waschnjo może wjetshinu męcz, pak — dokelž Polakojo, Hannoverscy a někotři katolscy Elsassey z centrum głosują — z konserwatywnym, schtož wjetshinu tösshto pschekcji, pak na te same waschnjo ze swobodnomyślnymi. Nacionalliberalni, kotřiž pschi zatraschnym porażenju, kotřez je jich dozejahnylo, maja hiszczęze dozej wulkui hubu, su pišci tworzenju wjetshinu cyle zbytkui, runje tak kaž socialdemokratojo. „Kartell“ (konserwatywni, nacionalliberalni, swobodnokonservativni hromadže) je cyle rozbity a zhubiwjski nimale 100 głosow njemóże żani wjetshinu wjac'h tworici.

Awstrija. Wuherski přeheslyda ministerstwa Tisza je swoje zaſtojnictwo zložic' dyrbjał, dokelž dicenshe staromu zbezkarnej Koſtnej, kiz je w Italskej žiwu a njeprzechstanje na Awstriji a kejzora swaric' z wosebithym zakonjom wróćenjo do Wuherskeje dowolic'. To běsche samym wuherskim ministrami přehewole. Derje je, zo je kalvinista Tisza, zažranu njeprzechczel katolskeje cyrkwie, panył. Tola wjele so njejebudže, hdnyž system, kotryž je w katolskim kraju tajkoho ministerstwoho přeheslydu tak dołho dżerzeć moħł, tež dale stary wostanje. Hrabja Szapary, joho nastupnik, je drje katoliki, ale cyle liberalny.

Wschelcziñy.

* Wo konsumje praji Serbski Hospodař tute jara ważne słowa, kotřez kedźbnoścji naszych czitarjow poruczamy:

Smu hižo warnował a cjinu to z nowa: konsum nima so tak jara zložec' na klamařské węcy, ale na druhe potrěbnoče. Přehes zhrromadne kłopowanjo klamařskich tworow wotwobroczi so kedźbnośc' wot najważnitskich nadawkow towarzstwa: założenja kreditnych wustawow, wotstronjenjo hypothekow atd. Wyjsze toho přehetrjeba so, hdnyž je klamařska twora tunja (abo doma k ruch), wjac'y w domje, polekuje so ślednosczi, broji so z pjeniezami, hdnyž so wschelake skaza, bjez cjoħož by tež sfkto. Klamarjow proſhu z nowa, zo dobre twory sebi szajaja, nic wot pschekupow w blízkih městach, ale wot wulkokupow w Hamburgu a druhdže. — Kóždomu swoje a wſchudże po prawdze!

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 260. Jakub Hajna z Kukowa, 261. Pětr Měrcík z Bělšec, 262. Jan Mětowski ze Słoneje Boršće, 263. Pětr Dórník z Njebjelčic, 264 — 266. z Radworja: August Mišnář, Jakub Kašpor, Madlena Wünsec, 267. Miklawš Žofka z Bronja, 268. Miklawš Žur z Ralbic.

Za cyrkej Wutroby Jēzusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,011 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: njemjenowany z Ćemjeric 10 m. — Hromadže: 105,021 m. 50 p.

Na nowe piščele do Baćońska cyrkwe: Dotal hromadze: 4260 m. 50 p. — Dale je woprował r. 1 m. — Hromadze: 4261 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,728 m. 50 p. — Dale je woprował: N. z B. 1 m. — Hromadze: 10,729 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: njemjenowany z K. 75 p.

Za serbski seminar w Prazy: **knjejstwo klóštra Marijneje Hwězdy 2000 šesnakow**, njemjenowana z Hrubelčic 100 m., wobsedze fabriki Alfons Porák w Hajnicach 100 m., K. A. B. H. 3 m., njemjenowana w Budyšinje 100 m., njemjenowana z Njebelčic 1 m., **kan. farař Michal Hörnik w Budyšinje 500 m.**, zwóñk Jakub Wjenk w Budyšinje 10 m., Madlena Kralowa z Miločic 100 m., J. T. B. sen. w Reichenawje 100 m., W. B. jun. w Reichenawje 10 m., Paulina Toftowa w Reichenawje 10 m., do Prahi pôsta so k. praeſeſej wot M.* 150 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Wusdła je **nowa knižka**, wosebje za džeczi, a je w expedicijskich „Katholſkoho Poſoła“ doſtačz

Róžowa zahroda.

Stawizny ze žiwjenja swjatyh džeci.

Płacjzna 60 p.

Žiwnoſć číſlo 10. w Haſlowje

ma ſo ze ſwobodneje ruki pschedacz.

Žiwnoſć ma nimale 12 kórcow roſe, lukow a zahrody a 150 jednot-kow, a je bjez wšich dalskich cježow. Domskie je massivne a druhe tvarjenja ſu hiſceže derje zdžeržane. Ma ſo pschedacz „wſho ſtojo a ležo.“ — Wſho dalsche móže ſo zdžonicz poſa wobsedzerja w Haſlowje.

Dobre runklowe ſymjo,

punt za 30 pjenježkow, ma na pschedan

J. Just w Jasenicy.

M. Koſla, pschekupski zahrodnik w Kupjeli poſa Smjecžec, poručza runklowe ſymjo, punt po 50 a 60 p., kaž tež wſhē druhé ſymjenja dobre a tunje, dale wſhē družiny ſchomikow, wina a wſhelsakich roſlinow. Tón ſamý ma tež agenturu ſakſkeje banki za záveſčenjo ſkotu, rozeſčeze wuſtawki a pschijima ſobuſtaw. — Tež móže tam wučžomny hólc ſo pschijecz.

Wotpuſk w Nadworju za bratſtwu Ježiſowje ſmjerneje ſtylkoſće je — kaž na bratſtich cedliach a w „Krajanje“ tež ſtoji — pſatu njedželu poſta.

Přeprōšenjo.

Na swjedzeń Přizjewjenja swj. Marije, 25. měrca, změje „Towarſtvo afrikanské“ zhromadžiznu w Khróſcicach popołdnju w 4 hodž. we Wjenkec hoſćencu. Wo mnohi wopyt proſy

Jak. Werner, farař.

Piatk 21. měrca budu w Kamjencu w hoſćencu k Zelenjej.

Nycznik Mütterlein.

Cžiſkež Smolerjec knižiſtežerneje w macižnym domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihaſni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 7.

5. hapryla 1890.

Lětnik 28.

Nasch najdostojniſhi knyez biskop
dr. theolog. Frane Bernert
je 18. měrca 1890 rano $\frac{1}{2}$ hodž. nahle wumrēl!

To je stručka powěszej, kotař ſo wutoru 18. měrca po cyklym našim
wótenym kraju rozſchéri.

Hdyž poſlednje číſlo Katholického Poſola wudachmy, dyrbjachmy ſwojim
čítarjam zas nowu staroſez wubudžacu powěszej podacj, zo je ſo khorosz naj-
dostojniſhoho knyeza, kotař ſo tak kaž zbehnjena zdaſche bycž, zaſy pohórschila.
Hdyž tehdom ſwojich čítarjow k modlitwam za lubowanego wýſhshoho paſtýrja
napominachmy: ſchtó běſhe ſebi myſliez moht, zo budžemy hižo za dwaj dnej
wo ſwojoho duchovnoho wótca žarowac̄ dyrbjecž?

Tęž wſchitcy, kotař běchu wſchěduje wokoło hnadnouho knyeza, njemějaſhu
za to, zo by joho ſkónčenjo tak blízko bycž mohto. Khorosz, kotař bě joho
w januaru zapſchiala, bě ſo drje pomalu, toſa pak porjadnje porjedžała. Naj-
dostojniſhi knyez dyrbjesc̄ ſo hiſtce džerzez, mōžeſte pak toſa porjadnje na
powětr dojēz a w druhzej połojczej februara tež zas w ſwojej domjacej kapali
wopor Božeje miſče ſwječic̄. Dokelž porjedženjo dale kroczeſte, změri ſebi
knyez biskop knyezej Bentnerej nižsche ſwj. ſwječizny a 7. měrca ſubdiakonat
wudželic̄.

To pac, zda so, běsche pschewjele wažene bylo. Nazajtra 8. měrca swjeczeshe najdostojnisshi kniez hřichcze Božu mšchi — posledni krčz w swoim živjenju! Tón samy džen zapšhija joho kruta žoldkowa khoroscz, z kotrej hnydom wulka slaboscž zaſtupi. Hac̄runiž so khoroscz sama zaš dawasche, tež zymnica popusdcezowasche, dha tola slaboscž wosta, haj pschitupichu tež cjezki dyž a druhé ſczehnki. Věkai najdostojnisshoho knieza, dr. Honecker, pschija tohodla hřichcze druhoho lekarja, dwórskoho radziczerja dra. Beschornera. Wobaj lekarjej wudashtaj 17. měrca lekarſki rozhod: Žoldkowa khoroscz so dale porjedza. Vohle asthmatiske wobczezenja, kotrež su so wot wcžerawſhoho pokazowacz poczale, w tu khwili žadyn strach njewubudzeja.

Tón samy džen hřichcze khoru kniez najebacz swoju slaboscž wšchelake nuzne naležnosće wobstara a so cyłe kruče nadžijesche, zo khoroscz pschetraje. Tež poslednju nót potaza ze swoim cylum zadzerzeniom, zo ſebi na wumrečo njemylí. Tu — rano $1\frac{1}{2}$ /4, hdyž bě z pomocu miloscezweje ſotry, kotaž joho woſhladowasche, jónu z koža wustupil a runje wo tym so wuprajil, kaf so jomu wjedze, zaja joho Boža rucžka — a swěrnu wutroba swěrnnoho wýſhſhoho paſtyrja bě zaſtała za tutón cžas!

Tak dha je nahle drohotne živjenjo naſhoho wýſhſhoho paſtyrja ſkónczene, kotrež běsche po cžlowieskim rozmje hřichcze tak jara nuzne bylo za katholſku cyrkę naſhoho wótnoho kraja.

Smj biskopa zhubili, kotrež bě woprawdze biskop, dohľadovač, ſtražník, paſtyr dowěrjenych duſchow. Škto je wón ſaintkował, ſkto ſo ſtaral wo dnjo a w noch! Zawérno, wón je wſhiklím do předka krocžk we swěrnym njewuſtawacym džele, we starosczi, kotaž ſebi měra njedawasche předy, doniž njebě wſhikto do rjada ſtajene. Někotru nót, hdyž bě měrny a poſylniacy ſpar jomu zapomědzeny, je dželo abo staroscž wo nje ſobu brał do cžichcze komorki, zo by je w noch pschěſnadna, zo ju njeby do swojeje ſchczechreje wutroby ſobu pschijał. Kóždoho běsche hotowy ſkyſhcež: njech běsche wosebny abo ſproſty, bohaty abo khudy. Najbóle wuznamjenjesche njeboho ſpodziwna luboſcz k džecžom. Małe džecži na haſy abo wonka móžachu ſebi wěſte bycž, zo najdostojnisshi kniez ſo z nimi do ryči da.

Hdyž běsche biskop Bernert pschecživo wſhiklím dowěrjenym połny staroscze a miłosce, dha běsche pschecživo swoim duhownym połny luboſcz. Z nimi wobkhadžowasche kaž wótc ze swoimi synami, haj často kaž bratr ze ſobubratrami. Hdzej bě jomu někaſ móžno, běsche hotowy pomhač abo radzicž. Dyrne tež tam a ſemi wulka staroscž a doſcz wobczezena poměry naſhoho wótnoho kraja joho kruče jimače, dha je ſebi pschij wſhém tym džecžacu wutrobu hacž do swojeje wysokieje staroby wobkhował.

Pſchij tutym duhownym paſtyrfstwie najdostojnisshoho knieza nawjedowasche dokladna wuczenoſcz, wulka nazhonitoſcz a najwjetſcha ſwědomitoſcz.

My człowieckojo njejsmy njezmolni we swoim czynienju, a we swoich wusubach. Hdyż pak so załatwnoścę našich skutków po czystości našich wotpohładanjow abo zamysłów złoże, dha móżemy chle dowérjenje wuprajieć nadziju: Biskop Bernert połne myto we węcznośczi dostanje za najlepšu wolu, najczystszyhe zamysły, którež su jeho tudy nawiedowale.

Wobstarano należnoścę, byrnje po zdaczu snadna była, by jeho pohnawało, też nuzne wóshewienjo a wodychnienjo sebi zapowesz. Ze swojej niewystawacej dżelawośczi móżeshe won z pschikkadom bycz wszechkim swoim dowérjenym duchownym.

Kruty we wérze, pobożny a też jara swedomity we dokonjenju měščniſkich winowatoſcziw běſhe njebohi biskop połny dobrociwoſcę a měrniwoſcę, kotaž wutroby dobywa, też psłeczivo tym, kotsiž njejsu naſheje wery. Z mudrym rozhľadom, wulkej wutrajinosczi a ze swoim luboznym wóshnjom je wjele docpč, schtož budže katholikam Sakſeje ze žorłom trajacoho żohnowanja, byrnje snadž tež wscho to na zjawnie njeſchijeho.

Schtož je so na drugim měsćeje praſilo, mőžemy tež w Poſole wobkrecieſc:

Biskop Bernert běſhe wýſhši paſtryr kaž stworjeny za naſh kraj. Jego wopomnecjo wostanie żohnowane za pôzdnishe ſplash!

Bóh ſpořez̄ jomu węczny wotpocžink a węczne swětlo ſwēz̄ jomu!

Žiwjenjoběh biskopa Franca Bernerta.

Biskop Bernert narodzi ſo 4. hapryla 1811 w Grafensteine w Czeskej a dokonjawſchi ſwoje studije w Prazy a w Litoměricach bu tudy hido 4. augusta 1834 na měščnika ſwjeczeny. Hdyž bě 4 lěta w Neustadlu jako kaplan skutkował, bu jako taſki 1838 do Raspennawa pschedadženy. Wot tam pschedidze po 3 latach do Drježdjan, hdež bu jako biskopſki ceremoniar biskopa Mauer-manna powołany. Smjercz tutoho biskopa ſlónči knjezej Bernertej tute zaſtojníſtwo, a bu won na to do Míchana jako administrator (1842) a 4 lěta pozdjiſho do Čwikawы jako farar pschedadženy. Tam mějſte tež doſez̄ wobčeſne duchewyſtewno w tamníſkim jaſtwie. 1854 ſas do Drježdjan powołany zaſtupo-waſhe dwórſkoho předarja a bu za duchownoho wicžera młodſtich kralovſtich pyncenſnow wuzwoleny. Jego wustojnoſcę a mnohe zaſtužby pohnuſhu duchownu wýſhnoſcę, zo jeho 1. novembra 1859 za superiora a fararia pschi katholiskej dwórſkej cyrkwi wuzwoli; jako taſki bu po dwěmaj lětomaj tež za konſistorialnoho radicžerja a synodalnoho examinatora pomjenowany. Budyski kapitl ſwj. Pětra pomjenowa knjeza Bernerta 13. oktobra 1869 za kanonika, a lěto pozdjiſho bu won za präfesa katholisko duchownskoho konſistorſtwa w Drježdjanach pomjenowany. Tehdom běſhe knjez Bernert tež ſpovjednik krala Jana a je jeho w poſlednjej čezkej khorosce ſi smjercz pschijhotował.

Po ſmjerce biskopa Ludwika Horverka za japoſchtoſkoho vikara w Drježdjanſkej diöceſy a 28. julija 1875 za taſhanta kapitla ſwj. Pětra w Budyschinje wuzwoleny doſta po někotrych měſacach wot banža Piusa IX. biskopſku doſtojnoſcę jako biskop z Uzota, a bu 19. měrca 1876 w Litoměricach wot biskopa Wahale na biskopa ſwjeczeny. Za ſwoje wnrjadne zaſtužby doſta wot S. M. sakſkoho

krála ryceríjského knížího civilního zařízeního rjada a příslušného slávorným knížem Ježiho Majestostí země komtur toho samého rjada.

Hlásce je v živém vopomíjecí, z každé radosti stejné vobě faktské díöcesy 50letého měšťanského jubilej svojeho biskopa v auguste 1884 svěcenitoj. Ze všechných čescích a drohotných darov lubosče a česczownosče spomínám jen na některé: Z. M. král Albert spožejí vjeleczczenemu knízeji jubilarej komtur 1. klasu civilního zařízeního rjada, Z. M. říčej Franc Vojtěch v Rakousku-württembersku knížího rjada Franta Vojtěcha, a theologická fakulta v Praze pomjenovala svéhoho bywawského učenou za doktora theologie. — Pot svatého vobce dosta je nejdostojnějšemu knízeji v minujeném lete najvýznamnějším česčem, zo so za domácího právata, knížstvského assítentu a romského hraběti pomjenovala.

Na biskopa svěcený 19. měrca 1876 je něboh biskop runje 14 let tute vysoké měšťanstvo zařádil. Hako taří je 23 někdo hlásce živým měšťanskam načeje vobčiny měšťanské svěcenímu vydělil, cyrkvi v Vacovu, Měšťanu a Českému svěcenímu svěcení, dale tež měšťanské svěcenína pohřebničcém, zakladných kamenných, zvonov, kapalov (kaž cyle z nowa natvarjenu knížinnu cyrkvičku v Radovoru) a t. d. dokončil. Vydělil svým biskopstvem vysokého pastýřského winowatoſezam běžné kózdy čas jenak svěrnje a svědomice podat. — Svatočné svěcenímu Žitavské cyrkvi, na kórež je so tak vjezelil, naje dočkal. Runje příslušné svědženym svatého Vojtěcha, k kórežem svěcenímu jeho poslední pastýřský list napominaše, je jeho kníže nad živjenjem a smířecímu vobwołal.

Vobě spožej jomu po tak njevystavachym džele věčný wotpocžink!

R. i. p.

Khowanjo biskopa Bernerta.

Wo wulkotném pohřebje našeho hnadnouho knízeza biskopa jumale všechné vještě časopisy našeho vobčinu knížecího ročenky podazala. Z tutohých rozpravových jemných svýjim čítarjam hlavné zdělicí, zo bydu vydělili, kafk je so wulka lubosč a česczownosč k našemu horcu lubovanomu, njezapomnětomu vysokému pastýři ze všechných stronov jasne wopokazovala.

Smý v svých časů wulkotné svědženje wopisovali, kórež z příslušnosče 50letého měšťanského jubilej biskopa Bernerta so vobvywachu. Hdyž je tehdom lubosč a česczownosč jomu so wopokazovala tak, zo skoro hordozných dopykazimov možno njeběše, dha je tež příslušné jeho číela ta sama lubosč a česczownosč so wozjewila. Vydělal něboh biskop žáňných njepríčecelov zavostil njeje. Cíti pač, kózí vobču jomu z nutrobu podací, abo kózí su jomu v živjení bliže stali, czechnědli tež druhich za sobu, kózí jomu tak blízko nještostachu, tak zo je našeho kníze biskop so pokhowal, kaž je řebi wopravdze zařízen.

Cítajacy tutu rozpravu, možemy tež my, kózí njezdízachmy v Drježdžanach pohostit. V 2 hodž. zapocžachu ze všechni žvoničami dwórské cyrkvi a tež druhich katolských cyrkvi w Drježdžanach žvonič. Wosebje krasne žvoničové znuki dwórské cyrkvi daloko a scheročko zapocžatki pohřebních svatočnosčí wopowědowachu.

Na příkaz 21. měrca popołdnju $1/2$ běžné khowanjo w Drježdžanach pořazene. V 2 hodž. zapocžachu ze všechni žvoničami dwórské cyrkvi a tež druhich katolských cyrkvi w Drježdžanach žvonič. Wosebje krasne žvoničové znuki dwórské cyrkvi daloko a scheročko zapocžatki pohřebních svatočnosčí wopowědowachu.

W duchownskiej katedze na hrodowej droży bieże w biskopim wobydleniu ze żarowanskej pychu wubita a z drogotnymi palmami wypyszona paradna jścwa, hdeż cęlo w katedze wosriadz mnichów śwecków stojesche. Katedz bie zaczyniem, t' nohomaj katedza tak bie smiertna maska zemretoho postajena, kotraż na joho lube, mile wobliczo dopominaſche. Tam wo domje sta so swiatoczne pożohnowanjo cęla wot knieza superiora a fararja Willa z assistencu wszech pſchitomnych duchownych. Biežhe to mōcnie hnujace De profundis!

Wokolo 1/23 započa so pſchewodzenjo. Pohrjebny czah wiedzesche so po hrodowej droży pſchez Jurijowe wrota nimo dworskieje cyrkwe, dale pſchez džiwadlowe torhosiczo a po ostra-alieju na nutkowny katholski kerkow na Friedriehowej droży. Wulka mnichosc ludzi stojesche na wszech drogach. Katedz wiedzesche so na pſchitnym cęlowym wozu ze schtyrjom i konimi. Na dubowym katedze biežhe z wjercha pſchestrjena violkowa biskopska draſta, biskopski stab, mitra a druhe znamjenja biskopsko doſtojnſtwa.

Pſcheg katedzom kroczaču konduktori wiedniczy ze stabami, zaſtupjerjo katholickich rjemjeſlniskich towarzſtwom z Drjezdzan a z Lipska ze swojimi chorowymi, kotrež biežu do czornoho flora zawaſene. Wſchitcy niesieſi palmy, lawrjencowe wency a druhi naahladnu kwetkow pychu. Potom ſežehowadhu ſtužownicy zemretoho, kotiž na pucaſlach joho cyrkwinie a statne wuznamjenjenja niesiežu. Dale dježdu hóležata prěnich rjadownijow Drjezdžanskich katholickich ſchulow ze swojimi wuczerjemi. Wulka liczba woſadnych pſchewodzefche swojego lubowanego wſchitchoho paſtryra.

Žarowanske wozy najwſchitjich a wſchitjich knieſtrowo kąt tež dołhi rynek druhich wožow, w kotrych so duchowni a druzy pſchewodzerjo wjezechu, woſamknuću czah.

Biežhe nimale w 3 hodz., hdyz bie czah hacž na kerkow pſchitchoł. Pſchi wulke mnichosczi pſchitomnych, kotiž niesiežu wſchitcy na pſchewodzenjo pſchitſli, njenozesche so wſhem zaſtup na pohrjebniſcze dowoſic; pſchi tym wſchak je so tež katholikam zaſtup zapowěł, dokež iſich zaſtojnich njeznajachu.

Cęlo zemretoho biskopa pſchija w mjenje japoſchtoſkoho vikariata ſudniſki radziczer Lufit. Nadobna z hromadžizna czakaſche na pohrjebniſcze samym, hdzež po ceremonijach pſchi wrotach so pſchewod hacž k rowu dowjedze. Pſchi tym ſpewaču ſpewarjo dworskieje cyrkwe Miserere.

Tež pſchi rowje mjeſte pohrjebnu swiatoczoſce kniez superior a farar Will z assistencu kaplanow Halma a Manfronia a wobdaty z duchownymi bratrami z chleje Sakſkeje. Biežu tu wſchitcy Drjezdžanscy duchowni a duchowni nimale ze wszech katholickich woſadow herbliskich krajow; dale z Lusicy t. senior Kuczank a t. kanonikojo Blumentritt, Hórnik, Junge, Krahl, Werner a Herrmann, t. probst Wencel Toischer z Marijnoho Doła a wjac'h fararjow.

Pſchi rowje mjeſte t. superior Will pohrjebnu rycž na zakładze ſłowow psalma 111, 7: „Sprawny woſtanje we węcznym wopomnjeſcu.“ Poſaza najprjedy na wutrajnu dželawoſce, w kotrež zemrety wſchę ſwoje wiñowatoſce doſnojeſche, tak zo wſchitcy, kotiž joho lubowanemu a cęſczačmu, na joho wysoke ſęta zabywacemu, wižich joho pſchec młodnoho we ſwiatej ſłużbie; wopominaſche potom wulku, njeſmernu zrudobu, kotruž dyrbjeſche njewoczaſkowana powęſce „Wón wjac' njeje!“ pola wſchitkich wubudžic, a kotraž je so tute dny we žarowacam domje nadobnje wopofazowała, kąt so tudy pſchi khowaniu pokazuje. A ſhco je pſchitcina tutoho hľubokoho žarowanja a najnutrniſhoho dželbračza? To je zaczuczo,

zo smy z tutym mužom zhubili, štož so nam wjac wrócejcz njejhodži, zo je žiwe žórło žohnowanja z joho smjerežu zaprahyňlo, zo je stolp so do rowa po-khilil, kotrež je wjele swjatoho njeſt, na kotrež je wjele dobroho so zepjerało.

Tola naša Vôh njeje Vôh mormych ale živnych, a našha zrudoba wo smjerež tajkoho muža budže z tym rozwietlenia, dostojnna a spomožna, hdyž wopomimy, što je miloſež Boža we zemrčtym nam dała, a hdyž žohnowane wopominježo na njoho w pomjatku zdžeržimy: „Sprawny wostanie we węznym wopominježu.“

Sprawny běſhe njebohi. Joho pobožnej myſli njeſodahashé w mło- doſci pobožnoſež a pōćejiwoſež, z kotrejz ma so kóždy kſhesčan debicz, wón čyſtſe z wyſchſej doſpolnoſežu Bohu bliże ſtupicž a swojich ſobuczlowiekow ē njomu wjeſcž, tohodaſ wuzwoli ſebi měſhniſke powołanjo. Po kſhalobných ſtudijach a ſpróčniwym pſchihotowanju zaſtupi do swjatoho ſtawa a je čezeſke wino-watoſež we wſchelakim poſtajeniu: halo kapłan, farař, wueger nabozinu a předar, halo pſchedſtoſiočer duchownskoho konſistorſtwia, halo tachant a halo biskop pſchi čezeſkich poměrach najwěrniſjeho zaſtawał.

Schtyrnacze lēt džeržesche tutón jaſoſhtolski muž w swojej ruci paſty ſki ſij swjatoho Benne, dostojni joho naſtupnik. Powjetſchenjo Božeje čeſcze, spomoženjo dužhow běſhe joho najwjetſha staroſež. Zo by katolikam, wot cyrkwię a ſchule zdalenym, tróſht nabozinu w Božiach ſlužbach a młodoczi wuzbū w njej poſkicžil, njeſtróži ſo žanoho wopora, žaneje próch. Cirkwie, z joho sta-roſciu natwarjene, ſu kraſne pomniki, kotrež budža joho kſhalbu a luboſcž wopo-wědowacž pozdziſhím ſplaham Joho ſlawne ſtukowanjo wuznamjeni ſo wot nadobninho krajuho wóca ze ſpožejeniom wyſloſiſh riadów, wot wóca kſhesčanstwa z powyſcheniem na wyſoke cyrkwiſke dostojniſtwa. Tola najebacž wyſkoch wuznamjenenjem wosta joho myſl ponížna, poſtorna, jednora. A tohodaſ čcemy, zavěſcze po joho woli, nic taſ jara blyſcęž joho ſlawy, kaž wjele bóle joho čižnu pōćejiwoſež wopominacž, za ſebje ſamych halo pſchiklاد a powučenjo.

Kruth běſhe sprawny pſchecžiwo ſebi ſamomu, wěrny pſchiklاد riada a ſebjezapreča. W najdlějſhich letnych dnjach powita wón hýž ſkhađace ſlónco ze swojej rauſhzej modlitwou, a w najdlějſhich zymſkich nocach wozjewiacu joho roz-swietlene wotna joho kędzbiwoſež a dželawoſež.

Keſk porjadnije džeržesche čjas Božiach ſlužbow! Cykli džen mōžeſche joho pſchi džele namakacž, wón ſebi ſkoru ženje njeſopſha wotpočiňka a woſchewenja. Samo w swojej khorosceji hacž do poſlednjeho dnia cžinjeſche hiſhce, ſtož mōžeſche dokonieč, a běſhe jomu žel, zo wjac njeſmōže.

Tak kruth hacž pſchecžiwo ſebi ſamomu běſhe, tak pſchecželny a luboſcžiw běſhe napſheczko družim. Ženje njebeh zle, njeļubozne ſlowo wo družim z joho horta ſlyſhcež, wón njezaſudžowaſhe, ſkerje zamołwieshe. Najļubozniſho kóždoh pſchija, kij ē njomu pſchitnđe. Tak tež bě ſchęzedry pſchecžiwo kſhudym ze ſtukownej pomocu a woſchewiacym tróſhtom.

Kež běſhe ſežehowanjo Khrystusa zaměr joho žiwenja, tak podały do Božeje wole běſhe tež žiwy, čerpjeſche a wumrę. W khorosceji njeſpſhniidže ani jene poſtorzenjo z joho horta, a z najwjetſhei nutrnoſežu, z wilkej ſwérę ſo pſchihoto-waſhji doſta čzaſcziſhio w swojej khorosceji ſwjataſ ſakramentaj pokuty a woſtarja. Pſched ſobu mējeſche wotewrjenu knihu psalmow; wón by praſil: Hdyž ſlaboſcze dla ſo modlicz njeſmōžu, dha tola poahladowanjo na ſwjate ſlowa mje woſchewja. Tak wuſny wón ſkončnje halo ſwerny ſlužownik Boži po ſenjezowej woli a króno-waſhje ze zbožnym ſkončenjom swoje žiwenjo.

Tak dha smy džensa cęlo sprawnoho pohrjebali a njezabudżemy na njoho, pschedoż sprawny njewumre, wón je dale živý we wutrobach čłowjekow, wostanje we węcznym wopomnijeczu. Joho krasne poccziwośćce zmęjemy psched wocżomaj, joho dobrych słowow njezabudżemy; wón bęsche w žiwjenju lubowaný a lubośc njezumre, pschedraje smjercz a row. Kħwalmu Boha a dżakujmy so jomu, zo je nam w naszym njebohim biskopu nic jeno wérnoho wótcia a swérnoho pastyrja, ale też najrjeńšhi pschedklad Kħesċanziskeje poccziwośćce spożęt. Na joho wopomnijeczo dğiemu psched hladacż, każ na blyħċċatū hwiegħdu, kotrąž nam pucż poccziwośćce wo eżmē tutoho žiwjenja pokazuje, zo byxim na nim krocżiż iż Bohu docpeli a tam toho żaġi namakali, kiz bę naši lubowaný wjednik w żeniskim žiwjenju. To nam Bóh spożęt we swojej hnadjie. Amen.

Pschi kħowjanu kashċeż spewaſħe so Lacrimosa wot Krecżmera, na eżoż Salve Regina w kapali swjatocznoscż skonci.

Na pschedwodżenjo bęgu też pschedħili: Princ Jurij z pryncipomaj Janom Jurjom a Maxom a jidu pschedwodni, zaſtupjerjo wobeju Majestoszow, hrabja Schönburg-Forderglauchau, wjele komornikow, ministrojo hrabja v. Fabrice, dr. v. Gerber a Nostitz-Wallwitz, pruski poſlanc hrabja Dönhoff, awstriski poſlanc hrabja Kotek, wjacy generalow, mjez drugimi o Byrn, Varraż a Lommatsch, wofrejni a hamtsej a wħelħax drużi wysħċiżi zaſtojnich, lutheriske a reformiowane duchownstwo, měsczanscy wysħċiżi zaſtojnich, direktorium a wjele sobustawow prenejje komoru a mnożu drużi. Z blízżej krajnych pschedzelow zemrétoho biskopa bęsche pschedtomu też joho bratr, kotrąž je jomu na wloß podobny. Też město Budyščin bęsche zaſtupjene z preñim měsczanskim radziecerjom Heerkložom a ūđnijskim radziecerjom Wežlichom, też wjac wojeńskich wysħċek ze swojim oberstom Weberom.

Tak dha wotpocżuj nětko, swérny pastyrjo našiħi wosadow! Bóh zapłacż Tebi we węcznosći nadobnie, sħtoż sy tudy za nas dżerał a so staral. Bóh daj, zo so něħdy tam żaġi wohlađam, hdżeż njeħħidze wjac żanoho dżelenja!

R. i. p.

Wo rozsħerjenju Kħesċanzista w Ruskej.

Starý ruski staniznat Nestor powěda, zo je hiżo swj. Japoščtoł Handrij po Ruskej pucżował, a wopisjuje tutón podawk něħħidze taħle:

Hdżeż bę swjaty Handrij dlejši cęas w Sinopisszej prēdomał, pschediżdże wón z lódżu do města Korfunje, kotręž na połnocnych brzegach Czornoho Morja leži a džensnišhi dżen iż Ruskej klušha. Tu woprasħha so swojich wucżownikow: „Widżieče tute horu? Ma nich zaſwita dżen Bożeje miłosze; tu budże wulke město, a wjele swjatnicom so tu Bohu natwari.“ — Ma to dżesħe na horu horje a postaji tam, hdżeż pozdżischi město Kijew naſta, znamio swj. Kħiżja.

Tutón podawk drje so ze staniznow z wéstoseżu dopofażacż njeħodżi, je pak njezdziwajo na to tola z najmjeńšha cyłe wérny hōdny.

Hiżo trochu węcziſiſhih ponwiedzom mamy ze 4. lětstotka wot ss. Hieronyma a Jana Kħryzostoma, kotrąž so wosebje wo rozsħerjenju Kħesċanzista w Słytiskej a susodnych krajach, to je w něćijszej Ruskej, starasche. Hdżeż sam dōńiż nje-możeſħe, tam sejelesħe druhich duchownych a wucżerjow, zo byxu hrube pohanskie ludy so jenomu Bohu modlież so nawuċiżli.

Tola lědha zeffħadżane hymjo Kħesċanziskeje wérny bu bórzi wot dżiwiċ ħunow podušċene, kotsiż so z Ażiſkeje do Ruskeje pschedħna.

Jenož połkupa Krym wobłkowa swojego biskopa, kотryž bě carihródkomu (konstantinopelskomu) archybiskepej podrjadowany. Ale to bě jenož skaba powołanka rjanoho zapoczątku.

Hdyž wulke ludowpuczowanja a njenerry w średźnej Europie skončzneje pščestachu, trojaču wojny a nusłowne rozszczepjenja w Ruskej dale. Tola z tym lud po czaśu tak wołabny, zo jomu ze wschodnich stron wotrocziwo hrożesche. Zo by tajkej zahubje wuczelnył a drugich średkow njeznajo wobzanku skončzne sebi wot Skandinavow wjednika wuprosyę, kotsiż běchu tehdom drje najsirowijski ale za to też we wojnach najnazhoniczischi lud cyklej Europy, tak zo mózachu woni najlepiej wonkownych a nusłownych njeprzeczelow porazycz.

Duż wuzwolidu sebi Rusjo skandinawischi (= śwjejöskich) bratrow: Kurika, Sineja a Truwora za knieżerjow, kotsiż l. 862 ze swojimi pščiwuznymi (= krejnimi pščeczelemi) a mnogimi poddanami do Ruskeje pščitczędu. Hdyž Sinej a Truwor za dwę lécje wumreştaj, zjenoczi Kurik cykle wobśedzeństwo pod swoim knieſtwom a połoži z tym zakład k nětczishomu ruskomu kejzorstwu. Dokelž pak wschodzom jenož pščecy po swojej woli knieżesche, pozběhnyštaj so nahladnaj zemianaj Askold a Dir, kotrąž běştaj z taſtim knieſtowm njeſpolojnaj, a czechuſtaj ze swoim pščiwiskom do Carihroda, zo byſtaj tam swoje zbožo ſpytałoi. Hdyž po ręcy Dnięprje deſe jědzeńštaj, wuſtobodzischtaj duç po puçzu město Kijew wot wobčeñnych dawłow, kotrež mějachu wobydlerjo džiwiomu ludej Kozarow dawac̄. Z džakownoſcze za to jeju Kijewienjo za swojeju kniežejow wuzwolidu.

Wot njenadžitoho zboža zasłepjenaj a so na swoju moc spuščęjejo wujedzschtaſ Askold a Dir z 200 łódzemi na Čzorne Morje a woblehnyschtaj Carihród (866). Tu kniežach grichissi kejzor Michał III. bě runje na wojny pščeciwo Agaranam wuczahnył. Hdyž wot swojego naměſtini poweſcz wo pščiakhadze Rusow dosta, wróciſi so hnydom domoi a wuprojti wulku licžbu njeprzeczelow wuhladawischi, zo móže tu jenož Boža moc město wumozic̄. Duż džesche z patriarchu Fociom do cyrkwe najzbožniſcheje kniežej a modleshe so tu z nim cyku nōc̄.

Nazajtra rano wuniese Focius pod spěwom kħwalibnych kierluskow złotu drostu swj. Marije z cyrkwe a podnuri ju do morja, na kotrymž ruske łodze płowachu. Bórzj po tym pozběhny so sylny wičor, kотryž njeprzeczeliske łodze rozechna a rozszczepi, tak zo so jenož kipre zbytki do Kijewa wróciſhu.

Z tutym njebożom zatraſheni pôſtachu ruscy pohani bórzj po swoim domojwrodezenju muži do Carihroda, zo bydu kejzora wo kħħeſčanischi wuczjerjow proſyli. Tutton jim wězo hnydom požadanych duchownych pôſta a tak móziesche carihródksi patriarch Focius l. 866 w paſtryſkim liscze naječzornym biskopam piſac̄, zo je so russki narod skončzne swojich bludow wždał a netko Khrystiforu wěru wuznawa. „Wón ma wot nas“, pokraczuje Focius, „wjacy biskopow a knieži, zda so jara horliwy w czeſczenju nowoho Boha bycz a je poſluſchny, kaž džeczo.“

Teklo nabu kħħeſčanſtvo w Ruskej za Kurika. Po joho smjerci (879) mějeshé joho syn Igor nanowe knieſtvo naſtupic̄; tola dokelž bě hiſčęze młody a njenazhoni, kniežeshe wopredka pod naſiedowanjom swojego wuja Olega a hale, hdyž tuton l. 912 zemrē, dosta Igor (912—944), kiz bě so mjez tym ze ſławnej Olgu z Pleskowa woženil, ſamoſtatne knieſtvo. Joho živienjo je z wojnami a drugimi ſwětnymi naležnoſciami napjelnjene a tohodla so za joho czaſy tež mało za rozſħerjenjo kħħeſčanſtwa sta. Jenož na lěto 944 ſtawiznarjo

wosebje spominaja. Tehdom so dolha wójna z grichiskim kieżoram skóneči a že svjatocznym zwjazkom wobzamkny. Psihi tym ruscy wojacy psched stolponi psihi-ho-ho Pjeruna na swiatej hórcy njedaloko Kijewa pschisahachu. Warjagojo pał, splah rusko-ho ludu, kiz bě hízo křesćanstvi, pschisahachu w cyrkwi profecje Eliasę poswyczeńej. — Z toho pał je widzecz, zo bě so křesćanstwo w někotrych dželach Ruskej hízo zaśydliło a zo Igor jomu z najmiejšča njepsiherzelsch zmysleny njebe, haczrunjež so sam křesćicz njeda.

(Psihichodnje dale.)

3 Lüžich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wo wunrēču swojoho tachanta, najdostojniščeho knjeza biskopa Franca Bernerta je tudomie tachantstwo statnym a měsćaniskim wýsčishim zastojnikam a wschelakim druhiim wążniščim wosobam žarowaniske wozjewienja rozeſtalo. Tež w našim měsće, druhé domizuje njeboho, běsche po-wschitowne žarowanjo wo pscheczelnuho a wilec czesęzenoho knjeza biskopa. Měsćanska rada tohoda wobzamkny, zo so tsi dny za wotemrētoho svjatoczne zwonjeſche, kaž je so to we wšichc katholickich wosadach stalo. Cyrtwinska svjatocznoſč za zemrētoho běsche w tachantskej cyrkwi sředu 26. měrca. Svjatoczne Requiem z assistencu tudomnych duchownych měsće knjez senior Knežank. Towařstwo svjateje Čäcilije pola Božeje mščě Šauterowe requiem spěwaſche. Pödla mnichich wosadnych, seminaristow a tachantskeje schule běchu tež pschitomni ff. wokrejsny hejtman ze Salza-Lichtenaua, pschedsyda krajuho ſuda v. Koppenfels, wýsčishi cyrtwinski radziecer Keller, měsćanski radziecer Heerkloß, deputacija tu-dominoho officirskoho kassina, kotrohož čestny sobuſtaſtaw je njeboh biskop był, a druzy wysocy zastojnicy a czesęzwarjo zemrētoho.

Kaž ſmy swojich cžitarow wjac křeč proſyli, zo bydu za khoroho knjeza biskopa ſo pilniſe modliſti, tak ſo nam wěſče za zło njezměje, hdyz tež pſchichod naſheje diöceſy pobožnym modlitwam wosadnych naležuje poruczaſmy. Wot njoho naſheje čžasne a wěczne zbožo wotwiſuje. Boh dýk nam za ważne město wýsčishoho paſtýrstwa naſheje diöceſy wobrudzicž dobroho wjednika, doſtojnoho naſtupnika njezapomnitoho tachanta: biskopa Franca!

— Knjez Anton Bentner, kotrohož je naši njeboh biskop hiſkeče na ſubdiacona wuſwyczil, je dyrbjal dwě poſlednjej ſwjecziniſte w Praži doſtač. Swjatoczny biskop dr. Schwarz je jomu tam 21. měrca w cyrkwi redemptoristow měſčniſku ſwjecziznu wudželil. — Prěni wopor Božeje mščě je nowo-ſwyczenny měſčnik dženj pschizewienja ſvjateje Marije w Oſtrizhu ſwjeczil. Na žadnu ſvjatocznoſč bě ſo tam jara wiele pobožnych zhromadzilo. W ſvjatocznym čžazu wjedzemy wot ff. probíſta Wenzela Loiſchera, kanonika fararja Müllera z Oſtriza, fararja Brendlera z Grunawy a kaplana Čzornaka z Oſtriza zaſtupi knjez primiciant w 9 hodž. do cyrkwi, hdzej joho ſpěwaſke Čäcilijne towařſtvo ze ſpěwom powita. Šwjedzienſke předowanjo měsće knjez kaplan Schönberner z Drježdza, kotryž pokaza, kaſki podzél ma najbzvniſča knjezna a macz Boža na wučerſkim, měſčniſkim a paſtýrſkim zastojnſtwie. Prěnja Boža mšča ſwje-česke ſo runje tak, kaž je injenje bōle we wšichc naſchich wosadach w nowiſkim čžazu widzecz bylo.

Knjez Bentner je z prěním hapyrlom za kaplana w Žitawje poſtajeny. To budje zaſteče ſzbožu tamniſcheje rožhřejeneje wosady, hdzej je druha młodna duchowna moc jara trěbna. Liczba katholikow we Žitawje a wokolinje drje je

5000 hižo pschewodž młodoho měščnika do nowoho zaſtojniſtwa ze ſwojim polnymi žohnowanjom!

Z Nadworja. Za najdostojniſtvoho knjeza biskopa ſwjeczeſhe ſo tudy ſrijedu 26. měrca ſwiatocžne requiem z wuſtajenymi marami. Pschi Bozej miſchi bě wjèle woſadnyh pschitomnyh. Njedželu wotbu ſo tež w katholſkej bjeſadže žarowanſka ſwiatocžnoſeſ. Knjez administrator Žur we ſwojej ryczi wulke poccziwoſeſe, ſwérnu staroſciwiſeſ wo doměrjene duſche a bohate zaſtužby zemřetovoho biskopa ſlawyſeſe; woſebje tež pokaſowalſhe na to, kaž je najdostojniſtvi knjez wo Nadwoř ſo pschec cykle woſebicę ſtaral. Wſcha tale joho luboſeſ je ſebi pola nas njezapomnите, džakne wopominječzo założiſta. Joho duſha budž pobožnym modlitwam poruczena. R. i. p.

Z Khróſcžic. Na diju pschizjewjenja ſvj. Marije wotbu ſo w Khróſcžicach ſkhađzowanſka Afrikanſkoho towarzſtwa. Na ſkhađzowanku bě něhdje 60 ſobuſtaſow a pscheczelow towarzſtwa pschischtvo. Knjez kan. a farat Werner zhromadžizu wotewriwſki a pschitomnyh poſtrowiwſki mějeſte ſpchednoſtſi wo Afrikanſkim wotrocžtviſe a wo miſſionach. Na to rozwučzowanſke f. wuczer Hil a pschitomnyh z pschednoſtſkom wo Afrikanſkim džele ſweta. Zdželicz čćemý híſeſe, zo je ſoni za wotpohladanja towarzſtwa 213 m. 5 p. ſo nahromadžilo. Zaplačz Boh tón knjez wſhem dobročerjam! F. R.

Z Khróſcžic. Srjedu 26. měrca ſwjeczeſhe ſo tu ſwiatocžne requiem z oſſiſtencu a libera za njeboh njezapomnitoho f. biskopa Bernerta. Pschi Bozej miſchi ſpěwaſhe naſhe Cáciilanſke ſpěvařſke towarzſtwo ſacząnsku Božu miſchi, wuſtajanu wot ſeminařskoho wychiſtſkoho wuczerja Bergmanna. Někotre kruchi z njeboh buchu jara wuſtajnje pschednoſtſene. F. R.

Z Khróſcžic. W noch k prěnjomu hapryſei ſta ſo tu ſpomnjenja hódné woraſawſtwo. Wěſty mlody khadla, 19 lét ſtary, bě do ſchule zaſezł, wſhě pulſy a ſawki wopak zwobroczał a wſhě rekwifity a knihi won, daloko wo koło ſchule znoszył a po kerchowje a druhdje rozmjetala. To bě napohlad, kaž by tam knjez wichor ſwoju moc był pokazał. Tohorunja bě pola rěznika Groſy cigary kradnył a we Wjenke hofczeniu a pola pschekupca J. Kubanika bě we woknje ſklenici wutlocžil a pola poſledniſtvoho něſtvo ſpakocžil a druhe rozmjetala, bjez toho, zo by ſchtó ſchtó pytnył. Praji ſo, zo je pomocníkow měl; něſtvo wěſte ſo dotal híſeſe njeſe.

Z Milocžic. Kaž ſlyſhimy (džensniſtvi „Posol“ to wozjewja), je njeđelu 13. hapryla lokalna zhromadžizna „Towarſtwa Serbſkih Burow“ w Serbſkih Pazlicach. Hižo wjach króč ſu ſo na naſhe bližke wſy: Milocžicy, Wěteńcu a Smjeczkej pscheproſhowanja ſtale, zo bydhyň Njebjelczansku zwiaſzkej ſo pschizamkuſli. Dotal je to podarmo bylo. A tola je wěc naſchoho towarzſtwa hižo doſež zjawnia, zo možle ptacžki na tſeſte wo tym ſpěwaſi! Taž to w naſchih tſjóch wſach woſtač njemóže, zo ludžo na nje pokaſuju, prajich: „Su tute wſy ſame lutke w serbſkej krajinje a njeſwedža, ſchtó je tute dny ſo ſtało?“ Tuž pónidžem 13. hapryla popołdnju tež my do Serbſkih Pazlic, luboho měra a ſwojoho wužitka dla. Za nas je a woſtanje naſkhamanſtvo, hdźi ſo Njebjelczicam piſhizamkniemy: z tym poſylni ſo tutón woſadny zwiaſz a móža ſferje poſne lowrije ſo ſtaſazacž, z cymž wſhitey twiſtſho woteſidženym. Wyſhe toho pokaſujuje naſ bližka železnica ſama wot ſo do Njebjelczanskoſtoho zwiaſzka; a doſelž tež najbóle do Njebjelczic ke miſchi khodžimy, žhoniemy z prěnjeje ruki, hdźi mamy ſebi ſchtó ſtaſacž, hdźi mamy po něſtvo na dwórníſtvejo dojēč. Tuž čćemý dobreje wěch dla tola tute pscheproſhenjo piſhijecz.

Z Drježđan. W swojim posiedzenju 18. měrca jednašče druha komora wo wšelakich peticijach dla nowych železnicow. Žadanjo wo železnicu z Budyschima do Kamjencu - Kinsborka so ze wšemi pſhczizivo 10 hlosam niewobledżowane wostaji („auf sich beruhen lassen“), kąž běsche deputacija, za tute peticije wuzwolena, namjetowała. Za železnicu ryczačni zapoſlanc Weigang z Budyschima a zapoſlancaj Kočka a Kerk. Tež dalewjedżenjo železnic z Rakec hac̄ na pruske imjezy so wostaji bjez debaty. Wjac nadžije ma linija Budyschin-Wujezd-Běla Woda, kotrąž so knježerstwu k nawědzenju poruczi. Linija Halschtrów-Biskopicy mějše so po wobzamkienju deputacije tež w tu chwilu wotpokazacz. Pſhczizivo tomu pak zapoſlanc Minkwitz namjet staji, zo ma so peticija knježerstwu poruczic̄. Tež druzi za to ryczačni, dokołž so tu jeno wo dalewjedżenjo zapoczątce železnicy jedna. Stónczne so namjet, tutu liniju knježerstwu k nawědzenju poruczic̄, z 32 hlosami pſhczizivo 31 pſhcia. Tež linija z Lubija do Wósporka ma někotry wuhlad na wuwjedzenjo.

3 cħloho swęta

Němska. Cyłe zjawne žiwenje nic jeno Němskeje ale cħleje Evropy a hiszheje dale je w minjenymaj nježelomaj tamne wulke pſhemēnjenjo jimało, kotrež je so w knježerstwie němskoho fejzorſtwa dokončalo: wjerc'h Bismark je ze wšich swoich zjawnych zaſtojnſtw wступił a wrócił so cyłe do privatnoho žiwenja. Tak je wotstupjenjo tutoho muža wot džela-wočje a slufkowanja, w kotrzym so tak lohcy druzi z nim runac̄ nimoža, někto hotowa wěrnoč. Kejzor Wilhelm II. je jomu 20. měrca z dlejskim jara pſhczelnym a hnadnym listom namjet wo puščenjenjo z joho zjawnych zaſtojnſtw jako kanclerja, pſchedsydny pruskoho ministerſtwa a ministra zwon-kownych naležnoſćow zwolił, pomjenowawſchi joho za Lauenburgſkoho wójwodu a generalobersta kavaleri je z dostojuſtowem generalnoho pól-noho marſchala. W swoim liscze praji kejzor, zo je so nadžał, zo za čas žiwenja wobeju jomu trjeba njebudže, wot swojego kanclerja so dželic̄. Hdyž pat so to tola wjac wotwobročic̄ njeħodži, dha wón (kejzor) do toho zwoli z dowěru, zo so kanclerjowe moch a sformata eżiム dleje k spomoženju cħloho fejzorſtwa zdżerża. Pſħetoz kejzor so nadžija, zo tež dale kanclerjowa rada, swera a podatoseč fejzorſtwu pobrachowac̄ njebudže.

Kojke pak běchu pſhcziziny za tutu njezwazkowanu kroczel? Z jenym słowom: roždżelne měnjenjo we ważnych naležnoſćach. Kejzor Wilhelm I. napisa na Bismarkowu próſtwu wo puščenjenjo ze službz: „Ženie!“, kejzor Wilhelm II. pak jako młodny a rozſudny knježic̄ njeħasche a njeħoħeſche we wſhittim jeneje myſſle byc̄ ze swojim kanclerjom, tuž dyrbjesche předy abo posledny tuton wukón zaſtupieč. Kąž su pisali, je poslednju pſhczizinu poſticipało to, zo cħeħsche kejzor wot Bismarka wědżec̄, schto je tuton ze zapoſlancem Windthorſtom jednac̄ mēl. Dokołž Bismark wſcho wozjemic̄ njeħasche, je so rozmoliojenjo mjez nimaj trochu rožhorilo, z czoħož je wobemaj jaſne bylo, zo zmyſlenja wobeju so dale a bôle wot so wotsalua.

We swojim liscze praji tež kejzor, zo je wulke zbožo w joho žiwenju bylo, zo je jomu wot spocžatka wjerch Bismark jako joho přeni radžic̄er na stronje stał. Joho politiku měra, kotrąž so tež we wuſraju ze wšhei chwalbu pſhċipóznawa, chce wón tež dale z počnogo pſhewođczenia za prawidlo įwojoho jednanja wobħowac̄. To běsche změrowanjo tež za cħly wuſraj, hdżej bē powějč wot wotstupjenju wjerc'h Bismarka wjelle wjerschi njeħer pſhċihotowała džiġli w Němskej samej.

Wjeŕch Bismarck je pola lejšerji a druhich wuznamijenjeny h woſobow w Barlinje boženje wzak a je sobotu 29. měrca Barlin wopuſtečiwiſhi ſo na ſwoje ſubko do Friedrichſruh podaſ.

Nastupnik wjeŕcha Biſmarka hako kancler a pſchedyda pruſkoho ministerſtwa, tež hako pruſki minister zwonkownych naležnoſćow, je po lejšorowym pomjenovanju General Jurij Leo v. Caprivi, kotryž je po woblicu wjeŕche Biſmarkej jara podobny. Powſchitkownje ſo nadžijeja, zo buđe jomu móžno, ważne zaſtojniſtwo derje zaſtač.

Naležnoſće našoſto towařſtwia.

Sobuſtawy na lěto 1890: kk. 269. Jurij Špon ze Slonej Boršće, 270. Khata Rolic z Drježdān, 271. Pětr Brusk z Ralbic, 272. August Eiselt z Lejna.

Dobrowólne dary za towařſtwio: K. R 25 p., A. E. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,021 m. 50 p.

K čeſci Bozej a k spomoženju dušow ſu dale woprowali: njemjenowana 1 m., N. N. 2 m. — Hromadze: 105,024 m. 50 p.

Na nowe piſčete do Baćoſkeje cyrkwe: Dotal hromadze: 4261 m. 50 p. — Dale połětña daň na nalutowařni 65 m. 91 p. — Hromadze: 4327 m. 41 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,729 m. 50 p. — Dale je woprowala: njemjenowana 50 p. — Hromadze: 10,730 m.

Na vndaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. Jurij Lusčanski, praeses serbskoho seminaru w Prazy 2 m.

Za serbski seminar w Prazy: njemjenowana z Budyšina 10 m., M. K. z Nowoſlíc 1 m., Jakub Pjech w Baćonju 20 m., P. Th. z Różanta 50 m., z Budyšina 50 m.,

Wórsa Wobzyna w Budyšinje 600 m.

Zapatac Bóh wšem dobrocerjami!

M. Koſla, pſchetupſki zahrodnik w Šupjeli pola Smječke, porucja runklowe symjo, punt po 50 a 60 p., kaž tež wſhē druhe symjenja dobre a tunje, dale wſhē družinu ſchomikow, wina a wſhelsakich roſlinow. Tón samy ma tež agenturu ſakſkeje banki za zawěſczenjo ſkotu, rozeſčelete wuſtawki a pſhijima ſobuſtawy. — Tež móže tam wučjomny hólc ſo pſhijecj.

W Baćonju cjiſto 11 ſtej dwě rjanej woſydeni, za rjemjeſnikow abo ratarſkih dželacjerjow ſo hodžacej, hnydom na pſhenajecje. Dalsche je cjiſto 1 tam zhonicj.

Lokalne towařſtwio Serbskich Burow Njebielčaſkeje wosady zmieje njeđelu 13. hapryſa popołdnju w 5 hodžinach zhrromadžiznu w Králeč hofzenu w Serbských Pazlicach.

Sobuſtawy a tež tajey, kotiž hcedža ſpomjenomu towařſtwu híſćeje hako ſobuſtawy pſhijupicj, ſo z tutym pſchedyſtvo.

Džen 1. meje powjedze ſo tež lěſta procession do Filipsdorfa. W Króſežicach buđe tón džen Boža miſha rano w 5 hodž., po kotrej ſo procession na pucž poda. Tón samy džen buđe dopołdnja w 9 hodžinach Boža miſha w tachantskej cyrkwi w Budyſchinje. Po njej je zhrromadženjo pola Budyſkſkeje piwarije a potom ſo pobožny pucž zhrromadžije dale wjedze. — Wſhē druhe processiony budža tež lěſta tehdom a tak, kaž ſu w „Krajanje“ zapisane.

Jakub Scherec, wjedniſ.

Cjíſćejer Šmolerjec knihičiſčejeſte w macjiczym domje w Budyſchinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Eudowy czaſopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 8.

19. hapryla 1890.

Lětnik 28.

Powěscze z Afriki.

Za němſke kolonije wjeczorneje Afriki je romſki japoščtoſki ſtol w Kame-
runje japoščtoſku präfekturu założil. Tuta nowa diöceſa je ſo rjadej palotti-
narjow pſchepodała, mjez kotrejmiž je wulka liczba němſkich duchownych. Ze
ſuſodnoho kraleſtwia Uganda, kotrež bu w nowijkim čjaſu z marträrskej krewju
płodżene, ſu ſo zwjefelace powěscze rožkherile, kotrež ſo tak ſpodźiwne zdachu, zo
ſe wopredka wěrič njeſhodžaču. Kaž ſmy hjo ſpodiſili, ſu tamniſhoho krała
Muanga a kſheſčanſtſkich miſſionarow muhamedanscy Arabojo z kraja wuhnali,
a Uganda halo muhamedanske kraleſtwo poſtaſili, hdež bu kſheſčanſtſtwo cyle
zaſazane. Miſſionarjo wobroczichu ſo k južnomu iězorej Nyanci do města
Kamoga (w Busagara), hdež biskop Livinhac bydlí, zo bydlí tam zbožowniſche
čjaſy wočzawiali. A ſpodiſwna wěc, wuhnaty krał pytaſhe, halo běchu joho
Arabojo z jaſtwa puſčejili, ze ſwojimi pola miſſionarow wiczej. Wón a joho
puſčiwuzni dachu ſo w ſwiatę wěrje rozwucziej a buchu kſheſzeni, mjez nimi
hlowny wjedzieſcer wjerch Honorat: krał dosta imjeno Leo. Tež to je ſpominjenja
hódne, zo je joho runje P. Lourdel, kiz je tamnyh 33 mlodyh marträrow
k ſmjerſzi puſčihotował, do kſheſčanſtwa puſčijal. Muanga prówowaſhe ſo nětk
z wěrnej pokutu ſwoje předawſche hrubosče zarunac̄, tak zo bě, kaž by ſo
z lawa do jehnječza puſčewobroczit. Mjez tym zaſhadžeshe Karema, bratr
předawſhoho krała, kotrehož běchu Arabojo na trón ſadžili, kaž najſurowski
tyran. Kſheſčanow, kotrejž hdež w kraju nadieidžechu, da hnydom moric̄.
Ale joho mordařska ruka njeſheliutowa tež pohanſkih a muhamedanskich poddanow,
hdež ſo bojeſhe, zo móhli hiſhēze za Muangu byc̄. Tak da wón wſchitkih
krałowiſkih pryncow a prynceſny moric̄, zo njeby žadyn z nich pozdžiſho traſej
na trón puſčiſho. Zenož dwě ſotke krała Muanga, kotrejž běſtej předy z kraja
czekloj, woſtaſtej puſči ſiwięſenju. Zena je nětko z kſheſčanom woženjena, a
druga je ſo njeſdoloko miſſionarow zaſydlila.

Tute hruboscze rozhoriču pał wſchilskich poddanow, z wiwzacjom muhamedanow. Něhdze 3000 so jich w kraju Bugagara zhromadži, a cji wſchitej kſhesczanstwo pſchizachu. Wyjſce toho pſchindze tež poselstwo z Ugandy, hdyž běchu zhoniili, zo jich kral tudy bydli, a proszachu Muangu, zo by z kſhesczanſtim wójskom do kraja pſchiczaňyl a nječnežomnoho krala z tróna stocžil, a cyla Uganda chek kſhesczanstwo pſchijecz. Tež missionarojo radžachu, zo by kral poselstwo posluchał, a ze swoimi kſhesczanskimi wójskiem do mótnego kraja czahnył. Ma lódzach pſchewjeze so kſhesczanske wójsko, nawjedowane wot generała Honorata. Dwójcy tuton muhamedanow zbi, ale pschi poslednjej bitwie zhubi sam žiwienjo. Muanga sam so na lódzi jendzelskoho pſchekupca Stokesa hacž na pomjezy kraleſtwia dowieze, a bu wot wobydlerjow, kotsiž běchu jomu na 200 lódzach napscheczo pſchijeli, z wjſoloczu pſchijaty. Ale Karemę z muhamedanskimi pſchivisnikami, kotsiž běchu derje wobrónjeni, schtož kſhesczanslomu wójsku pobrachowashe, so sylne ſ woborze pſchihotowachu. Muanga febi tohodla tež njevřejſche na kraju woſtacž; tohodla pſchebiywashe na někotrych kupač wulkoho jezora. Wot tam poſta 3 lódze pod wjedzenjom kſhesczana Louisa z próftwu, zo bydu missionarojo zas do Ugandy so wrózili a wobydlerjow ſ kſhesczanstwu pſchijwjedli. Po zbožownym puczowanju pſchindzecztaj P. Lourdel a Denoit 14. sept. do Bulingue, hdyž Muanga pſchebiywashe. Bórzы so dwie twarjeni za missionarow natwarischtaj, hdyž wonaj wot ranja hacž do wjeczora spowiedź ſlyſhescztaj, katechismus wuczeſchtaj a kſhczijeschtaj. Karemę poſta 1500 muži sylne wójsko na nich; tola kſhesczanski wjedzieżer Gabriel móžeshe jeno 400 muži pſcheczivo njomu stacíz. Z dowěru na Božu pomoc rozdželi swoju čzjodku do dweju dželów. Połojca poſtupi do lódzow a dyrbijeshe njeſpſhesczela na wodze pſchimacz, druzy pał na kraj stupiſu. Ale schto bě tutu čzjodku pſcheczivo mócnomu njeſpſhesczelaj wuczniila, njebeſli Bóh, ſ kotoromuz běchu so předy nutrenje modliſi, jim na pomoc pſchischtot. Hijo poczachu kſhesczienjo cofać, dolež municije brachowashe, dha sta so z dobom wulki prask, a najwjetša njeſpſhesczelska lódz na sto kruhov rozlecža. Prjedy hacž běchn so wſchitej stróżenja zhrabali, rozlecža tež hſhczce druha a tsecza lódz, a schtož bě w nich, so zatepi. Krobloſez pſchindze zas na kſhesczanskich wojowarzow, tak zo so z mocu na njeſpſhesczelow walichu. Schtož so njepona, toho pormbachu. Benož jena lódz z někotrymi stami ludži czechy a pſchinjese kralę Karemę tute powěſcze. Tón hnydom z kraja czechy. Džen 11. oktobra czechnieshe Muanga zas do hłownego města Kubaga, hdyž bu z wulkej radoſzu powitaný, a halo kſhesczanski kral tam na trón stupi. Něko hnydom tež wukaz wuda, zo ma w Uganda kſhesczanstwo knejzicž.

Pódlka katholickich missionarow maja tež anglikansey protestantojo tam swoju staciju a tež woni ſu Muangu podpjerali. Tola maja katholice pola wobydlerjow wjac pſchilnosće, dyžli protestantsey missionarojo.

Kr.

Wo rozſhérjenju kſhesczanstwa w Ruskej.

(Pokraczowanjo.)

Hdyž bě Igor I. 944 swoje czaſne žiwienjo ſkončił, ſežhowaſhje w knjeſtwie nad Ruskej joho syn Swjatosław, ale dokelž tuton hſhczce wotroſczenyu njebeſli, knježeshe wopredka joho macz Olga za njoho. Wona bě hſhczce pohanka, ſpózna pał bórzы, bjezporotne žiwienjo kſhesczanow widžo, zo pohanſtvo taſkich ludži wukublačz njemöže. Nimo toho mjeſeſhe husto pſchiležnosć, kſhesczanskim Wožim ſlužbam pſchihladowacž a so z kſhesczanskimi wuczonymi rozmoliovecz, kotsiž ji

piłsje swjate piśmo wukładowaču. Tak so wona bórzy z kſchęczańskimi wěrnoſćemi spiszezeli a wobzanku ſkonečnje, so pohanſkich bludow wotrjec a k nowej kſchęczańskiej wěrje pſcheſtupic̄.

Tohodla wotpołozji Olga wójnſki mječ a pucžowaſhe do Carihroda, hdjež ju patriarcha Theofylakta sam hiſcheže jemu rozwuči a potom doſta wona swjatu kſchęczeniu (955), pſhi kotrejž bē ji kejzor Porfyrogeneta z kmótrom. Dokelž so jomu rjana Rusiowka lubjeſhe, žadaſhe ſebi ju za mandjeſtu. Tola Olga wo starym „norje“ ničjo wědječ ūjehaſhe, ale zapoře ſo jomu prajo:

„Alle kſchęczański kejzoro, sy džen mi hakle runje z kmótrom był a nětko mje hžo do mandjeſtu žadaſh? To tola widžiſh, zo to po kſchęczańskim waſhnuju bylo njeby.“

„O pſhemudra Olga!“ wotmołwi kejzor a wotpóſla ju nadobnje wobdarjeniu ze swojoho dwora. Tak so Olga, kotaž bē w swjatej kſchęczeni mjenio „Lejna“ (Helena) pſchijala, zasy do kejewa wróčzi.

W swojej domiznje prćowawaſhe ſo wona nětko ze wſchěni mocami, zo by pſchiltlnosć a luboſć k kſchęczańskiej wěrje po kraju rozhřeſila. Woſebje wottrywaſhe ſwojomu synu blady pohanſkich wučžbow, zo by joho k pſchivzaczu kſchęczaństwa pochnula. Tola hordy Swjatosław ujedžiwaſhe na maczeine ſłowa, ale wosta ze swoimi pſchiwiſnikami, kotsiž ſo kóždomu wuſmjačhu, kiz ſo kſchęcziež da, pſhi dotalnej wěrje. Kſchęczańska wera zdaſhe ſo jomu blažnoſć bhcž, a hdjž joho Olga wučeſhe: „Ja, mój syno, synm prawoſtoho Boha ſpóznata a raduju ſo nad tym; ſpóznajeshſi joho tež ty, budjeſh ſo ze mnui wjeſelicž“, ujepoſluhajaſhe Swjatosław na to, ale wotmołwi ſtanije jenož zkrótka: „Kak jeno bych moħt k cuzej wěrje pſcheſtupicž! Moħi pſcheſzeljo byču ſo mi ſmjerli.“

Olga drje jomu wobkrucjeſhe: „Daschſi ſo kſchęcziež, budža wſchityc twój pſchikkad ſežehowacž“, ale Swjatosław jeje pſchečzo njeđopielni. Tohodla pak wónu nikomu doſtačzo ſwjateje kſchęczeni a wuznawaniſo kſchęczańſkeje wěry nje-wobaraſhe. Njeđiwiwo na zadžewki, kotrež Swjatosław ze ſwojim pſchikkadom rožhřerjenju kſchęczaństwa cžinjeſhe, pak Olga swojoho syna wěrje lubowaſhe a tróſtowawaſhe ſo ze ſłowami: „Rjech ſo ſtanje po Bożej woli! Chceſi ſo Bóh nad ruskim ludom a krajom ſmilicž, njech jomu hnadi poſticiž, kotrež je mi poſpšaħ a jón k ſpóznaczu prawoſtoho Boha dowjedže.“

W tutej myſli ſo Olga w noči a wodnjo za swojoho syna, za ſwoj lud modleſhe a da wjele cyrkwiow twariež, z kotrejž bē najſtaršha ſwj. Miklauſhej poſwječena. Kak z cykleje wutroby ſebi wona pſchejeſhe, zo by Rusku doſpołniſe kſchęczaństwu wotewrila, je nojlěpje z toho widječ, zo tež němſkoſtoho kejzora Otto I. pſhez ſwojich zapoſlancow wo biskopa a duchownych proſheſhe. Tuton bē ji rad lubje po woli a poſta mnicha Adelberta z Trewira do Ruskeje, kotrež pak ſo I. 962 zafy domoj wróčzi, dokelž rufkeje rycze njeznajo ničjo wuſkukowacž nježojeſhe.

Hdjž Olga widjeſhe, zo z jeje čaſnym ſiwnjeniom k koncej běži, wuproſy ſebi wot swojoho syna, zo by pſhi jeje poſkowanju wójnſkich hrów wotměwacž njeđał, kaž bē to hewał waſhnujo. Za tſi dny po tutej rozmoluwe wona ſwoje ſemſte byčzo ſkonečni (969), wopłakowana wot swojoho syna, ſwojich wnukow a cykloho rufkoho ludu.

Swjatosław kniejeſhe po Oldzynej ſmjerci jenož hiſcheže z lěta; pſhetož Bóh bē joho dny pſchikrōſhi. Na ſtajneſzi wójn wiedżo padže wón I. 972 jako muž w najrejefsich lětach w bitwie pſchejeſiwo Přezenegam, tufkowſkomu ſplahej, kotrež tehdom mjez rěkomaj Donom a Wolgu bydleshe.

Po Swjatosławowej smierci (972) nastupieli jeho syny Jaropuk, Oleg a Władimir kniejswo. Ale zawiść a nępopścęcia zdądziszytej miedzi nimi boryż pshetom a wójm. Bratr wojskowy pshetom bratrem abo schewuwaše, hdyż jeho mocy wjacj niedadashaħu, drugich nępschęcielom na njego. Skončenje Jaropuka a Olega w bitwach padęsciątaj a tak doista Władimir samokniejswo.

Stawizny wo nim powiedają, zo bę wopredka nimo mery lohkomyslny a njeckhmanstwu podatym wjerej a wulkim nępschęcielom ksheszanstwa. Po tutym swoim pshewśdzezeniu da wón na górcy niedadolko swojego królewskiego dworu w Kijewie drogi stolp ze ślebornej głowu pshibohu Pieruna postajie. Też w Nowohrodze a na mnogich drugich miastach wón swoim pohanskim boham pomniki twarjęsze. Swjedżenie, kotrež z tym zjenożeshe, pak so ze wschelakimi surowosćiami a skutkami nječiſtosty wotbywaħu.

Tak so powieda, zo chęscie jónu woltarje swojich bohów z człowieczej krewju krępicz. Tuż da losowacż, koho bydu boham woprowali. Ros tręchi młodzienca ze splaha Warjagow, kotsiz będu hiżo ksheszenjo. Dokelż so nau a syn njeſkutkej stajęsciątaj, da Władimir wobejti morej. To będątaj pręneje a poslednije martrarje ksheszanstwa w Kijewie; pshetoz po czaſu so Władimir swojego załadzenia wzda a pshemieni so do cyle mernoho człowieka. Někto wón wjèle po sušodnych krajach wokoło pucjowaše a spózna, zo su na swęcze hiſcze mnoge druhe wery hacż russa, wo kotrejż dotal nicżo ksyħħal njeħe. Zo by so z nimi lepje zeznał a je miedz sobu pshirunacż moħġ, powoła nic jenoż ksheszanstwach, ale też židowskich a mohamedanskich (turkowskich) wuczeńych k sebi a rozryczowaše so z nimi.

Židowskich wotpōłancow so něħdże takle pshetom:

„Każje su washe kaznje?”

A woni jomu wotmowlidu:

„So wobręzacz* dacż, swinjacoho a zajeczjego miasa njeſeč a sobotu swięcęč.” —

„A hđże je wasħ kraj?” wuprashowaše so Władimir dale. Woni pak jeho powuciżni prajo: „W Jeruzalemje.” —

„A c̄johoda tam wjacj njeſeč?” znapshetom jum wjerej, kij so nad tajkej wotmowlu džiwaše.

„Bóh je so na naszych wótcow rozhuwał; tuż je nasħ kraj kshesznam dat.”

To skysko jim Władimir wotmowlu: „Ale kaf dha móžecje wy potom drugich wuczeń, hdyż seje sami wot Boha zaſtorzeni? Hdyż by wón was a wasħi zakoi lubował, njebyjsčeje po wschodnych krajach rozpjeršeni byli. Abo pshetom nam podobny dōit, kaž seje sami docpeli?”

Rünje tak so Władimir też z mohamedanami rozmowlęsze, ale ze samnym wspeħhom, kaž ze židami.

Miedz ksheszanstwimi mudrowcami so jomu najbóle grichiski mnich spodobaše, kotrejż wo wulkotnym wohsahu swjatoho pišma ryčeſhe a jomu sudny džen wopisowaše. Tutoho wón nadobniye wobdarjenoho ze swojego dworu wotpōłta a pocza pohanske bħlidy spóznawschi na pshetupjenju k ksheszanstwu inyſlicż.

* Wobręzjanie bę židowski wobrjad, kotrejż w tym wobstajeſhe, zo bu nowonarodżene džeeżo na 8. dniu swojego žiwyjenja do tempa pshinjeſene a jomu wot mēchnika mała rana do foje naręzjena, tak zo krej z cjetu wistupi. Z tutym wobręzjom, kotrež bę Bóh jam Abramamej porucził, bu židowski hołćec jaſo żobujszaw wuzwolenoho ludi pshibath, podobniye kaž nashe džeeži z dostačżom swj. sakramenta ksheszenj do cyrkwienskoho zjenożenstwa zaſtupja.

Zo by je ze wschelakich stron zeznał, wuposka rozhladnych muži do Němiskeje, Boharskeje a Grichiskeje, kotiž dyrbjachu so tam za křesčjanstwom wobhaniec. Hdyž so tuczi do Kijewa wrócić, khowalachu woni wosebje rjane Boże ślužby w Carirodze (Konstantinoplu), kotryž bě tehdom węzo hřichče křesčjanſti. W nich pisa hžo předku našpomnijeny ruſki staniznař Nestor, kotryž bě sobu mjez wotpoſtancami, takle:

„Hdyž do Grichiskeje pſchindzechmy a nas wobydlerjo tam dowiedzechu, hdyž swojoho Boha czeſča, njewědzechmy, hac̄ smy na zemi abo w njeſteſach; pſhetož na hřeče tajſeje krasnoſeže hřichče nadeschli njeběchmy. To bě widzec, zo tam Bóh mjez čłowěkami bydli. A kaž ſo čłowěk, kž ſłodkoſež zeznaje, hřkoſeže wotřefnje, tak ſo tež my křesčjanſtu wěru ſpóznawſhi wjacy swojim ktoniž njehamy!“

(Pſchichodne dale.)

3 Lujžich a Sakskeje.

Z Budyschina. Z Nadanja (Naaden) w Čechach smy zrudnu powěſcę doſtali, zo je w tamniſkim klóſtře Hilžbjetinkow khorſka ſotra tamniſkohho rjada Ivzeſa Šholtzic 31. měrca na khorově plucow wumrěla. Tsi měſacy dolho je na khoroložu czerpiela, nětko je ju kniež nad živjenjom a ſmiercu w 42. lēče jeje živjenja wotwokał. Rodzina běſche tuta kniežna z Triplina pola Nalbic a je pſched zaſtupom do klóſtřa w Lazku žiwa byla. Pobožnomu rjadej, w kotrymž je ſwoje živjenjo zdalena wot domizny ſkončila, pſchiliſticheshe wona 10 lēt; zaſtupiwiſhi 11. oktobra 1880, wotpoži 11. oktobra 1881 ſwiatoczne ſluby. Zaſtojiſtwa, kotrež běhu ſo jej doverile, je wona hako zaſtaracérla ökonomicje a najpoſledy hako zahrodnica ze wſhei ſvěru a k ſpokojnoſczi ſwojich wýſhich wobstarala. R. i. p.

Z Nalbic. Porjad Božich ſlužbow w lětnym časú budže tutón: džěla we dny ſi ſemſhe w 6; njedzeli, pſchilazane a male ſwj. dny ranishe $\frac{1}{4}6$, wulká boža mſcha we 8. — Hromadu ſo zwoni $\frac{1}{4}$ hodžimy do ſpocžatka božej mſchě; po hrjeby budža ſrijedž $\frac{1}{2}$ a $\frac{3}{4}$ na 8, po hrjebu boža mſcha we 8; wero-wanske boža mſchě wotměwaja ſo $\frac{1}{2}10$; křečezenja, kotrež na njedzelač a ſwiatych dnjach ſo ſtawaja, budža na tutých dnjach huydom po mſchporje pſched wozomaj wosady. Džělawe dny křečezenje ſo ſrijedž 5 a 6 hodž.

Z Křoſcic. Pſhi najkrasniſhim wjedrje, kafſez drje ſo z doſtich čaſow wjac njepomni, je ſo lětūſhe jutrowne jehanjo křižerjow ze wſhei pobožnej pſchitojnoscju a jutrownej radoſcju dokonjal. Ženje hřichče pola nas křižerſki proceſſion tak ſylny byl njeje, kaž lětſa, pſhetož běſche wjcho do hromady 91 porow. Za tak wulku licžbu ſo dotalnym rjad jehanja tudy na kerchowje a na wſi kaž tež w druhich wſach njedostatnem wopofaza, dokelž rum njedosaha. Wſhickich pobožnych tajſile ſwiatoczny čah křižerjow, kotiž wſtanjenomu Zbóžnikej Halleluja ſpěvaja, zavěſče w jutrownej radoſci wobkručja. Kako zo traſch ſu tež we wutrobach mnogich pſchihladowarjow z dalskich měſtow a wſow, kotrychž běſche lětſa taſka mnohoscž wosebje w klóſtře ſo zhromadžila, pobožne po-hnuwanja ſo wubudžile.

Z Křebjelcic. Wondanjo porokowadu Kamjencske nowiny nam, zo ſmy w ſwojich nowinach — holu wěrońſez prajicy — pſchitojnoscž ranili. Teſame Kamjencske nowiny pak nětko za jutrowniczku pſcheproſchenjo pſchimisu na křižerſki wobkhad do klóſtřa — a pódla tuttoho pſcheproſchenja w ſpomnjenych nowinach je wobraz zwěrječza, kotrež, wulke ſkórniſe wobute, „jutrowni khorohj“ zmaha! Praſhamy ſo nětko, hac̄ je to — pſchitojne, nabožnu wěc na tajke

waſchnjo hanicž, a hacž katholikam dale ſo pſchijſtoji, tajke nowiny z pſched-
ſtaczenjom podperecz? Na tajſi njerozom ſu ſo ſami ludžo wobcežowali, kotiž
hacž dotal wſhu do tutych nowin džeržachu.

Pſchijſpomnjenjo redakcije. Ménimy, zo dyrbí ſo redaktor tamnych
nowin wobſkoržicž, pſchetož to je zjawné wiſměſhenjo abo hanjenjo na bož-
niſta. Tak daloko tola hiſteče ujeſmy, zo měli ſwoje nabožne wobrjady
zjawnomu wiſměſhenju wuſtajecž dacž.

Z Drježdžan. Tudy wotbywaſche ſo ſriedu po jutrah w ſali katholiskeje
towarſhne preňja zhromadžizna katholiskich wuczerjow w Sakskej. Zhromadžizna
bě jara derje wopytana, tež wot duchownych, mjez kotrymž woſebje wjeleſtoſto-
noho k. kanonika Jakuba Buča, praſeſa Drježdžanskoho konſijatoria, mieniujemy.
Buradžowanja trajachu wot 9. hodžium dopoldnu do 3. popoldnju. Maj-
prjedy měſeſhe ſo wo zaſoženju powiſhikowuho zwiaſzka katholiskich wuczerjow
w Sakskej ryciez. Wubjernu rozprawu wo tym poda k. wuczeř Rösler z Drjež-
džan, kiz ma z cyla wo nowiſhe cíile cyrkwinſte žiwiſenjo mjez katholiskimi wucze-
rjemi jara wulke zoſtuſby. Boho ujeſebicžna práca bi nadobnje plačena z po-
wiſhikowym pſchijpoznačom a woſebje z tym, zo ſo hmydom „zwiaſz katholiskich
wuczerjow w Sakskej“ załozi a pſchez 60 kniežow ſo jaſo ſobuſtawu zapisacž da.
Wjez tutym su tež duchowni. Z druha dawaſche krótku, ale razum rozprawu
k. wuczeř Bloß ze Bitawy wo katholiskim ſchulſkim inspektoru za Saksu. Boho
wulkož bě tak jaſny, zo drje ničto nad tym dwělovacž njemóže, zo je minu měry
wujitna, haj uuzna wěc, zo bydu katholiske ſchule tež katholiskoho dohľadovarja
měle. Wězo tute ſprawne žadańjo ſo tak bórzy njeđopjelni, ale jelizo budža
wſhity, kiz maja wirowatoſež k tomu, wo to ſo ſtaracž, dha drje ſkónečne tež
doſtanjem, ſchtož je naſhe prawo. Rozprawu wo nowych (němſkich) kerluſcho-
wych knihač za ſakſkich katholikom poda k. kantor Künzel z Perna. Pſchijwata
bu kniha, kiz je jesuit Mohr wudal. Tak ſkónečni ſo preňja zhromadžizna kathol-
iskich wuczerjow w Sakskej z dobrým wiſpěchom. Boh dál, zo by po tutym
rjamym započatku tež rjane pokračowanju tak wažneje wěcy ſežehowało. Zhromad-
žiznu je z wulkej wuſtojnoscí wjed k. wuczeř Bergmann z Drježdžan. Po-
poldnju bě wulka zhromadna hoſćina pola Rennerec, pſchi kotrejž ſo množy
wobdželičju. Njech bě to tež pödlanska wěc, kjez wujitka tola njebe, dokelž pſchi
tutej ſkladnoſci ſo množy zas wuhladachu, kotiž ſo ſéta doſko widželi njebečni,
druzý ſo ſpózaču, pſcheczelſtwo a luboſež ſo wobnowi a to móže jeno wujitne
byež. Duž dyrbimy jeno pſchecž, zo by ſo k létu podobna zhromadžizna wotbyla!

3 chloho swěta

Němska. Nowy kancleř general v. Caprivi je hako pſchedyda pru-
ſkoho ministerſtwa w pruſskim ſejmje ſo pſchedſtaſil a hako tajſi preňju rycę džeržał.
Móže ſo wěrič, zo ſu na tajke ſlowa wſhity jara ſedžbowali — a nimale
wſhity běchu ſpokojeni. Po jeho ſlowach wobstupidu hmydom woſebje zapoſtanch
centra a praweje ſtrony ministra, zo bydu jomu zbožo pſcheli. — Caprivi rycęſhe
jaſnie, khotuje a wuſhifinje, a ſchtož wón prajeſhe, móže jenož do wěru wu-
budžecž. Wón dce bôle zjednoczenju byež ze ſejmowymi ſobuſtawami — wjerch
Bismark bě ſo w pruſskim ſejmje jara z rědka pokazał. We wulkej poſornosći
ſpominac̄he Caprivi na ſebje, wukhwalaſche wuſtojnoscž wjercha Bismarka, do-
talnoho wjedžicjerja kniežerſta. Tola cyłe raznje tež rozdžel dotalnoho porjada
a nowoho, za kotrymž dce ſo prōcowacž, wozjewi. Dotal běſche wſhu wjerch
Bismark. Dokelž pak uelko tajſi pſhemocny wjedžicjer brachuje, dobudže zas

ßhmanoſęz jen oſliwych ministrów wjac̄ prawa, zaſtupi bóle kollegialny rząd pruſkoſtoho minifterſta. A ſhtož wſhō dalshe naſtupa, je doſęz jaſuje wuprajene ze ſłowami: „My dobre pſchivozmiemy, z wotkeſz a wot koſozku li pſchijudze.“ Budże-li ſo po tuthyſ ſłowach jednac̄, dha węſeze ničtō ſhködy njezmeje, ani kniezeſtvo ani poddanojo.

Austria. Solnohródski wjerchbiſkop Eder je 10. hapryla wumrēl. Wón bě 1818 rođeny a ſobuſtaw rjada benediktinow. Pſched někotrymi létami poczeſęſti tež tudomne taſtantſtvo ze ſwojim woprytom. R. i. p.

— Krakowſki wjerchbiſkop je druhí dženj jutrow knieza Le Grand, kiz bě prjedy anglikanſki biſkop, na měſchniſka wuſwječiſt. Nowy duchowny je ſwojim přenju Božiu mſhni tſecž ſwiaty dženj w cyrkwi reſurrectioniſtow w Krakowje měl. Do katholickje cyrkwi pſchijal je joho kardinal Barocchi I. 1888. Měſchnik Le Grand je do rjada reſurrectioniſtow (z morwychſtańicow) w Krakowje zaſtupil.

Pſchiphóſlane.

3. **Ralbic.** Tym, lotſiſtajniſe do Ralbic na Bože ſlužby njechodziſ, ſo tudy ſczechowace woźjewia: 1. Wobnowjenjo cyrkwiſkih měſtow ma ſo hac̄ do Božoho ſtpečza (15. meje) na tudomnej farje ſtaſz. 2. Na čas žiwenja najimac̄ ſmě wot nětka cyrkwiſke město jenož wofadny. 3. Města, kotrež ſu wob ſlēto z něčejeſ ſmijerežu wuprzednjenie, nimaju ſo wjac̄ pod ruku, kaž dotal, pſchenajimac̄, ale na poſtajeny dženj po jutradz zjawnje. 4. Šhtož je že žentwu, z wudaczom, z pſchitupjenjom abo hewak na traſacie wafchnjo z wofady ſo wofaſlik, pſchisadži najate město, dokelž ma kózdy ſwoju wofadnu cyrkwi woptywac̄. 5. Dokelž ſu města jenož na čas žiwenja wot cyrkwiſe najate, njechodziſ ſo, zo něchtō taſke město dale pſchedawa, pſchenajima abo hinał z nim ſichowniſtvo činiſ. 6. Město, kotrež je wuprzednjenie (ze ſmijercu, wotčehnienju a t. d.), je hac̄ do pſchichodnoho pſchenajecž ſwobodne. 7. Taſliczki z mjenami nimaja ſo wjac̄ na ſlawku pſchiczeperac̄, ale na wobloženjo. 8. Wſhē nětka wuprzednjenie města kaž tež te, kotrež hac̄ do Božoho ſtpečza wobnowjenie njeſtu, budža ſo na ſczechowachyſ dijach njezdželu po myſhporyje pſchenajimac̄: žonjace dženj 18. meje a mužace dženj 26. meje. 9. Pjeniez za najate města ma ſo hac̄ do dokhowanja Božoho čeſla podpiſanomu wotwieszc.

Kubaſh, farat.

Towarſtvo Serbſkih Burow.

W poſlednim čiſle „Katholickoſtoho Poſoła“ dopiſuje něchtō z Miłocſic tak, haſko by Miłocjanam, Weteńčanam a Smječkečanam porokowac̄ heyl, zo woni „Towarſtwa Serbſkih Burow“ njeprichipupja a zo Rjebjelczanske lokalne zhromadžizny njewoptytuja. Hłowne pſchedyſtvo dyribi tohodla tudy wobſwědziecž, zo ſu ſo hižo z dobowm wot ſpočatka množi z Miłocſic, z Weteńcy a ze Smječkeč do „Towarſtwa Serbſkih Burow“ zapiſac̄ dali, a woſebje tež Smječkečenjo nimale derje Khróſčanske lokalne zhromadžizny woptytowali. Kotre lokalne zhromadžizny hec̄ z tuthyſ tſjóch wſow ſhtož woptywac̄, hac̄ Khróſčanske abo Rjebjelczanske, to dyribi ſo ſobuſtawam tamnyh tſjóch wſow ſamym zaſtoſac̄, a njeſmě ſo něchtō nuzowac̄. Haſko ſobuſtaw „T. S. B.“ placiſi offiſcialne jenož tón, kiz je ſwoje mjenno do hłowneje zapiſneje knihi pſchez wubjerkownika zapiſac̄ dał, ſwoj lětny pſchinoſk porjadniſe wotwiedł a na to ſobuſtawſku ſhartu wot hłownoho pſchedyſtwa doſtał: Taſk praja wuſtawki

„T. S. B.” Jenož taikim móže hłowne pſchedsydſtwo hnoje a druhe twory wobſtaracj! —

Wſjithich wubjeklowich ſo na paragraf 6. naſſichich wostawów wosebje kędzbi ciſin, po kotrymž maja ſo hnydom pſhi ſpocžatku kózdroho ſéta pſchinioſki (1 hrivna) poła ſobuſtawow zberacj a teſame hłownomu polla dnikiej hnydom poſlać z napisanymi mjenami wſchę, kotiſi ſu pſchinioſki zaplaćſi.

Hłowne pſchedsydſtwo.

Naležnosće naſho towarzſta.

Sobuſtawy na lěto 1890: kk. 273. Jan Wjerab z Budyšina, 274. Jakub Hicka z Kulowa, 275 Michał Zmij ze Židowa, 276. Madlena Lawkuſowa z Lusča, 277. Jakub Miłouk z Workle, 278. Hana Nowotnowa z Nuknicy, 279. 280, ze Starcje Cyhelnicy: J. Woſki, Michał Frencl, 281—300. Jan Domanja z Khróſcic za 20 ſobuſtawów, 301. Ernst Bernich z Haslowa, 302. Jakub Žur z Baćonja, 303. Michał Lipiś z Čeſkec, 304—306. z Njebjelčic: Pětr Robl, Jakub Wawrik, Hanža Čornakowa, 307. Khata Swejdžina ze Serbskich Pazlic, 308. Mikławš Hicka, wučer emer. w Pančicach, 309. Pětr Domáška z Jitka.

Sobuſtawy na lěto 1889: kk. 616. Michał Frencl ze Starcje Cyhelnicy, 617. N. N., 618. Khata Swejdžina ze Serbskich Pazlic.

Na lěto 1888 doplaći: k. 618. N. N.

Na lěto 1887 doplaći: k. 747. N. N.

Na lěto 1886 doplaći: k. 712. N. N.

Na lěto 1885 doplaći: k. 669. N. N.

Na lěto 1884 doplaći: k. 620. N. N.*

Dobrowolne dary za towarzſto: wot njemjenowaneje knjenje 10 m., z Khróſcic 1 m. 50 p., J. H. z K. 20 p., E. B. z H. 50 p.

* Sprawnomu ſobuſtawej, kiž na swoju přiſlušnosć njeje zabył, džak a připoznaćo wuprajamy.
Red.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 105,024 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadže: 105,025 m. 50 p.

Na nowe piſčeles do Baćoſkeje cyrkwe: Dotal hromadže: 4327 m. 41 p. — Dale je woprował r. 1 m. — Hromadže: 4328 m. 41 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,730 m. — p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadže: 10,731 m. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. Jurij Lusčanski, praeses serbskoho seminaru w Prazy 2 m.

Za serbski seminar w Prazy: z Khróſcic 5 m., njemjenowana z Khróſcanskeje wosady 30 m., M. J. z M. 15 m., z Njebjelčic 3 m., dr. med. Pětr Dučman w Budyšinje 200 m., **kanonikus Jakub Herrmann, farař we Wotrowje, 600 m.**, kubler Jakub Strane w Žuricach 300 m., C. ze Ž. 3 m., kollektore Míklawš Solta z Wotrowa italsku papjero 45 lirow (nortow) płaćacu.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Lokalna zhromadžizna „Towarſtwa Serbſkich Burow” w Khróſcicach budże **niedjelu 27. ſapryſa** popołdnju napoł ſhesczij.

Đujowy porjad: Ðwozprawa wo druhej połoſocy lětuskoſho ſejma, wosebje ſjtož burſtvo naſtupa, a druhe węcy.

Wo bohaty wopýt, tež z druhič lokalnych towarzſtow, proſy

pſchedsydſtwo.

Niedjelu 27. ſapryſa popołdnju w 5 hodž. zmieje lokalne „Towarſtwo Serbſkich Burow” za Ralbičanskú wosadu zhromadžiznu w Ŝernjanach.

Pſchedsydſtwo.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Ludowy czaſopis.

Wudawany wot towarzſwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 9.

3. meje 1890.

Lětnik 28.

Wuznamjenjenjo „Katholickoho Posola“ a joho redaktora.

Dospołnoſcž nasheje khróniki a staríznow „Katholickoho Posola“ ſebi žada, a najnutriňscha džakownoſcž nas pochnuwa, zo ſwojim lubym ejtajrjam ręzprawu wo ſwiatocžnoſći podamy, ktoroz je naš cžim hóle pſchechvataſa, cžim mjenje ſmy ſo jeje nadžijecž móhli. Wobžarujemy jeno, zo dyrbimy tak wo ſwojej ſamſnej naležnoſcž piſacž, dokelž bychymy radſho wo ſebi mijelčeli.

Džen 23. hapryla 1890 změje w ſtamiznach naſchoho Posola trajacu wažnoſcž, dokelž dopokazuje, zo je tutón wopravdže ludowy czaſopis, ſo zepjerach na ludowe zmyſlenjo a ludowe interefsy, w kotrymž pač tež lud zasý ſpóznawa prawe zamery swojego zmyſlenja. Tutón džen budže tež dalschim leťam dopokazowacž, zo njeje Posol, kaž je ſo po zjawnym wuſtupowaniu někotrych zdacž móhlo, ſwojomu ſudej wocuzbieni.

Je hiſheje wſhem w pomjatku, kaž z naležnoſcžu požadaneje železnicu běchu někotři pſcheceživo Posolej ſo rozhoriſli, dokelž tutón njemóžesche jich nahladu za dobre ſpoznacž, ale za ſwoju winowatoſcž mějeſche, pſcheceživo nim wuſtupowacž. Zjawný wuraž tutoho pſchecežiwjenja ſta ſo w Lejnje a běſhe to nam khetro hórfi wuraž.

Derje zmyſleni Serbja ſebi praſachu: tajka zjawná kſhiwda žada ſebi zjawné žaru na njo, a wobžamknýchu Posolej a joho redaktorej, f. kaplanej Skali, doſeženjenjo poſkicžić. To je ſo něko džen 23. hapryla w Budyschinje na tačhantſtwje ſtało. Cyle cžilče a bjez toho, zo by redaktor žanoho zdacža wo tym měl, ſichto ſo ſtanje, bě ſo ſwiatocžnoſcž pſchihotowaſa. Na dnju ſamym zhromadžichu ſo tudomni duchowni, powołani wot knjeza ſeniora Kucžanka, mjez nimi tež nahladnou hoſežaj knjez kanonikus a dwórski kaplan Jakub Buf, präles katholickoho konſistoria w Drježdjanach, a knjez kanonikus a farar Jakub Werner z Khróſcze.

Nětk wustupi kniez kanonikus a farař Jakub Herrmann z Wotrowa, pschewodžany wot k. kublerjow Jakuba Pjecha z Baczonja a Miklawšha Koblzla z Čorneč a mlynika Michała Wawrikę z Kanec, zo by z hnijaczymi słowami redaktorej rjenje wuhotowanu adresu z mnogimi podpisami psche-podał. Podžałowawšci so kniezej seniorej Kuczankej za to, zo je tutón wjele-dostojny kniez radujo so nad česčenju swoich duchownych sobubratrow tak dobroczinje džensnischu swjatočnoſć na tudomnym tachantstwie, w ſrijedźizne duchownych bratrow zwolił, wobroči so na k. kapłana Skalu jako redaktora Katholſkoho Poſoła a wupraji, kaž najwjetschi džel katholſkich Serbow hľuboko wobžaruje, zo su na tamnej zhromadźiznie wot muži, kotriž ani naſhej cyrkwi ani naſhomu narodej njepſchisluſcheja, Poſolej a joho powschitkowne lubowanemu redaktorej so zjawné a cyle njesprawne poroki czinile, a wobkruczeſche, zo je najwjetschi džel katholſkich Serbow cyle pschegiene ze zasadami a zmysle-njom, kotrež Katholſki Poſoł zaſtupuje. Zo bydu tomule swojemu zmyslenju zwonkownym dopokaz dali, je so addressa na redaktora napisała a su ju množny najnahladniſchi zaſtupjerjo naſchoho naroda a tamneje wokolini wopisali. Liczba podpiſow by hiſčcze wjele wjetſcha byla, kdy by so addressa wſchudźom možla pschedpoſožić. Po tuthych pscheczelnych a hnijacych słowach czitasche wjeledostojny kniez addressu, kotruž jeje ważnoſeże dla ſmy tuđy wocžiħeſeli:

Wysokodostojny knieže!

Czesčený kniez kapłan a redaktor!

Hdyž bu psched někotrym časom we zjawnjej zhromadźiznie na „Katholſki Poſoł“ a joho redaktora drje z wjetſcha wot ludzi, kotriž ani k naſhej narodnoſći, ani k cyrkwi njefluscheja a tohodla tež zamčery a hódnosć „Katholſkoho Poſoła“ do cyla rožsudzieč ujezamóža, na njepſcheczelne a wérnoſci ſcheczielne waſhynjo ſpominane, bjez toho, zo by wot derjezmyſlenych pschitomnych po pschisluſhnoſći tomu ſo zadžewalo a napsheče ſtuſilo, dha naſta daloko a ſcheročo we wutrobach swojej narodnoſci a cyrkwi swérnych katholſkich Serbow začzuczo rožhorjenja a zrudobu nad tamnymi nadpadami a nutrnu a móčna žadoſć, „Katholſkому Poſolej“ a joho zaſtuzbomu, doholetnomu redaktorej k wěftomu wurunaniu a zapokuczenju tež zwonkowne znamjo wysokoho pocžeczowanja a wérneje džakownoſće pschihotowac̄ a poſticzic̄.

Podwołnje podpiſani wuprajeja wam tohodla, wysokodostojny kniez kapłan a redaktor, we dopjelnenju wjeleſtronſkich na nich ſtajených prystrowow a žadoſćow ſwoje połne pschihloſowanjo k tym, w ſpomnjenym katholſkim ludowym ſopjenu (časopisu) wot was zaſtupjenym zasadam a naſhadam, ménjenjam a pschedweczenjam z derje ſchekladzenym wobkruczenjom, zo je wot was zaſtupjene ſteiſhče, woſebje tež, ſhiož we naſhej ſrijedźiznie traſh twarjomne železnich nastupa, tež jich ſteiſhče, a nic jeno jich, ale tež wulkeje wjetſhiny naſchoho cylaho ratařskoho serbſkoho wobydleſtwa. Kaž wjele najwjuziſtich rožvuczowanijow, poſhnuwanjow a napominanjow mamy ſo „Katholſkemu Poſolej“ džakowac̄; kaž husto je tón ſamy najwažniſhe naſ naſtupace pschedmijet na pschedy njeftroniske waſhynjo a ze słowami, z luboſeže wukhadzacymi, wukla-dował a ſwoje myſlički jako płodniwe ſymjeſhſo do wutrobów ſwojich čitarjow wuſhywał, ſymjeſhſa, kotrež potom k drohotnym rjonym płodam zroſteſhū a ze-zrawicu. We wérnoſci dyrbí ſo wuznac̄, zo je „Katholſki Poſoł“ jako wopraw-đite ſrijedźiſhče katholſkich Serbow psched tak dolhi čas ſtajneje nic jeno luboſć k naſhej swjatej cyrkwi, kaž tež luboſć k narodnoſci a wótčinje pod widzom-nym njebjekim žohnowanjom hajil a plahowala — ale zo je tón ſamy po tuthych

idealnych zamierach a interesach też spładowaniu czasunego derjemieza swoich członkow ze wskiej móżnej starośczi a zbożownym wispłeciem so poswiczął. Z wopravdzitym dżakownym zaczuciem spominamy na wysokozaślużbnoho, poważniejszownie lubowanego założerja naszego czasopisma (t. kanonika fararia Hórniaka) — z maturnej próstwi k Boheru, zo by tomu samomu boryż zas dośćpłni cęstni mów a czerstwość k nuznomu dalszomu skutkowanju spożycie chęć — tohorunja na jeho hódnich szczegowarjow we redakcji naszego luboho „Katholickiego Pośoła”, z których jedyn (t. präses Kuszczański) na ważnym a zamożjomym mescie stoją daloko wot droheje wótcziny pschewywa, a drugi (t. kapłan Rola) — ach hjo dawno pschejara zahę pschez niesmielu śmiercz swojemu zaślużbnowmu skutkowanju so wutorhny. Runja tutym waszym pischedkhodniskam scze też wy, czechzeny knieże, z najswiernijszej lubośczi a starośczi wskitku waszmu mów, tak daloko hacż ta sama pschez winowatoscze waszego wobsczernego duchownego zaśtojstwa pschestrubana njebu, pschez dolhe lęta „Katholickiego Pośoła” poswicząwał, husto dość noc k spróchniwomu pisaniu a porędzeniu nałożujo, a scze tak ze żadnej njesiebicznojęciu najwjetshie wopory pschinięci na czasu a strowości hjez woczałowanja a dostaczą kózdroho wurunania, dżaka a pschipoznacza. Njeżadacze-li pak wy sami też tajkohu dżaka a pschipoznacza, dha cęsujemy so tola my mócnie k tomu pochnieci, zo bychmy wam z tutym swój horcy dżak, swoje wopravdzite pschipoznaczo a swoje najnutrnijsze poczęszcowanie wuprajili z próstwi, zo so njebytšeje pschez njerozomne a z dżela drje też złostniwe nadpadły wotdżerżowacż dał, na nastupienym puczu zmuzicze zwostacż a każ hacż dotal, tak też pschichodnie k wernomu wuzitku naszego ludu swoje duchowne mocy a nadobne duchowne dary nałożowacż. Z dżakownymi zaczuciami zdychujemy tohodla k njebieśam, zo by Boże najbohacijsze żohnowanię a něhdy Boże najbohacijsze myto za wasze khalobne pròcowania wam spożczone było. K słabomu wurazę swojego nutrinoho poczęszcowania a swojeje njeuwashomneje dżakownoscze posłicząmy wam z tutym też mały cęstny dar, was wutrobiuje prosho, zo chyli jón z tej samej pscheczelniwościu pschiniwacż, z kotrejż jón z wam pschinięcym.

(Nekt sczehuja podpisy.)

Na to pschepoda so hiszczę drohotny dar: wumiejszy czechżane a krasnje wjazane wulke missale, kniha za Božu mszhu. Je to Reissowe, jene z najkrasnitskich wudaczow tuteje ważnej knihi, z krasnymi starskimi wobrazami a inicializjemi.

Głuboko hnuth redaktor Skala na to wotmołwi, zo sebi tajkeje cęseje zaślużil njeje. Wolne myto je hjo w tym namakał, hdź je żnonik, zo wjekszina jeho narodobratrow je z nim jeneje myśle a jeho dobre wotpohladu pschipoznawa; njeje wjaczy czinik, hacż swoju winowatoscż. Czim bóle pak dyrbí swój najnutrnijski dżak wuprajicż tym, kotsią su jomu tele zjawne pschipoznaczo pschihotowali a wosebje cęstnej deputacji, kotaż je jomu dżensa tajkule wurdanu luboścę a cęscę wopokała. Slubi też z nowa, zo chce dale na nastupienym puczu kroczięc a njeuwistawajc za zuboż swojego naroda so pròcowacż.

Pischi swiedżeniskej hosczinie, na to sczehowacej, pschitomni hiszczę wskelake sławy wunjesechu.

Podawshi tule rozprawu dyrbju z nowa wuznacż, zo sebi njemöhl rjenischoho wuznamjenjenja myślicż, dyżli tute: dopokaz luboścę swoich narodobratrow. Njech je mi tohodla też dowolene, tudy zjawnie swój najnutrnijski dżak a z cyklej wutroby wuprajicż pschede wskiem sobustawam cęstnej deputacije, kniezam kanonikej Hermannaej, lublerjomaj Pszechej a

Roblej a mlyukej Wawrikej, potom pak tež wschém podpisarjam a podpisarkam addressy a wschém, kotiž su wo jeje roznoschenjo a podpisano so postarali, nic mjenje tež swojej duchownej wyschnoſči, wysochycieſčenym hoſčiom a swoim duchownym bratram, kotiž su tajti wutrobnih podzél na mojim swjedženju wopokazali. Wem drje, zo tajkeje čeſče ſebi zaſlužil njeſtym, budže pak to za mnie nowe pohnunwanjo, zo budu po ſwojich ſlabych mocach tež dale njeruſtawajch ſo staracž za powſchitkowne čaſne a węczne zbožo wſchěch ſwojich narodobratrow, ſwojich lubnych Serbow!

W Budyschinje, 30. hapyla 1890.

Jakub Skala, kapłan.

Tsecži zefhiwѣ Nowoho Zakonja

je runje wuſchoł. Tute wulkotne dželo knizezow Lufcjanſkoho a Hórnika je z tutym zefhiwkom hacž do tsecžoho ſtarwa 1. liſta na Korinthſkih dokrocziło. Wo džele ſamym, wo wuſtojnosczi pſchelozka, kraſnoſči rycze a t. d. možemy haſkle pſchichodnie wjac podacz. Tudy jeno zaſ na to poſkazujemy, zo njedyrbjał žadyn Serb bycz, kiž ſwoju rycz a jeje piſmo znaje, zo ſebi njedyrbjał knihu wſchitkich knihi w tutym najlepskim pſchelozku, kotriž naſcha ſerbſka rycz ma, wobſtaracž. Schtóz njeſmernu prócu a ſwérę wopomni, z kotrejž ſu ſo čaſto wo jenym jeniczkim ſlowie wſchelake ſtudije činiſe, tón tež pſcipóznaſe, zo ſtaj knizezai pſchelozjerje ſebi njeſmijertne zaſlužby z tutym dželom dobyloj. — Pſcheczo wobeju knizezow ie, zo by ſo tutón tsecži zefhiwѣ ſobuſtawam towarſtwa ſi. Cyrilla a Methodija, kotiž Poſol w ſwojich expedicijach wobberaja, darił. A tomu ſu ſo hacž dotal tež dary za wuſdaczó dawale. Poła redaktoра je ſo hacž dotal 236 m. wotedako. Nakład jenohó zefhiwka pak płaczi 700 m. Je poſtaſtim, hdźż tsecži zefhiwѣ ſobuſtawam darmo damy, trébne, zo tež dale ſo dary wopruja a zo přenjei zefhiwkoj (za ſobuſtawu płaczi jedyn zefhiwѣ 1 m.) ſebi ſobuſtawu ſupja a potom wſchë derje khowaja hacž na dokonjenjo wažnogho ſkutka.

Piſhcezele w Bacžoniskej cyrkwi.

Zas je wažny ſkutk w Bacžonju dokonjanym: Piſhcezele w tutej kraſnej cyrkwi ſo tón tydženiu dotwarja!

W lécze 1885 ſpočatk nazymja pocža ſo woſebity ſkład za nowe piſhcezele, dokelž ſ dohotowanju Božoſho domu w Bacžonju a ſ wudoſpolnjenju Božiſh ſlužbow ſo tale cyrkwińska nadoba hiſhceze woſebje piſhcejeſche. Nahladne dary ſpočatk tutoho ſkłada woſebicze wuznamjenjaſchu. Tak možeſche Poſol w čiſle 18. lěta 1885 halo přeni ſkład hižo 1024 m. zapisacž. Tež dale ſo dary dawachu a ſumma roſczeſche. Spominamy tu hiſhceze raz na nahladniſche dary: dobroczer ſ z Kukowa 500 m., dobroczerka z Kukowa 150 mk., dobroczer ze Ž. po njeboh maczjeri 300 m., ujemienowana z Khróſcic 100 m., hnadna knjeni Bernarda w Klóſtrje Marijnej Hwězdze 500 m., ujemienowane dobroczerki po 100, 150, 90, 100, 300 a 150 m., z proſtwu „Daj jej, knieže, węczny wotpocžink“ 300 m., něotre nahladniſche ſkłady na kwasach a ſežinach a t. d. Wſchitke dary je Poſol w běhu tutých 5 lět kniſtowal, tež dani ſwérę zapisoval, kotrejž je za tutých 5 lět 651 m. piſhbylo.

Dokelž ſkład trochu pomalu džeshe, nje bě trjeba tež twar piſhcezeli jar a ſpěchowacž, čim mjenje, dokelž džen rjany započatk tež ſchwarnu danu njeſeſche.

Přehi wſchelakich daram ſak běſhe piſhcezo haj wuměnjenjo wuprajene, zo

ma dwórski piścierzelsotwarc Behmlich też Baczeńske piścierzele twaricż, węch-wurstojni sebi to też należne piścierachu. Behmlich pał na to tłożesche, zo by sebi tuton twar piścierzelsów bórzy zawieszil. Tuż so w Baczeńzu prěni kontrakt z k. Behmlichom wurađi a podpiša. Po tutym kontrakte mějaču piścierzele 6600 markow płacizicż; w zapłaczenju pał bęsche nam dolki termin zwoleny, zo by pobrachowan-nych średkow so donahromadzicż hodžał.

Po tutym prěnim wuczinenju mějesche so k. Behmlichej, hdys budża piścierzele tak daloko dotwarzene, zo może so na nje piśkacz, wjetſchi dżel zapłacizicż. Tak so jomu 9. junija 1887 prěnie 1000 m. zapłaczi, dokelż bę wulki dżel piścierzelsów do Baczeńja piściniweż.

W piścichodnym lécje 1888 so potom piścierzele zestajachu a na někotre registry je so wot toho časa piśkacz hodžał. W spominjenym lécje je so twarcej na dwaj razaj dalskich 2000 m. hromadżę zapłacziło.

Mjez tym bęsche nan Behmlich wumrēł, a jo ho syna j zastupiſchtaj do joho dżelów, kaž bęschtaj hiżo wjac lét pod swoim nanom a samostatnje w joho mjenje dżelałoż. Z nimaj je w mjenje twarskoho komiteta Baczeńskeje cyrkwię k. kapłan Skala nowy kontrakt związał a podpišał. Po tutym kontrakte maja piścierzele tajke bycż, kaikęsu so hnydom w spoczątku z nanom Behmlichom wuczinit. W płaczenju pał je so te piścienienjo stało, zo je so twarska summa na 6080 m. ponižila. Ta pał ma so po dokonjeniu a piściewzacju chlych piścierzeli hacż na 5500 m. zapłacizicż, zbytk pał z 5 procentami zadanicż a najpozdziſiho za 5 lét dopłacizicż. Dokelż někotre mjeishe wudawki, kaž barbjenjo a lałowanojo piścierzeli, teptanjo boklow pschi stajenju a hłosowaniu atd., pôdla njejtu, może drje summa skončnje 6200 m. dośćzahnyicż abo wo někto mało piściercozicż.

Tsi njedzele je někto k. Behmlich jun. piścierzele w Drježdjanach dotwarzene w Baczeńskiej cyrkwi stajał a hłosował. Dokelż je někto wšho tu, je so jomu dalskich 1500 m. zapłacziło, tač zo je cykl pjeniez, kij je so dotal za piścierzele zapłacził, 4500 m. Po piściewzacju piścierzeli dyrbí so hiszczę 1000 m. zapłacizicż. — Kaž džensniſchi Poſoł wopofazuje, mamy w tu khwili 4658 m. Jenoho dalskiego wjetſchego dara budżemu drje też hiszczę za piścierzele naložicż moc, summa pał tola hiszczę wo tojšto njedosciehnjenia wostanie.

Dowolamy sebi tohodla hiszczę raz kędzibnoſcż na Baczeńske piścierzele złożowacż a wo dary k dopłaczenju pjeniez prosycz.

Kaž sebi k. Behmlich piścierze, maja so piścierzele piścichodny tydženiu pruhowacż a piściewzacż. K tomu je so piścichodna srjeda, džen 7. meje, poſtaſiła. Pruhowanju a piściewzacju so potom poſwjeczenjo a swiatoczne piśkanjo piścierzeli piścizamkuje, štotoż mohto so, kaž je so druhdże też stało, z malej pobožnoſciu ziednozicż. Dokelż pruhowanju dlejschi čas traje, może tale swiatocznoſcż hafle srjedu popołdnju w 4 hodż. so zapoczez, štotoż tudy wozjewjamy, chedża-li tajcy, kotsiz so za to zajimaja, pschi tym so wobdzelicż.

Wo rojſcherjenju kſcheczanſtwa w Ruskej.

(Pofraczowanjo a skončenjo.)

Někto drje Wladimir wjac njezwłowaſche, hacż by so kſcheczicż dał; tola jako sławni wjerch a wjednik we wojnach njemóžesche so tomu podwoliciż, zo by wo kſcheczeniu proſyl, ale chysche sebi ju z mocu dobycż a z ruki podczijnenienoho luda kſcheczanſtvo piścijecż. Tohodla da lěta 988 wulku liczbu lódzi na wojnu piściprawicż a wotjedże z nimi po Dnjepru na Čzorne Morjo a woblehnj město Korsun (Cherson, njedaloko Sebastopola), kotrež bórzy piściewimy a wobsadzi. Ma

to žadaſte wot gridiſkeju kejzorom Vasiliu a Konstantinu jeſu ſotru Hanu za mandželsku. Tola tutaj jomu wotmołwiſtaj:

„To by kſchecjanu wonječecziło, hdny by ſo pohanej wudała: daſh-li pak ſo wukſhczicž, docpętejſi ſwoj zaměr, doſtanjejſi njebijſke kraleſtwu a budžecž z nami jeneje wěry. Ieli pak to njechaſt, njemóžemoj tebi ſwoju ſotru za mandželsku dacž.“

To bě nowa pſchicžina, kotraž Wladžiměra w joho wotpohlaſdach wobkruči. Tuž wotmołwi carohrodiſkim wotpōſlancam:

„Pověſcie kejzoramaj, zo hižo dawno waſh zakonu znaju a zo ſo kſchecicž dam. Waſha wěra a bohuhuſtžba, wo kotrejſ ſu mi dowěriwi mužojo povedali, ſo mi lubi a ſpokoja mje cyle hinak, hacž dotalne domjace wucžby a wobrady.“

Hdyž kejzoraj wotmołwu ſtſcheschtaj, chyſchtaj jomu po woli bycž a na-ryzechchtaj ſotru, zo do mandželſta zwoli; k Wladžiměrej pak poſtaſchtaj zaſy muži, kotsiž dyrdjaču ſo z nim wo kſchecjeni a ſeitwie doryčeč.

Hdyž bě wſho zarjadowane, wotpōſlaſhtaj kejzorej ſotru z někotrymi wyſokimi kejzorskiſimi zapōſlancami a duchovnymi. Hdyž ſtódź do Koſunje dojedze, pſhjūndzechu ji wobydlerio ſo hluhoko klonicy hacž na mórfi brjoh napřečio a wjedzechu ju ſwiatocžne do města, hdzež ſo Wladžiměr najprjedy z minohimi wyſokimi zaſtojnikiſami kſchecicž a potom z wuzwolenej kralowſkej džownku zwěrowacž da. Po tutymaj ſwiatocžnoſćomaj wróci ſo počn radoſce do Ruskeje, zo by tu cyli narod ze ſwětlem njebijſtich wěroſćow rozmóſli.

Powalenjo a rozbiviwanjo pſchibohow bě zapoczątk tutoho pſchewobroczenja. Šlawny ſtolp k Pjerunowej cžeſci poſtajeny bu džiwomu konjej za ſtopuſh pſchiwiaſany a do rěki ſhlepjeny. Lud drje nahły wofud ſwojoho dotalnoho boha a zaſitarja woplatkaſthe, ale podarmo. Nažajtra da Wladžiměr po cylium měſcze wozjewieč, zo byſhu wſkihcy kſchecjanſtvo pſchijeli. „Schtóz budże ſo tomu ſpjeczovalc a jutſe k rěci njeprjehu, njech je khuby abo bohaty, Ŝenjanſki abo ſlužobny, budże moj ujeprjehel“, rekaſte kniejeſki pſchikaz. A hdyž Wladžiměr rano k Dnjeprowomu brjohu pſchijidze, bě ſo tu hižo wulka ſyla ludzi zeſchla.

„Hdyž by to tak prawje njebylo, powedaču množ mjez ſobu, njebych ſu naſh knieje a joho zaſtupnicz to wot naš žadali.“

Wot tutoho časa lud bôle po pſchikladze ſwojoho wjerha dyžli z mocu nižowanym k nowej wěrje pſchistupowaſhe. Kſchecjanſke wucžby a kejzorka Hanu Wladžiměrowe waſhniſa cyle pſhemeniſhcej. Njeprocywocž a hruboſež buſhtej z kralowſkoho dwora wupokazanej. Bórzg wuńdze tež zakon, zo moja ſo po cylium kraju modleſnie a wobrazu pohanſkich bohów zniczicž. Dokelž pak Wladžiměr bórzy ſpoźna, zo lud cžeſczy na měſtua zabyhwa, kotrež běhni jomu dotal ſwiate byłe, zo je cžeſko nadobo z wutroby wuſtorečicž, čomuž je cžlowiek wot młodocžce pſchivuňk, da wón na taſkich měſtnach pomnikow kſchecjanſkej wěry naſtaſecž.

Tak požběhowaſhe ſo na měſtui, hdzež bě prjedy ſtolp ze ſlebornymi wobrazom pſchiboha Pjeruna ſtał, bórzy cyrkę ſwj. Vasiliu, kotrohož mjeno bě Wladžiměr w ſwj. Kſchecjeny pſchijal, a tam, hdzež běſchtaj předu naſpomnjenaj marträrej ſwoje žiwiſtenjo ſkončiloj, cyrkę najzbóžniſhceje kniežym Marije. Podobnje ſtawaſhe ſo tež w drugich měſtach a wſach. Hdzež ſo runje cyrkę natwaricž njehodžeshe abo hdzež běhni prjedy w pohanſkim čazu jenož ſnadniſhce nabožne měſtua byłe, tam da wón z najmejneſhā ſtolp ze ſwietatami ſwiatyh naſtaſecž. — A lud tež tute nowe ſwiatnicz a ſwietatami wopytowaſhe, wězo huſto bôle po ſtarym zwuczenju, hacž z woprawdžiteje pobožnoſce.

Nimo toho dotal njevidzane wobrady a ſiwe ſłowo wo hójskich wěroſćach tycacy wezjipnych k pſchihadej naſabidu, kotsiž pak z wjetſha ſedžblivje poſluhajc

też wopacznoscę połanskich naahladow spóznału a so z czełom a z duſhū nowym wuežbam pſchiwobrocziſhū. Władźimér sam da swoje džeczi a synow z drugich wosobnych swójbow w nowym, wot swj. Cyrilla zestajannym piſmje rozwiežowac, zo byhju kſhescjanſke wernoſeże z přenjotnoho žorla czerpacz a z dobytymi wedo-moſczemi k zbožu cyloho ludu ſtukowacz móhli.

Cyrkwińska zhromadźizna w Carihrodze poſtaji za Rusku woſebitohu metro-politu (= archybifkopa, tiz ma biskopam cyloho kraja rozkazowac), kotryž mjeſcze w mjeſce Pſhescianſte kniežicę. Preñi metropolita bě archybifkop Michał, kotrohož bě Carihrođski patriarha sam za nowe zaſtojniſtwu pomjenował.

Nastupnik preñioho ruskoſtoho metropolity Michała bě Leontij, kotryž hjo nowej biskopſtwje w Nowohrodze a Rostowie załoži a swojomu dohladej podrjadowa. Dokelž Russojo po času do toho pſchiidžechu, zo je Gricham bōle wo kniežitwo a dokhody, hacž wo kſhescjanſtwu a ludowe zbožo czinicz, poczinachu na to myſlicz, tak móhli so z grichiskoſtoho poddaniſtwu wuſwobodzic. Tutón wotpohlad Russojo z tym docpěch, zo biskopja lěta 1051 po metropolitowej ſmjercej wjac̄ do Carihroda (Konstantinopla) njeſidžechu, ale ſami pobožnoho a wučenoſtoho Hilariona za nowoho metropolitu wuzwolili.

Dokelž ſo metropolitowje ſtajnje z pobožnoſežu, wučenoſežu a sprawnoſežu wuznamjenachu, doſtachu nic jenož najwyſiſhde ſudniſtvo nad ſwoim duchownſtvo, ale tež w ſwētnych naležnoſežach jo jich wo radu praſhachu, a jich ſłowa placzachu ſkóržbnikam kaž džeczem nanowy rozſud. Samo wſchēdne duchownſtvo bě ze wſchelakimi ſwobodami a prawami wuznamjenjene.

A ſhto běchu pſchičziny, zo Russojo tał ſpěchňe a bohacze pod khorhoj kſhijowanego zbožniſta ſtupaču? Zawęſczi najprjedy dobrý pſchiſtak wjerchow a zaſtupjerjow naroda, předowanjo bojſtich wernoſežow w zrozenliwej ryczi, na pſhesczelne waſhniſo. Ničto lud z mječem k pſchiwaczu noweje wučby nje-nuzowaſche, ale wſchudžom wón po ſamſnym pſhewwedeženju k nowej wěrje pſchiſtuwaſche, hacžruniež dyrbimy pſchiidac, zo ſo z wopredka množy ſwojomu kniežerzej k woli kſhescjicę dachu. Wulki wulki na ſpěchne rozſhērjenjo kſhescjanſtwa mjeſcze pak tež mojeſtoſć kſhescjanſteje bohuſlužby a jeje potajne wobrady a waſhniſo, kotrež kózdu njeſkaženu wutrobu k pſchiwaczu nowych wernoſežow pochnuja. Nimo toho buhnu nabogne knihi z džela pſcheložene, z džela w tutej ryczi ſpisane a po kraju rozſhērjane.

Władźimér zemre 15. julijsa 1015 w Brjestowje; czeło bu do Kijewa pſchewjezenie. Hdyž ſo tu poweſč wo kejzorowej ſmjercej rozinjeſe, zeńdže ſo wulka mnohoſez ludu ze wſchēd powołanijow. Źemienjo wopominachu joho jako wjedniſka kraja, kſhudzi jako swojoho zaſtaraczerja a zežiwjerja. Po zarjadowanju cyrkwiſteje a ſwētneje wyſhnoſeže bu czeło do marmorowoho kaſhczęa położene a w cyrkwi najzbóžniſhje kniežny poſhwane, kotruž bě Władźimér sam na-twaricž dał.

Wopominieczo tutoho wjelęzaſlužbnoho kejzora maja Russojo we wulkej czeſczi, khwala joho w modlitwach, ſpěwach a pěſnijach, a ſu jomu w ſtawiznach mieno Władźimér „Wulki” dali. Leta 1862 bu joho czeło, kotrež dženjiniſki džen w Nowohrodze wotpočjuje, z wulkej ſwiatoczoſežu ze staroho kaſhczęa wuwzate a do nowoho położene, tiz bě z cjiſtoho złota laty.

Z Władźimérom drje bě kſhescjanſtvo ſwojoho najſylniſhho zaſtupnika a zakitarja zgubilo; toſa tež po joho ſmjercej wuſtupowaczu mužojo, kotſiž na joho zaſkadze dale twarjachu. Běchu to woſebje duchowni a mnicha z rjadu ſwj. Basilija Wulkoho. Tak bě kſhescjanſtvo ſtola Kijewa zahe ſyđlo ruskoſtoho piſmowſtwa, plahowarňa duchownych a ſrijedzizna wědomoſežow.

Ze ſlawnych muži, kotſiž běchu po Władźimére ſiwi, chci nimo mnohiſ

druhich jenož wučenoho Antonina, Theodosia, Hilariona a pschede wščemi stawiznarja Nestora nospomnicz. Jim bě Vladžimér nadavk zawostají, na duchownym wudošpolnjenju swojego ludu dale dželac̄. A woni so tež wopravdze ze železnej krutosc̄u a wutrajnosću prćowac̄u, zbytki pohanjskich wobradow wotstronicz, wščedny lud wo wērnostach pschijateje wēry rozwic̄owac̄ a wščę ſredki nałożowac̄, zo by ſkončnje ſvetko křeſteckanskeje wēry wobſčernym ruſkim krajinam w doſpotnej jaſnoſci zefshadzało.

S.

3 Lužic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Smy ſwojim c̄itarjam hiſheze rozprawu wo hłownej zhromadžizne Maczicy Serbskeje winojezi, koṭraž ſo kaž kóžde ſtego ſrjedu po jutradach wotbu. Větuscha zhromadžizna dyrbi ſo wulkotna mjenowac̄, pschedož kaž ſkončnje zapis pschitomnych wupokazowaſte, bě ſo 76 ſobustawow a hōſci na nju zefšto. Tón krócz běſhe zhromadžizna w Gudžic̄ hōſcēncu pola dworuhiſheza, dokelž běchu ſebi někotſi tak pscheli. W tcezej hodžinje wotewri kniež pschedyda can. farar Michał Hórnik zhromadžiznu z wutrobnymi ſłowami pschitomnych witaſo a poda prěnju hłownu rozprawu wo prćowanju a ſtukowanju Maczicy Serbskeje w 43. lécze jeje wobſtac̄a. Tež w minjenym lécze ſtaſ pschedyſtwo a wubjerf tutoho prěnjoho serbskoho towarſtwa ſo prćowaloj, joho za-myſlam doſč ežinic̄ ſtarac̄y ſo wo nahladnosć taſkoho wažnogo zaſtupjeſtwa naſchoho Serbowſtwa, ſpēchujey joho zamery wo duchowne ſublano serbskoho luda a tež ſpēchujey materialne abo hōſpodařſke pomery tutoho hłownego zaſtupjeſtwa a z tym cyloho Serbowſtwa. Hdy by serbski lud wſchudže do zaměrow towarſtwa tak ſwērniſe ſobu pſhimal, kaž to druhe ſlowjanſke narody za ſo cžinju, dha byku wuſpēchi zaučeſe hiſheze wjetſhe byle, džzli wopravdze ſu. Njeje wēſeſe pschedwjele žadane, hdyž prajimy, zo mohli naſhi nahladniſchi hōſpodařjo tež do Maczicy zaſtupic̄. Pschedinoſk na ſtego 4 markow njeje tak wulſki, zo mohli tón jich wot taſkoho narodnogo ſtukta wotraſhicz. — Schtož najpriyedy duchowne ſtukowanjo Maczicy naſtupa, je wona tež w minjenym lécze wſchelake wēdomostne a tež ludove ſpiſy wudala; woſebe ma ſo na znowa-wudac̄o někotrych ſchulſkih knihi poſkazac̄. Wo hōſpodařſkim poſpěchu ryciſtej rozprawie poſkladnika a zaſtaraczerja domu. W minjenym lécze je Maczica ſwērnoho ſobuſtava zhubila: ſlavnoho wótcžinca a serbskoho wučenca professora dra. Pſula. Zomu kniež pschedyda z najwjetſhimi pschitomnawajom joho powſchitownie wuſtajnosć a njeſhablaſce ſwēry a z wutrobnje hruſtymi a pohnuwac̄ymi ſłowami džak a žohnowane wopomnjeſčo w mjenje cyloho Serbowſtwa do wēčnosće zau-dawac̄a, ſchtož pschitomni z poſtanjenjom wobtruc̄ac̄u a wobſwēdečac̄u. — Kniež farar Jakub z Njeſwac̄idla za taſte pocžesčenje swojego zemrētoho ſwaka ſo džakujo wozjewi, zo ma jo wjetſhi dar k wopomnjeſču na zemrētoho za twar no-woho maczicznoho domu nałożic̄. — Tež k. redaktor Schwjela z Delnijeſe Lužic̄ wupraji džak zemrētu w mjenje Delnjo-Lužic̄anow a woſebe joho časopisa „Baſnika“. — Z rozprawy poſkladnika k. pschedkupca Mjerwy ſo zboni, zo je Maczica loni měla doſhodom 2656 m. a wudawkow 2619 m. Zamøenja ma towarſtvo 2150 m. Sklad za nowotwar Maczicznoho doma wučinjeſče loni 1543 m., c̄ky ſond za nowotwar je něko 9417 m. doſezahnýk. To je jara ſnadny pjenjež za wjac lét nahromadžený, hdyž wopomniumy, zo je z tym lědma džewjat̄y abo džesat̄y džel trébnoho pjenjeza hakle doſahnjem. — Z rozprawow knihownika k. seminarſkoho wjſchodoſkoho wučerja Fiedlerja a knihiſkladnika k. wučerja Kaplerja zboni ſo, zo je knihowni wot wſchelakich daric̄erjow 133 jenotsliwych knihi a ſpiſow pschibylo, a zo je towarſtvo loni wſčo hromadže

7425 wschelsakich knihi a spisow widało. — Zarjadnik maczicznego domu, t. recznik Mütterlein, wozjewiesze dale w swojej rozprawie, zo je dom loni 2216 m. dochodow a 1511 m. wudawkow mél, potakim 705 m. czistego wu-noška, kaſiż drje so dla wjetſich twarbow w domje w tym lecze njedocpeje. — Kaz̄ so z rozprawy knieza pschedsydy a ze ſlowow t. Schwieſe zboni, tež delnjołužiſki wotriad Maczich Serbskeje z mnohim žohnowanjom ſkutkuje. — Z namjetow, kotrež so na to ſtaſachu, ſpominam wosebje na tón, zo maja so wot někta, dokež tam a ſem wo zapłaczeniu pschinoškow so njeporad pokazuje, ſo komđazym ſobuſtawam do hłownej zhrromadžizym pominace liſcziki ſlacz, kaž ſo to w drugich towarzſtwaſ tež czini. Za nowych ſobuſtawow pschijachu ſo mjez druhimi theoloogojo Schewetzit, Hücka a Kschijank w Prazy a Žir we Wrótslawju, tačhantski wuczer Hila tuby, kubler Rjenč w Čornečach a druzy. Na namjet t. fararja Imišcha wunjeſe ſo ſerbſkim zapoſtancomaj Keſkej a Kokli, dokež ſtaſ ſerbſke naležnoſće, wosebje w naſtupanju ſchule, poſla ministerſtwa wuſtojuje zaſtupowaloi, wot pschitomnych ſtaſa! Kniez Kokla na to wotmoſti, zo ma ze ſwojim t. kollegu to za winowatoſć, za naležnoſće Serbow ſo wſchudzom starac̄. — Dalshe namjetu poczahowachu ſo na twar nowoho maczicznego domu. Powſchitkowne pscheczo je, zo bychmy ſkerje a lepie mohli twar zapoczeć, tola dołk na ſtarym domje wotpočzowacy a ſnadne ſrdečki za nowotwar njedowoleja twar hižo zapoczeć. Hiſhceze dyrbi ſo podžel za dom mjez cylymi Serbam i powjetſhicz a rožhicerz. Dokež ma z nowym domom ſrzedzijſhcezo za Serbow w Budyschinje ſo pschijotowac̄, je tuta naležnoſć tež wulcy wažna runje za naſte „Towarſtwo Serbſkich Burów”, kotrež zmjeſe w nowym domje ſrzedzijſhcezo („bursu”) a za wſchelake ſlagane twory tež ſkladzijſhcezo. W mjenje towarzſtwa t. kubler Rjenč ſlubi, zo budże towarzſtwo w tym ſwoju pschifluſhnoſć dopielnicz pytać. — Spew „Hiſhceze ſerbstwo njezhubjene” wobzamknu zhrromadžiznu po 6 hodz.

— Dla hłownej zhrromadžizym Maczich Serbskeje běſthe tež lěſta Budyska Bjesada ſrijedu po jutrah zabawny wječor zarjadowala, wobſtojacy ze ſpewnoho koncerta a džiwiadłowohho pschedſtajenja. Spewy, kotrež z džela cyly khor z džela knieza wuczer Hanke z Hodžija a kniežna Suſčkec ſamaj pschednoſhadowachu, běchu ſcororowe kompoſicje, wot knieza komponiſta ſamoho na klavirje pschedwodzane. Wosebje kraſne dwojoſpewy wulke pschijopźnaczo namakachu. Pschi džiwiadłowym pschedſtajenju hrajeſche ſo Mukowa wjeſelohra „Pražski wuj”. Wulka piſloſć a ſwera, z kotrejz kniežaj wuczerzej Sommer a Pawlik a kniežna Wiczežkec z Pschijec khétero czežki kruch naukuſnyhſki hraſachu, doſta wot pschihladowarjow zaſlužene powſchitkowne pschijopźnaczo.

— Nasch t. farar Hörničk bě tež lěſta žadany, zo by do (Złoho) Komorowa (Senftenberg) pschijel a Polakow tamneje woſolnoſće w jutrownym časzu ſpowědał. Tam bě hižo wot założenja železolijeſcie a ſchleiczeſcie neſchto polſkich ludzi, w nowiſhim času paſt je jich wjèle w brunicowych podkopłach, cyhelnjach, we fabrikach a tež na wjetſich dworach. Woni pschizahuju, učko tež cykle ſwojby, wosebje z Poznaňſkeje, tola tež ze Schlepyńſkeje. Vož ſlužby z nemſkim pređowanjom maju z katholſkimi Němcami we wulkim ſalu hoſćenca Baranius koždy měſac jenož jónu. Tich duchowny je t. farar Sauer z Hrodka a nabožnou wuczebu dawa jich džeczom katholſki wuczer z Khoczebuza. Ke mjeſhi zhrromadži ſo drugdy pschez 350 ludzi, z wjetſha polſkich. Tón krócz bě w Komorowskich nowinach a prjedy pschi jutrownych kempach wozjewjene, zo budže hižo wutoru 29. hapryla ſpowědž polſki ſkyſhana a tež nazajtra jako pruſku polutnu ſrijedu, za katholſkich džen ſ. Božefa. Tak bě možno dwě ſež ludzi wuſpowědac̄. Prěnia Voža mjeſha běſhe $\frac{1}{2}11$ hodz. t. farar

Sauer, kotryž bě na swjedzeň sam tež pschijel, zo by Němcow spowědał. Poslednie wotdželenje spowědných Polakow bu hafle popołdnju po 1/25 wopravjane! Farar by wězo trjeba bylo, zo by so za tyhle rozpieršenych katholikow w Komorowje cyrkej natwarila a wo to je so tež farar Sauer hižo prócował, ale dotal njeſiu žane wuhladu na móžnosć wuwiedzeњa, dokelž tam žadyn wobſydný lud katholicki njeje. Wopravdže dobri ludžo wobkhowanu drje tež w tajſich wobſtojnoſcach swoju wěru, ale wěsty džel pschecy woliwkuje a zhubi so sam abo tola w swojich džeczoch.

— Kož je powſchitkownje znate, ſu ſocialni demokratojo dželaczerjow we wſchēch krajačch k tomu namokujeſi, zo bych u džen 1. maje paſ ſwiecziſi, paſ wulfke zhrromadžizny wotbyli, zo bych u wſchudžom a wſchitcy žadanjo wuprajili: wot nětka čećem jeno 8 hōžinow za džen dželacž. Tam a ſem ſu jo lubžo přenjeje meje khětro bojeli, w drugich krajačch, wosiebie w Italſkej, Francózſkej, Žendželskej a Awſtriji traſh je tež we hłownych měſtach wſchelski ropot fe zebrał. W Sakſkej je drje tutón džen z wjetſcha bjez wažniſkich wuſturow wotbězał. Tudy w Budyschinje je nimale wſho cjiſche bylo, a ſu dželaczerjo dželali kaž hewał. — Hrožach ropot je tež Filipſdorfſki procession z wulfko džela ſkazył. Z Khróſcic njeje procession ſchol. Pobožni paſ z Kulowſkeje, Kalbicžanskeje, Radwoſkeje a Budyskeje wosady ſu ſo wo Božim mjenje na pucž podali, cjiſm dowěrníſcho, dokelž je na wſtojnym měſče ſo projilo, zo móža hicž, a nadžiamy ſo, zo žamych wjetſkich pschecžehanow na pucžu zhonili njeſiu.

— Cziniimy tež tudy — pokazujo na wosiebitu naſtaſku dženſniſchoho cjiſta — swojich cjiſtarjow na to kędzmych, zo ſo pschihodnu ſrijedu w 4 hodž. po połdnju w Baczoniſkej cyrkwi nowe piſhczele nětka dokonjane ſwjatocžnje Božim ſlužbam pschipokazaja.

Z Hórkow. Džen ſwjatoho Jurija, 23. hapryla, wotbu ſo tudy žadny swjedzeň. Skalarju tjsich tudomnych ſkalow, do hromady 35 muži, běchu swojomu miſchtrej kniezej Jurijej Lebzy z Muknicy na dniu joho mjena wulku čeſcę pschihotowali. Na ſpomnjenym dniu popołdnju zhrromadžihu ſo wſchitcy ſkalario w ſrijedžanskej ſkale a piſhepodaču jomu kraſny žiwý wěnc, kotryž mjeſeſhe nuffa napíſmo: „K wopomnjeću Jurijej Lebzy na dniu joho mjena, ſwjatoho Jurija 23. hapryla 1890, wot joho dželaczerjow z Hórkow.“ Ředyn z polirov swojoho miſchtra pódla z piſhihodnymi ſłowami poſtrowi. Miſchtr, hľuboko hnuthy, ſo jim wutrobnje podžakowa za wulku jomu wopokazanu čeſcę a luboſcę wot swojich dželaczerjom. Pósla kraſnoho wěnca piſhepodaču ſo miſchtrej tež hiſhce druhé dary. Potom ſo hnydom dželo ſkonči a swjedzeň ſo dale w hoſczencu poſkracžowashe, hdžez pschi wjeſolej zabawje ſo wſchelake ſlawy wunejſechu; mócene tſelenjo hrimotace pschihloſowanjo wobſwědečeſhe. Wot miſchtra paſ ſo dželaczerjam bohaty kužol čerſtvoho piwnoho napoja wotewri. Rozemi ſo, zo ſo piſhede wſhemi krále Alberta k narodnomu dnjej hrimotaca ſlawu wunjeſe. — To je rjane ſwědečenjo za dželaczerjow, kotiſi swojoho miſchtra tak čeſcza, hdžz runje dženſniſki džen ſo na druhich ſtronach dželaczerjo ze wſchē njeſpolojnoſciu pschecžino swojim piſchedſtajnem zdehaļu.

M. — k.

Z Jasenyc. Tež lěſta zhrromadži ſo 23. hapryla wječor naſladna licžba ſobuſtaſow katholickie bjeſady tudy w bjeſadnym ſokalu w Jankec hoſczencu, zo bych u narodny džen krála Alberta ſwjedzeň ſchli. Wſchē woſna ſo rožhwětlichu z lampami, w jenym woſnje paſ ſwieczeſhe ſo transparent: Králowſki wopon. Piſhedsyda k. J. Just pokaza z někotrymi ſłowami na wažnoſc̄ dženſniſchoho ſwjedzeњa a wunjeſe krále Alberta a pryncej Jurijej hrimotacu ſlawu. Dale wuſpěwachu ſo ſpěw „Krála Boh požohnui“ a někotre druhé ſerbſke ſpěwy.

M. — k.

Z Áhroscjic. W pschedposledniej spêwanskiej hodzinje našheje „Fednoty”, 19. hapryla, wobzamku so, zo budze towarzstwo narodny dzei Voho Majestoscze krala Alberta w pschichodnej zhromadziznje swiedzeiszczy wopominacz. Zhromadzidu so tu tohoda woebje starische sobustawy, a spêwachu rjane narodne spêwy, mjez nimi tez saksku hymnu, katraž so stojo wispêwa. Pschi tutej skladnoſci wopyta nas tez naši sejmki zapoſlanci k. Koſka, kotoroz hêſche towarzstwo w swoim posedzenju 11. febr. za czestnoho pschedsydu pomjenowało a z rjanym, wumieszczenym wudzianym diplomom poczesczilo. Knejez Koſka dzakowasche so w dlejszej ryczi za czescz, katraž je so jomu z tym stała; zloži swoju rycz tez na swiedzeni, kotoroz jo swieczeſche a slawiesche krajinohu wotca hako lubowarja swêrnych Serbow. Knejez rycznik dale wohzrowasche, zo wjac mîodschi sobustawow na swiedzeni pschichotu njeje. Czim bôle pak so zwieseli na starischich sobustawach, z kotorymiz je so spêwanskie towarzstwo w Áhroscjicach zas z nowa założilo. Pschinjeſe potom našhomu slawnomu kralej Albertej mocni slawu, kotrejz towarzstwo horliwie pschihosowasche. Nêczyschi pschedsyda k. Jan Kubank a dirigent k. wuczer Hil a wotmienjeschtaj so z krótkimi na towarzstwo a dzeniſniſhi swiedzeni so poczahowacymi słowami. Wjesola zabawa pak sobustawy hiſcze dleje zhromadzenych zdjerža.

K—a.

Z Drježdjan. Wysołodostojny k. konſistorialny präſes Buł postara so tez leſta za katholickich Polakow, kotsiz we wokloſoczi Lipſta a Altenburga dželaju a služa. Iutrownu póndzelu a witoru spowêdasche w Lipſku a minjenu nježelu a póndzelu w Altenburgu. Po cykle Salſkej je wschudzom wjele polskoho ludu.

— Teju Majestosczi kral a kralowa staj so 19. hapryla do Drježdjan wróczilo, a to z czahom, kotorz w 11 hodz. z Lipſta pschijedze. Hdnyz bê czah zaſtał, khwatachu prync Jurij a sobustawy kralowſkoho domu k salonowomu wozej, zo byhju wobé Majestosczi wutrobnje powitali. Kral a kralowa staj so cykle strovaj wróczilo. Woſebitu radoſc̄ powisztlowne wubudzisze napohlad kralowej, katraž je so cykle posylnjena a młodna z pscheywaniu w južnych krajinach wróczila. Pschez poł hodziny pscheywac̄taj wobaj na dworniszcze ſe z wchêmi pschitomnymi po rjadu pscheczelniye popowêdawſhi, a podaſhtaj so na to do Strejhena mot zhromadzenoho ludu ze zaſhorjeniom poſtrowianej.

Z chloho swêta

Němska. Zakon wo wupokazowanju mîchnikow, (kotsiz bêchu pscheczivo pruskim mejskim zakonjam swoje mîchnisze powołanjo dale zaſtaſali) — jedyn z najnjesprawniszych zakonow z kulturkampfa — je so 24. hapryla t. l. zbehnył. Runie 16 lét je tónle zrudny wступ pscheczivo wchêj sprawnosegi placzimofez mîl. Centrum je ze swojej wobſtajnosciu a swêru tez tónle wuspêch doſezahnýl.

— Zadżeržane pjeniſeſy z kulturkampfa jenotsliwych pruskich diocesow maja so po woſebithym namjetowanym zakonju kapitalisowac̄ a ich létym wunoſchë jenotsliwym biskopam podawac̄. Zakon je so kommissiji 21 sobustawow k dalshomu wuraženju pſchepodal.

W Áwstriji su we wchêlakich miastach dželac̄erjo wulke zbehžki a ropoty načzinili. Tam a ſem ſu wojaczy na pomoc dyrbjeli a ſu bitwy mjez nimi a dželac̄erjemi ſo podawale: To je woebje w Áwstriji plôd njeduschnego liberalismu.

Japanska. We tutym wulkim pohanjskim kejzorstwie, hdzež je so pschez džiw Boži katholicka wera 200 lét biez duchownych potajnicze zdjeržala, je nêczyschi bamž Leo XIII. hierarchiju założil. Tokio, hłowne miasto, je arch-

biskopstwo, a Nangasaki, Kioto a Sandaj sú biskopstva. Katolícka cyrkia tam svojich věrievých hýžo po ťa-vysach leží.
Kr.

Naležnosť našeho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 310. P. Benedikt Chejnovský w klóštrje Marinej Hwězdze, 311. Jakub Hantuš z Radworja, 312—314. z Budyšina: Hana Smuranderowa, Jakub Delenk, Miklawaš Rjelka, 315. Madlena Knježkac z Kukowa, 316. Miklawaš Matka z Konjec, 317. 318. z Koslowa: Jakub Kilank, Michał Krawc, 319. Hana Měrcíkowá z Džéžnikec, 320. Handrij Šotta z Malsce, 321. Ernst Mén z Čemjeric, 322. Jakub Čorlich z Hóska, 323. Jakub Kummer z Delnic Sulsec, 324—326. z Němcow: Jakub Kral, Marija Čorlichowá, Pětr Zarjenk, 327. Khata Čornakec ze Salowa, 328. Hana Dučmanec z Džéžnikec, 329. Ernst Dučman z Džéžnikec.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 619. Michał Běrk z Radworja, 620. Madlena Bětynia z Nowoslic, 621. Miklawaš Matka z Konjec, 622. Jakub Čorlich z Hóska, 623. Jakub Kummer ze Sulsec, 624. Khata Čornakec ze Salowa.

Dobrovolny dar za towarzstwo: P. Z. 25 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 105,025 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: J. K. z B. 3 m.

Hromadze: 105,028 m. 50 p.

Na nowe pišeče do Baćońskae cyrkwy: Dotal hromadze: 4328 m. 41 p. — Dale su woprowali: k. senior Jakub Kućank z Budyšina za pišeče w Baćońskej cyrkwi wotstupil 10 m., k. can. Herman Blumentritt, direktor kath. wučerskoho seminara w Budyšinje 10 m., k. Franc Löbmann, direktor tachantskeje šule w Budyšinje 3 m., Jakub Kr. z Pozdec 100 m.,* cyly zbytk dotalnoho wunoška Michała Měšerowej fundacije a někotrych druhich hač do 1. septembra 1889**: 206 m. 68 p.

Hromadze: 4658 m. 9 p.

* Tučón dar je so lěta 1886 wotedal a w čisle 21. toho samoho lěta kwitował. Rěkaše po prawom „za kapalny zwónček a zbytk za pišeče“. Dokelž so za kapalny zwónček ničo žadało njeje, sym cyłe 100 m. za pišeče nałożil. Red.

** Tutón zbytk wunoška je po wurunjanu nakhwilnych dawanow (hač do wob-sadženja duchownskoho města w Baćonju) wot założenja jenotliwych fundacijow hač do 1. sept. 1889 nahromadzeny. Red.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,731 m. — p. — Dale staj woprowaloj: njemjenowany k česci swiatoho Józefa 10 m., njemjenowana 1 m. — Hromadze: 10,742 m. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

staj dariłoj: k. P. B. Ch. w kl. M. H. 2 m. 50 p., kanonik farař Michał Hórník 3 m.

Za serbski seminar w Prazy: J. a H. Sp. z M. 15 m., njemjenowana z Khróscie 150 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Listowanjo. J. K. w LV. To žadyn zadžewk njeje.

Židžane banth, čorne, pisane a z róžičkami, w rjanych družinach, kaž tež cвorn a židžane canki we wšichčech barbach za nait. „Vlacziznu porucza **Leopold Posner.**

na bohatej dróži čjo. 7 w Budyšinje.

Towarstwo Serbskich Burow.

Pobočne Wotrowske Towarstwo zméje druhu njedželu w meji — **11. meje** — po nyšporje zhromadziznu. Kózdy, kiž ma hnoje abo twory z towarzstwa, njech tola wopomni, zo dyrbja so tesame předy zaplaćic, hač so přetrriebaja! Wjetšinu wšak njetrriebamy takle přeprošo-wać, ale jenož někotrych.

Wubjerk.

Gjijejc Smolerjev ūnijcijſtſejdje w macziczym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cílo 10.

17. meje 1890.

Lětnik 28.

Pruhowanjo a pschiwzacjo piščejeli w Baczoňskej cyrkwi.

Każ běše postajene, mějachu so srjedu 7. meje nowe piščejele w Baczoňskej cyrkwi pruhowacj a wot piščejelotwarca piščijecj. K tomu pschiyedžechu z Budyschyna ē kaplan Skala, kotrejž běše kontrakt z twarcom zwjazak, a kniezaj tachantski wucjer August Engler, thórski rektor Budyszeje tachantskeje cyrkwie a seminarSKI wyshschi wucjer Robert Plewnka hako wěch wustojnaj. Tuta kniezaj nowe piščejele najprjedy we wszech džělach swérne piščeytowacj a pruhowacj: wschě jenotslivé registry, zhromadny hlos něotrych a wschitkach, wuwiedženjo mechaniki, boltow, wětrowych kschinjow a t. d.

Hdyž běše pruhowanjo, kotrej wot 11 hodž. hacj do popołdnju 2 hodž. trajesche, dokonjane, hrajesche kniez Plewnka ze znatej wustojnoſežu Bachowe Toccado z połnými registrami. Kraſne zynki rozleħowachu so po rjanej cyrkwi, kotrej so pišči tutej pschiiležnoſci bóle dyzli hdy předy hako jara akustiſka wupokaza. Wschityc běchu z dokonjanym skutkom kniezow Bruna a Emila Žehmlichaj cyle spokojom. Zynk jenotslivych hlosow je kraſny, a jara mócný, hdyž so wschitke hromadže hraja. Powschitkowny běše rozsud, zo staj bratraj Žehmlichaj tež tudy rjony skut dokonjałoj, a zo je to wěcje najlepiej bylo, hdyž je twar nowych piščejelow jimaj so dowéřil.

Wjez pruhowanjom pschiyedžeschtaj tež kniez kanonikus farať Werner a kniez kaplan Ręzał z Schrösczic.

Bo dokonjanym pruhowanju podachu so wschityc do Piešec hospodliwoho domu ē wobjedu, hdyž so jenotslivym kniezam, kotsiž su piščejele twarili, pruhowali abo kotsiž maja wo natwarjenjo a wuwiedženjo zaſlužby, slawu wujeschu. Za wobjedom běschtaj tež kniezaj P. Benedikt a P. Małachiaś z kloschtra Marijneje Hwězdy piščijeloj.

Popołdnju w 4 hodž. běše pobožnoſcz. W cyrkwi bě so tójskto wosadnych zhromadžilo. Po wusperwanju kérluscha wo Wutrobje Žežuſowej

(hiszczęże bież piścężeli) stupa kniez kanonikus Werner na kleku a mějše pohnuwace przedowanjo na podložku slowow „Khwalcze joho na trunach a piścężelach” z 150. psalma. Też tudy móže so zaś prajicż: „Džensa je so tutomu domie hnada stala”, hdyż je krasny dom Boži nowu vychu doftał, kotraż ma ze swojimi luboznymi a móenymi zynkami k česężi Bożej pobożne spewy wěriwych nawiedowacż a jich wutroby k swjathym pśchedewzacjam a horliwym dobrym skutkam pohnuwacż.

Po przedowanju voda so kniez kanonikus Werner, pśchewodżany wot k. kapłana Skale, na khór, zo by piścężele poświecili. Na to zaklinzachu za wosadnych preni króz polne zynki rjanych piścężeli.

Potom so hnydom mejska pobożnoścę pśchidzankę, kotruż mějše k. kapłan Skala pśchi krasne wupyšchenym swj. Mariijnym woltarfu. Hdyż bē so tuta z pobożnej modlitwu za dobroczerow cyrkwe a wosebje tych, kotsią su za piścężele woprowali, sfoncziła, spewasche so kerlusč „O Marija, moja radość”, na czoż so hiszczęże nékotre wjetše fruchi na piścężelach hrajachu.

Po pobożności so na schuli protokoll wo dokonjanym pruhowanju a pśchinzacju piścężeli napişa a podpişa.

Piścężele maja 16 hłosow abo registrow, dwoji manual, pedał a schtoż k tomu słuscha. Piścężelotwarec Gehmlich je za nje garantiju na dalskich 8 lét slubit.

Tak je někto też tutón skutk dokonjan. Wsché wudawki za njón něsho pśches 6200 m. wuczinja. Dokelż dyrbi po kontrakeżje so někto wschó hacż na 500 mk. doplaćciz, njezmiejemy też żaneje danje wjac. Budże so tohodla wo to jednacj, zo pobrachowace pjenjezy so dozberaja. Njech so tohodla dobroczerzo też na Baczońskie piścężele hiszczęże tam a sem dopomnia!

Wjerch Basutow wo czesczenju maczerje Bożeje.

(Za mějac meu.)

W južnej Africy w tamnym dżelu, kotryż pod jendżelskim zakitonem stoji, w siedzibie kraju Natala, bydlí splash Basutow. Wot tam powědaja „Die Katholischen Missionen” śledowacy jara powuczący podawki:

Pśched někotrym časom wotku so tam wulka ludowa zhromadżizna, kotruż bē wyschší wjerch Basutow, Litsia, powołał. Pśchi zhromadżizne so wiele wobabožnišwie ryczęshe a wosebje też na rozdziel mjez katolskej a protestantskej wuczbu so spominasche, dokelż w tamnym kraju missionarjo wschelakich wuznacżow skutkuja. Pśchi tutej składności wustupi Massupa, młodšji bratr Litsiowym a ryczęshe takle:

„Mój bratse a wjercho Litsia! Pśchede wikhém dyrbju tebi wojewicz, zo sym romskich missionarow k sebi pścheprósył a jimi blisko pśchi swojej wsy wobydlenjo pśchipokazał. Protestantcy przedarjo su so wjese prówiali, zo bychu mje wot toho wottraſhili. Ja pak pśchi tym wostach prajo, zo je mój nan (Moſes) tak katolskich kaž protestantskich missionarow ze swojej dobrotu poczęſcili, a zo maja romsey z najmjeńsha runje telko prawa k tomu kaž protestantscy. Jedyn z protestantskich missionarow pak je prajil, zo je mjez nimi a katolskimi wulka rozpaczina (ſafka), a zo je tale rozpaczina Marija. Na, ja sym tých, skoro katolscy měščnici wo tym wuzja. Po tym ma so wěc takle. Marija je maczec Jezusowa. Jezus pak je syn Boži, potajkim wulki, mócnym kniez; tuż je Marija macz wulko krala. Macz krala pak mjenujemy kralownu, po-

taškim je Marija królowna. Dale je jeje syn, potom hacž je do njebies spěť, ju k sebi do njebies wzał. Tam někto joho macz blízko pschi joho trónje stoji, bohata na krásnosći a moch. Někto wobrocjeja so rouscy křesćenjo na tule królownu prajich: „„O Marija, kotraž pola tróna Božoho ſtojíš, proſh za nas!““ Kedźbujcze derje! Woni njepraja (iproſeče): „„proſhymy tebje““, ale: „„proſhymy eže, proſh za nas!““. Wscho to zda fo mi jara rozmne.“

Tak ryczesche Massupa. Schto móže fo tutym rozmnym słowam sproſtoho, njewučenoho Afrikana z prawom napsheczinie? Njemóže-li pak fo nicžo pscheſciwo tomu prajicž, chceđa zdželani dale nam katoliskim za zło mēcž abo porokowacž, hdvž ſwiatzej Mariji tamnu čeſez wopokazujemy, kotraž jej hako macjeri Bożej ſtuſhā?

Wo rožschrjenju křesćjanſtwa w Polskej.

Najstarsche ſtaſiżny pôlſtoho ludu fu z njeſchiſtupnej čymu pschiſtryte; pschetož ani mjez Polakami ſamymi, ani mjez ſuſodnymi ludami njenadeňdžem ſtaſiżnarjow, koſiž bychu nas tu pomučićz móhli. A ſamo ludowe podawiznhy a bajki, kotrež dyrbia hewak pschi pscheptowaniu najstarskich ſtaſižnow z myž pomhačž, nas tóukrócz wopuſhćejeja; pschetož tute fu pôlſych khróniſtojo tak ſteplali a z eužymi podawkami zapletli, zo wjach móžno njeje, wérnoſcz wot bajki rozeznawaćž.

Trochu wěſčisze pocžinaja pôlſke ſtaſižny hakle z koncom 9. lětſtotka bvež. Tehdom Polach swojoho dotalnomo wjercha žadkowych njepocžinkow a njehmanſtrow dla wotsadžichu a za nowoho nawjednika Semowita wuzwolichu, kij bě syn sproſtoho bura z imenom Pjasta a kotrohož potomnich fo tohodla Pjastojo mjenuja.

Semowita, kotryž I. 891 wumrě, ſežehowaſche w knjeſtſtwje nad Pôlſkej joho syn Leszek (891—921) a tutoho Semomysł (921—962), kij bě poſledni pohanſti wjerch; pschetož za joho čaſu pocžinachu fo přenje poſpythy z rožschrjenjom křesćjanſtwa w Pôlſkej čzinicž. A njemóžemy fo tomu tež dale džiwičž, dokelž fo wone w ſuſodnych Čechach a na Morawje (Mähren) tehdom hijo ſto lét pređowashe, a k wječoru wot Pôlſkeje, w Němcach, hijo wjele dleje.

Po starej ludowej podawiznje bě Semomysł ſam křesćjanſtwu pschiſtilny, njeſchiſtupi pak tola zjawnje k njomu, ale wosta pschi pohanſtſtwje. Móžno, zo ſebi noweje wéry pschiwzacž njezwéri ludu dla, kij fo tehdom hiſcieje kruče starých bohow džeržesche, a bě wotpad wot nich za pscheradu nad wótežinu měl.

Wosebite zaſkužby wo rožschrjenjo křesćjanſtwa w Pôlſkej maja němſch kejzorjo, koſiž tam duchownych a biskopow ſezelechu; jenož ſchłoda, zo pređowanjo wěžnych wérnoſčow jenož za ſredkſtrjebachu, z kotrymž chychu ſebi knjeſtſtwu nad narodſtwinimi a poknócnymi ludami Evropy dobycž. Tak załoži kejzor Ota I. hijo wokoło lěta 962 titularnej biskopſtwje, jene za Pôlſku (w Poznani), druhe za Rusku, dokelž chyſche ſebi krajej najprjedy duchownje a potom tež politisch podežiſnycž.

Wiele wjach ſta fo ſa rožschrjenjo a wobkruczenjo křesćjanſtwa pod knjeſtſtrom Mječiſlawem I. (962—992). Tutón njeſtehe po powěſčach pôlſkich ſtaſižnarjow 7 žonow. Hdvž pak najebacž to hiſcieje žanohoho potomniftwa njeđocpě, radžachu jomu, zo by ſo z křesćjanſku woženik, dokelž by ſo potom

wot kschesčanskoho Boha płodnoho mandželstwa nadžijecz mohł. Na tutu radu posluchało wuprośy sebi Mjecziſław wot tehdomniſchoho čeſkoho wjercha Bolesława I. joho dżorku Dobrawku za mandželsku. Tola wona sama jenož pod tym wuměnjeniom do ženitw zwołi, zo Mjecziſław ze swoim ludom kschesčanstwo pschiwoznie. Tutón drje wšcho slubi, ale mandželsku dostawshi dopielnjenjo swojego sluba lęto wot lęta wotstorłowaſche, doniż joho Dobrawcyna luboznoscz a podwólnoſcz njepohnu, zo tola sfonczenie kschesčanstwo pschiſja a so lęta 965 wot čeſkoho duchownego Bohowida w Hnjeznie (Gneſen) kſchecjic̄ da.

Mjecziſławowy pschiſkad sczehowaſche wulki dżel joho dworjanow a krajnych zemianow. Tak hiſceče ſlabe kschesčanstwo kruth zaklad dosta, a so nětko węzo tež wjez ludom bōle rozhjerjecz pocza. Dokelž so z tym liczba kschesčanow dale bōle pschiſporjesche, bu lęta 968 město dotalnomo titularnomo biskopſtwa pod mohuczskim (Mainzskim) archibiskopom wopravdžite biskopſtwo założene, kotrež mějesche pod dżewinskoſto (Magdeburgskoſto) archibiskopa ſluſhiec̄ a w němſkim duchownym Jordanie swojego prēnjohno biskopa dosta.

Bohanſtwo bē w tutym času węzo hiſceče wſchudźom wſchēdna wéra, dokelž bē wſchudźom hiſceče z wulkej wjetſchinu, tola korseń joho žiwenja bē z pschecſtupom wjercha a zemianſtwa podrytym, tak zo liczba joho wuznawarow džen a bōle wotebjerach. Mjecziſław sam sebi wſchu móznu prou dawasche, zo by z dobrym pschiſkadom a pschecželnym rozwuczowanjom kniezowu winicu na pôlſtej zemi po móznoſći powiętſhil. Mohladný dżel swoich dochodow nałożowaſche na twarjenjo cyrkwiow a założi někotre nowe biskopſtwa, wjez nimii hnjeznijske a krakowſke.

(Słonečenjeo pschiſhodnje.)

Z Lužic̄ a Sakskeje.

Z Budyschina. Wſchitkich serbſkich kl. katechetow a wucžerjow budże zavěſcze wulcy zwjeselicz powěſcę, zo nowe „Biblijske stawizny“, kotrež nje-wuſtawajach džetawu kniež kanonikus a farar Michał Hórnik zas cyle z nowa (nětko na podložku ſławnje znathych Mey-owych biblijskich stawiznow) wobdzeliuje, ſo čiſhceče z poczinaja. Powitamy tutón zapoczątk z wulkim džakom, dokelž wěm, ſak nuznje trébne je nowe wudaczo biblijskich stawiznow, hdyz ſu stare cyle dorozpschedate. Wohladawſchi prēnje liſtno, mózemy throble prajic̄, zo tute wudaczo znate Mey-owe biblijske stawizny, ſhtož papieru a čiſhceň naſtupa, wjele pscheterjichi. Te same wobrazы, kotrež ſu w tamnym wudaczu, namakam ſe nětko tež w serbſkich, a ſu na dobrej papierje rjenje wucžiſhczane. Za wuſtojnoscz džela rukuje bjez wſchodo dwela mieno ſławnego ſpiſaczerja. Bóh poſhlí joho, zo by wažne dželo prawje ſpěšnje dokonjecz mohł!

— Wjerch Wilhelm z Hanau, tſecži syn njeboh Friedričha Wilhelma I., hessenskoſto kurwjercha, kotrež bu 12. meje w hrabinskim hrodze w Debriceach z hrabinku Hilžbjetu w. Lippe-Bieſterfeld-Weißenfeld wot knieza farara lic. Imišcha z Hodžijsa werowany, je tutomu za Towarſtvo Pomochy za ſtudowachych Serbow 100 m. daril.

W Koſlowje je minjenu njedželu wjeczor $1/4$ 11 hodž. w domskim žinnoſczerja Michała Krawača ežo. 15 na dotal hiſceče njezname waschnjo wohén wudyrili a z wulkej ſpětñoſcę ſo rozhjerjejo tež druhe twarjenja, halo hródz, bróžnju a dwę kólni w krótkim do popjela pschewobrocził. Z wulkej nuzu mózachu lědma ſtót plomjenjam wutorhnyčz. Schkoda je wulka, dokelž nima wobſkłodzeny zavěſczeny.

W Zdżeri wudhri wutoru 13. meje popołdnju w 4 hodž. w domiskim żiwiośczerja a gmeiniskocho pschedstojiczerja Jana Strauša woheń. Wózny stojachu wsłe Straušec twarjenja w płomienach; tola dale kroczeńsche ujezbożo a po něczim zapopadze woheń twarjenja zahrodnika Karla Ryktařa, żiwiośczerja Michała Čgorlich'a, zahrodnika Handrija Žyndy, khězkarja Jana Ryktařa, khězkarja Jurija Domaschki a kublerja Wilhelma Liebiga (Kopacza). Hacíruniż z 9 wsłow sykawý na pomoc pschijedžechu, a ze wsłej mocu džekachu, njemózachu płomienia zamiezwacz, dokelž suche skłomjane těchi so pschec zaś z nowa zaželachu. Z nuzu so lědma skót płomienjam wutorhny, hewak so wsłho spali, schtož je za wbohich wobschodženych cžim hórje, dokelž ma jenož jedyn, Liebig, zaweszczenie. Kac je woheń naftał, njeje hiszczé znate. — Wulku nuzu wobschodženych porucząmy dobrociwośczi a szedrosczi wsłech smilnych wutrobów.

Z Rjebjelcžic. Niedawno pisasche „Görl. Anz.“, zo staj dwaj człowiekach z Bojerem sobotu do jutrow na pucžu z Kulowa gmeinku kapalku w Kulowcu wobschodžiloj a tež někotre druhé Bože marty na pucžu, a spominjeny list wobżarowasche tajki njesutk. Podobne wěry su so tež w Rjebjelcžicach lětusku jutrowniczku stale, hdźez su ludžo, po kerchowje jězdžo, kſchije z tříoch kamjentnych pomnikow porazylí. Gmeinku rada w Rjebjelcžicach je tohođla w Kamjenczanckich nowinach wozjewila, zo wot někta pschi kſchijerškim wobjedze nichtó, kiz z wosady njeje, na kerchow wjac̄ njesmě. A to z połnym prawom, hdźz so měszčanski lud tak nječeštne a z pohorščkom zadžerži. Wych hiszczé kroczel dale schół a žadał: Kózdy ma na zjawnych a pschijopakazanych pucžach wostacž; hdźz so jomu to njespodoba, njech na wshy njejhodži. Tež my wiesni po domach, zahrodach, dworach a psched cyrkwi w městach so tak zadžerzecz njesměny, taž bohužel někotsi měščenjo někto hžo lěta dolho k po-wschitownomu poštorej cžinja. Taž džaprajenjo za naſche wozjewienjo je někaſki bjezbóžnik na kolik pschi schtomje friedž Serbickich Pazlic a Rjebjelcžic napisał: „Biß zum 20. August wird die Nebelschützer Kirche abgebrannt.“ To su széhroki ſcheinwanjow, kajež naſch chýl lud w blízkich nowinach hžo dawno wobżaruje.

Z Kamjenc. Niedżelu 4. meje swjeczeńsche naſche katolske kaſino swój założenijski swjedžen, na kotrymž so tež wjèle sobustawow Kukowškocho a Žasenčanskoho kaſina wobdželi. Pschedsyda k. Meyer wotewri bjeſadu a powita pschitomnych z wutrobnymi słowami. Kraňný swjedženjski pschednoschť měszeché knjezicžerški radžicžer k. dr. Anger z Eythra pola Lipska. Potom wotměnjaču so wjesele spěw z hudebou a wjeselohra: „Dživný thory“. Mjez druhimi pschednoschťami pschinjese woſebje k. wucžer em. Hicka, 2. pschedsyda Kukowškocho kaſina, knjezej dr. Angerej a Kamjenskomu kaſinej wutrobné „ſlawá“ w serbskej ryczi, dokelž bě tam wjac̄ Serbow hacž Němcow pschitomnych.

—ck—

Z Drieždjan. Žž. MM. kral Albert a kaſowa Karola pschedbywataj w tu khwilu w Sibyllenorcze pola Wrótsławja, a je pschedbywanjo w strojnej krajinje za jejú strojno jara spomožne.

— Princ Friedrich August, kiz je swjath kraj a swjate města w nim wophtał, je 9. meje w Konstantinoplu tež sultana wophtał a su so jomu tam wulke cžescze stale. Taž bě princ sultana wophtał, tak tež tutón joho zaś z wophtom poczeczeći. Princ joho pschija, pscheny z Osmanie-owym rjadem I. klasy, kotryž bě so jomu wot sultana spožčik.

3 chloho swęta

Němska. Nowy němski sejm (rajchstag) je zestupił a bu psched ſkrótkim wotewrjenj. Trónska rycz je wſchudźom jara ſpokojka. Nadpadne běſche, zo ſo w njej ze žanym ſlowežkom na wotſtupjenjo wjercha Biſmarcka njeſpomni. Winu drje dyrbimy wjerche Biſmarkej ſamomu pſchicpęcz. Hdy běſche bywawſki kancler czisze a měrnje wotſtupiſ, a hdy by netko mijelcaſ, dha drje by fejzor wěſcie na joho zaſkuſbę z poczeſćdowanjom ſpomniſ. Netko paſ je znate, zo ſo wjerch Biſmark ſpokojic ſiemrōde, a zo w „Hamburger Nachrichten“, z kotrymiz wón we wuzkim zwiazku ſtoji, pſhec zas naſtarwi po-dawaja, kotrež na ſchwidu poſlazuſ, kij je ſo wjerche Biſmarkej ſtała, a tež netczischi nowy rjad wſchelako pſchimaſa. — Tež na hordy kartell minie-noho ſejma ſo ze žanym ſlowežkom njeſpomina. Trónska rycz wjele bóle wſchu doweru wupraja nowomu němskemu ſejmej, kij je tola cyle hinaſchi, dyili poſledni ſejm běſche, w kotrymž kartell cyle knieſtvo wjedźeſche. — Něſchtu paſ trónska rycz wozjewia, ſctož wjeſelo zbiudźic ſiebuđe: rozmnoženjo wójſka a z tym powyſchenjo dawania za wójſko. Něſchtu pſches 18,000 muži wjac dyrbí němske wójſko w měrje mécz. To zas wuczini 18 millionow m., kotrež maja ſo kózde lěto wjac za wójſko wudacz a wysche toho 40 millionow, kotrež dyrbia hnydom na jedyn raz bieć! Haſo pſchiczina mjenuje ſo, zo tež francózſke a ruske wójſko je rozmnožene. Tu zmieje ſejm pruhowac̄, hac̄ je tajke rozmnoženje trébne a hac̄ ſo w drugim naſtupanju we wójſku lutowac̄ njeſmohlo. — Hewak ſu wuſlady nowoho němskoho ſejma doſcz dobre.

Mjenje rjane ſu podeniđenja w pruſkim ſejmije. Tam ſu w komiſſiji zakon wo naſložowaniu za haczenych pjeniez z jenotliwych diöceſow wu-radželi. Psihi tym ſo ſtarý kulturkampfow duh wjele zbehäsche a za-dżewaſche rozmorne a sprawne ſpóznaczo. Hewak we ſwęcze tola sprawnoſć hiſicze ſada, zo ma ſo wēc, kotrež je ſo nekomu bjez sprawneje winy wzala abo zabđeržala, jomu cyka zas wróćic̄, tola we wulkej poliſtiey zda ſo, zo ſu zakonje bójſkoho a człowieſkoho prawa lubowoli tych podrjadowane, kotsiž maja runje móć w rukomaj. Nowy zakon chce, zo by wot za haczenych pjeniez jeno renta kózde lěto jenotliwym diöceſam ſo dawała. Tola tež pſchi tym je hiſicze wulki ſchpaſ. Biſkopja nimaja pjeniezny doſtač, zo bydu je naſložowali po ſwojim najlepſchim pſcheswědczenju, ně tež tu ma kultusminister prénje a najwažniſche ſłowo ſobu ryczeſ. Kaž je netko wěſte, je ſwiaty ſtoł w tutym praschenju centrej połnu ſwobodu zaſtoſaiſ, zo by z knieſtivom naležnoſć wujednało a zarjadowało.

Pſchedyſtvo němskoho ſejma je ſo cyle tał wuzwoliſo, kaž je ſebi centrum je pſchaſo. Centrum haſo najſhilniſcha ſtrona němskoho ſejma (z hoſpitantami abo wopytowarjemi ma hromadže 111 ſydkow) mohlo ſebi prénjoho pſchedydu žadac̄; tola džiwajo na to, zo je wjetſhina němskoho luda protestantskoho wěrywuznacza, je ſo centrum kaž hižo předy prénjoho pſchedyſtwa wždaſko. Po namieječe centra je ſo za prénjoho pſchedydu zas wuzwoliſ kniež v. Levežow, ſobuſtaſ konſervatiwneje ſtrony. Wſče poſpyth kartellowych bratrow (woſebje nacionalliberalnych, kotsiž wěđačku, zo njezmieja wjac ſobu ryczeſ), zo bydu konſervatiwnych naſabili, ſo ſtajec̄, njeſu ničzo wuſkutkowale. Za prénjoho wěstopichedydu wuzwoli ſo hrabja Baſleſtrem z centra a za druhoſho ſwobodnomylin dr. Baumbach. Hrabja Baſleſtrem je tež — kaž bě njeboh ſwobodny kniež z Frankenstein to był — pſchedyda ſeniorowohu konventa a pſchedyda centra.

Rom. Swjath wótc je 300 němskich pucžowarjow we wósebitéj audiencyj psjhijal. W swojej ryczi Leo XIII. słowa lubosze a pschipóznacja a kruteje doverzy za katholsku cyrkę w Němskej wupraj. Wujednanjo němskoho knježerstwa z cyrkju drje njeje hishcze dokonjane a wobzamknjene, tola wočakuje swjath wótc, zo budże na dotalnym wujednawachym puczu so dale krocic. Wulku nadžiju staja bamž na wulkomyślnoscé a szedroscé němskoho fejzora, na centrum a pschezienośc wšichcich němskich katholikow.

Italska. W tuthym njezbożownym kraju, kiz je tak, kaž na kromie hospodařskoho zahubjenja abo bankerotta, wuradžeja hishcze bjezbózny zakon, kiz ma zamoženjo pobožnych wustawow do rubieżnych rnkow knježerstwa pschepodacj. Senat je so tola njesprawnośc, kotrež ma sobu zawinyc, strójk a je hłowny paragraf zakonja wotstronił. To bě wulki schpal za Crispi-a. Zo je joho jara bosal, bu hnydom znate, pscheloz Crispi hrožesche, zo so na cyklu lud wobrocí. Tola w ministerstwie radże su sebi potom prajili, zo to tak lohey njepónidže. Tuž zakon zas do domu zapóslancow wróczę pójczelu. Skončnje drje bohužel Crispi swój lus wuwiedże, a cyklo pobožne wustany do njenasytnoho žoldka na smjerc khoreje Italiskeje císnje. Z tym drje zahuba so khwilku zadzerži, wotwobrocic pak so njebudže hodzec, pscheloz njesprawne kublo njetyje.

Francózka. W Parizu su w tydzie dniach zhromadźiznu francózfich katholikow wotbywali. Za cykly katholski swét budże zajimawa powěsc, kotrež parizski arcybiskop kardinal Richard poda, zo budże sławna cyrkę Wutroby Jezujsoweje na Montmartre w Parizu k létu na swjedżenju Wutroby Jezujsoweje swjatočnje poswietczena. Za tutón wulkotny twar je so hacž dotal hýo 20 millionow frankow wudalo.

Amerika. Hrózna powěsc je z města Montreal w kraju Quebec k nam doschla. Wulki wustaw za duchakhorých w Longue Pointe je so 6. meje ze surowym wóhnjom do procha pschewobrocí. Powěscze wo tuthym njezbożu su żałostne. Wohen' wudhri w drugim wotdżelenju na stronje žónskich a nastą piecza z tym, zo pschemyslena žónska w kamorje drastu zapali. Płomienja hnydom zatrascznu moc dobýwsci rozschrérichu so po powietrowych schachtach z njewuprajitej spěchnoscju, tak zo běhu w krótkim cyklo rozschréjene twarjenja kaž jene płomienite morjo. Tuž njeběsche möžno, najebacj nadczkowiesje prócowania wšichcich khorych płomienjam wutorhnyc. Duchakhorci człowiekojo khowachu so tym, kofiz chychu jich wumjesej, radowachu so nad wóhnjom, kiz so z moch na nich dobýwasche, skakachu do płomienjow a t. d. Tsi duchowne knježnū prócowachu so khoru miloscziwu sotru wuslobodzic; tola płomienja je pschekhwatachu, a wshē schytri wostachu w płomienjach. Z najwjetszej mocu działajcze wohniowa wobora, tola woda njeodosahsche, tež mſhelacy hasjerjo so cęzcy wobškodzicu. Po najnowszych powěsczach je so 200 duchakhorých spalito. — Tutón wustaw běsche najwjetschi w cykles Americh; wsho do hromadny bě 1786 wosobow hospodował. Wulkotne twarjenjo bu 1873—1875 za 3 milliony markow natwarjene.

Wschelciznij.

* W minjennym lécje su w Zjednoczonych statach sewiernej Ameriki 6334 nowych cyrkjow natwarili. Kielko nowych cyrkjow težto ma „bohabojażna“ Europa w minjennym lécje natwarjennych tomu porno stajic?!

Liczba koczmow a njehornoscé poczinkow wšak stej lepiej pschiberało.

Psihipoſlane.

Po § 22 al. 6 maja džeczi so zdałowacž kęlijoſ, w kotrychž pſchiſtnejnoſć a hanbicjiwoſć so rani. (Pſchir. § 47 der Ausf.-V.) Dokelž pak ſu kęlije ſkoro pſchecy ſtradžu abo ziaſwne „zacđinjene” z wěcam, kotrež za doroszzeńych ſo njepſchiſtoja, wjele mjenje za ſchulſke džeczi, ſluſha ſo duchownym a wucjerjam, zo wopryt kęlerňow, kotrež z jeneje wšy do druheje czahaju a woſebje na pjenjezy ſchulſkich džeczi ſpekuſiruju, zokazaja. Zakon dawa jim ſi tonu prawo do rukow.

Naležnosće naſho towarzſtwia.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 330—337. z Worklec: wučer Herman Jurk, za-hrodnik Jakub Mith, Michał Herrmann, Mikławš Glaš, August Fromelt, Marija Hernigowa, Madlena Domišowa, Madlena Lipičowa, 338. Mikławš Nowak z Hory, 339. Mikławš Špitank z Časec, 340. Pětr Bětka z Kozaric, 341. Pětr Krawža z Noweje Jaseńcy, 342. Hana Rachelec z Lazka, 343. Michał Bräuer ze Šunowa, 344. Michał Hejduska ze Židowa, 345. Hana Schützowa z Riesy, 346. Mikławš Kućank z Ralbic, 347. Jurij Kilank z Różanta, 348. Madlena Bardonjowa z Pěskec.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 625. Madlena Lipičowa z Worklec, 626. Michał Bräuer ze Šunowa, 627. Mikławš Kućank z Ralbic, 628. Madlena Bardonjowa z Pěskec.

Na lěto 1888 doplaći: k. 619. Madlena Bětyna z Nowoslic (zabyte kwitowanjo).

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena dań wučinjeſtej 105,028 m. 50 p.

K česći Bozej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: Pětr Wjenka nětko w Baćonju 20 m.

Hromadže: 105,048 m. 50 p.

Na nowe piſče do Baćońskaſe cyrkwi: Dotal hromadže: 4658 m. 9 p. — Dale ſtaj woprowaſoj: Pětr Wjenka nětko w Baćonju 5 m., N. N. přez k. P. Tadeja 1 m. 50 p.

Hromadže: 4664 m. 59 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,742 m. — p. — Dale je ſo woprowaſo: wot N. z Konjec 3 m. — Hromadže: 10,745 m. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darila: W. W. z B. 1 m.

Za serbski seminar w Prazy: Handrij Guda z Hornjeje Kiny 100 m., wot nje-mjenowanoho ze Seitendorfa 10 m., kanonikus Müller, farař w Ostritzu 100 m., **superior a farař Juhr w Lipsku 1000 m.**

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Zjawny džak.

Knjezej Pětrej Wjenkej, hač dotal rycer-kubleřskomu najeńkej w Zdžeri, kiž je 15 lět ze wšej swěru naš ſulski předſtojičeř byl a ſebi česć a luboſć ludži zaslužil, a knjezej Korli Mišnarjej, kiž je wjac lět ſulski předſtojičeř a pokladnik byl a hako kantor cyrkwiſki ſpěw při Božich službach, rozarjowych, póstnych, mejskich pobožnoſcach a druhich přiležnoſcach tak wuſtojnje a swěrnje nawjedował, wuprajamy při jeju wotkhadže zo Zdžerje wutrobne Zaplać Bóh tón Knjez! Bóh chceył jeju z časnymi a wěčnymi kublami žohnować.

Jan Čorlich w Zdžeri
w mjenje wšech katholskich wobydljerow.

Čejſcher Smolerjec Čnihičiſtjeſerjeſie w macižným domje w Bubyschinje.

→ Přihodne čiſlo wuſndže za tſi njedžele, 7. junija. ←

Katholicki Wojsk

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 11.

7. junija 1890.

Lětnik 28.

Wschelake spodžiowne węch z dweju katholiskeju krajow.

1. Wuherscy kralojo su ze starodawna byli swěrni synojo katholiskeje cyrkwie. Swjaty Schjépan, přeni wuherski kral toho mjenia, běsche swojej swjatej wěrje tak horliwje podat⁹ a dobu sebi wo rozscherjenjo kschesčanstwa we Wuherskej takte zaſlužby, že jomu tehdomnišchi bamž czeſtne mjeno „ja-poſchtoſſkoſho“ krala da. Po pſchikkadze swjatohu Schjépana je wjèle joho nastupnikow swěrnje za swjatu cyrkę a duchowne, nabožne zbožo svojich wěriwych so staralo; po pſchikkadze swojich wjeřichow pak běsche wuherski lud swojej wěrje horliwje pſchimovat⁹, a czeſczovalče woſebicę najbzúžniſhu kniežnu, kotrejž swjeczó mjeſeče ze starodawna we swojim woponje. Tajke nutrne czeſczovaljo dobu Wuherskej mjeno „marijanskoho kraleſtw⁹“; czeſtne mjeno „ja-poſchtoſſka majestoscž“ pak pſchenidze z kralowskej dostojoſcež na awstrijských lejzorow.

Tuta horliwoscž pak je w běhu lět a lětstokow so wjèle zhubjała, haj w nowiſhim času runje we Wuherskej so węcy stawaja, kotrej za marijanske kraleſtwo so jara schpatnje pſchistoja. Tam moja swobodni murjerjo prěnju mōc, a wjednīk kniežerjstwa je w tutym katholiskim kraleſtwie lěta došlo zaſusaný kalvinist a pſchecziwnik katholiskeje cyrkwie był. Zo tajki katholiski cyrkę a jeje postajenja a zarjadowanja podežiſhezuje, hdžej jeno móže, so rozemí.

Najnowsche postajenjo „katholiskoho“ ministra kulta w katholiskim kraleſtwie je, že katholicki duchowny, kiz je ze swjatej kscheczeniu džecžo z mějcha- noho mandželstwa do katholiskeje cyrkwie pſchimydl, ma' je ze swojej ruku zaſdowjescž do kalviniskeje wěry. Potajkim katholicki duchowny sam dyrbí je pſcheradžic̄, pſchecziwo swojomu swědomiju je wopacžnoſcež podacž! A tónle minister, kiz je to postajił, je tehdom, hdžej bě na ministerſku dostojoſcež po- wyscheny, do cyrkwie schoł, že by so za swoju dostojoſcež džakował. Kaf so to hromadu hdži?! Hdže je prawda a hdže tajenſtwo?

Haj, njemóże so rožemicz, kaž je móžno, zo katholicki minister, kaž sołno-hródske cyrkwińskie nowinhy pišaja, pojedźe na duchowne konferency abo exercicije we hłownym měscze — a w joho ministerstwie so pschihotuje za lejżorsku radu pschedloha nowoho khostanskoho zakonja, w kotrymž so konkubinat (zähluna njeprócziność) a zjawne kaženjo wéry do jenocho Boha biez khostanja wostaja.

Priehy spomnijene postajenje wuherskoho ministra kulta je, kaž może so wéricz, mieuž katholickim duchownistwom wulke hibango wubudžito. Nětko je, kaž pišaja, přeni krócz ze zhromadzenych mróczeli so zahrimalo. Katholicki farar Mołnar z Komarna je ke khostanju 10 schémałow abo kłódze jenocho dnia wosłudżeny, dokelž je posłuschny porucznosciam swojeje cyrkwię mot ministra żadane woziewienjo protestantskemu duchownomu zapowěl. Snadž je to zapoczątk nowoho kulturnoho wojowania we Wuherskej. Budža też tam katholikojo a jich duchownstwo tak kruči, kaž je to w Němskej za czaš horcoho „kulturkampfa“ było?

2. Podobne džiwne wécy su so we Bajerskej stałe, kotrež je po nimale tjoch schtwórczynach swojich wobydlerjow też katholicki kraj. Tam mějesche so w hłownym měscze Mnichowje lětuscha hłowna zhromadźizna němskich katholikow wotbycz, a běchu powěscze wo tym hižo do chłoko swęta rozpóßlane.

Z toho paň niežo njebudže, katholicka hłowna zhromadźizna so w Mnichowje njeerotbudże. A schto je to skazył? Něktó druhí, hacž katholicki pryncregent Luitpold sam. Wón je żadanjo wuprajil, zo so spomnijena zhromadźizna w katholickim Mnichowje wotdżerżała njeby. Druhe zhromadźizny a zjezdzy so runje w Mnichowje nimale kózde lěto wotbywaja, czasto dōscz też cyle liberalne, njeſchęczanskie. Tute je knježerstwo nic jeno dowolilo, do nich je też swojich zaſtupjerow ſtało, kotsiž ſu zhromadźizny w mjenje knježerstwa poſtrowili — a nětko, hdźż chcedzą ſo tu — tať rjec doma — katholikojo zhromadźicz, so jimi to zařaze! Paň ſo to hromadu hodži?

Katholickie hłowne zhromadźizny su so dotal we wſchelačich městach měle, też w tajich, kotrychž wjetšina wobydlerjow je protestantska, a w Pruskej, hdźż je knježiczer protestant. Zenje paň hiſtacze njeje ſo ſpytało, też za czaš najhórschego kulturkampa nic, tute zhromadźizny w tajsim měscze za kažac. — Też to ſo potajkim rožemicz njeſhodži, kaž może katholicki regent tafu zařazni woziewicz.

Bajerski minister kulta v. Luž je bórzy po tutej zařazni swoje zaſtojnſtwo zložił, dokelž je khory. Wuprajena pschičzina je wérna, Lužej wjac móžno njeje, swoju ſlužbu zaſtawac. Tať je nětko ſchol a to nic k ſchłodże katholickie Bajerskeje. Hdźż je katholicki wéreje a cyrkwi za czaš swojego ministerstwa ſchłodzecz moħł, je to swérü czinił. A tež wón je katholik, ale tajki, zo swoje džeczi, kotrež z katholickiej mandželskej ma, dawa we njeſkatholickiej wéreje węzajnycz. A tónle muž je ſebi žadał rožudźecz a poſtajecz, ſchto maja katholicki biskopja hało katholicku wuczbu wuczic!

Lužowy naſtupnik hało pschedlyda ministerſtwo je nětko minister kralowskoho domu a zwonkownych naležnoſcžow swobodnych kniež v. Grailsheim. Wón drje je protestant, ale dobrý a sprawny protestant może katholikam lubiſci być, hdźli katholicki wotrobdženc. Za ministra kulta dyrbjeſche ſo katholik pomjenowac, a je to dr. v. Müller, dotalny pschedlyda policaſtwa w Mnichowje. Paň zo traſh tón, hdźż snadž też najprjedy dotalny rjad hiſtacze wobkhowa, tola po něczim z Lužowych njeſprawnoſcžow ſo wubudže.

Wo rozszerzeniu ksheszjanstwa w Polsce.

(Skrócenie.)

Za Mieczysławowe czasy nastąpiła też mniej półskimi ziemianami waschnięto, zo na kresach, hdyż kniez sezenio czitać, tefaki z nowżnimi wuczędzach, z cimż chęci runie kaž my z postanieniom wyprajic, zo bych, jeśli trzeba, też z czelnej mocu za Chrystusowu wieru wojovali.

Hdyż Mieczysław umarł, dosta jeho syn Bolesław Chrobry (Zmużith) knieństwo nad Polską (992—1025). Za jeho czasy a z wilekho dżela na jeho pohnuwanjo někto skonczenie mychudżom ksheszjanstwo pschijimacj poczach, wobecie w létomaj 995 a 996, hdyż swiaty Wójczech w Krakowie przedowaścze. Swiaty Wójczech (Adalbert) běsche po prawym drugi Prażski biskop, bě pak wschelakich pschekorow a njemierow dla swoje założnictwo złożil a jako posok ksheszjanstwie wery k hiszczęce pohanckim Prusam a Polakam pschischol.

Hdyż bu tuton jónu pschi Bożej mscie wot zaſalkich Prusow zarażeny, bě to Bolesław Chrobry, kiž jeho czelo wot Prusow wukupi a swiatocznie w Hneździe pothowacj da. Wot tutoho czasu tam pobożni czesczowarjo ze wszych stron k rowej swiatoho biskopa pschihadżachu; a jeho śrulisch „Bogarodica“ (boharodziczeńka) k cęseči najzbóžniſcieje knieżny Marije hiszczęce stałt dołho wojskow w bitwach zaboriecthe.

Z wopytowarow tutoho hnadownego mesta dyrbitu dla ważnoscze za póliske cyrkwinisze stawizny pschede wschem kieżora Otti III. na spomnicj, kotrejž lata 1000 do Hneźdza pschiczeje a so tu z Bolesławom zezna a tať spšcęczieli, zo jomu na znamio stanoho pscheczelstwa swoju krónu na głowu staji a jeho za krala powjenowa. Na polu cyrkwinisich należnoscżow pozběhah won Hneździanske biskopstwo na archybiskopstwo a podrriadowa jomu biskopstwa we Wróclawiu, Krakowie a Kołobrzozy (Kolberg) w Pomorskiej. Z tym znicji sam wotpohladu swojego dżeda kieżora Otti I., kotrejž bě po spochi na to myślit, zo by susodnych Słowianow Dżewinskomu (Magdeburgskomu) archybiskopstwu podezjynyl. Skonczenie też Poznański biskop Unger, nastupnik preñjego biskopa Jordana, kotrejž wosadność (diocese) hacj dotal pod Dżewinskiego archybiskopa skuschesche, k nowomu domjacemu archybiskopstwu pschistupi.

Tak mniejcze Polska někto samostatne archybiskopstwo w Hneździe a jomu podrriadowane biskopstwa we Wróclawiu (w Schleskiej), Krakowie, Poznani a Kołobrzozy. Preñi Hneździanski archybiskop bě Radim, Łaczonski Gaudentius mjenowany, bratr swiatoho Wójczecha.

Nimo runie mjenowanych biskopstw dosta Polska też hiszczęce z tym dwie mniejcze siedziby duchownego żywienia, zo Bolesław mnichow do kraja powoła a za nich w Dyni a Sieciechowje (1006) klóshtraj założi.

Po Bolesławowej smierci bu jeho syn Mieczysław II., z pschimienom Léni, z pólskim królem (1025—1034). Won drje hiszczęce nowej biskopstwie w Blocku a Wróclawiu (w Polskiej) założy, bě pak hewak słaby wjerch, kotrejž nastawace wojny a njemierow podusycz nemięsche, a z tym też, węgo njedobrowolne, wuwiczu ksheszjanstwo żywienia schłodżesche.

Hiszczęce hórje pak dżesche so ksheszjanstwie cyrkwi pod jeho nastupnikami. Jego syn Kazymér, kotrejž dyrbjesche po nanje kniežicj, mniejcze mniej ludom a ziemianstwom někto njepscheczelow, zo sebi żywienia węsty njebe. Tuż cęskny ze swojej maczgeru do wukraja a załupi jako mnich do klóshtra Clugny

w Francózskiej. Tola dokelž w Polskiej nutkowne rozscheđepjenja a njeměry dale bôle pschibérachu, powołachu joho skonečnje zašy domoj a pschepodaču jomu krajne kniejskwo.*

Kazymérej so tež wopravdze poradzi, najpriedu z pomocu němſkoho kejzora Hendricha III. zwonkownych njeſcheczelow zbić a potom tež nutkowne njeměry a zbežki podkocjejez. Hdyž bě z tym politiske naležnoſće zašy do rjada stají, pschibewroči ſo swojomu druhomu nadawkej, swojej staroſći za chkej. Z duchownymi wychnoſcemi, to je z biskopstwami, bě Polska hido derje zaſtarana; pschetož tych běchu hido joho předownic nazaloželi, kelfož bě jich trjeba. Tuž Kazymér někto swoju ſedzblisć wosebje na doſpołne rozwučenjo wchědnoho ludu a joho duchowne wudospołnenjo zloži. Majlepši ſredk t docpęcętu totoho wotpohlada ſpózna won w duchownych rjadach, a twarjeſche tohodla, hdežkuli ſo jenož hdežkche, klóſchtry a ſchule, do kotrych horywnych mnichow a kniejsky powoła. Za tute swoje zaſlužby doſta Kazymér w ſtawiznach čestne pschimieno „wobnowjerja Polskej”.

Pod joho naſtupnikami drje dyrbjeſche Polska wſchelake wójny a njeměry pschetracj, tola tute wſchē jenož ſwētne žiwjenjo naſtupachu. Cyrkwinſke zarjadowanja wostachu, kaž běchu ſo za Kazymérōwe cžasj wuwile.

* A takomu wuſtupjenju z duchownego rjady je wosebita dowolnoſć wot ſwjatoho wócea trěbiu; pschetož hewak ſo z mnichow (abo kniežinow) wjach wuſtipicj ujeſchodzi, dokelž duchowne ſluby na čas žiwjenja wjazaja.

Czornochowij ſkapulir.

(Powědańczo z czornoho džela ſwēta.)

I.

Lubh cžitarjo, pschewodž mje w duchu daloko pschez morjo hacž do njeſměrnych horzych krajinow ſrijedźnejne Afriki. Tam w rjanej płownej runinje pschi brjozy wulkoho jezora ſu katholicki miffionarojo z rjadu „bělých wótcow” miffiju załožili. Kołwoſko z płotom z kolikow wobdata je ſtacija hido naždala znacz z wyſokim kſchizom, kiz wofriedz dwora ſtoji, a z drjewianej wěžu małej cyrkwički, kaž město mera a vokoa. Z wjetſcha je tam wo dnjo cyle cžiſcie; nimale wſchitcy miffionarojo ſu ze ſwojimi czornymi wučzomcam i na rajſowých a majſowych polach, kotrež wobdzeliu.

Tón džerit pał, na kotrymž tute powědanczo ſo zapocząma, je dženiusſi porjad někak pschemieneny. Dwór je z miffionarami, wučzomcam i czornochami ze ſuſodnych kſchecžanskich wſow pschepjelnieny. Wſchity ſu wokoło kſchiza zhromadženi a wótc ſo modla róžowc. Hdyž jum do wocžow wohlaſach, widzijich w nich strach a hrózbu. Pschicžina toho je powěſcz, kotruž ſu psched někotrymi hodžinami cželach czornochoho miffionaram pschinieſli: Crijoda rubiežnych Arabow je ſo do kraja dobyła, pali a mori, ſchtož jum do pucža pschiūdže, woni ſója za wotrocžtom wſchitſich, kotrychž móža dosahnyć. Rajſomu strachel potaſtim wobylterjo miffije napſchego hladaja!

W tu kſhiliu zda ſo strach hiſheče pschecžaſny. Nihde njeje Araba widzecž. Hdyž pał je ſo noc nad krajinu rozlehnyla, dha tež tam a ſem na wobzorje wohenjowa ſwētlina wuſtupuje: ſo palace khežki czornochow — falle njeſzłowjeſkich muhamedanow.

Sedmia je poczało ſwitacj, dha ſo tež poſkazuja přeni jecharjo karawany, kotraž po malu do nižin ſtupa. Hrozne ſchere-beše pkaſheče arabſkich stražni-

Łow su derje rozeznacž z pišanych wobleženjow sputanych čornochow. Nje-daloko misſije w khłodku wulich schtomow rozpołoża rubieżnych swoje leħwo. Tich nětko cyle wuhladawſhi radja ſebi miſſionarojo, hač by jum móžno bylo, z wobrónenej rufu swoich čornych bratrow tam wonka wuwobodžiež. Ale, býrnje wutroba bóle za tym žadala, rozom dyrbi jum prajiež: nē! Haj, hdj býchu jeno někotre dobre třelby a trěbnu munciju měli, njebych duško roz-myſſeli a z Bożej pomoci býcha tež wěſče dobyli. Tak pak dyrbja zatrasch-nomu ſtutſej pſchihladowacž, haj dyrbja ſo za zbožownych měcz, hdjž ſamí ze ſwojimi wužomcami z tuthych rubieżniſkih rukow njeſobſkodženi wuſidu.

Pater Benedikt, najzmuzicžiſhi z nich, namjetuje ſwojim towařcham, zo do leħwa Arabow dóndže a wjednikej jich nječloweſte cžinjenjo wuežiſnie. Čhee jomu z hněwom fansibarſkoho ſultana, pod fotrohož zakitom k miſſiji pſchihluſhace wſy čornochow ſtoja, hrozycž. Namjet pſchitomni pſchiwozmu a póſczelu patera Benedikta do leħwa.

Osman, wyskł Arabow, pſchija miſſionara jara hordje. „Wſchak w tu khwilu was a waſtich ſakitancow na pokoj wostajam“, wotmołwi miſſionarej ſo ſmějo. „Spokoj ſo z tuthym zavěſzenjom a neſtaraj ſo wo to, ſhto ſo z wonka miſſije ſtawa.“

„Ale njez twojimi njevölkami je tež wjese naſčich předawſkich wu-žomcow a kſchęćených. Thich z najmjeńicha nam wrócz!“

„Ze-lizo mi jich derje zaplačiſi, potom ſnadž ſo dam pohnucž.“

Wutroba zabola khudožniſkih miſſionara pſchi tuthych ſłowach. Bjenieżne ſrědi, kotrež miſſija mějeſche, běčku jara ſnadne. A, hdjž ſo wotroczech wu-kuſia, njepodpjera ſo z tym nahramnoſež Arabow? Z mocu jich wzacž, to by jeniczech prawy pucž był. Ach, pſchecžo bě tónle ſrěd njemožny, pſchecžo dyr-ħajchu njeſkicžomni rubieżniſkih čłowiſekow njeſhostani wostacž?

Tu počinaja njezbožowni zajecži, wuſkluſhawſhi wuſklowy namjet, žałoſcicž a wołacž: „Wótče, wótče! Wumóž nas! Wukup nas! Wſchak ſu pſhuc ſak dobrociwych naſhęcžo nam był! Budž tež nětko!“

Miſſionar ſo wotwobroči. Kaf joho tute žałoſeženja hnuijac̄hu; hdj by jeno wſchitkach moħl wumozicž!

Zenoho po druhim ūporowaſche miſſionar, hólcow a hoſcy, z radoſežu jim ſam jich powiaży wotwajzowaſche. Radoſež wuwobodženych njeħodži ſo wopisacž.

Tak bě miſſionar nimale wſcho wudal, ſhtož bě ſobu pſchinjeſt, jeno někotre rupiye (ſcheinaki) hiſhęcze mějeſche. Tuž chętſhe ze ſwojimi wukupienymi leħwo wopuſhęcicž. Kaf žałoſcętac̄hu zawoſtajeni! Tola miſſionar njemožesche, a býrnje jomu wutroba krawiſa ze ſobužnoſežu, wón njemožesche wjac ničio cžinicž. Hjżo bě nimo najwjac hnežbožownych, tu powiśny ſo žonſka krucze za joho duški talar; wón chętſhe ſo cžiſte z jeje rukow wudobycž, tola po-darmo, wona joho krucze džerži.

„Wostań, wótče! wostań! Zenož jenož hiſhęcze wukup, jenož jenicž-ko!“ Pſchi tym poſazuje na čornožnoho mloženca, kiž naždala ſtoji, do zemje hladajo. Tež jomu ſtej ruci a nozy wuſpinanej, a kaž ſo zda z cžejſchimi rjecžazami, dyžli druhim zaſathym. A tola njeje pſchi žałoſeženju ſwojich towař-chow ani zuka wot ſo dał. Hordje a wutrobičze ſpohladuje ze ſwojim rjanym mužliskim woblicžom.

Miſſionar joho wuhladawſhi ſo z dobor zywiesli a hľuboko grudži. „Pawle! Sy to ty? Th, jedyn z mojich najlepſich?“ zawała miſſionar. „Hdj bých tola tebje hiſhęcze wukupicž moħl!“

„To drje bý ty tsi krócz wjac schénałow dýrbjał mécz, dýżli hiščejemajch“, znapščecžiwi wýschl. Toho tak tunjo njedostaniesch, kaž druhich. Hladaj jeno tele wutrobo, tele ramjeni, tónle kribjet! Tón dwójch telko swonjowých zubow ponjeſe, kaž druzh. Wýsche toho chci so na tutym samopaschnym pachole wosebicze wjecžicž. Toho potajkim ani za wschitke swoje złote njedostaniesch.“

Tu so kaž zabyſskny ze swělých wocžow młodženca a rozjudnje praji rogniemdrjenomu Arabej: „Bdžerž sebi swoje słowa. Hdy bý dobrý měščnik mie tež wukupiež chchł, ja bych joho proſyk, zo to njedyrbí cžinicž. Haj, wótcž“, wobrocži so k missioneři, „ja sym młody a móžu wjele wutracž. Tohoda daj mi sobu hicž. Ale tule mi wukup! Psche naſchu njebjesku macžer tebie wo to proſchu a wopſchisaham!“ Pschi tym poſazowasche na swoju macž. Tak napſhemmo jedyn za druhooho proſcheschtaj khuda czornochowka a jeje syn. Tež Arab za nju rycěſče, pschetoz na ſkabej žonje jomu wjele njebe. Tuž dha skónečnje missioneři młodžencowu próſtu dopjelni a wopravasche swoje poslednje rupije za wuſwobodženjo joho macžerje. Ta pak njechaſche so dac̄ tróſhtowacž.

A nětko dýrbjaču so dželicž. Z njemdrej bołoſču pſchewzata wobja žónska posledni krócz swojoho syna, joho wokoſhejo, jomu do wocžow hladajo, hakož bý chchla joho woblicžo na wěczne do swojoho pomjatka zaczíſtcežecž.

„Doſč, wboha macžerka“, napominasche missioneři. „Wokaž netko, zo sy kſchecžonka. A hdy bý trjebaj swojoho Pawoła na zemi wjac njewohladala, w kſchecžanskich njebjesach, wo kotrychž sym tebi často powědał, joho zaſynamakash.“ Tola njezbožowna žónska joho słowa njeſlyſhesche. Z bołoſču, ze strachom wo swojoho syna, z hróžbu nad joho pſchichodnym wosudom běſche do womory padyla.

„Wzni tole, Pawle“, ſchepny missioneři młodžencej, hdyž Arab runje na njoho njehladasche, a ſkózji jomu ſlapulir njewoblakowanoho podjecža do ſputaneje prawicy. „To je znamjo, kotrež džecži njebjeskeje macžerje pschi sebi noſcha. W najwyjetšim straſte powiſni sebi je wokoło ſchije. Marija pomha! To zhoniſh. A wostaní ſwérny a krutý.“

Młodženc chchſche wotmołwicž, tola hijo joho na wýſchlowe znamjo ſtražník wottorhny. Hnydom na to lehwo zbehnychu, a karawana džecžce ſwoj pucž dale. Missioneři wróčzi so je swojimi wukupjentmi njewólnikami, mjez nimi tež z Pawołowej macžerju, do missije. Schtó možl wobsahnyč radoſež wumoženych? Tež wobydlerjo missije so wjefelachu, zhoniwſhi, zo so žanoho nadpada bojež njetrjebaja.

Zena wutroba, wutroba macžerna, běſche złamana.

O macžerje, kotrež žałosćicž, hdyž waſcha džowka dom wopuscheža, abo hdyž so durje ſkóſhtra za waſchim džecžom zawjeraja, kotrež měnicže, zo z bołoſču wumrječe, hdyž je wam Bóh waſchoho lubuſhla do licžby jandželow pſchijał, ſpomicže na Pawołowu macž, a potom wam žel njebudže małoho dara, kotryž za ſkut afrikanskoho towarzſtwia abo za druhe missije wopruecž. Na waſchich džecžoch wam Bóh zapłaciž, ſchtož ſeże njezbožownym czornocham cžinile.

II.

Pſchewobjejmym njezbožownych njewólnikow po doſkim pucžu hacž k móreſtomu brjohoj. Čzwèle a bołoſče horcoho pucža, hłód a lacžnoſez, krjudowanja njeſmilnych Arabow, ſchtož maja njezbožowni czornochoj na tutych

dolhich puczowanjacich wutracz, njemóžemy tudy rozemicz, bvrnje so drobnischo wopisaše. Ke tomu pschistupichu za kschescjanskich zajatych hischeze hórsche vruhovanija. Z diabolskej zlošču a njewuprajitej surowoscju phtachu jich Arabojo k wotpadej wot wérh nucicž. Kschefczenjo pač wostachu wobstajni. Nekotsizkuli czornochojce mjenje „Jézus!” a „Maria!” wuprajivschi hako wopory swojeje wérh pod njeczlowiescimi pukami strażnikow wumrechu. Druzy drje marty wutradu, tola wobliczo a cyte cželio zdžerža ze surowoho pucza strasne wopomnječja na čzas žiwjenja.

Skónčnje su mórski brjoh doſčahnyli — zeskhnjeni a wuhłodnjeni, picza stradani. Ze wszech hrózbow cžmowych pralešow, hdžez pschez huste lijaný dyrbi so kroczel za kroczelu pucz rubacž, hdžez zatraſchne muchi „moskitos” cžweluja, hdžez móžesč w tolštym tužnym powetse lédma dyhacž, stupia nětko k morju: njewuprajicze kraſny napohlad na schéroku módrú ploninu! Je nětko kónč wszech cžwelow? Ach, nětko hakle so nowe zapocžnu! Cžeké skorjowe zuby drje jim wožmu z ramieni, tola puta a powlozy jim hischeze kruczischo zaczahnu. Nětko hakle surowe marty na nich cžafaja.

Doniž so njezaczmi, nucža rubježnych svojich zajatych so w rohodži pschi brjozy khovacž. Pschetoz nětko rěla za rubježnitow so hladacž. Tu pschi brjozy a na morju njemoža swoje njeduschnie dželio tak zjawnie wobstarowacž, kaž nutſka w kraju. Póczmje pschijedže k brjohej arabſka plachtowa lódž; w njej je cyte spody khownany rum za „njewolnu tworu”, wobich zajatych. Tale lódž ma jich na kipu Pemba a wottam dale na arabſke wisi pschewiečz, jelizo jendželſkim kschijowacym lódžam, kotrež za tajkimi lódžemi z njewolníkami sledža, wuczelkne. — W tu khwilu storcza njewolníkow na wukrhyje do někajkoho futa; potom hakle, hdžez je strach, třknu jich do najspodnischoho ruma. Cžiſche njewolních wscho ze ſobu cžinicž dadža, najwjac z nich ani njewě, schto so stawa. Stupiwschi na lódž su nimo wulich walow bałmy, kotrež su w kucze nastojene, nimo schli. Bałmu herwał pschelupcy njewolníkow njewoža. Schto maja tajke walys tudy cžinicž? Tak so pralcha pschi sebi Pawoł, kotrež najebacž njeſmerne cžwélé hischeze njeje pschestał myſliz. Vorzy to zhoni.

Cžerstwy wětsik napina plachty, a kaž klok jědže lódž po měrnym morju. Měsaczk mile swęczi a hwězdki z njebja zhladuja tak rjenje so zhybolajcy. Pawoł k nim spohladuje z nadžiju, spomina na swoju macž, spomina na zaſhwidźenjo tam horjeka, wo cžimž je běly wótc jich tak často wuczik. O hdžy by tola bórzy wumrečz mohk, nic zo by dalschim cžwělam wuczelnył — tých so njeboji — ale kaž skoczo zjawne na wíkach pscheladowanych a pschedawanh bycž: tale hańba je za mužowu wutrobu najhórscha cžwela. A kóždh wokomik joho hroznomu kóncej bliże njeſe; skoro by towarzſej, ke fotromuž je pschikowaný, zaſwidzeč chył, dokołž je tutoho zhyrnica hrabnyła a drje za nefotre hodžinu joho žiwjenjo znicži... Tu pytatej joho ruch ſkapulir, kotrež je hacž dotal spody pasa khownany měl. Joho so dótkhynschi cžuje, tak nowa doméra joho zahori. Kucze z někotrym prôcowaniem cžiſnje sebi ſkapulir wokoło ſchije. Mohk za njoho wjetſchi strach bycž, hacž wokomik, hdžez chec njedowéra joho nadpadnycž?

Tu so nazdala tſeli! To je znamjo, zo je kschijowaca lódž jich lódž wuhlaſa. Njeſmerne to derje wědz; jich woczi, dotal cyle morwe, so za blysknu z nowej nadžiju. Z druheje stronu su strasne kleča hyschecž. Tež Arabojo su wutſel hyscheli, njemidrie poruczeja najnužnische. Hnydom so hischeze

jónu telko płachtow rozczehnje, wósho spytuja, zo bychu jich pschesczehowacej lódži wuczeckli.

Wjednik pschicżeri k njewólnikam a zawrjeska na nich: „Wy drje so radujecze, pschecżecze sebi mijelczo, zo tale lódż nas dosczehnje, a was wuswobodzi! Pośluchajecze. Z toho nicżo njebudże. Jeli nam mózno njebudże eżeknycz, a jeli naschi pschecżeharjo naschu lódż do mocy dostanu, dha wam ja porucżam wschitkim, kotsiz tu scęze, zo prajicze, zo scęze samowólne w mojej mocy. Tak dyrbti potom njeprajeczel z hanibiu woteńcz a nam njemóże nicżo eżinicż. Schtóż pak so mi staii, psche Allah, toho dónidże khostanjo, kajtokoż hacż dotal dożiwili njejszcze. Budżecze pośluchajecze?

Wboży czornochoj, kotsiz tróşkta nabożnym njeznaja, njezwaga sebi so pschecżiwiecż, a zatraszeni to slubja, kschesczenjo pak mijelcżich jedyn na druhoħo hladaja. Jeno jedyn hłós so zbehnje: „Moja wéra mi ħu zakazuje. Ja żenje īżecż njebudu, a byrnje mie ty do smjereż eżwelował!” — „Haj, Pawoł ma prawie, my njecham īżecż! Njecham njebjelkoho wócta zrudżicż!” wołaja netko z Pawołowym pschikkadom poślynnjeni kschesczenjo jenohłosnje.

Na Arabowej hubje wustupi pěna — „Ha, zał! ... kschescżanske pszy! Tak mi wy wotmołwjecze? Dobre! Tak so stan, każ chcećze, wo pschileżnosć īżecż was bórzy pschinjemu — a tebie, pachole, najpreníščoho!” To prajimski tħašeza za rječazj, z kotrymż je młodżenc zwjazan, a chce joho do spódnijoho ruma eżisnycż; tam so młodżenc zaweszcze po někotrych hodzinach zadušiż ... Tu wuhlada roznjemdrjen Arab kapulir, kotrž je pschi měsaczkowym swětele na eżornym wutrobnym młodżenca derje znacż. „Schto ma to bycz?” zawrēka na njoho, wotorhny swiecżene znamjo a eżisnij je daloko wot so, tak zo na bałmjanach wałach na druhim koncu lódże wišajo wosta. Pawoł bołostnej za-woła ze zrudoby a hněwa. Tola hijo je wjednik ze swojimaj sylhymaj rukomaj joho wupschimał. Do huby jomu klumpacż tknu, zo njeby wołacż moħi, a potom joho eżisnu najħlubscho do mokreje lódżineje spódnich. Kunje pschi nim tam nett leżi khory towarisch, kiż hijo nimale ze smjercu będži. Pósla njoho a na njoho zmjetaja druhich kschescżanskich eżornochow, potom druhich wumwazanach a z klumpaczemi němych sczinjenych eżornochow, a netko — o njeċċlowieska furowoſć! — nawaleja bałmjanach wałow na nich. Z nimi spódnje „żiwe twory” cyše pschikkryja. Netko njech kschijżowaca lódż jich lódż dosczehnje — Arabojo so njeboja. A byrnje też najspódnischi njewólnich zahinħli, tak tola jich wjac zdżerża, hacż hdyż so jim wscitcy wotwozmu.

Mież tym kschijżowaca lódż jich dale pschescżeha. Dokelż na preni wutħel so płachtu njeju scżahače, wutsela z tamneje drugi, tsejj, schtworty raz, netko z kulemi. Zam a hem pschileżci kula na lódż a rozbuchnje, někotrych Arabow zarazħwiski. Wjednik kschipjieshe ze zubami, a nizowanu wobzamku, spusħeżejeo so na swoju leſč, zo so jim poda a wjednikie tamneje lódże pschepitanjo swojeje lódże posicżi. Njezwólnich, kotsiz su spody nimale so zadušyli a wo pomoc wołacż njemóža, skyscha teptanjo wylche sebje. To su cużi wojachy. Netko, ménja, je hodżina wumogjenja zaħwitała, jich eżwelowarjow z rječozami wuspinaja, a jim powetr, swětko, swobodu zas dadżra!

Ach, wboży eżornochoj! Njeradujecze so pschecżah! Wasch rubjeżnik je wjednika cużeje lódże psched bałmjanie wały dowiedł. Wyħek ze swojimi wojakami pschepytuje naħħad — tu nicżo njeje. Njeznajlo arabiskeje leſčje da so molicż a chce zas woteńcz. Hijo skysħicż, kaf so stopi wotsalua, ach!

z kóždym stopom tež so zdaluje waschha nadžija na wumozjenjo — nětko je po wami! Wołostna smjercz abo hanibne wotrocſtwo je wasch wosud!

Tola hysch! Schto to? Schtož scze jeno nazdala wočakowali, dyrbiało to móžno bycz? Z dobom so stopy zasy bliža, a nětko wotwaleja so wasch, do wascheje horceje czmoweje komory dobywa so powetr, swětlo, a wołanjo: „Wy scze wumozjeni! Wy scze swobodni!” zaklincži kaž njebjeska hudźba wam do wuchow. Hyschče wotomik, a wjele pomocnych rukow so wam podawa, zo bychu was ze surowochoho jaſtwa wumozjile. Haj, je woprawdze tomu tač, Arabojo, waschi czwělowarjo, tu leża wuspinani!

Kaž je so to stało? Hdź hychu Europeženjo zamoleni kódź hižo wopuschcicž, wuhlada jedyn z kschesčanskich wojskow pschi měsaczkowym swětle ſkapulir czornocha, kiž hyschče na balminkym wale wiſasche. To jomu nadpadny. Hdźe ſkapulir na arabsku kódź pschiindže? Swój podhlaſ ſchepny wjednikej a proſchesche joho, zo by so wróćil. Hnydom porucži tutón, zo ma so naſkad kručiſho pschepytacž, a tač boryž za cykle njekniežomnej zlóſežu pschiindžechu.

Schto nětko széhowaſche, móže kóždy ſebi myſſicž. Njewuprajitu radoſcz wumozjnych czornochow njecham ani ſpystacž wopisowacž. Tež tajey, kotsiž běchu hižo smjerczi cykle bližko, zas k nowomu žiwenju wotuzichu.

Zeno Arabojo so njeradowachu. Nětko dyrbijachu woni doſpody. Tich kſhipjenjo ze zubami a klecza jim nicžo njepomhachu. Osman pač, iich wjednikej, wuńdże swojej hanibje ze smjerczu, kotoruž ſebi ſam da. Prjedy hacž móžachu jomu zadziewacž, ſtoczi z wukrywa do morja, kotrež joho pórje; czishe joho ſamsna kódź nad joho czelom pschejedže.

A hdź rano ſlonco runja wuskej zehliwej kuli z morja wustupi, a kraſny z palmami poroſczený afrikanski brjoh ze ſwojimi pruhami pozloczesche, zaſtaſtej kódzi pschi brjožy. Wumozjeni czornochojio wustupichu na kraj, eži z nich, kotsiž běchu kſhesčenjo, ſo poſlankuwschi wóſe džatne modlitwy k njebju ſcjelechu. Pawoł pač, naſch młody pscheczel, njepscheta ſwój ſkapulir, kotrež běchu jomu zasy dalí, pobožnje wokoschcz, dokež bě jim wſchitkim žiwenjo a swobodu dobył.

Njetrjebam wjele wjac pschidawacž. Wumozjnych czornochow hyschče tón ſamy dženii missionskej ſtaciji pschepodachu, hdźež nimale wſchitey wo pschi-ječdo proſchachu. Pawoł pač pschitowarschi ſo nekotrym missionaram, kotsiž runje do ſrijedźneje Afriki ſo podawachu. Za někotre njedžele widžimy joho zbożownochoho w missiji „bělych wótców”. Tam wobdath wot missionarow a wuzomcow ſrijedź ſwojeje maczerje a dobroho patera Benedikta ſedžo poweda cykle zahorjeny tamny podawki, kotrež je tač kraſnje missionalowe ſłowo wobtruczik: „Marija pomha!”

Nětko drje je zas tutomu strachej wukhowany, ale njemože ſo druhi pschibličicž? Njemože druha hyschče hórscha czrjoda rubježnikow cyku iich missiju zniczicž, kaž je ſo w Pugu ſtało? — Podpjeranjo afrikanskich missijow budže tež dale nadawki kſhesčjanſkeje luboſcze.

3 Luszich a Satſkeje.

3 Budyschina. Naſch najdostojniſhi njeboh kniez biskop Franc Vernert je haſo titularny Azotſki biskop hižo naſtupnika namakał. Swjaty wótc je

mjenujich kapitulara Augustina Gockela w Paderbornje, kij je za svjetczacoho biskopa tam wuzwoleny, za titularnoho biskopa w Aztotu pomjenoval.

— Wobschernu rozprawu wo Towarstwie Pomocy za studowach Serbow, kotrež mjeſečne ſriedu po ſvjatkach létuſku hłownu zhromadžiznu, podamy w pschichodnym cziſle.

Be Ždjerje. W nashei hrodowej kapale, kotaž bu z prćowanjom knjeza farſkoho administratora Miklawſcha Žura w Radworju loni tak rjenje ponovjena, zaklinaczku netki hižo pschez ciklu „młodnu meju” zynti ſerluſchow „Pobožnoho Woſadnika”. Njech ſebi tola wſchitey, kotsig w Ždjerjanſtej kapale Bože ſlužby, rózariove, adventske, poſtne a mjeſte pobožnoſće wopytuja, „Pobožnoho Woſadnika” kupja a cyrkwinſki ſpěv hajic̄ pomhaja. Tón, kotrež je „cyrkwinſti ſpěv narodowal” (nic kantor, pschetož taſtoho w Ždjerje njeznaja, ale wucžer), hdjž ſo z „Waldowych” ſpěwarſtſkich ſpěwaſcie, budže to tež rad netko cžinic̄, hdjž maja ſo w nashei kapale ſerluſche z „Pobožnoho Woſadnika” triebac̄, kaž je ſo to njedželu 4. mjeje pschi njedželskich Božich ſlužbach wot woſtarja nam wožjewiſo. — Wjele-dostojnomu knjezej can. fararzej Michalej Hórniſkej paſ, kotrež je z wulkej prou „Pobožny Woſadnik” zrjadował a wudał, ſpožę Bóh luby Anjez ſtruwotu, zo by hiſhće doſhe léta k Božej cžesci a Serbam k wujſtku ſtutlowac̄ mož!

Jurij Bjedrich.

Be Ždjerje ſmy dwaj dopisaj dostali; w prením ſo praji, zo zjawnih džak w poſlednim cziſle Reth. Poſoła w mjenje wſchēkatholickich wobydlerjow ſo njeje prajic̄ mož, dokelž je ſo podpiſany jeno někotrych praschaſ; a w druhim je hiſhće na to ſpomnjene, zo je k. Mischnař woſevje pschi po- hrſebach a puſtých wjeczorach ſo zaſlužbny ſežiniš.

Z chłoho swęta

Němska. Kejzor Wilhelm je preñi dženj ſvjatkow njebožownje z woza ſtocžil a ſebi nohu zwinył, netko paſ je hižo zas ſlepje. — Dwaj němskej biskopaj ſtaſi wumreloj: archibifkop Friedrich Schreiber w Bambergu a Julius Dinder, Hnězno-Poznański archibifkop. Woſeju mjenuju zjawnie wopramdze japoschtoſkeju mužow. Woſebej poſledniſchi mjeſečne jara cžezke zaſtojſtwo, z nowiſhimi poſtajenjemi pruſkoho knjejerſtwia wo pschenemiczenju Polakow jara woſczežene. Je paſ, hač runje njeběſke Polak, ſwoje zaſtojſtwo tak derje a sprawne zaſtawał, zo tež Polaſojo wěrnje psche njoho žaruja. — Pschichodna hłowna zhromadžizna katholikow Němskeje wotbuduje ſo w Koblenzu.

Pſchipoſlane.

Dženj 18. zaúdženohu mjeſaca pschimaſche Ramienski „Wochenschrift” w dwemaj naſtaſkomaj, w prením „Katholiki Poſoſ”, w druhim paſ ſchulſki woſkres; tola we wobémaj naſtaſkomaj ſo wěrnoſć ryczała njeje. Chci tudh jenož na druhı naſtaſk ſpomnici, kotrež ſchulſki woſkres naſtupa. Tam ſo mjenujich praji, zo je ſo džewječ ſchulſkich katholickich woſadow na japoschtoſki vikariat w Drježdzanach wobročiło ze žadanjom za katholickim ſchulſkim dohladowarjom, zo paſ tale peticija njemože poſlunu placzivoſć měč, dokelž ſo ſchulſkim zaſtupjerjam k požnacžu a wurađenju poſtaſila njeběſche! W thchle ſłowach

pač leži njewěrnosc̄, dokelž na měsćeje, hdjež je peticija wuschla, je so swědomic̄e posledzenjo wšichkich schulſtich pschedstoic̄erjom wotbylo, a su tam jeno hłosnje wobzamknysi, zo by so peticija wotpóšla. Hac̄ je w drugich wosadach so podobnje stało, njewěm, tola mam za to, zo schtož schulſki zastupnik podpisā, ma tež placzjivoſc̄. Dale so w spominjenym nastawku prajesche, zo so wo wěc žada, za kotoruž žana pschic̄zina njeje! To wſchak tež my znajemy, býrnejž nam tamne nowiny to njeprajife, pschetož naſchomu dotalnomu schulſkemu dohladowarzej so na žane waschnjo poroki cziniſe njeſu, tež nic we peticiji, wjac so czesčenomu kniezej wſchitlē pschipóznačo a wſcha kħwalba wupraji. Kóždy, kiz rozemic̄ chce, tež rozemi, zo so tu jenic̄z wo wěc a prawo jedna, dokelž za to mam, zo matej wobě werywuznac̄i jenake prawa; hac̄ pač je doſezhniemy, to je druhe praschenjo.

Pschispomnic̄ pač dyrbju, zo wſchak je zavěrno wobzaronac̄, zo so hisheže bohužel pschec̄y tajcy ludžo namakaju, kotsiž dobre katholſke zamysly hanja a wusměšjeja, na „Katholſki Poſol“ so pschisłodžea, a radžhi nam pschec̄zivnym nowinam služa. Njemóžu sebi pomhač, zo mi — hdny na tajſich spominan — pschec znate pschisłowo wo ptacžlach a hnězdžę do pomjatka pschisłidže.

J. S. w R.

Wot redakcije.

„Kamenzer Wochenschrift“ ma w číſle 40. z 18. meje nastawku pschec̄zimo „Katholſkemu Poſolej“; praji mjez druhim, zo woſebje Katholſki Poſol stajnje „jed syje“ a zo je něko tež pschec̄zivo nim (mjenujcy pschec̄zivo spominjenomu Wochenschriftej) „pěnic̄z“ poczał. Dokelž my spominjeny časopis nježeržimy, smy hakle wo tym z pschec̄zelnje strony zhonili — njeſmy pač so dale strožili. Pschetož wot Kamenzkoho časopisa, kotoromuž, kaž je dawno znate a kaž smy tež my předy wjac lět so pschec̄zelnje pschiležnosć měli, je pschec̄zivne wſcho, schtož je katholſke a serbſke, nicžoho druhoſho wocžakowali njebychmy. Hdny naſch Poſol zjawnomu wusměšenju naſcheje wery w „Kamenských nowinach“ (mjeno Wochenschrift ani mjenowali njebechmy) cyle měrnje a khotnje na pschec̄zo stupi — to Wochenschrift mjenuje „pěnic̄z“. — „Pschec̄zelnne pscheložki“ spominjenomu časopisej naſche nastawki podawaja. Tute pscheložki dyrbja jara schpatne a njelepe býc̄, hewač njeby Wochenschrift Poſolej wěch porokował, kotrež budže w nim podarmo phtacz. Hdny chce potajkim pschichodnie zberku „hidžachy“ artiklow z Katholſkoho Poſola pschinjeſz, radžimy jomu, zo by sebi lépschoho tolmacžera wobstaral. — Tamne „katholſke kruhi wulſkoho džela naſcheje serbſkeje wotolinu“, kotrež „počinjanje Katholſkoho Poſola kruče zaſudžuju“, pač býchmy radž zeznali. Kaf zo trasch by Wochenschrift nam z někotrymi mjenami abo bližšimi datami poſlužic̄ mož. Hac̄ so jomu to poradži, wo tym dwělujem. To pač móže so stac̄, zo Wochenschrift z tajkim wustupowanjom (kaž jutry) a pschisłozjenjom (kaž něko) malu čižjodku pschec̄zlow, kotrejž trasch w tych samych „kruhach“ hac̄ dotal mějesche, hishcze žhubi, schtož wſchak žana schkoda za nas Serbow byla njeby.

Zo mamy tam a ſem jednotliwoho pschec̄zivnika tež mjez katholſkimi Serbami, móže býc̄; to pač žadyn dobrý býc̄ njemóže, kiz nam a wſchém ſwojim katholſkim ſobukrajanam hanbu czini a pódla Wochenschriftej tak schpatne a njelepje služi.

Naležnosć našo towařstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 349. 350. z Budysina: Marija Hohlfeldowa, Jan Kilan, 351. Jurij Wjerš z Rachlowa, 352. Miklawš Suchi z Nowolio Lusča, 353. Marija Zarjeňkowa z Dobrošic, 354. Pětr Žur ze Sernjan, 355. Michał Matka ze Smjerdzaceje, 356. 357. z Ralbic: Miklawš Čornak, Michał Čemjera, 358. Jakub Hórník z Kulowa, 359. Michał Hórbán ze S. Pazlic, 360. Michał Brézan z Konjec.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 629. wučeř Jurij Bledrich w Zdžeri, 630. Jakub Hórník z Kulowa, 631. Jakub Körjenk z Nowoslic, 632. Jakub Rjelka ze Šunowa.

Na lěto 1888 doplačichu: kk. 620. Jakub Hórník z Kulowa, 621. Jakub Körjeňk z Nowoslic, 622. Jakub Rjelka ze Šunowa.

Na lěto 1887 doplačištaj: kk. 748. Jakub Hórník z Kulowa, 749. Jakub Körjeňk z Nowoslic.

Na lěto 1886 doplači: k. 713. N. N.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinještej 105,048 m. 50 p.

K česci Bozej a k spomoženju dušow je so dale woprowało wot S. z Dobrošic ze słowami: „Najswjeciša Wutroba Jézusowa, smil so nad nami!“ 3 m.

Hromadže: 105,051 m. 50 p.

Na nowe pišeče do Baćońskae cyrkwe: Dotal hromadže: 4664 m. 59 p. — Dale su woprowali: k dobromu skutkē z Marijnoho Dola 15 m., ze Słoneje Boršće 1 m.

Hromadže: 4680 m. 59 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,745 m. — p. — Dale je so woprowało: přez k. P. T. N. 2 m. — Hromadže: 10,747 m. — p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

su darili: z Rachlowa 1 m., hnadna knjeni Hana, abbatissa klöštra Marijnoho Dola 50 m., knježna Paula, priorka w klöštrje Marijnym Dole 10 m., K. z Koslowa 50 p., přez k. P. T. N. 1 m.

Za serbski seminar w Prazy: Jedyn duchowny w Budysinje 300 m., knježna Paula, priorka w klöštrje Marijnym Dole 10 m., farar Pawoł Reime w Königshainje 300 m.

Zapáć Bóh wšem dobrocerjam!

Lokalne Towařstwo Serbskich Burow za Ralbicžanskú wosadu
změje njedželu 15. junija popołdnju w 4 hodžinach zhromadžiznu w Nowoslicach.
Předehodstwo.

Próstwa wo pomoc.

Tara wulke nježbožo je khudu wjes Zdžer je potrechilo z tym, zo je straschny woheń sedm wobydlerjam jich statoki a wšbu jich nadobu do procha pschewobrocžit. Jeno z pomocu smilnych sobucžlowejekow moža swoje zapuſczené domy zaš natwaricž, z wulkoho hubjenstwa někak so zhrabacž. Tohodla wobrocžamy so tudy na wšditkých schjedrje zmyślenych z naležnej próſtwu, zo chyli našcej ežežej domapytanej wšy k pomocz pschinęž. Koždy dar, kóžda pomoc so z wutrobnym džakom pschinom.

Miklawš Žur, administrator w Radworju.

Heinrich Kubasch, tachantski hajn,

Jurij Bledrich, wuežer w Zdžeri.

NB. Redakcija Katholoskoho Posola je rad zwolniwa, dary za Zdžer pschijimocž a dale wobstaracz.

Cžiščej Smolerjec Iničižiščerje w macžicžnym domje w Budysinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 12.

21. junija 1890.

Lětník 28.

Kardinal Manning.

Jendželssch katholikojo su 8. junija slěborny jubilej swojoho ſławnoho wyſchjchohoho paſtýrja kardinala Manninga swjecili, kotryž je několiko hžo 25 lět pycha arcybiskopſkoho ſtola we Westminster w Londonje. Tohole muža, móže ſo prajicž, je Boža pſchedwidzomnoſć do ſwiatye cyrkwi povokala. Kaž kardinal Newman je tež Manning konvertit; kaž tamón bějche tež Manning ſobu hlowny wjednict Oxfordskoho hibanja, kotrež tehdom derjezmyſlentych jendželſtich protestantow mócnje jimaſče, a kotrež z krótka rěka: wróćzenjo k starej cyrkwi, to rěka pſchiliženjo ke katholiskej cyrkwi. Wonaj bějtaſtaj wulfotnaj duchaj a zmuzitaj mužej, kotrajž ſo poſlednje kroczele, zjednoczenja z katholiskej cyrkwi, njestrózichtaj. Druzy jeju towarzchojo z taminoho časa, po-dobnje derje zmuzleni, njeju ſo hacž k tutej krocželi zmuzili. Manning bějche tehdom haſte 22 lět, a hžo bějbejche joho čeſtinu titel doftora. Žomu ſo ženđe, kaž wſchelakim joho towarzham. Prócujo ſo, ſwoju (jendželſtu) cyrkwi po wuczbach wery a ſtavíznach wobkrnczic̄, pſche ſwědči ſo pſchech bóle wo tym, zo je wěrnoſć jenicejch pola katholiskeje cyrkwi je namakac̄ a zo je tuta ſamia foždy čzas wěrnoſć a auftoritu w ſebi měla. Džen 6. haprila 1851 wróći ſo Manning, hdyž bě w anglikanskej cyrkwi hžo najwjetſcheje čjeſeje doſezahnył a hacž na archidiakona diöceſy Chichester ſo pozběhnýł, do klina katholiskeje cyrkwi. Jojo bratr a jojo chla ſwojba jojo ſežeho-waſche. Hjſečeje w tym ſamym ležje doſta Manning z rukí ſławnoho kardinala Wisemana měſchniſku swjecižnu. Pobhywſhi dlejſchi čzas w Romje a potom ſuperior Klóſchtra oblatow w Bayſwater (w Londonje), bu won 8. junija 1865 na arcybiskopſki ſtok we Westminster powyſcheny; 10 lět pozdžiſho w měrcu 1875 ſpožđi ſomu Pius IX. doſtojnosc̄ kardinala.

Ze ſlowom a písmom je tutón ſpodžiwny muž, kotryž pódla živjenjo ſwiatohoho wjedže, runje tak wo naležnoſc̄ach ſvj. cyrkwi kaž na ſocialnym a

političkim poslu wurdzadnje wustojnje a ze spodžiwnym wuspěchom skutkowaſ. Jomu maja ſo jendželsch katholikojo woſebyje džakowacž, zo ſu wſchelake wołzenja a pschipoznacž swojich prawow doſpeli, jomu ſo njeſměrnje wjele ſobukrajanow džakuje, zo ſu zas k poměrnemu žiwjenju ſo wróczili; zas a zas je wón horce zwady mjez dželaczerjemi a dželodawatjemi ſpokojil, a London je pschez njoho mnohe ſpomožne wuſtawu doſtał. Tak je wón kħwalba chleje Jendželskeje, wjednik najlepšich swojeje wótczinh, zmerec a dowernik kħudih, radoſcz a wobdžiwanjo cyloho katholiskoſtoho swęta. To je tež na joho ſwiedženju ſo wot wſchitkikh wopofazało. Bóh żohnuj joho a zdżerž joho hiſhcze doſho w njepoſlabjenej moch k ſpomoženju ſwiateje cyrkwi a wótczinh!

Katholiska cyrkwi w Abhysinskej.

W ſtarzych časach rēlaſche, najſlawniſchi kraj, dokelž je pschez 15 lětſtokow pschedžiwo barbarſkomu pohanſtu a ſurowomu iſlamej kſchecžaniku khoroi wobkhowaſ; hac̄runiž bu pschez bludne wucžby Diokſora a Euticha w běhu lětſtokow wot ſrzedžizny katholiskeje cyrkwi wotſtronjeny. Hijo wjac króč běſche wobydlerſtwo na zbožownym pucžu, z naſhei cyrkwi zas ſo zjednocžicž; tola pschez zrudne pschipady a zlóſežiwoſez njeſknicžomníkow buchu rjane nadžije zas zanicžene. Čyle paſ ſo katholiska wéra a pschisluſhnoſez k romſkej cyrkwi zanicžicž njeda. Dokelž paſ netk, po zaſtupjenju krala Menelika na trón neguſchow, (ſчтоž znamjenja krala kralow abo fejjora), traſch z Bożej pomocu tute nadžije ſo dopjelnja, chcemy rozhlaſt naſcheje cyrkwi w tuthych krajinach wot najſtarſich hacž do nowiſtich časow podacž. Hijo w prením lětſtotku je Abhysinska kſchecžanſtwo pschizwala; dokelž tam a w ſuſodnej Egiptowskej ſwiaty Mark predowasche, kotryž je po jich ſtarzych tež preni biskop w Ale- xandriji był. Tola nimam w preních lětſtokach wěſtich powěſcžow wo kſchecžanskih wobſtojenjach. Hakle we 4. lětſtotku mijenuje ſo tam z wěſtoscžu biskop Trumencius, wucžome ſwj. Athanasia. Kſchecžanſtwo džeržesche ſo w Abhysinskej pod wſchelakimi pschedžehanjem ſtrute hacž do knieženja ſwj. krala Elesbaſa, kotrohož ſwiedženj cyrkwi 27. oktobra ſwecži. K ſamnomu njezbožu pschedžamkný ſo Abhysinska bludam patriarchalſkeje cyrkwi w Alexandriji. Pschez zanjedženjo Benjamina, wjedžicžerja egiptowskich Jakubitow, ſiž bě ſo pod ſchit muhamedanoſt podaſ, bu Abhysinska w 7. lětſtotku wot romſkeje cyrkwi wottorhnjena, bjez toho zo by lud po prawym žhonik, ſchto je ſo ſtało, a hijo teſko ſtow lět traje tute zrudne dželenjo.

W času kſchijnych wojnow bu pschez měſchnika Jana a pucžowarja Marka Polo ſedžiwoſez Europh zas na Abhysinsku zložena. W lěcze 1439 poſla hamž Eugen IV. na tehdomniſchoho neguſcha poſlancow: legata Alberta ze Sarhan a někotrych franciſkanow. Ale muhamedanojo poſlancow zajachu, a tuž njeſchindžechu woni hacž k neguſchej. Tola króčko po tym, na koncilu w Florencu, wurađowaſche abhysinski měſchnik z druhimi orientalſkimi wotpoſlanci wot zjednocženju z romſkej cyrkwi pod ſwj. ſtol, a bu tute pschedžwate. Na to naſtachu tež poliſte ſzwajci aſrifanskich wjerchow z italskimi republikami, kotrež paſ Portugalſka zahacži. Tuta ſama ſwiazek z Abhysinskej ſejini a ſo w ſuſodnej krajinje Goa zafydlí, kotruž je hacž do džensniſchoho dnja wobkhowaſa. W lěcze 1488 radži ſo Pétrej Corillao, zo hacž do fejjorſkeje residencjy pschedž, a w tym času pođa ſo aſthiopiſki putnik Markoſ

z Jerusalema do Lissabona. Po tuthym pschiindze pření portugalski missionar Bermudec do Abyssinskeje, bu wot wobydlerstwa a kniezerstwa z wulkej česčju hako prälat pschijath a za patriarcha Abyssinskeje postajen. W tuthym času nadpančahu džiwje črjodh muhamedianow pod wjedzenjom vecira sultana Zeilahskoho, a zpuszczihu Abyssinskemu z wohejnom a mječom. Tola postan tam, hdijz běsche hido nimale cyly kraj w rukach muhamedianow, kschesczanski wjerch Kristof Gama, a z pomocu Portugisow wuhna muhamedianow z kraja 1541. Tutoń slawny wojowat bu pak pozdžischo pschez pscheradu wot Saracenow popanjent, a dokelž wěru zapřeć nochyšche, na surowe wašchnjo morjen. Pschez joho zmuzite wojowanjo pschiindze zas khrobłosz do kschesczanskoho wójska, a w králestwach Amhara a Tigre podlezachu muhamedanske wójska, a swjath kschiz pozběhny so zas nad poł-měšacem. Negusch Claudio, džakowny za portugalsku pomoc, proshesche krala Jana III. wo katholickich měšnikow. Tehdomnišchi bamž postaji missionarow z rjada jezuitow, psched krótkim wot swj. Ignacia założenoho, a w l. 1555 nastupichu: Nunec Varetto, hako wuzwoleny patriarch za Äthiopisku, Handrij Oviedo, biskop w Hieropolis, Carnaro, biskop w Lissa, a měšnik P. Bochius na dalosi vucz do Abyssinskeje. Varetto njeprschindze hač do Abyssinskeje. Wón zeniré 1561 w Goa. Joho nastupnik biskop Oviedo pschiindze drje na patriarchalski stol w Abyssiniji; tola bu pschez dwě lěče dolho wot tehdomnišchego neguscha, potomnika pobožnoho Klaudia, surowje pscheszehanh a wumré 1577 w jaſtwje. Pschez tute poselstwo so mało wusłutkowa. Po někotrym času podaſhtaj so tam na tajne wašchnjo měšnikaj Sylva a Váz, pscheshotowanaj jako Armenaj. Jimaj a někotrym druhim jezuitam so radji, zo so tam kruče zaſydlíchu. Hido w lěče 1607 měšachu jezuitojo we wschitkých wažnich městach klóštry. Dwaj kniežiczerzej wusłupiſtaj zjawnje za schitowanjo katholiskeje cyrkwi, a 11. decembra 1624 zacíjny äthiopiska cyrkej zjawnje swoje bludy a podezíjny so swiatomu stołej w Romje. P. Mendez, tehdom patriarch w Abyssinskej, P. Lobo a wjele swěrnych měšnikow su nam z tuthych a předy minjených časow wažne pisma za stawiznh cyrkwi zawostajili. Tola wjefelo trajesche jenož krótki čas. Někotři wjerchojo, pschijilnich muhamedanskich wašchniom, wosebie toho, zo smědžachu hako muhamedianojo wjac žonow mécz, czohož dyrbjachu hako kschesczenjo so wotrc, nawabichu zastojnikow wotstronjenych haremon k zbezkej — a sežehw toho bě: zjednocezenjo, kotrež běchu jezuitojo z tak wulkej prócu, haj ze samnej krewju tworili, zjednocezenjo z katholiskej cyrkwi bě zas roztornjene. A wulkomu njezbožu kniežesche tehdom negusch Basilidos, kiz běsche wulki pscheczel wjacyzonaſtwa a tohodla njeprscheczel jezuitom a katholiskeje cyrkwi. Wón wuda hnydom wukaz, zo dyrbja so wschitcy jezuitojo zajecz.

Wschitkých, kotsiž so z čeknjenjom strachej njewuhowachu, popadných a k smjerci wothudžichu, a žadyn europiski missionar wjac w kraju njewosta. Neguschow wuj Christos, kiz katholiskej cyrkwi swěrny wosta a měšnikow zakitowasche, bu z kraja wuhnaty, a hdijz so pozdžischo zas do wótcnoho kraja wróci, dokelž wotpadynej njechasche, tež do jaſtwu cíjinen. W lěče 1649 pak po 17letnym zaječu, pošta wón próſtu na katholickich wjerchow zemje. Podarmo pôſla tehdomnišchi bamž kapucinow prudženym kschescznam na pomoc. Wschitcy buchu wot schismatikow zajeczi a wumréchu martrarskeje smjerce.

W lěče 1702 běchu 3 měšnickych z rjadu minoritorow zbožowniſchi. Čzi dospěchu, zo hač do Gondar, hlavnoho města Abyssinskeje, dónđeču. Wopom-

nječjo na katholsku wěru bě hischče w ludže tak mócné, zo so wjele ludu hnydom k nim pschiwobrocji, haj samo někotre stawu kralowstwie swójby so w katholskej wěrje rozwucieć dachu. Lehdomny negusich Jaszus, kiz běše tež derje zmyšlony, pišasche sam w tym samym lécze na hamža Klimanta XI. icžehowach list: „Ja so podczisnu Waschej swijatoſci, kaž wschitej moji přiedowanych Wam podaczi běchu.“ Tola zběžk, kiz w samym kralowstwiem hródze, traſch hido naspmomnjenych pschiczinow dla, wudhyri, zaniczi zaś wschitke rjane nadzije. Za Abysinsku pſchindzechu zaś zrudne čoſy. Mewahamedanojo wuzichu pſchilejnoscž, zo bych u kezejace kſcheczanſte woſadu zapuscili a ſebi tute provinçy podczisnyli, ſchtož so jimi tež z džela radji. W ſrijedz 17. a 18. lětſtota pſche nam puczowat Anton z Abbadie, kiz 12 lět w Abysinskej pſchebýwasche, takle: „Islam, tak njemocny w Europje, je w Africu k wulkej moch pſchischoł. Hdyž bě ſebi wschitke ludy, kotrež Abysinsku wobdawaju, podczisnył, ſtupa něk trucze dale do nutskownoho tutoho kraja, kiz je z druheje stronu wot barbarſkoho pohanſtwa wobdaty, a z ředka hdy pſchindze ſlaby hłos wo pomoc kſcheczanſkich bratrow hacž do Jeruzalema abo Roma wot tutoho njezbožownoho a wobzarowanja hóvnoho luda. Njeſcheczenoſcž mjez nimi dokonja zahubjenjo.“

(Pſchichodnie dale.)

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Wažna powěſcž je sobotu 7. junija z Drježdjan do Budyschina pſchischa — za poſlednie číſlo Katholſkoho Poſoła, kotryž ſo pjatk po poſlaniu číſlę, wo poł dnia pozdze. Drježdanski „chr̄twinski list“ wozjewiesche: „W běhu minjenohu tydzenja pſchebýwasche w Drježdjanach wjele- doſtojny kniez monſignore v. Starowichski, auditor japoſchtoſteje nunciatury w Mničhowje, zo by kanoniſki proceſ (pſchephtowanjo) wo nowym japoſchtoſkim vikaru za Saksu wjedł a tež joho pſchisahu pſchijal. Swjaty wótce je mjenujacy wjeledoſtojnoho knieza prälata Ludwika Wahla za japoſchtoſko- ſkoho vikara a biskopa pomjenował a budże tute pomjenowanjo w hamžowym konſistoriju w měſacu juniju wozjewiene. Mjenowany list pſchispomni: „Tuž dha budžem w krótkim prajicž mó: Habemus episcopum (mamy biskopa). Hijo džensa pak směm ſebi k tomu zbožo pſchecž, zo je — ſchtož ſo tak žedźiwje wozjatowaſche — tutu naležnoſcž někto takle ſo rozſudźiła. Naſtupnik wychiſhoho paſtryja, kotrohož je ſmijerž nam wotewzała, njeje nam cužy a my njeſtym jomu cužy. Dlěje dyžli 30 lět je wjefelo a zrudobu naſtaje diöceſy dželił a ze swojim njeuſtaſwachim měſchniſkim ſukturowanjom ſebi w naſtej ſrijedzijnje bohate zaſlužby dobył. Njech pod joho paſtryſtwom katholske žiwenjo w Sakskej mócnje a měrnje ſo ſpěchuje, a tón ſenjez, kiz wutroby čłowiekow wjedze kaž řekl wodow, ſpožež, zo by jomu zaſtarawanjo czežkoho powołania wſchudze z pſcheczelnej pomocu ſo woložiło. Ad multos annos! — Tak je přenja wažna kroczel k nowomu zarjadowaniu najwažniſcheje naležnoſcže katholſkich wobydlerjow Sakskeje ſo dokonjała. Pſchichodniu pónđzelu 23. junija wot- budże ſo w Rómje hamžowe konſistorium, w kotrymž ſo mjez družimi tež tute

pomjenovanju swjatocžnje wozjewi. — Hdy a kaž so naležnošč w Budyschinje dorjuje, woſebje hdy so wólba nowoho tachanta, wyſchſchoho paſthyrja za Lužicu, stanje, njemože w tu khwilu ſo hiſhcže prajic̄.

Prälat Ludwik Wahl je 7. septembra 1831 we Waldsee (w Rottenburgſtej diöceſy we Württembergſkej) rodženy a 9. augusta 1856 na měſćnika ſwejczenj. Pobhyschi nimale dwē ſečze kaplan w Ulmje a něchtco čjafa repetent filoſofije w Tübingerach, bu 1859 wot krala Jana do Drježđan powołany. W meji toho ſamoho lěta pſchewodžesche prhne ſuriija do Liffabona k wero- wanju z prhneſnu Domu Mariju Annu a wofta halo dwórfki kaplan pſchi wjſoſkej ſwójſje hacž do lěta 1871, hdyž ſo za dwórfkoho pređarja pomjenowa, hdyž bě hižo dlejschi čžas w tutym zaſtojiſtrje wupomhōwał. Njeboh biſkop Bernert pomjenowa joho 1884 za preñjoho vikariatſkoho radžicžera a ſwath wótc Leo XIII. 1885 za ſwojoho domjacoho prälata. Po ſmjerčzi biſkopa Bernerta je nětko zaſtaracžer iapochtoſkoho vikariata w Drježđanach, kaž ma za čžas wuprždnenja tachantſkoho ſtola w Budyschinje podobnu poſnomoc za Lužicu kniez Jakub Kucžank, ſenior tachantſta w Budyschinje.

Z Budyschina. Towarſtvo Pomocy za ſtudowachy Serbow je ſrjeđu 28. meje w Müllerec hofežencu w Budyschinje ſwoju ſtetuſchu hlownu zhromadžinu mělo. Zhromadžinu bě porno předavatſkim lětam ſylne wopytana. To bě čzim bôle zwieselace, dokelž Towarſtvo Pomocy za ſtudowachy Serbow lěta ſwoje džesacžlētne wobſtacž ſwjecži. Z rozprawy, wot towarſtowowho piſma-wjedžerja, k. kaplana Skale, podateje, zhoničny, zo je tež w minjenym ſečze Towarſtvo ſpomožne ſtuktovalo. Hačruniž bě runje w tutym ſečze porjadných pſchinioſkow najmjenje pſchibyvalo, ie wone tola 750 hr. pomocy mohlo wudželicž, dokelž ſmeđa ſo nětko po doſčehnjenju 15,000 hr. zakkadnoho kapitala $\frac{3}{4}$ danje na pomoc roždželicž. Ze ſpomnjenych 750 hr. je ſo w minjenym ſečze 14 ſtudowachym pomoc zwoliša, a to 500 hr. 8 na univerſicž ſtudowachym, 120 hr. 3 gymnaſiaſtam a 130 hr. 3 wucžerſkim ſeminarijam. Budželiša je ſo pomoc bjez wſchoho džiwanja na wěrhwuznacž — kaž tež wuſtawki ſebi žadao — tež bjez roždžela naſtupach krajne poddanſtvo. Mjez podpjeranym věchu 4 z Pruskeje. Pſchedyhdſtvo a wubjerk Towarſtwa ſtej tſi zhromadne poſedženja džeržaloj. W poſedženju 11. měrca t. l. mođesche pſchedyda Towarſtwa, kniez rycznik Müllerlein tudy, zwieselacu poweſč po- dacž, zo je k. kubler Smola w Leschawje tamne 3000 hr., kotrež je njeboh kniežna Langez z Hnatschec Towarſtwu Pomocy wotkažala, do poſtojenohu čjafa wuplaczil. Hdyž tež tudy kniezej kublerzej Smoli zjawný džak wuprajamy za ſpěchne wuplaczjenjo pjenjez, z čimž je zaměry Towarſtwa podpjerak, do- pjenjamy hiſheže jónkrocž winowatoſez najnutrniſeje džakownoſeje napſchęzo nadobnej dobrocžerch, kotrež drje hižo khlodna zemja kryje, kotrež pak je w naſchim Towarſtwie a pola wſchitkach, kotsiž ſwoj ſerbſki narod lubuja, ſebi njezahódny pomnik założila. Boh chcył jej, ſchtož je ſwojim khudym bratram činiša, mytowacž z wiđenjem ſwojoho wozbožacoho wobſicža. Z čeſežu tež ſpomina ſtetuſha rozprawa na zemřetohu ſerbſkoho wótczinca k. dr. profeffora Pſula, kiz bě Towarſtowowy ſobuſtaſ wot ſpočatka. Toho luboſč k ſerbſkomu narodej, joho ſwěrna staroſćiwoſez wo powschitkovne derjemecžo naſchoho małoho luda budže čim bôle w naſchim pobojným wopomnječu założena,

czim husečjščo dyrbiu ze zrudobu nazhonicž, zo Serbja někak połojcžneje zdželanoscze nabivšchi swoju khwalbu w zapęćju serbskeje krewje a rycze pytaju. Biwe a pohnuwace wostanje nam wopomijeczo čeſčomnogo ſchedžimca, kotryž naſche zhromadžizn ze swojej pschitomnoſciu wokraſnjeſche. Wrócejo ſo hiſčeze jónu k ſtukowanju a nadawkam Towarſtwa ſpomina rozprawa hiſčeze raz na dotalne podpjeru, kotrež je Towarſtvo wot ſpocžatka ſwojoho wobſtacža podawaſo. Hacž do lěta 1883 poda ſo 3 studowachym 910 hr. po-moch, wot 1883—1888 44 młodžencam 2310 hr. a w minjenym lěče 1889 14 młodžencam 750 hr. Potaſkim je Towarſtvo hacž dotal 61 jenotsliwych podpjerow, t. i. w hromadze 3970 hriwnow pomoch wudželiko. Džimajo na Towarſtowy wažny, wótcžinſki zamér, kotryž žadyn druhi njeje, hacž za-wěſezenjo čeſtnoſho wobſtacža Serbowſtwa, dyrbi ſo zaſ a zaſ na tych horli-wych Serbow z wulkim džakom ſpominacž, kotsiž ſu naſtorf k założenju towarſtwa dali. Towarſtwo je ſo jako jara žohnowanja połne za naſche Serbſtvo wupoſzaſlo; wone je mnogim studowachym Serbam z nužy pomhalo a jim móžnotu dało, swoje ſtudiye ſkonečiž. Towarſtwo njeby paſ moſto w tak wulkej mierje podpjeru wudželicž, hdj by wone jenož na pschinolſki ſwojich ſobuſtawow poſazane bylo. Tele pschinolſki ſo mijenujich jara ſporje wotedawaju, mnohe ſobuſtawu dyrbja ſo woſpijet napominacž, předý hacž płaczja, a druhe z cyla njeplacza (— 1 m. na lěto!). Hłowny džel Towarſtwo-wego zamoženja z dobrocželskich wokazanow wótcžinſcy zmijenlych Serbowkow a Serbow wobſtoji. Bjez tutych wokazanow by Towarſtowe ſtukowanjo jara wobmjezowane bycz dyrbjaſlo. Tuž njech zamožiczi Serbja, bližiſtich pschinuſznych njemějach, pschi napisanju ſwojeje poſledneje wole na Towarſtwo Pomocy njezapomina. Woni z tym dobrocželski ſtuk ežinja, kij je bjez pschěſtacža khudym a potřebnym studowachym Serbam z wulkim žohnowanjom. Z ro-zprawy pokladnika, knieza pschekupca Měrſcha, ſo zhoni, zo ma Towarſtvo w tu khwilu 18,871 m. 86 p. zamoženja.

Z Khroſcžic. Tudy w naſchim Božim domje je ſo lětsa ſwjedzeñ Božoho Čeſla jara ſwjatočnje wotbył. Cyrkej běſche wudebjena z mejkami, kaž je to tež druhe lěta abo ze starodawnych časow wobſtalo. Wulkı woltar paſ běſche wudebjeny, kaž hiſčeze hewak ženje był njeje. Na woltarju ſweczesche ſo 23 wulkich dolhich bělých ſwēcow a 10 mjeiſtich na tabernaku, z kōždoho boka Božoho Čeſla pječ, wſcho do hromady 33 ſwēcow. Pschi ſwjatočnym wobkhadže džehu hnydom za khorhojemi předy Najſwjeczjſchoho 14 małych druzkow, a to dopołdnja a popołdnju, pschi kraſnym wjedrje. Njedželu běſche druzkow 10, ale procession njeidžesche po wſy wokoło, ale jenož wokoło cyrkwie, dokelž běſche njeeweſte wjedro; runje tak běſche tež po-połdnju, wjedro njebe ſo porjedžito. Schtwórk Božoho Čeſla dohlowania běſche małych druzkow 22, ale bohužel ſo njejhodžesche z Božoho domu won hicž, dokelž bě wjedro jara hrozne. Na hłownym ſwjedzeñju zanoſchowaſche „Dednota“ schtyri-hłosne ſaćaſke ſpewy, ſhtož je hižo wjac lět tak činiła. — Wutrobný džak za tajſe poſtročzowanjo w naſchim Božim domje pschi tajſich woſebithych ſwjedzeñjach! — Pschispoſnicz hiſčeze ſo moſto: Prijedawsche lěta běſche waſchnjo, zo hóležata, kotrež k woltarzej ſlužachu, na Bože Čeſlu běchu z woſebitej pychu wudebjene, zo mjeachu rjanich bantow naſwěſhanych a wěnečk na hłowie. Wſchelach we woſadže ſebi pscheja, zo bych u tež zaſ hóležatka na tutym ſwjedzeñju woſebje wuphylſhene byle, hdjž ſu hóležatka tak kraſnje wuhotowane.

M-k.

3 cyloho swęta

Němska. Němski sejm je po swjatkach swoje jednanja zas poczawsczi požadany wudawſ za němske kolonije w Africu zwolis. — Główne dźelo němskoho sejma je w tu khwili w komisji, kotraž wojeſtu pſchedlohu wuadżuje. Zada ſo zas z nowa tójskto pjeniez wjac za wójsko, hac̄runiż ſo tola zdaſche, zo budze po doſc̄ wulskich woporach, kotrež je ſejm w minieñych létach zwolis, na ſedm lét z nowymi żadaniami mér. Tomu tał njeje. Zadym džiw tohodla, zo wolerjo a zapoſlanczy z wulskiej wjefoſoſcu na tutu pſchedlohu njeſpominaja. Tola hdy by jeno z tym doſc̄ bylo! W komisji pak je wojnski minister rycze ſlyscheſ daſ, z kotrychž wuhlad na wjiele wjetſche wopory a czeje za cyłe němske fejzorſtwo hrozy. Hiszczę wjiele bóle ma ſo liciba ſtejacoſho wójska w mérje powyschic̄. Kózdy němski poddan, kiž ſo někak za wojeſtwo hodži, a je za wójsko wubranh, ma ſo po tym tež do wójska ſežahnyc̄ a to nic jeno na krótke wuwuczenjanjo, kaž w tu khwili dorunanska reſerva (Erſatzreſerve), ale na tsi lěta! Hdyž ſo hnydom na to wotmołwi, zo ma ſo za to czas ſlužby pſchirótschic̄, wotmołwi general Vogel von Falkenstein, zo by pſchirótschenjo ſlužbnoho czasu kħmanoſcz wójska ſlabiko. To bē zrudny wuhlad na pſchichod, z kotrymž ſo zapoſlanczy na swjatkowne prýdzniñ podachu. Tola ſchłaz jich zas wocząkowſcie bē hiszczę wjac. Wojnski minister wozjewi, zo hiszczę lěſta 20 millionow za nowe wojeſte ſeleznicy a za wuwuczenjo reſerwy z nowej tſelbi požada. Sekretar fejzorſtwo-woho poſkadnogho amta pſchida, zo budze w tu khwili ſo wjetſchi pjeniez pojeſcic̄, pozdziſhco pak 60 millionow nowych dawków wunamakac̄ dyrbjec̄! Wjetſchi džel zapoſlancow, kotſiž w komisji ſobu dželaja, stroženjo nad tajimi wuhladami potajic̄ njemöžachu, a Windthorſt njemér, kotryž tute wuhladы wubudzeja, zjawnje wupraji. Sami nacionalliberalni ſwedeža za to, zo tafke wotphladы knježerſtwo, kotrež Němsku do wojeſte ſeje kolonije pſche-wobrocža, dyrbja wulki džel luda znejepokojic̄. Zapoſlanczy budža drje ſo tola prówcowac̄, zo hdyž te abo druhe žadanjo knježerſtwo dowola, na drugiej stronje wołożenja wusſtka, kotrež nowe czeje někak znejeliwe ſežinja. Hawak dyrbja, kaž někotre nowiny piſaja, knježerſtwo a zapoſlanczy wopomnic̄, zo ma wſho swoje mjezy, a zo nimomérne powjetſchenjo czežow do lehwa ſocialneje demokratije zaczéri mnogich, kotſiž wo tutej wopacžnosći dotal niežo wědzieč njechachu.

— W pruſkim ſejmie je pſchedloha, naſtupaca nałożenjo za hačzenych pjeniez, kotrež ſu w jenotliwych biskopſtwach za czas kulturampf ſo na-hromadžile (pſchez 16 millionow), ſo zac̄iſnyka. Centrum wupraji, zo pſchedlohu tajku pſchijec̄ njemože. Někto ſo ſlyschi, zo je tež swjath wote zadžerženjo centra w tutej naležnoſci we wſhem ſchwalaſa.

P ſchi poſlanc e.

Czíſlo 10. „Kath. Poſoła“ podawac̄he w krótkich ſłowach wotendženomu najenitej W. a piwarcej M. ze Zdjerje zjawný džak za ſeju prówcowanjo za tamniſchu katholiku ſchulu a w hrodowej kapac̄y. Njeſpcheptajmy tudy, wjiele džaka ſtaj ſebi tutaj knjezaj z chla wo katholiku ſchulu a kapaku w Zdjeri zaſlužiloj. Bonaj ſnadno hiszczę ſamoj pſchi ſebi rozpominaloj njeſtaj, kaž wulſe ſeju zaſlužby w tutych węcach ſu, wjiele mjenje, zo hyschtaj w czaso-piſach wo tych samych powedałoj.

Na to pſchinjeſechu „Serbske Nowiny“ wot 24. meje dopis ze Zdjerje wot njemjenowanego ſpiacžela w mjenje někotrych druhich, a Katholicki Poſoł

7. junija spominasche na podobny dopis. W dopisu je prajene, zo tamón w Posole wuprojeny zjawný džak wot wsýchitkich katholskich ze Zdžerje wuhadžach njeje, to z drugimi słowami rěka: „wsýchitkych katholsch w Zdžerji so tymaj mužomaj za jejú prćowaniu w horjela spomnjených wěcach njedžakuja“ — čohodla nie, so njepraji. Nječham njepekný býč a myslu, wsýchitkych njezaznawaju a njepřipóznawaju, zo staj W. a M. džaka hódnaj; drugi trasč, kij wobstojnosće a ludži w Zdžerji lepje znaje, dýzli ja, sebi praji: ta wěc je w swojim rjeđe, njedžak je swěta mzda.

Schtož dopisy dale nastupa, je wězo džakprajenjo knjeza Čžorličha teju knjezow W. a M. a z nimaj wiele druhich čjuczivych wutrobow zwijeselisko. Kawopak njeju te drughe dopisy chle bjez małkeje hórkoscze z W. a M. Wěsche dha to nuzna wěc, chłomu swětej wupowědacž, zo tón abo tamón teju mužow za džaka hódnemu nima? Keschczanska lubošcz měni, zo nic. Wschak nictó wobkruczenjo Čžorlichowoho podpisma žadał njeje. Ale tak wěscje, kaž tón, kij lubošcz syje, kóždy čjas lubošče nježnjeje, tak wěscje tež tón, kij lubošcz wužiwaſche, často na to zabudže a z njeľubošcju płači. W. a M. wschak za swoje skutkowanjo čjaſnoho džaka hlađaloj njeſtaj. To pak sebi na žadnu pad zaškužiloj njeſtaj, zo jo jímaj po dokonjanym prćowaniu ſtradžne pliſtý wudželeja. Nježdželi pak bjez pliſtow, dha drje budže jímaj tež prawje, hdyz tam, hdjež jeju prćowania džaka hódnje njeſtu, runjewon porok doſtanjetaj. Tohodla won z rjeđu, hdjež je sprawnia wina, a — do kónca njenio! To ma hinojschi klink!

Karl Dženka,

džakowny syn prěnjoho a swěrny pscheczel druhoho.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 361. Marija Rječcyna z Budyšina, 362. Jan Kmječ z Lutowča.

Sobustawy na lěto 1889: k. 633. Jan Kmječ z Lutowča.

Dobrōwle dary za towařstwo: M. R. z B. 50 p., z Bělšec 20 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahlromadžena daň wučinjeſtej 105,051 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je so dale woprowało: k wopomnjeću wotemrěteje z Budyšina 2 m. — Hromadže: 105,053 m. 50 p.

Na nowe pišcele do Baćojskeje cyrkwi: Dotal hromadže: 4680 m. 59 p. — Dale su woprowali: z Wutočic 5 m., z Hórkow njemjenowana 1 m., njemjenowani 1 m., za kupon pjenjeſte papjery na pol lěta 10 m. — Hromadže: 4697 m. 59 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,747 m. — p. — Dale je so woprowało: k wopomnjeću wotemrěteje z Budyšina 2 m. — Hromadže: 10,749 m. — p.

Na wudačo Nowoho Zakonja

k. Jurij Łuscanski, præses serbskoho ſeminara w Prazy, 2 m.

Za Zdžerjanskich wupalenyh su darili a w redakciji „Katholskoho Posola“ wotedali: k. can. cap. senior J. Kućank w Budyšinje 100 m., k. can. farař M. Hórník w Budyšinje 12 m., k. z Podhroda 1 m., dwě ſotře z Budyšina 4 m., gmejnje Horni Hunjow a Lešawa 32 m., njemjenowani 3 m., njemjenowana 1 m., njemjenowany 1 m., kapł. Skala 5 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Listowanjo: W. w K. Knjez can. farař Hórník je na 4 njedžele w S. Janowych kupjelach pola Trutnowa (Trautenau) w Čechach.

Slasknowski procession do Albendorfa wotjedje pónđeslu 23. junija ze Zhorjelca.

Gjiljček Smolerjec inhičičezeruje w macjiczym domje w Budyšinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Endowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 13.

5. julija 1890.

Lětnik 28.

Liberálny Rom na mjezji bankrotta.

„O Roma felix“: „O zbožowny Romje, kif sy ze slawnej krewju dweju wjerchow posvyczenych: z jej krewju kaž z purpurom wokrasnjeny pschewyšchujesč jeniczki druhe krasnošeče cykoho swěta.“ Takle je so 29. junija, na dnju swia- teju wjerchow japoštołow Pětra a Pawoła spěwalo na cykym swěcje, hđežekuli so katholicki měschnik Boži officium modli.

Zbožowny Rom! Zawérno „wěžne město“, kotrej je pschez połtsec ža- tysac lět srjed žizna swěta, předy pohanskoho a nětko kschesjanškoho, z krewju swjateju Pětra a Pawoła jako kschesjanſke tak rjec porodžene a z krewju njeslžomnych tysac martrarjow cžěschene a posylnjene. „Kak krasnje kžějescche tute město jako „hłowne město kschesjanſta“, jako „bamžiski Rom!“ Nimalo za wšcho, schtož w běhu lětstotkow, kotrýmž kschesjanſtwo měno dava, tute spodžiwnie město mjeſečhe a běſčhe, kšuschesčhe džak joho wjercham, bamžam.

Zbožowny Romje! O kaf sy nětko njezbožowny, njezbožowny z po- ejinonjom tvořich njeoporadžených synow, kotsiž su dotalny lohki pschah wot- třhasli a „swobodu“ prědujich tebje na mjezu zahuby dowiedli!

W lěče 1870 dobu z mocu a lěscžu italska krónowana revolucija tute hłowne město kschesjanſta a ponizi je na hłowne město noweje Ital- sſteje. Tehdom běže hřeče nješměrniye bohate na historijskich a wumělſtich pomnikach wšchech lětstotkow. Tola schto je liberalny njeporjad za tute 20 lět tam zniczil a sfazyl!

Revolucionarojo mlodeje Italſteje hřezechu kschesjanſki kharakter Roma, njemějachu za wšchu historijsku powahu, za třasyletné pomniki žanoho zroze- mjenja. Ze wšchem křhwatkom chyčku tuczi rubježních Rom, kif ma jenož ze svojimi stawiznami placzivosč, do modernſkoho města ze wšchem luxusom,

ale tež ze wščej njeckmanoſežju pschiměnicž. Tohoſla pschiwiſnich lože, kotrež ma tam poſne prawo, hñdom 1870 poczachu Rom pschetwarječ a po móžnoſci roſchérječ. Cyrkwe a najſtarše křeſćjanſke twarſke pomniki dyrbiachu jene po druhim padacž, zo bychu nowe hrody rum mèle ſo roſchérječ. Nic jeno woprawdzieči Romjenjo, ale tež wumjeliſch zmyſleni protestantsch wukrajinich tutón vandalis muſ (zahubjenjo) mlodeje Italskeje zaſudžachu a kruče porokowachu. Tola ničžo njeponhaſche. Wſcho stare, hdžez jeno ſo něka hodžeſche, dyrbiſche ſpadnyeč; mięto toho twarjachu ſo hrody, moſty, rynachu ſo kanale, wukamowachu ſo cyłe nowe drohi, ſtajachu ſo kaſarny, džiwadka a cyłe nowe dzěle města. Wſchoho toho ſo ſpekulacija ze wſčem kchwatkom zmocowa, liberalne jebanſtwo běſche cyłe wſčedne, někotrykuli jebak ſo w krótum njeſměrnje wobohacži.

Z tym měſčanské hospodařtvo do hoſrskoho doſha zajedže. Hijo 1881 dyrbiſche italſki ſtat měſtej na pomoc pschiuč a 30 millionow doſha na ſo wzač, daſſich 20 milijonow pak po něčim ſebi wotplacjicž dacž. Hijo tehdom běſche wěſty bankerott widžecž. Najebacž to pak w Romje njeſchěſtachu. Nowy plan ſo wudžela, nowych 150 millionow ſo požezi z dowolnoſciu kniježeſtwa. Něk hakle ſpekulacija a jebanſtwo pschi twarjenju fcžejesche. Zo to doſho tracž njemoželſhe, wſčitich rozmni a zymni wobledžbowario hijo tehdom ſpoznačhu. Doſho tež njetrajeſche, dha njemožachu wſchelake twarſke towarzſtwa a banki wjac pkačicž, zaſypnyc̄hu ſo jena po druhzej. Wjele týſac dželacjerow pak, kotrež bě ſpekulacija předhy do Roma nawabila, běchu bjez dzěla a zaſkužby a pschiholowachu cžaſcžiſho zbezti, wo kotrež potom nowiny piſachu.

Někto ſu w Romje tak daloko, zo ſo bankerott ſkoro wjac wotwobrocjicž njeda. Hijo dyrbi ſtat tute město do zaſtaranja bracž, a wupraja, zo wone ſame za ſo wjac ſo staracž njezamož. Tu je někto Crispí, kž je nowe towarzſtvo w nowym Romje ſebi wocžahnyl a kž někto jím ſwoju nohu na hlowu ſtaja. Crispí je mijenujic žaſon wudželał, kotrež pomoc za bankerottne město pschihotuje. Ale taſki je to žaſon! Wón z hoſlym ſłowom wupraja: Wž njeſiſče wjac khwani, ſwoje naležnoſce ſami wobſtaracž, ſtat chce to něk za was cžinieč. A pódla chce ſtat z měſčanskich dohodow hischeze schwarny profit ſezažnyeč. Raž pschecy hłodny wjeliſt je tutón muž w Romje hischeze něčto zamohlađał, někotre pobožne wuſtawy, kotrež ſu dotalnym rubjenjam ſo hischeze wukhowale; za tym někto hraba. Budže tola bankerottnemu ſtatej a měſtej zas khwili pomhane! — Crispiovy žaſon bě ſamym liberalnym radžicjerjam w Romje pschewele. W žaſostnje hoſtnym poſedženju zloži cyka měſčanská rada hacž na dweju ſobuſtawow (Crispiowej kreaturje) ſwoje zaſtojiſtvo.

Tak ſo w tu khwili naležnoſce w nowym Romje maja; tak je abo pschihotuje ſo w cylez Italskej: hospodařſti ruin. Bud je cyłe wuchydzeny a ſo pod cžezkimi dawkami wukrawja, wſchudže paduſtwo, ſkóńczne powſchitkovny kracž! A to je w Italskej, kotrež je za 20 lét milliardy (tysacy millionow) cyrkwinich kublów poſtrádnyla. Za taſke njeſkutki ſo ſkóńczne z njeſměrnym doſhom zaduſu. Haj wſchak cuže kublo njetvje, najmjenje duchowne, cyrkwiné kublo, kotrež Bohu ſluſcha.

Tež tudy ſo dopjelni zaſtare pschiflowo, kotrež je we wſčeh ſetſtokach ſo dopjelniſto: „Schtóž bamža jě (t. r. ze zamoženja cyrkwe njeſprawnje wužiwa), na tym wumrje.“

Katholicka chrkej w Abyssinskej.

(Pokraczowanjo.)

II.

Po 100-ltej wojnie w nautskownej Abyssinskej bě tuta spocžatka 19. stotka do 3 wulkich kralestw rozpanhla. Tigre k ranu pola czerwienego morja, Amhara k wjezioru pola reki Nil a Schoa w južnej Abyssinskej, kiz hac̄z k äthiopiskim alspam dosahasche. Królojo tutych krajinow mjez sobu pszech wojny wjedzeczu, dokelz chrysche jedyn druhoho sebi podezisnycz, a vodla mjezachu pszechcziwo muhamedanskim a vohanskim nadpadam so wobarac̄z. Ras Ali, po mjenie najwyschchi wjercz, bě muhamedansku wêru pschimzał, rozdżeli zamożenjo kscheszanckich cyrkow a klóštrów na pschiniwnikow islama, a najzrudniscze czasy pschiniñdzechu na kscheszanstwo w Abyssinskej.

W najmocnszej muzi bechu zas katholick missionarojo, kotsiz njedzakownej Abyssinskej na pomoc pschiniñdzechu. W lécze 1838 pschestupi P. Sapeto z rjada lazaristow pomiezy a dwie lécze po nim pschiniñdzechta P. Jakobis a Montuori do kraja. Tola woni mjačahu jenož w potajnym skutkowacz a Božu mschu tak mołt rjec podzemscy, kaž w katakombach, swiecic̄z. Ale pschi tym tola katholictwo so rozgħeri, wosobniye pschez njewupravitu prou Jakobi. Tutón, sam z wysokej zemjanskej swójby, bēsche ważne założnictwo pola kralowskoho dwora w Neaplu, haj same biskopstwo wotpokazał, zo by swoje moch njezbożownej Abyssinskej pschitwobroc̄zil. Duchapolny mjechnik sebi bórzy wulku pschitħilosc̄z pola luda dobu, kiz hisħcze skutkowanjo jesuitow zabyl njebē. Hizo w lécze 1841 wjedzecze poselstwo do Euryph, zo by w mjenie abyssinskich wjerczow w Romie sebi kralowskoho biskopa wuproshl. Ale netk zjenczic̄hu so schismatiscz koptojo w Egyptowskej, pschi kotrym dyrbjesche złoto jendżeliskich protestantow podpieracz, z Muhamedanami, zo bychu poselstwo zatrascili. Schismatiscki patriarch w Aleksandriji staji njemoralistkoho (njepōcczijwego) mincha, kiz hisħcze 20 lét starý njebēsche, za biskopa w Äthiopiskej. Tola pak pschitwobrode Jakobis wjertschi dżel poselstwa zbożownje hac̄z do Roma. Najbole bechu to wjertschojo z kralestwa Amhara, kotsiz so njebēchu wotraschic̄z dali a kotsiz so netk potomniket swj. Petra poniznje pschedstajic̄hu a wo joho japoschtołske pozohnowanjo proshachu.

Chcemu tudy z krótka pschispomnic̄z, kaf Jakobis cyrkwinse wobstojenia äthiopiskeje cyrkwe wopisuje. Haċčrunje bě lud jara njewucżenj a polny wschelakich bludow, bēsche tola wulku czeſczoñnosć za duchownu hierarchiju wobkhował. Najwyschische duchowne kniežerstwo wjedzecħtaj „abuna“ preni biskop, kiz bu wot patriarcha w Aleksandriji postajen, a generalny probst klóštrystich rjadow, kotrighi sobustawu so tam po tyłacach licża. Wosobniye so klóštrystke duchownstwo psched swętnym pschez wědomosće wuznamjeniesche. Husto bě też samón abuna mało rozwuzczeni człowiek. Bé to też wosobniye tak z biskopom Salama II., kotorhoż bě sam schismatiscki patriarch netk possal, kotrž zjawnym pohorski ludej dawaſche. Lědom bě swoje duchowne założnictwo nastupił, wjedzecze žiwenjo połne njekħmanstwa, haj ienieżen, zo by so wobħaċzil, so njehańbowasche z njewolniskami wifowac̄z. Pschi tym so njetriebasche nichčo džiwačč, zo bu też lud, pod wjedzenjom tajkoho duschein pastyrja, bôle a bôle bohazabħejżiwy. Alle spodžiwnie, pschi wschitkim tym je lud najwyschchu czeſczoñnosć za kniežniſku czistotu wobkhował. Wosebite czeſczoñwanjo najswieżiſciej macżejerje Bożeje haiko kralowny kniežnow je so

hačž do džensnischoho dnja zdžeržalo a njeje ani w najwjetšich bludach za-stalo. K najwjetšomu njezboju je so schismatiska cyrkę zaś do 3 wot-schęzepkow dželila. Majprjedy je prěnje schisma, kotrež je patriarchalſka cyrkę w Alexandriji tudy zaſchęzepila, schisma, kotrež dwę naturę w Chrystuſu na-stupa a so ſekta „Kara“ mjenuje. Pschiwiſnich su najbóle fanatiſki, nje-wuczeny lud z podobnym duchowniſtwom. Pschecžiwo katholskej cyrkwi wo-poſazuja so hako najwjetſhi njeſtſcęzelo. Lépski je druhı wotschęzepk, kiz so „zebat“ mjenuje, a woſobnię w krajinie Gojam bydli. Kaz nam kardinal Massaj poweda, ſtoji horjeka naſpominjenym bludam tsecze wotdželenjo na-pschęzgo, kotrež so „Faſoft-ledeł“ abo k tjom narodam mjenuje. Woni su býrnje nic po ſłowje, tola po ſluktu z katholskej wucžbu pschęzene. Su to najbóle potomnicy Abyſſiñſkich, kotrežž běchu něhdы jesuitowje k zjenocženju zaś dowjedli; wot tutoho paſt woni bóle zwonkownie hačž znutſkownie wot-pamychu. Mjez nimi namakamy najzdželaniſkich duchownych, ſwětnych kaž klóſchtyrſkich, a tohodla je tuta wera pola kſchecžanskich wjerchow, woſobnię w kralefwie Schoa rožčerjena, a tež pola kraſa Menelika, kiz je wulku pschihilnoſć ſe katholskej cyrkwi pschęz poſazał, na kotorohoz ſo tež někt wulke nadžije ſtajeja, a wo kotrežž budžem pozdžiſho wjac powědacz.

Pohörſki, kotrež biſkop Salama zbudzi, běchu tak wulke, zo ſo doméra najwažniſkich wjerchow na Jakobiſa zloži, woſobnię tež kraſa Ubie w Tigre. Hdyž někt ſobuſtawu abyſſiñſkoſho poſelſtwa domoj pschiužechu a majestosz romſkoſho pontifikata wopisowachu, ſo woni a joho lud za katholsku cyrkę wuprajichu. Woſebita pschičina běſche tež ponížne a podožne zadžerženjo Jakobiſa a joho towarſchow, kotrež ſo z pschirunanjom zadžerženja njeckhmanoſho biſkopa Salama wuznamjenjeſche. Kral Ubie powoła tohodla tutych missionarow ſam do hłowneho města Albu w joho kraju; ale tež w Gondar, hłownym měſcie cyrkę Abyſſiñſkej, bu missionka ſtacijā założena. Zdachaſe ſo, zo je ſo někt zbožowna pschihodnoſć za katholske missionſtwo pschibliziſka. Abt ſlawnoho klóſchtra w Gendgendi „Mamer Walda Giorgis“, kiz mějeſche wěſte biſkopske zaſtojnſtwo, wuzna ſo ze 7 mnichami za katholsku wēru. We tutym klóſchtrje namaka Jakobiſ w knihowni ważne theoloſiſke ſpišy, kotrež ſo za romſku cyrkę a jeje jednotu wuprajichu. Po tutym wróćzihu ſo množny duchowni do katholskej cyrkwi. Tute wuspěchi lozaristow zbudžichu hnew horjeka ſpominenohu schismatiskoſho biſkopa; woni běſche tež podpjerany wot jendželſko-bibliſkoho towarſtwa a jich missionarow*, kofiz čchychu w mutnym popadu ežinicž. Salama docep̄ pschęz wſchelake intrigi (leſcze), zo dyrbjeſche Jakobiſ z kraja.

Jakobiſ ežekny do Maſſaua, kotrež bě tehdy wot Turkow wobſadžene, někt paſt italſka twierdžizna. Spodžiwe! Tudy trjechi woni w lěće 1849 kardinala Maſſaja, tehdominischoho japoſchotolskoſho vikara za južnu Aſthiopisku a za kraj Gallas. Tutoń vſchinjeſe bullu wot bamža, w kotrež bě bamž wyschęzeho lazaristow, P. Jakobiſa, za biſkopa w Abyſſiñſkej poſtaſil. Hačž dotal běſche ſo tutón ponížny měſchnik za biſkopske zaſtojnſtwo za nje-dostojnoho měl a ſo tohodla pschęz wobarał, je na ſo wzacz. Biſkop Maſſaj paſt jomu někt w mjenje ſwj. wótca k poſluſhnoſeſi pschecžiwo bamžej na-

* Pschiſpoſomjenjo. Hačžruniž vachu proptestanſen missionarow wot abuna a joho duchowniſtwu podpjeran, tola nječo ujewuſtſuſia. dokež lud hanjerjow maczerje Božeſe a jeje ežecžowanja zacpina.

pominajo porucji, zo ma swjate zastojnictwo pschiwzacj. Na kupje Dahlak, w czerwonym morju lezacej, dosta wot biskopa Massaj biskopsku swjeczynu. Hało něčto wurjadne, zo by so skutkowanjo w Abyssinskej zbożowniczo rodziło, bě tamž hiszceze postajit: nowy biskop ma so wot kaczoniskoho ke koftiskomu ritusej pschesadzicj, zo by patriarchstwo, wot biskopa Mendec 1632 spoczate, zatorhnene njebylo. Wot nowoho biskopa dosta hnydomi liciba wuzomcow měschniku swjeczynu, zo bych u z nim w Abyssinskej za katholiku cyrkej skutkowali.

(Psichodnije dale.)

3 Eužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Za kralowiskoho komissara (zastupnika krala) pschi wólbe nowoho tachanta Budyskoho kapitla je wot Joho Majestoscze krala pomjenowaný kniez v. Hausen, wokresny hejtman w Cwilawje.

— Majdostojniski kniez prälat Wahl, japoštoliski vikar w Sakskej, budže 20. julija w biskopskej cyrkwi w Kölne wot archybiskopa Kremenz na biskopa swjeczny. W minjenym tydzeniu je kniez prälat w Kölne pobyl a w cyrkwi minoritow Božu mschu swjeczny.

Z Khrósczic. Wóndanjo so swjedzien Božoho Ćzela w Khrósczicach wopisowasche. Tam hiszceze mělo so pschispomnicj, zo je „Fednota“ na Bož Ćzela po dolhei prócy nowu naukñjenu P. Piełowu schtyrihlosnu missu za mužske khoru spewala. Dale syny njedzeli, na swj. Petru a Pawoła, přeni krocž kacžanski myslpor cykly po Gregorianiskim waschnju spewali, a budże so pozdžischo, hdyz budże bôle naukñjeny, pszechy tajki spewacz; tež dyrbjeli so ludžo, kotisz hewak myslpor spewachu, prócowacj, tamine schtuczki, kotrež khor spewa, sobu spewacz. Zanidzenu wutoru spewachnym předy spominjenu missu hido druhí krocž pschi skladnoſci werowanja jenoho sobustawa spewanskoho towarzystwa „Fednoty“. — (Sława!)

3 cyloho sweta.

Němska. Kejžor Wilhelm je tež lěta puejowanjo pschez Kiel a Kopenhangen do Norwegiskeje nastupil.

— Nowa pschedloha wo rozmnoženju stojacoho wójska je z 211 hlosami pscheczivo 128 hlosam pschiwzata. Z centra hlosowacu južnoněmscy, wosebje bajerscy zapóslanci pscheczivo pschedlozy. Poslednisi su so předy hido z wothłosowanjom w bajerskej komorje wuprajili a zwjazali. Z cyka je w južnej Němskej rozhorjenjo pscheczivo wojerškim czežam sylnische dyžli hdze druhdze. Tuž njemóžachu zapóslanci wótry protest pscheczivo nowej pschedlozy zamiećzecj. Hewak pak je wothłosowanjo centra, kotrež ma w tutym němskim sejmie z wjetšcha wjednistwo, tež za tule pschedlohu rozsudne bylo. Centrum wschak tež hewak za to njeje, zo so z wojerštom wjetšche czeže nakladuja. Pschi tutym nowym žadanju kniežerstwa pak dyrbjelche so na to džiwacj, zo su druhe kraje z nowym brónjenjem do předka schle a Němska zady wostacj njemóželche; potom pak dyrbjeschke nowy sejm konfliktej abo zwadze z nětzchiskim kniežerstwom z pueža hicj, a tón bě hewak zwěscze pschijohol, dokelž bě kniežerstwu telko na pschizwolenju noweje pschedlohi ležane. Windthorst, kiz mějescze w tutym wjednistwo, je zwěscze najlepschi wupucj z nastathých czežkotow wunamakał, pschijawski nowy zakon.

Zo pak by wola sejma a najwjetshoho dżela ludu so jasne wuprajila, psched-položi Windthorst wosebitu resoluciju, kotaž z jentym słowom rěka: Hacž dotal ale nic dale. Tuta resolucija wuprají so pschedzivo powjetshchenju czežow za woještvo a za ich polózenjo, žada, zo by so pozdžischo zas kóžde lěto wst sejma postajale, kelsko ma stojacocho wójska za čas mera bycž, a tež zo by so pozdžischo na to myslilo: jeno dwě leče služicž. Tute resolucije rajchstag z wjetshinu pschija. Konservativni, tón króč ze socialnymi demotratami zjednoczeni, hłosowachu pschedzivo resoluciji. — Za to, zo by so hnydom dwělētna služba we woještwie ze zakonjom postajila, schtož swobodnomyslni namjetowachu, centrum njeběšche, dokelž to knježerstwo netkle tola zwolilo njeby. — Windthorstowe resolucije kancler v. Caprivi cyle wotpokažał njeje, wotmołwi jeno, zo so žadanja nětko, w tu khwilu, dopjelnicž njehodža. — Za tute lěto pak je tola zwolene, zo 6000 muži wjac z dwělētnej službu so puscheži.

— Z Siedzieskej je Němska sebi wuežinika, zo Němska Siedzieskej kupu Sansibar w Africu pschewostaji, za to pak Siedzieska Němskej kupu Helgoland wotstupi. Někotři su to jara wobžarowali, ménich, zo je Němska z tym sebi wjele zeschlodžala, druzy pak ménja, zo kupa Sansibar taſkeje wulkeje wažnosće nima, kaž so ze wschelakich stron wudawa.

— Major Wißmann, kij je w Africu za Němsku jara zbožownie wojował, je do Barlina pschijel a tam wulcy czešczeny był. Kejzor Wilhelm je joho na zemjana powyshil.

— Major Wißmann je, kaž liberalna Mnichowska „Allgemeine Zeitung“ pisa, wo katolickich missionarach w Africu najrejische swědzenjo podał. Wón praji, zo tucži missionarojo ze swojimi dobrymi skutkami, ze swojej woporniwosću a njewustawacej vrócu jara spomožnje skutkuja, wón mjenuje jich zaňadne stolpy civilisacije. Na druhéj stronje pak praji, zo protestantsch, wosebje jendželsch, ale tež němsch missionarojo spomožnje njeskutkuja, ale ze swojim politiskim zadžerzenjom a wustupowanjom, za kotrež žanoho prawa nimaja, joho skutk wobcežuju a kaž; wulke sumy, kotrež so za jich missionstwo nałożują, su runjewon precz czíjnjenę.

Pruska. Minister financow v. Scholz je swoje zastojništvo zložił. Na joho město je dr. Miquel, wychischí měsečanosta w Frankfurcie, pschishol. Miquel běše dawno hžo „pschihadžach muž“ a kejzor Wilhelm sam jomu w Frankfurcie praji: „Wy seje mój muž.“ Nowy minister je hako zapoſlanc na nacionalliberalnej stronje był, běše pak tola sprawniſchi dyžli druzy njemđri pschivisnich tuteje stronj. Hewak ma so za jara nadatohu, wuskihnoho zastojnika. Wjele wjesela drje hako minister financow pschi stajnym pſchiběranju potřebnosćow njezdžiwi.

W Španijskej je w provincji Valenciji cholera wudyrila, kotaž drje so tam hřežde jara daloko rozíčkerila njeje, kotaž pak tam, hdžej wступuje, mnohe wopory žada. Nimalo połojca schorjenych mrěje.

Wolharska. Major Panica, kij běše zbežk pschedzivo wjerčej Ferdinandej pschihotował, bu wot sudniſtwa k smjerczi wojudžený a začeleny. — Wjerch Ferdinand je so z wosebitym zakitom wulkomu strachej wo živjenjo spodžiwnje wukhował. Wón so na kóžbi po Dunawje wjezesche, tu dyri blýsk do schežgora. Wjerch stojesche cyle blízko, wosta pak nje-wobſchłodženy.

Wschelcizm.

* (Pochodzenie w Endzelskiej do katolickiej cyrkwi.) „Ball Mall Gazette”, jedyn z głównych protestanckich listów w Londynie, przed niektórymi niedzielami széhowacu powęseż pschinjese: Zda so, hakoż by rozdżelowoca żółma po rozhorszenych wodach anglikanizmu (endzelskiego protestantizmu) so wała. Psched niektórymi dniami halle széhowasche superior misjoniskiego domu Oxfordskiej uniwersytetu w Kalkutta, Rev. duchowny dr. Townsend, pschikkad duchownego dra. Rivingtona, tiz je pschedstojiczer podobno domu w Bombaj. Wobaj wróczszej so do katolickiej cyrkwi — a někto so powieda, zo su duchowni dr. Totlock, dr. Beasley, dr. Clarke, dotal pięci sławnych „wysokich” cyrkwiach poślani, kajez Chrystusowa w Londynie, Helmsley (Yorkshire) a sw. Jakubowa w Liverpoolu su, do katolickiej cyrkwi so pschijeli. Dale su wot spoczątka póstnego časa nic mienje hacż 100 anglikanów z jeneje jeniczkej fary sewernego Londona do katolickiej cyrkwi zastrupili. W Brightonie, hdżez bę wot spoczątka srijedziszczo ritualistickiego skutkania, liczi so na 500 konwertitow. Redemptoristojo, kotrychž klóschtyr so w tym samym domie namaka, w kotymž je so britisze a wukrajne biblijne towarzstwo założiło, su wscho hromadże na 1000 wośobow do cyrkwi pschiwjedli. — Tak pišaja protestantske nowiny w Londynie.

Pschi possalane.

W cziſle 21. „Serbskich Nowin” namaka so dopis ze Zdżerje, na kotryž 11. cziſlo „Posola” jeno z krótkimi słowami spominasche. W dopisu wobeju časopisow praji so takle: „Zjawny dżak” w 10. cziſle „Posola” njesmę so w mienje wschelskich wobydlerjow wuprajicž, dokelž je so tam podpisany jeno někotryž praschał. Dopisowati „Pschipóslanego” w poslednim cziſle „Posola” meni k tomu: „To z drugimi słowami rěka: „wschitsch katolscy w Zdżeri so tymaj mużomaj za jeju prćowanja w horjeku spomnienych węcach njedżakuja” — czohodla nic, so njeproji.” Dokelž dha dopisowati „Pschipóslanego” skłonźnie meni: „Won z ryżu, hdżez je sprawna wina!” ryżu — jeniczę sprawneje winy dla, a prascham so: Czohodla dha njeje so sada tamnych dopisow, kotruž je dopisowati „Pschipóslanego” „z drugimi słowami” wukladawał, tak wospjetowała, kajez w dopisu wobeju časopisow stoji? Czohodla je so posledni dżel: „dokelž je so podpisany jeno někotryž praschał” — czohodla je so tutón dżel wuwołstajil? Njecham tež njepěkný bycz a myssl, zo nic z wotpohladom. Dospolna je kritisca sada w dopisu wobeju časopisow jara zrozumliwa a wukladowanjo teje sameje z „drugimi słowami” njetrébne. Czohodla dha njecha so wec tak zrozumicž, kaž so ma? Hacż so wschitsch dżakuja abo nic, a w poslednim padże, czohodla nic, wo tym so tola njejedna. W żanym dopisu, nic w „Serbskich Nowinach” a nic w „Posole”, so pschecjivo dżakej samomu nicž nima a so njeje „swętej powedało, zo tón abo tamón teju mużow za dżaka hóbneju nima”; wjele wjac̄ je so prajifo, zo su wośoby, k tomu wopłane, so dżakowałe. „Kscheſčanska luboſć” njeje potajkim nihdże ranjena; jenož podpisarzej „zjawnego dżaka” bu wozjewjene, zo njeje w mienje wschelskich činiež moħl, schtoż je čzinik, dokelž njeje k tomu żaneje porucznoscze miel. Potajkim zosudzi so dopisowarjowe wukladowanjo tamnejše sadys tež hako cyłe w opaczne.

Jurijs Vjedrich, schulski vikar w Zdżeri.

¶ Wuc̄owarjam do Oberammergau-a poruc̄am⁹ knižku „Führer zum Passionsspiel in Oberammergau für das Jahr 1890“ — 4. wudac̄o, z nałkada Leo Woerl-a we Würzburgu.

Naležnosće našoho towarzstva.

Sobustawy na lato 1890: kk. 363–365. z Kanec: Pētr Libš, Hana Šołćina, Madlena Naglowa, 366. 367. ze Žuric: Jan Pjetaš, Madlena Cyżowa, 368–372. z Wotrowa: Marija Ryćerina, Mikławš Linart, Michał Wjenk, Michał Wušanski, Michał Brauer, 373. 374. z Baćonja: najeuk Pētr Wjenka, Jurij Lipie, 375. Marija Heśina z Kukowa, 376. Mikławš Bžedrich z Budyšina, 377. Mikławš Liesnar ze Smjerdzaceje, 378. Jan Šmitk z Radworja, 379. Marija Fórmanna z Lutowca, 380. Michał Nawka z Młtkec, 381. Marija Schäfrichec z Dzjerze, 382. Jan Kilan z Kamjenej, 383. Jakub Wičaz z Prawoćic, 384. Mikławš Błažik z Ralbic, 385. 386. z Konjec: Khata Kowar-kowa, Madlena Hawkowa, 387. Mikławš Bětka z Nowoslic.

Sobustawy na lěto 1889: k. 634. Jan Kilan z Kamjenej.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 105,053 m. 50 p.

K česci Bożej a k spomocni dušow su dale woprowali: z Haslowa hako džak najswejciej Wutrobie Jězusowej za dostatu pomoc 3 m., k wopominieću zemrtej H. D. z K. rodženje K. z L. H. 20 m., H. R. z Wotrowa 3 m.

Hromadzé: 105,079 m. 50 p.

Na nowe pišcele do Baćońskaće cyrkwy: Dotal hromadže: 4697 m. 59 p. — Dale
je woprował: r. 1 m. — Hromadže: 4698 m. 59 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,749 m. — p. — Dale wo woprowali: njemjenowana 50 p., k wopomnjeću zemręte H. D. z K. rodz. K. z L. H. 10 m., njemjenowana z R. ze słowami: „Światy Józefie, proś za nas!” 1 m. 50 p.

Hromadze: 19.761 m. = p.

Na wypadek Nowego Zakonu

su darili: M. K. z Kh. 50 p., P. Malachias w klośtrze Marijnej Hwězdźe 7 m.

Za serbski seminar w Prazy: M. R. z Wotrowa 5 m., H. R. z Wotrowa 5 m.

Za Zdżerjanskich wupalenych su darili a w redakcji „Katholskoho Posola” wotedali: njemjenowani z Budyšina 1 m., P. Tadej Natuš, administrator w Róženče 10 m., M. Zmij ze Židowa 2 m., Hasłowska gmejna přez gmejnskoho předstojičera Leňa 13 m. 10 p., Jurij Lusčanski, præses serbskoho seminara w Prazy 5 m., knježna G. z Budyšina 50 p. — Pola far. adm. M. Žura w Radworju su wotedali: Radworska gmejna 60 m., H. L. 3 m., k. Bart, kapłan při dwórsk. cyrkwi w Drježdánoch 2 m., k. rečnik Mütterlein w Budyš. 3 m., Kamjeňčanska gmejna 52 m. 50 p., Bronjanska gmejna 51 m. 50 p., J. S. z R. 1 m., W. Wobzyna 8 m., H. Paulinus, zamkar w Budyšinje 2 m., kathol. Bjesada w Jasenicy 20 m.

Zaplać Bóh wšěm dobroćerjam!

Pschedawanjo ſijow.

Létušče žně na tachantských polach, hoko pschenica, rozka a wows, maja so pónđzelu 7. jufija wot 3 hodž. na pschedadžowanjo a za hotowe pienięży zjawnje pschedawac̄ po wumienjeniach, kotrež so do awkcije wozjewia. K tomu so kupcy pschedrošuju. — Zhromadženje je na flincowej droži zadý smola- noho domu (Bichhaus).

Schtwórtk 31. julijsa pónđje procession z Budyschyna do Rumburga. Nano w 5cijich je Božja mischa w Budyschinje. Větska wuwostanie nazýmu procession do Filipsdorfa, dokelž so jich jara mało na tym wobdzeli. Do Krupki so pónđje, kaž hewat. **J. Schere.**

Eżiżież Smoleriec luuhiżiż reżenje w mazgieżnym domje w Budvşčinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prę nju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihafni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Metodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 14.

19. julija 1890.

Lětnik 28.

Lětusche žně.

Žitne žně su w tymle tydzenju drje w cyklu serbskej Lujic so za-
pocjałe. Lohke syčezenjo njebudže, dokelž je žito z wěsítkami a mnogim
deshezom so lehnylo, tam a sem leži kaž do zemje zwalkowane.

Krasne žita, kotrež našteo najbohatšche žně lubjachu, su však z mořtu
tójskto czerwile, tež su na mnogich polach so wocjka (foglica), schmica a
druga njerodž nad rožku, kotaž je do zemje zbita, dobyle; tola žně drje tohodla
trochu spokoja, wosebje hdyž budže nětko rjane wjedro wususchenjo pscheroscze-
noho žita spěchowacž. Tež pscherica a wosebje našteo krasne stoja.

Schtož deschcžowanjo nastupa, dha je so hacž na posledni tydzeni stare
prawidlo dopjelnilo: Hdyž na Medarda (8. junija) deschcžuje, budže 6 nježel
pospochi deschcž. Pieč nježel hacž do 13. julijsa smy nimale kódy džen deschcž
meli. Z tym běchu synowne žně jara wobczęzene a suscheny džeczel bu tam a
sem cykle skazeny, dokelž běchu sebi množi přiedawski suchi čas pscheroczačali.

Bóh dal, zo by rjany čas nětko dale traš, zo výchu nazymne a našteo
plody so dobre domšhwocž hodža!

Z Čech písaja, zo su najebacž dolše deschcže tam a na Moravje lěta
krasne žně. Pschericžne zorno so bohacze našadžuje, žita so tam tež bělicž
poczinaja a jecžmjen ma klosy, tažkichž wot wjele lét wjac njeponinaja. Tež
rěpa, džeczel, wotawa rjane stoja. To je tam za rólníkow cžim hóle zwjeselace,
dokelž ju tam wjac lét schpatne žně meli.

A tola tež lěta (taž z cyla wjac nic), njemóže so ratař na swojim zbožu
prawje zwjesečiž, písaja češke nowinu „Cech“: „Byrnje rólnik lépje wšcho
zdžetek a do bródnjom zwozył, dha tola wo plodu joho potu a prých budže
rozsubzecž cykle něchtó druhí, kž njeje byl ani žně ani mlócežil, a tola z ró-
lnitowoho džela a kubla so derje živi.“

Tónle cykle něchtó druhí je njekšhesčanskí spekulant. Pscherpscheda-
warjo a spekulantojo wobnježeja wici, woni postajeja placizny, a chce-li wobohi

rólnik tworu wołbyč, dýrbi ju dac̄ za placžiznu, kotrež woni chcećja, hewak ju njewotbudže. Žda so cyłe pijselcy mjenuju: z cužym potom, z cuzej krewju so formja. Čim bôle so jim to poradži, čim bôle su woni sami mjez sobu pschezjene a čim mjenje zas rólnich mjez sobu. Spodžiwna węc je, zo rólnich pschezjenoscze, solidarnoscze (jedyn za druhočo a wschitcy za jenočo) naruknycz njechadža. Tale skóržba je mjenje bôle wschudże, a zaweſeże by za ratarjow wjele lepje bylo, hdj bychu tak hromadže džerželi, kaž jich cžwilowarjo, spekulanci, kotsiž so we wschém zryča, prjedy hac̄ jednaja a potom pschezjene jednaja.

Hisčče hórje hac̄ mjenišchi spekulantojo začhadžaja žitni wulkokupcy abo bursianojo a žitni lichwarjo. Tich pocžinanjo móže so pschirunacž z bjezbóžnymi skutkami najhórszych rubježnikow. Ludžo, kotsiž ani smužki kraja swojeje njemenuja, čahnu najwjescihi wužitk z cyłych quadratnych mili. Z trébnymi pjeniezami dość zaſtarani zwiążają wulkokupcy mjez sobu zwiążk, kotrež „rink“ mjenuju. Tak je we Winje so wowsny rink tworit, kotrehož sobustawcy su nimale wschitcy židža. Tich plan je tutón: Wows płaczí rětſle w měsacu juliju 10 schěsnakow 50 krejcarjow za dwoji centnar (200 puntow), tola wows na dodawku w nazymnišchim času bu wujednanym na 6 schěsnakow 40 kr. Lichwarjo pak běchu hižo psched tym wschē nahromadny wowsza za 6 schěsnakow pokupili; nětko potajkim z podroženjom płaczizn nimale 80 procentow dobýwaja (!) Tatkou pocžinanju njeſchecžanskich pijselcow měle zakonje zadžewac̄.

Němcka podobny njeporjad tež znaće. Trochu pak je cžinjenju wulkokupcow zadžewane z postajenjom zaſtitowacoho cka, kotrež bu runje z tym nuznje trébne, dokelž njeſmerny dowoz wulkajnoho žita (z Ameriki, Wuherſkeje, Rusſeje) naſche wiki cyłe poduſycz a naſchich ratarjow zahubicž hrožesche. — Kaž piſaja, budža lětusche žně w Americh a Wuherſkej khetro ſlabe.

Katholska chrkej w Abyssinskej.

(Poſtraczowanjo.)

III.

Hacžruniž bě biskop kraju wopuſčeciež dýrbjal, dha so tola katholska chrkej dale rozſcherjesche, woſebe v kraleſtwje Tigre pſchez njebojazne pređowanja narodnoho mějchnistwa, kotrež bě ſebi Jakobis hižo wočahnył. Schthri provincy ze 150 wosadami čakachu jenož na wróženjo biskopa, zo bychu so wot ſchisma wolrjekli. Hisčče zbožowniſcho běchu pola ſplaha Bogos, kž ſriedž połnócných ažhiopſkých horow (alpov) bydlefše, a něhdže 9.—10,000 duſchow licžesche. Tutón lud je politich njerotwiſny wot Abyssinskeje, tohodla mějesche wjach swobody. Hižo bě tak daloko, zo chyſche lud iſlám pschivzacž; tola miſſionaram so radži, nimale cyły ſplah zas za kſchecžanstwo dobycž. — Wózry potom powoła kral w Tigre zas Jakobisa do wólcnoho kraju, a lozariftoſtwe so zas w Gondar zaſydlíchu. Tola měrny čas dołho njetrajesche. Člowjek z nizkoho naroda, z imenom Rasas, běſe z čjriodu zbezjanohho rubježnoho ludu kraleſtwa Amhara nadpanyl, a knježicžerja Ras Ali-a, tiz bě so hižo halo negustu wulkowacž dał, z tróna storžil a moril. Z tym pak so wón njeſpokojí. Wón chyſche tež kralow w Tigre a Schoa zahnač. W Schoa so jomu to z lohka radži. Tamny kral Sella-Selase běſe zemrěl

a knieješče nětk anarchija w chým kraju. Hako nětk tutón wjerch z Amhara z wójskom pschičahny, jomu hnydom wshitec mjez sobu njepschecjelsch wjerchojo pschipadnchu a pschipóznachu joho hako neguscha. Tola Tigre so mócnje wobarašče. Kral Ilbie staji sylne wójsko pschecžiwo njomu a 10. februara 1855 pschińdze k surowej bitwje, w kotrejž bu Ilbie zbita a dwaj dnjej potom nuzowany, zo Kasasa, kiz bě so pod mjenom „Theodorus II.“ hako negusch Äthiopiskeje wot abunu žałbowacž dał, hako tajki pschipózna. Nowy kejzor bě tute mieno tohodla pschiwzał, dokelž bě Theodorus I., negusch w 11. lětstotku, jara pobožny a mudry knieježicér był. W abyssinskich legendach bě wěšczené, „zo tutón knieježicér pozdžischo zas na swět pschińdze a Abyssinsej staru krásnoč zač dobudze. Muhamedanismus so wukorjeni, na murjach Jerusalema so swjaty křich postaji a na tamnyh swj. městnach kralestwo Israeł, taž je w czasach Salomona wobstało, zas założi.“ Dokelž běše Theodorus pschez podvěru abuna na tutón trón pschichoł, žadasche nětk abuna wot njoho hako wopokaz džakownoſeže wuhnacž katholickich měchnikow. Tola kral Ilbie, hacžrunje wot neguscha wotwismy, jich khróble zakitaſche a wujedženjo žadanja schismatiskoho biskopa bu tón krócz wotwobroczené. Kejzor Theodorus sam njebě pschecžiwo křesčjanstwej samomu, dokelž wón hnydom po nastupjenju swojeho knieježestwa pohanski splash Walogallasow, kiz w naranshej Abyssiniji bydlesche, nuzowasche, křesčjanstwo pschiwzacž. Tola katholicko wón hibžesche; dokelž bě sebi wotmyšlik, zo wšchě wotschęzepki abyssinskeje cyrkwe zjednoczí. A njezbožu běše, pohnuwany wot abunu, horjeka naspomnenu sektu „Kara“ wuzwolis, kiz njeſte ňajswjetſche bludy, a hako krajnu wěru postajil. Hako tyran wustupi pschecžiwo kóždomu, kiz tutu wucžbu njepschipózna. Měchnik Gebro Mikael (Michał), wucžomc biskopa Jakobisa, wumré 15. augusta 1855 w Wollo marträrskeje smjercze, dokelž bě pschecžiwo tutej wucžbie wustupil. Krótko potom pschińdze hischeže zrudniſche domapytanjo za katholiku cyrkvi. Boh w swojej njewuslědzitej radže wotwoła přenjoho pastyrja, biskopa Jakobisa, ze swěta. Hizo druhí krócz zas do Massaua wuhnath, wrócił so wón tola zas do äthiopiskich horow, zo by swojim wosadom bliże był. A tam wumré nahle na slónčinu khoroscž. Toho wopominječzo čeſczi so w Abyssinsej wot thysacow, kotrejž je wón zas k prawej wěrje dowiedł, hako swjate. Ale tež pola schismatiskich stoji Jakobis hač do džensníshoho dnia we wulkej čeſczi, mjenuje so wulki abuna Jakub. Tež protestant Munzinger Pascha, hdyž wo skutkowanju katholickich missionarow powěda, praji wo nim: „Toho woſoba, kiz bě bjez wšchitkoho poroka, nuzowasche kóždoho k najswjetſchej čeſcžownoſeži a joho nadobny charakter tež nad njeſtcheczelemi pschemoc dobu“.

We běhu 10 lět pschińdze abyssinse biskopstwo porjadu na biskopow Biancheri (1860—64), Bel (1865—67) a Delmonte (1868). Posledni zemrě hido za lěto a nastupnil bu biskop Touvier, kiz hač do lěta 1888 abyssinse cyrkvi nawjedowasche. Wo nim so hischeže wjac spomni. — Dyrběli sebi myſlícž, zo po tajich zrudnoſežach so horliwoſcž za katholiku cyrkvi pola wobydlerstwa zhubi. Tola tomu njebě tak. P. Goffinet, belgiski jesuit, kiz 1868 jendželske wójsko hako pólny duchowny do Abyssinseje pschewodžesche, njemože pobožnoſcž a poccžiwe zadžerženjo katholikow dosz wulhwalicž. Wón bě po 200 lětech zas pření missionar z riada jesuitow, kiz tute krajiny nastupi. Někotre lěta předy toho pisacze äthiopiski wjerch Gotcho do Roma a proſchesche, zo bychu jim zas jesuitow hako professorow pôſali.

Psłgi tym chcem na wójnu a jeje pschicżiny spomnież, kotrąž Jendżelsska 1868 pschecżiwo Abysinskiej wiedżesche, a kotrąž lejżora Theodora z tróna stoczi. Wobdaty wot njeswědomithch radżicżerjow, bęsche wón katholickich missionarow, kotsiz drje jomu wérnoścę prajachu, tola pak za joħo zbozo na kózde waschnjo skutkowachu, z kraja wuhnał. We nowischiim času mējeſche lejżor też wiktowanja dla z europiskimi wjerħami zwjazki. Ale hako thran, kajfiz bę, wón na waschnja zadżerżenja pschecżiwo taifim wukrajnym zaſtojniskam njeſedżbowasche. Tak bę też jendżelſtſho konſula, kiż pola njoho Jendżelſtu zaſtupowasche, w rječazach do jaſtwa cżiſnij, dokoł sebi myſlesche, zo je tuton pschecżiwo njomu čeſeż někał ranik.

Tole sebi Jendżelſka lubicż dacż njemóžeſche a pschitowędži jomu 1867 wójnu. Negusich drje też tkhettre wójſko na nich pósła, ale joħo knieżeſta móc bę hiżo poſlabjena, dokoł bęſchtaj so kralej w Schoa a Amhara nje-wotwiſnaj sejiniſloj a jomu poſkuſħnosę zapowěloj. Hdyż něk 16,000 muži sylne jendżelſke wójſko 18. januara 1868 z Zulu pola czerwienoho morja do kraja zaſtupi, wuzichu woni pschiležnoſć, wot thranſkoho neguscha so wuſwobodzież a stupiſhu na ſtronu joħo njeſcheczelow. Ma 13. haþryla 1868 pschedobu jendżelſti general Napier twerdżiżnu Magdala, a w bitwie zhubi Theodorus trón a živjenjo. — Haċzruniż bę joħo kniežerſtwo katholickiej cyrkwi jenož pschecżehi pschinjello, dha joħo smjereż tola hiſčeze wobſtañnej mér njeſpoda.

Z Amhara a znutſkowneje Tigre wuhnażi, wobročiſhu so missionarojo Ċ ranju. Haċzruniż bęchu katholicki missionarojo wupoſazani, dha tola narodny abyſſiński mēſchnik woſady w Axum, Adua a Gondar kradžu wobſtar, a namaka jich kruhy we wérje, mjez nim i namakachu so ſobuſtarow lejżorſkeje swójby.

Bózzy po smjerezi neguscha bę zas wójna mjez abyſſińskimi wjerħami wudyrka. Kral Jan w Tigre a Gobazie, kral w Amhara, czechnejſchtaj pschecżiwo ſebi, dokoł chycsche kózdy lejżorſki trón naſtupicż. Kral Jan bę drje najprijedy napſchecżo katholikam so hako pschecżel poſazał, tola, hako bę Amharskoho krala, kiż bę katholikow zaſtupował, w bitwie (1871) zbił, bu eyle pschemenjeny. Wón pósła poſelliſto ze 120,000 hrıwnami do Kairo w Egipcijskej na schismatiſkoho biskopa koſtow, Aghanatia, po nowoſo biskopa. We Axum bu wón wot tutoho abuny hako negusħi żalbowanu. Ma to pschepucżowa wón lejżorſtwo a porucji, naſħċiżwany wot abuny, katholikkie cyrkwie a klóſčtrę potorhač a nuzowasche katholikow Ċ schismatiſkej wérje. Joħo wojacy na tuthym pucżowanju wonjecżerſiħu ſamón row biskopa Jakobisa. Nimale wſħiħi duchowni, kotsiz njeċżeñhi, wumreħu marträriſſeje smjereze. Tola też pschecż hrožacu smjereż so katholicki mēſchnik zaſraschiż njeđa. P. Duflos poda so w lécje 1874 ſam fe lejżorzej, a tak wjele wuſtukowa, zo ſo missionaram wſħelake kubla, kotreż bęchu so wzalear, zas wróčiſhu.

Biskop Louvier bę żno prijedy njoho ſpýtał, ſo zas do ſrjeđiżny aħħiopiſtich horom podacż. Jomu ſo w lécje 1872 radji, zo z dwemaj mēſchnikomaj hacż do Amhara pschitidże. Tudy namaka, zo bę ſo katholicka cyrk, byrnje mēſchnikow njemeli, zdżeržała. Lud bę ſo pschecżiwo krajnej eutychiſtej wérje ſtaſil, haċzruniż bę wot dweju lejżorow porucżena. Po dalotim pucżowanju bęchu ſpominjeni missionarojo hacż do měſtor Rassala a Metamna pschisħli, ale tudy buchu wot abyſſińskego zaſtojniska (governeura) spóznači a do jaſtwa ſadženi. Za někotry čas puſħċezeni nježhubiċhi nabdiju

a zbožownje pschiindžeschtaj horjeka spomnjenaj měschnikaj hacž do provincy Koaratto, kotrež je najbohatšcha w Abysinskej. Tale krajina skuschesche něhdyn jesuitam, a wobstoji z tak mjenowanych svjatych kupow a krajinow pola jézora Toma, kiz hacž do sředžizny Abysinskeje wjedze. Tudy bu Dulos hako połnomocny potomník patriarcha z jesuitkoho rjada z wulkej czechezu pschijaty, dokelž bě so tu wopomnječo na katholickich měschnikow lětstotki zdžeržalo. Wot njoho buchu posokojo wot Koaratta na biskopa Touviera píslani z tutym wopisjom: „Hizo dleje hacž 200 let su našchi wótojo na wopyt katholickich missionarow čakali. Woni su zemrěli, bjez toho, zo bychu jich woħladali. Pój, duchowny wótcze, do swojoho herſtwa. Ty je njezranjene namakaš. Ženje njejsmy mocowani byli, wyshnoscž krala a jurisdikciju koptiskoho biskopa pschipóznacž. Džak schitaj swj. martraria Lette-Pietros a svjatych powostankow twojich předownikow, kotrež w našich cyrkviach wotpočuju, je našcha krajina pschech pschez mnicha, wot nas wuzvolenoho, duchownje zaſtarana byla, joho hako vikara katholickoho biskopa pschipóznala, na fotrohož my čakachmy. Ty w cyrkvi w Keburan patriarchalski stol derje zdžeržany namakaš. Wot toho časa, hacž buchu katholickich missionarow wotechnacž, njeje nictó khroblošč měl, so na njón synacž. Měj sobužnosćž z twojimi džecžimi, a dokelž je Boh tebie tak blízko k nam pschivjedž, njeđaj nam we njewědomosći wumrečž, wurubjenym hnadow živjenja a zbožnosće, na kotrež smy tak dolho čakali.“

(Přichodnije dale.)

3 Lujich a Sakskeje.

Z Drježdjan. Joho Majestoscz kral Albert je tutón tydženii w schelske města růdných horow a Voigtlanda wopýtał. Wotjewski pónđelu 5 hodž. 20 min. z Niedersedlitz dojedže z extra-čahom pschez Flöha do Olbernhau. Wottam dojedže dale pak z wozom pak ze železnici a wopýta Marienberg, Annaberg, hdžez pschenocowasche, Schwarzenberg, Aue, Eibenstock, Schönheide, Rautenkranz, Schöneck, Voigtsberg, Oelsnitz, hdžez zas pschenocowasche. Wopýtawski wjerčha Heinricha w Greiz poda so kral dale pschez Elsterberg, Netzkau hacž do Mittweide, hdžez noc ze sředy do schtwórfka pschebu. Schtwórfk popoldnu poda so kral pschez Hainichen do Rožweina, z wotkelž so $\frac{1}{2}$ /9 pschez Mischno a Drježdany zas do Pilnic wróci. Wschudże bu Joho Majestoscz z najwjetschej czechezu a wutrobnjej radoſcju powitanym. Čyle puzowanjo runasche so triumfowomu čahaj.

3 chloho swěta.

Němska. Dokelž smy z horcotu, kotrež je dolho doſež na so čakacž dala, do čichoho měrnoho časa zaſtupili, kotrež so w nowinatſtwe „čjas tisalich kórkow“ mjenuje, nima so wo wysokej politicy wjele piſacž. Wjedžicjerio tuteje su z wjetšha na prýzdninach, zo bychu swoje zefabjene moch zas poſhlñili a wobnowili,nekotři su doma wostali, zo bychu — kaž kancler Caprivi a minister Miquel — swoje prýzdniny na studije wuzili, chcedža so do swojoho zastojistwa čyle zadželacž. Dokelž pak chcedža nowiny tola tež w lězce, w čichim času, piſacž a politila po jich měnjenju wotpočowacž njeſmě, su so tute nowiny na to zložile, sydla jenotslivych ministrow pscheladovacž, hacž su hisčeče krute. A hlej! tu su namakaše, zo tola někotre so trochu

khobłaja. Nětki mają tola nowinų zas něchto piśacž. Tak mjenuja pruskoho ministra železnicow Małybača, tak tamniſchoho ministra znūtskowych naležnoſc̄ow Heerfurtha, tak tež pruskoho kultusministra Goßlera. Schto na nastawach powěſcach wopravdże je, njeſhodži ſo pſchewidzež. Woſebje wo Goßleru piſiec zas z nowa tukaju, zo ſu nekotre joho ſchpatne wuſpechi, na pſchikkad pſchedloha wo zahaczenych pjeniezach jenotliwych diöceſow, kotrež je ſo w ſejmje pſchepadnyka, pſchicžina toho, zo je tež joho ministerſki ſtol zaſtchafeny.

— Wječh Bismarck je zas ſo wuſkuſhowacž dał — tón krócz wot němſkoho nowinarja, wudawaria nacjonalno-liberalnogo „Frankfurtskogo Bur-nala”. Schtož je wječh Bismarck tomu wſcho prajik a dowěriſ, je khetro wiele. Hdy by priedy žadny piſiaczež zjawnoho časopisa ſebi pſchecživo njomu něchto tajke dowolik był, schtož won bjez wſchoho wonoho wo wjednikach něcziſchoho knježerſtwa a tež wo fejzoru ſamym ſebi dowoli, tón by krutoho khotstanja dožiwił. Z rozryczenoſcią z mjenowanym nowinarjom pał je něko tež widzež, zo je ſo wječh Bismarck wo njerowbſtajnosc̄i a bojažnoſcią tamnych časopisow doſež pſchewidzeži, kotrež ſo jomu priedy tak ſwérne zdachu bycz. To ſu woſebje nowinų, kaž „Kölniſche Zeitung“, „Post“ a druge, kotrež do „Bismarkowych nowin“ ſluſchachu tehdom, hacž won w swojej połnej mocy ſtojeſte. Někto ſu joho wopuszczeſte, kaž myſte ſódź wopuszczeja, hdyž ſo tuta podnuricž hrozy. Žim něko wječh Bismarck zaſluženu mzdu za jich njerowbſtajnosc̄ a njeſhwēru dawa. — Wo katholickich nowinach nam njeje znate, zo byhju někto, hdyž je Bismarkowa hwězda zblednyla, do njoho kamienje mijetaſe. Kaž ſu za čaſy joho mocy jomu zmuzicze ſo pſchecžiwale, hdyž běſte trieba, tež najebacž ſudniſkich pſchecžehanjiow pſchecživo nim, tak teſame nowinų tež po joho padze tola joho woprawskim zaſlužbam zdobnu cjeſež a pſchipóznačo ſenje zapowěle njeſtu.

Zendjeſska je w tutych dnjach ſpodziwony ale doſež straſchny ſtrajk po-mela. Poſciſtojo w Londonje hrožachu, zo ſwoju ſlužbu zloža, potaſkim město rubjeznomu ludej zavorataja, jesizo ſo jich mzda njeponietyči a čaſ jich ſlužby njeſchifroſti. Tež zaſtojnich piſci poſcze ſtaſtachu dželacž — ſpróci a pſhemóženi z pſchedolhei ſlužbu; toho runja tež jedyn bataillon wojskow poſluſhnoſcię zapowě, dokelž mają pječo pſchewjele ſtražniſkeje ſlužby. To wſcho ſu džiwnie wuhladu; zo pał tež „mužojo porjada“ ſtrajkuja, to drje je najſpodziwneſte a najhórfſte. Hijo na wukónce tuteje zwady wo wjetſchu mzdu Londonski zbežany lud (pöbel) ūkaſche a by drje ſtraſchnie njeſtutki dokonjal, hdy běhū poſciſtojo w poſlednim woſomknijeniu zas ſo njeđopomniſi a ſwoju winowatoſcię nječzinili.

W Španiſkej je liberalne ministerſtwo. Sagasta dyrbjało wotſtupicž, a je na joho městno konſervativne ministerſtwo pod wjedniſtwom Canovas del Castillo zastupilo. Brénishe je ſebi wjele njeſprawnoſcię a jebanſtwa dowołało.

3 Ralbičjanſteje woſadu.

Schtož ſlyſhimi, jedna ſo pſched hamſkim a wychſchim hejtmanſtвom wo tym, zo by ſo za Ralbičjanſku woſadu woſebita (ſamotna) khorobna kassa (eigene Frankenkasse) założiła. Ta wěc ma wjele za ſo. W naſcej woſadze njeje wjele rjemiſlniſkoho ludu, ale pſchewaži ratarſtvo, ratarſke

dželo pak je najstrowsche; su potajsim wuhladb, zo so we wosadze samej mało żborzych, z tym pak tež mało pjenježnych mudawków namoko, mjez tym, zo sym někto wulki wołrjes sobu podpjerali, hdjež je wjac hremiesznikow, ſkarjow a druhich. Ze założenjom wosadneje kaſij pak wotpadnu tež naschim wjeſnym pſchedſtoſicžerjam wſchelake daloke pucže do klóſchtra, Nowohoměſta a druhich wotležanych wſow.

Hac̄ dotalje je lekarjenjo w Roſbicžanskej wosadze njekatholſkomu lekarjej pſchipolazane bylo. Dokelž pak mamy dweju katholſkeju lekarjow, kofraž niežo dale do naschich wosadnych wſow nimataj, by tola prawje bylo, hdj by ſebi cyle katholſka wosada tež katholſko ho lekarja wuzwoliša. Pofazuje tola nasch čas na to, zo dyrbimy „we wſchěch wěcach“ hromadje džerjež a lekarjenjo khorých njeje jena z naſinadniſiſtich. Wot lekarja wozčakujem, zo by pſchiruznych (domiacych) w prawym času na to fedžbnych činiš, zo ma ſo khor blizkeje ſmjerze dla hnydom ze wſchěmi ſwiatymi ſakramentami na pucž do wěžnoſce doma wobſtarac̄; poſa katholſko ho lekarja je nam to wěſte — a to je wjac winoſte, dyžli wſchitke kubla ſweta; wſchako z clym ſwetom nic jenu njeſmertnu duſchu heſkemu zahubjenju wutorhnyež nje-mózem. Tohodla njež ſebi wſchitey, kotsiž maja do teje wěch rycęc̄, prawje derje rožkladu, zo staroſež lekarja njeplac̄i jenož cžlowiečzomu cželu, ale čaſto tež njeſmertnej duſchi!

Wosadny.

Ze wſchelaſich ſtron namožwiany dyrbju tudj woziewic̄, zo sym zjawny džak w čiſle 10. Katholſkoho Posola w mjenje katholſkich wobſedžerjow w Zdžeri a jich ſwójbnych wuprojil.

Jan Čiorlič w Zdžeri.

Zjawny list na knjeza wučerja **Bjedricha** w Zdžeri.

Česćeny knježe!

Přepokazany, zo naju diſerency za druhich zajimawe njejsu a zo Katholski Posol měſtno njeje, hdjež maja ſo parſonske wěcy wučinjeć, sym hornje napismo wuzwolił. Dyrbjach wſak hiſće tón króć wysoko-česćenu redakciju wobčežować, dokelž Wy moje wukładowanja „tamneje ſady“ w Posole zjawne hako „cyle wopačne“ woznamujeće. Mój přećelo! Štož ja w čiſle 12. Katholſko Posola prajach, je do cyła prawe; dopokazam Wam, jeli žadaće, nadrobnje, tola nič w Posole; tu jo moje džensniše ſłowo poslednje w tych wěcach. — Wy mi porokujeće, zo ja dopisej w „Serbskich Nowinach“ — w Posole mjenujec̄ žadyn tajkoho zaměra njebeše — po ſłowje napreco njestupju. To k prěnjomu moje wotpohladanjo njebeše; ja ſo na to měrjach, ſtož tam „mjez linkami“ čitach; a k druhomu běše to njemóžna wěc, dokelž je džel tamnaho dopisa — w „Serbskich Nowinach“ — tak njezrozemliwy, zo ſo ani přimać njehodži. Tajke njezrozemliwe ſady njejsu připadne, ale nastawaja přecy tam, hjež ma hołe ſłowo město logiskoho wukładowanja zastupić. Moje dedukcije pak běchu, byrnjež tamny nastawk po

slowje njerozdżewali, jara zrozemliwe, nic jenož „interlinearne“, ale tež po slowje, štož „Připóslane“ w 13. čisle Katholskoho Posola dopokaza. — Tohodla dyrbjachu „wopačne“ być. — Prašam so Was jenož skónčenje: „Njebydli dha knjez Córlich wjacý w Zdžeri, zo joho w „Serbskich Nowinach“ pytače, kiž k. Č. ani njedžerži ani nječita?

Waš najpodwelniši

Wjeńka.

Naležnosće našoho towaŕstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 388—390. z Budyšina: Jurij Šeńkeř, Madlena Zyndzina, Hana Rychtarjowa, 391. Marija Rjebišowa z Baćonja, 392. Jakub Rjebiš, gymnasiast w Prazy, 393. Pětr Bjarš z Pančic, 394—402. ze Smječkec: Marija Fulkowa, Michał Symank, Michał Dzisławek, Michał Kudžel, Michał Šiman, Michał Henčel, Míklawš Hennig, Jakub Pjech, Jakub Schneider, 403—405. z Krhoscie: Bernard Krawča, Marija Nowotnowa, Hana Skalina, 406. Mots Bodlink z Worklec, 407. Michał Krawc ze Zejje.

Za cyrkej Wutroby Jězusowej w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 105,079 m. 50 p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: Budyski procession w Baćońska cyrkwi (na swojim dompuću z Rožanta) 30 m. 50 p., N. N. z Konjec 1 m.

Hromadže: 105,111 m. — p.

Na nowe piščele do Baćońska cyrkwy: Dotal hromadže: 4698 m. 59 p. — Dale su woprowali: r. za swječene wěcę 90 p., přez k. kaplana Rězaka w Krhoscicach 9 m., N. N. 6 m., k dorunjanu 51 p.

Hromadže: 4715 m. — p.

Na nowy farski dom w Baćonju: wot Pražskich Serbow 20 m.

Hromadže: 76 m. 50 p.

Za cyrkvičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,761 m. — p. — Dale staj woprowałojo: njemjenowany ze słowami „Swjaty Józefje, proš za mnje!“ 1 m. 50 p., N. N. z Konjec 1 m.

Hromadže: 10,763 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił k. P. T. N. w Roženče 4 m. 15 p.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 m.

Za Zdžerjanskich wupalenych su darili: Hašic swójba ze Zajdowa 5 m., z Njebjelčic 6 m. 50 p., A. Z. z Drježđan „mały přinošk za Zdžerjanskich wbohich wotpalenych“ 3 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Wozjewjenjo.

Towaŕstwo Serbskich Burow w Njebjelčanskej wosadže změje **njedželu 3. augusta** zhromadžiznu w Kralec hosćencu w Njebjelčicach. Wo bohaty wopyt prosy

předsydstwo.

Předěsňčenik, kotryž je něčto na domapýtanja ſwj. Marije w Žiževištec korečmje w Hasslowje zabývajſhi ſtojo woſtajíſi, móže ſo pola redaktora w Budyšinje žas dostac̄.

Cejštej Šmolerjec knižičiſtečežernje w macežju domje w Budyšinje.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi lětne na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwiazkom do domu
slany 2m. 25 p.

Studowy czasopis.

Wudawany wot towarzystwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 15.

2. augusta 1890.

Lětnik 28.

Swiecizna najdostojnisschoho knjeza bisłopa dr. theol. Ludwika Wahla w Kölnej.

Z Drježđan piša tamniški cyrkwiński list wo konsekraciji abo swie-
czenju nowoho bisłopa dr. theol. Ludwika Wahla:

Konsekracija najdostojnisschoho knjeza bisłopa, kotaž so njedželu 20.
julijsa w domje w Kölnej sta, wotbu so na najpyšnisscho a najhordoz-
nischoo. Hdyž bě najdostojnisschi knjez rano w kapali archibiskopskoho hrodu
professio fidei Tridentinæ (tridentske wertywuznaczo) wotpožil, poda so čajah
 $\frac{3}{4}$ hodž. do wulkotnogo domu pschi zwonjenju joho krasnych zwonow. W pre-
nim wozu wjezefce so najdostojnisschi knjez konsekrator, dr. Filip Kremens,
archibiskop w Kölnej, z nowym knjezem bisłopem, wobaj ze swoimaj
kapłonomaj. W széhownachm wozu běchu ff. swiecizach bisłop dr. Fischer,
domprobst dr. Berlage, generalpräses katholickich rjemieslniskich towarzistwo
Schäffer a drugy. W cyrkwi pschiachu metropolitaniski kapitel, sobustawy
domowoho duchownstwa a měschniškoho seminara, něhdje 100 duchowni, naj-
dostojnissich knjezom bisłopom. Knjez archibiskop bě čerwieny purpur woble-
czeny dla swojego dostojsztwa hafo legatus natus, drugy bisłopja a prälatojo
violetny talar. Hdyž bě generalny vikar dr. Kleinheit archibiskopej swiecizenu
modu posicjal, poda so wulkotny čyah do kapale na swiecizschoho sakramenta,
hdyž so pschitomni pomodlichu, a potom k wulkemu woltarej (do wysokoho
khora), hdyž archibiskop na swój trón zestupi. Hdyž běchu bisłopja swoju
bisłopsku draftu so zwoblekali, zapoczą so swiecizska swiatocznosć, kotaž do
najswiatocznissich katholickich wobrjadów słuscha.* Wschitkich hluboko pohnu-

* Ritus konsekracije bisłopa je „Katholicki Posol“ w čísle 6. lěta 1876 na-
drobniye wopisał. Besče to po swieczenju njeboh bisłopa Franza Bernerta w Litoměricach.
Red.

waſche, hdž nowoſwječený biskop, pſchewodžany wot affiſtowaceju biskopow, pſchi ſwiatocžnych zynkach kħwalbnoho kerluſcha Te Deum preni kręž z mitru a ſtabom po wulkotnym domje kręčeſche a zhromadženomu ludej biskopſke požohnowanjo wudžeſeſche. Thſach pobožnych běchu tu zhromadžene; pobožnje ſo wſchitc hlaſachu, zo byhu požohnowanjo nowoho biskopa doſtaſi. K wulkomu wołtarnej ſo wróčiwiſti wudželi nowy biskop hſiſcze jónu wótko ſpěwajo požohnowanjo, na czož ſo czaſ w tym ſamym riedze, w kotrymž bě pſchiſchoł, zas z cyrkwię poda. — W katholſkej towarzchni na to najdostojniſhi kniež biskop zbožopſchecza ſwojich pſcheczelow a czeſczejowarjow, w Kölne pſcheywachych, pſchija. Mjez nimi běchu woſebje někotři duchowni, kotsiž běchu předy w Sakskej a někto zas w Köljnjanſkej diöceſy ſtuſkuja. — Swjedzeſka hoſćina w archbifkopſkim hrodze zhromadži kniežow biskopow, kanonifow a někotrych druhich měſchinikow. Za hoſćinu archbifkop nowoho biskopa z krasnej ryczu ſlawjeſche, na czož tutón hļuboko hnuty ſo džakowaſche. Pſchez 80 zbožopſchecjachych telegramow wot wſchelakich nahladnych woſobow, tež wot pryncow a prynceſinow naſchoho kralovſkoho domu, bě ſo kniež biskopej do Kölna poſlalo. — Dokelž je kniež biskop Wahl doſhe ſéta centralny präſes ſakſkich towarzſtow katholſkich rjemieſlnikow był, ſu tute towarzſtwa w Němſkej na požběhnienu ſwojoho wuſtojnnoho wjednika tež woſebith podžel brake. Bifkop Wahl běſte tež pjak do Kölna pſchijewſchi tam hnydom do katholſkeje towarzchnje ſo podaſ, hdžež hako hoſć generalnnoho präſesa Schäffer a bydlesche. Tannische towarzſtvo běſte pſchi cyrkwinſkej ſwiatocžnoſci ze ſwojimi khorhovjemi pſchitomne. Hido ſobotu wjeczor pocžeczi ſpěwanski khor rjemieſlnikow najdostojniſchoho hoſća ze zaſtaniczkom a njedželu wjeczor pſchijotowa jomu we wulkej ſali ſwojeje towarzchnje pſchijn ſwiatocžnoſcz. — Wſchelach pſchedſtoſiczerjo rjemieſlniſkoho towarzſtwa z Rheina a z Minden, Amſterdama, Düsseldorf, Gelsenkirchen, Neuwieda a t. d., tež zaſtupnikaj z Drježdžan a Lipſka běchu pſchitomni. Tež na 60 duchownych bě nowoho biskopa pocžeczi pſchijidlo. Po ſwjedzeſkim ſpěwje poſtrowu generalny präſes Schäffer knieža biskopa a ujenowaſche joho dženſniſchu ſwjetciſizmu jedyn z najradostniſich podawkow, kotryž je towarzſtvo doživilo. Towarzſtvo móže ſo Bohu džakowacž za tu hnadu, zo ſtaj někto dwaj tak wuſtojnaj towarzſtwa katholſkich rjemieſlnikow (dr. Gruscha we Winje a dr. Wahl w Drježdžanach) na najwyſiſche doſtojniſtvo požběhnenaj. Šlawje, kotraž f. Schäffer wunjeſe, wſchitc horliwje pſchibloſowachu. — Kniež biskop Wahl na to z wubernej ryczu woſmolwi rozložujo wažnoſcz a žohnowanjo tuttoho towarzſtwa, woſkručezo ſwoju wulſu luboſcz k towarzſham, kotraž tež někto njepſchecstanje, kotraž je w biskopſkej ſwjetciſiznie wjele bóle tež ſama woſebitu ſwjetciſiznu doſtaſi, dokelž je wón na ſwiatocžne praschenjo: „Chcesh kħudym, puzowachym, czubniſam a wſchém potřebnym mojho ujenia dla luboſciw a ſmilných bęć?“ z cyfere wutroby woſmolwi „Volo!“ „Cheu!“ Na koncu ſwojeje rycze wudželi kniež biskop zhromadženym biskopſke požohnowanjo.

W Drježdžanach je najdostojniſhi kniež biskop Wahl njedželu 27. julija preni ſwiatocžnu pontiſiſalnu Božu uſchu ſwjetciſi. Tón ſamý džen wjeczor běchu wſchē katholſke towarzſtwa w Drježdžanach najdostojniſchomu kniežej w ſali katholſkeje towarzchnje wulkotnu ſwiatocžnoſcz pſchihetowale. — Boh požohnuj a poſyli najdostojniſchomu knieža za czeſke a wažne zaſtojniſtvo na doſhe ſéta!

Arch-abt Maurus Wolter †.

W klóschtrje Beuronje w Hohenzollerskim wobsedženstwie wumre 8. julijs arch-abt Maurus Wolter. W jeho klóschtrje bě hischeze pchéd krótkim pruski kultusminister Gožler, kotoruž so zarjadowanjo, rjad a wuspěchi tutoho klóschtra walczsnye řeđobachu.

Ze smjerczu swojoho abta je kongregacija w Beuronje swojoho wóteca žhubila, muža, kotoruž so jej narunacž nježodži. Pschetož mało człowjekow mali dar zarjadowanja a wobkneženja kaž zemréty mjeſeſche.

Maurus Wolter bě rođený w Bonje. Joho starschej běštaj tam czescezenoj mjeſeſenai, kotorajž khetru čzrjodku swojich džecži w Šenjezowej bojoſczi a krucje wocžehnjeschtaj. Pieczęt synojo z tuteje swójby buchu měščnich, a to tſjo benediktino, jedyn jesuit, a jedyn je hischeze farar w Kessenich. Tena ſotra bu klóschtrſka knježna.

Maurus Wolter narodži so 1825, doſčahny potajkim starobu 65 lét. Čas živjenja je wjese, jara wjèle ſkutkował. Po ſlawnych studijach zaſtupi 1849 do ſeminara w Kölnej a bu 1850 měščnik; 1856 pučzowasche do Italſkeje a zaſtupi tam w Peruggia do benediktinskoho rjada. Pobhywſhi w klóſchtrje ſvj. Pawoła w Romje, wobzamlny, zo čhe benediktinſki rjad w Němſkej zaś wobnowicž. Doſtarwſhi k tomu požohnowanjo Piusa IX. naſtupi najprijež z někotrymi bratrami pobožne pučzowanjo do ſwiatohho kraja. Na tuthym pučzu zetkachu ſo z wjerchowku Rhatyrnu z Hohenzollern, kotorajž bu zaſitarka jich zamýšla. Z jeje pomoci doſta ſo jim rozpadaný augustiniſki klóſchtr w dónarovnym dole w Beuronje (1863). W krótkim čaſu psche-wobročidu bratsja tule puſćinu do paradiža. Pius IX. pozběhny dotalny priorat na abtownju a 20. septembra poſwjeſži kardinal Reisach priora Maura na abta. — Pruski kulturkampf znicži tule mtođu kwečku hijo por lét poždjiſiho. Bratsja pobučhu ze swójimi abtom 4 léta w Tyrolſkej, potom pschepoda ſo jim klóſchtr Emaus w Praži 1880. Skóńczenie 1887 ſměđbachu ſo po zvěhnenju zakonja pschečiwo klóſchtram zaś do Beurona wróćicž a bamž pomjenowa abta za arch-abta.

Maurus Wolter bě rjadník po wutrobje Bože, pobožny, pokorný, ſprosty, ſwérny a sprawny, walch lubowaný wot wſchitkých. Wón běſche jara wuežený a jeho najwjetſche dželo, wulfad psalmow „Psallite sapienter“, w 5 zwjazkach zdžerži jeho wopominječo kaž tež klóſchtr (5), kotrež je wón założil. R. i. p.

Dopomijenki — wopomijenki.

(Pofročzowanjo.)

Praha leži z wobeju bokow rěki Vltawy* w nimale hlubokim dole. Po bokach ſu hórkí a hory, tak ſo je město z džela po runym, z džela na hókiwiznach a hórkach twarjene. Wujězd je tohodla nimale čežki, za to pak pohlad na Prahu z Hradcina, z Belvedera a z druhich hórkow nimomery krasny, hoi wulkotny, tak ſo móže ſo jeno hischeze Neapel, Konstantinopol a Stockholm w tuthym naſtupanju z Prahu runacž. A ſtož tutón napohlad hischeze zaſimawſhi čini, je to, ſo ma Praha jara wjèle, ſnadž blízko ſto

* Čeſki: Vltava, němſki Moldau. Samſuny koreň je: Fulda — tež tam ſu učhdý Slowjenjo bydlili.

wieżow, które z wieticha pschi chrkwiach, z dżela też same stoja. Dla mnogoszcz wulich rjanych chrkwiow, zemianskich hrodow, drugich zjawnych a privatnych twarbow, nad kotrymiz wschemi starosławny fejzorski hród z domom swiatoho Vito na wysokim Hradčinje knieži, smě so Praha woprawdze „złota“ mjenowac.

Je-li hižo żwonekowny napohlad tutoho starohto města, w kotrymž su něhdý česich kralojo a nemcy fejzorojo sta lét kniežili, kódomu dośće zajimawym, je to hischeze bôle tomu, schtož je tam lědma dolho pschebywał.

Léta 1873 swieciesche fejzor Franc Žózef I. pjezadwacecžiletny jubilej swojoho knieženja. Psihi tutej skladnosći bě wjezor Praha wobswělensia. To bě woprawdze fužlarški napohlad, myslu sebi, zo so lědma žane druhe město runje k tajkomu rozwileniu lepie hodži, džili Praha ze swoimi po hórkach a horach roztwarjenym chrkwiemi a hrodami.

Hacž bych po jednotliwych węcach nadobnje pisał, wo tym sam dweluju, dokelž by tón, schtož z najmiejenscha jónu Brahi woħlaďał nijeje, sebi psihi tym lědma schto prawje pschedstajicž moħl. Węzo su nas mnozy serbscy krajenjo w Prahy woprytowali, ale poměrnje je jich tola jara mało. Tuž chcu jeno to, schtož budže też tak zrozemliwe, z krótka naspomnicž.

Hdyž běch hischeze mały hólčec, zo prěnje lěta do schule khodžach, bych najwjac̄ časa psihi womey pschebył, kiž by mi druhdy wchelake rjane węc a wecki pokazowała a zawescze tež něshco — dala. Tak wém so dopomiež, zo mějesche jara rjane, ze wschelakini swětkym a pisanym slobornym grotom wudebjene pjero, kajkež kniežnih w klóschtrach dželaja. Husto by mi swiecžatka pokazala, kotrež mějesche we starých derje wopšimanych kenschach knihach. A mjez tuthmi bě tež jene, kiž swiatoho Jana Nepomuckeho pschedstajesche. Węzo tehdom sebi hischeze na to myslík njejsym, zo budu něhdý tež ja tam pschebywacž a studowacž, hdjež je tutón wulki swiaty měschnik a marträ studował, skutkował a tak sławnu swiatu smjerež wumrēł. Tola cyrkwinse hodžiny abo modlitwy na swiedżenj swiatoho Jana, kotrež běchu w njeboh wownejni knizy, so mi hižo jako hólčec spodobachu, pschede wschem rjany kerlusč, kotryž joho młodoscž wopisowasche. Käk zajimawje, kāk radostnje mie to pschedwza, hdyž pozdžischo w Prahy na „Pohōdelcu“ sausne swiecžo swiatoho Jana jako wulku kamienitnu statuu woħlaďach a so hnydom na njeboh wownku, jeje pisane swiecžatko a stare wopšimane knihi z kerlusčom na swiatoho Jana dopominc!

Pomnikow swiatoho Jana je w Prahy wjac, najlepši drje je bronzowy na starym moste, hnydom tam, z wotkelž bu swj. Jan něhdý w noč do Wołtawy stoczenij. Toho žiwienjo a smjerež stej znatej, tuž směm wo tymi mjeleczecž, jeno to chcu naspomnicž, zo so swj. czelo z njezranjenym jazykom, kiž je potajistwo swiatej spowiedże z taſkej swetu zakhować, we wulkim drohim kaschczę ze samoho kowanego siera w domje khowa. Hischeze džensa pokazuje so tež joho jaſtwo, cyle czmowa džera, we starym džele kralowskoho hrodu.

Swiaty Jan Nepomucki je wěscze jedyn z najznaczischi a najlubožnišich swiatych. Tež pola nas drje bě předy lědma žana cyrk, w kotrež by joho swiecžo njebylo. Czohodla su je w naschimi časzu tu a tam wotstronili, to mi zrozemliwe nijeje. Tež na mostach maja husto joho statuu, kāk w klóschtrie S. Marijnym Dole. Wosebje swiatoczny je hischeze tež dženjišchi džen joho swiedżenj (16. meje) w Prahy, schtož je snadno zrozemicž, hdyž sebi pomyslich,

z kaſimi dopomjeniſkami, myſlemi, začućemi a wotmyſlenjemi na měſtnach pſchebywaſch, kotrež je wón ſam ze ſwoim žiwenjom, ſlutkowanjom, czerpjenjom a ze ſwojej martrařſkej ſmjerę poſwjeczit. Runje w tym, zo ſebi na ſwiatyň měſtnach podaſki, kotrež ſu ſo tam ſtałe, wjele ſnadniſcho a žiwiſcho pſchedſtojamy a z tym wjele mócniche czućza wubudžamy a ſo tohodla nutriňſcho a z wjeſtej doweru modlimy, runje w tym je najwjetſchi wuzitk puczowanjow na hnadowne a ſwiate měſtna. Boh drje je nam wſchudžom jenak blisko, ale my nici jomu!

Nimo ſwiatoho Jana běchu w Praži hiſhce ſwjata Ludmila, ſwiaty Wjacław, ſwiaty Wójczech a zbožna Hanža žiwi. Wjele powoſtankow po nich khowa ſo runje tak w domje. Tež ſu tam množ archbiſkopja a drugy ſlavni mužojo, woſebje pak kejzor Karl IV., kij je tuton krajin domi Boži założil, poſhovani. Wſchě tute powoſtanki wěriwoho pobožnoho čaſa, hdyž hiſhce cyrkſe a ſtat w najrjeuſkej pſchezjenosći nad wutrobami wſchěch kſhcečzanow knježeschtet, czinja na kóždohu mócný zacjíſhcz a mohele czuejivu wutrobu ze zrudobu napjelnicz, hdyž dyrbí pſchihladowacz, ſhoto něk na ſwecze knježi. Nějeje trjeba, wo tym wjele piſacž, mijenuju jeno liberalism, židowſke nowinarſtwo, kapitaliſtom, ſocialnych demokratow, ſwobodnych murjerow, nje-wěru ze wſchěmi zrudnymi ſežehvukami: wěra a luboſez žaruſetej a njepſhcečzeljo kſhcečzanſtwa knježa. Nochcu wſchě wobſtojenja ſriedžnoho wěka khwalicz ani wſcho nowe hanicž, ale to dyrbimy pſchidacž, zo bě wo to, ſhotož je kóždomu kſhcečzanej najdrožſche a ſhotož je jenieczey nužne, w tamnym čaſu ſlepje ſtarane, dyžli w naſchich dnjach. Wo tym ſweczi tež džens hiſhce do-twarjeny džel Pražſkoho doma runje tak, kaž bě joho njedotwarjenia wěža a joho njezapocząta druha poſojea doſke čaſy ſwěk, zo ſu po pobožnych ſplahach linke a bludnowěriwe ſežehowale. Halle w nowiſchim čaſu zaſ ſpóznachu, kaſ wulſke a mócene wumjekſto tute z wjetſcha njedotwarjenie cyrkve ſriedžnoho wěka wopschijeja a poczachu je dotwarjecz. Tak bu Kölnejanski, Regensburgski a Ulmski dom doſtarjeny, a tež Pražski budže za njedolhi čas dokonjau a za weſče jedyn z najrjeuſchich a — ſhotož joho ſtojิſhczego naſtupa — drje najrjeuſci mjez wſchěmi. Pſchetož na wyſokej horje ſtojo budže nic jeno nad chým měſtom knježicž, ale tež ſcheročko a daloko po kraju widzecž.

Zo ma taſka cyrkſe tež drohe ſtare poſkady, ſo ſamo rozem. Sta lět ſtare ryžwa, kotrež ſu kejzorojo, kralojo a wjeřchojo darowali, woſebje pak Boža martra z wulkim wotſchęptkom wopravdžitoho ſwiatoho kſhča, kotrež je kejzor Karl IV. ſwojej cyrkvi wotkozał, a mnohe druhe krasne wumjekſke węch khowaja ſo we woſebitej pſchezamkanej poſkadnicj. (Pſchichodnje dale.)

3 Lužich a Šakskeje.

Z Budyschina. Kaž je někto wěſte, je ſo wot tu domnoho konſistorſtwa džen 28. augusta za wuzwolenjo nowoho tachanta poſtaſiſt. Zawěcze budža katholſcy woboydlerjo naſcheje lužiskeje diöceſy z pobožnymi modlitwami ſo t Bohu wobrocziež, zo by tež nam z nowa doſtojný wjedník a ſwěrny wychſchi paſthý daty byl! — Ordinarius (duchowny pſchedſtojnik) lužiskeje diöceſy bu po wotpadze Měiſchnanskoho biskopa (1560) a je dotal tachant kapitla w Budyschinje. A toho wuzwoleja kóždy kotrež wſchitej kanonikowje tu w Budyschinje; ſakſki kral (prjedy awſtrijski kejzor hacj do I. 1845) wobkrueža wolsbu a potom poſtaji joho bamž tachanta jako ordi-

noria, a je tež někotrym tachantam biskopske dostojoństwo wubželiš, jako tachantej Jakubej Wóskomu (z Khróscic), Mukej (z Noweje Wsy), Schüllerem (z Ostrica), Łokej (z Kulowa). W Lekowym času mějesche tež japoščotolski vikar, tehdom malkeje diöcesy, A. Schneider (1816—1818) biskousku dostojońscz, a po nim Mauer-mann, tak zo běchtaj dwaj biskopaj w Sakskej! Po Łoku, zemrélym l. 1831, mu-zwoli sebi Budyski kapitł japoščotolskoho vikara Ignaca Bernharda Mauer-manna (z Noweje Čale) za tachanta, tak zo běchtaj dwé diöcesy prěni króz zjednoczenej w jenym ordinariu, hacžrunje wězo wosta dwoje konfistorium, w Budyschinje a w Drježdžanach. Po Mauermannowej smjereči mějesche Łužista diöcesa woſebitoho a samostatnomo ordinaria, Mateja Kucžanka (1841—44). Ma to bu Dittrich najpriyedy tachant wuzwoleny, a potom tež japoščotolski vikar († 1853 w oktobru). Ma toho sejehowaschtaj tež w nashej Budyskej diöcesy sobu japoščotolskaj vikaraj: njeboh Forwerk (1854), kiz tehdom kanonikus njebě, a kanonikus Bernert (1875). Město Budyskoho tachanta ma za katolikow w Sakskej tež tohodla wulku wažnoſcz, zo je tachant (abo jedyn z Budyskich kapitularow) po sakskej konſtituciſi sobustaw prěnjeje ſejmſkeje komory, kotrež prawo japoščotolski vikar abo ordinarius Drježdžanskej diöcesy nima. Powědamy to, dokelž so w němſkich nowinach na to nihdže nespomina.

— Kaz Serbske Nowiny wozjewieja, so za dñeū 1. oktobra tutoho léta zas wulkı serbski spěwanski swjedzeni pschihotuje. Spěwacj budže so cyle nowy opus „Nazyma“ wot Handrija Sejlerja, do hudžby stajeny wot R. A. Kocora. Všehejemy pschihotam za narodny skutk wjèle zboža!

3. Njebjelčic. Tu zemré 23. julija Jurij Nobel we swoim 75. léče. Pschi wschej burskej jednoroſci bě njebohi z pilnym privatnym studowanjom, čítanjom a z džela tež puczowanjom sebi wjèle wědomoſczo wahnromadžík, kajlež su hewal mjez wschednym ludom žadne. Woſebje znajesche doſkladne roſtliny, kotrež we serbskej a němſkej Łužicy džinje roſtu, a mějesche doſpolnu wulkotnu zberku tutych roſtlin. Hishcze znaczschi bě njebohi Jurij Nobel jako wuſtojny a wědomostnej zdjelony pežolar. Mějesche sam druhdy hacj na 70 kočzow. Pódla w pežolarſkich towarzſtwach a zhuromadžiznach pilne pschednoſchowasche a bě pschedsyda a wobder pežolarſkoho towarzſtwia we Smjeczkach. Tež je něſhto naſtaſkow wo pežolarjenju w pežolarſkich nowinach wozjewiſ. Z nim zhubja serbscy pežolario jenožo ze ſwojich naje-wubjerniſkých towarzſhow. Tež w ſadowniſtwie a we wschech druhich wot-dželach ratarſtwia bě njebohi jara nazhonity, tak zo ſměny z dobrym prawom prajicž, zo je z tutym cyle jednorym ratarjom jedyn z najzdželaniſkých za-stupnikow serbskoho burſtwa wumřel. Budž joho spróčnymi ſtawam wótca serbska ſemja lohka, kotrež je pschez poſ ſta lét z pilnej ruku wuſtojne wob-dželaſ, joho duschi pak daj Boh wěčny njebjeski poſoj!

3. Khróscic. Banđeny pjatk (na ſwjatoho Jakuba) czechniesche pschez naſchu wjes straschnie hrimanjo, a dyri tu blyſk dwójec w bliskoſći. Prěni króz do tak imenowaneje Fulſec lipy, 14 metrow wot bliſtchoho twarjenja, na gmejnſkim měſtnje ſtojaceje. Blyſk běſche poſdra metra wysche króny nutš zajet a běſche tak ſylny, zo tuſamu wotražywſchi zdonk cyle rožſchęzepi. Kruchi drjewa, kajz pěcne ſchęzepy wulke, buchu 12 a 20 metrow daloko rozmjetane. Ženomu ſuſodej, 26 metrow zdalenomu, běſche kruch drjewa wekno rozrazylo a dō iſtvy nutš zlezalo. Tež w Fulſec domskim buchu tſi woſnowe ſchleńcy rozpuknjene. Najstarſchi ludžo njewedža ſo taikoho zapuſčenja ſchoma pschez Bože njevjedro dopomniež. Boh tón Knjez zakitaj naſ dale psched wschej ſchodu.

Z Šukowia je zrudna powieść pschischa, zo je kniez Miklawšch Haſcha, wuczer w Šukowje, wumrel. Toho khorowatoſež, kotraž měsach dolho trajesche, bě ſo w poſledniſkim času tak zhórfchlo, zo dyrbjeſche ſo nadžija na zdžerzenjo tutoho wobdarjenoho wuczerja ſpuſchczic. Schtörtk 31. julija je po dlejšich czejkim czevpjenju, wobstarany ze ſwiatymi ſakramentami, tutomu ſwetej božemje daſ, zavostajiwski nara, kiž je pſched někotrym časom hafle mandželsku zhubil, a mlodostnu mandželsku, kotrejž mandželske zbozo je tak bórzh a nahle znicžene. Wuczer Haſcha narodži ſo 1862 w Bajdowje pola Budyschinu. Swoje ſtudije kħwalobnije dokonjawſchi bu wuczer w Čornecah a pozdžiſho w Šukowje; wſchudže je ſebi luboſč džeczi a doroczenych dobył. Toho wopomnječo woſtanje w zohnowanju. R. i. p. — Ze ſmiercju knieza Haſche je njedostatki ſerbskich wuczerjow hiſheče wjetſchi. Hafle w pſchichodnym lécze někotři nowi ſerbsci wuczerji doſtuđuju.

Z Raibic. Tudomne piſchczele, na dženj ſwj. Jakuba w lécje 1853 za Bože ſlužby poſwieczenie a přeni króž hrate, ſu w ſpočátku ſo ūahodne radžile, dokež bě miſchtrej Hórbanej Kreuzbachej w Bornje, kiž naſchu cyrkej ani widział njebe, ſo prajilo, zo wona wjetſcha njeje hacž wulka kapala. Tuž ſu ſo na 5 registrow założile, hdžej by jich 12 trébnych bylo. W běhu lét ſu tute piſchczele ſo tak zanjerodžile a ſlažyle, zo ſedma hiſhczé hłowny register principal trochu živjenjo wot ſo dawasche. Kaž daloko ſo hodži, je naſtata ſchôda wot 21.—26. julija pſchez miſchtra Eule w Budyschinje ſo poriedžila. Tola je jedyn register, z mjenom fugara, kiž je woſebje za poſrjebne temſke pſchisprawny, wot czećwrota tak roztoczeny, zo jaſno ho žynka wjacý nima. Na město wobſchobzenych drjewjanych piſchczalkow mèle ſo tu nowe cnyne zasadzic, ſchtož nimale 200 m. placzi. K tomu hromadži kniez wuczer Schewczik dary, a ſu woſadni proſheni, zo pſchi wjofej placzignje, kotruž bydu nowe piſchczele žadale (6000 m.), ſwoje mózne czinja, zo dotalne za ſwoju ſlužbu kħmane zdžerja. Nowa fugara ſo ſkazo, hdž ſu tamne 200 m. na hromadžene.

Z Drježdjan. ŽJ. MM. kral a kralowa podataj ſo w thchle dnjach do hrodu w Reheſfeld, hdžej hacž do 7. augusta woſtanjetaj.

Z chłoho ſwēta.

Němska. Kejzor Wilhelm je ze ſwojoho pucžowanja po Norwegiſtej ſo zas ſtrony domoj wróczil. — Sotra kejzora Wilhelma, krónprynceſna Sofija, mandželska grichiskohu krónprynca, je synka porodžila.

Awſtrija. Majmłodscha džowka kejzora Franca Zózeſa, Marija Valerija, bu ſchtörtk 31. julija z archywówodu Francom Salvatorom w Dſchlu wot biskopa Doppelbauera z Linca weroowana. Pſchi ſwiatoczeńoſci běhu wſchitke ſobuſtawy kejzorskeje ſwójby pſchitomne.

— Šlawny wjednik Čechow dr. Rieger politiſkomu ſtuklowanju ſo tež dale zdžerži. Pſched krótkim ſo ze wſchelakich ſtronow pſasche, zo chce z politiſkoſtoho jewiſhczá wotſtupicž jara njeviſhczelskoho wotſtupowanja Młodoczechow dla; tola ſo cyle wěſte bycz ſda, zo ſlawny wjednik tež dale ſwojemu ſtuklowanju ſwérny woſtanje. Kač zo traſch ſo jomu hiſhczé radži, zo ſkónčne dowujednanjo z Čechami wuwiedże, a zo czeſki narod z joho wuliwom tež zas ckyt ke kſcheczanskim zasadam ſo wróczí.

Přehipóšlane.

Na „zjawnym listu” knieza wuečerja Wjenki w Róženicze njewotmołwu; nožecu so brónjom pchimacé, z koſtimiš mjenowanym kniez wojuje. — Schtož „Přehipóšlane” knieza Čorlichha w Zdžeri nastupa, sym so zwjefelil, zo je pshez tesame k. Čorlich wěrnoſć mojich dopisow tak derje dopokazał. Gene jeniežke słowczko wſchaf hiszczę do k. Čorlichowoho „Přehipóšlanoho” słuscha, ježiżo ma so prawje zrozumiež. Schtož wobstinoſće znaje, wſchaf lohch zhuda, kotre słowęžko ménju, a hdże ma městno býc.

Jurij Bjedrich w Zdžeri.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 408. Hana Kralec z Maſsec, 409. Michał Haſa z Ratarjec, 410. Jurij Kral, kaplán w Drježdzañach, 411. Jan Kétan ze Słoneje Boršče, 412. Michał Wjesela, kaplán w Seitendorfje, 413. Miklawš Zarjenk cand. theol. z Dželžnikce.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 635—637. ze Špitala: farař Jan Nowak, Jakub Bräuer, Jakub Šócka, 638. překupe G. L. Lösche w Kamjencu.

Na lěto 1888 doplacičlu: kk. 723. Jakub Rjelka ze Sunowa, 724. 725. ze Špitala: farař Jan Nowak, Jakub Šócka, 726. Miklawš Weclich z Ralbic.

Na lěto 1887 doplaci: 750. N. N.

Na lěto 1886 doplaci: 714. N. N.

Dobrowolny dar za towarzstwo: J. K. z B. 75 p.

Za cyrkę Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 105,111 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z Drježdza 10 m.

Hromadže: 105,121 m. — p.

Na nowe piščete do Baćońskeje cyrkwy: Dotal hromadže: 4715 m. — p. — Dale je so woprowalo: **wot jeneje swójby z Baćońskeje wokolini k wopomnječu zemréteje 1000 m.**

Hromadže: 5715 m. — p.

Přispomnjenjo: Tutón dar je so pola redaktora 2. decembra 1887 wotedaž z postajenjom, zo ma so za njon něsto do Baćońskeje cyrkwy wobstarać; pozdžišo pak je so dar za piščete zwolił. Daň tychle 1000 m. je hač dotal sobu za piščete so nałożowała.

Red.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,763 m. 50 p. — Dale je woprował: njemjenowany z Budynia k česci swj. Józefa 3 m.

Hromadže: 10,766 m. 50 p.

Na wudaco Nowoho Zakonja

jé darił: P. T. N. w Róženće 3 m.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 m.

Za Zdžerjanskich wupalenych staj dariłoj: ze Stróżišća: Jakub Cyž 5 m., Madlena Jakubašowa 5 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Wozjewjenjo.

Njedželu 10. augusta popołdnju w 5 hodžinach změje lokalne Towařstwo Serbskich Burow za Ralbičanskú wosadu zhromadźiznu w Konjечach. (Skazanjo hnoja a symjenjow.)

Předsydstwo.

Katholicki Posjet

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihaſi 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Studentowy czasopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 16.

16. augusta 1890.

Lětnik 28.

Dopomjeníki — wopomjeníki.

(Skončenje.)

Nimo doma stej w Prahy Thnska cyrkej a kapalka svj. Rocha gotiskej. Wsché druhe cyrkwy su we wschelakich, woſebje w nowszych stylach twarjene a nimale wsché w posledních lětech ponowjene. Bohacze wudebjena a wumolowana je cyrkej benediktinow w Emajfu. Tutoń klóšthyr załoži kejzor Karl IV. k tomu, zo bychu ſo tam minicha na miſionſtvo mijez južnymi schismatiskimi Šlowjanami pschihotowali a jich zas z prawej, katholskej cyrkuju zjednoczili. Tola wschelakich zadžewkow dla tutón rjany wotpohlad jeno wotpohlad wosta.

Zena z najzajimawszych twarbow je starý kamjentny móst pschez Wołtawu, kotrež je Karl IV. twarił. Wón je jara dolhi, kruče twarjeny, tak zo tež najsylnische zlímki a wody jomu nicžo ſchodziſe njeſtu. Z kóždoho boka ſtoja na ſtolpach ſwjeczata abo ſtatuy ſwjatych, ſtož móst jara wožiwja a debi. Štož ja wém, je to ſedma hdže druhdže runje tak wuwjedzene.

Z nowych twarbow je zajimawe čjeſke dziwadlo, cyrkej ſwjatej Cyrilla a Methodija w Karlinje, woſebje pał nowe museum, kotrež znapschecza doma na podobne waschnjo nad cyklej Prahu knježi. To njech dosaha. Štož chce z wopisanja wopravdže wujitk mécž, dýrbi ſebi z dobrým a nazhnithym pschewodžerjom Prahu ſam wobhlaďacž. Kacž ſo toho njebudže. Hacž dotal je ſo wschém wopytowarjam jeno lubilo. Po nowym tarifje budže puežowanjo bórzy jara tunje.

Raſch seminar drje woſebje zajimawoho napohlada njeměſeche, khiba to, zo na róžku ſtatu ſwjatoho Větra ſtoji. Ale tež to w Prahy nicžo nadpadne njeje, dokelž ſu tam mnohe starše khěze z wobrazami abo tež ze ſtatuami debjene. Cuzbnik by potajkim ſedma psched ſerbſkim seminarom ſtojo wostał. Tola z tých, kotsiž ſu w nim lěta ſwojeje najrjeňscheje młodoscze pschibyvali, ſedma žadyn bjez hnucza nimo toho domu pónádže, kij ſeklo dopomjeníkov na

wjesele a zrudne dny w nim wubudža. Węzo z tych, kotſiž ſu tam něhdy z nim pſchebywali, tam hižo nikoho njenamaka. Z kóždym lětom jeni wothadzeja, druzy pſchithadzeja, a tež ſam „ſtary domownik“, kíž bě ſydom na cže lět naſch dom swěru ſtražowaſ, tam wjac njeje. „Stary“ rěkaſche tutón domownik tohodla, dokelž bě tam tež druhí nowý domownik.

Stary domownik, z mjenom Karl Pilat, bě rodžený z Čech a ryczesche tež na ſtary dzeji hiſcheče radscho čeſki hacž němſti. W mlodych lětech bě na piſkanjo khodžil, ſchtož w Čechach předy niežo žadne njebe. Z radoſežu by na to ſpominal, kaf je njedzele a ſwate dny na khore ſobu piſkal. Tola hiſcheče radscho a huſceſiſho by wo wojaſach a wójnſkih čeſasach powědał. Bě džé ſchtyri a dwazečci lět ſpochi wojaſ byl a pod ſlawnym marſchalom Radecckym w Italské ſlužil a bu ſkónčenje hacž na ſchikowac̄zela (feldwebela) poවyscheny. W bitwach bě khoroj noſyl. By husto ſo wuſměrkujo powědał, kaf je khoroj do pola kruče zaſchtapił a ſam ſo pódla do hrjebie lehnył, tak zo bě pſched njepſchečeſkimi kulemi derje ſchitany, kotrež bychu nad nim hwiždale. Studentojo drje bychu jomu tohodla tež k lubu ryczel, zo je ſo wojaſ, zo kuraze mieli njeje a zo je čeſek. Tola to ničo wo to njebe, domownik bě jich ſwědomy. Węzo bě italsku rycz dospołnje naukuňyl, tak zo iſt ryeze ryczesche: čeſki, němſti a italski. W Prahy wſchak mějeſche mjenije ſkladnoſče italski rycdecz, ale druhdy by nam to radu pokazał, ſchto móže. „Aqua fresca!“ (čerſtwa woda) by na čopkyh popoſdnjach do studentskej iſtwy zawołał, dwé fanje wody k pieču njeſu. Pilat by — ſchtož ja wěm — jeno němſti a čeſitaſ drje z wjetſcha tež, hacž runje mózeſche lepje čeſki. Bě tomu pſchi wojaſach tak zwuknył.

Kako dopomjeniku na ſwoje wojeſte a wójnſke ſebi khowaſche ſebi hiſcheče dwaj wulkej dolhei teſakaj. Rjady běchu tehdom hiſcheče jara žadne, jeno wójnſku medaillu mějeſche. Pola wojaſom bě tež kramſtwo naukuňyl a jako wopofaz ſwojeje wuſchiknoſče mějeſche wulke kryczo abo tepich. Bě ſebi mjenujený ze wſchech monturowych ſuňnjaných platoň kufki hromadžil a tute kufki wſchech barbow z wulkej wuſtojnoscju a proču na plát ſpichliſhiwaſ. Na to waſchnjo bě wulki piſaný rjanyh tepich z mnohimi hwiždami, koleskami a druhimi figurami naſtał. Bě jomu wěcznje wulke wjesele, hdynž ſmědzeſche rózne čeſhy abo druhé wulke ſwate dny ſwoj tepich pſched woſtar w naſchej domiacej kapalej połožicž a z njemałej ſpoſojnoſcju by na ſwoje wumjeſſe dželo zhladovaſ a poſlučaſ, hdynž bychmy jomu powědali, kaf joho tepich woſtar debi.

Joho wobydlenjo bě jara jednore, runje kaž wón ſam, tak zo drje ſo w nim nichto kejzorſkoſho kralowſkoſho feldwebla nadžaſ njebe. Ale ſchto to wadži, po mojim zdačju hordovcę nuzna pōceziwoſć prawoho wojaſa njeje! Běli tež joho iſtwicžka jeno maſa z jenym woſnom na wulici, bě nam wſchém tola derje znata a luba, dokež w njej bydleſche „domownik“, domownik, kíž bě najnužniſhi a najpytanſhi ſlužomnik cyloho domu. Iſtwa bě khetro za-wlečzena ze ſtarym čeſprom, kafliž ſebi ſtari ludžo radu khowaja. Tak mějeſche jeno ſamych ſydom čeſníkow, kotrež běchu z džela zacžne, z džela po ſeženach wiſachu. Maſkerje bě ſebi je ze ſkladnoſcemi naſkuwoval. Smě pak ſo tež prajicž, zo je domownik podamo njemějeſche, pſchetož za 17 lět bě ſebi jeno jedny jenicek ſrće zalezal. To je čeſeſe doſeč!

Pſchi woſnje ſtojeſche bličko, za kotrymž by domownik w prózdných hodižinach na poවyschenym ſchpundowanju ſydał, zo by na zaſlinkanjo zwon-

kowne khežne durje wotankał a pôdla za studentow drastu platał. Kóždoho, kîž by zastupil, by jara pscheczelne powitał, wêzo pscheczivo dundakam by tež jara surowy był. Ze studentow pak by lêdma žadyn nimo joho duri trzechik bjez toho, zo by z najmjeñsha nutz njepohladał a na njoho njezawołał: „dzeń dobry, kniez domownik!” Kniez jomu wschitcy rôbachmy, z dżela, dokelž je w Czechach tak waschnjo, z dżela tež abo wosebje toho dla, dokelž bê tutón dobry starý swérny služomník, kotromuž bê w domje wscho pschistupne a dwierjene, tutoho słowa z najmjeñsha runje tak hódný, kaž nectozkuli druhí, kotryž dale žanyh zaſtužbow nima, khiba tu, zo je bohatych starskich džeczo. A tež swjate pišmo sebi wot młodych podarmo nježada, zo dyrbja starobu czesczicž.

Joho wschedna služba bê jednora, ale nic bjez wotménjenja. Nano bê domownik, kîž preni w domje stawaſche. Potom by po wêstym takcze, najprjedy pomaku, po nêczim khéfischo a mócnischo za zwón czahajo, zwonił a wsched ze spara budzik. Po zwonjenju by wodu a wino k Bożej mischi do kapale doniesł a pschi tym swoje ransche modlitwy dokonjał. Sym tam wbohoho schêžiwoho starca husto kleczaco ho wiđał, kak by hľuboko zdvhujo so nutrije modlit, druhy tež tak wótse, zo bê hizo z wonka kapalki skyhcež. Potom by nas hishcze jónu z hlosom wołacz pschischoł a nam pschi tym „dobre ranjo” na stajne jenaiske waschnjo a z jenaiskimi pscheczelnymi słowami pschał. Tež njeby ženie zabyl so prashecz, hacž komu schto je, hacž je schtó schorjel. Wo dniu by za wsched, wot k. praezeſa hacž do poslednjoho studentki, khodziež a wobstarowacž mél.

W prózdninach bê domownik jenicki, kîž by w domje wostał, skomu, drjewo a nectozkuli za seminar wobstarał.

Joho swérnoho charaktera a luboznoho žortniwoho waschnja dla mjejachu joho wschedich studencza lubo a tuž bychim k joho mjeney mały pjenieñy dar sfadowali a jomu malu radoſež pschihotowali. Runje tak pak tež wón ženie zabyl njeby, kóždomu k joho mjeney zbožo pschecž.

Starý domownik mjejische wubjerny pomjat. Hishcze za 17 lét by cyle wêseje wêdzal, hdze je žadyn student, kîž bê dawno seminar wopuschcził, sydał, kotre číslu je na stôlcu abo talerju mél. Rad by na předawšich spominak a ich kóždy raz pschez studentow, hdzž bychu na prózdninu wotkhadzeli, strowiež dał.

Tola nic jeno studentojo běchu staromu domownikej dobri, tež njeboh k. praezeſ mjejische joho zańč a je to z tym wopokazał, zo bê wosebitu pjenieñ w testamencze wustají, kotrohož daní mjejische so jomu na starý dzeń wuplaczež. A tutón „starý dzeń” tež za njeđolki čjas pschisid, wêzo nichto to mjenje wericž njechacze dyžli starý domownik sam, kotryž bê radscho hacž do smjercze skužbu zaſtał. Ale to so njehodzefcze: joho woži buschtej dzeń a skabschej a joho moch wotebjerachu. Tuž bu jomu w domje wobhdenjo a jéž jako derje zaſkužený wumjeň pschipokazany.

Wón je tuttoho wumjeňka hishcze tójschto lét wuziwał. Dokelž netk niežo wjac za džela njemjejše, cjinjejše sebi sam někakje dželo. Pak by wschë swoje stare wêch pschehladował, drastu platał abo drje tež hishcze tu a tam neschto k woli sczinił. Nano pak by dzeń jako dzeń jako prawy wumjeňkar na Božu mischi khodzik.

Tež moje léta w Prahy běchu so minyłe, pakowach posleni króć swoje wêcy a bjerjich Božemje wot pscheczelow, wuczerjow a wot tamnych lubyh mestnow, hdzež sym so tak husto wjeselił a tež — rudzik. Wschë radoſtne a

zrudne wopomnjeníki hischeze jónu w mojim pomjatku wotuežichu, hdvž chych posleni króz proh hospodliwoho seminara pschekroziež. A starý domowník, kotrež bě mie psched džesacž létami přeni w Prahy powitał, bě nětk posleni, kiz mi z hnutej wutrobu a ze sylzow počným wóczkom swoju swérnu ruku skicéšče, z wutrobnými luboſcziwymi słowami wote mnje Božemje bjerjeſe a pschistají: „Jiřiku (Jurko), nětk so ženje wjac widzecž njebudžemój!“

Tež mi bě cęzko, wot tuteje swérneje dobreje dusche so dželicž, ale nadžijach so, zo joho hischeze zas woħladam. Tola joho poslenje słowa so bohuzel dopjelnichu. Za neschto lét dostach žarowaní list ze zrudnej powěsczu, zo je starý domowník njeboh. Zabłyškny so mi sylza we wocžomaj a zdýchnych: „Budž jomu Bóh tón kniež hnadny!“ Doho njejsym wjac živoho wižač, joho wopomnječo wostanje pak mi a wsčem, kotsiž su joho znali, stajnje jenač lube.

Jurij Libš.

Katholska cyrk w Abhissinskej.

(Bołkrażowanjo.)

IV.

Hłowne polo skutkowanja lazaristow běchu džele Abhissinskeje, kotrež běše sebi Egyptowska pschiwojila, hdvž bě Žendželska fejzora Zana chyle zbiła. We tamnych krajinach, kotrež běchu z katholskej cyrkwi zjenočzene wostałe, wustupichu missionarowje kruče pschecžiwo koranej. Woni zdžeržachu tam kschesžanstwo, hacžrunje chychu fanatisey derwisch (muhamedanscy minischa) pod schkitom Egyptowęzanow islam z mocu wupschestręć. Strach z tejele stronj bě tak wulki, zo samón egyptowski guverner, protestant Munzinger Paſcha, biskopa Louviera prosčesche, w provincach Bazene a Baria katholske wustawy założicž, zo bychu tute kschesžanske ludy islam njepschiwzače. Město Keren bu w tuthych krajinach srjedźizna missionstwa. Tu założicžu lazariscži duchowníski seminar ze 40 wucžomcow, 2 hólczej a 1 hólcžu wucžernju ze šhrotownju. Pódlia wobstojesche knihičkachcérna, wo kotrež so knihi w hłownej ryczi „Ghez“, kotrež so pschi liturgiji trjeba, a w ludowej ryczi „Amharinan“ czíščezachu, kotrež lud w kralestwach Amhara a Schoa ryczi. We tutej krajinje pschi morju bě hízo psched 10 létami wulka pschikhilnosć i naschej cyrkwi. Tale pschikhilnosć roščeri so tež hacž do provincow Hamezenie a Leraue. Wschudžom so wobydlerjo za katholsku cyrkę wuprajichu. Chyle wsh, kotrež hízo běchu wot islama nathknene, buchu zas katholske. Wyšše ważnych staciow w Keren-u Mašaue zastawachu lazaristowje hischeze 3 druhé srjedźiny missionstwa: w Alitienje katholski splah Boganettow, w Kulugazaj a w Zana Deisie, a skóńczenie pola splaha Bogoſow. Missionarowje so prówcowachu, tute daloko rozležane stacie pschez katholske wsh, kotrež dyrbjačhu so założicž, mjez sobu zjenočicž.

We tymle času mějesche tež biskop Louvier wjeselo, wjele schismatiskich měšchnikow do katholskej cyrkwi pschiwzač. Najslawnišci z tuthych běchu: Abt Merakion, wyšschi klóštra Endy Abony a abt Debrou Dina z wulkoho klóštra swjatoho Młakarija. Posledni, jara wucženy schédžiwc, częſčený wot schismatikow wsčech wotschęzłów, běše hízo wjac hacž 100 wucžomcow za měšchnistwo pschihotowal. Wón sam běše wucžomc psched 30 létami pod fejzorom Theodorom, czwilowanohho marträria Gebro Michała. Z nim wrózji so tež licžba joho schulerow do katholskej cyrkwi. — Pod schkitom egyptowskich bajonetow, hdvž strach za živjenjo wjac njehrožesche, pschiindžechu nětk

też protestantojo wschelaſkich wotkhercępfow. Ale hnydom zhrromadži so synoda z 200 schismatiskich měchnikow, kotaž wupraji „ekkommunikaciju” na wotpóllancow bibliskich towarzistwów, a to woſebie tohodla, dokelž najswi. kniežnu Mariju hanja. Pschi tym wupraji hischeze synoda, zo, schtož czeſečenjo maczerje Božej nastupa, mjez äthiopiskej a romskiej cyrkwi žanoho rozbđela njeje. Snadž maczer Boža swoim czeſečowarjam za to hnadi zjenoczenia z katholskej cyrkwi wuprosh.

Wójna pschecžiwo Egyptowskej, kaž tež podcžiſhezowanja neguscha Žana hrožachu nowy strach za naſchu chrkej. W dwémaj wójnomaj pytachu egyptowskich wojach Äthiopisku ſebi podcžiſnycz. Cyle zbiczi pola Gundat-a, 23. novembra 1875, mjechu Egyptowczenjo pod wjedzenjom vrynce Haſana w pschichodnym lēče hischeze wjelske njezbojo pola Gury. Keren a wſchitke druhé dobyte městna, kotrež bě Turkowſka a Egyptowska w běhu posledních 30 let měla, padžechu zaſhy do neguschowych rukow. Z wopredka njemějſche katholske miffionſtvo žaneje winy, na pscheměnjenjo w kniežerſtwje ſo wobcežowacž. Biskop Touvier móžesche lěta 1878 mikloſcižne ſotry do Keren-a powołacž, a hido w přenich měsacach tutoho lěta ſu miffionarowje jeniečzy w měſcě Keren-u 250 dorocžených kſchecžili. We kraju Bogosow pschitwa pschez 20 muhamedanſkich ſwójbow katholiku wěru. Z cyla poſkozuje ſo w tym času wulká žadofcž, jeſizo nic za katholskej wěru, tola za kſchecžanstwom. Negusč Žan, najwjetschi njepſchecžel muhamedanow, nuzowasche kózdroho Abyssinjana pak ſo kſchecžig dacž, pak do czuzby ſo podacž. Abyssinski kejzor chysche ſwój kraj wot wſchoho czuzho wliwa wuswobodžicž a staru Äthiopisku zaſhy pod joho knieženjom zjenocžicž. Ženož něſhto běſche tomule wulkotnomu zamyslej pschecžiwnie: Menelik, kniežer w kraju Schoa, běſche ſo lěta 1866 pschecžiwo joho vředownikej, kejzorej Theodorej, ſpiczil, a bě wot toho časa cyle ſamostatny. Lěta 1877 a 78 podcžiſny ſebi negusč Žan w dwémaj wójnomaj tohole ſwiecžowaria. Lědmo bě wójna dokončena, hrožesche Abyssinskej nowy strach. Osman Digma, Mahdiowý wýſhik, dobu ſebi lěta 1880 egyptowske městno Kassala a czehniesche na Keren. Kas Alula pak, jedyn z preních neguschowych generalow, zbi joho do czíſta. Tak móžesche ſo negusč něſk, hdž běſche mjez jazveſcžil, ſo za nabožne potřeby ſwojoho kraja čini naſežnícho staracž. Hacž dotal běſche nad abyssinſkej cyrkwi jedyn jeniečki ſtaž. Kejzor Žan džělesche cylk kraju do 4 diöceſow. Nětk zapocža z nowa katholikow ſurowje pschecžehacž. Čerpuſeſche lědmo hischeze w cyle katholickich krajinach miffionarow. Ale tež to doho njetrajeſche. 20. decembra l. 1880 ſwiecžeschtaj dwaj lazariſtaj, 20 tukrajných měchnikow a týſach wěriwych w Afrur-u wulkí ſwjedzen. — A za 6 měsacow bu tale kejzera miffija zniczena a ſpalena. Biskop Touvier ſam bu zojaty a jeniečky francózſtomu konſulej mejesche ſo džakovacž, zo bu z jaſtwa wuswobodženy.

Wot toho časa je japoskotski vikariat w Abyssinskej wjele čerpuſej. We auguſce ſ. 1887 bu hlowne město Keren wot kejzorskohu wójſka wobdate. Miffionarowje a seminaricži buchu putani a dyrbjachu ſwedy bycž, kaž bu Abyssinski katholik za ſwoju ſwiatu wěru cžwilowany. Zatraschny hłód rozmnoži hischeze bědu a hubjenſtwo tuthých krajinow, w kotrychž běhu 10 let wójna a rubježnich zatkadželi. Pschi wſchich tyhle pruhowanach a pschecžehanjach ma tola katholika cyrkj w jeniečkej krajinje, hdž ſu miffionarowje woftali, na 13—14,000 wěriwych we 16 farach z 39 měchnikami. Tsi nowe cyrkwy buchu w najnowším času w kraju Bogosow natwarjene. Tónle mały paſtryſki lud je ſkoro cylk katholiki a huſežiſko žadaja pohani a muha-

medani za swoje džecji svjatu křečezenju. W znutkownych provincaх je hiščje wjèle katholikow, w krajinje Umhara čakaja wschelake splahi jenož na mér, zo möhli so zjawnje romskej crkwi pschizamkujež.

(Psichichodne date.)

Rozpominjenki.

Katholisku bjesadu w Šukowje wopytachu wóndanjo tež Pražscy serbscy studentczji. Zajimawe, našhomu časzej a wobstojenjam wulcy pschimérjene běchu pschednosčki, wosebje k. P. Małachiafa a k. stud. theor. J. Schewczika. Z nich napisam tu jenož někotre myśliczki a swoje rozpominanja, pschi pschednosčkach wubudžene.

Na praschenjo, schto je studentow pochnuło, Šukowsku bjesadu wopytacž, wotmołwi k. Schewczik, zo je to lubočej te katholiskim Serbam. Potom počaza na to, kaf wuzch zienoczenjej stej wopschijecži: katholiski Serb a serbski katholik. Schtóż je Serb a wopravdže dobrý katholik, tón česczji jednore, ponizne a po-božne serbske waschnja, kotrež sebi poniznu, prostn wutrobu žadaju; wone psche-czijwja so hordym zašadam něčizshoho sweta. Wjèle lóžo je, to sobu czinicž, schtóż sebi pschipóznaczo „wulkoho sweta“ dobudže, kotryž pokorne katholiske ži-wjenjo zacpiva; pschetoz te žada sebjezapréczo a poniznoſcž. Schtóż pak je serbski katholik a swojeje narodnoſceje so hańbuje, we tym bydli hordy duch, a hordomu duchej njeſtu tež zaſady khmane doſež, kaž je katholska cyrkje žada. Taſki hordy hłoda za tym, schto z njeprawom tak mjenowanu woſobny swět k tomu praji. Myh pak dyrbimy tola wužownich toho bycž, kiz praji: „Moje kraleſtwu njeje z tutoho sweta; budža was wot so wotstorkowač a was kamje-njowacž mojedla; ale schtóż chce mój wužownik bycž, zapréj sam so a sežehuj mije; hlejče, sym ponizn a pokorneje wutroby.“ Po tych słowach nježinja tajen Serbja, kotsiž so serbskeje rycze a dobroho serbskoho waschnja hańbuja, dokelž njeje z „wulkim swětom“ jenaſte.

Zdžerženjo pobožnogo zmyſlenja a dobrych prostych waschnjow je podłożt naſchoho prćowania za serbski lud. Njepraschamy so, kaf wjèle stow lét Serbia hiščeje budža, ale to je wěste: schkoduje-li pola nas Serbowſtwo, schkoduje tež wera! Njeje to zdželanoſcž, kotraž za małofisheſčanskim nowočaſnym poczí-nanjom hraba, ale je to njerozomi. Rozom a swědomjo wot naš žadatej, zo so swojeje narodnoſceje džeržimy, kotruž po Bożej woli mamy; pôdla wery je narodnoſcž najčeſčomniſche kublo na zemi.

Pola naš wſchak zdabža so tu a tam hinaſche zaſady placicž, hańko druhdže po scherokim swęcze, mjenujcy, zo sebi tón něchtio bycž zda, kiz něchtio mjenje móže, mjenujcy taſki, kiz serbski njemože. Wschudžom druhdže je wužitne, zo móže něchtio jenu abo někotre rycze wjacy! Tohodla dyrbí tež praktiski wužit pola naš k tomu wabicž, zo so serbska rycž česczji a wužnje! Šek nje-pschirodžene, pscheczivo wſhem nazhonjeniam a pschirodženomu wužicžu na-pscheczivne je tola jenož pola naš placzaca zaſada, zo so džeczo w cuzej ryczi rozwuczenje! Druha, němſka rycž drje je pola naš trébna a mjenuje so tak; ale czohodla nic tež serbska, hdyž tola jena druhej pomha? Schtóż w cuzej ryczi wužnjeſch, ale njezapſchimyjeſch, to so eži po časju ſkerje žhubi. Z nje-zrozemjenymi wurazami a słowami žhubja so tež zapſchijeczo węcy sameje. Schtóż mjez doroszonymi njeby wěđoč a sam ze sobu nažhonil, zo zacjíſhcje wo węch najprjedy že serbsimi myśliczam i pschedzelač a našhomu myſlenju a zapſchijeczu pschimérjenje sebi rozložimy, potom hafle wostanje trajach za-cjíſhcž wo węch samej w naſchim pomjatku. Tež ja, kiz tole piſchu, dopomi-

nam so, kaž čežko je mi w schuli bylo, něšto němske nauknyč, dokelž mi njebe předy w serbskej, mi zrozemliwej ryci rozpowiadane a tohodla zapšchijate. Dny dolho sym sebi ze snadnej węcu hłowu łamal. Kunje tohodla zabhywa so tež lochy, schtož so w ludowej schuli němscy wuczi, njeje-li wot serbskoho wucżerja předy serbscy prajene bylo, kaž sym so nješdawno hiszczęce pscheſwedeſil. Sam wem hiszczęce derje, zo jónu hronežko wuknjech, w kotrymž bęsze sada: „Die Störche haſchen Schlangen“. Psihi tym mi macz pscheſožowaſche, schto žane słwo rěka. Tak wſcho po něčim dorozemich, ale słwo „haſchen“ njechashc mi w pomjatku wostacz, doniž mi macz njeſcheloži a mje na węſtoho Haſchu njeđopomni, kotorož tehdom znajach. Tohodla někotry ze ſchule nicžo druhę wjaczy nima, hacž němske čitanjo, a to njeje doſeč.

Pola serbskich džecži ma serbska rycz bycz podložk wuczenja, na koſtrymž so wuczenjo cuzeje rycze założuje: to je cyłe naturske. Wschudžom druhobę płača tute zaſady, jenož pola nas Serbow mohlo so zdacž, zo je natura wumzaczo cziniła. Pscheſenkuje ſu Serbia doſeč wobdarjeny lud. Hdyž paſ so z pscheſz i waturſkim wuczenjom tak wiele docpicz hodži, zo ſu serbske ſchule kħwalene, kaž wiele by ſo docpilo z naturskim wuvićzom darow serbskoho luda? Derje by bylo, hdy by ſo po zaſonju abo rozkazu wjaczy časa na serbsku rycz nałožicž ſmělo. Kunje piſes to, zo móžemy d'w'e rycz, móžemy ſebi kōzdy zaciſticez a wobraz lepie a snadniſcho pschiſwojicž. Hdy bych ſchto prajiež měl, bych porucil, zo dyrbja wſchitcy tež serbski derje ryczecz a piſacz wuknycz, kiž maja k tomu pschiſležnoſcz, tež tam, hdyž je mjeńſhina Serbow. Schkodžalo to njeby nikomu, ale pomhało by wiele; pschetož z tym ſo rozom wotsi a lepschi pohlad tež do němskeje rycze doſtanjesch.

Njech ſebi nictó njemysli, zo móža wſchitcy, woſebje wjesni Němcy, derje němscy; na wopak, hdyž k nauknenju němečiny pschiſudže, naukne ju Serb předy a lepie dyžli někotryžkuli Němc. Často sym wot Němcow kħwalicž kħyschal, kaž čiſceje Serbij, woſebje serbske džecži, němscy rycza. Woſebje wuſtojn k tomu je hibith slowjanski jazyk. Alle njezabudžmy, zo dyrbi ſo „do-rozemiensho“ ze serbskim wukładowanjom ſpečhowacz, na doſpolne zrozemienjo ſo druge twari. Dokonjeja drje hemal němscy żwamlicz, kaž P. Małachias praji, ale nic němscy ryczecz, kaž ſo žada wot toho, kiž chce derje němscy móc.

Tohodla proučujmy ſo, serbsku ryiž tež woprawdje „żeźnacž“, dokelž, jenož to móžemy lubowacz, ſchtož znajemy. Hajmy Serbstwo nabožnoſeče dla a hajmy je praktiſkoho wuziſta dla a dokelž je to rozomine, naturskemu wuvićzu pschiſmierjene. Z njewendungoſeje serbskeje rycze kħwalicž móže ſo jenož njerozom. Zwawescze hiszczęce nikomu schkodžalo njeje, hdyž je wjaczy wędžał a tež to nic, zo je serbscy mohli. Tuž wukče a wuczczęſe serbsku rycz čitacz, a čitajczęſe serbske knihi a čiaſopisy! To ſluſcha a pomha tež k zdželanoſći serbskoho ludu!

Bohusław Sporušk.

Z Luižich a Sakskeje.

Z Budyschina. W Linetu je w kloſchtrje karmelitow 5. augusta knježna Madlena Barjenkec (rodžena z Džejničec) hako ſotra Marija Mekthildis ſwiatoczne ſluby wotpoſožila.

Z Radworja, 21. julija. Wežera popołdnju pscheſeje ſtrastne nje-wjedro naſchu wokołnoſcz. Z Božim zakitom drje bu wjetſha ſchłoda wot-wobroczena, tola cyłe bjez ſchłody njewendungje. Pola „Mlynskich kħeżow“, někotre metry wot twarjenjow, dyri blyſk do topoła a jón rozſchęſpi. Njeſadaloko

wot jow, zady kniežoho dwora pola tak mienowanoho Wucžerkec hafka, dyri do druhoho topoła. W Kelnje dyri blysk tohorunja sředž wsh do topoła, runje hdýz jedyn Kelnjan z wježbu žita nimo jědžesche, tak zo so kruwý spłoschachu a grát rožtorhachu.

Kr.

W Łutowcju dyri blysk do topoła pola wiſchniaſtne (buda) a jón cyle rožschežepi. Tež w Łuzi njedaloſo wucžernje dyri blysk do topoła a we wsh do lipy, fotruž tež cyle rožschežepi. Skónczne hischeže dyri blysk w Bronju pola Vibrachec do jenoho ſichtoma. Tež wo druhich wsach so powěda, zo je blysk tam a ſem dyrif. Pschi tutym pak spóznajemy, tak straschné je, ſo pschi njewjedrje ſpody topołów, dubow abo druhich wysokich ſichtomow stupicž.

Kr.

Z Djerchowſta Reuž-Gera. Čudomne ministerſto wozjewi 1. aug. t. I., ſo ſu katholikoſo wjerchowſta, ſhotož cyrkwinſe zaſtaranoſtu, wot toho dnja pod japoſchtolski vikariat w Sakskej ſtajeni. Katholikow bydlí tam 6.—800 w kraju rožvierschenych. We Gera (hłownym měſcze) pak je hižo ležejaca wosada, fotraž ſo z Altenburga duchowne zaſtaruje, a ſu tam hižo pſiachihoth ſo zapocząka, ſo bychu bórzy móhli Boži dom twaricž poječž. Je to potajſim tſecži wukrajny wołkres, kiz je ſakſkej diöceſy pſchiliczeny. Hižo pſched někotrymi lětami mjenujcy buchu katholikowſe we wjerchowſtwje Reuž-Greiz, fotſiž ſo w tu khwili z Reichenbacha duchowne zaſtaraja, a katholikowſe wójvodſtwa Altenburga, hdýz je hižo katholifka fara z někotrymi nabožnými wucžernemi a pſchez 2000 katholikow, z dowolnoſću romſkoho ſtoła k Drjež-džanskej diöceſy pſchipoſkaſani.

Kr.

N.B. Žara ważne podawki ſo njestachu; tuž hafle pſchichodnje zaſu podamh rubriku „**Z chloho swęta**“.

Naležnosće našoho towarzſtwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 414—416. z Prahi: Jakub Šewčík, stud. theol., Jan Just, stud. theol., Miklauš Rjebiš, gymnasiast, 417. Madlena Kućanec w Drjež-džanach, 418. Jakub Swejda z Ralbic, 419. Pětr Čornak z Konjce, 420. Pětr Dobis (Rychtař) ze Sernjan, 421. Jakub Klimank z Pěskec, 422. Dobis ze Sernjan.

Sobustawy na lěto 1889: k. 639. Miklauš Rjebiš, gymnasiast w Prazy.
Zemřiſe sobustaw: Miklauš Haša, wudeř w Kukowje. R. i. p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 105,121 m. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: r. 1 m.

Hromadže: 105,122 m. — p.

Na nowe piſčeſe do Baćońskaſke cyrkwe: Dotal hromadže: 5715 m. — p. — Dale je ſo woprowało z Budyšina za ſwječene wěcyc 50 p. — Hromadže: 5715 m. 50 p.

Na nowy farski dom w Baćonju: tro dobročerjo z Budyšina 5 m.

Hromadže: 81 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,766 m. 50 p. — Dale je ſo woprowało z Radworja ze słowami: „Swjaty Józefje, proš za mnje!“ 5 m. — Hromadže: 10,771 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. Jurij Lusčanski, priees ſerbskoho ſeminara w Prazy 2 m.

Za serbski ſeminar w Prazy: J. L. 10 m.

Za Zdjerjanskich wupalenych: Jakub Kilank z Hrańcy 2 m., k wopomnjeſu wotemrěteje 2 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Cžiſež Smolerjec ſnižiſiſtne w maczicžnym domje w Budhſchinje.

Pſchichodne cžiſeži wuñdże za tſi njedžele, 6. ſeptembra.

Katholicki Mopis

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihaſni 2m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2m. 25 p.

Liđowy časopis.

Wudawany wot towarzſta Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 17.

6. septembra 1890.

Lětnik 28.

Wuzwolenjo nowoho tachanta kapitla swjatoho Pětra w Budyschinje.

Tež nascha Budyska diöcesa něk wjac wosyroczena njeje. Schtwórtk
28. augusta su wyškodostojni kanonikojo kapitla swjatoho Pětra
hako nowoho tachanta wuzwolili najdostojnischoho knjeza biskopa
dr. Ludwika Wahla, japoščtołskoho vikara w sakškim krajeſtwie.

Hako Budyski tachant je někto najdostojnischii knjez biskop Wahl tež
wyščschi pastyr nasheje diöcesy.

Witamy hnadnoho knjeza hako swojoho duchownoho wjercha z naj-
hlubšczej pokornoſću a najwjetsczej dowěru, a proſymy Boha, zo by joho
pastyrſtvo mjez nami a za nas bylo žohnowane, dolhe lěta!

* * *

Hdyž bě Boh w swojej njewuslēdžomnej radže najdostojnischoho biskopa
Bernerla wotwołał, nafia bórzy praschenjo: hdyž so ważne zaſtojnſtvo zaſ
wobſadži a ſchtó budže naſtupniſt?

Z Drježdžan pschyndže 7. junija powěsz, zo je Ž. M. kral Albert naj-
dostojnischoho knjeza prälata Wahla za japoščtołskoho vikara wuzwolil
a swjaty wót za tajkojo pschyjal a pomjenowan, ſchtož so w zjawnym
konfifitoriju w Romje 23. junija tež swjatoczne wozjewi. Z tutym pomjenowa-
niom bě tež hnydom zjednoczene powyschenjo najdostojnischoho knjeza prälata
na dostojnoscę titularnego biskopa w Cucussu. Biskopſku swjecziznu
dosta najdostojnischii knjez w Kölne wot archybiskopa Kremenza 20. juliya.
Nadostojne witasche Drježdžanska abo herbskofrajna woſada swojego wyščschoho
pastyrja w nowym dostojnſtwie.

Mjez tym běchu so pschyhoty za wuzwolenjo tachanta w Budyschinje
staše. Joho Majestoscz kral bě woſcieſnoho hejtmana w Ćwikawje, knjeza

v. Haufena, za komissara pschichodneje wólbý postají. Tsi njedzeli do wólbý, kótraž bě so na 28. augusta postajíka, bu pschizewjenjo wo tym, we kaczańskie ryczi spisane, na kapalne durje Budyskeje tachantskeje cyrkwe za duchownstwo pschilejpjene, a tež jenotliwym kanonikam powěscz wo tym pôslana.

Wutoru 26. augusta zhromadzicu so kanonikojo kapitla swj. Petra, wuzwolerjo nowoho tachanta, tudy na tachantskwe, zo bychu kralowskoho komissara powitali. Béchu tu pódla tjsjóch Budyskich kanonikow seniora Kuczanka, seminariskeho direktora Blumentritta a fararja Hórnika hiscehe pschitomni kanonikojo: biskop dr. Wahl z Drjezdjan, farar Junge ze Seitendorfa, farar Müller z Ostrija, farar Krachl ze Bitawy, farar Werner z Chrósejic a farar Herrmann z Wotrowa. Knjezaj kanonikaj Jakub Bük, präses konistorstwa w Drjezdjanach, kiz je w Leissingskich kúpjelach, a farar Smola w Njebjelejczicach, kiz je czezech khory, běchtaj so zamolkloj.

Popoldniu 26. augusta podaschtaj so kk. kanonikaj Hórnik a Herrmann na dwórnischejo, zo běchtaj knjeza komissara powitało. Tuton pschijedze pschewodzany wot swojoho sekretara knjeza assessoria Seyferta z Drjezdjan a dweju kralowskieu sluzownikow. Na tachantskwe pak, kótrež bě za ważne dny swjatočnje wupyschene, běchu druzy kk. kanonikojo a tachantsch duchowni zhromadzeni a pschijachu swjatočnje kralowoho zastupnika.

Sredu mějachu kk. kanonikojo sami, mjez sobu a psched kralowskim komissarom tajne wuradzowanja wo pschichodnej wólbje.

Wólba mějesche so schtowrk dokonjecz. Po wustawkach tudomnoho kapitla matali dwoj najstarschej vikaraj pschi wólbje halo skrutatoraj skutkowacj. Běchtaj to kk. kaplan Skala a direktor Löbmann tudy. Hdyž běchtaj wonaj psched zhromadzennymi kanonikami w tachantskej kencilji pschisahaloj, zo chetaj swoje zastojnistro swědomicze dokonjecz, podachu so wschitez do cyrkwe. Tam cykwinisku draftu wobleczeni cjakachu pschi durjach, kótrež na mjasne torhoschejo du, na kralowskoho komissara, kiz pschewodzany wot kk. vikarow Libscha a Rjencza pschijedze. Knjez senior Kuczank poda jomu swjeczeniu wodu a pschi swjatočnym pislanju pschęzelow dowiedzeczu duchowni wólkohu knjeza po cyrkwi hac̄ horje k wóltarie, hdyž bě za njoho kłakadnik a stoł pschihotowany.

Nětko so swjatočna Boža mscha wo swjatym Duchu swjeczesche a džerzesche ju knjez kanonikus Werner pschi assistency kk. vikarow Skale a Kummera. Psched Božej mschu zanjese so hymnus Veni Creator Spiritus z pschiskuschnymi modlitwami. Na Božej mschi spěwasche Budyski cäcilianski khor jara wustojnje Kónenowu missu „Panis angelicus“.

Po Božej mschi zhromadzicu so kk. kanonikojo z wobémaj skrutatoromaj w kapali (kótrejez durje so zamknichu), zo bychu wólbu dokoncili. Mjez tym spominjeny khor w cyrkwi pschihodne motetyl spěwasche.

Wólba sama so na siedowace waschnjo wotbywa. Kóždy kanonik napisa na cedula mieno wuzwolomnoho a zawali ju; skrutatoraj wozmjetaj pschihotowany kheluch, kiz je jeno k tomu postajeny, a hromadzitaj do tutoho wotedate wólbne cedula. Tute pscheliczni wozginjataj jenu po druhiej, cžitataj a zapisujetaj hlosy. Hdyž je za jenoho kandidata wjetshina hłosow, wozjewi so tuton zhromadzennym kanonikam halo wuzwoleny tachant, na cjož so wólbne cedula hnydom psched wóltarjom spala.

Hdyž bě w tutej wólbje najdostojnitschi knjez biskop Wahl z wjetshinu hłosow wuzwolony a to so wuzwolerjam wozjewilo, pschistupi knjez senior

Kećjank ſt wóltarzej a poſwieczi pschihotowanym tachantowym złoty Eſchijz a pierschczeni. Z tymaſle znamieniomaj wychſcheje duchowneje dostojoſcze a moch tuteje Budyskeje diöceſy pschitupi na to ſt wuzwolenomu a Eſchijz jomu pschepodawajo praſi, zo z nim dostojoſcž a czeſzu ſwiatohho zaſtojnſtwia pschijimajo ſlubi ſwernu staroſciwoſcž wo tutu diöceſu, kotrež ſo jomu z tym pschepodawa. To tež najdostojoñiſchi kniež z pschihódnymi ſłowami ſlubi.

Něk wocjiniſchtaj ſkrutatoraj durje, a kniežaj kanonikaj Hórnik a Herrmann podaſchtaj ſo ſt wóltarzej, zo byſchtaj kralowſkoho komiſſara do kapale pscheproſyloj. Hdbyž bě ſo jomu tudy wuzwolenjo woziewiło, wotmołwi wón, tak joho tute wuzwolenjo, kotrež je eyle po myſli a wotpoſhlađanjach Joho Majestoscze, wjeseli, a zo kollegijej kanonikow kaž cyle diöceſy dla tutoho wuzwolenja zbožo pscheje.

Něk halle ſtipiſchtaj kniežaj ſkrutatoraj ſt wóltarzej, a kaplan Skala woziewi zbromadženym duchownym bratram a pobožnomu ludej, zo ſu ſt. kanonikojo za tachanta kapitla ſwiatohho Pětra w Budyschinje a z tym za wychſchoho wjerha naſcheje diöceſy wuzwolili najdostojoñichoho kanonika Ludwika Wahla, biskopa w Cucusu, japoſchtoſkoho vikara w ſaffkim kraleſtwje.

Pſchi ſwiatocžnym piſkanju piſhejeli dowiedże kralowſki komiſſar nowowuzwolenohho tachanta na joho město pſchi wulkim wóltarju, kotrež bě pſchez 5 měſacow prózne bylo. Šwiatocžne Te Deum, kotrež duchowni a khor ſo wotměnjujich ſpěwachu, z pschifuschnymi modlitwami wobzamku ſwiatocžnoſcž, po kotrejž ſo nowy tachant a komiſſar wot duchownych z cyrkwe pſchevodzeſchtaj.

Na tachantſtwje na to ſczehowaſche pſchisahano nowohho tachanta w pschitomnoſczi wſchitkých duchownych. Keńjež ſenior Kećjank dopomni najdostojoñichoho knieža na to, zo je džensa preni króč w nowym dostojoñſtwje proh tutoho domu pſchekrocžil a někto runje w tamnej ſali pſchebywał, hdjež wobrazy joho předowníkow miſaja, předowníkow, kotrejž wopominjeczo ſo hſchče kóždolétnje ſweczi a kotrejž zaſlužby a ſwera ſo tachantſtwo a diöceſu ſo ženie niezabudu. Tak tež joho wobraq tam něhdý budže. Pschijawſki nowe dostojoñſtwje je tež pſchijal staroſcž wo nowu diöceſu a ſt pſchisluſjenju toho, zo chce prawa staroſławnoho tachantſtwia a zarjadowanja, wuſtahy, dobre waſhnia a ſpomožne towarſtwa diöceſy w ſwojim duchownym paſthyrſtwje ſwera zaſtitowacž a zdjerzecž, chcj ſe někto požadaniu pſchisahu wotložicž.

Najdostojoñiſchi kniež biskop na to wotmołwi: Wón njepyta ani cjeſcž, ani złoto a ſlěbro; hdbyž paſt je z Božim wjedženjom ſo ſtało, zo ſo jomu ważne zaſtojnſtwu довéri, dha ſlubi wón pſched Bohom, zo chce njeſebicžne, njebojažne a njewuſtawajich nowe powołanjo dopjelnječž, za wſchitke nuzh a naležnoſcze pschitupny hycž, dónž změre ſhoto w ſwojej ruch, cjeſcž Božu a ſpomoženjo njeſmiernych duchow ſpěchowacž a njewuſtawacž. Kaž ſo džensa tak rjeć womlodženym cjuje, tak nadžija ſo, zo jomu Bóh móć poſkicži, ſwoje pſchedewzaczę a ſlubjenja dopjelniečž. Klecžo a ruku na ſwiaty evangelium poſkožiwschi cjtatasche potom pſchisahu. Skóńcžne pschitupichu pschitomni duchowni po rjadu, zo byſhu jomu halo ſwojomu ordinarijej zbožo pſcheli a poſkuſhnoſcž pſchisluſili.

W tachantskej ſali pozdjiſcho tež wucjerjo tachantskeje ſchule a wucjerſtoho ſeminara a druhe deputacie ſzbožo pſchejachu. Popoſdnju zbromadži

świątocienna hościna pśchitomnych duchownych a pścheprószonych najwyższych statnych, stawstich a měsczanskich zaſtojnikiow.

* * *

Tak dha je najwyżsche cyrkwienske zaſtojuſtwo kaž Drježdanskieje tak tež Budyskieje diöceſy zaſ w jenej woſobje z jednoczene. Z tym je tež pſchezo króny a knieżeſtwia, kotryž je so jaſne wnpajito, dopjeljnione. Wyjednoſtojni wuzwolerjo ſu wukonjejo ſwoje ważne prawo zaſwęſcie wopomnili, kielo wot ich hloſa, kotryž wotedadža, wotwiſuje za tachantſtwo a za cyklu diöceſu. Hdyž ſu so zaſ za zjednoczenio roſzudžili, nadzijamy ſo, zo budże tutón roſzud za naſch czas najſpomožniſchi. Tule krutu dowéru mamy czim bōle, hdyž wem, kajke woſebue dary ducha a wutroby wuzwolenoho tachanta debja, a z kajkej świątej hoſliwoſciu za czescz Božn a ſpomoženjo najeſmierſtych duſchow je najdoſtojniſchi kniez w świątym powołanju hižo telko ſtukowaſ a kaž khatunje a dokladne je hnydom w přenim woſomiku zamolwienja poſne nowe zaſtojuſtwo pſchijat. Wóh żohnuj joho pſchilhād do naſheje diöceſy!

† Kardinal Newman.

W Birminghamie wumre 11. angusta kardinal Newman w starobje 89 lēt. Wo nim praji Windthorſt na lētuſcej zhromadźiznie katholikow w Koblenzu, zo ſnadž je najwyjetſchi muž naſchego lētſtoſka. Tohodla budže naſchim czitarjam z najmiejſcha frótki žiwienjopis wo ſpodziwnym měſchniku mitan.

Rodzony 21. februara 1801 w Galingu poſa Londona, běſhe Newman najpriydy ſobuſtaſ university w Oxfordze a anglikanski farar pſchi Marijnej cyrkwi tam. Kruče a wuſtojenje z wopředka wuſtuſowaſche pſcheziwo pſchepojeniam anglikanow do katholiskeje cyrkwe. Tola bórzy tež joho zapſchija wěrnoſć z tajſej mocu, zo ſo jeje wobruć njemóžesche, dónz zjawnje ſwedeſzenio za katholifku cyrkę njeſpoda. W Romie 1845 świątocienne katholifke wěrhwyznaczo wotpočoži. Wnspěch toho bě, zo na 6000 woſobow joho pſchilhād ſezechowaſche. To wnswěitne wulki wuliu, kotryž bě haſo Oxfordski professor na ſwojich wuczomcow dobył.

W lēcje 1847 na měſchnika ſwyczeńy zaſtupi do rjady oratoria now, kotryž rjad tež w swojej wótczynie założi; wón bu ſuperior abo pſchedſtojiczer w Birminghamie.

Ze ſpodziwnej ryežniwoſciu wobdarjeny a hľuboko wuczeny ſtukowaſche někto ze ſłowom a piſtom za katholifku cyrkę, w kotrejž bě doſpołne ſpokojenjo a mér, kotryž ſwēt dacž njemóže, namakaſ. Móže ſo prajicž, zo ſu wnspěch katholiskeje cyrkwe w Žendželskej z wulkoho džela joho ſtuk.

Joho wulke zaſlužby docepēdu tež najwyſszycho cyrkwiennego pſchipóznačja. Świąt wót Leo XIII. datu jomu 12. meje 1879 purpur. We wulkej czesci pak běſhe kardinal Newman poſa swojich nic jeno katholifskich, ale tež protestantſich ſobukrajanow, runje tak kaž joho wulki ſobukrajan kardinal Manning. To ſo woſebje na ſwiedzenju joho 90. narodnogo dnja w februaru tutoho lēta wopofaza. Ze wſchęch dželov ſweta doſta tehođou kardinal liſt a telegrammy wot wěriwych a wjerichow katholiskeje cyrkwe, najwjac hafk wot katholikow swojeje wótcziny, kotrif joho kaž wótcia czesczachu. Protestantſka Žendželska paſ je tež po joho

pschestupje do katholickie cyrkwe joho hako wulkohu wuczenca czesczila hacž do džensnischoho dnja.

Wschitke jendželske nowiny, kotrež džen su z najwjetshoho džela protestantske, dawachu kardinalej pschi joho smjerci najwjetshu khwalbu. Sedyn list praji: „Ze smjercu kardinala Newmana je romska cyrkej jeno ho swojeju dweju wulkeju jendželskeju kardinalow, jendželske pismowstwo jeno ho swoich najwustojnischich mischtrow a swet jeno ho swoich najwetschich swjatych zhubil.“ A najwetschi jendželski czasopis „Times“ praji: „Njech romska cyrkej kardinala Newmana swjatoho praji abo nic, dha budža tola wschitcy pobožni wschęch wuznaczow joho w swoich wutrobach swjatoho prajicž“. — Taſke ſłowo, byrnje ſamo na ſebi dživne bylo, tola zjawnje pokazuje tak wulku czesczomnoſć pscheczito zemrētomu kaž sprawne zmyſlenjo jendželskoho ludu. Boh spođež ſwojomu ſweronomu ſlužownikej krónu węcznejſe kraſnoſeſe!

Hłowna zhromadźizna katholikow w Koblencu.

Schtwórk tydženja ſkonči ſo lětuschi wulkotny zjězd abo 37. hłowna zhromadźizna němſkich katholikow w Koblencu, kotrež je połnych piecž dnjom, 24.—28. augusta, trał. Kaf ſylne běſhe wobdzelenjo na jenotsliwych zhromadźiznach tuthch dnjom, móže ſo z toho spóznacž, zo je ſo wſho hromadże 2160 połnych kartow a 794 kartow za wobdzelnikow wudało. Dnijownych kartow je ſo 7—8000 wudało. Hacžruniž bu za lětuschi zhromadźiznu hořski dom natwarjeny a lokal pschihotowaný, kafkij hiſcheze hacž dotal žana hłowna zhromadźizna měla njeje, je ſo tež tón nimale hako njedosaħach wopolažał.

Dwaj biskopaj, Trieriſki biskop dr. Korum a Kölnejanski archibiskop dr. Kremensk, poczeczijſtaj zhromadźiznu ze ſwojim wopichtom a wudželiſtaj zhromadženym wſchſchepastyrſke pozohnowanjo. Wſchē powołanja běchu tu zastupiene: wjerchojo, groſojo a zemienjo runje tak kaž burja, rjemieſlincz a dželaczerjo, biskopia a prälatojo a zas jednori kapłanojo, kawni zapoſlancz parlamenta a pokorni pschedſtojiczerjo, wuczeni a njewuczeni běchu tam jenak zhromadženi w jenej wschęch zahorjacej myſliſczech: za Boha a joho ſwiatu cyrkej, za wótcžinu a jeje spomoženjo, za naſche najwjetſiſche naležnoſcje!

Same njeprzeczelſke nowiny njemóža wulkoſtej zhromadźizne ſwoje wobdzivanjo zapowěćž. Protestantſki czasopis „Post“ ſwoje połne pschipóznaſčo wuprajiwic̄hi praji: „Katholiki zjězd z cyka wo nowych wěcach jednał njeje. Uli jednanja wo dželaczerſkim praschenju a zakoniskim zaficze dželaczerjow nje-móže ſo za nowinku mécž. Pschetož katholickie kruhi (ſtrony) zložuſia na tute praschenja ſwoju kędzbrońc̄ hižo ſchtwórcz lěſtſtoſta a ſu ſo rozſudzili hižo dawno, hiž w drugich kruhach hiſcheze kniejeſche manschettowſtvo (ſamoknieſtvo kapitala) . . . Z najwjetshim pschipóznaſčom dyrbi ſo ſpomnicž, zo ſu na zjězdze ſwérū ſo zdałowali wſchoho, ſhtož mohlo po hōrſck wubudžić na drugich statnych abo konfessionalnych ſtronach. To dyrbi ſo khwalicz a tele zadzherzenjo dyrbaļo bycž z pschitkadem tež za drughe ſkhabdowanja.“ Taſke ſłowo je czim bóle wopomnjenja hódne, dokelž z tuteje ſtrony pschithadža. Na wschelakich jeje ſkhabdowanjac̄ ſo wjèle wjac wo naležnoſczech ſuſodow, dyžli ſwojich ſamſnych ryži a jedna.

Naſch czasopis njeje tak wobſcherny, zo by mož, byrnje tež jeno krótki, trochu doſklađny pschehlad wo wažnych jednanjac̄ podacž. Mějenje bóle wſchē

rheče, kotrež so tam džeržachu, běchu kaž bohaté pokladny katholickich zasadov a nazhonjenjow z minjenych let. Dosaha jeno pokazacž na zahorjene a zahorjace slova biskopa Korma, Windthorsta, Liebera, Schorlemera, Borscha, Hize, Schmitza, Bachema, Schädlera, Weisha a vjele druhich. Všecké pšchednosčki běchu duchapołne, wulhadžace z wériweje wutroby a horceje luboſeče ke katholickej cyrkvi, běchu pak tež runje telko mócných ſchikow, kotrež we wutrobach pſchiposluharjow jaſny woheń horliwoſeče zažeblach. Hrimotace pſchipoznanawo pſchitomnych, kotrež jaſ a zas so zdebaſche, poſaza, kak je wſchitkem z wutroby ryczane, kak ſu wſchitey tejeſameje myſle, kaž jich ſlawni vjednich.

Nimale všecké hlowne praschenja, kotrež w tu chwiliu katholikow jimaſa, ſu ſo w Koblenz u pſchepowědale: miſſionſto w pohanſkich krajach, woſebe w Africi a wiňowatoſež katholikow, tute podpjeracž, miſſionſto w naſich krajach, t. r. nuza a njedostatk duchoſnych a cyrkwiow, czomuž ſwiatoho Bonifacijowe towarzſto wotpomhaež ſo procuje, kſcheczanſka ſwójba halo najdrôžſki poſkad kſcheczanſkuho towarzſta a najkruczjske haćenjo pſchecživo ſocialiſmej, žadanjo, zo býchu wſchitne cyrkwiſke rjady ſo zas do Němckeje wrózicž ſměle, dokež ſu tute w ſtrache, z kotreymž nam ſocialiſmus hrozy, tak nužnje trébne, nadawk, doſtojnoscž a ſkutkowanjo katholickoho měſchniſta, katholické piſmowſto a nowinatſto, zadžerzenjo a zakitanjo pſchecživo ſocialnej demokratiji, ſkutkowanjo cyrkwie za kulturu a zdělanoscž, žadanjo, zo by ſwiatomu wótcej joho ſwětna njewotwiſnoſež ſo zasý wrózila, kſcheczanſke ſchule, wažnoſež katholickich zjězdow abo hlownych zhromadžiſnow a t. d.

Kraſnje ryczeſche professor a zapoſlanc Schädler wo katholickim nowinatſtwie. Precž z njeduſhnymi nowinami, kotrež ducha a wutrobu kaža kaž wacžka fyloſera wiňowe pjenki a kotrež cyrkej na wšecké waſchnijo hanja. Podpjerajmy katholické nowiny!* Wone ſu ſwoju wiňowatoſež čimile woſebe za čas kultulkampfa. Tím ſluſcha džak a czeſczenjo. Dobry čaſopis može najlepſhi kaplan (woſadnho farara) być.

Hdyž dr. Lieber woziwei, zo chce wo wobnowjenju ſwětneje njewotwiſnoſeže bamža ryczecž, zbehný ſo tak horliwe pſchitomnych, zo minuth doſho trajeſche, předy hacž móžesche ryczník zapoczež. „Tutón wuraž waſhich začuzcžow, praji wón, je wobnowjeny protest pſchecživo prudženjam, pſchecživo zaſecžu naſtupnika ſwiatoho Pětra. Nic na móć ſo wón wobročza abo wobročam ſo my. W ujenje prawa žadamy ſouverenitu (njewotwiſnoſež) romſkoho bamža . . . Rječ hodžina pſchitidže, zo mócnarjo tuteje zemje ſtare zliczenjo wurunaja, w kotreymž ſpóznaja, zo je podkoži auktorith wobnowjenjo territorialneje (zemſteje, krajneje) ſamoſtatoſeže romſkoho ſtola.“

Króna cyteje zhromadžiſny běſche Windthorst, kotrež najebacž ſwoje wyſoke lěta ze ſpodžiwej ſweru a piňoſežu na wſchitkich dželach tež tuteje hlowneje zhromadžiſny ſo wobdželſche, a kotorohož, hdyž a hdžekuli ſo zjawnje poſaza, zhromadžiſna runje tak horliwe kaž lubje witacše. W poſdra hodžinu doſkej jadriwej ryczi woſpijetowaſche pſchedniſeth a wobzamknjenja tuteje hlowneje zhromadžiſny, napominasche k horliwoſeži a ſwérje za ſwiatu wěc, ale tež

* Tež „Katholicki Poſol“ měl ſo hiſtoreje vjele bóle podpjeracž, hacž ſo wopravdže ſtava. Ze hiſtoreje tojſaſto domow, a to nie runje kſhodnych abo ſchpatnych, w kotrejž by ſo podarmo za Poſolem praschal. Može być, zo by tam druhé liſty nadeſhol, kotrež by lepje bylo, zo býchu tam njeſpſchitadžale.

ł dowerje pszechzivo swoim katholiskim zapołancam a ł podpjeranju thęksamych. Skonczenie poruczesche so modlitwam pschitomnyh, hdh by po Bożej radze jemu wach mozno njebylo, na dalszych hłownych zhromadziznach katholikow so wobdzelicz.

Pschedsyda v. Buol-Berenberg wupraji dżak Windthorstej, czomuž pschitomni horlinje pschihlosowachu, a pschistaji: „Wojujemy, donig smy žiwi, pschetož žiwienjo niczo druhe njeje, khiba wójna pszechzivo njewérnosęgi, njeprawdze, njeſtrobodze.“ Tak praji nasz wuli Görrres (lotrž bě z Koblenca). W tymle zmyslu proſchu najdostojnichoho knieza archibiskopa wo joho požohnowanjo.

Archibiskop Filip Kremensz (lotrž je, kaž tež sobupschitomny sławny August Reichensperger, z Koblenca rodzeny) mjeſeſte poslednju rycz. Bechu to woprawdze ja poſchtolſke ſłowa, kotrež ryczesche. . . „Njech Boża hnada nad katholikami Němſkeje wotpočuje, a njech ſu moni kruczi pszechzivo nadpadam njewerh a zawiedzenja swęta! Pscheju z cyklej nutroby, zo bichmy pschec zjednoczeni byli we wérje a lubosęgi ze ſtału, kotrež je Bóh poſtajis, ſtału Pětrowej, zo bichmy swérni wojovarjo byli we wojoowanej cyrkwi, donig njepſchenidzemj nehdh do cyrkwi, tam horjeka ſo zradowaceje. Njech kóždh na swoim měſeſe ſwoju winowatoſę dopielni. Hac̄z dobycza dožimimy, na tym njezaleži, na tym paſ zaleži, zo smy swérni wojovarjo Chrystusowi. Hako wojovarjo doſtanjem ſtrónu cyloho žiwienja tam horjeka. Tuž dha wam wudželam w mjenje Žezuſowym ſwiate požohnowanjo. Njech was pschewodža w tutym žiwienju, pschewodža we waszej ſmijertnej hodzinje, pschewodža pschecz cykle žiwienjo.“

Hdyž bě cyka zhromadzina kleczo ſwiate požohnowanjo pschijała a pschedsyda ſo ſława wunjeſla, skonczi ſo 37. hłowna zhromadzina.

Wo missjonstwie w němſkej Africji.

Wo katholiskim a protestantskim missionskim džele w Africji je ſo w poslednim czaſu wiele pišalo, wosebje tohoda, dokelž bě major v. Wißmann za katholickich missioneerow najlepsze swědečenjo wuprajil, za protestantskich mjenje dobre. Hłownu pomoc, praji Wißmann, za kulturę w Africji podawaja missije, a w tej naleznosczi zaſtuži katholiske missjonstwo chlu přednoſcz.

Zo ſu protestantske missije njedostatne, wobſwědčujuſtaj tež puczowar po Africji Borchert a Italian Caſatti. Borchert piſa w protestantskim nacionalnym liberalnym czaſopisu „National-Zeitung“ takle:

„Mějach pschileznoscž, zo moħł ſo na měſeſe samym wo ſtukowanju a dželejenotliwych missionskich towarzſtow w němſkej narańſcej Africji pschepokazacz, a bórzy ſpóznach, zo maja z missijow, kotrež ſu w mjenowanych nas pschede wſchēmi druhimi zajimachich němſkich wobſedzeniſtwač zaſtupjene, romſke missije pola tamniſkich narodowcow najwjetſhu ejeſcž a najwjaczy wuliwa, z tym maja paſ tež cykle nužnje trébnę podložk za ſpomožne missionske ſtukowanjo, najwjetſche wuhladę za pschichod. Wobſtojace pomery tam bliže wobledžbujo ſpóznach bórzy: romſke missije ſu tam taſ poradzene nic trjebai, dokelž tam dleje ſtukuja, ale dokelž na prawe waschnjo dželaſa. Sym daloko wot toho wotsalen, zo bich romſke missije wosebice ſchwalicž chęk, chęi jeno, zo by z tutych ſpomnjeniow ſo wuzitk ſczahnył. Schtóz chęc postupowacž, dyrbí wulknež, byrnje tež wot pszechzivnika bylo. Tudy na-

spomnijene poczahujuja so na Zanzibar a nam pschisluſhacy kruhy kraju. Bodzischo poſtaczi so mi tež pschileznoſc, evangelske miſſije pola Mombassa zeſznacz, z czim ſo moje tudy wuprajene naſlady hiſtceze bôle wobkruczicu."

Tež drugi naſtaſt tychſamich protestantſkich nowinow ryczi wo miſſijach némſkeje narac̄scheje Afriki. Wo wobroczenych protestantſkich jendželskich miſſionarow praſi tutón naſtaſt: "Woni ſo wuznamienjachu hako zwontownie czilezzi, z wjetſcha pyſchni, ale tež hako tajch, fotſiz ſo džela wotlaſuja a ſu natkileni k jebanſtu a paduſtu; a to je woſebie ſczehu wopacznoho waſchnia, z fotrym ſi jendželsch miſſionarojo jich lublaja". Katholſkim miſſionaram pak ſo najwjetſcha kwalba wupraja. Ryczi ſo tu woſebie wo francózſkich miſſionarach, "wótcach wot swiatoho Ducha" a wo algeriſkich „bělých bratrach“, fotſiz z narac̄scheje Afriki ſwoje ſtacije hľubſho do ſrjedznych krajinow rozložuju.

"Krótki poſlad do pschikladnoho wuſtawa w Bagamohu — praſi ſpomnjeny liſt — doſaha, zo by ſystem tuthych miſſionarow zeſznacz a wažic ſauſuňyl. Žadyn Němc njebudže ſo na francózſki wukhad tutoho wuſtawa hněwacz, dokelž narodnoſc tuthych mniſhów ſo cyle zhubi za jich pobožnym ſtuklowaniem, a dokelž je tež wulki džel tychle bratrow némſkoho naroda z Bruskeje, Eſſaskeje abo hewaf z Rheina. Alle tež protestant njebudže tymle mužam zadžewacz, hdyž jich ſtuklowano wérnoho praktiſkoho kſcheczanſta vliže wobledžbuje."

Major Wißmann, fiž tehdom khorocze dla ſwoje wuprajenjo wo katholſkich miſſijach dale wuſojez njemóžſe, hacžruniž bu z wjacorych ſtronow czilſtežan, je netko woſebith ſpiš wudał, w fotrym ſwoj rozſud wo katholſkich miſſionarach wobſhernje dopofazuje.

Strashne powodženja

ſu w minjenymaj tħdjenjomaj wulke džele Schwajcarſkeje a Vorarlberga, tež Badenſkeje domapytale a njeſmérnu ſchodu načzinile. Sylné hrimanja z kroupiežom a zliwkami zaúdenoho a tutoho tħdjenja ſu rēku Rhein a jeje na bočzne rēki tak jara napjale, zo je woda na wſchelatich měſtach najtruc̄iſche hacženja pschedreka a cyle krajinu pschikryka, wſho hiſtceze na polach a lukaſt ſtojace abo ležace znicžila.

Njeuprajiče zrudne ſu powěſcze z tuthych alpowych krajinow. Naſ njeſmérne wody pódlaſke rēki do Rheina wuliwaja, je z toho ſpožnacz, zo je woda wulkoho Bodanowoſoho jézora $10\frac{1}{2}$ metra wyſche ſtuſila, dyžli hewaf ſtoji. Z tym je strach za wſh a města na brjozy tutoho jézora zaſtoſtne powjetſcheny. Na wſchelatich měſtach je jézor wuſtupil a powodža pódlaſke krajinu. Wſchudže czekaja wobydlerjo nižinow ze ſwojim ſkotom na wyščiſte měſtua.

Rozprawy wo njezbožu, hdyž je woda nahle pschisčka, ſu njeuprajiče ſtruchle. Wjach wſow je cyle znicženych, wjele ſkotu je ſo zatepiſo, tež wſchelach člōwjeſkojo ſu w njeſmérnych žolmach ſmjerę ſamakali.

Pſchec hiſtceze nowe powěſcze džen a ſtruchliſche z czezech domapytanych krajinow pschikladzeja. Cyła krajina z wobeju bokow Rheina wot Reichenau w kantonje Graubünden, pola Chura a hacž dele niže Schaffhausen je kaž njeſmérny jézor, pschikryta z mazanymi žolmami hewaf kraſnje zelenoho Rheina. — Wſchudže zahubjenjo, hubjenſtwo a zaſoſež!

Tež druhe rěki, kaž Limmat w Zürichu, Aare w Bernje, su pschepjate a powodženja krajinh; tohorunja tež druhe jézory, kaž Zürichski a Walenski, z powodženjom hroža.

Pschi njepřestawachym deschězowanju woda tež w druhich rěkach stajnje rošče a powěscze wo powodženju ze wschěch stronow pschihadžeja.

Tak pišaja z Wina, zo je rěka Dunawa cyle napjata a zo we Winje wschě pschihoty činjia, zo bychu schkodu, kotruž mohlo hrožace powodženjo načinicz, motwobrocíli.

Zatraschnie zahubjenja su Wołtawa a jeje pôdlańskie rěki w južnych Čechach z powodženjom načinile. Ze wschelakich mestow pschihadžeja powěscze wo wulkej wodže, kaisejž tam wiele lét wjac meli nješu. Woſebje w Budžejowicach je wsho pocžerjene. Mjez Budžejowicami a Hluboček (Frauenberg) je chla krajina potepjena. Zelezničnū našyp, kij bu psched dwěmaj letomaj pschedrěný a z wulkim khostami z nowa natwarjeny, je zaš znicjeny. Rjane žně, kotrež tajke dobre nadžije wubudžachu, su zahubjene.

Hróžbne su powěscze z Prahi. Wschē haſh pschi Wołtawje su pocžerjene, a dyrbja tam z čołmami jézdžicž. Woda je do wobydlenjow a klanow so dobyła a w mnichich domach móža jeno w hornich poſkhodach hischeze bydlicž. Pschi tym pschibywa woda hischeze pschech. Wsho, schtož na rěch a pschi rěch je, je strašný nawal pschemičnych žołmow zwotorhał: wschē čołm a lóže, kupjele a płowarňia a wulke nahromady drjewa (wory abo flosy), kotrež so po Wołtawje hako wory abo flosy pławja. Zatraschnomu nawalej njesmérneje wody a sylnych khójcov z roztorhanych woram njeje ani ſaklymjerdy starý kamjentny móst, kotryž je čejski kral Karl IV. w lécze 1357 z hoberškich kwadrow natwaril a kotryž je hacž dotal we wschěch lětstotkach najhörsche ſtoki wutrał, so spjecicž mohł: tsi joho wołuki, pola swjatoho kſchiza dwaj a pola swjatoho Jana jedyn, su so zesprynyle. Tam někol' swjecicži Khristusowe a swjatoho Jana na kamjentnymaj ſtokomaj hischeze samej stojet. Boh wě, hacž hdyz tolé piſam, snadž cyły móst a tež druhe Pražske mosty njeſu powalene.

Pschi wulhowachych džělach w noči wot wutorj ſrijedže je wotdželenjo pionirów wulke njezbožo pschekhwatało. Do jich čołmow ze ſurowej mocu a ſpěchnosću kruch roztorhnjenoho drjewjanoho wora (flosa) zajedže a wſchitlich 26 muži do žołmow podnuri. Ze strach, zo snadž su wſchity wo ſwivjenjo pschischi.

Schkoda, kotruž je powodženjo wſchudže načiniło, njehodži so ani nazdala wobſahnycž.

Schto chcemy my pschi tak zrudnych powěsczach prajicž, hdyz nam deſchěž jeno nashe wotawh a druhe plody kažy? Psched tajkim njezbožom, kaisejž někol' w alpach a w Čechach, hdjež su wulke krajiny znicjene, maja, je Boh nashe krajiny dotal hnadnje zakital.

3 Lujich a Šakskeje.

Z Budyschina. W nastupanju wuzwolenja najdostojniſchoho knjeza biskopa dr. Wahla za Budyskoho tachanta pschinjese poslednje čiſlo Drieždžanskoho cyrkwiſkoho líſta krótku powěscz, zo je ſo najdostojniſchi knjez biskop za tachanta wuzwolsk, „kaž džen bě wocžakowacž“. Želizo chce ſpomnjeny líſt z pschistawkom wuprajicž, zo je ſo to ſamo wot ſo rozemilo, dha

je tajke słowo dość napadne, a nierożemi so, zo móže cyrkwiński časopis wo cyrkwińskich zakonach a kapitlowych statutach tak z lohka wusudzię. Po jeho wuprajenju mogło so zdąć, hało by to w Saksie někto za kózdy pad a na wschę časy wuczinjene było, zo je Budyschin kaž pschidawł a pschilopł Drjezdżan tež w cyrkwiných naležnoścach. Tomu pak tak njeje; pschetoż w nabožnych a cyrkwińskich naležnoścach je Rom, kij ma rogsudne słwo ryczecz, a Rom je hacż dotal hiszczę pschecy na samostatnościi wobeju diöcesow wobstał. Njech tola pschi hewał rogschrjenyh wopacjnych nahladach z najmienša nasche katolische organy wobstojacy rjad nječa; pschetoż móža snadž časy pschinic, w kotrych by so wobnowienjo powalenoho rjada nuznje trjebalo, ale podarmo za nim żadało. Hdy by so dżelenjo wobeju diöcesow tež w najwyschschim zastojnstwie něhdyn, da-li Bóh — w dalojki pschichodności, z nowa wuwiedlo, dha by to jenož nawrócenjo na přiedawšte zakoniske wobstojenia było, kajkež běchu hacż do smjercze biskopa Locha († 1831) prawidłowne, a kajkež tež saksa wustawa znaje. Zeno tačant Budyskoho kapitla ma po tutej wustawje sydło w prěnjej komorje. — Njebychmy wo tym niczo spomnili, ale sami Drjezdžanscy, kotrych horce żadanjo je wólba w Budyschinje dopjelnisa, su so na tamne słowa Drjezdžanskoho časopisa pohórschowali, dokelž zamolenjo a njeměr wubudżaja.

Z Wotrowa. Cézke njezbožo je tu psched dwemaj njedželomaj Turschec swójbu pschekhwatalo. Senicžki syn, nadžije połny, schęszadwaceczíslenný młodženc, bě pschi domwoženju do njezboža pschiskoł, tak zo hijo na tseczi džen wumré. Wopravdże hnijaca pak bě lubočz, kotrąž jo pschi tym njebohomu, kij bětche swojeje dobrocjivoſcę a pscheczelnoſcę, kaž tež pěknoho waschnja dla wschudżom rady widżanym, ze wschęch stron wopokaza. Hijo hdyl bě so njezbožo stało, khwataču hnhydom preni, kotsiž běchu wo nim šysheli, na pomoc, a donieschu joho ze wschę fedžbliszcję a staroſcę domoj. Tu pak běchu wschitch susodza hotowi, joho wothladacz a kózdy pytasche w lubočznej podpjerje druhoho pschetrjechic. Wjeczor psched smjerczu, hdyl hijo żaneje nadžije na wotkorjenjo njeběsche, bě skoro cyła wjes a hiszczę z dalskich wsow wulka syła ludži so zeschla; wschitch so hromadze za khoroho modlachu, tak zo bě wopravdże hijo do smjercze pusty wjeczor. Doniž čélo na marach stojeſche, njeſchewstanachu pobožni pschikhadżec a za njebohō so modlicz. Wjèle wěncow, nic jenož wot pscheczelow a wjesnianow, ale samo tež z dalojich němſko-Lutherſkich wsow, swěđczachu wo lubočz, kotrąž běchu za njebohō wschudżom měli. Wokhowanje pak bě tajke, kaž drje Wotrow hiszczęce podobnogo widżaf njeje. Nic jenož pscheczeljo a wosadni běchu pschitomni, ale tež z dalskich, samo z druhowěriwych stron bětche wjèle pschewodžerjow, a wschitch běchu tak hnuczi, zo mało woczi biez sylzow wosta. Bóh daj njebohomu wěczny wotpoczink. Schtóž ma hijo na zemi telko lubočze pola čłowjekow, tón zmieje zawěſcze tež wulke myto w njeběsach.

N.

Z kraja. Zahrodnik Michał Kókla pola Smjeczkejskiej kupjeli je pschi twarje nowoho twarjenja na swojim móř namakał a wodu, cyle podobnu, kajtaž je w pôdlanskej kupjeli. Nekotsi, kotsiž su ju spytali, su měnili, zo hiszczęce lěpje skutkuje, džzli tamna w kupjeli. Kókla je tohodla někto w swojim domje tež kupjel zarjadował, tohorunja ma někotre wobydlenja, hdzej móža hoſčo bydlicz.

Z chłopem swęta.

Niemiecka. Kieżor Wilhelm je ruskoje kieżora wopytał. Z tym je so, kaž powieściownie pisaja, mér zas z nowa wobkruczil.

— Hdyż Hnězno-Póznański archybiskop Dinter wumreć, wupraji so hnydom powieściownym strach, zo drje budże zaśwobadżenjo wuprzednjenego archybiskopstwo stoła dōsć wobceżene, dokelž pruske knieżerstwo ze spodziewnej wobstajnasczu runje pôlske biskopstwa pschegzeho. Strach njeje podarmo był. Archybiskopski kapitel bē listu 6 kandidatow za archybiskopski stoł zestajał a knieżerstwu pschedpołożił. Kandidatojo su pôlskeje narodnoścze a bē mjez nimi tež wjerech Radziwil, wuj pruskeje królańskie swójby, sobstaw benediktinskoj rjadu w Beuronie. Wschęch schęcziich kandidatow je knieżerstwo za cžisnylo, hacżruniż so tola żanomu z kandidatow nic najmjeńšhe porokowacż njemože. Główny brach, po zdacżu pruskoj knieżerstwa, pak maja wscitach: su Polach! Rjejsu dha tež pôlscej biskopja biskopja katholische cyrkwe? Rjeplacza za pôlskogo biskopa runje tak kaž za biskopa némiskeje narodnoścze kažnje Boże a postajenja katholische cyrkwe? Rjejsu tež pôlscej biskopja swérni poddanojo? Rjeje potajkim žana rozomna pschicžina, zo so 1,100,000 pôlskim duszham archybiskop druheje narodnoścze pschinuzuje a nimale njeprakcyna murja mjez dusze a jich wyschichoho paſtryria staja. Pschi tym so njejmē zabycz, zo 100,000 Némcow, kotiż su w póznańskiej diöceszy živi, wot pôlskich biskopow so żenie ani w najmjeńšim podczęszczowali njeju. Główny pschedcziwnik Polakow je kultusminister Goßler, kotriż je, kaž pisaja, z wustupjenjom z ministerstwa hroźil, njebudźeli pôlska kandidatna lisczina zacijsniena. Schfoda, zo Goßler pschedch jenož hroźil a żenie woprawdze njeibył.

— Biskop Petr Paweł Stumpf w Straßburgu je w starobje 68 let wumreć. Biskop je wot lěta 1881 był, hdjeż bu pschez 90 let staromu biskopej Rázej w Straßburgu za koadjutora daty. Po smjerczi tutoho 22. novembra 1887 bu Stumpf joho nastupnik w swiatym zastojnstwie, kotrež je tak jeno krótki čas zastawał. R. i. p.

Bajerska. Wywawschi bajerski kultusminister a pschedsyda ministerstwa v. Luž je po dołzej a bołostnej choroszci wujednanu z katholische cyrkwe wumreć.

Rom. Psched někotrym časom je wěsta francózskia knjeni swjatomu wótczej Leonej XIII. 5 millionow frankow zawostajila. Kaž italske nowiny pisaja, chce Leo XIII. z dželom tuthych pieniez asyl za tajlich měchnikow założić, kotiż cyrkwienske sluzby dokonječ njemója.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 423—426. z Prahi: Jurij Lusčanski, præses serbskoho seminara, Jakub Stranc a Jurij Křižank, stud. theol., Jakub Lorenc, gymnasiast, 427. Haniča Rehorkowa z Němskich Pazlic, 428. Marija Kralec z Wětrowa, 429. Mikławš Jawork, stud. theol. z Miločic, 430—434. z Khróścic: Jakub Šolta, Jakub Zarjenk, Michał Serbin, Petr Dórník, Michał Héblak, 435. Haniča Šołćina z Casec, 436. Marija Kralowa z Jaseńcy, 437. Marija Jersikowa ze St. Cyhelnicy, 438. Petr Smola z Nuknic.

Sobustawy na lěto 1889: k. 640. Marija Jersikowa ze St. Cyhelnicy.

Dobrowólne dary za towarzstwo: k. præses Jurij Lusčanski 1 m. 50 p., nje-mjenowany 75 p., H. R. 20 p., M. J. z M. 1 m.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadżena dań wučinještej 105,122 m. — p.
K česci Bożej a k spomoženju dušow je dale woprował: M. C. ze Žurie 20 m.
Hromadže: 105,142 m. — p.

Na nowe pišcele do Baćońskače cyrkwe: Dotal hromadže: 5715 m. 50 p. — Dale
je woprował: r. 1 m.
Hromadže: 5716 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,771 m. 50 p. — Dale je woprował: r. 1 m.
Hromadže: 10,772 m. 50 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: M. J. z M. 1 m. 75 p.

Za serbski seminar w Prazy: H. B. z Miłoćic 10 m., Jan Mónik z Ćemjeric
50 m., farar Mikławš Schäfer w Hubertusburgu 20 m., farar Jan Nowak w Spitalu
100 m., wot dobroćerja F. P. 100 m. (polu k. biskopa Bernerta namakane), přez
Drježdanski Kirchenblatt nahromadžene 221 m. 77 p.

Za Zdjerjanskich wupalenych: na Běrkec kwasu w Khelnje składowane 11 m.
25 p., P. K. z K. 8 m., na Popjelic kwasu w Kamjencu nahromadžene 19 m. 45 p.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Židjane banty, cžorne, pišane a z róžicžkami, w rjanych
družinach, kaž tež **cwořn** a **židjane canki** we wšchěch barbach za
najtuńšchu płacziznu porucža

Leopold Posner.

na bohatzej dróžh čzo. 7 w Budyschinje.

Towaŕstwo Serbskich Burow.

Lokalna zhromadžizza budže pónďelu 8. septembra (na swjatu
Mariju) popołdnju w 4 hodzinach w Khrósćicach.

Dnjowy porjad: Něsto z Bajerskeje, wosebje tamniše ratařstwo
nastupace, a skazanjo hnojow a symjenjow, jeli hišće pobrachuja.

Předsydstwo.

Schtwórtk 11. septembra budu w Kamjencu w Złotym Jeleniu
(Hotel Miślawsch) wot ranja k ryczam.

Ryczník **Mütterlein**
z Budyschina.

Žjawný džak.

Za wšchu pomoc a podpjemu, kotrež je so naschomu lubomu njeboh synej
a bratrej Michalej w joho njezbožu tak bohacze poskicžala, za wšchę dopokazy
lubošče a pscheczelneje sobuželnoſće, kotrež su jomu wšchitcy wotolni, tež druhos
wěriwi, z jara bohatymi darami wencom a róžow wopotazali, a za powščitkowne
k rowu pschewodženjo, wupraja wšchém pscheczelam, wosadnym a znathym, kaž
tež klóščtyrskomu kaſinej, kotrež bě zhromadnje na khowanju swojoho njeboh
sobustawa, najwutrobnischi džak a „Zaplać Bóh tón Knjez!“

Žarowaca **Juršhee swójba**
we Wotrowje.

Cžižčej Smolerjec kuihcziſčeječe w macžicžnym domje w Budyschinje.

Katholicki Posł

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětne na pósce a
we knihańi 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 18.

20. septembra 1890.

Lětnik 28.

† Knížež kanonik Miklawšch Smola.

Sobotu 6. septembra wumře w Njebjelcžicach wjedostojny knížež Miklawšch Smola, kanonik kapitla svj. Pětra w Budyschinje a farář w Njebjelcžicach, w 73. lécze swojeje staroby.

Hijo dlejsche lěta mějšeje njebohi knížež z khorowatosču bědžicž, woſebje jeho noz̄y wjac džeržecž njechaſtej. K tomu pſchistupi pſched něotrymi lětami khorosč wocžow, kotaž jeho wiždenjo dale a bóle slabjeſche, tak zo mějšeje cyrkwiſku ſlužbu jeno jara cžejch zastaracž. Hjchče w swojej starobje podwoli ſo operaciji wocžow w Drieždžanach, z cžimž ho jomu ſweſko wocžow tola trochu zaſ polepſhi. Poſlednjej dñe lécze pak khorosč ſtajne pſchibjerac̄he a lětſa bu jomu ſkónčnje cyle njemójne, do Božoho domu dónič. Z dolheje khorowatosče bě ſo wódnica wutworila, kotaž je jeho živjenjo ſkónčila. Derje pſchihotowanoho z husečiſkim doſtačžom ſvjatych ſakramentow je jeho knížež nad živjenjom a ſmíreču wotwoſak.

Knížež Smola narodži ſo 9. meje 1818 we Wotrowje. Ze ſwojim ſwérnym pſcheczelom, knížežom kantorom Pětrom Scholtu, kotaž je pſched nim hido 21. dec. 1888 do wěčnoſeje wotefchoł, pſchindže do Prahi a tam ſwoje ſtudije dokonjawſhi bu 1845 z nim hromadže na měchnika ſwjeczeny. Krótki cžas pobywſhi za kooperatora w Königshajnje, pſchindže w tym ſamym lécze hſchčeza za kaplana do Ralsbic, hdež je hacž do ſmíreče fararja Brézana, z kotrejž bějhe z wutrobu pſcheczeleny, ſwérne ſtuktoval. Na město knízeža Bjericha, kotaž za nowoho fararja do Ralsbic pſchindže, bu 1862 preni kaplan w Křeſciſkiach, z wotkež ſo 1864 hafo farář do Njebjelcžic pſcheydli. Hafo tajki je loni ſwój 25-lětny jubilej ſwjeczil. Za dohloſtne ſtuktovanjo w Knížezově winich pomjenowa jeho duchowna wýſhnoſć 1886 za čeſtnoſho kanonita ſvja-

toho Petra w Budyschinie. Hako tajki běsche lětša měl nowoho tachanta sobu wuzwolicz. Tola cęzka khorosz bě joho cyle na khoroložo położila, a mōžesche sebi jeno pſchez swojego duchownego pomocnika wot nowoho knjeza tachanta wyſchschopastyrſke požehnowanjo wuproſyc.

Njebohi knjez Smola běsche jara pſcheczelnoho, dobrocziwoho waschnja; wschudžom, hdžez je skutkował, je žiwe wopomnijeczo tuthy rjanych samotnoſezow ducha a wutroby zavostajil. Wón njemóžesche nikomu kſchiwu cžinicę a njeje drje žanohu njepſcheczela měl, hdžz je ze swěta wustupil. — Swojemu knjezeju a Bohu swěrniſe ſlužesche hako dobrý měščnik. Hdžz wjac wopor nowoho zaſkonja ze swojimaj rukomaj woprowacz njemóžesche, podawasche ſo ſam wſchědne ſz nowa hako paſny wopor tomu knjezeju. Z hnijacej ſzterpnosću zniſte cęſto wulke bolesze poſlednic h ſwojego živjenja. Za cęrpjachy ſobuczlowejkow mějesche ſmilnu wutrobu a phlaſche, hdžez mōžesche, cžkowjeczej nižy wotpomiacz. Vernertowej fundaciji za ſhrotu je nahladny dar pſchiwobrocžil, toho runja je (ichtož wěmy) za kħudyh, woſebje tež Kalbiežansſeje woſady, z woſkaženjemi ſo poſtaral. — Knjez Smola bě tež dobrý Serb a podpjeracze ſerbſke píſmowſtwo hako dohloſetny ſobustaw towařſtwa ſf. Cyrilla a Methodija a Maćicy ſerbſkeje.

Kakju luboſcz je ſebi pola duchownych ſobubratow a kſchecžanskoho ſuda dobył, bě widzecz pſchi joho poſrjebje wutoru 9. sept. Schtynacie duchownych, mjez nimi k. senior Kuečank z Budyschini, probft Vincenc z Klóſchtra a farar Salm z Čwikawh a wjele woſadnych, tež ze ſuſodnych woſadow běchu pſchiſtli, joho k rowu pſchewodžecz. Po hrjebnu ſwiatocznosć mějesche knjez senior Kuečank. Hdžz bě předy w cyrkwi officium po mortwych ſo wuspěvalo, pſchenjeſe ſo cęzlo do cyrkwie, hdžez mějesche najprjedy k. kanonikus Werner hako ſpōwđnik njebohoho poſrjebnu rycz, w kotrejž joho dobrocziwoſcz, pobožnoſcz a měščniſtu ſwera z hnuthymi ſlowami wopominacze. Na to ſwyczeſche k. senior Kuečank ſwiatoczne requiem z assistencu. Po Božej mſčě bě Libera, na cęzlo ſo cęzah na kerchow poda. Po khowanju bě hifchę ſpěvana Boža miſcha wo ſwiatych jondželach, kotrūž k. farar Salm z Čwikawh ſwyczeſche. — Njeſměmy zaſomdzicž, tudy na rjany ſpěv doroszonych a džeczi ſpominicž, na korrekne reſponsorije, woſebje cyle porjadne woſmołwjenjo na Ite missa est.

Bóh ſpožcz ſwojemu ſwěrnomu ſlužownicej, dohloſetnomu dželaczerzej w knjezowej winie, węžny wotpočink a węžne ſwětko ſwēc̄ jomu!

Jubileum biskopa Strožmayera.

Na ſwiatu Mariju, 8. septembra, bě 40 lět, zo je bamjowski nuncius Wiale Prela młodoho měščnika Józefa Žurja Strožmayera w cyrkwi augustiňskich mnichow we Winje za biskopa poſwyczil. Boža pſchedwidžiwoſcz bě tehdom woſebje z Krowatami. — Strožmayer bě za biskopa we Djakowje poſtajeny. Bě hifchę młodý, hafle 34 lět, ale ſwojeje wuczenoſeje, wobwrotnoſeje a zrhceniwoſeje dla kħwalbnje znaty a je nadžije ſwojoho naroda doſpołnje dopjelniš, haj pſchetrjeſil.

Surovi njepſcheczeljo chchhu Krowatow najradſcho dochla znicjicž, tak zo jim tež poſledni zbyłt ſwobodny wzachu, němſku rycz jako jeniczku w cykym kraju zavjedzechu. To bě džak za to, zo běchu Krowatojo tak zmužicze za statku pſchecživo Mađaram wojovali, woſebje pod ſwojim ſlawnym banom Selacžicžom. A zavěſce bě ſo njepſcheczelam radžilo, Krowatow znicjicž abo

jim z najmjeñsha jara wjele schłodzecz, njebeñli biskop Stroßmayer tefko za swój narod skutkował.

Wón założi južnosłowiañsku akademiju wědomoœcزو w Zahriebje, runje tak universitu a krasnu galeriju wobrazow. Tak so krowatojo na polu wědomoœcزو a zdželanoœcze bórzy wot Mladżarow, Němcow a Włochow nje-wotwiomnych sežinichu a dobychu prěnju a najwažnišchu twjerdžiznu — zdželanoœcze; pschetoz bjez pismowstwa a zdželanoœcze by jim politiska swobodnoœc mało wujitka pschinjesta. Węzo njebeñ to po myslí zakusanych njepscheczelow, woſebje Mladżarow, kotiž tohodla nikoho bôle njehidža hacž krowatow a mjez krowatami nikoho bôle hacž Stroßmayera, tak zo njepschestachu na njoho so pschitłodzecz pola samoho fejzora. Tak so sta, zo mjeesche fejzor sam Stroßmayera za podhiadnho, ale z tym bě so jomu jeno nimoměrna kschinda ſtała, kaž je so nětk wupołazalo, a schtož ſu joho pscheczeljo, haj wſchitch Słowjenjo hižo prjedy wědzeli. Haj, směny prajicž, zo je tuto furowe njepscheczelstwo Mladżarow pschecziwo biskopej Stroßmayerej najwjetša čeſcz za njoho a najlepši doppelaz, kaf wulkotnie je wón za swój lud skutkował.

Tena z najrjeñšich myslí biskopa Stroßmayera je ta, zo by rad po wérje rožschejepjentych Słowjanow w katholiskej cyrkwi zjednocžil, a je w tutym naſtupanju wjele piſał a skutkował. Węzo tež to njemože njepscheczelam Słowjanow lubo bycž, zo ſo zjednocža pschecziwo swoim poczijcheczowarjam. Njech ſo to tež někomuzkuſli njemóžne źda, za katholiskoho biskopa to ani najmjeñsha nječeſcz njeje, ně! je najwjetša čeſcz, zo ſo prouje, rožschejepjentych bratrow zas zjednocžicž.

Sakó krasny pomnik swojoho katholiskoho a pobožnho zmyslenja je we Djakowie, kiz je jeno wjes, wulkotnu cyrkę, katedralu, natwarik a swi. Pětrej, jako prěnjej widzomnej hłowie cyrkwe, poświecžil. Te to jedyn z najrjeñšich twarow cyłoho swęta w romanskim stylu.

Stroßmayer je tež sławny jako wubjerny, haj snadž najwubjerniſchi rycznik a předář naſchoho časa, schtož bu hakte njeđawno wot jenoho sławnego świetnego rycznika pschitwózname. Z jenym słowom, Stroßmayer je jenak-wulki jako woporniwy a njeſtróžith wótcžinc a pscheczel swojoho ludu a jako ſwerny katholiski biskop. Zo ſo to zakusnjenym njepscheczelam joho naroda njeſpodoba, njemože nikoho mylicž a tohodla směny ſo tež my z dobrym prawom tym pschitowarskich, kotiž jomu ſu joho 40-létnemu biskopstwu jubilej z cyłej wutrobu pscheja. Boh zdzerž joho hishcze doſko katholiskej cyrkwi a joho narodej!

J. L.

Katholiska cyrkę w Abhysinskej.

(Pokraczowanjo.)

V.

Chcemy ſo nětk do južneje Abhysinskeje podacž a tohodla někotre lěta do zady pohladacž. Kral Menelik w Schoa, hacžrunje zjawnje ſu katholiskej cyrkwi njepschistupi, tola njebojažnje naſchn wěru zakitowasche. Biskopej Malaſej, kotryž bě w tamnych krajinach japoſchtolski vikar, a bě w swoim času, kaž spomnichnym, biskopa Jakobisa ſwjecžil, poſliczi Menelik w swoim ſamnym hródze krasne wobydlenjo. Na to dowoli, zo P. Taurin Cahagne na pomjezach provincy Kasa, w ſredzinje krajinow Izmorma, wažnu ſtaciju w Bibiosa założi. Biskop Coccino, kotrohož běſhe bamž wulkeje diöceſy dla

¶ pomoc dał, wobroczi so na pochniwanjo Menelika do starych kschesząnskich wosadow Lagamara a wschitke zas za katholstwo dobu. Też druhe provinçy južneje Äthiopiskeje żadachu za katholiskimi měschnikami, kotsiż pał so jim tehdom pôskacz njemôžachu, dokelž z cyka pobrachowachu.

Najwjetši zadzewk za katholiske missiony w Schoa bě tón, zo bu tute kralestwo wot Europy tak riec wotrézjnene. Pucz pschez kejzorsku Abyssinskú bu pschez neguscha Žana zahaczeny; dokelž žadyn missionar, ani jenotliwy puczowat njeimedzefche pschez kraj do Schoa. Ale kóždy, kiz chcesche hacž k kralowskemu dworej Menelika, kotorož moczy so negusch hýzo bojesche, bu zayath a po wschelatich pscheszéhanach zas naspiet pôslan. Drugi pucz pschez daloku puszczinu a pschez muhamedanske fanitische kralestwa Asar a Danatil běsche za katholickich missionarow njemôžny. Nekotři kapucinojo, kotsiž sebi w létach 1870—78 tola zwêrichu, tutón pucz sej wuzwolicz, dyrbjachu swoju khrobloscž ze žiwienjom zapłacicž. Dokelž pał so dzela pshemernie wulkeje diöcesey wot biskopa Masaja z pomocnym biskopom wobstaracz njeħodżachu, bu 1873 hischeze kieči biskop P. Taurin Cahagne pomjenowan. Po wschelatich zadzewkach dôndzechu tola hamžowe bulle skončnje hacž k Masajej. Tuto biskop poswieceni pschi assistency někotrych narodnych měschnikow a jenoha europiſkoho missionara 15. februara 1875 w Escha Eloj na wobsedzeniſtwje, kotrež bě kral Menelik biskopej darił, P. Taurina Cahagne nanajswiatocžničho za biskopa. Ceremonije a liturgija, w tuthym kraju hischeze ženie njevidzane, hukoko pochnuchu äthiopiski lud, kiz je wot starodawnych časow za nabožne ceremonije jara czucziny. Po tuthym buchu hnydom tež někotři měschnicki z narodnych splahow swjeczeni a na to do kraja Gallasow pôslani.

Bydlenjo biskopa pola kralowskoho dwora skutkowaſche w Schoa wulku pschikhilnosć za katholiku wêru. Kąž hýzo bu spomnjene, běsche tudy wot schzepk schismatiskeje cyrkwe, kotorž romskej cyrki najblíže stojeſche. Najwjetša provincia Amhara, wjerchowstwo z westerj samostatnosću, stojeſche hýzo na schodzenku, z cyka do katholiskeje jednoth so wróćicž, — tu nowe pruhowanja na katholisku cyrkej pschindzechu. Wot lěta 1874 hýzo missionarojo ze strachom widżachu, kaf so surowa wójna mjez neguschem Žanom a kralom Menelikom, kotorž bě neguschej tež jako potomník Salomona straschny, hrózejſche. Egyptowska wójna drje tomu tehdom hischeze zadzewk staji, tola w lécje 1877 wudvri dawno woczękowana wójna z Menelikom. Pschi poslenich wójnach bě neguschove wójsko wulku khrobloscž a wschiknosć nadobylo, a Menelik bu w dwemaj krwawnych bitwomaj zbitý a dyrbjesche so zas hako neguschovy vasal pschizacž. Zo by to czim kruczischi wostało, dyrbjachu mandželstwa mjez kejzorskej a kralowskej swójsku zwjoz̄ wobkruecž. Pschi pschipowęzenju wójny drje mjeſeſche Žan najprjedy jenož dynastiske wotpohladu. Wón chcesche Äthiopisku pod swój sceptar zjednoczicž, a běsche jomu tohodla runje kral w Schoa wulkada wot Salomona dla zadzewk. Ale něk, po porażenju tutoho njepszczela, sebi negusch tež wotmíssi, jenož jenu wêru w swoich krajac̄ postajicž. Zo sebi pschi tym runje horjeka spominjeny wotschzepk „Kara“ wuzwoli, běsche najzrudnische a za naschu cyrkej najstraschnishe. Tohodla staji, jako z Menelikom wo mér jednasche, namjet, zo dyrbja wón a joho poddani tule bludnu wuežbu pschizwacž. Pod mocowanjom Menelik nuzowany so k najmjeñschomu zwonkownie wupraj, zo chce to pschizwacž. Negusch něk katholiske missionstwo cyle zakaža, a poruciž, zo ma so biskop Masaj, kiz běsche Menelikow najswérniči radžicžel, z kraja

wupołazacj. Ale Menelik, kij bě druhe postajenja pschiwzał, so tomu krucze znapscieczivi a wupraji, zo je biskop pod joho schkitom. Hdyž negusich widżesche, zo to z mocu niewuwiedże, spvta to z lesczu. Budawaj, zo ma ważne diplomaticze wuečinenjo, kotrež móže joho nazhonith a wuczeny radziczez Masaj najlepje wuwjesz, powoła tutoho do kejzorskoho lehwa. Ćedma běsche wón tam dōschoł, bu sputany a w rječazach do Europę póstlany. Biskop Coccino tutoho njeboża njeđozivi; Bóh joho psched tym wotwoła. Jenož biskop Cahagne hishcze tu zwosta. Tutoń poda so k woſadam nawjeczorneje diöcesy.

(Pokraczowanjo.)

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. Schtowrtk 11. septembra běchu so na tudomnym tachantswje depuatacije katholickich towarzstw w nemstku džela Hornjeje Lužich ze swojimi kl. duchownymi wjednikami zhromadzili, zo bychu nowowuzwolenomu tachantej, najdostojnischomu knjezej biskopej drej. Ludwikej Wahlej swoje poczesczowanjo wopołazali a swoju podatosz wupraji. Běchu tu zastupjene towarzstwa z Ostrija a Grunawy, Königshajna, Seitendorfa, Reichenawu, Žitawy, Seifhennersdorfa, Neuleutersdorfa a Scherachowa, kotrežmž so tudomne Budysckste katholske towarzstwa pschizamknych. Swjedzenieku rycz mjeſeſche kniez farać Brendler z Grunawy, kotrež ze znatej horliwej ryczniwoſću a wustojnoscju wulku dowěru a wutrobnu poddatosz wszech katholikow a wosebje towarzstwom, kotrejchž zastupjerjo tu běchu, wupraji. Na to najdostojnischii kniez biskop zhromadzenych z ryczu zwieseli, kotrež z wutroby wukhadzejo do wutrobów ryczesche a je z mocu za nowoho wyschschoho pastyrja doby, tak zo su zawsze wschity z nutrnym pscheczom so domoj wrózili: Bóh zdjerž nam toho, kotrehož je nam za duchownego wjednika poſtaſi, dolše lěta a ežin joho dny żohnowane za nas a nasich potomnikow! — W mjenje žónskich towarzstw, kotrejchž zastupjerki so po mužskich pschedstajichu, ryczesche k. kaplan Skala z Budyschina. Tež pschitomne žónske a knježnji poſtrowi najdostojnischii kniez ze słowami wótcowſteje luboſeje a wudželi jim, koz předy mužskim, biskopske pozvhnowanjo. — Zastupjerjo zwonkowych towarzstw běchu so potom pschipoldnu w katholskej towarzſhi tež hishcze pschi zhromadnym wobjedze zeschli. — Katholske towarzſtiwa serbskoho džela Lužich běchu hido džen po wólbe najdostojnischomu knjezej biskopej so pschedstajili.

— Za džen 1. oktobra t. l. so tudy wulki serbski spěwanski swjedzenie pschihotuje. Spěwacz budže so cyle nowy opus serbskoho komponista Kocora „Nazyma“. W tu khwilu hishcze kniez seminaristi wyschschii wuczer Friedler spěwarjow a spěwarki pišnje wuwuczuj, a móžemy z toho a z wulkeje liczby wustojnych spěwanskich mocow, kotrež budži pschi swjedzenju ſobuskutkowac, ſudzic, zo budže spěw wulkotny. Spěwej ma so zhromadna hoſćina a bal pschizamknych.

— Dutse, njedzelu 21. septembra, popołdnju $1\frac{1}{2}$ hodž. budže w Lubiju poſwjeczenjo a położenjo zakladnogo kamjenja tamnischeje katholiskeje cyrkwe. Najdostojnischii kniez biskop dr. Wahl z assistencu někotrych Budysckich knjezow duchownych swjatocznosz dokonja. Cyrkwinu naležnosz su dotal někotri katholiko w Lubiju z pomocu knjeza Kummera, tachantskoho vikara w Budyschinje, mōcnje spěchowali. Hdyž wot lónschoho lěta katholikam w Lubiju wjac možno njebeſche, cyrkej k swjatomu Duchej, hdyž běchu dotal

měsacznje jónu swoje Boże słužby džerželi, dale mužiwacž, a hdvž dyrbjachu rejwanskú salu w měčzanskim hořczeniu k tomu trjebacž, dha wotmýslíchu sebi bórzy někotsi katholíkojo, zo chcedža sami swoju cyrkę sebi natwaricž. Hn̄dom něšto zamožitých katholíkom nahladne pjeniežne dary na nowu cyrkę zwolichu a kupičku tam za 6000 markow wulke twarnischę na rjantym a jara pschihodne ležachym džéle města. W krótkim kniez Kummer wot Emmaus-skich benediktinow w Praž hotowý plan sřenie wulke cyrkwe, kajkož je so hžo w Selzthalu w Steierfkei natwarila, ze wschemi trébnymi rysami wobstara. Po tuthym planje ma nowa cyrkę, cyle hotowa, 54,000 m. placicž. Dowolnož k twarjenju a druhé pschihoth so tež wobstarachu, tak zo móžesche so twar hžo zapoczež. Mež tym běchu horliwi spěchowario cyrkwineje naležnosće, wosebje fabrikant Ernst a pschekupe Müller w Lubiju, na wschelatich znatých a zamožitých katholíkom so z próstwami wobrocžili, a ze wschelatich stron tež pschihadžachu wjetſche abo mjeñſche pschinofški, tak zo je dotala pschez 20,000 markow nahromadžene. Někt tam hžo pschez dwaj měsacaj murje noweje cyrkwe twaria, a tutomu twarej ma so z biskopowym posvježenjom tež cyrkwinke požohnowanou spožecž. — Rajnuntrniše pschecž Lubijskich katholíkow pak je, zo móhli cyrkę lětsa hishcze tak daloko dokonjecž, zo ju pschikryja, tak zo bych u pschihodnej zhmje hžo w nej nuzne Bože słužby swježiež móhli. A tomu su zavěčež hishcze wulke frédky trébne. Tež naštich lubych čítarjow prošymy, zo bych u po swojej móžnosći scherpatku za tutón nowy skut k čeſcež Božej a k spomoženju dusichow woprowali. Redaktor dary rad dale wobstara.

— Nowa cyrkę w Žitawje, někto cyle dotwarjena a tež znutška nimale došpolnje dohotowaná, budže na swjatoho Michała wot najdostojnišchoho knieza biskopa dra. Ludwika Wahla swjatočnje swježena.

Z Panczic. Niedzelu 31. augusta wotměwaše Šukowska bjesada swoju měsacznú zhromadžiznu w hořczeniu w Panczicach. Běchu so nimale wschitke sobustawý bjesady zeschle, tohorunja tež wiele hořci, wosebje bě wjèle sobustawow Kamjenskeje bjesady ze swojim pschedsydu pschischlo. Na samnym dnju poczežci nas kniez kniežerſti radziecer dr. Anger nad Čythra pola Lipka ze swojim wophtom a z krasnym pschednosčkom. Nežník powědaſche z hnijachmi a ze zahorjennymi słowami wo wěrnoſci katholíkow wěry a rozestaja wosebje nadrobnje, škoto bě jo ho pochnulo, k katholíkow cyrkwi pschitupicž. Tu wuprajamy hishcze jónu kniezej dr. Angerej najwutrobnischi džak za pschecželný wopht a wuſtojny pschednosč. — Tohorunja zwjefelichu pschitomnych hishcze z pschednosčkami wýškodostojni knieža: kanonik a farař Werner z Chrósczic, professor Wolmann z Prahi a P. Malachias z Klóchtra Marijneje Hwězdy, dale k. wucžer Mayer z Kamjencu, pschedsyda Šukowskeje bjesady mlynk Wawrik a městospchedsyda wucžer emer. Hicka z Panczic. Tuto džen wostanje wěſcze wschitkim pschitomnym derje w pomjatku a bychmy sebi jenož pscheli, zo by so taſki krasny džen prawje husto w naſcej bjesadze wopjetowal. — ck-

Z Jasenicy. Niedzelu 14. septembra. Nascha katholík bjesada běſche džens bohace wophtana! Sobustawow běſche nimale 50 pschitomnych, wysche toho běchu nas džens někotsi k. studencži ze swojim wophtom zwjefelili. Hdvž bě pschedsyda J. Just zhromadžiznu wotewrif, spomni najpriedy, zo jny najhóle pschecž jeni a čiſami tudy; tohodla napominaſche, zo bychmy z najmjeñſcha my hromadu džerželi a zhromadžizny porjadnje wophtowali. Dale wozjewi

pschedsyda, zo je pschi wóndawsczej deputaciji katholickich towarzstwów serbskeje Lúzicich, kotrež nowomu knjezej biskopej a tachantej so pschedstajachu, pôdla byl a spôznał, zo je najdostojništi kniez jara zahorjeny za dobre towarzstwa. Hdyz potom pschedsyda sławi na hnadnomo knieza biskopa wunjese a pscheczo wupraji, zo by nam joho Bóh prawje došlo strowoho zdžeržat, dha pschitomni tutej sławie horliwie pschihlosowachu. Druhu, powitancku sławi wunjese pschedsyda pschitomnym studentam a proschejsche ich, zo bych u nas někotsi z pschednoschkom zwiesili. Kniez stud. theol. Schewczič podžakowa so w mjenje studentow za jim wopokazanu čescz a luboscz. Wón pschihlosowasche pschedsydowej ryczi a pschistaji, zo dyrbelsi my halo towarzstwo druhdy zjawnischo wustupicz; na pschitlad, hdyz žadny sobustaw zemrje, měl kóždy sobustaw z wuznamjenjeniom katholickej bjesady pschewodzecz, dale hdyz so žadny z młodschich sobustawow ženi, měla trasz so jomu wot towarzstwa wosebita luboscz wopofazacz, a wjac tohorunja. Kniez cand. theol. Nowak z Hory powedaſche w swoim pschednoschku, zo je runje w tymle tydženju 20 lét, hacž je Piemontski kral Victor Emanuel swi. wócej Piusej IX. joho hiscze zbytny kraj z mocu wzal, a tak je joho njeſcheczelſke wójsko na město Rom pschicžahnulo a je pschedobylo. Kniez Schewczič radži, zo by so Kátholicki Boſoł pilnie džeržak a tež w serbskich korežmach so zjawnje wupoložil, zo by to pschistomniſcho bylo, hacž hdyz tam husto doſez „Dresdner Nachrichten“ abo druhe nam katholikam a Serbam njeſcheczelſke nowiny nadenibjesh. Kniez cand. theol. Nowak z Kaschec poda zajimawy wopis města Kólna, hdzej je wón zańdżene lěto pschebymał, a ryczesche wo wažnosći a wschelakich podenđenach tutoho města, wo joho krasnych cyrkwiach, kotrež je tam 19 farſkich a tež wjac klóſtřeskich a t. d. Na to dowjedże nas t. Schewczič w duchu do města Prahi, hdzej je psched krótkim wulke powodženjo bylo a wjac milionow schody naćinilo. Skónczynje pscheproš nas wón halo hlowny starschi studowaceje mlo- doſeze na skhadžowaniku pschichodnomo lěta, kotaž ma so w Panczicach wobycz. Potom hiscze ſu studenczi někotre serbske ſpěwy ſpěwali. Wschityc pschitomni běchu z tutej zhromadžiznu jara ſpokojeni.

M. W.

Z Rójanta smy dopis dostali, zo budže (až tež nařeſtka w dženjinskich czisla wozjem) kniez wuczer Wjenka z někotrymi džeczimi swojeje ſchule nježduļ 28. toho měsaca w Sernjanach ſpěwacž, kaž je to hžo někotre lěta kvalobne wuwjedl. Pschi tym je lětsa ſpomožný zamysl, z tutym ſpěwom pschinoſchki za Serbski seminar w Prazy dobycz, pschetoz cykle dovhodn z dobrowónoho zaſtupnomo pjenjeza maja so za tutón seminar nałodziež. Pscheczeljo džeczaco ho ſpěwa a dobroczerjo serbskoho seminara w Prazy za- wěſcze tule pschiležnosć wuzija, zo runje tak ſalu Sernjanskeje korežny koz tež ſkladowansku ſchkliežku abo wopornu kachczič ſerbskoho seminara napjelnicz pomhaſa. Pschejemuj dobromu ſutkej z wutroby „Daj Bóh zbožo!“

3 chyloho swěta.

Němcka. W Schlezynskiej, hdzej ſu wulke manövry, ſu ſo w thchle dnjach awstrijski fejzor Franz Žózef, němcki fejzor Wilhelm a ſakſki kral Albert zekali, zo bych u někotre dny na hrodze Rohnstock hromadže pschebysali. ſu tam wulke hoňty pschihotowane.

W Schwajcariskej ſu w italskim kantonje Tessinje někotſi liberalni, dokež knjeſtvo doſtecz njemózachu, revoluciju wubudzili a pschi tym jenož statnomo radu zatſeſili. Wojetſka móć, wot zwiaſkowohu knjeſtwa poſkana,

je zas mér čjiniša. Je þak strach, zo tola na posledku wšeho liberalnym do rukow so poda.

Belgiska. W Lüttichu běsche psched krótkim mejznaodnym selskem socialny kongres f wuradženju wýchelatich wažnych praschenijow ipo poté pschenjo dželaczeſteje nuzy. Na zjedzje nekotri francózsch a belgiscy katolikojo wótrje pschecjiwo němckim a jendželskim wustupowa.hu; tola stončajne tuczi, navjedowani wot Trierškoho biskopa Koruma a elsaßskoho fararja Winterera, prawo wobkhowachu a reformy, z džela híjo do štufka stajene, z džela híšeče stajomne, so powšitkownje pschipóznačhu a f sežehorowanju voruczíchu.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 439, 440. z Prahi: gymnasiastaj Michał Šewčik a Jurij Hejduška, 441. Jakub Jawork, najeňk w Skyricha w Čechach, 442. Khata Bräuerec z Ralbic, 443—446. z Radworja: wučeř Jakub Kral, Jakub Holšík, Haňza Wučeřkowa, Jan Šeňk, 447. Jan Pošenek z čornoho Hodlerja, 448. Hana Mikličec z Boranec.

Sobustawy na lěto 1889: k. 641. Jan Hantuš z Radworja.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 105,142 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: ze zawostajenſta Pětra Wjesele z Wudworja 150 m., daň z toho 6 m.

Hromadže: 105,298 m. — p.

Na nowe pišcele do Baćońskae cyrkwy: Dotal hromadže: 5716 m. 50 p. — Dale je woprował r. za requiem Pjehec w Baćońskej cyrkwi 4 m.

Hromadže: 5720 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,772 m. 50 p. — Dale su woprowali: ze zawostajenſta Pětra Wjesele z Wudworja 30 m., daň z toho 1 m. 20 p.

Hromadže: 10,803 m. 70 p.

Na wudačo Nowoho Zakonja

je darił: J. J. ze Sk. 1 m. 35 p.

Za serbski seminar w Prazy: J. Nowak z Budyšina 10 m.

Zapálač Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Wumreli su: Karl Hübner Benedikt z Filipsdorsa, Mädl. Symanowa Philippa-Neri z Wotrowa běsche 5 lět a Hana Glauschowa Francisca Romana z Wotkic bě 22 lět we ſwj. rjedze. R. i. p.

Towarſtvo Serbskich Burow.

5 měchow symjentneje rožki (Seeländer) je dostacj pola kublerja Röbla we Wudworju. Schtóž híšeče žaneje potrjeba, njeh sebi tam po nju dojedze.

Pschedsydſtvo.

Wozjewjenjo.

Niedželu 28. septembra popołdnju w 4 hodzinach budže w Seruijskej kocřimje ſpě w Róženczanskich školskikh džeczi. Cyly dobytk koncerta je za serbski seminar w Prazy postajeny. Zastupny pjeniez je dobrocíjivej woporniwoſci wopytowarjow zawostajeny. Pschedzelow džeczacocho ſpěwa a dobrocíjivej serbskoho seminara najpodwolniſcho pscheproſchuje

R. Wjentka, wučeř w Róžencze.

Cíjicí Smolerjec Iniciacjiczeſteje w machiczym domje w Budyšinie.

Katholicki pôsob

Wudawa so
prjenju a třecu sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósée a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Sudowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa S.S. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 19.

4. oktobra 1890.

Lětnik 28.

Konsekracijsa cyrkwi w Žitawje.

Za cimž su katholikojo w Žitawje lěta dolho žadali, to je so 29. septembra, džení swjatoho Michała, dokonjało: nowa cyrkej je z biskopo-
wej ruku swjatočnje swjeczena, zo by někto sluzila cęsczi Bożej a wo-
zboženju wěriwych dusžow.

Běsche to wopravdze hordozny džení za Žitawsku katholicku wosadu
a za cyké město Žitawu, zapisany na wše čzachy do staviznow města a
wosady. To su zavěscje nawiedowacy knieza w myslach měli, hdyž su na
žadnu a dolho wožakowanu swjatočnosćz pschedstojicžerjom wšchich wýchschich
statnych, wojerſtich a mějczanskich wýchschosćz vycheprosyli, a hdyž su tucí
knieza pschedstojicžerjo pscheczelne swoje wobdzelenjo na swjatočnosćz pschi-
slubili a tež wuwiedli. A wschelach z tutych kniezych su to zjawijsce wuprajili,
zo budže nowa katholicka cyrkej hlowna woždoba města Žitawy, zo so tohodla
raduja nad dokonjanym wulkotnym skutku.

Z wulkej pröcu bě w posledních týdženjach w cyrkwi samej so hischce
dochotowało, schtož pobrachowasche, dokelž bě džení, tak dolho wožakowanu,
někto skoro hischce pschezahé so pschiblizk. Wosadnaj duchownaj, kanonikus a
farar Kral a kaplan Bentner, mějeschťaj dozej džela, zo byschtaj wosadu a
cyrkwienski rjad pschihotowało za dostojne powitanjo wýchschoho pastyrja a za
wujtne wobdzelenjo pschi swjathym skutku. Dokelž bě wulkotny woprt z blízka
a daloka wožakowacž, dyrbjachu so kharth wudacž, z kotrymž móžesche so
pschistup dowolicž. Tež bě f. kanonikus a farar Kral wosebitu knizku wu-
dal, w kotrejž su wobrjadly konsekraciejabo swjeczenja cyrkwi wopisané, zo
bychú pobožni z wujitkom a ze zrozumienjom potajue wožrjadly sejehowacž móhli.

Hdyž bě kniež senior Kucžank higo sobotu do Žitawy so podal, pschi-
jedže njedželu popoždnju $\frac{1}{2}5$ hodž. najdostojnitschi kniež biskop dr. Wahl
z čzahom z Drježdža do Žitawy. Z tym samym čzahom tež pschijedžechu

z Budyschyna k. kanonikaj Blumentritt a Hórník a kaplán Skala. Na Bitawskim dwórnišćezu bě so wulká syła ludži zhromadžila, dokelž bě znate, zo knjez biskop pschijedže. K powitanju najdostojnischoho knjeza běchu k. senior Kucjanek z wosadnym kapłanom a někotři nahladni wosadni na dwórnišćezu pschitomni. Druhe powitanjo sta so w fariskim domje, hdzej wosadny farar k. kanonikus Kral najdostojnischoho knjeza biskopa z wutrobnej ryczu postrowi. Pschi pschijedže wyjehschoho pastyrja wosady zaklinczachu hordozne zynki krasnych nowych zwonow, kotrež z weže do města a kraja wołachu: „To je džen, kotrež je sežinil tón knjez; radujmy so a wjeselmy so nad nim!”

Přenje hołdowanjo wosady pschinje bórzhy po pschikhadže hnadnoho knjeza spěwanski khor schulskich džecži, kotrež nawjedowane wot swojoho pilnoho a wustojnomo wuczerja Kurze dwaj spěwaj (jedyn tſihloſne) jara pěknje pschednoschowachu. Knjez biskop so z lubočzinyymi słowami podzakowa. Na to sežehowachu schulské pschedsto jicze ſtvo, deputacija zjednoczenſta katholickich wuczerjow, wjedžena wot k. kantora Buhra z Königshajna, a deputacija towarzſta katholickich žónſkich, kotrež so najdostojnischomu knjezemu pschedstajichu.

Dónž bě hisčicze swětko, wophta knjez biskop z pschitomnymi k. duchownymi nowu cyrkę, kotrejž krótki wopis na druhim měsćeze podatmy. Potom so swjate reliktwije, powostanki swjatych marträfow z towarzſta swjateje Wórsche, kotrež bě najdostojnischti knjez biskop z Kólna dostal a kotrež běchu za swjeczonny wulki wołtar postojane, do dotalneje kapale w schulskim domje donijesechu, hdzej so mjez tym na wołtarju spody tabernakla schowachu. Tam w kapali na to pschitomni Budyschsch duchowni pschedpisany officium wo swjatych knježnach a marträfach wuspěwachu.

Wjeczor zhromadžichu so sobustawy Bitawskoho cäcilianſkoho towarzſta a zwjescichu knjeza biskopa z dwemaj rjanymaj spěwomoj, kotrež so jara wustojnje pschednijeschtaj. Najdostojnischti knjez wot nětzjischoho präfesa spomněnoho towarzſta, knjeza kapłana Bentnera postrowjeny wotmowlvi wuprajejo swoje połne pschipožnaczo za krasny spěw.

Hdzej nazajtra rano switaſche, bě njebo khetrje połhmurjene, tež so trochu poprōšči. Tola pomalu so njebo rozojasni, tak zo móžesche so pschi cyle rjannym wjedrje swjaty skut slacz. Wjese do 7 hodzin bě so hido wulka mninohoſc ludži psched chrkwu zhromadžika; mjez nimi wosebje schulské holczata w bělých drastach swjatočnje wupyščene ze swojimi k. wuczerjemi. Zara zahe bě tež wodzelenjo Bitawskoho regimenta pschitomne, kotrež bě k zdžerzenju porjada połkownik (oberst) Hohlfeld dobrocživje postajil. Tež wschitcy katholich wojacy mějachu tón džen dowolnoſc, na swjatočnoſeži so wobdzelicz.

Licžba pschitomnych duchownych bě so po něžim psched swjatočnoſežu a mjez njej hacž na 30 powjetſchila. Běchu tu pôdla hido spomnjenych duchownych k. probſt Wencel z Marijnoho Doła, kanonikaj Müller z Ostriha a Junge ze Seitendorfa, direktor Löbmann z Budyschina, fararjo Reime z Königshajna, Hornig z Reichenawy, Rünsch z Neuleutersdorfa, Keil ze Scherachowa a kapłan Wjelsa ze Seitendorfa. Z blízschich a dalskich čěſkich wosadow běchu tu: superior a jedyn pater z Filipsdorfa, archatabant z Reichenberga, fararjo a kapłanojo z Fugawy, Kražawy, Königswaldu, Warnsdorfa, Grottaw, Wiesh, Reichenberga, Zborjelca a dr.

Schworeč hodžiny do 7 poda so najdostojnischti knjez biskop z pschitomnymi duchownymi do dotalneje kapale w schuli, hdzej so swjatočnoſež z pokut-

nými psalmami zapocza. Potom zrjadowa so čzah k nowej cyrkwi. Všeche 7 hodž. Cale městno psched cyrkwiu bě z pobožnými a hoščemi hžo psche-pjelnjene. Hnýdom wot spocžatka běše tu wosředž swojich wojskow tež vojškovník Höhlfeld a druzý nahladni hoščo, kotsíž došku swjatočnoſz ſčerpnje hacž do kónca wucžakachu.

Hordozne wobriady swjecženja cyrkwie smy hžo w lécje 1887 z všchi-ležnoſze swjecženja Bacoviskeje cyrkwie wopisali (Rath. Bosok čísla 11, 12 a 13.) a budža drje hšicze trochu w pomjatku. Z tifróčným wobkhadom, pschi kotrejž tsto hóly w čerwienych ūknjach ze swjathym křižom a dwémaj wójskowymaj ſaklomaj a schulſke holczata běle woblecžene kmetki ſypanych do předka krocžachu, so cyrkje z wonka woswječi, na čzod so biskop z duchowými do cyrkwie poda.

Sčerpnje čzakashe lud zwonka psched cyrkwiu pschi doškých wobriadach, kotrež so nutška w cyrkwi pschi zac̄injených durjach dokonjachu. W doškim čzahu podachu so na to duchowni z knjezom biskopom do stareje kapale, hdžež so swjate relikwiye pokadičku a knjezej kanonikej Müllerej k niesienju pschepo-dachu. Swjatočny wobkhad ze swjathmi relikwijem džesche ze ſchule wokoło cyrkwie, pschi kotrejž wulkich durjach wšchitcy zaſtachu. Horjeka pschi durjach, kotrež běchu hšicze zac̄injene, stojeſche netko najdostojniſchi kniež biskop, wokoło njoho duchowni a psched nim na wulkim městnje psched cyrkwiu hłowa pschi hłowje wulka ſyla ludži. Tu netk kniež biskop z mócnym hłosom rycz džeržesche zaſhorjenu ze žiwej wéru a swjatej luboſcžu.

Dolho wocžakowaný džer — to běše wobsah krasneje rycze — je pschiſhoł, na kotrejž ma tónle dom přeni króč Bohu a joho ſlužbje so pschepo-dacz. Tutón dom měra ma ſlužicž čjesči trojjeničkohu Bohu, wſchohonóčnoho Wóte, Wumóžnika swěta, Zehnjecža Božoho, kotrež hréchi swěta precž bjerje, a Ducha swjatohu tróſtarja. Njech zaſtupi do toho domu najswje-čiſhi a najzbóžniſhi mér Boži! . . . Džensniſhi džení je doškodzenjo ſydom-lětnoho čježkohu džela a kruteje pröch. Po Bohu, kotrež je swoje žohnowanjo wulkotnomu ſkutkej popſchał, ſluſha najnutrieniſhi džak wýjškodostojnomu taſtant-stwej w Budyschinje, kotrež — móže so prajicž — je „krej swojeje wutroby“ podało, zo by tón twar takle majestotnje so wuwiedł. Mohlo so zdacž sprawne te praschenjo, hacž je prawje, zo z tajkej krasnoſću, z tajkimi woporami dom Boži so twari. Bóh drje bydli tež w hubienym wobydlenju khudobu, tola ža-danjo za doſtojnym a krasnym wuhotowanjom wobydlenja Božoho je cyle sprawne a zdobne, pschetož za Najwyschschohu je tež jeno najlepſche dobre doſcz. Wyschał je naſch Zbóžnik Mariju Madlenu, kotaž joho nožy z drohotnej žalbu žalbowáſche, zakitował, hdžž jej to porokowachu, a poslednju wjecžer je ze swojimi wucžownikami ſvjecžil nic w ſnadnej iſtwicžey, ale w krasnej wjecžerni, kotaž je džensa hšicze widžecž. Wysocy ſwjath je wopor nowoho zakonja, kiz rozhřeſhenjo z nowa ſkutkuje a poſkicža wſchém, kotsíž ſu ze želnoſzej pschi-tomni, a móže za tajki wopor Božoho Zehnjecža dom drohotny doſcz bycž? Ně, wſcho ſuſha tomu, kiz je nam we ſwojim ſynu wſcho dał. Tuž dha za-ſtupeče do tuteje krasneje cyrkwie, kotaž budže netko wascha cyrkje. Zadyn, kiz ze staroſežu, nužu a boſoſcžu do njeje zaſtupi, njeſwopuſtječi ju bjež tróſhta a

ſpomoženja, hdyž je ze želnoſežu woſak: „Božo, budź mi hręſchnikej hnadny!” Zastupimy džensa na dniu ſwiatohu arcjanđela Michała do noweje cyrkwie. Dandželjo Boži modlitwy a wopory pobožnych Bohu pschedſtajeja. Pobožni katholikojo a pobožni wobydlerjo Žitawcy, kotsiž ſeże tu zhrromadženi a za-horjeni ſeże z luboſežu Božej, zastupiwschi do nowoho domu Božoho, dajęce swoje modlitwy zhrromadnije donjeſež psched trón Boži. Bóh żohnuj naſch nutſkho!

Po biskopowej ryczi pschedſtupi hoſczka, na bělém pucałku cyrkwinie klucze njeſo a professor Knothe-Seec, twarski miſthyr noweje cyrkwie, pschedepoda z někotrymi ſłowami klucze. Nětk wotewrichu ſo po modlitwie a žałbowaniu cyrkwinie durje a wulke ſhéroke rumy kraſneje cyrkwie napjelnichu ſo w krótkim z pschedtomnym ludom. Nětk ſežehowaſche dalscha konfekracija cyrkwie a woltarja po pontifikalu a ſkónczi ſo z požohnowaniem woltarjowych rubow a cyrkwinskeje draſty.

Nětk zažwonichu zwony, a hdyž bě knjez senior Kuczan ſ z pobožnym pschedewodom mnogich duchownych ze stareje kapale na iſwježiſchi ſakrament do noweje cyrkwie a na nowy woltar pschi ſpěwanju hymna Pange lingua pſcheniſſ, ſežehowaſche bórzy wulka pontifikaſna Boža miſcha. Brěni króz zaſlinča w hordoznym domje, kiz bě ze ſwiatej ſwječiſznu a zastupom naſchoho Žbóžnika w ſwiatym ſakramencze nětk woprawdze dom Boži, radoſne Gloria in excelsis Deo, kotrež knjez biskop z mócnym hloſom zanjeſe. Na Božej miſchi ſpěwaſche Žitawſke towarzſtwu „Cäcilija” Wittowu miſſu op. 1. z kraliñym offertoriom Domine Deus, in simplicitate cordis. Tutomu ſpěwej dyrbí ſo volne pschedipóznačzo wuprajicž; cäciliſte towarzſtwu a pschede wiſhem joho wuſtojny a pilny dirigent, wuczer Kurze, ſu dopofazali, ſhto ſo tež pschi wob-ejezenych woſtojenjac̄, ſajkež dotal w Žitawje mějachu, doſežahnež hodyž.

Po Božej miſchi zaſpěwa cyſla cyrkſe němſke Te Deum, fotromuž ſo modlitwa pschedzamkný. Hdyž bě ſo wotpuſt za pobožnu pschedomnoſć pschi ſwječenju cyrkwie a druhí za wopyt na dniu wopomnječa cyrkwie ſwječenja wožiewiš, pschedewodžachu pschedtomni měſčnich naſdostojniſchoho knjeza w ejeſtnym ežahu do joho wobydlenja.

Wo dalskich ſwiatocžnoſežach tutoho dnia dyrbimy rozprawu do pschedichodnoho ežiſla wotſtorczič; tež wopis cyrkwie pozdžiſčho podamy.

3 Lužich a Sakskeje.

Z Budyschina. A ejeſci naſdostojniſchoho knjeza biskopa dr. theol. Ludwika Wahla woſku ſo tudy njedželu 21. ſeptembra we wulkej ſali katholiskej towarzſhnie wulkoſny ſwiedžeń. Wſchitke tudomne katholiske towarzſtwu, mjenuejcy towarzſtwu katholiskich rjemieſlnikow, mužſkich, žónſkich a knjeznow a cäciliſte towarzſtwu, chchchu zhrromadnje ſwiatocžny wopokaz hukboleje poſtry, a poddatocže, nutrueje luboſeža a ſwery ſwojemu nowomu wiſchijhomu paſthyrej pschedinjeſć. Wjac dniow do ežaſa dželachu woſebje ſobuſtaſh žónſkoho towarzſtwu a někotri družy, zo bychhu nic jeno ſalu, ale tež dom (twarzſhni), w kotrež mějeſte ſwiatocžnoſć ſo woſbyč, za žadnu pschediležnoſć z dobiňje w upyschiili. Tež bě ſo knježnam prajio, zo bychhu, je-li móžno, kóžda wěrc pschedinjeſte. Hdyž dha njedželu hoſčo do towarzſhnie zastupiſtu, wuhladachu wiſchu kraſnoſć. Kheža, ſthody a khódy běſhu na-

najrjeñšcho z pletwami, wěncami a schmrjókami, z transparentami a mnogimi swęczkami wupyscheni. Najwjetša próca pak bě so na salu samu nałożiła. Swieczo swjatoho Žózefa běsche wobdate z drohotnymi pletwami a wěncami; na prawej stronje bě na podložku büsta swjatoho wótca, z czerwienobelej draperiju wobdata, do kotrejž běchu zelene łopjeschka zaſadżane, a na lewym boku büsta krajowoho wótca, krala Alberta, ze zelenobelej draperiju. Wsché scjennych běchu pschikryte z wěncami, pletwami, wupyschenymi woponami a draperijemi. Za najdostojnišchoho knieza bě psched jewiszechom wupyscheny stol pschihotowany. Wjele do czasa běchu sala a pôdlanske istwy z wopytowarjemi pschepieljnene; z rědka smy w towarzchni telko ludzi widzeli, kaž tu njedzelu. Hdyž bě najdostojnišchi kniez biskop ze wschém i tudomnymi duchownymi, kotrejž bě so tež Bitawski kniez kanonikus kral, runie w Budyschinje pschebiyach, pschizamknýl, wjeczor $\frac{1}{2}8$ do sale zaſtupił, wot pschitomnych pokornje witany, zapoczą so swiedżen. Cäcilianskii khor, nawiedowany wot swojego dirigenta f. Englera, powita knieza biskopa z krasnym Wittowym spěwom „Sei uns gegrußet, Hoher Hirte.“ Lubozný spěw, wubjernie pschednoschowaný, pohnu widzomne knieza biskopa. Hdyž bě na to starschi katolickich rjemieſnikow Jan Pětrka pschihodnu baseń deſlamował, wustupi vráſes rjemieſniſkoho towarzstwa, kniez schulski direktor Löbmann, zo by w mienje wschěch katolickich towarzstwów hnadiñoho knieza powital. W swojej duchapołnej, ze swjatej horliwoſciu wěry a luboſcze napjelnjenej ryczi poſaza nadawk a ſkutkowanjo jenotliwych towarzstwów, wupraji jich radoſez na tym, zo je nam Bóh wyjshchoho paſtyrja wobradził, kiz je telko lét w naszej wótczinje z jenajkej luboſcju a swěru za lud a joho duchowne zbožo džětał, ſlubi w mienje wičitich synowisku luboſcž a poddatoscz a wuproſy za jich dalsche spomožne ſkutkowanjo biskopske požohnowanjo. Cyle pschewatý ze wschém, ſchtož tu widzescze a słyschesce, wot moloži kniez biskop. Joho rycz z nutroby wuſhadžaca so z mocu do nutrobow zapisowacze; kóđe ſkowo bě kaž zornjatko zapołożene do duschow wschěch pschitomnych a zawěſcze ſwoje plody ponjese. Niewěmy, ſchto dyrbimy bóle wobdzicac, hacž wótcowski luboſcž a dowěru, kotrež z kóždoho ſkowa ſapasce, abo niewschédnu wuſtojnoſež, z kotrejž najdostojniſchi kniez tudomne poměry abo wobſtojnoſež zapſchija a kóždý zacziszczež powuži; a hdyž ſkonczenie swojej ruch pozběže, zo by pschitomnych požohnował, dha poſlaknycu so wschitej pokornje, zo bychu za ſwiate ſlubjenja, kotrež běchu cžinili, żohnowanjo Bože dobyli. Po krasnym ſpěwie „Du bist's, dem Ruhm und Ehre“ wot Haydena, kotrejž cäcilianskii khor jara exaktne dokonja, ſczechowacze deſlamacija powitanſkoho ſpěwa, kotrejž bě tachantski predař kniez Kummer za tutón wjeczor wobſebej baſnił, a wuspěwanjo Leonowoho ſpěwa. Na to so Kummerowa baseń wo katolickim rjemieſniſkem ſchtyrjomí žiwymi wobrazami hiſceje wuwiedże, na czož zhromadny kħwalny ſpěw žadnu ſwjatočeſce ſkonečni. Njeje drje nichto, kiz je tule ſwjedzeſku zhromadžiznu wophtał, so njeſpokojeny domoj wróćil.

— Serbski ſpěwanski ſwiedżen je nimo, a može ſo prajicž: je ſo nanajlepje poradził, ſnadž lepje hacž žadyn joho předownikow; zo je z najmjenjša wschě přjedawſche ſpěwanske ſwjedżenje do ſczahny l, njebudže nichto přecz moc. Schtož licžbu ſobusfuklowachych ſpěwarjow a ſpěwarkow (wscho hromadže 112 wosobow) a ſchtož wopyt naſtupa, dyrbi ſo ſwjedžen wulfotny mjenowacž. Hdyž pak ſo krótki czas wopomui, w kotrejž je tón króč wulki apparat ſo wobſtaral, kotrejž tajſi ſwjedžen žada, dha dyrbi ſo prajicž,

zo je wuspěch krasnobo wjedzora wocžakowanja joho wophtowarjow wjele psche trjechil. Wutrobný džak serbskoho naroda a polne pschipóznacžo budž knjezej komponistej Rocorej, budž knjezej Fiedlerjej za wschu prócu a staroscž wo nauknijenjo a muwjedzenjo dołkoho a z džela dosčz cježkoho krucha, budž tež wschém spěwarjam a spěwarčam, kotsiž su z tajkej horliwoſcžu a luboſcžu rjony koncert muwjedli. Zahorjenjo za dobru wěc, cježcž serbskoho mјena a luboſcž ſ serbskej narodnoſci, serbskej ryezi a serbskomu dobromu waschnju, kotrež je tutón wjedzor z nowa zaſhežepík abo wobkručík, budže dale trač. — Njemôžemž džensa wo rjanym swjedzenju drobnie rozprawjecz a dyrbiniy dalshe za našchu khroniku do pschichobnoho čiſta zapokazacž.

Ze Seruijan. Kaž bě w poslednim čiſle „Kath. Boſoſa“ woſjewiene, woſbu ſo zaždženu nježelu w Sernjanach koncert, kotohož cykly wunočki zaſtupnych darow bě za kupjenjo a wutwarjenjo nowoho serbskoho ſeminara w Praž postajeny. — Spěw běchu zavěſče z wulkej prócu naukniene, pschetož jara rjenie ſo pschednoschowachu. Woſebeje ſo spěwaj z milym wothloſom (echom), zahorjena khvalba Delan a originalne ſerbske ſud o we pěſnje powschitownje ſpodbobachu, kaž bě z móčnoho placanja a žadanja za woſpjetowanjanu vidžec; pschetož tute spěw wutrobu pohnuwachu, ſchtož pschelozki z němečinu nječzinia a čziniež njemoža. Spěwaſche ſo wězo jenož ſerbski, ſchtož dyrbí ſo z woſebitej khvalbu wuzběhnyč, dokež nehdýgluli „ſerbske“ koncerty woſchelake ſkyſtečz dadža, jeno nic wjele ſerbskich spěwov. Wobžarowacž pak dyrbimi, zo zhromadžizna bohatſcho woſptana njebe. Pschihotowane města drje běchu nimale woſadžene, ale tohodla bě tu tola wjele wjac̄ pschipoſlucharjow bycz mohlo. A tuta — prajny njehorliwoſcž je čim ſpodživniſcha, čim khvalobnisci bě woſpoſlad koncerta. Njemôžu ſebi ničo myſliež, ſchtož by tajkeje wažnoſcze za cykly katholiske Serbſto wo mělo, kaž założenjo nowoho domu za ſerbski ſeminar w Praž. Jara hoła je murycz „to ničo dale njebudž“, abo „džecži ſpěvacz tak husto dosčz ſkyſchu“; pschetož tu njeſedna ſo wo wumjeliſti ſpěw, ale wo dobru wěc. Tačo woſebicži hoſco koncert ze ſwojim woſptom pocjeſežicu wjeledostojni knježa administrator Natuſch z Rózanta a kaplanaj Vjedrich z Njebjeležic a Rězač z Khróſežic, knjezaj wucžerzej Röſſler z Drježdžan, kотryž pschi koncerce ſobuſtukowasche a ſebi za to zavěſče wſchoho pschipóznacža zaſluži, a Čžoch ze Schunowa, ř. ſejmuſki zapoſlanc Rokla z Khróſežic, někotsi Wrótslawscy a Bražcy ſtudencži a druži. — Hdyž běchu mali ſpěwarjo a ſpěwarti ſkonečnje w poslednjej pěni wubjernoſcž „Rufecžanske piwärne“ wuſhwili, ſo knjezej wucžerzej Wjench derje zaſlužena khvalba a džak wupraji; a móžemž jenož z pschecžom ſkonečicž, zo býchu druži knježa wucžerjo po móžnoſci joho pschikkad ſežehowali a tak tež zhromadnu katholikſerbsku naležnoſcž ſobu wujwjeſč pomhali. (Džatna ſlawa knjezej wucžerzej Wjench a joho ſpěwanſkomu thorej, kaž tež čeſtnomu dopisowarjej! Redakcija.)

З Lubija. Jara wažny a žadny swjedzeň bě za mlobu katholiku woſadu tudomnoho města nježelu 21. ſeptembra: požohnowanjo a połoženjo zaſkadnoho kamjenja za wołtar noweje katholiskeje chirkwe. Tuta woſada je, kaž ſmy w poslednim čiſle ſpomnili, nuzowana ze zrudnymi nabožnymi poměrami a ſpushežejo ſo runje tak na pomoc Božu kaž na podpjedu dobrocžitých ſobucžlowejekow twar noweje chirkwe wobzamknyla. Hijo ſu murje wysoko, hacž do poł woſnow zwjedžene, biskopſke požohnowanjo pak ſo tutomu ſlutkej dotal njebe poſtežicž hodžalo. Kaž bě poſtajene, pschijedže

najdostojnisički knjez biskop njedželu pschiipoldnu z čahom z Drježđan, z nim z Budyschina sobu ff. senior Kucžan, kaplan Skala a direktor Löbmann, dale ff. wucžerjei Engler a Pleška z dwemaj spěnařkoma, tež t. kanonitus Müller z Ostriža pschiiedže. Psihi nowej cyrkwi powita najdostojnischoho knjeza dotalny dushepastry Lubijjskich katholikow knjez Kummer z Budyschina, na čož so swjatocznosća børzy zapocža. Po wuspěwanju rjaneje moteth „Terribilis est locus iste“ motbu so požohnowanju a položenju po biskopskim ritualem. Po dokonjanym swjathym skutku mějesche najdostojnisički knjez biskop swjedžensku rycią a pokaza z horlincymi słowami, kaf je so tu městno měra a luboscze pschihotowało, zo by něhdý k wujisku mlodeje wosadny za čeſez Božu a spomoženju duſchow so tu pozběhnylo. Hluboki zacílischę cíjinachu biskopowe słowa na jara wulku zhromadžiznu, w kotrejž věchu tež měsczanosta, pschedsyda měsczanisko wubjerka, pastor primarius a druži na hladni hosczo z Lubija. Po swjatocznym biskopskim požohnowanju a wuspěwanju krasnoho spěva Salve regina, z kotrejž so cyrkwinſta swjatocznosć skonči, sczehowachu hischęze znate tsi roži z klepakom, kotrejž pschitomni duchowni a nahladni hosczo z pschihodnymi słowami dokonjachu. — W hosczenku „t. Dehnječu“, hdzej so w tu khwilu w sali Bože sluzby wotbywaju, zhromadži so na to wulki džél Lubijjskich katholikow, sobustawny katholiskoho towartwa swjatohoho Venna, zo bych so kniezej biskopej pschedstajili. Knjez Kummer powita najdostojnischoho knjeza z horliwej a zahorjacej ryczą, na čož knjez biskop jara luboscziwje wotmołwi. Psihi sczehowacej swjedženskej hoſčinje, na kotrejž so hosczo a nahladnički Lubijjskich katholikojo wobdzeličku, wunjeſechu so wschelake sławy. — Lubijskim katholikam, kotsiž ſu tak zmujicze wuwjedženjo wulkoho skufka ſami do rukow wzali, njemóde so pschipóznačo zapoměč. Wosebje wicha khvalba ſluscha kniezomai fabrikantej Ernstej a pschekupcej Müllerej, kotrakž niewustawajch wo dokonjenjo zapocžatoho skufka so starataj. Dofelž jim bjez cuzeje pomocy móžno njebudže wicho wuwjesci, njech je tež Lubijſka nastawaca cyrkej dobrocžiwosći nadobnych wutrobów naležnje poruczenia.

Z kraja ſuy dopis dostali, kotrejž móžemy tudý jeno we wucžahu zdželicz, a kotrejž praschenjo „Katholiski Schulinspektor abo nic?“ wobswěluje. Katholiskim wucžerjam Ramjenisko wokrjesa je so tele dny w mjenje schulskoho dohľadovarja Lutherſke předowanjo, džeržane wot lutherſkoho wychodſkoho dwórskoho předarja, dr. th. et ph. C. F. Meiera w Drježđanach, pschipóškało z pschispomnjenym pschecžom, zo by so dale podawało. Za lutherſkich wucžerjow móže tele předovanjo jara wujitne byč, hdjž je kedžblimje čitaja a po nim so zložuja, tež drje woni w nim nicžo njenamakaja, ſichtož by jich něſak ranilo. Nic tak za katholiskich wucžerjow. Psihetož knjez Meier ſebi w tym předowanju žada, zo bychmy wſchěch njeppočzivoſćem so zdžerželi, „nic zo bychmy ſebi něſajku zaſlužbu dobyli, nic na mnichſke, ſwětceſkace waſchnjo, ale halo ſwobodne džeczi bože, kotrejž pschecž bôle za tym du, znutſka ſo wuſwobodziec w pōcziwej ſwobodze“. Tajſe a někotre podobne wuprajenja spomnjenoho předowanja, kotrejž ſu pschecžiwo katholiskej wérje abo na cyle wopacžne historiske ſtejſiſe so zložuja, njeſu khmane, katholiskim wucžerjam dowéru wubudzic. Budže ſnadž za katholiskich wucžerjow a jim dowérjeniu mlobosć spomožne, hdjž knjez Meier, kž je ze ſwojim wustupowanjom pschecžiwo katholiskej cyrkwi a jeje zarjadowanjam hewak hijo doſež znaty, jich po-wucži, zo maja pōcziwoſće wot mnichow a mnichkow ſlubjene a džeržane,

so zacjéshoč, a zo su cji wérne pschiffady kschesczana, kotsiž su tele sloby zlamali? Hdyž so tele waschnjo dale trjeba, zo katholškim wuczerjam pshedýda konferency, do kotrejž woni po zakonju kuschaja, lutherske pređowanja abo podobne wéch sejze, dha móže pschichodnie kniez Mleier snadž wjele „jaſniſcho“ ryczec — a katholškim wuczerjam tež to so pôslac! —

3 chloho sweta.

Němska. Po wulich manövrah w Schlezynskiej je kejžor Wilhelm so w tuthych dnjach do Wina podał, zo by swojoho wysołoko hoscja kejžora Franca Józefa zas wopytał. Tež našch wjelelubowany kral Albert je so tam podał. Město Wim je za woſebny wopyht wulcotne pschihoth czinilo.

— Z prénim oktobrom je zakon pshczivo socialistam spaonył. Za 12 lét swojoho živjenja tutón syn Bismarkoweje politiki wjele dobroho stutkował a wujitka pschinjek njeje, sterje su socialistojo — dokelž so pscheſzehani zdachu — so wobkruczili we swojej moc, dyžli schkodu měli.

Schwajcarška. W kantonje Tessinje hischce pshcocy zakoniske kniežerstwo zas założene njeje. Zwiazkowa rada njecha je katholškim konserwativnym z nowa do rukow dacž. Taſte zadžerzowanjo je wobydlerow khetrje rozhoriško a konserwativni maja nadžiju, zo pschi bližjim powšchitowym wothłosowanju z wulcej wjetšinu dobudu. Potom so tež zwiazkowa rada wuprajenej ludowej woli dléje njebudže spjeczic móć.

Naležnosće našoho towařstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 449. Miklawš Šewc z kloštra Marijnoho Doła, 450. Bernard Hicka, theolog w Prazy, 451. Jan Šołta, theolog we Wrótsławju, 452. Jakub Mjechela z Lusča, 453. Hana Wenclec z Khróšcie, 454. Miklawš Jakubaš ze Smječkec, 455. Hana Dučmanec z Džéžnikec, 456. Ernst Dučman ze Słonkec, 457. Marija Pjetašowa z Drježdžan, 458. Marija Žurec z Worklec.

Sobustawy na lěto 1889: k. 642. Miklawš Jakubaš ze Smječkec.

Na lěto 1888 doplaci: k. 727. Miklawš Jakubaš ze Smječkec.

Dobrowolny dar za towařstwo: N. N. 50 p.

Za cyrknej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,298 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: z kloštra Marijnoho Doła 5 m. — Hromadze: 105,303 m. — p.

Na nowe piščele do Baćońskeje cyrkwej: Dotal hromadze: 5720 m. 50 p. — Dale je woprowala: swójba z Baćońskeje blízkosće 100 m.

Hromadze: 5820 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,803 m. 70 p. — Dale su woprowali: z kloštra Marijnoho Doła 5 m. — Hromadze: 10,808 m. 70 p.

Na wudaco Nowoho Zakonju

je darił: Jakub Mjechela z Lusča 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: Cyły wunošk zastupnych darow při spěwanskim koncerće Roženčanskich šulskej džéši w Sernjanach: 55 m. 44 p.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Pěknú słužobnú hoſcu, kotrejž móže domjace dželo derje wobstarac̄, pyta ſ nowomu lětu 1891

J. Miech,

hrodowſki zahrodnik we Worklech.

Cjíčkej Smolerjec řučiſzjeſtejne w macziejnym domje w Budyschinje.

Katholoski Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Placi letne na pósce a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ľudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Žitavštinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 20.

18. októbra 1890.

Létnik 28.

Swjedzien w Žitawje.

W poslednim číslle Katholoskoho Posola smy konsekraciju noweje cyrkwi w Žitawje wopisali. A tomu dyrbimy hishcze dodacj, zo je nowa cyrkej najzbožnišcej kniežnje Mariji poświeczena a, taž smy hiž spomnili, su někto we wulkim woktarju powostanki swjateje Wórsche. Wulkotny twar, wumělscy wuwiedzieni, chcemy pozdjisi nadrobnje wopisacj. Cyrkej stoji pschi rjaney scherotej a runej Lessingowej droži njedaloko dworniščę na rjanym měscze frjedž katholoskej fary a schule. Lessingowa droha bě na swjedzienstiu dnju do połdnia za wozy zahaczena, zo so swjatočnośc z niczim njebh molska abo kazyła.

Za duchownych a woſebje pscheprosznych hōſci bě tachantstwo pschunu hōſčinu wuhotowało, kotraž ſo w Helsc hōſčencu wotbu a popołdnju w 2 hodžnomaj zapocza. Pódlia duchownych, kotrychž běſče z najdostojniščim kniežom biskopom hromadže 31, běchu pschitomni wschitcy Žitawscy a nělotsi suhodni wicjerjo, dale ze Žitawy: měščanosta dr. Dertel, pschedsyda měščanſtvoho wubjerka Budddeberg, bywawſchi měščanosta tajny radžiczer v. Haberhorn, hamſki hejtman v. Schlieben, wyschli hamſki ſudnik Schröder, ſudniſki referendar Kral, poſtſtuki (oberſt) Höhlfeld, oberſtſtientenant v. Werlhof, poſtſtuki direktor Dittrich, ſchulſki inspektor ſchulſki radžiczer Michael, cionſki inspektor Haase, rektor gymnaſia dr. Müller, měščanski radžiczer Fischér, professor Knothe-Seeck, twarski mischtur Molle, dale pschedſtoſiczerjo Žitawskoho katholoskoho kaſina, redaktoraj Žitawſkeju časopisow: „Zittauer Nachrichten“ a „Morgenzeitung“.

Pſchi hōſčinje ſo wſchelake pſchipitki ze zajimawymi ſłowami wunjeſechu. Brēnju rycz měſcze najdostojniſchi kniež biskop Wahl. Spomni najprjedy na swojeju přjedownikow, biskopa Forwerka, kiz je wulki ſtut, džensa dokonjaný, wjele pſchihotował, a biskopa Bernerta, kotryž je telko za Žitawu džělał a tak jara na swjeczenjo noweje cyrkwi ſo wjeselik, kraſnoho dnja pak

njedožiwiwscy džensa zatwierdzać z niewiększych honorów na dokonanym skutku so raduje. Jomu, jako nastupniku tutoho swérnoho dżelaczerja, je so zwojo do- stało, hordozny skutki z biskopskiej swiecziżnu krónowacż. Dale postroni zbro- madżiznu a wośebje zaſtupjerjow wychodźce, kotrejż dobroczęſta pschitomnoſc̄ joho tak zwieſeli, kaž harmonijske zynki kraſnych cyrkwinnych zwonow pschi joho zaſtupje do Žitawy. Rječ tutón aktord poſoja a pscheczenoſc̄ tež dale traje! Pschede wschem pał słuscha so na tutym dniu na tych spomiadacż, kotsiž ſu na wjerſku człowieſkoho towarzystwa. To ſtaj woſebje dwaj muzei; pschede wschem za njoho a joho wérhybratrom swiaty wótc. Tak mjenują katolikojo swojego wychodzhoſtka wjercha, dokež ſo jako wérny wótc za nich ſtarą; wot ſwiatoho wótcu wukhadža nam katolikam kaž z kužola wchitke żochnowanju. Za nas wchitkich pał je hiſcze druh, kotrejž najrjensche mieno dawamy, hdyz joho krajnoho wótcu mjenujemy, naſch najmiłosćzimski kral Albert. Jomu ſu wschem wutroby poddate, nic jeno we winowatej poſkuſtchnoſc̄, ale tež w horcej luboſezi. Timaj ſluscha prěnja Sława! — Gorliwe pschitomowacju wchitkich pschitomni tutej ſławie pschi mocnych zynkach měſczanſkeje hudźhneje kapale, kotrejž za hoſcziunu hrajeſte.

Bórz na to ſo najdostojniſci kniez biskop z nowa pozběhny, zo by ſwoj džak wuprajil Budyschſkomu tachantſtwi, kotrej je z teſko woporami wulſki ſkutki dokonjało, a woſebje kniezej ſeniorej Kęcjanke jako hlownomu zaſtupierej tachantſtwia. — Z pscheczelnymi a žiwymi słowami wotmołwi kniez senior z džakom kniezej biskopej ſpominajo na joho zaſlužby, kotrej ſu w poſlednich latach najdostojniſchomu kniezej cyrkwinſke doſtojnoſc̄ jenu po druhie dobyłe. Te wſhak wychodkowi kniezej ničto zwidzecž nietrjeba. Hdyz na wólbu nowoho tachanta do Budyschini pschindze, běſche najdostojniſci kniez biskop hižo pschenni z kſchizom — tón běchu jomu w Drježdzańach dali. K tutomu kſchizieje ſo jomu w Budyschini hiſcze druh pschepodał, z nim czeſza ważnoho zaſtojnſtwa, ale tež wulka dowera a luboſež. Sobi ze kſchizom podawa ſo jomu někto tež czeſtny dar w tutej nowej cyrkwi: drohotny a trajacy. Zo je drohotny, drohi, wo tym ničto njebudże dwelowacż, a zo budże kruhy a trajacy, ſměny ſo nadzijecž, hdyz jomu Bože żochnowanju woftanie.

Ważne ſłowa ryczesche Žitowski měſczanſta Dertel. Pschede wschem džakowasche ſo w mjenie města Žitawy za kraſnu cyrkę, kotrej budże jena z najkraſnich wozdobow Žitawy. Dolha węža cyrkwię budże pschec kaž poſti, kiz do njebies poſkazuj człowiekow napomina: ważniſcie a wychodźce naležnoſc̄ maja człowiekovo džigli wſchędny kus žiwenja. To ma ſo woſebje někto wopomnicž, hdyz mjenie zamoiſczi čaſto ze zamoiſczi na swoich zbożow- niſchich ſobubratrow ſpohladują, a jeno jene znaja: wuziwanjo kubłów tohole žiwenja. Tež zamoiſczi trjebaſa tajkho napominanja, zo bych ſu wchitkich kubłów njezapomniſli. — Kniezej kanonikej a fararzej Krahlej wunjeſe na to kniez biskop ſlawu a ſpominasche na to, kaž jara a kaž doſlo je ſo ſpomnjeny kniez na džensniſchi džen wjeſelik. — Tež poſkownik Hohlfeld ſwoj džak za nowu cyrkę wuprajil, dokež budże katolifſkim ſobustawam joho regimenta někto pschiležnoſc̄ data, Bože ſlužby porjadne wophtowacż.

Dale ryczachu hiſcze: hamitski hejtman v. Schlieben, kotrejž tachantſtwo ſlawiesche haſo zakitarſtvo wumjefſkoho a wychodzhoſtka zmyſlenja; kniez biskop, kiz profesorej Knothe-Seeczej džak a pschipožnacjo wuprajil; ſchulſki radžicjer Michael, kiz na luboſež Pětrowu i naſhomu Zbožniſkej ſpomniwſchi swoich wuczerjow napominasche, pschitomnym duchownym wot biskopa hacž do naj-

młodszego kapłana sławu wunjesz; professor Knothe-Seeck, fiz so tachantstwo za wchu dowěru a woporniwość dżakowasche a nadziju wupraj, zo to poślednia cyrkli nieje, kotrž je wone twarilo; kapłan Skala, kotrž sławu wunjesz na Źitawsku „Cäciliju” za doftojny a wustojny spew, cyle psichimierony tak krafnomu domej Bożomu; tajny radzieżer v. Haberkorn na zwonkownych duchownych; kanonikus Jungs ze Seitendorfa a drugi. Po 5 hodzinach skonči so hoscžina, kaž bě so zapocząka, z cžichej modlitwą.

W tej samej sali běske wjezioro hiszceze druhi swiedzeń, kotrž bě tachantstwo tam wuhotowało: wiesoła hoscžina za mischtrów a dželaczerow, kotsiž su pschi twarie sobu dželali. Wulka bě radość pschitomnych, hdźż wjezioro po 9 hodzinach k. biskop Wahl, senior Kucžank a kanonikus Krahl jich z wyprom poczęsczichu.

Wjezioro běchu Žitawskie katholiske towarzystwa, wosebje kafino a cäcilianske towarzystwo, hiszceze zhromadny swiedzeń w hoscžencu „Město Praha” wuhotowale. Wulka sala spomienionego hoscženca bě hacž do poslednjego města wobhabdzena. Swiedzeń wotewri kniez wuežer Berger z dlejszej powitanckej bašnju, kotrž bě wón wosebje k tomu baśnił. Hdźż bě na to cäcilianske towarzystwo najdostojnišchoho biskopa z rianym spewom postrowiko, mějesche kniez kanonikus farar Krahl swiedzeńsku rycz, w kotrejz radość pschitomnych na džensnischim dnju a pschitomności wychišchoho paſthyrja, kotrž bě prěni króz sředža mjez nimi, a lubošcz a swěru pschecživo njomu wupraji. Pschi krafnym spewje cäcilianskoho towarzystwa so na to pschitryth wobraz: wulka podobizna hnadnego knieza biskopa, wotkr. Hluboko hnuty wotmokwi najdostojnišchi kniez. Potom széhovachu dalsche spewy, rycz knieza kapłana Bentnera, kotrž z horliwymi słowami swérnu staroszcziwosz knieza fararia Krahla wo swoju wosadu, tež w czechich časach a hórkich dnjacach khorosze pschech wopofazanu, sławiesche, dale rycze knieza kantora Buhra z Königshaina a fararia Horniga z Reichenawy. Skončenie hraješče so dwoj-aktorskí kruch na džiwadle, z cžimž so pschiny swiedzeń skonči.

Niech kraſne dny dale žive wostanu w pomjatku wschitkikh katholiskich Žitawczjenow a bohate płydy njesu za zrost a kęz̄e tuteje młodeje a tak sylneje wosady!

Serbiski spewanski swiedzeń.

W poślednim cžisłe smy krótku rozprawu wo wulkim spewanskim swiedżeniu, kotrž so 1. oktobra w Budyschinje wotbu, podali. Wažnosz a wulki wuspěch tutoho swiedżenja vohnuwa nas, zo hiszceze drobnischo wo nim poryczimy.

Tón króz bě wschitko rjenje zarjadowane. Kaž bě zapocząka na 7 hod. postajeny, tak so tež w prawym cžasu zapocząka. Wulka sala w Lauec hotelu bě wjac hacž pschepjelnena; hižo dołho do zapoczątka njebehu kartu za sydla żane wjac dostacz a pschech hiszceze pschitkadžachu nowe syły serbskich a němskich hoscži. Podium, na kotrymž spewario a swiedzeńszych zdraſczenie a wypychene spewarki stojačhu, bě rjenje wudebjene. Po kromje bě plót ze zelenych lopienathych roſlinow, sředža pak riany wobraz naschoho serbskoho baſnika Handrija Bejlerja z roſlinami a kwětkami pschenny. Sředž podia stojesche klawir, psched kotrymž komponist kniez kantor Kocor sedzesche, njedaločo njoho stojesche kniez wychišchi wuežer Fiedler; z wobeju bokow a zadý běchu spewarki a spewario zestajeni.

Spěvac̄ mějše so tón króz Nazyma, lyriska pěseň H. Bejlerja, do hudžby zestajana wot kantora Kocora. Nasch luby spěvář, njeboh Bejler, je mjez druhimi wjetšimi bašnemi tež wulku lyrisku pěseň w piecích dželach bašník pod titlom „Pocžasň abo Boža stwórba a čłowieske žimjenjo.“ Ženotsliwe džele su Naléeo, Podléeo, Žně, Nazyma a Zyma. Naléeo a Žně je Bejler dospołnje wobdzelał a w číšceju wudał. Podléeo namaka so z wjetšcha hízo za číšcež psichotowane w joho žawostajených rukopisach. Wot Nazymy a Zymy pač namaka kniež dr. Muka, kiz Bejlerjowe spisý wudawa, dospołnu dispoziciju za woboje a „radnu horsku“ krasných hízo wobdzelaných spěwów. Z tuthch wulkich pěśni je kantor Kocor nětko schyri do hudžby zestajał, a su so na spěwanskich swiedzeniach dotal spěwale: Naléeo 1. oktobra 1879, Žně 29. septembra 1880 a Podléeo 29. septembra 1886. Dokelž za Nazymu někotre spěwy wobdziane njebehu, je kniež Michał Domachka, sarat w Rosacžicach, nadawł na so wzór, tajlich spěwów wósm dobašnicę, a je so jomu to w duchu Bejlerjowym jara derje radžilo. Joho spěwy běchu we wudatej tektovej kniežych z M. D. woznamienjene.

Schóž nětko hudžbu nastupa, je so tež w tuthym džele nasch wjeleczesjowaný Kocor halo mischtyr wopokazał. Najebac̄ wjacore motivy, nam halo Kocorowe hízo znate, kotrež tudy wospjetowane namakachmy, je we wulkej liczbje posicižených khorow, quartettow a solow tutoho wulkoho džela wjele krasných kusow, kotrež mózemu parle imenowac̄. To wosebje wo spěwnej hudžbje płacz, imjenje wo pscherwodže klavira, kotrež z cyka spěwu jara njezbehuje. Wosebje wjetšchi dželi khorow a tež por lubožnych solow stoja porno najkrasnischim wupłodam hudžby druhich narodow. Dyribum kniezej komponistej zbožo pscheč k tutomu skutej a jomu tež tudy wutrobný džak Serbow za tajke narodne dželo wuprajic̄.

Wuwiedzenjo tutoho spěwa njeběsche snadna wěc. Wopomí jenož! Ze wšichch stronow nascheje kuzich dyrbjachu so spěvario a spěvarki hromadu pytac̄ a pscheprschowac̄. Potom dyrbjachu so hodžiny za wuwucžowanja zryczečz, a dale niedzele dołho poriadne wuwucžowanja wobstarac̄. To wšcho žałostnu pröcu a wjele, wjele časa žadaſche. Ze znatej swetu, njeſeſic̄ne a z wutrajnej ſejerpnosćę je wyschši seminarsti wuczer kniež Fiedler tele dželo pschial a dokonjal. A hdyž so kniezej komponistej džakujem za tutón opus, dha nic imenschi džak dawamy kniezej Fiedlerjej, kotrež je nam rjany opus mischtyrsc̄ pschedwied, ión nam podał. Najrjenische myto za njoho běliche to, zo je so spěw pschi doſč wulkich zadžewkach a čežach hac̄ nanajlepje poradžit. Rje-wemny, hac̄ smy serbske khor hdy tak wuſtojnje spěvac̄ słyscheli, kąž lětſa pola Lauec. Běchu skoro bjez wšchoho wuwacza cyle wustojne a exaktne, a smy jeno wobzarowali, zo khorow hisčeže wjac njeběsche. Solo-spěwy běchu z wjetšcha tež krasne, wosebje kniežnje Kordinec, tenoraj Hanka a Kerk, bassist Šikora a někotři druži runje tak z jašnym wuprajenjom texta kąž z wustojnym spěwom so woznamienjachu. To čim radſcho wuprajamy, dokelž sebi kompozicija wosebje wot soprana a tenora jara wjele žada. Tež lubym spěvarjam a spěvarкам wutrobný serbski džak hisčeže raz wopjetujem.

Za němiskich wopytowarjow serbskoho spěwanskoho swiedzenja bě tež starane. Zo bychu rjane spěwy z lepskim zrozenijenjom ſejerowac̄ móhli, bě w tektovej kniežey němjski pscheležk sobu podaty. Tutoh pscheležk, kiz njebe tak lohki, je kniež kantor emer. Pjekar jara wustojne we wjazanej ryži dokonjal, a dyribi

Wózdy pschijóznač, zo je, kaž daloko so hodžesche, duč a zacžucjo Bejlerjowoho originala tež Bjelarjowomu pschelozkej zaſchćepjeny.

Po spewie, kiz bě pschez 2 hodžinje trač, sežehowasche zhromadna hoscžina, na kotrejž so něhdje 400 hoscži wobdgeli. Psihi hoscžinje hrajesche tudomna wojerška hudžbna kapala, katraž tež ſlawy ze ſwojimi zynkami pschewodžesche. Preñju ſlawu wunjeſe kniez dr. Grolmus, wychschi seminarſki wucžer a pschedsyda serbskeje hiesady w Budyschinje, kiz je wo zarjadowanjo a wuwjedzenjo ſpewanskoſho ſwiedzenja ſebi wuſke zaſkužby dobył. We ſwojej rjenje zefajanej a wſhem zrozemliwej ryczi ſponni na Wettinski ſwiedzeni w Drježdžanach, hdžez je naſch wjelelubowaný kral Albert we ſwiedzeniſkim čahu Serbow wuhladawſchi prají: „To ſu moji ſwerni Serbia!“ Kralej Alberter a pruſkomu kralej kejzorej Wilhelmej ſluſchesche joho ſlawu, kotrejž pschitomni horliwje pschihloſowachu, na czož ſo hnydom „Krala Boh požohnui“ zaſpewa. — Tež druhe bliidne ſpewy, kaž tutón, běchu woſebje cžiſhczane a ſo hoscžom podachu. — Dalsche ſlawy ničeſchtaj ſ. wychschi wucžer emer. Wjela na serbski lud we wjazanej ryczi a kniez kanonik farar Hórnik naſchim hoscžom z Delnjeje Lujzich, kotrejž bě tu jédnacze, mjez nim dwě mandželskej ſobu pschitomneju wucžerow, kotrejž běſchtej w pschnej drascze Delnjoſlužicjanow pschischloj. Kniez kautor emer. Bartko ſlawiſche pschitomnyh Němcow. Na to wupraji kniez Fiedler mischtrej Kocorej džak a ſlawu, na czož kniežna Fiedlerjec kniežej komponiſtej karvijencowy wenc na hlowu ſtaji. Kniez Kocor ſo za wopofażanu cjeſez džakujo ſwoj džak wotloži na ſpewariow a ſpewarſki, kaž woſebje na knieža Fiedlerja, iich wubjernoho wjednifa. Dale ſežehowachu hiſheje wſchelake ſlawy: Smoler serbskim wotcneincam, stud. theol. Schewcik serbskim wjednikam, Wlula serbskim knienjam a kniežnam, Teſchnat Smiſhej, Kocor knjeni Wanakowej, Kral Donaſchcy, Smiſch zapoſlancej Koli, halo pschedsydže burſkoho towarziswa, Libišh Hórnikej. — Po hoscžinje buchu reje wotewrjene ze ſerbiskej polonaiſu.

Njemóžemy tuſu rozprawu ſlonečjež ſlepje hacž ze ſłowami druhoſho rozprawnika (w „Serbskich Nowinach“):

Spěwanjo je nimo, ale joho zacžiſhcz budže trač w džakownym po-mjatku ſerbſkoho ludu. Joho zacžiſhcz ſu netk hižo ſpewarjo a poſtluharjo roznjeſli po cyhym ſerbſkim kraju, wot módrych horow hacž do zelenych nižinow wotcneje Lujzich, a zavěſeje zaſlineži bórzy wothlós tuthych ſpewow w holi a w poli. To budže naſchomu ſlawnomu kompoſitorej najrijeſtſhi džak, naj-nadobniſche myto, kiz ſebi ničo bôle njepſcheje, hacž zo by to, ſchtož je wón z ducha ſwojoho naroda čerpał, ſo jako cjiſte wolschewjace žorlo zaſy do naſchoho naroda wróciło.

Tuž klinčeže zynki ſpewanskoſho ſwiedzenja! po cyhym wotcnenym kraju, wožiwcze, ſchtož je wotemrelio, zahorče, ſchtož je woliwko, poſylnejecze, ſchtož je woſlabko! Zbudžcze radoſez, zacžerče žałosz, zapalce ſohen luboſcze w ſerbſkich wutrobach a zjednoczeče wſchech we ſwojich harmonijach! Njech duč pschekory psched wami twočnje a duč pschegienosze a bratronskeje luboſcze wſchě ſerbſke wutroby napielni a ſ. wulſkim rjanym ſlutkam mocn khudych a bohatych, małych a wulſkich zjednoczi. To budže najkraſniſchi, naj-radoſtiſchi wothlós ſpewanskoſho ſwiedzenja tomu, kiz je was, lubožne zynki, we wutrobie noſyl a was džensa po ſerbſkim wotcnenym kraju rozpóſlał. . . .

Wſho pod ſlóncom je zaſhodne, jeno to, ſchtož kħwalbu psched Bohom a psched dobrymi čłowiekami ma, to węcznje woſtanje. Tohođla wob-

khowajęce serbsku wěru a swěru, pobožnoścę a njewinoścę, to su kwestki, kotrež węczne kężeja a serbskomu ludej doma a w czubje khwalbne mјeno wobkhowaja. To budź posledni wotkłos kraſnho wulfotnho swjedženja:

Něhdы sněhi nańdu,

Liczkow róže zańdu:

Róža njewinoścę

Węczne rjana kęże!

(Beſler.)

Wotpuſki „Porciunkula“ a na swjedženju naſiwy. róžowca.*

Wat dnjow swj. Dominika sem njeſiu swjeczi wótejo pſchestali, horliwe modlenjo róžowca wěriwym poruczeń a róžowc z wotpuſkami wobohaczeń. Najwažniſći z tutych wotpuſkow je wot bamža Piusa V. w l. 1572 spožęjeny, znath pod mjenom „Toties-quoties“-wotpuſk. Tutón pſchebohath wotpuſk je jenož tymi cyrkwiom, w kotrychž je bratſtwo naſiwy. róžowca założene, kaž w Kulowje, spožęjeny. Na swjedženju naſiwyeczkihho róžowca (1. niedziela oktobra) dostawaju wěriwi w tajſei bratſkej cyrkwi tejko króz do ſpolný wotpuſk, keſkož króz wupiſane ſpomožne ſkutki d o konjeja. Togamo płaciſi tež wo swjedženju „Porciunkula“, 2. augusta, ſchtož je dotal bôle znate bylo, hacž wo róžowcu. Tež tón wotpuſk je do ſpolný a dobywva ſo tak husto, hacž ſo cyrkej z nowa wopyta a pſchedpiſana wotpuſkna pobožnoſć dokonja. Wotpuſk porciunkula je cyrkwiom Franciſkanow zwoleny; z woſebitej dowolnoſciu je ſo tež cyrkwiom cisterciſkoho rjada, potajſim pola naš w klöſtromaj Marijnej Hwězdźe a Marijnym Dole spožęſti.

Wědzeń ma ſo, zo móža na swjedženju swj. róžowca kaž tež porciunkula wſchitč wěriwi ſpominjene do ſpolne wotpuſki dostawacž, potajſim tež tajen, kotiſi do bratſtwa zapiſani njeſiu: runiž tak za ſo, kaž za khude duſche. Postajený čas je wot 2 hodž. popołdnju pſched ſwjedženjom hacž do khowania ſlónca na dnju swjedženja ſamoho. Wězo ma ſo k ſwiatym sakramentam hicž: woboję pak, ſpoweđa kaž ſwiate wopravjenjo, w bratſkej cyrkwi ſo doſtawacž njetreba, to móže ſo w kóždej druhej cyrkwi ſtač. Nuznje trébne pak je, zo whorjeka ſpominjenym času bratſku cyrkej w opytach a tam ſo khwilu na měnjenjo swj. wótca modliſh. K tomu ſměſh znate wotpuſkne modlitwy trjebacž, abo město toho 5 króz Wóteje naſch a Strowa ſy Marija abo nejčto wjac ſo modlič. Modlenjo ma pobožnje ſo ſtač, z rožkatej wutrobu a hortnje. Z rožkatej wutrobu, dofeļ, hdyž ſebi njewotmyſliſh, zo hrěſhne na khlinoſcę pſchewinjesh a tež wſchědných hrěchow z wotmyſlenjom ſo wostajiſh, wo dobywanju do ſpolnoho wotpuſka rycze njebudža.

Kaž často chceſh někto do ſpolne wotpuſki (za ſo jedyn, druhe za khude duſche) dobywacž, dyrbis̄h wot swjedženjowohu pſchedwjeſzora (popołdnju 2 hodž.) do bratſkeje cyrkwie hicž a ſo tam na ſpominjene waſchnjo modlič. Za

* Tutón naſtant, za kotrož ſo lubje džakujemh, je post festum k nam dójchoſ, pſchetož ſwjedžen, kaž Porciunkula, tak tež Róžowca, je leſha nimo. Wozjewjamy pak jón tola, dofeļ drje je powieženjo, tudy podate, tež někto hiſceje wužitne. Pſchetož nadžiamy ſo, zo ſo cyle na to njezabudze a wſchelach tola tež Poſoly ſebi khowaja, zo móža. K letu zaſ za naſtawkom poſladacž.

Nedakcija.

Łóždý nowy wotpuſk masch z cyrkwe hiež a zaſ z nowa do njeje zaſtupicž de zamyslom, zo chcesč na měnjenjo ſwj. wótca ſo modliež. Rozemi ſo, zo ma to — kaž hiſčeze jónu ſpominamý, z wulfę pobožnoſću a doſtojnje ſo ſtač.

To ſu z krótka poſtajenja a wuměnjenja, kotrež měle dale znate byež, zo ſpomnjene wotpuſki pilniſcho ſo trjebaſ a zo tež wo poſloženju ſo wě, kotrež w naſtupanju ſwiatyh ſakramentow placža.

W Kuluowje traje čas doſpołnoho wotpuſka za ſwiedzeń ſwj. róžowca pſchez cyły tydženj; tola tutón toties=quoties=wotpuſk, wo kotrymž je w tymle naſtaſku ryež, móže ſo jeno wot ſoboty 2 hōdž. pſched ſwie-đenjom naſſw. róžowca hacž do wjedžora tutoho ſwiedzeńja do byež. Na dniu oktavy (njeđelu po ſwiedzeńju ſwj. róžowca, ſchtož wſchelach „druhi wotpuſk“ mjenju) a na kajfimzkuſi dniu woſrjeđ oktavy abo tydženja móže ſo doſpołny wotpuſk jeno jedyn krócz doſtač, hdyz ſo k ſwiatym ſakra-mentam dže a bratſka cyrkę wopryta.

Wysche toho je w Kuluowskej cyrkwi hiſčeze dalschi wotpuſk, kiz je hało wotpuſk „po mortwych“ znath a z woſebitej dowolnoſću na preňu njeđelu novembra zloženy.

Katholſka chrkej w Abyssinskej.

(Pokuſzowanjo.)

Tola doſho njetrajeſhe, zo móžesče tam ſkukowacž; bórzy pſchiidzechu fejzorſch wojach a joho zajachu. Dowjezechu joho hacž k móriſkim brjoham. Hdyz bě neguſch katholſkich prälatoſ, kotsiž ſo jomu najwjetſchi zadžewk byež zdachu, wotſtronil, ſpyta z mocu ſchismatikow wot „Sost ledel“ k joho wu-zwolenej wérje pſchimbrocziež. Pſchi tym poſtaji ſo jako ſudnik tež w cyrkwin-ſkich węcach. Wón powoła wſchek wuczenych do Schoa a wotbywaſche z nimi theoloſiske konfeſerencj. Tola pſchecžiwo joho wocžakowanju zaſtu-po-wachu čidle wuczeni z wulfę zmuzitoſću ſwoju weru a dopokazachu wopacze- noſć tamneje. Tola krónowaný thran vorueži tym, kotsiž běchu najbóle na-pſchecžo ryeželi, jazyki zwotrézacz. Tohodla ſo džiwacž njetriebamý, zo drugy ſo podwolichu a mjeſczachu. Řeniczkomu europſtomu missionarej bě ſo radžiko, zo ſo wuthowa. Z 12 narodnymi měſchinikami, potajne podpjeraný wot Menelika, zaſtarowasche zbožownje tule wulku diöceſu, tak zo móžesče 1880 ſwojim pſchedſtojiczerjam wozjiewič, zo ſu kſchecžanſke wosady (diöceſy) w Galla, Keſa a w Schoa krute; ale zo jenož biſkopja brachuja.

Dwé lécje pozdžiſcho bě hiſčeze tež wſho w dobrym rjeđe, ale ſmierz běſche někotrych narodnych měſchinikow wotwoſala. Menelik bu zaſ mocowany, nowe wulazy za wukorjenjenjo katholſtwa wozjiewič. Ale zo wón tak zmihſleny njebe, pokaza z tym, zo hižo w pſchichodnym lécje missioniku kar-awanu pod wjedženjom P. Lassere w Schoa pſchija, hacžruniž bě wot ſchismatiſkoho biſkopa, kotrehož bě neguſch z Kairo pſchiję dał, wobledžbowany a tež wobſkorzeny. Tutón fejzorſki fanatik ſo hnydom na to wobežowasche, ale Menelik kapucinow z luboſču pſchija, a dowoli jim, zo ſmierz w kraju Iſmorma, kiz bě jomu njeſtoviſne podzisneny, missiony zaſložicž. Pſchi tym pak jich tola napominaſche, zo běchu hladali, zo trjebaſ njebychu ſebi joho pſchecžiwnika naſchczęwuſi. Biſkop Massaj, kiz běſche w tamnych krajinach

35 lét zbožownje skutkował, proszczęcze nětki bamža, zo by mohł japoščtoński vikariat zložić. Bamž Leo XIII. tutoho sławnego missionara za kardinala pomjenowa a powoła joho do Róma. Tam je nětki kardinal Massaj poslennje lěta swojego žiwjenja z tym dokonjał, zo je stawiznny missionstwa tamních krajinow spisał; džélo, kotrež ma ważnosć nic jenož za katholsku cyrkę, ale tež za swětnu wědomosć. Wucżene towarzstwa pomjenowachu tutoho „japoščtoła Gallasow”, kaž joho imjenowachu, za częstnoho sobustawa. Samo italske kniežerstwo joho za senatora pomjenowa a jomu wulkı rjad „italskeje króny” spožczi. Tola poniżny missionar, kiz swětneje częscze nježadache, wšcho wot-pokaza a chęscze jenož w khudej kłoschtskej cali swoje žiwjenjo dokonjeż. Jenož maty złoty kschijit na wutrobnje běsche znamio joho wysočoko zaſtojnsta. Tam je 6. augusta 1889 zbožownje wumré.

Dokelž bě skutkowanjo w kralestwie Schoa za biskopa Cahagne zaħacżene, wobroči so wón do druhoho džela vikariata. Wón założi 1881 staciju w Berberah, kotrež bě pschi morskim pschistawje pola Aden leżaca a najważnisze město južnego wlikowanja w Athiopiskej. Puſczina wupschestrjewa so jow hacž do kralestwa (sultanata) Harrar, kotrež bu w 16. lětstoku wot abyssinisko wjercha Moura, kiz bě islam pschijski, założene a nětki siedzina muhamedanskeje propagandy. W lěcze 1875 bu wone wot Egyptowczanow wobsadżene. We hłownym měsće tutoho fanatiskoho kraja założi biskop Cahagne 1882 nowu missionsku staciju. Wobydlerjo su Gallasowje a potomnicy starých athiopiskich splahow, kotsiž běchu po časzu zwonkownje islam pschiwzali. Z hłowneje misji założi nětki biskop cyklu liczbu drugich stacijow. W Amiaſu zaħdlichu so kapucinojo 1884. Wjerch tamneje krajinu biskopa z wjerchostwu pschijski, ale dyrbjelske pschisahacž, zo jako njeſtchęczel islama wumré. Schęczo druzh kapucinojo skutkowachu pola splaha Ilm-orma a hijo běchu wchudżom fejżejace wosady założene. Ale w lěcze 1885 buchu Egypṭowczensko w Sudanie zbičzi a dyrbjachu tež Harrar wopuschczicž, hdžez zas přjedawski kniežiczer (emir) trón nastupi. Nějez tymi pał Menelik po porucznosczi a podpieraniu neguscha bě sebi susodne krajinu podczijmł, zo by wlikowanjo hacž k morju w abyssinskich rukach wostało. Joho wuj Kros Derghi dobu kralestwo Arusi a někotri druzi wiednych kraju ſtus. Menelik pscheczahny krajinu Gallasow, kotrež k ranu leżesche, a pschiidże w decembri 1886 hacž pschez wrota města Harrar. Tute, wot muhamedanow jako swjate město częsczenie, kotrež bě wjele nježboža na kschęcjanstwo pschinješlo (a to woſebje w 3 lětstotkach na abyssinsku), padže z tuthym do rukow kschęcjanow. Wschitcy pscheczeljo civilisacije zwjēzeliču so na tuthym dobycżu, dokelž pschez to bu muhamedanska moc a hordoscž w krajinach porażena. Poslenni skutk njeſtchęczo emira, předy hacž bu wuhnath, bě wuhnacžo biskopa Cahagne hacž na brjoh morja.

(Wschichodnie dale.)

Wjesola schtucžla

je wóndy w Schwabskej, we wsi Wörishofen, hdžez farař Kneipp khorych ze wšichcich krajow zemje z wodu hoji, so stała. Tam ma hiszczęcze starski we wsi prawo, zo wjesnym roboty nakładuje. Taika robota je tam, zo po rynku njedželu na kemšchach stražuju. Starskoho mierzasche, zo farař roboth nima: schto wón zwora? Wón pôšla na faru znamio roboczenia, znatu

wajchtarjowu hlebiju, měnjo, zo farař, kij czeledže nima, napołożenu službu z pjenezami wotměni.

Niedzela pschiindže, zwoni $\frac{1}{2}$ a $\frac{3}{4}$ na 9; džewjecž je wotbiło a — žane kemšche! Wscho tchase z hlowu; kichotajo pschiindu zapozdženi kemšcherjo a powědaju druhim, zo farař po wsy ze schipiom khodžo robotu czini.

Nichtó njebe, to skyscho, bôle so zefrozal, hacž našch pschemudry starški. Wón wulečza z cyrkwe, pytasche jachlo po wsy fararja a wuhladawski joho nazdala wokašche: „Kneže, schtó dha změje džensa kemšche a předowanjo?“

„Nó“, džesche farař, „to njevěni: ja mam džensa na kemšchach po wsy robotu a měnach, zo ſy ty za na městnika ſo poſtaral.“

Po cyklu Schwabskej spuschejeja někto fararjam robotu, zo ſo jim trjeba na podobne waschnjo wocži njevutreja kaž Wörishofenskim.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Schtwórk 16. oktobra ſtaj na tudomnym tachantſtwje kniezaj kandidataj Jakub Nowak z Kaschec a Ernst Hausmann z Königs-hajna ſwoje synodalne pruhowanjo khwalobnje wobſtało. Hako pruhowanjo ſtuktorachu najdostojniſchi kniez biskop, kniez senior Kuczank, a kniezaj kanonikaj Blumentritt a Hórnik. Dokelž ſtaj ſpomnjenaj kniezaj kandidataj hžo w Kólnie na minoristow ſwjeczenaj, budža ſo jima hžo w bližſich dnjach wychſche ſwoje čízny wudželecž. Kaž je někto poſtajene, budže ſubdiakonat pſat 24. oktobra, diakonat wutoru 28. oktobra a presbyterat (měſch-niſta ſwjeczízna) schtwórk 30. oktobra.

Z Jasenicy. Nascha katholſka bjesada mějſche zaúdženu nježelu 12. okt. ſwoju měſacznu zhromadžiznu. Pschedsyda ſ. Just bjesadu wotewri. Běſche nam hžo w tamniſchej zhromadžiznje polubil, zo nau něcht wo Čechach popowěda, hžez běſche njezadno w Warnsdorfje na katholſkej zhromadžiznje pobyl, na kotrejž je tež Litoměriski kniez biskop pschitomny był a horliwu rycž wo wocžehnjenju mlodoſcze džeržał. Dokelž pak běſhtaj džens k. can. farař Werner a k. cand. theol. Nowak pschitomnaj, wotſtoreči pschedsyda ſwoj pschednosch. Kniez can. a farař Werner rycžesche někto wocialnych demokratach, kaf ſu ſo tych lětſa dwójich bojeli: mjenujich 1. meje, hžez chchchu woni cykly ſvet zwobroczeč, a 1. oktobra, hžez je tamny začin ſpanyl, kotrejž dyrbjescze, kaž někotſi měnachu, jich po prawym krucze wuſpinacz. Njeje pak ſo ničo straſčne ſtało. Kniez rycžnik ſpomni tež, kaf je centrum psched-číwo tamnomu zaſonjej bylo a kaf mudrie ſu woni to tež czinili, a poda dale pschedslad wo zadžerjenju a rožščerjenju ſocialnych demokratow. Hdyž bě pschedsyda někotre bjeſadne naležnoſcze wozjewiſ a na to ſpomniſ, zo změja w pschedným času ſo zaſ nowe wólby wotbywacž a zo mam ſebi rozmýſlícž, koho chyli wolicž, rycžesche k. cand. theol. Nowak wo ſwiatym mužu, kotrejž je psched 800 lětami tudy ujez Serbami kſchecjanſtwo hajíſ a rožščerjal, wo ſwj. biskopu Bennu. Won narodži ſo w Hildesheimje w lěče 1010, w lěče 1066 bu biskop a 1527 bu ſwiaty prajený. Rycžnik pschedzje cykly žiwjenjoběh ſwiatoho Benňa, ſpominasche na ſtajne wójny a njemery, z kotreymž bn ſwiaty biskop w ſwojim ſtuktoranju jara zadžewany; ſpomni tež, zo je ſwj. Benno w Hódžiju přenju cyrkę twaril a zo je tež w Khróſčicach předowaſ; mam ſtohoſla wchju winu ſwj. Benňa ja poſchtova ſerbow ujenowacž. Skónečnje rož-žohnowa ſo k. Nowak zaſy z nami, dokelž w bližſhim času na dalsche ſtudije

do Kólna pór dže. Běsche 32 sobustawow pschitomnych; pschichodna zhromadzízna budžet 9. novembra.

W Radebergu budžet nježdželu 26. oktobra swjate firmowanjo: přeni krócz po založenju tuteje farh. Doklež je w tamních schlećejernjach a druhich fabrikach tež wjèle dorosczenych a wobstaranych dželaczerjow, woſebje Čechow a Polakow, kotsiz hisčeje firmowani njeſſu, budžet tam liczba firmujomnych zawěſcze khétero wulka.

Z Drježđan je zrudna powěſcz pschischka, zo je 15. oktobra popołdnju po kroliku khorosči minister prawa von Abeken nahle wumrēl w swojej starobie 64 lét. Wón bě syn pschekupca z Drježđan. Minister bě wón wot léta 1871, hdźez joho kral Jan, joho wustojnoscz derje spóznaſchi, na wysoke zaſtojnſtwo pozběhny. We swoim powołanju je ſo kniez v. Abeken hako jara wustojny, niewuſtaſaſej dželawh a hoſliwym zaſtojnisk wopofazał.

W Pirnje je minijenu nježdželu najdoſtojnisiſhi kniez biskop dr. Wahl ſwjath ſakrament firmowanja wudželał. Firmujomnych běsche pschez 80. Pschi pontifikalnej Bożej miſchi mjez druhimi tež wojerſki farar kniez Maaz a direktor proghymnaſia kniez Halm z Drježđan aſſistowaſchtaj. — Wječzor běsche katholske towarſtvo woſebith ſwjedzeń wuhotowało. — Srjedu na to, 15. oktobra, ſwjeczesche Pirnjanſki farar Józef Plewka ſwoi 25 létñi meſčniſki jubilej, a je ſo jomu ze stronę woſadnych wſchelaka czeſcz a luboſcz woſokazała.

Z Werdawy. Nježdželu 21. septembra ſwjeczesche ſo tudy po 350 létñym pscheterhnenju zaſ přeni krócz wopor Božeje miſchě. Bože ſlužby, kotrež budža ſo hacž na dalsche za lěto 4 krócz džerzecz, mějesche Cvikawſki kaplan w hōſezenku „Centralhalle“. Pschitomnych běsche pschez 300 woſobow. Tola běsche pscheczo wſchitkach, zo bychu ſo Bože ſlužby z najmjeiſcha 12 krócz za lěto džerzake a zo by ſo pschihodniſche měſtno jako kapala wobſtaralo, pschetož bydli tudy a we woſolnoſci na 800 katholikow. Nabozna wuczeńja wobſtoji tam hižo někotre lěta.

Kr.

3 chłoho ſwēta.

Němska. Zběhnjenjo zakonja pschecziwo ſocialiftam ma tež za katholikow a jich naležnoſeſe wulku wažnoſcz. Hdźz ſo ſocialiftam, kotsiz ſo zjawnje njeſcheczelovo wobſtojacoho rjada minenuja, ſwoboda zaſhy dawa: njezaſkuža potom tež cykwiſke rjady, kotrež njeſprawny zakon hiſtceje pschebhywanjo w němſkim kejzorſtwie zaſauje, dowolnoſcz, zo ſmeđa zaſ do Němſkeje ſo wróćicž? Schtož je ſo na hōſownej zhromadzízne katholikow Němſkeje zjawnje a ražne wuprajilo, to zaſ a zaſ we wulkich zhromadzīznach katholikoſu wuprajaja: my žadamy zběhnjenjo njeſprawnoho wopofazanskoho zakonja pschecziwo jesuitſkomu rjadej a druhim jomu podobnym rjadom. Tak bě w Kólnie wulſotna zhromadzízna z wuprajenym žadanjom za nawróćenjom jesuitow a druhich „pschiwuznych“ rjadnikow (redemptoristow, lazaristow, wótcom wot ſwiatoho Ducha, ſotrom wot najſwjecziszeje Wutroby a t. d.) Tež w Krefeldje je podobna zhromadzízna byla a druhé hisčeje ſežehuja. Pschecziwnych jesuitow a katholikow z cyka na to z tym hroža, zo zwjazkowa rada zakon tola njezběhnyje, byrnje tež němſki ſeim jón zběhnyk. Tola czaſkajm czaſa! Pschitkady, zo je ſo zwjazkowa rada doſlo stajala a ſkónečnje tola cofacž dyrbjała, smy hižo wjacore dožiwili. A tomu pschitupi, zo Bajerska woſebje za redemptoristami mócenje zaſ

žada. Wo tutym praschenju so něito wjele pro a contra piša. Zajimawe pak je, zo sam džel konserwatywnych nowinow je dotalny žałostny strach psched jesuitami zhubit. Tak piša „Hannov. Post“: „Zo so katholickej cyrkwi tež jesuitojo zaž zwola, nimamy po prawym za tak strachnje boazne. Njech pſchiindu.“ Pak chcedža so tute czasopisy z tym khrobolicz: my so jich njebojimy; pak — a to drje budje hłowna pschicżina — chcedža z tym tež swobodu za protestantow w nabožnych należnosćach z pomocą centra dobycz. Tu jim zawęscze kóždy katholik wot wutroby popſcheje a — schtož w joho mocach je — sobu dobycz dopomoha. Agitacija za nawrócenje jesuitow do Němskeje je liberalnym a wschelakim druhim do wole wopaki, dokelž so boja, zo možl namjet w němſkim sejmie wjetchniu dobycz, schtož wschoł so cyle njemózne bbez nježda. Kąž so nětko na wschelakich městach peticje za a jesuitow pschihotuja, tak namietuja tamni, zo maja so napſcheczne peticje rozhörperjcz. To drje jim wjele pomhać njebudže. Hijo w lécie 1872 mějachu peticje za jesuitow 10 krócz wjac podpisom, dyżli peticje pscheczivo nim.

— Pruski wójnski minister general von Verdy du Vernois je swoje zaſtojnſtvo zložił; na joho město je general v. Kaltenborn-Stachau powołany.

— Sczéhwki zbehnjenja zakonja pscheczivo socialistam hacž dotal schłodne byłe njeſju; ſterje so zda, zo socialistojo nětko so mjez sobu znejpscheczela. Hacž dotal zdachu so pschesczehani bycz, a to jim wschelakich pschivisnitow dobwyashe. Nětko je to hinak. Hijo so rozdžel mjez měrnymi a radicalnymi (powróczerkimi) socialistami daše a bóle poſkazuje. Schtož wjednikow nastupa, je tutym wotſtronjenjo zakonja jara njeſtadne. Hdyž pak so jich prashech, kajſe po prawym wotpohladu maja, tak ſebi woni pschichod myſla, dha wjele njezhoñich; ze ſwojimi prawymi zamysłami egi ludžo ſebi na zjawnie njewerja; móže bycz, zo woni ani ſami njeſtadza, ſchto po prawym chcedža. Woni jeno wschelakich njeſpojonych na swojej stronje hromadža — a to je tež pschicżina toho, zo je socialna strona w poſlednich lětach tak pschiberała. Wulki džel socialistickich wuzwolerjow je w ſwojim zmýſlenju daloſko zdalenj wot najhórszych socialistycznych powróczerjow. Dokelž pak wjednych ze ſwojimi prawymi zamysłami so njewozjewjeja, dyrbja ſo lohkovériwi ežim bóle psched nimi na fedžbu bracz. W nowischiim časzu ſu ſebi socialistojo kraj a burſki lud zhladali, w kotrymž chcedža pschivisnikow kójicž. We wulkich městach, kąž n. psch. w Barlinje, wopyt socialistickich zhromadžiznow jara wotebera. Egi ludžo ſu tam hołych ryezi socialistow ſyči.

Shpaniska. Tudy bě zaſídzeny tydženj w měsće Saragossa druhi ſchpaniſki katholicki zjézd. Pschitomnych bě 25 biskopow a wjele duchownych. Wobzawmny ſo woſebje addressa na bamža a kralownu-regencžinu. Hłowny pschedmjet wuradženjow běſtej romſke a dželaczerſke praschenjo.

W Portugalskej ſo ſtajnje mucži a njecha ſo kralej radžicž, nowe miſterſtvo tworicž.

Amerika. Němcy katholikojo ſewjerneje Ameriki ſu wot 19.—25. ſepetembra w Pittsburgu hłownu zhromadžiznu měli. Zhromadžizna žada ſebi njewotwiſnoſcz bamža, swobodu ſchule, prawo na maczérku rycz. Němſkomu centrej ſo džak a pschipóznačo wupraj. Němſki zapoſlanc dr. Lieber bě tež na zhromadžiznu pschijer.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 459, 460. z Pěskec: Jakub Bjarš, Bjedrich De-
lenčka, 461. Rychtarječ ze Smjerdzaceje, 462. Marija Kubicowa z Budýšina, 463. Jakub
Lubk z Radeberga, 464. Jan Delenček z Wutolčic, 465. Jan Ulbrich z Małsec, 466, 467.
z Njebjelčie: Hana Robleč, Jurij Kubic, 468. Jakub Sérak z Kamjenskeje Cyhelnicy.

Dobrowolny dar za towarzstwo: M. K. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 105,303 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow staj dale woprowało: služowna džowka
z Ralbičanskeje wosady 1 m., r. za requiem 3 m.

Hromadzie: 105,307 m. — p.

Na nowe piščele do Baćońskaje cyrkwe: Dotal hromadze: 5820 m. 50 p. — Dale
poslednja polletna daň w nalutowarci 31 m. 69 p.

Hromadze: 5852 m. 19 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,808 m. 70 p. — Dale su woprowali: z kloštra Marij-
noho Dola 5 m.

Hromadze: 10,813 m. 70 p.

Na wudačo Nowoho Zakonja

je darił: Jan Ulbrich z Małsec 50 p.

Za serbski seminar w Prazy: knjezej præsesej w Prazy bu podate: 100 m.
wot knj. kublerja Jakuba Renča z Corneč, 50 m. wot knj. Jana Wolmana a Marije
jeho džowki z Corneč.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: Wumrila je: Khata Francisika Łukašchowa ze Staroje Cyhelnicy. R. i. p.

Khwalće Knjezowe mjeno,

Modlitna kniha za katholskich křescanow wot H. D. — Druhi wudawk,
je zwjazany do kože ze złotym abo rjanym hwěžkowym rězkem na pře-
dań za 3 m. w redakcji Katholskoho Posoła.

Z tutym porucžam w dobrych družinach a za jara tunje płaczizny: Čapki,
męčy a suknički za džeczi, lacy z rukawami, porčintowe koszle a
pjezłki, spódnie kholowy, nohajcy a rukajcy. — Tež porucžam z nowa
swój sklad rjanych židzanych bantow, tankow, trodskow a portow, kneslow a
wobschiczow. Woſebje tunje niam porčinty, tkaniny za suknię a pliſče za pjezle.

Leopold Posner
na bohatej drožy čísto 7 w Budyschinje.

 Proſchu, kedžbuječe derje na moju firmu!

W o z j e w j e n j o.

Džen ſj. Symana a Žudy po nyſchporje budže w Khroščicach we
Wjenkec ſaki zhromadzizna Afrikanskoho towarzstwa, k čomuž wo bohaty
wopyt proſhy

J. Werner, farar a kanonikus.

Cjíščej Smolerječ Iniciacjacie w macjiczym domje w Budyschinje.

Katholický Posol

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Cislo 21.

1. novembra 1890.

Lětnik 28.

Šyrotka a pucjowar.

Dom Boži blýsčeji so na hórcy luboh' kraja wótenoh':
„Stúp bliže, pucjowarjo, a zmiň so khwiliu pucja spróenoh':
Drje budu kralowna we zdebjie horoznej,
Něk pak hym šyrotka we pyšce njepošnej.“

„Mi macz je pobožnoſć, mje hymni serbskoh' ludu swéra
A luboſć njeſthilna za „swjatoh' wótca“, wótca měra!
Wšak lědma stajena, hym bórzy ranjena,
Buch wboha šyrotka, kaž cyle zapjenia.“

„Mi nana njedabža, kiz skutkowaſ by w swjatej ſlužbje,
Był hnadow bohatosć, a dusche hréti by w Božej wuczbje.“
„Praj, swjata šyrotka! hdže stoji pschećzivniſ? —
Bróni budž egi modlitwa, a luboſć namjedniſ.““

Do blízko, daloka tak klinčji hlos! Pak miły pacžer,
Pak zda so hrimanjo. Budž k mytu dobrym, njebudž wjecžer! —
Swój poršt je zbehnyla; snadž k hrózje sprawnosće? —
Budž nascha ſchitarka, budž žorlo zbožnosće!

Tu zdychny pucjowar: „Njech bórzy tu so stanje zdobnosć,
Psihividž, měščniko, zo wudželaſ by dusham hnadow połoſć!“
Tak wboha šyrotka b'dže knjeni kralowska,
Kiz khwali Boha a je zdeba njebieska!

js.

Katholska cyrkij w Abyssinskej.

(Počracowanjo a skončenje.)

Biskop Cahagne voda so wot Harara do Oboka, schtož bě francózski pschistaw. Tudy namaka wón kežejacu wuczeńju za Galassow. Wot jow móžesche pał so hido 31. juliia 1887 zas do Harar wrócić. Kaz̄ spomnichmy, bě to něk̄ abyssinska provinca. Governer joho pscheczelne pschijsa, a joho podpjerascze, zo móžesche z 10 kapucinami pola pohanjskoho splaha, džiwic̄ Danakilow, skutkowac̄. Dosta tež powěcze ze Schoa a Kasa. Hac̄zrunje bě negus̄ tom z schismatiskich biskopow postajil, běsche tola zawostajene narodne měščiustwo tak̄ zbožowne skutkowalo, zo nic jenož same stare wosady zdžerja, ale tež za někotre měsach 630 wotroženych wuſtcej. Tež podachu so 5 kapucinojo do italskeje krajiny Aſſob. Tola najwажniſche krajiny missionstwa běchu te w blízkosc̄i Schoy a Kasy. Zo tam wuczby kardinala Massaja za-vyte njeběchu, počoza, zo Menelik pschi měščijskim jubileju bamža Leona XIII. woſebite poselstwo z drohimi darami do Roma pōſta, hac̄zruniž schismatiski biskop tomu na kóžde waschnjo zadžewac̄ pytaſche.

Poslenje powěcze z Abyssinskeje su jara wažne. Kaz̄ spomnichmy, bu negus̄ Jan w bitwie z Italskimi zbit, a zhobi pschi tym trón a živjenjo. Menelik wuži tu pschiležnosć, zo zas swoju njewotwiſnosć dobu. Z pomocu Italskeje stupi na kežorskii trón, a bu hako negus̄ negisti krónowaný a žalbowany. Wschitcy wjerojo joho pschipóznaču a samón syn negus̄a Jana, Mangascha, so hako joho vasal podežiimy; tež kraleſtwo Tigre bu zas za katholsku cyrkij wotwrijene. Někto kruta nadžija wobſtoji, zo so kraleſtwo Schoa bórzy eyle z katholskej cyrkiju zjednoc̄i. A dyrbjata-ſi so tež nadžija dopjelnic̄, zo so Menelik, tif̄ je pschec̄ wulku pschikhilnosć za naſchu wěru pokazal, do katholskeje cyrkije wróci, by to skutk njepſcheladneje wažnosće był, nic jenož za Aſthiopisku, ale za cyku narańſhu a ſriedźnu Aſtriku. Pschetoz kraleſtwo Schoa leži blízko pschi afrikaniskich wulkich jězorach, wot kotrychž by so civilisacija pschec̄ ſriedźnu Aſtriku hac̄z k mórkim brjoham wu-pſchelirjala.

Wjèle króć so rjane nadžije za rožschérjenjo naſcheje cyrkije w tutych krajach w běhu 3 lětstotkow zas zaniczihu; dokelž žadyn kraj zbezklam tak̄ podežisnjeny njeje, kaž spomnijene; anarchija a despotismus stej tam kežew katholſtwa tak̄ husto zahacziloi. A tomu pschinidze tež schizuwanjo rufowſkeje cyrkije, kotaž je so pola kežorskoho dwora w Gondar w nowischem časzu zaſydlila, a so na wſchelake waschnjo prouje, koptisku cyrkij z ruskej do zwjažka pschinjesc̄.

Hdyž węc blíže wobhladam, wižimy, zo njepſcheczelstwo abyssinskeje cyrkije z naſhei mjenie we dogmatiskim roždželu wobſtoji, hac̄z w parochonſkih pschic̄zinach. Koptiske wyschjche duchownſtvo so kruteje disciplinę romskeje cyrkije boji, dokelž kaž ſmy pola biskopa Salama spomnili, husto njemoraliske živjenjo wiedże, a je ſimoniji (pjenježnomu pschedawanju cyrkwinſkih zaſtojnſtow) poddate. Ženož jedyn dopočaz toho: Psched wotjēzdom z Kairo wopytaſtaj dwaj wot negus̄a Jana powołanaj biskopaj jeuitow a kapischtaj ſebi pola nich ſkład modlerskikh knihi a někotre pišma pschec̄zimo protestantismej. Wonaj ſlubischtaj, zo chceataj ſo hako biskopaj w swoich diöceſach pschec̄zimo katholſkim missionaram, z kotrymž ſu woni we wuczby pschec̄zene hako bratſja wopokazac̄. A lědom běſchtaj hako abunaj w Abyssinskej zapokazanaj, po-

bushtaj so horjeka spominjenym njeskutkam. A dokelž to po hórschku wosebje pola katholického měchnistwa zbudží, bushtaj jich najwjetšej pschecžinovkai.

Koptiske schisma je w poslednich létach na mocach dobylo. Wojowanjo z islamom a pschecživo katholické cyrkvi je je ze spania zbudžilo. Schismatiské duchownstwo, kotrež létstotki do južnych krajinow w Schoa zaistupilo njebe, je so w katholickich wosadach, wot biskopa Massaja założonych, zasydliło. Najbóle je jich rozschérjenju spomhalo, zo bu Abyssinska do 4 biskopstwów dżelena. Je to ważny pokaz za katholicku cyrkę, zo by so wulki vikariat do wjac diocesów rozdělil, kaž je to hýo biskop Massaj žadał, hdz je dweju pomocneju biskopów siebi wypyrosyl. We wulkej diocesie někto hiszceje biskop Gohagne sam skutkuje. Njech Bóh joho, kaž w schitkých katholickich missionarow pracowanjo na próstwu swj. trujejny Marije, kotrejež czeszczenio je pola Abyssinskich hacj do džensníshoho dnia wobstalo, żohnuje! Swj. japoschtoł Matej, tisž bu pschi woporje Bożeje misie w měcze Naderex pola wołtarja morjenn, kaž te tychach swiatych a zbožnych marträjow, kotisž su tudy swoju krej za našchu wéru pscheleli, njech swoje próstwy psched Bohom zjednoczą za wrócenje Abyssinskiej cyrkwe. Wóh trasch po swojej njewusłedźitej radze tu próstwu wuskyšchi a dawno wocząkowany czas pschindže, zo nic jenož Menelik, tisž je hało potomnik Salomona z krejnemu pscheczelstwa swj. Marije a swj. Józefa, so do katholickej cyrkwe wróci, ale też joho cyły lud z nami zjednoczi.

Kr.

3 Lujich a Sakskeje.

Z Budyschina. Dzén 24. oktobra tutoho lěta budje w stawiznach Budyskoho tachantstwa wosebitoho wopomnjenja hódný. Kapitel swjatohho Pětra, kotrež je wjac lét njedospolny był, je na tutym dniu z postajenjom najdostojnissíshoho tachanta knieza biskopa dr. Wahla a z pschizwolenjom wjedostojnionoho seniora tachantstwa knieza Kucžanka so dowupjelnit. W swjatocznym posedzenju konsistorija pomjenowa kniez tachant biskop Wahl knieza kanonika Hermanna Blumentritta, direktora katholického wucžerstvoho seminara, za kantora a knieza kanonika Michała Hórnika, fararja, za scholaſtika kapitla swjatohho Pětra w Budyschinie. Dokonjane pomjenowanjo najdostojnissíhi knieza biskop zhromadženym tachantskim vikaram wozjewi, na czož czi nowymaj sobustawomaj duchowneje wyschnosće swoje zbožopsczeja wuprajichu. — Kniez Hermann Blumentritt je rodžen 2. febr. 1831 w Drježdžanach. Na měchniku swjeczeny bu z nětczishim kanonikom a fararjom w Chróścicach Jakubom Wernerjem 8. decembra 1854, na tym samym dniu, na kotrejž so w Romje dogma wo Njemoblakowanym Podjeczu najzbožnišćeje kniežny Marije swjatoczne wozjewi. Hało młody měchnik powoła so kniez Blumentritt na tudomny katholicki wucžerstki seminar, na kotrejž hacj do lěta 1862 hało wucžer skutkowasche. W tutym lécze pschepoda so jomu wjedzenjo seminara a je spominjen kniez někto 28 lét hało direktor wažnego wustawa ze žohnowanjom skutkował. W lécze 1886 za čestnomo kanonika pomjenowany bu po smjerci knieza kantora Scholth loni hało assessor do konsistorija powołany. — Kniez Michał Hórnik je rodžen 1. septembra 1833 we Worklecah a 24. septembra 1856 na měchniku swjeczeny. Cyle 34 lét je wjedostojny kniez Hórnik w Budyschinie skutkował, jeno khwisu w Scherachowje pobýwšchi, a to najprjedy hało tachantski vikar a katechet, potom 1861 hało druhí a 1864 hało přeni kaplan. Po powołanju dotalnomo fararja knieza Kucžanka bu kniez Hórnik lěta 1871 farar pola „Mascheje Lubeje“ krenjenie

a swjatoho Miklawsha". Za częstnoho kanonika bu loni 28. novembra po-mjenowanym. Kaz so na powyschenju knieza seminarstkoho direktora Blumentritta mnozih joho częsczowarjo daloko a schero ko a wosebje katholscy wuczerjo w Sakskej, fotisi su z najwjetshoho dżela joho wuczomcy, wjefela, tak zraduja so na powyschenju knieza fararja Hórnika joho wosada, katholscy wobydlerjo nasheje Łuzicy, a mnozih częsczowarjo wjelezałszybnoho knieza w Łuzicy, Sakskej a po slowianskim swęcze. Bóh spożez nowymaj sobustawomaj nasheje duchowneje wyschnoscze wjeli leri strwotu a njeslubjenu móć k spomożenju naschobu starckawnoho tachantstwa a nasheje lubeje diöcesy. — Kaz so słyschi, budżetaj wjeledostojnej knieza swoje dotalne założnictwo histcze khwilu sobu załatwacj.

— Z radościu dawamy swoim lubym ejtarjam powěscz, zo staj nashej diöcesy zas dwaj nowaj dżelaczerzej w Kenegowej winich pschibyloj: kniez Jakub Nowak z Kaschec a kniez Ernst Hausmann z Königshajna. Kaz ve postajene, wudżeli jimaj najdostojnisci kniez biskop swieciznu na subdiakonow na dnju swj. arcjandżela Rafaela 24. sept., diakonatu swieciznu na dnju ss. japoštakow Symana a Judy 28. sept. a měchniskej swieciznu schitwórk 30. sept. na dnju swjatoho měchnika a martrarja Theodorita. Wsche swiecizny wudżeli najdostojnisci kniez w tachantskej cyrkwi na dopoldniškich temisach we pschitomnosczi tudomnych duchownych a mnogich pobožnych. Wosebje pschi měchniskej swieciznje ve cyrce z pobožnymi napjelnjeno, mjez nimi běchu krejni pscheczeljo swiecizmneju a wschelacy jeju wosadni. Najdostojnisci kniez biskop, kij tutón skutk swojego biskopskoho założnictwa přeni krócz wukonjesche, psched poslednjej swieciznu sam kluboko hnuty mlodymaj duchownymaj dostojoñoczej a wysokoczej swjatoho powołania, kotrej pschiwozmietaj, z krasnymi wopravdze wschepastyrskimi slowami żułoži. Prěni wopor Bożeje mſčę zmieje kniez Hausmann w Königshajne sobotu na Wszech Swjatych a kniez Nowak we Wotrowje wutoru 4. novembra dżen swjatoho Karla Boromejskoho. Bóh żohnuj jeju nutskhód!

Z Hajnic. W tudomnej cyrkwiach je nějaksi złostnik tydzenja w noch wot soboty na niedzielu wsche schulske a kapalne wokna rozbil. Zastrożeni so tamnišci katholscy wosadni prascheja, hacj je to skto z nich był, kij je taiki nieskuſk zworal.

Z klóschitra Marijneje Hwězdy. Niedzelu 19. oktobra sta so, zo so najdostojnisci k. biskop do naschobu klóschitra pschitwize. Wsche popołdnju w ½5 hodz. A powitanju běchu so zhromadzili Eukowska kath. bjesada, wóh-njowa wobora, wojeriske towarstwo, schulska mlodoczej ze swoim nakhwilnym wuczerjom k. emer. Hicku, běle zhotowane družki, klóschitryscy założnici a wjeli jězdnich. Psched klóschitryscy twarjenjemi stojaču wulke zelené cęstne wrota. Też cyrkwinie durje běchu z wonka z rjanymi pletwami wudebjene. Smjatočne zwonjenjo a tselenjo wozjewi pschikhad wysokoho knieza daloko a schero ko. Pschi cyrkwinich wrotach powita k. probst najdostojnischego knieza, w swojej ryczi spomnio na swjatoho krala Ludwika, hdvž tón do Jeruzalema pschiwże, zo by jachych kichecianow wufwobodzili, tak też — praji witacy kniez — pschikhadzą k. biskop, zo by jachych z luboscze ke Krystuszej (klóschitryscy kniežniczki), zo by ich nic z nich dobrowolnego jaſtwa wuwiedź, ale żohnowak. Na czoła pschikhadzach kniez wotmolwi, zo joho swj. bojoſcz wobehuje, hdvž do domu Božego zaſtupi, hdzż so lejtstoſki dolho Keniejeſki khwalba spěwa, dobycza kniežnickeje cęſtoſt a druhich klóschitryscy poccjiwoſczi swjecza. — Wondzelu k. biskop wulki woſtar w klóschitryscy cyrkwi swjatočnje swjeczesche, kotrej njebeſche

hacž dotal, hacž runje je z najrjetšeho kamjenja dželanh, njeznatich winow dla woświeczenym (konsekrowanym) był. Snadž nije so to niemiernych časow dla w spoczątku hodżalo. Do rjanoho kamieńtnego wołtarńnego bilda, „mensy”, běsche dotal jeno mały swjesczeny wołtarz zapuszczeny, kotryž so hodži precž bracz. Na město tutoho buchu powostanki swj. iap. Pawoła, swj. Hanže a drugich swj. martrarjow zapołożene a cykly wołtarz swjatemu Józefowi poświeczeny; na czož mjelečaca pontifikalna Boża mscha sczehowasche. — Samyň džen po połdnju poczęsczi najdostojnišci kniez biskop z t. seniorom Kucžankom Kukowske kafino ze swoim wysokim wophtom. Tymaj běchu so pschizamki t. probst Vincenz z Klöschtyrkimi kapłanami a kniez kanonikus farar Werner a kapłan Scholka z Khróscic. Dom a sala, hdžez bjesada swoje skhadżowanki wołbywa, běsche tež z khorthowemi a wěncami wypychenej. Najprjedy powita pschedsyda kafina t. Wawrik żadnych hosczi, swoim sobustawom rozeſtajejo, zo maja so nic jeno nad woſobnym wophtom radowacž, ale z toho spóznacž, kafku ważnosć katolickie towarzystwa maja, a proszecscie wo biskopſte požohnowanjo za bjesadu a jeje skutkowanjo. Na to podžakowa so t. biskop za pscheczelne pschedroschenjo a wołkručzi, zo je hižo pschedsydowe poſtrowienjo pschi joho pschilhadże joho runje tak zwieseliso, jako głos zwonow, kij joho pschedroschowalce do Klöschtra zaſtupicž. Wón ryczesce wo swoich wchelačich zaſtojniskich dželach w diöcesy, kak ma swj. firmowanjo a měchnisse swjeczizny wudželecz, schule wophtowacž, a naspomni woſebje, zo je jena z joho přenich winowatoscžow, zo towarzystwomu živjenju swoju kędzbnoſć pschitobrocž, a zo to džensa woſebje rady tutomu kafinej cžini, kotrež je joho pschecy zaſtimowało. Klecžich pschijachu pschitomni biskopske požohnowanjo. Tež drugy knieza rycžachu abo pschednoschowalciu hishcze wo tym a wo tamym; z cžohož chemy jeno hishcze naspomnicž, zo t. senior Kucžank sobustawu bjesady w serbskej ryczi napominasche, zo bichu nic jeno dobri katolikowje, ale tež dobri Serbjia woſtali, dokelž z rycžu budža tež dobre waschnia a pobožnosć so zdžeržecž. — Psihi skónčzenju bjesady spěwachu pschitomni serbski kerlisch: „Tebe my Boha khwalimy”. — Nazajtra jako na dniu poświeczenia klöschtyrskiej cyrkwi a kermitusche měchesche t. biskop pontifikalnu Božiu mschu, a wopusczeni po połdnju zaſy Mariijną Hwězdu. Hodžinku psched wotsalenjom so zhoni, zo je tón džen, t. j. na swj. Wórschu, psched 48 lětami t. senior Kucžank měschnisku swjecziznu doſtał. Hujdom zemžechu so wschitecž zaſy a t. biskop pschecscie wyſokozaſlubnomu kniezej zbožo t. tomu, kotrež so jomu za to hľuboko hnuty podžakowa. Bóh dał jomu 50-létny měchniski jubilej doczkaſacž a pschitwaj jomu hishcze 25 lét. — Potom wot skoro wschitkich duchownych z wołolnoscze pschedwodžan poda so t. biskop t. wozei, zo by pschez Biskopich zaſy so do Drejedzan wrócił. Kož wschitke ważnisce podawki w tych 3 dnach, tak tež roznoschowasche něk tšelenjo a zwonjenjo powěscie wo rozzjehnowaniu z wysokim kniezem do dalokoseče. — 72 króč wſcho hromadže je so w tych dnach z mörzarijom wutſeliło. — Tole běsche přeni króč, zo najdostojnišci kniez jako biskop naſchui woſadu ze swoim wophtom poczęsczi. Bóh dał, zo by wón hishcze prawje czoſto pschiležnosć mię, swoje japoſchitoſke žohnowania mjez nami rozhywacž!

P. M. a F. R.

Z Malbicejskeje woſady. Nicžto niemože přeč, zo ma nowozaſložena pomocnica za khorych čzeladnikow swoje dobre vorno dotalnej njewěſtosczi, kotraž najbóle w drohich skoržbach mjez burom a služownym so kónčesche. To pač, na czož z prawdu so storži, ie, zo je naprawa khetro droha a zo su po-

stajenia we wschelakich wosadach jara njestajne. Schpatnie wuzivac̄ móže wschał so kóida dobra węc, a tak hódzi so też, zo czeladník, kíž rad lenjohó pase, so khory czini, hdyž to tola njeje: tu žadamy wot swědomitoscze lěkarjom, zo swojedla spomožnou wustaw do zapęćja njenšinjesu a tajencam wěrnostej praja. Schtož pak spomnenu njestajnoſcz nastupa, dyrbi pschedlydſtwo Khróſčanskoho zwiazka kaž gmeinska rada swoje czinic̄, zo wſchē skóržby na samopaschnoſcz a njeprawdu wotmijeknu. W druhich wokrjesach ma jenož czelebz dawač a do kaſy so zapisac̄: tak je ſkoro po cyklu Kamienic̄kim hejtmanſtwje. Jenož Khróſčanska kaſa je hinał postajika: w njej maja tež domjace džec̄zi pkačic̄. Tola nic wſchitke: we jenej a teſfamej wsy je gmeinska rada tym dawanjo za domjace džec̄zi spuschezita, druhim nic. Zo to zku frej czini, je wěſte, a jeli pschi dotalnych wuzinjenjach wostanje, naſtanje w naſchich wsach wjele znyepſcheczelenja, hanjenja a wobryczenja. Khróſčanske pschedlydſtwo so toho zminycz njeſmē, zo powſchitkownoho spomoženja a měra dla na ſtajnoſcz džela: pak dyrbjia wſchē domjace džec̄zi po cyklu zwiazku dawač, pak žane nic. Poſlednie je tola khratísche; dofež, nje-džiwiacy na wysoke pschinostki, pschi khoroſczi domjace džec̄zo tola nikomu druhomu k wobcežji njepadnje, ale budže wot starscheju hladane. Tež domjace džec̄zo pschi kóždej mólic̄kosczi lěkarſkeje pomochy njezada, kaž někotſi czeladnic̄ to ſkerje czinia.

Z Ralbic̄anskeje wosady. Wulki džel wosadnych cziszczi na to, zo by ſkerje a lepie tórm na farſtej cyrkvi so wutwaril. Węzo k tomu pschiūdže, hac̄ hido w bližſhim času, to wſchał je wotwirne wot woporneje myſle we wosadze. Tórm wutwaric̄, to dželo njeje, fotrež je za džen dokonjane: k tomu chce wjele pschihotow bycz a bjez mnogich vjeniez tež njevotendžie. Hdyž so murja tórmá jenož wo 6 metrow (= 10 kohczi) powyſhi, je k tomu za jenu ſčenu trébne 36 kubikmetrow rjanych kamjeni, to je 72 fórow a za cykl tórm 300, z nich na 100 fórow bindarjom. Hdy bychu tute kamjenje hido nawožene tu ležale, potom by węc so ſkerje czinika! Tórm ma w ſčenach z galeriju so kóncic̄, wokoło fotrejž móže so khodic̄, a z tuteje měla so 8-róžkata pyramida, 15—20 kohczi wysoka, zbehnyc̄, fotraž drje smě z drjewa bycz a z blachom webila.* Doniž je za dotwarjenjo tórmu dotal na 4500 mk. kapitala, by cykle wutwarjenjo tola na 10—12,000 mk. pschischlo. Pschezio tak mnogich budže so czim prjedy do ſkutka ſtajic̄ mōc, czim prjedy je trébny material nawoženy: kamjenje a bindarje. K tomu je w zymje časa doſč a móžno, zo tež w polu so někotry hospodař smili a pschi ſkladnosczi fóru kamjeni do Ralbic̄ pôſcezele. Někomužkuli leža zbytne kamjenje doma wot twarjenja na puczu: wón by je rad dał, hdy by wědžał, hdyž z nimi. Lepje so nałożic̄ njeſhodža, hac̄ za cyrkvi. Napohlad Ralbic̄anska cyrkvi prjedy njedostanje, doniž tórm wutwarjeny njeje; to, schtož ju wosebje wohidža, je, zo je malý tórmik nětko wyſchischlo, dyžli wulki. Budže-li po kóldku tórm wo 25 kohczi wuzbehnjeny, změje wosada nahladny dom Boži, wo fotrymž smě potom ſkerje so prajic̄: Draſta czini ludži. — Schtož czini ſpocžat̄ z woženjom kamjeni?

Z Kólna nad Rheinom. Kaž hido loni, tak ſu tež ſeſta zasyl někotſi młodzenc̄ z Lužic̄ a Sakſkeje po pschifazni swojeje duchowneje wyſchinoſče do Kólna nad Rheinom wotjeli, zo bychu tam swoje studije dokóncili. Šu to

* Wutwarjeny tórm by potajkim nimale ſkulovskomu podobny byl abo tež Bacžoúskomu.

ff. Alois Eilers z Hale, Miklawšich Jawork z Mikocžic, Jakub Nowak z Horj, Pawoł Riedel z Drježdžan a Miklawšich Barjenk z Džejnikec. (Schéroko číščane mjenia woznamjenjeja Serbow.) Woni wostonu tam hač do preňeje poľochy augusta psichodnoho lěta, hdiež so, da-li Bóh, zašť do swojeje domizny wróča, zo bychú tam skónčenie měschníku swieciznu doštawški mjez svojim ludom skutkowac̄ móhli.

Z Prahi. W našim serbskim seminaru přebywa lětsa 28 wučomcow, 12 Serbow a 16 Němcow, 10 bohoslowcow (theologow) a 18 gymnasiastow. Druhe lěto bohoslowstwo studuja: Jakub Šewčik z Baćonja, Bjarnat Hicka z Pančic, Wendelin Trenkler ze Seitendorfa, Jurij Křižank z Podhroda, Karl Kretschmer a Karl Rothe ze Sérachowa a Franc Bodenburg z Münstera; preňe lěto: Karl Linke z Drježdžan, Jan Just z Noweje Jaseńcy a Jakub Stranc ze Žuric. Z gymnasiastow khodzítaj do VIII. rjadownje Michał Šewčik z Baćonja a Alfons Jäschke z Peterswaldawy, do VII. rjad. khodža Miklawš Andricki z Pančic, Emmerich Otto z Nowoho Leutersdorfa, Pawoł Kretschmer z Wostrowca, Isidor Klaus ze Seitendorfa a Pawoł Rentschka z Budyšina; do VI. rjad. Gusta Vogt z Nowoho Kallenberga, Józef Majer z Nowoho Šérachowa a Pawoł Wagner z Wostrowca, do V. rjad. Pawoł Hentschel z Drježdžan, do IV. rjad. Jakub Rjebiš z Baćonja, Richard Lange z Lindenawa, Pawoł Šolta z Wotrowa, Jakub Lorenc z Radworja, Pětr Wjacławek z Ralbic, Franc Müller ze Šérachowa a Jurij Hejduška z Hórkow.

Dwaj Serbaj, Pawoł Winger a Miklawš Rjebiš, njemóžešťaj so Bohužel khorosće dla hač dotal na dalše studije do Prahi wróćić, nadzijamy pak so, zo z najmjeňa prenišoho bórzy do našeje srjedziny powitamy. Dale přebywaja troj Serbja kandidatojo theologije w Kölnejanskim seminaru a dwaj Serbaj, Jan Šolta a Michał Žur, studujetaj we Wrótslawju bohoslowstwo. Privatnje studuje hišće w Prazy Miklawš Domaška, gymnasiast VIII. rjadownje. Potajkim 20 młodzi Serbja, mjez nimi 10 bohoslowcow, přihotuja so, zo bychú skutkowali jako duhowni mjez svojim lubym serbskim ludom. Bóh nawjeduj a žohnuj jich prówcania!

3 chlóho swěta.

Němska. Džen 26. oktobra je generalny pôlny maršhal hrabja Moltke 90. lěto swojoho žiženja nastupil. Všeče to džení wjehošoho podžela w chlej Němskej a wchubže we wulkaju, hdiež runje mótroſć Moltkowých bróni zhonili njeſſu. Všchi spodžiwej wuſtojnoscži pschede wchém we wojnſtich a wojerſtich naležnosćach je ſebe tutor muž w ulku pokornoſć wobkhovał, ſhlož jomu wchěch psichiliňch cžini. Kejžor Wilhelm je jomu na jeho swjedženju najwjetſchu cžecž ſam wopofazał a wopofazowac̄ dał. Tež naſch kral Albert běže ſo do Varlina podal, zo by Moltku pocžesčíſt.

— Kardinal hrabja Schönborn, Pražski archibiskop, je w tuthých dnach w Varlinje pobyl, zo by ſo němſkomu kejžorej pschedſtajif. Mały džel Pražkeje diöceſh je mjenujch w pruskej Schlezhynkej. Kejžor Wilhelm je kardinala Schönborna ze wchěj cžecžu psichiał a jeho k hoscžinje pschepronył, ktoruž bě k cžecži belgijskoho krala, tež w Varlinje pschebywacoho, wuhotowala. Kardinal je w cyrkwji swj. Ladwigii Božu mſchu swjecíſt. Zańdženy

tydženj bě kardinal Schönborn we Wrótkawju pola biskopa Koppa na wopreje a tež na hrodže w Brodach pola swojego wuja hrabje Brühl.

— W nastupanju wobiadżenja Hnězno-Poznańsko-archybiskopsko-stola pisaja, zo so tamnišhomu kapitlej z nowa prawo wudželi, listu kandidatorw postajicj. Tež rěka, zo pruske knježerstwo němškoho biskopa cyłe krucze nježada, hdyz jeno je „měrniwy“.

— W jenej węcy su wjednych socialistow všci hewak dość wuskej njejasnoſci a tajnoſci jich wotpohladow dość zjawnje so wuprajili a my katholikojo mōžemy jim jenož džakowni bycž za tule jasnoſci. Schtož su katholicki pscheć wobkruczel, to su socialni demokratojo nětko sami zjawnje všci pónzali: za swojego najhórschego a najmócnisnego njeſtcečela spóznawaja socialni demokratojo centrum a jeho wužwolerjow. Na socialnej zhromadžizne w Hali je Bebel wójnu pschećz wo ultramontanskim pschipowiedžil. Katholicke cyrkje so tejele wójny stróżicj njebudže. Jeniczen derje pak je, zo su socialistwo to skončzne sami wuprajili, schtož je sebi kózdy rozmomy dawno myslisz možli.

Z Prahi so nam pisa: Skóncowany Karlowy móst nam bohosłowcam wopyt pschednosklow na universicę poczegaſuje. Wot někotrych dnjow sem drje so na dwémaj blakomaj pschez Woltowu pschewozuje, tola je tojke pschewozowanjo z mnohimi njeļubožnoſczejmi zjednoczenje. Rozpadanki wobſchłodženoho džela mosta hiſteče dołho wotstronjene njebudža, hacžruniž pschez 300 dželacjemi na tym dželu. Potom hakle ma so za 6 nježeli pomocny drzewiany móst natwaricj. — Na wustajenjach je počno žiwjenja. Pschez 1000 ludzi tam džela. Kózdy dženj skoro naroscze tam někaſki pavillon. Woſebje wulki twar je Ŝelezna lubja za maschinę. Tuta je 30 m ſcheroła a 134 m dołha.

Hollandski tral je cželnje a duchownje khoru a budże so w sejmje z nowa wo to jednacj, hacž je khoru dale knježicj.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 469. Jakub Šerc z Khróscic, 470. Marija Pawlikowa z Radworja, 471. † Míklawš Haša, wučeř w Kukowje. (R. i. p.)

Za cyrkę Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,307 m. — p.
K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprowaſ: r. 1 m.

Hromadźe: 105,308 m. — p.

Na nowe pišeče do Baćońskaje cyrkwe: Dotal hromadźe: 5852 m. 19 p. — Dale je woprowaſ r. 1 m. — Hromadźe: 5853 m. 19 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadźe: 10,813 m. 70 p. — Dale je woprowaſ: r. 1 m.
Hromadźe: 10,814 m. 70 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je darił: k. Jurij Luscanski, præses serbskoho seminara w Prazy 2 m.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Wotpusk po mortwych w Radworju njebudže jutſe ale za tydženj, hało nježelu po dnju kudsonych duszhow.

Katholicki Posel

Wudawa so
prěnju a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod kříž-
nym zwjazkom do domu
słany 2 m. 25 p.

Sudowy czasopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodijs w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 22.

15. novembra 1890.

Lětnik 28.

Bo modlenju k swjathym.

Nicžo wschodniſche w njekatholickich spisach, hacž hanjach poroč, zo katholickich k swjathym ſo modla. To, na cžož pschecjwnych ſo wołaja, je: Kaf chedža ſwjecži wo naschim modlenju wědzeč, kaf je ſkyshecž?

Zo Bóh nasche modlenjo ſkyschi, wěmhy, dokež won je wſchohōwědomy: to ſwjecži wězo njeſſu.

Ale, ſežehuje z toho, zo ſwjecži wo naschim modlenju nicžo njezhonja?

Tomu damy prawje býč, zo ſwjecži na taſke waschnjo njeſkycha, kaž my, dokež woni ſu cžiſeči duchojo. Hacž hortnje ſo modlimy, hacž we wutrobie: na naturſkim pucžu ſwjath wo tym nicžo njeptynje, dokež k ſkyschenju trébne organy (wufſhi) nima. Šlyſcha-li pak ſwjecži modlenjo cžlowjekow, dha dyrbi wo nim na druhim pucžu ſo jimi ziewieč, kotrež naturſke mježy pschekrocži. Kotry tutón pucž je, njevěmhy; ſchtož je nam ziewjene, je: zo je Bóh wſchohōwědomy a zo je tuta joho wſchohōwědomosęž pschicžina, zo wo wſchém cžlowjecžim modlenju wě.

Zo pak je w Božej radže ſredk a pucž, na kotrejž cžlowjecže modlenja ſo ſwjathym ziewja, wucži nas jaſoſtolske wěrywuznacžo: „Wěrju do zhrromadženſtwia ſwjathych.” Hdyž ze ſwjathymi w zhrromadženſtwje ſtojimy, wědža woni wo nas, kaž my wo nich; dokež wědženjo z jeneje ſtrony njeby zhrromadženſtvo bylo.

Zo pak ſwjecži wo naschich prôstwach wědža a Bohu je wopruja, wucži nas ſvjate piſmo, na kotrež z jeneje ſtrony njekatholickych ſo wołaja, z druheje ſtrony to nam porokuja, ſchtož wone jaſnje wucži.

Tute ſvjate piſmo powěda, zo Žudasej maſkabejskomu ſo we wiđenju wufſchi měſchnik Onias ziewi, zo swojej ruch k modlenju wupſchestrje a za cžy židowſki lud ſo modlesche. Na to ziewi ſo jomu druhí muž z wulkej kraſnoſežu wobdaty. Tu džeshe Onias k Žudasej: „To je pschecžel bratrow,

Erone mittegit.

a birecze*. W postajenj časach khatomu k cyrkwi a k njej pschitachschii mózachmy sedma zaſtupicž, telfo ludu bě so tam zechlo; — džiwach so, dokelž njejšym hischéze telfo kemšherjow wohladał, kiba w Róžencze abo na swiatoho Jana w Prazy. Što to? chych so wopraschecž, ale je nam zakazane, na kemšchachym pucžu powědacz.** Tež to ma swoje dobre. Tak so čłowiek njerozpierzhi a tež njeřeſhi, druhoho ze zlymi ryczemi zle ſudzo, ale kóždy k knizej Ježusej, kotryž je tola w cyrkwi pschitomny, z daloka zdychuje. Tuž so praschenja, runjež z nuzu, zdžeržach. Hdyž skončenje do cyrkwie so psche-ejschczachmy, bě widzecž, zo tam runje mnich predbowasche, ale bě hnydom kóne, dokelž bě tež čas. Mnich bě po zdaczu Dominikan, dokelž mjeſeſhe „wulku“ tonsuru. My džehmy do kapale a so rochett, kotryž ma ſebi kóždy ſam džerzecž, wobleknyschi krocžachmy k rjenie wudebenomu wołtarzej, hdyž bě Najswiecziſche wustajene. Na 80 swęckow wołtar rjenie wobswętli a k tomu pschitidže na 21 duchownych w ornače a na 40 bohoſlowcow a schyri mužiske towarzſtwa z khorhojemi. My wchitich klecžachmy w presbyteriju a so k lubomu Ježuej modlachmy. Zaſteſeje tež ty by pochnut był, muhladawſchi tajku luboſcz a poniznoſcz psched Bohom, by dyrbial bycz pochnut, dokelž pschikkad pochnuwaja. — Alle ſajki pschikkad někotryjkuli dama? Nieje iich wjele, kotyž nimmo wołtarja khodža, na Boha ani njemyſlo, ale na swętne abo ſnadj na hręſhne węch? Wołtar a Bóh tón ſenje, kotryž tam bydlí, je jím něchtio wſchēdne. A je tole dobrý pschikkad za male džeczi? —

Tola klych dale. Nadobo mócene zynki ſo zanjeſu. Te Deum laudamus ſo ſpěwa po cykej cyrkwi we kac̄zanskej cyrkwiſkej ryczi — to dopomina na wone stare čaſy, hdyž ſo w cyrkwi hischéze wſchitko kac̄zanski dokonjeſche, a tola lud tomu rozmjeſche, dokelž bě rozwuczeny. Čzohodla pak je ſo dyrbialo wjele we macejnej ryczi dokonjeſz? Lud ſam je wina, dokelž na starym waſchnju poħórschi hjerjeſche, ale z tym bě tež strach, pschi pscheložowanju kac̄zanskeje rycze wjele pscheměnicž, a tak druhu wěru wuczicž poczecž, kaž je ſo tež ſtało. Wſchak je doſč ſajkich ſektor na swęcze.

Na to ſzczehowasche požehnowanjo a netk, kſchecžanski cžitarjo, bych cži něchtio zjewiſ, ale ſłowow nimam, to wuprajicž. Wuprajicž niemožu, ſajka hnada ſo kóždomu bohoſlowcej ſta. Pscheju cži, zo bě pschitomny był a widział, tak módeſche kóždny duchowny a tež bohoſlowc we ſwiatocžnym wobthadze relifwije ſwoj. Wóſche a jeje towarzſkow niſeſz. Što ſuny pschi tym zacijuwali, tak ſuny ſo modlili, Bóh to wě a joho ſwjeczi a ſwiate, kotrychž běſtu powoſtanki, a Bóh chęk na zaſtupnu proſtu tutych ſwiatych tež nam móć ſpožecž, njebojaźnie ſtačž pſchecživo djabolej a joho wleczjenjam, Bóh chęk naſ ſe wſchēmi poccžiwoſcžemi wobdaricž, zo bychmy lud derje wodžili a jomu a tež ſebi węczeſe myto dobyli. — Wo to chęk tež ty, kſchecžanski ludo, miłośćcžiwoho Boha proſyč.

Tež lud ſwiate relifwije cžesčeſche. Abo njebudža ſnadj tute powoſtanki wot Boha ſamoſho cžesčeſene na ſudnym dniu, hdyž budże Ŝyu Boži cžela ſwiatych z wobieſej krafnoſcžu debicž? A njebudże Bóh z nimi cžesčeſen? Wone běchu tola templ ſwiatoho Ducha, wone ſu tola wſchē hnady k Bożej cžesći na kožowale, miłośćcž a sprawnoſcž Boža budże z tym pschede wſchēmi

* W klerich a w birecze ſo tež w seminaru khodži.

** Ze z cyka zakazane powědacz, jenož na wułhodze a potom po wjeczjeri hac k wjeczornym modlitwam je powědano dovolene.

czeszczena. Tohodla mamъ tež mi tajſe powoſtanki czeszczeń a ſwiatyň chcemъ proſyć, zo bychu nam pomhali jich vſchiklad ſzéhōwacž.

Ale, luby cžitarjo, něcht so cži ſpodžiwe ſđa, cžohodla runje na dnju khudych duschow abo tola pſched nim tajki ſwjatočny wobkhađ. Hlej, tež taſle moħł ſo praſhceč: Cžohodla ſwjecži ſwjata cyrkej po dnju Wſchęch ſwjatych wopomnječio khudych duschow? A na to móžeſh ſebi wot-molwicž, dokelž wěſh, zo ſwjecži w njebiesach, khude duche w cžiſczu a prawie-wěriwi kſhesczenio na zemi ienu powschitkownu ſwjatu katholſku cyrkej tworja, a tohodla ma ſo w tutyň dnjach wuzki zwijazk poſkaſacž, z kotrymž ſmъ my na zemi zjednoczeni ze ſwjatymi a khudymi duchem. Chcu tohodla dženſa, luby kſhesczono, tebie wjeseč do cžiſcza; pſchetož, zo ſwjatych czeszczeń, wo tym ſmъ pſchewědčeny, ale tež to wěm, zo moħł ſo za khude duche hiſhceje wjach ſtačž.

Hladaj do cžiſcza, do pſomjenjow, a ſkyſhich tam žałosćzach ſpěw:
 „Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam Tuam“.* Hlej wohěi, podobny wohnju hele, hlej cžmu ducha, z kotrejž ſu khude duche wobdate, dokelž njemóža Boha wiđecž, z nim zjednoczenie bycž, z Bohom, kotrohož ſu tola na zemi lubowale. Njemohlo hižo to tebie pochnucž, zo ſo za nje modliſh? Abo pomyſli ſebi, tak tebi budže, změjeſh-li hnada do cžiſcza pſchinieč? — Je hnada za kóždoho, kotryž do cžiſcza pſchiūdže, dokelž móń njeje zatamani ole lubowanym wot Boha. Wo tej luboſczi pař masch druhu winowatoscž, za khude duche wſcho móžne cžinicž. Hlej ſwjata Trojica k tebi wola: Da mihi animas.** Boh móte, kotryž je duche k ſwojej cžesći ſtworil, Boh syn, kotryž je duche z hórkę martru djabolei wukupil, a Duch ſwjaty, kotryž je je z hnadami wobbaril a pſched helu zaſital. Da mihi animas. Boh k tebi woka, zo bychu duche w njebiesach moju cžesć rozmnožale, dokelž, doniž ſu w cžiſczu, mje telko nječeſcza. Ty pař ſu kſhesczon, chcesh ſwojoho Boha lubowacž, a njechaſ tutón wopor pſchinieſci? — Zo pař bych prawa luboſcž k wſchém khudym duscham do twojeje wutroby zaſhcežepil, njecham ſpominacž na to, zo ſnabž twoj luby man, twoja ſuba macž, syn abo džonka tam cžerpja, ně, dokelž wěm, zo za tých ſo starasch, ale na to chcu ſpominacž, zo budža duche, pſchez tebie wuſwobodzene, tež něhdý poſla ſprawnoho Boha za tebie proſyć. Abo njeiſh ſnabž teje próstwy potrébný? Njetaj ſo, hréſhny cžlowjeko, ale ſpóznaj twoje ſlaboſcze a rozpominaj ſprawnoſcž Božu, kotraž móže cže tež k heli wotſudzieč. Tohodla ſmil ſo nad khudymi duchem, ſmil ſo nad nim a za njebie ſebi wulfę myto dobuđeſch. Wſcho, ſchtóz cžinisch, cžiň jako bychu to khude duche cžiniſke, kóždu jakmožnu daj w jich mjenje, w jich mjenje njes kóžde hubjeniſtwo, kóždu boſoſcž a wobcejeſnoscž, khodž k ſwjatym sakramentam w jich mjenje, w jich mjenje ſo poſcž atd. — wſcho dobre, ſchtóz cžinisch, cžiň w jich mjenje, a z tym ſo tež ſam ſa noſlěpje poſtarasch. Něſhco hiſhceje bych cži krucze porucžil. Wſcho, ſchtóz tak za khude duche cžinisch, porucž do rukow ſwjateje Marije, njech wona khudym duscham wudžela. Wona zavěſeče najlepje wudželi a njezabudže tež twojich pſchi-wuznych a pſhcezelow. Tak, luby kſhesczono, cykle ſwoje žiwenje pořucž ſwjatej Mariji za khude duche a ty ſam ſo z tym předy cžiſcza zmiňjeſh. — Njezabudž dha na khude duche, ale ſpominaj na žałosćzacy ſpěw: Miserere mei!

* Šmil ſo nade mnú, o Božo, po Twojej wulfę miloſeži.

** Daj mi duche!

Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei! (Smilujęce
so nade mną, smilujęce so nade mną, z najmniejszą wą, moji pchęcęlojo!)

—mz—

Zedyn, kiz dce slyschany biec.

W Turinje kiedyś general, muż z krutej wero a poniżej wutrobu, częstego w cyrkwi swoj. Filippa Neri f swiatomu woprawienju. Sydzieć najbóle w poslednich lankach a dyrbiesche tak po cykle cyrkwi hicz, zo by f kejelskam pschischoł. Dokąd pak je w Francózskiej a Italiskiej jara żadna węc, zo wojsach a wojskie wysłanych f swiatym sakramentam pschistupuja, njebe bież toho, zo na tutego generała so mierzachu.

Po kemschach praji jomu jónu něchtó: „Kenjeże, wą moħi tola też żad y wołtarja hicz a tam so woprawiec dacz.”

„A cžohodla nic pschi kejelskach, każ druzg?”

„Nó, zo was ludżo tak njevidža.

General na to słowęka njepraj; na druhe ranjo pak sedzesche zaſy na swoim měscze. Po woprawienju měchnika zaſpewa nadobu wóſe, zo bē w cykle cyrkwi slyshecz, Konfiteor, a dokonawski tule modlitwu do swia- toho woprawienia poda so, każ hewat, f kejelskam.

„Schto ma to tola rēlacz?” džesche něchtó f njomu, hdyz wote msche džechu.

„Haj”, wotmołwi na to general, „ludżo so na mnie hórscha, hdyz widža, zo zjawnie a pschi kejelskach f swiatomu woprawienju du: chciu pak, zo mnie też slyshcha”.

Z Lužic a Sakskeje.

3 Budyschina. Na tudomnym taħantstwie wotbuchu so w tuthym tydzenju wot 10.—14. novembra lětusche zhromadne duchowne z wuczo- wanja (exercicije), na kotrychž so 27 duchowni z nasheje a Drjezdžanskeje diöcesy wobdzelaču a kotrež jedyni eżu duchowny z Pruskeje narjedowaſche.

— „Krajan”, Katholska protyla za Hornju Lužicu na lěto 1891, je wuschoł a w expedicijach „Katholiskošo Bosofa” a pola klamarjom na pschedanu. Rozprawu wo protych podam w pschednodne.

3 Radworja. Pschi pschileżnoſci 90 lětnoho narodnogo dnja sławnoho wojeſkoho wjedziczerja hrabje Moltki mějesche so pola nas schulski aktus. Po kemschach zhromadžichu so džeczi hornich rjadownjow a pokraczowaceje šhule we wuczerni. Hako běſche so „Straž nad Rheinom” wuspewała, džeržesche přeni wuczer pschednosch, w kotrymž zrudnoſče wojnow rozentaja, a kaf zbożownje je za kraj, hdyz Bóh tehdom wuběrných wjedziczerjow wobradži, zo so wójna bórzy a bież wulkoho krejpschelęca ſkoneči. Na to ryjeſche kniez administrator Žur a napominasche, so woſebje na hólcow wobrocziwski, z kotrychž budža drje mnozy bróni za kraj a krala nosyčz dyrbiec, zo býchu so hižo nětko f poſluſhnoſci a drugim dobrym pōczciwoſejam nauuczili. Ze ſpewom: „Krajo Sakskej” a z modlitwu so swiedżen ſkoneči.

3 Radworja, 1. novembra. Wcžora wjeczor w 7 hodzinach po koza nam wulka czerwienina na njebiesach, zo je w ſuſodnej wą woheń wudyril. Běſche to w ſuſodnych podkopach, hdzej so kólnje, kublerjej Libſchej

w Brjemjeniu skuszhace, palachu. Ze so tam tójszto brunicy spalili, a tež něshto wowa, kiz bě tam zaworschtowaný.

Z Radworja. Niedzelu 2. novembra, hdvž hrabińska swójba z Wielkowa z cyrkwej domoj jedzeſche, sta so njezbožo, zo so konje ſriedź Kelnia a Radworja spłoszchachu. Bohoncz zlecza z woza a ſebi nohu złama. Komteſh a druzy, kofisj we wozu ſedzachu, ze ſtrózelemi wotenidzechu, dokelž buchu konje wot wotrocžka, kiz runje napſtcežo pſchinidže, zdżerzane. Bohoncza fu potom hnydom z tymsamym wozom do khorownie w Budyschinje domjezli. Kr.

Z Niedzichowa. Niedzelu 19. oktobra mějeſche w tudomnym hofczencu kniez farar Krause z Kulowa pſchednoschf wo nuznoſezi a wužitku katholickich kaſinow. Woſebje je zjenoczenjo katholikow za tudomnu woſkołnoſę, hdzej žadyn Boži dom a Boże ſlužby nimaja a ſu jenož na domjacu pobožnoſę pokazani, jara nuzne. Poſlucharjow bě ſo wjèle a woſebje tež žónskich zechlo. Kaſino ſo tež hnydom załoži a pſchistupi 40 ſobuſtarow. Hako pſchedsyda ſo kniez pſchekupc Behmann wuzwoli. Tudomni katholicki, kotryž je pſchez 300, ſu drje do Kulowa zaſtarowani, tola ſo duchownie ze Schpitala pola Kamjencza zaſtaruju. Tež nabogaña wuczernja, kotruž 40 džeczi wopytuje, ſo wot tam wobſtar. Jara wuzitne by bylo, hdj by ſo tudy miſſionka ſtacjja załožiła, kotraž mohla ſo z Kulowa wobſtaracž, hdzej ſtej nětk dwie duchownej měſtnie zaś wobſadzenej; a druhe kaplaństwo drje ſo w bližšim času wobſadzi. Kr.

Z Jasenicy. Na létuſchej 12. zhromadžizne naſcheje katholiskeje bjesady poda pſchedsyda J. Just najpriydy krótku rozprawu wo zańdženym měſacu, ſpomni na někotre wopaczne poroči pſchecživo naſcheje bjesadže a wotpofaza je z raznymi ſłowami. Ma to ryczeſche wyſokodostojny f. cau. farar Wernar najpriydy wo Portugalſtej, ſpominajno na jeje ſtaſiwny předawſkich lětſtokow, jeje tehdomniſche waſhnja, pſchiněrki a t. d. W drugim džele swojoho dlejſchoho pſchednoschka wopomni tež Afriku, kaf tam ſchecžanſtwo zaſy poczina roſež a kejecž, kaf wulke wopory tam woſebje katholicki miſſionarjo pſchinjesu, zo ſej zaſwěſze wulku kħwalbu zaſluža, zo je jich tež major Wiſman, kotryž je ſo tam nětk zaſy z nowa naſtaſil, jich ſkutki a zadžerzenja wulcy kħwalis. Šobuſtar Rjelka, nětk w Budyschinje, ryczeſche tež někotre ſłowa wo katholickich bjesadach, kaf trébne a dobre ſu, a poſkiſzi nam někotre dobre katholickie knizki. Skónčzne wupraji ſo pſchecžo, zo mohl naſch załoženſki ſwjedženju pozdžiſcho, bóle naſleto, bycž, někotri pak běchu pſchecživo tomu. Pſchichodna zhromadžizna budże niedzelu 14. decembra, tehdom wotbudu ſo wólby za nowy wubjekt. M-k.

Z Ralbic. Rimale cyle lěto wotſtorkowachym zhromadžiznu naſcheje luboje Bjesady wot jenoho měſaca f. druhomu, dokelž pſchecy na to czakachmy, zo bórzy kaplana doſtanjem, hdvž bě ſo nam zańdžene hodý lubiſ. Bohužel ſo nam naſcha nadžija hacž dotal njeje dopjelniež mohla. Tohodla, zo naſcha Bjesada tola cyle wuſnyla njeby, zeńdzechmy ſo zaſy f. přenjonomu razej na dniu Wschěch Swjatych we Lazku. Naměſtny pſchedsyda f. Wiczaz z Róžanta poſwita zhromadžených z hnuiachmi ſłowami, a wot njoho napominani, počeszejichu pſchitomni z poſtanjenjom wopominjecžo czesczominoho zemrétoho pſchedsydy f. Kummera. Potom powědaſche f. wuczer Wjenka z Róžanta we dleſchej jaſnej ryci wo ſocialnych demokratach a woſebje wo kongreſſu, kotryž ſu pſched krótkim w Holli wotbyli, poda tež krótku rozprawu wo Kukowſkim kaſinje. Hdvž bě f. wuczer Schewcžik hiſczej pſchichadžace liſty atd. pſchecžitał a ſo to a druhe za Bjesadu rozpovědało a wobzamknęło, po-

staji so 2. njedžela adventa za psichodnu zhromadžiznu. Dokelž smy sebi wotmyśli, zo chcem wot něka zaž porjadnje našte ſchadžowanſki na kóždu 1. njedželu měſaca wotbywacž, dowola sebi pschedsydſtwo tudy wſhītich ſobuſtawow kaž tež wſhītich pſhēcželow najwutrobnícho k bohatomu a porjadnomu woprytej pſhēproſchowacž.

—k.

Z Brodow w Delnjej Lužicy. Zařdženy týdjení mějachmy tudy wysoki a žadny wopyt. Archbiſkop z Prahi, kardinal hrabja Schönborn, kiz běſhe džel svojeje diöceſy w pruskej Schlezyjskej přeni krčz woprytač pſhījel, wopryta tudemne knjeſtvo, k. hrabju Brüha. Hrabinska ſwójba, hako dobra katholíſta znata, je za naštu cyrkę w Delnjej Lužicy jara wulke wopory pſhīnjeſla. Srjeđa mjez protestantami běchu ſo w nowiſkim čaſu w Brodach a w ſuſodnym měſeče Barſchežu (Forſte) cžrjódki katholikow zaſydlile. Zo býchu ſo duchownye zaſtarali, natwari našte knjeſtvo Boži dom w hrodže, a dari twarjenjo za wučenju, kaž tež mždu za duchownoho a wučerja. Tohorunja tež w Barſchežu. Podpjerane wot Bonifacijowoho towařtwa załoži tam faru a ſchulu, a natwari cyrkę a pſhīſluſhne twarjenja. Tež ſwojim druhověriwym poddanam je knjeſtvo wjèle dobrotoſ woposazało. Za wſho to pak je husto džak doſtało, kotsiž ſwět dawa. We ſwětih novinach bu tohodla hacž nanajbóle pſhīmane a hanjene.

Kr.

Z cyloho ſvěta podamy w pſhīhodnym čiſle.

Nedakciſja.

Wſhīcžizm.

Někotre ſwědeženja njevěriwcoſ za jeſuitow:

„Towařtvo Jézuſowe je najspodžitivne ſzenocženſtvo wědomoſće a poccjiwoſće, kotrež je ſo hdy wohlađalo.“ Salande.

„Džiwam ſo woprawdze, hdyž wopomnju, zo ſu čłowjekojo, kotsiž ſebi zwěrja, jeſuitow wobſkoržowacž.“ Voltaire.

„Je nuzne, zo smy sprawni. Jane druhe nabožne towařtwa, Jane bjez wſhoho wuwozacija njemóže ſo khwalicž, zo by we ſebi taſ ſpodžiwnje wulku licžbu mužow mělo, kotsiž ſu z wědomoſću a ſpisami ſławni.“ d' Alembert.

„Najwjetſki wučenych a najnadobnich wutroby w kóždym čaſu poſazuja ſo jeſuitam pſhīſhleni.“ Kern.

Naležnosće naſoho towařtwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 472. Jurij Kocor z Konjec, 473. Marija Zarjenkowa z Džičnikec, 474. Michał Domaška z Koſlowa, 475. Marija Bukowa z Nowej Jasenicy, 476. Marija Henčec w kloſtrje Marijnej Hwězdze, 477. Michał Charles Henčec w Seignottes w Francózskej.

Zemrěty sobustaw: Józef Libš z Róžanta. R. i. p.

Za cyrkę Wutroby Jézuſoweſe w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadžena daň wučinjeſtej 105,308 m. — p.

K čeſci Božej a k ſpomoženju dušow ſu dale woprowali: přez redaktora 1 m., njemjenowana z Njebjelčic 1 m., njemjen. z Konjec 6 m. — Hromadže: 105,316 m. — p.

Na nowe piſcele do Baćońskaſe cyrkwje: Dotal hromadže: 5853 m. 19 p. — Dale je woprował r. 1 m. — Hromadže: 5854 m. 19 p.

Dale je ſo na Lipičec ſciznach w Baćonju na nowu dupu ſkładowało 22 m. 50 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadže: 10,814 m. 70 p. — Dale je woprował: J. L. z B. 1 m.

Hromadže: 10,815 m. 70 p.

Na wudaćo Nowoho Zakonja

je dariła: M. B. 1 m.

Za serbski seminar w Prazy: J. L. 10 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

K r a j a n

katholska protyka za Hornju Lužicu

na leto
1891

je wuſdhoſt a w expedicijach „Katholſkoho Poſoła“ a poſa klamarjow za 25 p. na pſchedaň.

Ž tuhym poruczam w dobrych družinach a za jara tunje płaczizny: Čzapki, měcy a ſuknicžki za džecji, lacy z rukawami, porchnittowe koſhle a pjezki, spodnie khosowy, nohajcy a rukajcy. — Tež poruczam z nowa ſwój ſkład rjanych židjaných bantow, canskow, trodskow a portow, knessow a wobſhiciow. Wosebje tunje mam porchinty, tkaniny za ſuknje a pliſche za pjezle.

Leopold Posner

na bohatej drozy čiſlo 7 w Budyschinje.

 Proſchu, kedžbujcje derje na moju firmu!

Wuprózdnjene šulske město.

Wot 15. januara 1891 přinádže wučerske město w Šunowje z nowa k wobsadženju. Šulska gmejna lubi přichodnomu wučerjej: 900 m. mzdy, 72 m. wot pokračovanskeje ſule a 60 m. pomocy k tepjenju, tež wo-bydlenjo a zahrodu. Zamołwjenja wo wupisane město maja so hač do spomnjenoho termina stać poſa ſulskoho dohladowarja knjeza Schütze w Kamjencu.

Šunow z Konjecami, 12. novembra 1890.

Předsydſtvo ſulskoho wubjerka:

Jak. Šolta, kubleř a herbski rychtař.

Lokalne Towarſtvo Serbskich Burow za Ralbičiansku wosadu
změje jutſe njedželu 16. novembra popołdnju w 5 hodžinach z hromadžiznu w Šunowskej „Fabricy“. K bohatomu wopystej pſchevroſchjuje

Pſchedydiſtvo.

Po zbožownje dokonjanym twarje spominamoj předy wſho na Boha, kotříž je wſitkých před ſkodu a njezbožom zakital. Dale prajimoj wſitkim, kotříž su nam z blizka a daloka twarsku potřebu přivožowali, tež wſomu dželawomu ludej a jich nawjednikam, kaž wosebje murjeřskomu polirej swój wutrobny

Zjawny džak.

Nałożenu prócu a wopokazanu swěru zaplać wſitkim Bóh luby Knjez!
W Khróſcicach, 3. novembra 1890.

Jan Domanja a Boséij Zarjeňk.

Čjilicj Smolerjec kribicidžicérnie w maczicžnym domje w Budyschinje.

 Pſchichodne čiſlo wuādže za tsi njedžele, 6. decembra.

Katholicki Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósce a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Ludowy časopis.

Wudawany wot towařstwa Ss. Cyrilla a Metodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Číslo 23.

6. decembra 1890.

Lětnik 28.

Rubjenjo bamžovoho kraja lěta 1870.

Hijo psichiblizuje so pomalu čas, zo „Katholicki Posol“ swoje 28. lěto dokončí. Tola prjedy hac̄ so to z wurdženjom poslednjoho čišla 1890 stanje, dýrbimy hischče na wažny, cyle katolicktwo nastupacy podawki spomnicz, kotryž je runje lětsa w septembru 20. lěto swojoho zruđnomo wobstacza docpěl. Je to rubjenjo cyrkwińskoho stata, to rěka: kraja, w kotrymž bě bamž tež swětny wjerch, a kotryž jomu I. 1870, potajskim runje lětsa psched 20 létami, italski kral Viktor Emanuel z mocu wza.

W sriedźnych džesatkach nasczho lětstotka wobstojeſche Italska ze wschelskich małych kraleſtwow, wjez kotrymž běſche tež cyrkwiński stat (bamžowy kraj). Tutón ležesche w sriedźnej Italſkej z hlownym městom Rómom a bě 811 kósných (quadratnych) mil wulkı, potajskim nimale 3 króz tak wulkı kaž Sakſka, njemějſche pak cyle 3 milliony wobydlerjow, wjez tym, zo ma jich Sakſka pschez 3 milliony.

Najwjetſcha wjez tuthmi małymi wjerchowstwami pak bě Piemontſka, kotrejž kniejerio běhu ſebi po čzaju nahladny džel ſuſodnych krajow podeſiſti. Wsché jednotliwe džele ſkonečnje wjerch Viktor Emanuel pod njenom „Italſkoho kraleſtwā“ zjednoczi. Woſrjedž tutoho nowoho kraleſtwā pak runje cyrkwiński stat ležesche. Dokelž ſo to Viktorej Emanuelej wězo njelubijesche, žadotiche ſebi wot bamža wotſtupjenjo cyrkwińskoho stata. Dokelž pak tón do toho njezwoli, wotmýſli ſebi ſkonečnje Viktor Emanuel, bamžej joho kraj z mocu wzač a tak cyku Italſku pod swojim knieſtwwom zjednoczicž. Tutón wotpohlad wón tež w septembru 1870 wuwjedze.

Hijo měsach doňho bě z joho cyklu zádžerženja widźecž, na čo ſo hotuje. Zoho wojsko ſeže ſo pod nawjedowanjom generała Cadornu hac̄ do poslednjeje Piemontſkeje twjerdžizny Correſe, kotraž nimale pschi mjezach cyrkwińskoho stata ležesche. Na ſwjedzenju ſvj. Marije-naroda (8. septembra)

dosta skónčzne bamžowe wójskowe ministerstwo powěscz, zo je na 13,000 Piemoncjanow twierdziznu wopušdziejito a do cyrkwienskoho stata zakroczo, a zo nětko na Rom czechuje. Díesatoho septembra pschiidze piemontski zapoſlanc Ponza di San Martino hischje jónu do Roma a žodaſche zaszy dobrowólne wotstupjenjo cyrkwienskoho stata, na czož pak bamž Pius IX. tež tón króz ž krótku wotmołwi: Non possumus, t. r. ja njemóžu (taj wotstupicz). — Túž bě nětko wěste, zo piemontske wójsko na město pschiczechne.

Rom leži wosředž Italskeje, 7 hodžin wot srjedźno-krajnho morja nad rěku Tiberom, kotrež wot potinocy k poſdnju pschez město běži a je do nje runeju poſoſcow dželi. Naraijscha poſoſca je z murjemi, nawięciora pak z naſypom abo hrodziſčežom wobtwierdžena. Pschez tute murje a naſyph wjedze 16 wrotow do města. Najznačzisze z nich drje su „Lacionske wrota“ (Porta Latina), psched kotrejmiž swj. Janu ſezenika cžwilowachu. Mjena nětotrych druhich hischje w běhu naſtawka zhonimy.

Tute njedospołne wobtwierdžene a ſchero ko rozczehnjene město mjeſeſhe nětko małe bamžowe wójsko, pschecživo boha-rubježnym Piemoncjanam zakitowacž! Tohodla so w měſeſe z napinanjom wſchěch mocow pschihet yſche njepſchecželski nadpad cžinac̄u. Wrota buchu z kamienjemi, drjewom, wozami a wſchelakimi wěcam i zaſkadžene, do murjow wuhladka (ſcharty) k tſelenju naſlamane, murje a hrodziſčežo, kotrež horjela malych ſchitowach muriczkow njemějachu, buchu z pěſkowymi méchami poſkadžene, zo buchu so wojaſch pschi tſelenju za tutymi khowacž móhli. Tež kanony, kotrejž mjeſeſhe bamžowe wójsko nehdže 200, buchu na murje a naſyph zwozene a na nje pschecžela zezawrúčzane.

Pódlia cžlowieſſich ſrědkow njezabuchu pak Romjenjo tež na toho, kotrež po swojej njeſkóčnej mudroſci wſchě wójny k najlepšhomu koncej dowjedze. Tohodla wobtwywaſche so w swj. Pětrowskej cyrkti tſidniowſka pobožnoſć, kotrež bě poſpoſti bohac̄e wopytana. Tež doſtaču wojaſch, předy hacž na ſvoje měſtna na murjach cžehnjechu, ſwiate ſakramenty, zo buchu jako ſchecžansch wojaſch do wójny cžahnyli a z cžiſtym ſwědomijom a zymnej krewju za ſwiatu wěc wojovacž a, je-li trjeba, wumrēcž móhli. Swjaty wótc sam wobhadožowaſche wjele z mjeſcžanami a wojaſkami a trosktowaſche jich. Każ wſchitch druzý mjeſeſhe tež wón za to: „woni do města njepſchiidu“, pschiſtaji pak psched ſortne: „ale we wojeſſich wěcach bamž njezvylny njeje“.

Wo waſchnju wójnywiedženja dyrbi so hischje pschiſpomnicž, zo bamž ſwojemu wójsku wſchu ofenſivu zaſaza, to rěfa: wojaſch njemědžachu žeňe z města na njepſchecžela wucžahnyč a joho preni pschimacž, ale so jenož wobaracž. Dale dosta wjedniſtvo porucznoſć, zo dyrbi, tak thětse hacž njepſchecžel nehdže džeru (breſchu) do murje wutſela, bělu khorjoi jako znamijo poddačza wutkyňež, zo by ſo wjele krewje pschedelež njetrjebało. Wojaſkam drje bě lohko bylo njepſchecželske cžrjódy, kotrež ſkónečnje kózda ſama za ſo psched město pschicžahowacž poczachu, jenu po druhéj njenadzjich nadpadnycz a побicž, tola ſwiaty wótc bě to zaſazał a jomu poſluchačz, bě jich najwjetſcha cžecž.

Krótko předy hacž bu město doſpołne woblehnjene, pschicžeschtaj hischje dwě cžrjódcy ſwérnych wojaſkow, kotsiž běchu hacž dotal druhdže wojovali, mjenujich 1 kompanija (nehdže 100 muži), kotrež bě ſo w twierdzizne Civicze-Castellane 3 hodžin dolho pschedzivo 12,000 njepſchecželow wobarała, a wójsko pod generalom De Charette, kotrež bě na wopravdze wumjesske waſchnjo njepſchecželej z twierdzizny Viterbo wucžeklo; pschedož njebě hischje z města,

jakoby z drugimi wrotami hido njeprzeczel do njoho czechniesche, a tola wójsku ani jenož muža niewołtehna. — Tak so w Romje něhdje 10,000 wojakow nahromadzi, kotsiž mějachu město pſchecžiwo 60—80,000 muži sylnomu njeprzeczelſkomu wójsku zakutowacž.

(Pſchichodne ſtončenjo.)

Poſtalétny měſchiňski jubilej knieza kanonika fararja Karla Junge w Seitendorfje.

W Seitendorfje swjeczesche ſrjedu 3. decembra, džen' ſwjatoho Jana Kaverskoho, kanoniku a farar knieza Karl Junge ſwoj 50-létny měſchiňski jubilej. Tutomu ſwjedzenjej, kotrež běſche za knieza jubilara kaž tež za joho wosadu jenak wažny a žadny, běſche tež najdostojniſchi kniez biſkop ſwoj wopryt pſchislubil. Po wſchelakich pſchitotach, kotrež ſo nježele do časa činjachu, možesche ſo wocžakowacž, zo budže ſwjedzeni wulkotny, a to tež wopravdze bě. Podamý tudy rozprawu po powěſzach, kotrež mamy z hortatych, kotsiž ſu pſchi ſwjedzenju pſchitomni byli. — Wjeczor 2. decembra pſchijesechu towarzſwa a zaſtupjerio wosadu w Seitendorfje kniezej jubilarej wulkotny faktowy čah, w kotrejž bě pſchez 200 lampow a faktow, tež běſche wjes poſwěllena. To dyrbjefche runje w hodžinu dołkim Seitendorfje, hdžez ſu kheze po dwémaj porno ſebi ležacymaj wyſokimaj brjohomaj twarjene, kraſny napohlad bycz. Mazajtra rano, džen' ſwjatočnoſće, běchu wſchě pucze, kotrež do Seitendorfa wjedu, połne ſemicherjow ze ſufodnych wosadow. Haczruniž bě džělawy džen, źenidže ſo w Seitendorfje wjele do časa wosadnych a ſufodnych pobožnych taſka minohoſć, zo rumna cyrkę, byrnje ludžo ſtökjeni jedyn pſchi druhim ſtali, za wſchęch njeſoſahſe; mnozy dyrbjachu pſched cyrkju wostacž. Najdostojniſchi kniez biſkop dr. Wahl z wyſokodostojnymaj kniezemaj ſeniorom Kuczankom a probftom Wenclom z Marijnnoho Doła pſchijevſchi bu ze zwonjenjom wſchęch zwonow powitanym. Na farje běchu ſo hido wſchityc duchowni tamnoho džela Lujcę zhromadžili. Krótko pſched 9 hodž. naſtaji ſo ſwjatočny čah duchownych do cyrkwe. Wjedzechu knieza jubilara, kiz lud ze ſwjeczenej wodu krjepiesche, a knieza biſkopa, wubželacoho biſkopske požohnowanjo, do cyrkwe. W przedku džehu ſchulſte džeczi, mjez kotrejmiž běſche wjele bělých zdrasčených holczatkow. W cyrkwi pſched wulkim woſtarjom wuſpewa ſo hymnus Veni Creator Spiritus a pſchepoda kniez ſenior Kuczank haſo officians po rjanym a poſnuwacym ritualu z pſchikluschnymi modlitwami kniezej jubilarej krónu a kſhijowym kif, krónu jomu na hlowu ſtajniſchi. Po dokonjeniu rjanych wobrjadów ſtupi najdostojniſchi kniez biſkop ſam na klétku a mjeſeſche horliwu a zahorjacu rycz na wosadnych, w kotrejž z pſchiležnoſće wulkohu a žadnoho ſwjedzenja wulku dostojoſć ſatholſkoho měſchiňſta rozoſowaſche. Z kafſej nutroñoſću wosadni na ſłowa wyſchyschoho paſtryja, kotrehož preni krócz ſkyſhachu, poſluſhachu! Po predowanju ſwjeczesche kniez jubilar wulku Božu mſchu pſchi affiſtency wſchęch pſchitomnych duchownych. Pſchi Bożej mſchi ſpěwaſche tamniſchi cäcilianſki khor jara wuſtojnie a kraſnje. Te Deum a ſakralne požohnowanjo ſkonečni cyrkwiſtu ſwjatočnoſć, na czož ſo ſwjatočny čah w tym ſamym rjedze, kaž předy, zaſ na faru dowiedźe.

Na farje běſche po ſemſchach zbožopschecž ſchule, ſchulſkich, katholſkich a lutherſkich, a gmejniſkich pſchedſtojičerjow. W pſchitomnoſći tutych a ll. ſchul-

skoho radžicžerja professora Michaela ze Žitawy, hamtskoho sudnika v. Feilitzša z Ostriža a Hirschfeldskoho pastora, kotsiž běchu tež zbožopsczech pschischli, a wsčech duchownych, pschevoda najdostojnitschi kniež biskop wuznamjenjenjo, kotrež je Joho Mlajestoscz kral Albert kniezej jubilarej spožežil: rycerſti křijí I. klasy Albrechtskoho rjada. Čyla wustajenca czeſtnych darow wot Budyskoho tachantstwa, hako duchowneje wsčhnoſcze, klóſchtra Marijnoho Dola, hako patrónskoho knieſtwa, duchownych tamniſcheje Lužic, wosadu, a wsčelakich pschecželov a znatnyh běſche tam widžez: wsčelake drohotne cyrkwinſke drasty za Bože ſkužby, drohotny kheſuch, jara krafna a drohotna wěčna lampa, sudowia za křečeženiu a za ſwiate voliſe, krijeſenca do cyrkwe, ſwěcžniki na woltar, dwoje missale, wsčelake ſwjecžata a t. d.

Všci ſwiedženſkej hofcžinje, na kotrež běchu pôdla pschitomnyh duchownych tež z Ostriža hamtski sudnik a jedyn refendat a tſio k. wucžerjo psche proſcheni, ſo wsčelake ſlawy wunjeſechu. Na wječor běſche w nowej ſali tamniſcheje korečnym ſo cyle katholiske kaſina křromadžko, a wopyta najdostojnitschi kniež biskop ze wsčemí pschitomnyh ſwiedženſku zřromadžiznu. Hdyž bě po powitanſkim ſpěvje wjedník kaſina kniež kaplan Wjefela najdostojnichho knieža a wsčech wjeledostojnych k. hofcži z horliwymi ſlowami powital, wotmožvi najdostojnitschi kniež biskop z krafnyh ſlowami, kotrež pschitomnyh mócnje zahorjachu. Nětko ſo wotměnjuwachu ſpěv a rycze pschitomnyh. Wsčelake powucžace a pohnuwace ſlowa ſo tam prajachu. Ryczachu hifcze ſniež senior Kuečanek, k. farat Keil a k. kaplan Ciornak. Po ſkonečenju ſwiedženſkej zřromadžizny podaſchtaj ſo najdostojnitschi kniež biskop z kniežom seniorom zas do klóſchtra Marijnoho Dola. Wosadže Seitendorfſkej, kotrež je tak wutrobný a horliwy vodžel na ſwiedženju ſwojoho duschepaſtryja wopofažala, wofstanje tuton dženj zaměſce w živym wopomnježu.

W tu khwiliu manu we Lužic tutoho jenického jubilaroňho měſchnika. Najbližiſchi, kotrež da-li Boh tuton ſwiedžen docžata, je ſniež senior Kuečanek, kž je 21. oktobra 1842 na měſchnika ſwjecžen. W herbskich krajach ſtoj nětſle dva kniežaj jubilaraj: kniež farat Kretschmer w Friedrichſtacze, kž je 1887, a dwórski kaplan Machaček, kž je 1889 ſwoj ſwiedžen ſwjecžil.

Dr. Robert Koch a joho wunamakanjo.

Po cylym ſwěcze dže hijo wjac nježel mócné hibano, wuthadžace z Barline a wubudžene ze zajimavej pohlbowacej powěſcžu: tajny radžicžer dr. Robert Koch w Barlinje je ſrědk k zahojenju tuberkulosy (ſuchočziny, Schwindſucht) wunamaka! Wo waznej naležnoſci, kotrež wsčón ſwět jima a z wobžiwanjom a čeſčowanjom pschečzivo plnomu wucžencej napjelnja, ſuň tež ſwojim cžitarjam rozprawu winowaczi podač. Podamy tud ſročki wucžah mnohich powěſcžow, kotrež mjenje bóle wsčě nowiny wozjewjeja.

Pſchede wsčem něſhto wo wucžencu ſamym. Pſchetož runje z joho powahy abo kharaktera ſo wuſweliuje powſchitkowne, dowerne a bjež-zawiſtne pschipóznawanjo wozjewenoňho wunamakanja. Pſched někotrymi dnjemi je dr. Koch w leſařskim časopisu „Deutsche medizinische Wochenschrift“ ſwojim leſařskim towarzſham z někotrymi prostymi ryczkaſti zđželiſ, zo je ſo jo mu radžiko, ſrědk pschečzivo ſuchočzine wunamakač. Tuta powěſcž njepraji, we cžim ſrědk wobſtoji, a jeno powſchitkownje ryczi — a tola ma cyly wucženj ſwět połnu doweru k tutomu muzej, a to runje tohodla, dokelž cyle

potornje to wozjewja, schtož je w lěta doškim studowanju a pschepytowanju wunamakał. Schtó je tutón muž, zo ma wucžený swět, kž tola hewaf kózde nowe „wunamakanjo“ kruče pruhuje, hnydom tajſtu dowěru k njomu a k joho wunamakanju?

Koch woſebitu kedžbnoſcz wědomostnoho swěta na ſo zkoži, hdyž lěta 1877 ważne wědomostne džělo wozjewi. Tehdom bě Koch hiſhceje njeznath lěkar w Poznańskim mięstaczu Wollstein. Wón dopofaza tehdom po doškých poſpytach, zo bacillus, mikroskopisſki parafit (žiwý organiſmus, kž je zwěrjatko abo roſlin), zapalenjo ſkozyň zawiňuje. Wón naloži to na natykowace khorosze čłowiekow a móžesche w dalskich pschepytowanjach za wſchelake tajſte khorosze male organiſmy abo bacille jako pschicžinu natykowanja, wubudžerje khorosze dopofazac̄.

Tute lěkarskej wědomoſczi cyłe nowe pucze wotwjerace džěla Kochowu wuſtojnoscž dopofazachu, tak zo joho kniejeſtvo bórzy na to do fejzorskoho ſtruwotnoho hamta w Barlinje powoła. Z nowymi ſredkami wuhotowaný móžesche Koch swoje pschepytowanja dale wjescz a plód joho džěla bě namakanjo tuberkulowoho bacilla. Tuberkulosa abo ſuchočzina, khorosz, kotraž kózde lěto tysacy a tysacy čłowiekow* z pschecžnej ſmiercu znici, móžesche ſo hacž dotal za cyłe njezahojomnu. Z namakanjom bacilla bě Koch přenju kročzel ſezini k wunamakanju, kotrež džensniſchi džen joho imeno po cylikm ſwecze roznoschuje, a kotrež móžnoscž, tuberkulolu zahojicž, wotwjera.

Hijo jónu ſo imeno dr. Kocha z wulkej česczú w Němskej imjenowasche. To běſe w lěcze 1884, hdyž cholera we wſchelakich krajac̄, tež Europę, tak zaſhadzēſche. Tehdom poda ſo Koch, kž bě bacillus, kotryž cholera pschenoschhuje, namakał, do Egiptowskeje a Žindiskeje, zo by tule zatraſchnu khorosz bliže ſtudował. Dowěru, kotryž na njoho ſtajſachu, je wón dopjelníl. Hdyž ſo Koch potom zas domoſi wróci, je joho cyka Němska z wulkej česczú witala.

W tuthych lětach je wón něk ſas cžishe a ſpodžiwnje pilnje dale džělał. Joho ſlawu ſu množy wucžomcy, kotyž po joho zasadach lěkuja a wucža, w Němskej a w wukraju roznoschowali. Ponizhn wucženc ſam běſe z wjetſha ſkhowany we ſwojim laboratoriju pilnje dželało a pschepytuo, dónž z chle wěſtym wuſpechom psched ſwět ſtupicž njemóžesche.

Waschnjo abo methodu joho pschepytowanjow, kotryž je ſebi wón ſam wutworil, my, kotyž lěkarskeje wědomoſcze njeznajemy, tak lóhch rozmicž nje-móžemy. Za nas je zajimawý wuſpech, z kotrymž je Koch něk na zjawné ſtupiš, zo je ſredk wunamakał, z kotrymž móže ſo tuberkulosa hojicž. Tutón ſredk je Koch dotal ſam pschepytował; wón naložuje ſo tak, zo ſo do khorohu cžela ſyka. Koch ſam pak wozjewja, zo ſredk kózdoho njezahoji a tež nic hnydom; tajſi khoru trjeba dalschoho ſwěrnoho hojenja a huſcžiſchoho zaſhykowanja. Tež je móžno, zo tajſi khoru, hdyž je zahojený, pozdžiſchho zas ſkhoru a dalskich zaſhykowanjow trjeba. Najwěcžiſch, kaž dotalne nazbonjenja wucža, ſkutkuje ſredk pschecžiwo tuberkulam na koži (lupus). Hdyž někotyž hijo pschewiele wocžakuja a ménja, zo je něk ſuchočzina ze ſwěta wotſtronjenja, dha ſo woni mola; Koch ſam ze ſwojim wozjewienjom, kotrež cžezkoth a za-džewki njezamjelcži, tajſim pschepytowanym nadžijam na žane waschnjo nje-polekuje. Bjez dwěla budže jomu, hdyž ſwěru dale džela, móžno, zo ſwoj ſredk dale a bôle wutwori, wudoſpołni a joho ſkutkowanjo za wěſcži.

* Statistika dopofazuje, zo kózde lěto w Němskej 160,000 čłowiekow na ſuchočzinu zumarje!

Każ ważne je Kochowe wunamakanjo, je z toho widżecż, zo na prenju powieszcy tylach lekarjow ze wszych europejskich krajow do Barlina khwatachu a pszech hischeje pschihadżea, zo bychu pola Kocha samoho dalsze rozwučenjo a tez sławny średk dostali. — Kejżor Wilhelm a kejżorowa staj Kocha w audiencjach pschijałoj, a kejżor je jomu ze samsnej ruku wulkoftch iż czerwieno ho worio ka pschepodał. To je najwyhodzhe wuznamjenienjo, kajkeż so hacż dotal żanomu wuczencej w Pruskej dostało njeje, a wone je czim mjetħe, dokelż Koch hacż dotal hischeje żanoho rjada mēl njeje. Każ pisała, drje němſke kniežerſtvo pschihotowanjo Kochowohu średka same do ruky wozuńje, zo by z tym kaženju a jebanju wsichelakich njeſchiknych abo nahraminych spekulantow zadżewało.

Czerwienja młodoho čornoho, kotryž je djesacż lét hako njewólnik služil.

W St. Ottilien w missjoniskej khejzi bayerskich benediktinow pschebhywa w tu khwilu 15 lét starý hólejczec, kotryž je w swoim pjatym lécje hido do rukow rubježnych Arabow pschischoł. Wón njeje hischeje ksheżenj, ale rozwučuje so w kichesczanskiej wérje. Hólejczec narodzi so w nutskownej Africy k wjeżdżoru wulkih jézorow Tanganjika a Nianza a mjeſeſte ſwobodneju starſteju. Hako pječ lét starý hólejczec paſeſche kózdy z drenhimi dječzimi. Ženoho ranja pschindżechu ſchesczo abo sydmjo arabscy mužojo k tutym dječzom a poczachu ſebi z nimi hraſakę. Dawachu dječzom mloko pić, zo bychu jich zmierowali. Hdźż bē so to mohamedanam radžilo, dha kózdy Arab rucze dweju hólców hrabny, czisny jeju k zemi, zatynka jimař hubu, zwjaza jeju a doniſe do bliżkoho lěſka, hdźż hido někotſi družy z kónimi čzakachu. Khetſe ſadži kózdy jechat dweju hólców zadž ſebje na konja, pschijwaja jeju a netk jechachu rubježnicy z jathmi rychle dale hacż do popołdnja. Po połdnju, hdźż bēchu daloko doſč, zaſtaču, tylkñchū mlođich njewólnikow do jeneje džery a wobledżowachu jich. Srjedźnočy dyrbjachu wbohe dječzji zaſy na konje so sydnyč a wočko ranja pschindżechu na wiski, hdźż kupyč so ſħadżowachu, zo bychu njewólnikow kupowali. Za tydžiń bēchu wsichtle dječzji rozpschedate z wuwzaczom jenoho, kotryž je netk pola missionarow a kotohož Danielsa mjenuju. Rubježnik mjenujcž zdžerža Danielsa pschi ſebi, zo by z joho synom kózdy paſł.

Tola družy rubježni Arabojo napadżechu Danielsa, wotwiedżechu a pschedachu joho Arabej, kotryž mjeſeſte wulke stadla khamjelow. Netk bu Daniel pastyr khamjelow a dyrbjeschne na khamjelach jechacz wulknycż. Dokelż bē wulka ſuchota, čeknýchku khamjele z Danielom k daloko wotležanomu jézorej. Pschi nim no pojachu woſmjo Arabojo swoje khamjele a myjachu ſo. Wuhladawſki małoho hólca z khamjelimi wotuci jich nahramnosć, rubichu jomu khamjele a wzachu Danielsa ſobu. W bližšim mjeſce pschedachu Danielsa. Joſo nowy kniež bē wobſedżer wulkoſte kubla. Cħie lěto dyrbjeschne Daniel z pječimi synami swojego knieza pola wobbdżelacż a mjeſeſte pschi tym wjele czerwienj.

Potom pscheda joho kniež zaſy do Bochara, daloko wotležanoho kraja k połnocy. Žow paſł, dokelż bē horoſit kraj, mjeſachu ludžo jeno woły a kruw y a Daniel dyrbjeschne kruw y paſež. Z dwemaj synomaj swojego knieza honjeſte psched 100 kruwów na paſtwinu.

Teſi lěta dołho bē jow Daniel kruwar, a lubjeſte ſo jomu, dokelż dosta chrobu a draſtu. Ženoho dnja paſł, hdźż wón ſam něchtu zdaleny wot druhich kruw y paſeſche, popadny joho zaſ druhı rubježnik a jechasche na wole

sedžo z nim precž. Psihi jěchanju padže woł a Daniel psihi tym sebi nohu žlama. Dwaj Arabaj zrunačtai nohu z tym, zo jomu dwé desey wotkoł njeje pschiwjazaschtej. Hdyž móžesche Daniel zašy běhacž, bu wotkołczahacomu pschedupcej z drastami pschedatý. Na wósliku dyrbjesche něk wo dnjo a w nocu jěhacž a pschińdze na njewólniske witi do města Dschama. Tomy kipi Daniela měščanosta (Scheiths) a dari joho dwaj dnjaj pozdžischo Derwiščej (turkomstomu minichej). Derwišč dari Daniela zašy wyschschomu, kotryž mějesche wjele thamjelov a z nim t wójsku Madja (falschnoho profetu) cěhniſeſe. Tam bu Daniel brónoscher, a dyrbjesche z wójskom daloko a schéroko po Africy wokolo čahacž. Skónčenje pschińdze do moch staroho pensionowanego wyschschoho a mějesche wschédnje officirej khosej waricž. Hdyž kniezej khosej njeſlōdžesche, bu Daniel za to njeſmilnje bitý z kijom a z pjaſcém. Tohodla cěkny Daniel wjeczor do lěsa, padže pak džinim jěharam (rubježníkam), kotsíz w noch nadpad na město cžinjachu, do rukow. Dofelž nimale hłodu wumrē, počradný fruch mijosa, zo by ſo naſhežil.

(Skónčenje pschichodnje.)

Cíh muž.

W pruskich službach je mlody wojerſki wyschł, syn woſebneje zemjanskeje ſwójby. Joho ſchęzdro waschnio a wjesoka myſl ſtej rjana pomoc, kotryž je wot bohabožnych starscheju herbował. Wo nim placzi wérne ſłowo: Cžłowiſek je to, t cžomuž je macž joho wocžahnyla.

Hluboko ſu wérnoſcze naſcheje wérny jomu zaſhczepjene, a ſhtož je mjez wojerſkimi wyschkami žadniſche, wón dopjelnja ſwérnu winowatoscze ſwojeje cyrkwe a wuznawa ju bjez bojoſcže. Něhdy pschelhodžowaſche ſo z towařſchemi z wonka Barlina. Wón powědaſche jim runje ſchibawſtwo, kotrež bě njeſtawno wuwjedł. Tu nadobo ſczahny ſrijedž wjesokeje rycze ſebi ſwoju wojerſku cžapku a poſlakny ſo — měſchnik džesche z Božim ſynom nimo. Towařſham nad tajkim cžinjenjom ſo kaž zecny a hdyž na měſchnika ſo dohlaſachu, hraſachu jím ſměſčki na hubomaj. Młody wyschł pak stanhywſchi, dopowěda ſwoju ſchtuečku, jako by niežo ſo njeſtało.

Wjeczor běchu wſchitcy wyschcy regimenta t poſkownikej na hoscžinu pschedproſcheni. Nasich młody zemjan tam tež bě. Hdyž bě wino jazyk wotwijaſalo, pocžinaſche poſkownik — liberalny, kaž wulký džel wyschlow je — na wonoho z ryczem ſaſacž, prajo: „zo je tola za zemjana a pruskoho wyschka njeſhódne pocžinjenjo, zjawnje na drozy ſo poſlaknycz“ a kaž hanjo pschedtaj: „mi ſo ſkoro wěrič njecha, zo je jedyn z naſ ſched dörtkom hłeſba ſo do procha walit“.

„Knježe“, džesche młody wyschł, „ſym wězo do procha ſo podnurík, ale, proſchu, budžeze mi t ryczem.“

„Zenož na zjawně z myſlemi“, praſti na to poſkownik.

„Hdyž by naſch kejzor a kral — taſ proſchesche ſo młody zemjanek — ſo proſherſku drastu wobleſt a w tajkej po haſach Barlina khodžil, by tajke ponízenjo za mnje a was wina bylo, zo pschisschnu cžecžownoſcž jomu njewopoložamoi?“

„Hacž kejzor w tej abo druhéj drasęze khodži, wón wostanje naſch knjež, kotoruž maya kralowske cžecže ſo wopoložowacž.“

„Taſ zeňdže ſo mi džens rano: poſtryty bě Bóh do ſchataknoscze hłeſba, a ja jako katholik mějach to za ſwoju winowatoscž, zo krajei wſchech

krasow po waſchnju swojeje wěry cjeſcę wopokaſach: njeſhmanik bych był, hdy bych wěru, kotrejž je wutroba počna, pſched čłowjekami zaprěk."

Wſchitcy ſo wotmijelnychu, a z dalszym „kaſanjom” bě kóne za tutón wjecžor.

—š.

3 Lusich a Sakskeje.

Z Budyschina. We wobſadzenju duchovniskich měſtnow we Lusich ſu ſo wjacory pſchemenjenja ſtale. Dotalny administrator w Schpitalu kniez Jan Nowak je ſwoje zaſtojnſtwo zložil a ſo do Drježdza pſchesydlil. Za nowoho administratora w Schpitalu je dotalny Schrōſežanski druhý kaplan Filip Rězak powolaný a je hido 15. novembra nowe zaſtojnſtwo naſtupil. Za druhoho kaplana w Schrōſežicach je nowoſwjeczený měſhnik kniez Jakub Nowak z Kac̄hec pomjenowany. W tu khwili pak dyrbi we Wotrowje zaſtupowac̄, dokelž je kniez farat Herrmann bohu žel hido wjac njedzel z bołotnej khoroczu we ſwojim powolanju zadzewaný. Druhi neomysta kniez Ernst Hausmann z Koenigshajna je za kaplana do Oſtriza poſlany.

— Kaž je „Katholicki Poſoł” w prěnium cjiſle tutoho lěta wozjewił, je ſo ion 30. decembra na zhrromadžiznje w Drježdzaňach, k tomu povołanej, diöceſanske cäcilianské towařſtwo za Budysfu a Drježdzaňsku diöcesu założiło, a redaktor „Poſoła” kaplan Skala za diöceſanskoho präfesa ſo wuzvolil, za podpräfesow pak kl. wucjer a khorſki dirigent Engler a seminarſki wyschidhi wucjer Plewka tudy. Někto můžemy ſwojim cjiſtarjam, mjez kotreymž džen tež cäcilianstojo ſu, ſobudželicž, zo je naſhe diöceſanské towařſtwo, wot generalnoho präfesa knieza monſignore Schmidta w Münsteru pſchipóznate a ſchwaloowane, někto tež naſhomu najdostojniſhomu kniezej biſkopej wozjewjene a wot njoho 5. novembra pſchipóznate a wobkručene. Tež wysokodostojnomu Budyskomu tačhantſtej je ſo towařſtwo z proſtu w pſchipóznačo wozjewiło. To ſo z wjesoſloſcu pſchedſtojicžerjam cäcilianskich towařſtow a khorſkim wjedžicžerjam, kotsiž maja cyrkwiſke ſpěwanſke towařſta, wozjewja ſobu z proſtu, zo dchylí dobročižiwe w běhu pſchipodnoho tydženja k. kaplanej Skali w Budyschinje wozjewicž, chedža-li ze ſwojim towařtowm k diöceſanskemu cäcilianskemu towařſtu pſchipistupicž. Denotliwym pſchedſtojicžerjam ma ſo potom liſtno z pſchednjeniemi k wujpelnjenju poſlač, a z toho pozdjiſho rozprawa wo cyhymaj diöcesomaj generalnomu präfesej Schmidtej poſlač.

— Katholické rjemjeſlniske towařſtwo wotbywashe njedzeliu 16. nov. ſwój 24. założeniſki ſwjedzeni. Hrajeſche ſo džiwadlo Wiſemanowy „Der verborgene Edelstein” z wulkej piłnoſce.

— Tudemne cäcilianské towařſtwo mějſche poſlednju njedzeliu po ſwjatkach, jako njedzeliu po ſwjedzenju ſwateje Cäciliije, wjecžor w 7 hodžinach we wulkej cyrkwi wosebitu ſwiatocžnoſć, wobſtojaci ze ſpěwom (ſac̄zonſkich wjachklóſnych a němſkich kérliſhov) a ze ſakramentalneje pobožnoſće z Božím poždhnowanjom.

— Katholické towařſtwo žónſkich w Budyschinje mějſche na dnju ſwateje Hilžbety, ſwojeje patronki, druhe ſwoje lětuſje zhrromadne woprawiſenjo z Božej miſhu a předowanjom. — Džen 25. nov. wotbu ſo w katholickej towařſtvi 6. założeniſki ſwjedzeni ſpomnienohu towařſta. Pſchi tym poda kniez kaplan Skala, joho duchovný naſjedowar, lětnu rozprawu. Tež někotre žónſke, mjez nimi pſchedſtojicžerka, knieni hamtmanowa Riedlowa, někto pſched-

nošhovachu. Psihi sfładowanju za hodowne wobradženjo nahromadži so psħejz 100 m. Skónečnje zwjescelihi někotre sobustawy towařstwa a jich džowki psihi-tomnyh z džiwadlom, kotrež je so rjenje wuwjedlo.

— „Krajan“, katholska protvka za Hornju Lužicu na lěto 1891, je pod wustojnej redakciju ř. Filipa Rězaka, farškohho administratora w Kamjenicu, wusčka, kaž smy hýzo w poslednim číslu spomnili. Tež tutón lětník je wſcheje kvalby hódný; to smě so wosebje wo woschčernym powědańczku prajicž, kij ma napismo: „Njepštebzehn̄ so“. Ze to woprawdze podawizna ze živjenja, tak czerstwie, tak jasne a wutrobiye spisana, zo změje kóždy čítar radoscž nad tým. Spisowaczel njeje mjenowany, ale dyrbimy joho mjez najdokladnischimi znajerjemi serbskohho živjenja pytač. Po naschim zdaczu chce tute powědańczko psħecziwo tomu wojowacz, zo so mjez noschim něhdyn tak ponižnym a bohobožnym ludom njeby hordy a toho dla bjezbožny enzy duch rozscherjal. Kajke zrudne scžhwki to ma, je w podawiznje z raznymi a doseq husto tež hnijacymi słowami wopisané. Nawopak je spisowaczel tež pokazał, kaf dobry ponižny kschecžanski mlodženc skónečnje tola tež hýzo vola ludži najrjenišče psihipóznačjo sebi dobudže. Vyhmy dyrbjeli cykle powědańczko wopisacž, hdh vyhmy cžesče-nym čítarjam pokazacž čhyli, kaf derje je so ř. spisowaczelej radžilo, dobre a zle stronki naschich „Krajanow“ jím samym psħed woczi stajiež. Psħecž dyrbimy jeno, zo by so hýzo toho dla lětuscha protvka pilnje kipowała, hishcze pilnišcho čítala a zo bychu so jeje dobre wuczby hacž nanajpiłnišcho wob-fekžbowale. Tež je, kaž hýzo loni, „protečka na scženu“ psihi-data, zo by kóždy we jistwje datum hnydom na scženie psħed węczomaj měk. To ma to dobre, zo sebi čas zalistujesch, dokelž njetriebasch protvku samu ze zadu swje-čatkow, z hozdžila abo z blidowoho kschcžika bracž abo pytač, a protvka sama wostanie čjista. Tež měle so „Krajan“ khowacž, zo bychu tež w pozdijsich lětach jo zas čítacž mohke. W zymje je husto nuza wo dobru knihu k čítanju. Khowacze sebi je, a změječe je we swojim času. „Krajanow“ je z lětuschiem hýzo 24 wusčko, zamejče rjona syła. Za njemačku prócu a wutrajnoscž wuprajam tež redakteř; a spisowaczelam nowoho lětníka derje zašluženy džak.

— i —

Z Radworja. Wutoru 2. decembra bu skónečnje tež Budyschin-Ralečjanska železnica swjatocžnje wotewrjena, drje poslednia w l. 1890. Wołoko $\frac{1}{2}$ 12 psihipoždu dojedže čyah na Radworske dwórniščejo. Tesame bě wupyschene najprjedy z wulkimi cžestnymi wrotami, z kótrymiz čyah dwórniščejo docpi, a kotrež běchu nimo zelenoho tež z khorhojemi bohacze wupyschene. Běchu drje to tež jenicže na cylym puczu hacž do Ralec, spody kótrýchž mōželše cyly čyah jecž, mjez tým zo běchu so hemak z boka natwarile. Tež cykle twarjenja na dwórniščejo běchu rjenje z pletwami wupyschene. K po-witanju čjaha podachu so na dwórniščejo zaſtupjerjo Radworskeje gmejnij, do-poldnišcha schula ze swojimaj ř. wuczjerjomaj, kaž tež 5 knježinow w družčich draſtach, knježna Hana Ralec němcski zdroſzena a knježny: Maria Schpifelec, Maria Hantuschec, Marja Koprijec a Khatia Schramic w serbské draſče, a skónečnje tež ř. inspektor Winkler, halo zaſtupjer knjeſtiwa, kij bě tež cykle rjane wupyschenjo dobročinje na so wzał. Naſkerje njeběchu so čji knježa, kótiž so na wotewrjeniskim čyahu wobdzeličku, taſtovo powitanja na Radworskim dwórniščežu nadželi, njeby to tež spodžiwnie bylo, hdhž so nicžo stało njeby, po zadžerženju psħecziwo Radworjej; toho dla te mócně džiwace „ah!“ kajkež bě po cylym čyahu psihi zaſtacžu slyſhcež. Tež njeje so jomu woprawdze

nichđe wjac̄ po cyklu pucžu tajke swjatocžne powitanjo stało. Knježna Kralac̄ powita cžah ze swjatocžnej narhežu a pschepoda zaſtupjerjam knježestwa rjany buket ze živých róži, a wunjeſe tež ſlawu na Žoho Majestoscž krala Alberta, na cžož tež pschitomna ſchula a druzy z mócenej tſikrōcžnej ſlawu pschihloſowachu. Knježna Hantuschec pschepoda rjany ſawrijencowh wěnc z mje-nom Radwor ſo blyſtečach; a ſchula ſpěwaſche ſakonski ſpěw: „Krala Boh požohnuj“. Na to podaču ſo družki kaž tež ſpomnjeni knježa ſobu z cžahom do Rakec. Wot tam pschijedje cžah wokoło 2 zažy pschez Radwor, hdzej tež Radwortsch, z wuwaczom zaſtupjerow gmejný, cžah wopuſtečzichu a na to w Radworju wjesok ſwiedžen pola Voſleńec ſwječachu, kotryž bě woſebje t. Laddeh z Milšec nadobnje wuhotował. Šwjedžen ſkónči ſo tu hafle wjecžor požđe, dokelž w 11 hodž. wjecžor ſlyſtachym hisčeze hlos wjesokh ſerbſkih ſpěwov pola Voſleńec. Kajke drje by hafle powitanjo a kajki ſwiedžen był, hdjy by ſo z Radwortsom w swoim cžasu tola trochu hnadniſcho činiku. Daj Boh zbožio, zo by jeno nowa žeſeznica Radworjej a cylej wosadže była k prawje wulkomu wužitkej, a zo bych tu naſchi Serbjo wostali a ſtali kruče, haj kručiſho hac̄ železo, w ſwojej wérje a dobrych ſerbſkih pocžinkach a na rodnyh waſhnjach! —r.

Z Ralbicžanskeje wosady. Proſtwa, w ſwoim cžasu za porjedzenjo tudomnyh viſhćeželi woziemena, podarmo njebe; w jednotliwych wsach ſu nadawali: Schunow z Konjecami 40 ml., Ralbich 31 ml. 5 p., Nowoſiſch 28 ml. 80 p., Sernjanh 19 ml. 30 p., Róžant 14 ml. 30 p., Lož 7 ml. 40 p., Smierdžaca 6 ml. 50 p. Wyſhe toho je nechtó 100 ml. cyrkwi dał z dowolnoſću, zo ſmedža tež tute na porjedzenjo viſhćeželov ſo pschetrjebač. Tak drje by pjeniez doſež bylo za register, kif bě wotmýſleny; cíi paſ, kotiſiž w tej wěch nechtó rozemja, radža, zo by ſo nowa „Fugara“ njeſkazala, ale radſho „Principal“. Fugara je vódlanski register. Principal paſ to, ſhtož pola hercow prénje huſle, a dokelž ſu viſhćežele hewak ſlabe, zaledži wſcho na tym, zo Principal wſcho wuzběhnje a kruče do ſpěva zapſchimije.* Dotalna Fugara wſchak drje doſho wostac̄ njeſmě, zo ſo cžeriu do dotalnych ſtrawowych registrow njeſobudže; w zymje paſ ſo tež ničo dale cžiniež njeſodži, dokelž klij nježerži. Tuž ſo nahromadžene pjeniez yſchez zymu na dan dadža. Wjez tym budže ſo z wiſchtrom Žehmlichom w Drježdānach jednač, ſhto za nowy Principal žada. Tajki ſtoji najbóle za 500 ml.** a zmeje cyrkej, dokelž nahromadžen pjeniez jenož poſoju wučžini, druhu poſoju dodac̄. — Tak ſo cžaſy pſcheniſeja: Cyše viſhćežele placzachu nowe 300 toleř, nětko ma za ſame porjedzenjo ſo 800 ml. zwjeſež, lětſa 300, k lětu 500.

Z klóſchtra Marijnoho Dola. Tež tutón klóſchtr je najdostojniſchi knjež biſkop w tyhle dnach ze ſwoim wophtom pocžefciž, kaž je psched několitym cžasom w Marijnej Hwězdže pobyl. Z pschicžin Seitendorfſkoho jubileja pschijedje hnadny knjež minjenu wutoru z Budvicha pschez Zhorjelc a Oſtriz. Wrota klóſchtra, abtajske a probtajske twarjenja běchu na powitanjo wysokoho knježa swjatocžnje wupſchene. Hdjy wóz z knježom biſkopom z Oſtriza ſo

* Měnimy, zo je z tym prawe trjehene, a wjeselimy ſo, zo chedža w Ralbicach ſugaru, ſotraž tam wjele njeponha, puſhcežiſchi, ſebi tajki hlowny register wu-zvolic̄. Nedakcija.

** Principal džela Žehmlich cyly z dobroho tolſioho jendželskoho banka-čyna, a je zym cžim rjenjchi a potujihi, cžim lepši je material a cžim kručiſhe ſu jenotliwe pſhcežall. Bacžonki ſo podobny principal placzi 490 ml. Nedakcija.

klóschtrej p'schiblizowaſche, zazwonichu klóſk trſke zwony. W klóſchtrje paſ bu najdostojniſchi kniež z najwjetſchej ſwiatoc̄noſežu powitany, a poda ſo bórzy po p'schijedze k hradnej knieni, zo by ju poſtrowiſ. W klóſchtrje p'schenocowawſchi, poda ſo kniež biſkop z kniežom ſeniorom Kuežankom ſredju do Seitendorfa. Hdyž wóz p'schez Königs'hajn jědžesche, zazwonichu tež tam ze wſchěmi zwonami. Schtwórf dopoldnia wopyta najdostojniſchi kniež biſkop z kniežom ſeniorom z Marijnho Doſla wotjewſchi w Oſtriku faru a chrefej, hdyž z hromadženym dječzom biſkopſce požehnowanjo wudželi, a dale w Grunaw je khorownju, hdyž bu rot miloſciwych ſotrow pokornje powitany, na ejož tež wſchitkach horych z woprytom zwieseli. Zo bych ſwojoho wyschſchoho paſthyrja hiſcheče jónu poſtrowili, běchu ſo p'schipoldnu zas wjetſchi djeſ patronatſkih duchownych w klóſchtrje z hromadžili. Po poſdnju zwieseli najdostojniſchi kniež hiſcheče raz abbatiju ze ſwojim woprytom. Tu běchu ſo wſchitke duchowne kniežin hromadžile a powitachu ſwojoho wyschſchoho paſthyrja z luboznym ſpěvom. Z wótcowſkimi ſlowami ſo podjakoſowawſchi wudželi hradny kniež hromadženym kniežnam biſkopſce požehnowanjo, na ejož ſo hiſcheče dlějſchi čas z p'schitomnymi p'schecželne rozmořwesche. Popoſdnju wróci ſo najdostojniſchi kniež p'schez Budys'chin, hdyž ſo z kniežom ſeniorom rozzjohnowa, zas do Drježđan.

Z Njejels'cic. Při luduſičenju 1. decembra je tudy ſo tež nowe wěrywuznaczo wukopało, kotrež herak nimale po clym ſwěcže do starožitnoſežow ſluſha: jedyn je jako „Altkatolik ſo zapisal.* Kózdy njech czini, kaž d'ce: hač paſ tajke zadžerzenjo, hdyž zjawnje ſo czini, bjez ſczěhwkow wostanie, ſo wulcy praſcha.

* Ma hradž to žort bycz? Tón by p'schi taſ wažnej wěcy, laſkaž luduſičenjo a p'schi nim wuznaczo wěry je, jara nječzaſny był. Kr.

Z chloho ſwěta.

Němska. Z Varlina. Katholicki biſkop Anzer z Južnho Schantonga w Chineſiskej bu w zařízenym týdženju p'schi kejzorſkim dworje z wulcej ejeſcžu wuznamjeneny. We wosobnej audiencji p'schi jaſo kejzor w p'schitomnoſeži kanclera z Caprivi-a, a jednaſche ſo wo to, zo bych ſo katholikowje provincji Južnho Schantonga pod ſchfit němſkoho kejzorstwa ſtajili, za ejož bě ſo biſkop Anzer hýž dlějſti čas prćowai. Tuton biſkop je Němc, rodženy z Bajerskeje. P'schez lětadolſke ſkutkowanjo na miſſioniskim polu w Chineſiskej je ſo wón wuběrnje wuznamjeniſ a bě tež pola kejzorſkoho dwora z khwalbu znaty. Tohodla jaſo kejzor, kiz jo za zbožo poddanow w kózdym noſtuponju ſtar, do Varlina powoła, zo by ſo tamna naležnoſež wucžinila. — Kaž něk nowiny pisaſa, je ſo wujednanjo cyle derje radžilo, biſkop a miſſionarojo z katholikami diöceſy Južnho Schantonga ſu něk pod ſchfit němſkoho pósłanca k. z Brandta we hłownym měſče Pekingu ſtajeni, a němſke kniežerſtwo je to p'schipožnalo. — Druhe diöceſy wofianu hač na dalshe pod francožſkim ſchfitom. W Chineſiskej bydli p'schez million katholikow, kotsiž pod 35 biſkopami ſtoja. Je to nadobna licžba; ale w tutym po duſchach najwjetſchim kejzorstwie zemje, kotrež ma 400 millionow wobydleri, je to halte na 400 pohanow jedyn ſchfesčan! Zwieselace je, zo ſo kejzor a jaſo přeni minister taſ p'sched jeſuitami njebovitaj, kaž naſchi liberalni, kotrejž hýž huſaca koža nadběhnje, hdyž ſo jenož ſlowo „jeſuit“ wuprojí. Kr.

Naležnosć našo towařstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 478. Jakub Kokla z Khróscic, 479. Jan Pětrka z Budyšina, 480. Michał Kocor z Ralbic, 481. Petr Žurk z Lazka, 482. J. D z B., 483. 484. ze Šunowa: Marija Rabec, Petr Bräuer, 485. Mikławš Měň z Radworja.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 643. 644. z Radworja: Mikławš Bjedrich, Mikławš Měň.

Zemrěty sobustaw: Madlena Domšowa rodž. Hórnikec z Worklec. R. i. p.

NB. Prosymy naležne wo doplačenjo zastatych přinoškow, tež z předad-
šich lět!

Red.

Za cyrkej Wutroby Jězusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinještej 105,316 m. — p.

K česći Božej a k spomoženju dušow su dale woprowali: k. wučeř Symank w Baćonju za zwonjenjo po joho njeboli čeće 10 m., po Madlenje Domšowej z Worklec 100 m. — Hromadze: 105,426 m. — p.

Na nowe pišecele do Baćoński cyrkwej: Dotal hromadze: 5854 m. 19 p. — Dale su woprowali: z Budyšina 1 m., z Kukowa 1 m. — Hromadze: 5856 m. 19 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,815 m. 70 p. — Dale su woprowali: z Kukowa 2 m.

Hromadze: 10,817 m. 70 p.

Na wudaćo Nowego Zakonja

je darił: J. L. 2 m.

Za serbski seminar w Prazy: njemjenowana z Budyskeje wosady 20 m.

Zaplać Bóh wšem dobročerjam!

Za terciarow: 23. nov. je wumirčela: Žofia Maria Sūžmilich z Georgenthala. R. i. p.

Listowanjo. K—l. List a připožene 6 m. na swěčki do Hajničanskeje cyrkwički smy dostali a wšo wobstarany. Wutrobny džak. Red.

Towarſtwo Serbskich Burow.

Wschitke sobustawy, kotřiž hřichče pschinoskij na lětusche lěto zaplačili njeſtu, so proſcha, že bydu jón hacž do hód pola swojich wubjerkownikow wotwiedli. — Lokalni pschedsydojo a wubjerkownicy njeh pschinoskij z wotſičenjom swojich wudawkow hacž do poslednjeho decembra na hlownoho rendanta knjeza Kubanika tudy pōsczelu. Bórzy po nowym lěcze budže generalna zhromadzizna.

W Khróscicach, 1. decembra 1890.

Hłowne pschedsydſtwo.

Lokalna zhromadzizna Towarſtwo Serbskich Burow w Khróscicach budże pōndzesu 8. decembra popołdnju w $\frac{1}{2}$ /5 hodžin. — Dnijowy porjad: Rozmówjenja wo mnogich wěcach ratařtwa.

Bo bohaty wopřt proſhy **pschedsydſtwo.**

Hdyž sym nětko z hnadi Božej a z pomocu mnichich dobročelov svoje studije dokónčil, praju tu wšem, kotřiž su mje na te abo druhe wašnjo podpjerali, swój najwutrobniši džak a „Zaplać Bóh tón Knjez“, jim swoje stajne džakowne wopomnjećo slabjo.

Jakub Nowak,
druhi kapłan w Khróscicach.

Czijuej Smolerjec Inijiežiſcieńje w macižnym domje w Budyschinje.

Katholoski Posol

Wudawa so
prěnu a třeću sobotu
měsaca.

Plaći lětnje na pósće a
we knihařni 2 m., pod křiž-
nym zwjazkom do domu
slany 2 m. 25 p.

Čudo w y čašopis.

Wudawany wot towarzstwa Ss. Cyrilla a Methodija w Budyschinje.

Redaktor: Jakub Skala.

Císto 24.

20. decembra 1890.

Lětnik 28.

Katholoski Posol na koncu 28. lětnika.

Nasch čašopis dokonja z tuthym číškem swój 28. lětnik. Je w tuthých lětach so we wšichčech wosadach derje jeznoł a tež rozhladał a w někotrymžkuši domje pschečečnje witaný był; tam a sem su jomu tež trochu kruczíščho do wocžow hladali, dokelž so wšchem prawy bycž njezdásche. Tola wón je bjež bojoše jich poohladnenjo zniesł, dokelž mjejteče dobre swědomijo — a to je joho pschečzivníkow zas změrovalo a — nadžijamy so — tež wujednako.

Kóždomu katholosmu Serbej dyrbi naležane bycž, zo by joho domjacy, shtož tola Katholoski Posol je, pola njoho a druhich joho runječa tež doma był. Tohodla njehydrbjal so kombičicž, nic jenož zo by sebi joho sam do swojho domu pscheprysł, ale tež zo by jomu w druhich domach, hdžej snadž joho hisheče nuts njepuschečeja, pschistup wusłukowan.

Hacž dotal je nasch domjach list cyle z čeſčju wobstał. W minjených 28 lětach je w pscheréžku ſterje pschibjerał, dyžli wotebjerář. To placi wosetbie wo licžbje joho zapisaných ſobuſtaſow abo wotebjerarjow. Spominamý tu wosetbie na džesacž posledních lět, kotrež su nam w tym naſtupanju bjež wuskeje procy pschistupne. Tu namokamy ſežhovace licžby zapisaných ſobuſtaſow: 1881—486, 1882—564, 1883—578, 1884—620, 1885—669, 1886—714, 1887—750, 1888—728, 1889—647, 1890—513.

Poslednjej dwě lěče njemöžetej so hisheče doſpołnje pschirunacž, dokelž — kaž je widzecž a kaž tež nazhonjenjo wueži — su někotři ze swojimi pschinoſchlami hisheče zadý. Lěto 1888 pak je porno 1887 tola trochu zadý wostało, a ſkoro so zda, haſkož by tež 1889 licžbu 700 wjèle pschekrocžicž njeſeło. To by njezwieselace nazhonjenjo bylo. To tola njech njeje, zo by Posol ze ſkodženka, na kotryž je poſtupil, zas wotſtupowacž dyrbijal! Mjenje bóle w sché druhé čašopisy ho khwala, zo licžba jich wotebjerarjow lěto wot lěta roſeče — a pola Katholoskoho Posola mělo to naſopal bycž?

Wobroczamy so tohodla na wszelkich pszechodzielow dobreje węch, zo bychu Katholicki Posok w tym nastupanju podpieracz chyli z pszechodzielnym poruczenjom. Wobesbie ff. duchownych a wuczjerow wo to proshmy. Wudawf za leto 1 m. 50 pj. moze kózdy zwieszcz. Njejtu wschak tez runje khudži, kotsiz so Katholickoho Posoka zwieja. Runje mjez njezamozitnymi je wjese naszych sebastow; tajch pak, kotrymž na wudawku 1 m. 50 pj. njezalezi, maja czasto druhe, nemisze, wjese droższe czasopisy. Njech dha pschi wosobnym wopytowaniu tez poniznomu Posokoj mestaczezwola, a býrnie na khachlowej lawce bylo.

Ach, ty prajisch, zo joho czitacz njemózesz? To by bylo! Wósm lét schule — a Posok nic czitacz móce? To tola nichto wericz njemóže. Spytaj jenož! W prenim czisze snadž trochu wjaznjesz, w drugim hiszczé so tam a sem zakopnjesz, a w tseczim hízo chle derje pónidze. To placzti tajkomu, kij hacz dotal ženje serbski czital njeje. Tola tajkich budze w Serbach jara mało, wschak so w schuli serbske czitanjo wuejji.

A schtož wobsah Posoka nastupa, dha maja czi, kotsiz móza to rozsudzicz, chle w swojej ruch, zo so tez wobsah polepschi. Njech tajch lepsche nastawki pisaja a nam sežlu: z najwjetshim džakom ie pschiwozmjeny. Hiszczé nicžo, schtož je so uček hodžalo, njejmu zacjislili; pschetož to swy pschec psched woczomaj nieli, zo je K. Posok zhromadnih, towarzistwowy czasopis a zo moze w nim kózdy wuprajecz, schtož je prawe abo spomožne.

Z pschinischlow njeplaczi so jenož papjera, cziszez a rozeškanjo naschoho czasopisa; za dobytih zbylik maja so dobre knihi wudawacé. Tak je wudacjo Nowoho Zakonja nadawf naschoho towarzistwa, schtož skončzne na 3600—4000 markow pschiuidze.

Tuz dha tez Katholicki Posok wo male Bože džeczo prosh: to by bylo pszechodzielne poruczenjo tutoho czasopisa mjez pszechodzieli, sušoda mi a znathmi, zo bychu sebi jón skazali, tak zo by letnik 1891 tajku licžbu sobustawow měš, kajkejež hiszczé ženje docpit njeje.

Rubjenjo bamžowoho kraja lěta 1870.

(Skončzenje.)

Skončzenje 18. septembra (njedželu) rano so z Romiskeje stronu přenja kula wutšeli; bitwa bě zapocząta. Kanóna, z fotrejz běchu třesili, rěkasche „parrain“ (= kmótr), dokelž bě ju bamž Pius IX. wot kejzora Napoleona III. darjenu dostał, jako bě joho synej z kmótrom byl. — Njeprzeczel na tute wuchelenjo njewotmołwi, ale rjadowasche hiszczé swoje czrijdy, wobesbie nowe wójsko, fotrež bě runje pod generalom Angelotti wot Neapla na pomoc w boharubiejsnej wójni pschizahnýlo. Dokelž njeprzeczel dochyla pschecy nimale daloso wot města zdalenh wosta, tak zo kule z malých Romskich kanónow na njoho doleczecz njemózachu, bu popołdnju hiszczé jena wjetkha na murju storczena. — Brénja kula z njeje rozprashy wosrédz wulko ho wójska; z dalokowidami bě widzecz, tak njeprzeczelich wojacy rózno czekachu, a tak so hrózna mrózecel kuru po wójsku czehniesche.

Dokelž mješsche swjath wótc jenož 1 regiment artillerije, nětko pak mješsche so ze wszemi kanónami nadobo třelecž, bě wójnske wiednistwo swjatohho wótc tez něščto pěškow k nuž z kanónami třelecž nawuczilo. Nimo toho běchu

wschelach za swjatu węc zahorjeni knieża, wośbje někotri Romscy zemjenjo, za czas wojny do bamżowej artillerije zastupili.

Cohodla Piemonczenjo na żane tſelenjo ze swojimi kanónami njewot-mołwiachu, njemóžachu ſebi Romienjo wumyſlicz, zhonichu pak poždžiſho, zo njepſcheczel hiſhceze na pſchihad swojich najwjetſtich kanónow czakasche. Cohodla wón tež rady pſchizwoli, hdźż wot bamżowoho wójnskoho ministerſta wotpōſlanc pſchizidze, kotryž hiſhceze wo 24-hodžiſki mér proſchesche. Tuž ſo pſchichodny dzeń (pónđelu 19. ſeptembra) bjeze wſčeh wjetſtich po-dankow miny.

Tak ſo ſkónczne wjèle rožludżach 20. ſeptember (wutora) pſchibliži. Romſke wojsko hižo wot poł nocy pſchi swojich broniach ſtojeſte. Wiedniu běchu wſchity na murjach, zo buču njeſcheczela wobledzbowali, ſyſhachu pak jenož piſtanjo ſignalow a jězdzenjo z kanónami; widzecž niežo njemóžachu, dokež bě njebio z čjornymi wróćezemi poczehnjenie a tolsta mīha nad krajinu lezeteſte.

Skónczne z dyptkom 5 hodž. njepſcheczel preñu kulu wutſeli. Wona bě na mille kaſerny Macao mierjena a rožprashy na torhoſhcežu, kotrež ſo pſched nimi wupſchestrwaſche. Někto poczachu ſo kule kaž krupy na poſojne město ſypacž, a ranjachu a morjachu joho wobydlerjow. Woſbje wjèle padacše jich na runje mjenowane kaſerny Macao a jich torhoſhcežo. Tu nastajane kanóny mjenujec pod swojimi wěchnuſtejnym wiednikom lajtnantom hrobju z Hallaſeau njepſcheczeli jara wjèle ſchody ežinjachu. Cohodla bě ſebi tutou wotmyſlit, pſchede wſčem jow Romſke wojsko potjelęcž a potom ze zjednocze-nymi mocami na druhich městnach dale dželacž.

Cyhy powětr bě tu ze ſchumijenjom njepſcheczelskich kulu napjeljenyh, kotrež z wulkim hrimotom do twarjeniom praſtachu a we nich rožlétowachu. Kamjenje padachu z murjow; tjeſtne cyhely ſypacž ſo kaž hroč na zemju. Scherzeczenjo rožlětaných woſnowych ſchleſicow holk hiſhceze powjetſchesche. Torhoſhcežo bě z kruhom rožbuchnenych njepſcheczelskich kulu pokryte.

Wlež tym bě ſo tež pſchi Piowych wrotach (Porta Pia) zmuzicze wojo-wało. Tu bě njepſcheczel bamžowym dwě kanónie roztjelaſ. Dokež pak jeju parowacž njemóžachu, pôſla nawjednik jězdnu ordonancu do kaſernow Macao, z wotkež hnydom dwě druhej na pomoc doſta.

Runje tak kruče ſtojachu Romienjo pſched ſwiat. Bankaciowymi wrotami, hdźż dyrbjeſte piemontſki nawjedowar pſched wjèle ſlabſtej ale wuběrnje wu-wuczenej romſkej artilleriju czekacž.

Tež pſchi ſwiatojanskich wrotach bamžowe wojsko dobýwaſche. Tute běchu rano (wutoru 20. ſept.) hiſhceze wotewrjene, jako preñja kula pſchilecž a na straži ſtojacemu wojskiej wobě nozy wottorhny, kotryž pak hiſhceze padajo swojich towarſchow nopolminasche: „Wojujeſte zmuzicze, braſhal! Šlawa ſwiatomu wótcei!” Wojacy wrota ſo hižo zapalocze zamknichu a zalachu woheň z poliwku, kotrež běchu ſebi runje ſi ſnedanju pſchitowali. Čſelecž pak ſo czym dla hiſhceze njehodžesche. Tuž dyrbjeſte male wojsko, kotrež mějeſte tu njepſcheczeli do města wobaaacž, hiſhceze na poł hodžinh czekacž. Praju male wojsko; pſchetož ſtojeſte tu jenož 1 kompanija zuabow (pěſchlow) a 2 kompaniji carabinieri esteri (ſtělcow), potajtim nehdže 300 muži; a 4 kanóny pod nawjedom wysch-ſhoho lajtnanta De Charette. A tutu czrjódka njepſcheczeli 3 kanóny a 2 prochowej (pôlverowej) wozaj rožtela a joho na 200 metrom wróćzo zahna, hacgrunjež wón na my ſo 20—24 kanónami tſeleſte. — Tuž buču wrota

węzo bórzy cyk rozszelone, a schtoż wot nich hischeże bě, stojeſche we wóhnju. Ale njedziwajo na to so nichto ze swojoho městna njehibny.

Wosebje so tu rakuſki marshal Eichhold wuznamjenesche, kiz kózdej kuli, kóruž ze swojeſe ſanóny wutſeli, proſtiwu z lauretanſkeje litanijs pſchida. Tak wutſeli nimo druhich kulu z proſtiwu: „ſwérna kniežna, proſch za nas“, kóraž njepſcheczelej wulki próchowý wóz z cykym jeho mužtrowom roztſeli. — —

Tak dha bě bamžome wójſko hischeže wſchudzom z dobręcerjom, jako ežaſniki 10 bijachu. — Ale, schto to? — Nadvobo doſtaču wſchitej wjednich pſchidaz, zo ma so k pſcheczaču pſkač a běla korchoi jako znamjo podacza wutylneč. A bórzy zhonichu tež winu tutoho njenadzitoho pſchifaza. Njepſcheczel bě blízko Piowych wrotow ſlabu murju pſchetsélač a hnydom po tym nadběh (ichtórm) na město ſpytač. Tutoń drje Romſcy tež bjez ſchlitaceje murje zbožownje wotrazhchu, tola ſwiaty wótc bě wulkoho krewjeſchelečja njechajo poruczil, zo ma so město po přenim pſchetselenju murje podacž — a tak ſo ſta.

Tuž wupóſlachu so ze wſchemi wrotami drogunarjo z bělymi korchojemi, kotrež polpſchewinjenomu njepſcheczelej woziewachu, zo bamžowe wójſko dale wojovacž njeſmě, ale zo ſo poda. — Njepſcheczel tež doſho na ſwój pſchikhód ežaſacž njeſasche; pſchetož po džefacích běchu bamžowi wojovacž pſchecſtali, a na pol jědnacých hido boharubjezni Piemonczenjo do města pſchiczezechu a je wobſadzíchu.

Bamžowe wójſko so na torhoschezu pſched ſwiatopětrowskej cyrkwi zhmadži, hdzej dotalne romſke wójnske wjedniſtwo wulſe ſepje ſkomy a drjewa nawozycž da, zo bydu tu ſwérni wojač poſlednju noc, kóruž w Romje pſchibywachu, zymy mřecž njetrjebali. Nazaſtra bu wójſko rozpufchzene; pſchetož ſwiaty wótc, kóromuž běchu kraj z mocu wzali, žonych wojaſkow wjac̄ njetrjebaſche.

Kelko ežlowjeſtich žiwenjenow je nowe italske kraleſtwu na tute pſchedobyczo Roma woprowacž dyrbjako, jeho ministerſtwo ženje z prawdu wožjewiko njeje, ale je licžbu padnjenych a ranjenych wjeli mjeniſtu wudawačo, hacž je byla. Woprawdzie bu jich na dnju 20. ſeptembra po powěičzach piemontſkich wýſchich ſamych na 2000 zezaſlanych a ranjenych.

Zo je jich wjeli bylo, za to najlepje to ſwedeži, zo Piemonczenjo do Roma wo plát k zawojozowanju ranow, wo lefarjow, wojaſkow a wozy k woženju ranjenych proſyč pſchindzechu. Romſki duchowny, kóruž bě po bitwje do njepſcheczelſkoho ſehwa na wupomhanjo ſchoł, powědaſche wo cykych rynkach wojaſkow, kofsiž morwi pſchi ſwojich třebach ležachu. Druhi wojerſki kaplan rycerſche z 8 piemontſkimi třelcami, wot kótrýchž zhoni, zo ſu woni jeniečki zbytk cykohho batalljona a zo ſu jich towarſhovje wſchitej na bitwſchazu ſpadali. (Bě jich tu potajkim wot 400 muži jenož 8 pſchi žiwenjenu wostało).

Bezaſlanych a ranjenych na bamžowſkej stronje bě na 70 (njepſcheczelow, taž předy naspomnich, wokoło 2000). Wjez ranjenymi bě 1 wýſchich ſehar a 2 wojerſkaj kaplanaj. — Ruka Boža bě bamžowe wójſko widžomnje ſchlitowala. Wjetſchi džel njepſcheczelſkich kulu oni njeropraſny, a kotrež rozaſných, wulſeje ſchłody njenaczinichu.

Wosebje so z naměſcza pſched ſwiatojanskimi wrotami ſpodžitwny podawek powěda. Tu runje wojerſki kaplan z officirom rycerſche, jako 3 kročele wot njeju njepſcheczelſka. kula rozlečja. Kaplanej ſo nicžo njeſta; officirej pač

wulki kruh kule k wutrobie zlećza, kotryž pak jomu jenož drastu rózdré a so potom bjez wschoho granijenja k zemi zwieze.

Zo běchu njeprčecželske kule město same njemačko zapučzile, wo tym njetrjebamž hake ryczecž; a čtu tohodla jenož na wobšchodenjo wosebje wažnych tvarjenjow spomnicž. Najbóle čerpjela bě bamžowska cyrkaj Lateranska, najstarscha cyrkaj w cytym měsče. Tačko prěnja kula jeje tšečku pscherazy a psched wulkim woltarjom rozprashy, so wschitcy, kotriž to widžachu, w sprawnym hněwje nad tajkej hrubosęzu rozhorichu. Tež kłowne durje a loggia, t. r. wutwar, z fotrohož swjaty wótc požohnowanjo dawa, buschtej wot něhdže 50—70 kulos roztſelanej. Mało lepje bě so cyrkvi Jeruzalemskoho křiža (S. Croce in Gerusalem) schlo, kotraž bě dla swojich mnichich relikwijow wot Rhrystusowoho čerpjenja cyklu katolstwu swjata. Někotre mjeňsche cyrkje a kłosčtry buchu cyle roztſelane.

A tute nješčesčjanstwo so hake prawje spóznaje, hdýž pschispomnimy, zo je so na tute swjate twary ze zamyslom těšalo, taž je so wot wschelakich wěchvustojnych knježich wuprajilo. A njetrjebamž so tomu runje pscherajara džiwacž. Wschak general Nino Bixio — a to je stanovnicy wěste — pscherčiwo wschomu wójnskemu prawu hiszce po tym, zo bě so město hžo podalo, na swiatopětrowsku cyrkaj a hród Vatikan tšelesche, w kotrymž swjaty wótc ze swojimi wójnskimi wjednistwom pscherbywasche.

To je zrudny kónc cyrkwienskoho stata, kotryž bu swiatomu wótej z najwjetšej njeprawdu wzoth; z njeprawdu, kotraž nětko hžo pscher 20 lét traje. A móžemy jenož z pscherčom slončicž, zo buchu skoro zbožowniče čašy pscherčke, kotrež buchu swiatomu wótej rubjenn̄ kraj zašy wrózile a nacžinjenu křižidu po móžnoſći zarunaše. mz.

Zawěsczenjo za pschipad invalidnosće a čzas staroby.

(Invaliditäts- und Altersversicherung.)

Zakon uastupacy zawěsczenjo za pschipad invalidnosće a čzas staroby ma 1. januara 1891 skukowacž poczecž. Na 11 abo 13 millionow wosobow ma wón wobšahnyež a mało němischich poddanow budže, kotryžž pak jako dželodawarjow pak jako dželaczerjow tutón zakon uastupał njeby. Njech smy pscherzeljo abo pscherčiwiczy tutoho zakonja: wón je nětko jónu pschinwathy, z 1. januarem 1891 so zapoczni, tohodla sebi winowatoscž a kózdomo samny wužitk žada, zo za joho wuwiedzenjo ruku posficzimy, zo buchu po móžnoſći wschitcy, kotryžž uastupa, tež joho žohnowanja podzelní byli. — Runje wuwiedzenjo tohole zakonja sebi samne s obuskuklowanjo wschěch wobdželenych wosobow žada. Tohodla podawamy tudy po nastawku „Serbskich Nowin“ a po někotrych druhich žórkach najwažnische wo tutym zakonju a proshij swojich čitarjow, zo buchu nastawki derje pscherchli, dokelž so někotre wobstaranja do 1. januara 1891, potačim hiſčejše w tymle ležje stacž dyrbja.

Zakon, kž so 1. januara 1891 zapoczni, naftaduje dželodawarjam a dželaczerjam wěste winowatoscže a to pod khostanjom. Wón njenastupa jeno pschermyšlo abo industriju, ale tež rjemieslo, pscherupstwo, rólnistwo, czeledž a t. d.

Wschitcy za mždu dželaczerjo, dželaczerki, dželaczerjo na dny, rjemiesni wotrocžcy, pscherupscy pomocnici, služobni wotrocžcy a džowki a. t. d. dyrbja sebi do 1. januara kwitowanjsku kartu, kotraž je na

jich mјeno wustajena, wobstaracj. Tu dostańesč darmo wot pôlicajſkeje wyšnoscze (gmejnskoho pschedstojočerja).

Dželodawarjo: fabrikanci, misčtrjo, kublerjo, hospodarjo a t. d. su winowaci wot 1. januara 1891, pschi kóždym wupłaczenju mzdy licžbu markow, kotrež je časnej džela pschimérjena, kopicz a na kwitowansku kartu teje woſoby pschilépicz, kotrež je za mzdu dželata. Taſke marki su na kóždym pôscze a tež druhdže, hdzejz so pschedawaja, dostač. Poſoju u placziny naſlepennych markow móže dželodowat (misčtr, hospodař) wot mzdy wotczahnyč, poſoju dyrbí wón sam njeſcž.

Schtó dyrbí ſo zawěſcžicž?

Zawěſcžicž dyrbja ſo po skončenym 16. lécje: 1. woſoby (žónſke a mužſke), kotrež jako dželacžerjo, pomocnicy, wotroczy, wucžownicy abo cželadnicy za mzdu dželaju.

2. Zastojnicy w fabrikach a pschekupſen pomocnicy a wucžownicy (z wucžom wucžownikow a pomocnikow w haptylekach), kotrejž létne mzda wjac hacz 2000 m. njewucžini.

3. Woſoby za mzdu na kóždach dželace.

Woſoby, kotrež starobnu rentu dostaſaja, dyrbja ſo toho runja zawěſcžicž, dvekž maja potom, hdzejz dželakhmanoscze zhubja, prawo na wyššemu invalidsku rentu.

Schtó ſo njetrjeba zawěſcžicž?

Zawěſcžicž ſo njetrjebaſi woſoby, kotrejž duchowneje abo cželneje ſlaboscze dla móžno njeje, z najmjenſcha tſecžinu mzdy proſtych dželacžerjow zaſlužicž, dale te woſoby, kotrež invalidsku rentu dostaſaju.

Komu je dowołene ſo zawěſcžicž?

Pódla dželacžerjow ſmě ſo tež kóždym podewzacžer džela (Betriebsunternehmer, n. pschi ſamostatny rjemiſelski) zawěſcžicž, kiz porjadnie z najmjenſcha jenohu dželacžerja w swoim džele nima, hishcze 40. lěto pschekročik njeje a hishcze dželakhmanoscze zbyl njeje. Taſki podewzacžer džela ſmě pak ſo jenož w druhim rjeđe mzdy zawěſcžicž. Toho runja ſmědžo woſoby, kotrež běchu hacz dotal dželacžerjo a ſo ſamostatne ſežinja, abo kotrejž mzda ſo wot 2000 na 2100 m. powyſhi, w zawěſzenju wostacž, tola jenož w druhim rjeđe mzdy.

Schtó ma dželacžer (abo dželacžerka), kiz je 70. lěto dočpil, čzinicž?

Wchitci dželacžerjo abo dželacžerki, kofisž za mzdu dželaju a ſu započat̄ lěta 1891 pschez 70 lět ſtari a hishcze w někajtim džele abo ſlužbje ſtoja, maja prawo, žadacž, zo ſo jim hnydom starobna renta wupłacži, njedziwajo na to, hacz hishcze dale dželaju abo nic. Jenož dyrbja woni dopokazacž, zo ſu w lětach 1888, 1889 a 1890 (lěto po 47 tydženjach licžene, potajkim 3×47 tydženjow pola jenohu abo někotrych dželodawarjow w ſtajnym džele byli. Schtóż tole dopokazmo pschinjescz njemóže, nima žanoho prawa na starobnu a invalidsku rentu.

Do dželanskich tydženjow ſo tež te tydženie licža, w kotrejž dželacžer thoſcze dla dželacž njeje mož, jelizo kóždokróčna thoſcze dléje lěta a nie mjenje 7 dnjow trała njeje. Wuwzate ſu te thoſcze, kotrež je naſtupaca woſoba ze zamyskom, pschi ſkuczenju někajskoho pschedstujočenja, ze zawiñenym wobhzelenjom pschi pukach, z wopíloſczi a ſ njeprócežiwym ſiwiñenjom nabyla. (Pschi thoſczech, kotrež ſu bjez pschedstača dléje lěta trała, ſo jenož prénje lěto woblicži.) Toho runja ſo naſhwilne pschetorhnjenjo džela, jako dželanski čas woblicži, je-li džela-

czer w dżelanskim abo służbowym zwijazku z węstym dżelodawarjom wostał, a kózdro-króczne pschtorhjenjo dleje schyryjoch měsacow trało njeje.

Swoje wupokazanjo wo dżele w poslednich 3 latach dyrbí dżela-
czer hromadże ze swoim narodnym wopisom ze wsow hamiskomu hejt-
manstwu (krajnomu radzieczelswu), w městach z wjac hacz 10,000 wobydlerjemi
gmeinskomu pschedstojočezstwu (měschczanskiej radze) wotedacž, ze žadanjom, zo by
so jomu wol 1. januara 1891 starobna renta wuplaćzka. Dżelaczer bory na
to wopismo dostanje, w kotrymž je napisan', kielko renty so jomu wuplaćzi.
Z kózdym přenim dnjom měsaca ma sebi dżelaczer swoju rentu na pōscze wote-
wzacž. Je-li hiszceje k dżelu thmany, móže dale za mzdu dżelacž, tola so jomu
tohoda renta njepshilrótchi.

Kielko renta wucžini?

Wysokość renty so po rjedże mzdy złożuje. Renta wucžini:

za přeni rjad (lētna mzda hacz do 350 ml.) 106 ml.,

za druhi rjad (lētna mzda wol 350 hacz do 550 ml.) 134 ml.,

za tseczi rjad (lētna mzda wol 550 hacz do 850 ml.) 162 ml.,

za schtwarthy rjad (lētna mzda wjac hacz 850 ml. wucžinaca) 191 ml.

Tuż ma so proštwe wo wuplaćzenjo renty wobswědczenjo wo wysokości mzdy,
w poslednich tjszych latach dostatej, pschidacž. Je-li so to njestanje, so dżela-
czerzej renta najniżschoho rjada woblicz; joho starobna renta potom jenož 106 ml.
wucžini, bjes tym zo snadž by 134, 162 abo 191 ml. wucžinisa. Schtóż potaj-
skim zabudże, sebi wysokość swojeje mzdy, kotruž je w latach 1888, 1889 a
1890 doftawał, wobswědeciež dacž, sam sebi schkodu cžini.

Kajke wopisma dyrbí sebi pschez 70 lēt stary dżelaczer wobstaracž?

Tuto je wosebje wažne: do 1. januara 1891 wobstaracž.

Wón dyrbí sebi skerje a kěpje wobstaracž:

1. Narodne wopismo (wot fararja, hdź je rodžen).

2. Wopisima, z kotrychž je widzecž, hdźe a pola koho je w latach 1888,
1889 a 1890 dżelał. Je-li za tōnle cžas pola někotrych dżelodawarjow dżelał,
dyrbí sebi wol kózdroho wopismo wustajicž a je sebi wol gmeinskiej wyschnoscze
wobkrucicž dacž. Hdźż so tele wopismo wol dżelodawarja doftacž njemože (dokelž
snadž je wumrel abo na njeznate město wotczahnył), dyrbí dżelaczer gmeinsku
wyschnoscze proshež, zo by jomu wopismo darmo wustajita. Na kózdym tychle wo-
pisnow dyrbí naspomnijene bycž, kaf wulku mzdu je dżelaczer w minjenych tjszych
latach ml.

3. Je-li dżelaczer w poslednich latach khoroscze dla dżelo abo służbu wo-
puschicž dyrbiał, dyrbí sebi wopismo wol pschedsydy khorobneje kash, k kotrejž je
pschilischał, wustajicž dacž, z kotrymž so wobswědecji, kaf dolho je khoroscze dla
k dżelu njeckmany był. Za tón cžas, w kotrymž dżelaczer z khorobneje kash pod-
pjerenjo doftał njeje, ma sebi wol gmeinskiej wyschnoscze swoju khoroscze wobswě-
decji dacž; tosame ma so tež stacž, hdźż z cyła ze žaneje khorobneje kash podpjery
doftawał njeje. Njeje-li pak dżelaczer abo čzeladnik za cžas swojeje khoroscze z dżela
abo służby stupił, so khoroscze wol dżelodawarja na wopismje naspomnicz njetryjeba.

Jelizo dyrbí sebi dżelaczer njenowane wopisma pišomnie skazacž, njech to
na poczyszczenym formularje cžini, kotryž je w kózdej woj pola gmeinskoho psched-
stojočerja doftacž. Dla wypięślenia tohole formulara njech so dżelaczer na węcy-
wustojnoho čłowjeka wobroci. Pišmo dyrbí so frankowacž a k wotmokwienju
dżelaczenowarska marka pschipołozicž.

Wszéh nuzne wopisma sebi wobstarawši, njech je dżelacżer pruhuje, hacż ju prawe, njech je wot policajskieje wyschnoścze wobkručicż da a njech je potom z próstwu wo wupłaczenjo renty haſiskomu hejtmanstwu, w městach z wjac̄ hacż 10,000 wobydlerjemi gmejnſcej wyschnośczi pſchepoda. Za krótki čas so potom dżelacżerzej wopismo k dostawaniu renty pōsczele. Tele wopismo dyrbi so derje khowacż, dokelż dyrbi so pſchi zděhanju renty na pōscze kózdy krócz pſchedpoložicż.

Schtó ma dżelacżer, hiszczęcze nic 70 lét stary, cžinieč?

Wón dyrbi sebi tak rucże hacż možno wobstaracż:

1. Narodne wopismo wot swojoho fararja.

2. Wopisma, z kotrych je widżecż, pola koho je w poslednich 5 lětach, potajkim wot 1886 hacż do 1890 dżelak, a sebi tele wopisma wot gmejnſcej wyschnoścze wobkručicż dacż. Je-li khowy był, njech sebi to tež tak wobswědečicż da, kaž so to wot dżelacżerjow, kotsiz su 70. lěto docpili, žada.

3. Dżelacżerjo, kotsiz z 1. januarom 1891 scheschdżesate lěto žiwenja pſchetrocza, dyrbja dopokazacż mōć, kelko su w lětach 1888, 1889 a 1890 zastužili.

4. Pſchichodnje njech sebi dżelacżerjo wſchē khoroscze, kotreż jich podenđu, wobswědečicż dadza a tele wobswědečenja sebi derje khowaja.

5. Tež wojeſki wopisma wot lěta 1886 sem njech so derje khowaju, dokelż so wojeſki čas jako dželanski čas licži.

Město woſebitoho wobswědečenja wo dželanskim a ſlužbnym času doſaha tež dželanka abo ſlužbna knižka (Dienstbuch), je-li w njej čas džela a ſlužby z wěſtoſcju zapisany a su-li jeje zapiski wot policajskieje wyschnoścze wobkručene. Tuž dyrbja so tež ſlužbne a dželanske knižki derje khowacż.

Baken práji, zo so dželacżerzej halle potom starobna renta wupłaczi, hdyz je 30 lět doſho pſchinostki płacził. Potajkim bychu jenož či dželacżerjo prawo na starobnu rentu měli, kotsiz nětke hiszczęcze 40. lěto pſchetrocził njeſtu. Zo pač by tež tajkim, kotsiz su hižo 40. lěto docpili, wužiit starobneje renty pſchipanył, je tež tutym starobna renta (po docpiczu 70. lěta) zwěſzenna; jenož dyrbja woni dopokazacż mōć, zo su 3 lěta předy, hacż je zakon placiwosz dostał, potajkim w lětach 1888, 1889 a 1890 (lěto po 47 tybdeňach licžene, potajkim brandomaž 141 njeđzel) pola jenoho abo někotrych dželadowarjow w krytym dželanskim abo ſlužbnym zwiažku byli abo khowi byli (kózdrońca khoroscž njeje pſchez lěto traż směla).

Dokelż budže w pozdžisich lětach czejkó abo z cyka njemóžne, to dopokazacż, njech sebi dželacżer tele wopisma **hnydom wobstarā** (do 1. januara 1891) a je sebi swěru khowa; tele wopisma su tak dobre, kaž hotowe pjenježy. Jeli je w swojim času njezměje, snadž starobneje renty njedostanje.

Cži dželacżerjo, kotsiz su zapoczątk lěta 1891 hižo pſchez 60 lět stari, dyrbja pödla toho wobswědečenjo tež wo tym pſchinjescz, kāk wysoka je jich mzda w lětach 1888, 1889 a 1890 była, pſchetoż po wysokoſczi mzdy w mjenowaných tſjoch lětach so wysokoſc starobneje renty wobliczi. Jeli dželacżer tele dopokazmo pokazacż njemóže, wón po wobſtojnoſczech mjenje renty doſtanje, hacż by hewał dostał.

Schtó doſtanje invalidsku rentu?

Kózda pſchez 16 lět stará woſoba mužkoho abo žónskoho ſplaha, kotař za mzdu džela, ma, jeli dželakhmanoſcž žhubi, abo je-li dleje hacż lěto khoroscze dla k dželu njekħmana była, prawo na invalidsku rentu. Dželacżer ju tak doſho doſtawa, hacż je k dželu njekħmany, potajkim po wobſtejnoſczech hacż do ſmjercze.

Zakończenie k dżelu njełhmanu tón placji, kótryž schęsty dżel swojeje dotalneje mzdy, hromadze liczene ze schęstym dżelom mzdy prostego dżelaczerja (potajkim něhdże tseczi dżel swojeje dotalneje mzdy) zaſtużic̄ njezamóže. Za počatku a tracie invalidnosće so nic jenož z lekarstwim wobswędezenjom, ale tež wot dowernikow postaji, kotsiž so k tomu po poloſcy z dżelodawarjow a po poloſcy s dželaczerjow wuzwola. Felizo tuczi dowernich dželaczerja po węstym času za lhmanoho k dżelu spóznaja, dha za njoho wuziwanjo invalidskeje renty pſchęstanje.

Wysokoſć invalidskeje renty so po rjedże mzdy, do kótrohož dželaczer ſluſcha, a po liczbje lét, w kótrych je wón pſchinostki dawał, wobliži. Invalidska renta wuzcini:

w 1. rjedże mzdy w 2. rjedże mzdy w 3. rjedże mzdy w 4. rjedże mzdy			
po 1 lécze 110 mk.	112 mk.	114 mk.	116 mk.
" 5 létach 115 "	124 "	131 "	140 "
" 10 " 119 "	138 "	152 "	171 "
" 15 " 124 "	152 "	173 "	201 "
" 20 " 128 "	166 "	194 "	232 "
" 25 " 133 "	180 "	215 "	262 "
" 30 " 138 "	194 "	236 "	293 "
" 35 " 142 "	208 "	258 "	323 "
" 40 " 147 "	222 "	279 "	354 "
" 45 " 152 "	236 "	300 "	384 "
" 50 " 157 "	251 "	321 "	415 "

Zakon praj, zo dyrbi dželaczer 5 lét pſchinostki dawać, prjedy hacž smě so jomu invalidska renta wuzłaczieć. Lěto so po 47 tydzenjach lieži, potajkim dyrbi dželaczer hromadze pſchinostki na 235 tydzenjow, to je něhdże za $4\frac{1}{2}$ lěta, zapłaczone mēcz. Tuž njemohł do 1. hapyyla 1895 nichio invalidsku rentu wuziżć. Zo pał by so invalidnomu dželaczerzej hido prjedy renta doftala, su so za pſchelhodne lěta 1891—1895 lóžske postajenja dewolile. W přenich 5 létach po zapořenju placzniwoſće zatonja, potajkim w létach 1891 hacž 1895, so hido invalidnomu dželaczerzej invalidna renta pſchizwoli, jeli može dopokazac̄, zo je do započatka swojeje invalidnosće 5 lét ($5 \times 47 = 235$ njedzel) z jenym abo někotrymi dželodawarjemi w twierdym dželanskim abo ſlužbnym zwiaſtu był, abo zo je khoroſcze dla k dżelu njełhmanu był (tola kózdkroc̄zna khoroſc dleje lěta njeje tracz směla), abo zo je woſak abo k wojerškim wuwuzcowanjam zwolany był. Hdyž pał so lhmanosc̄ k dżelu hakle po pſchelhodnych 5 létach 1891—1895 zhubi, njetrjeba so tele dopokazmo pſchinjesc̄.

Che-si sebi invalidny dželaczer invalidsku rentu žadac̄, dyrbi teſame wobswędezenja pſchedpoložie, kotrež su pſchi prostroje wo starobnu rentu trébne.

Dokelž može dželaczer kózdy čjas do njezboža pſchinieć a hido w bližſich pječzich létach wobědnic̄, a dokelž budže w pozdjisim čoſu wobstaranjo wopisow częſcie abo po wobſtojnosczach njemózne, njech nichio njezałomđi, sebi tele wopisna bórzy wobstarac̄.

Zažny započatku zawěſczenja.

Dokelž so wysokoſć invalidskeje renty nic jenož po rjedże mzdy, ale tež po liczbje lét, za kotrež su so pſchinostki dawały, zložuije, je wuzitne, zo so dželaczer ſkerje a ſlepje, po móznoſci hnydom po docpitym 16. lécze, zawěſczi. Tuž starshi, kotsiž džeczi bo wuzbybą dadža, derje cžinja, hdyž z wuzbnym miſchtrrom wuzižnja, zo za njoho po dokonjanym 16. lécze zawěſczenſki pjenjež zapłaciſi.

Dobrowólne wýschéhé záwěscézenjo.

Džélaczer njeje na klasu zwýazany, do kotrejž po swojej zašlužbje skuscha; wón smě ze swojim džélodawarjom, je-li tutón jomu pschitkileny a ſi małomu woprej zwólniwym, wujednacž, zo joho tutón do wýschéhéje klasu záwěscézi. Wézo dyrbi ſo potom wet džélodawarja a džélaczerja wschédnie wýschéhi pschinostk dawačž. Z toho ma džélaczer dobýtk, zo pozdžischo wýschéhu invalidsku rentu doftanje. Tež hospodarjo, kotsiž dyrbja swójich czeladníkow záwěscéz, ſo napominaju, zo bychu jich nic w najniższej, ale w najwyšszej klasu záwěscézili. Za wýschéhé záwěscézenjo létneje wjachy hacž 1 ml. 60 p. abo 2 ml. 60 p., abo 4 ml. wudacž njetrjebaju.

Kelko tydženjski pschinostk wucžini?

Tydženjski pschinostk ſo po połojej wot džélodawarja a po połojej wot džélaczerja placži a wucžini za

1. klasu (hacž do 350 ml. létneje mždy) 14 p.,
2. " (wot 350—550 ml. " ") 20 "
3. " (" 550—850 " " ") 24 "
4. " (pschez 850 ml. " " ") 30 "

Wróćzenjo pschinostkow.

Zapłacżene pschinostk ſo po połojej wróćza, hdyž ſu ſo hižo 5 lét dołho placžile,

a) na żabanjo žónskim wosobam, hdyž ſo woženja, tola ſo radži, zapłacżene pschinostk nie zas žadacž, ale tež po woženjenju w záwěscézenju dale w oſtačž.

b) hdyž záwěscézeni wumru, rentu hiščče njezužiwawſhi; potom ſo zapłacżene pschinostk po połojej wudowje abo mandželskim džecžom, hiščče nic 15 lét starym, wróćza.

Nakhwilne pschetorhnjenjo džéla abo skužby.

Schtóž džélo abo skuzbu nakhwilne pschetorhnje (na pschitkad čeſlojo, murjerjo, ratarſey džélaczerjo atd., kotsiž pola swójich džélodawarjow pschez cyké létu džéla nimaj), drje ſo za tutón prozdný čas záwěscéz njetrjeba; tola ſo radži, zo tež za tutón čas pschinostk dale placži; pschetož čim wjetſha je ſuma pschinostkow, čim wjetſha je pozdžischo renta. Taſte wotwiedzenjo pschinostka paſt je jenož potom dowolene, hdyž kóždokróczne pschetorhnjenjo džéla dléje hacž 4 měsacy njetraje.

Dobrowólne dalsche záwěscézenjo pschi wustupje z džélanskoho abo skužbnoho zwýazka.

Hdyž džélaczer z džélanskoho abo skužbnego zwýazka na pschech wustupi, na pschitkad hdyž ſo wotrocž miſčtr ſejini, abo hdyž ſo skužbna džówka woženi, je jomu dowolene, město zo ſebi hacž doſtał zapłacżene pschinostk wróćcę da, zo dobrowólne w záwěscézenju wofstanje, a to w druhzej klasu; potom dyrbi, ſo roſemi, tydženjski pschinostk cyké ſam placžic, a to na te waſchnjo, zo pódla 20-pjenięžkowſteje marki pschidawansku marku za 8 p. do knižki zaledpi. Teſte dobrowólne záwěscézenjo ſo doſcž porucžecž njemóže. Snadny tydženjski wopor ſo ze starobnej a invalidskej rentu pozdžischo bohacze zaruna.

Pschi spomnjenjo. Zo dyrbja ſo tež ploſkace a rjedžace žony za wěscéz, býrnje jeno jedyn abo por dnow w tydženju w tym abo tamnym domje na džéle byłe, ſnadž wſchudźe znate njebudże. Tym z nich, kotrej w pschichodnym lécze 70. létu pschetorhnja, ſo potajkim starobna renta wupłacži.

„Twoja wola so staní!“

Każ wonka we wiđomnej stwórbje dienia jaſne skłonco woßwęcza horu a doły a wschitko woſraſnia, jutſe val cjemna kurjawa njebo ſakrywa, tak wotměnjeja tež w naſchim žiwienju ſo dny radoſcie a zrudobu, zbožia a niezbožia. Druhdy měniſh, zo, bdn by Bóh eie wěrnie lubował, měl wón vſchęz cykle leto skłonco, zbižo a radoſce ſlací. Ale, Bóh wě ſevie, ſichto tebi tyje. Sklých ſłowa, kotrež něhdyn ſwi. Bernhardus bamjei Innocencij II. piſalſche: „Stanine niezbožio bu mye k zemi ſciſſchčalo, ſtajne zbožio mye vſchęzbehnuto. Boža mudroſć je wschitko tak derje zariadowala, zo tež w naſchim žiwienju dobre a zle ſo wotměnja, tak zo tež niezbožia, město toho zo naš poraža, k tomu ſluža, zo dobre, ſichtož po złym vſchiniidze, ſevje ſebi wařimy; a poſlad na ſubla, kotrejž ſo nadžiamy, poſloži cíelinoſć, kotrejž czerpimy.“

Wokochuj dha ruku Božu, njech žohnuje, njech thoſta!

Czerpjenja młodoho czornoſtego, kotrejž je djesacz ſet hako njewolnik ſlužil.

(Skončenjo.)

Wat jow vſchiniidze Daniel k mužej, kž w horach bydlesche a hdzej ienož ſad a kożace mloko k jědši doſta, dyrbiesche tam djesacz kožow poſcež. Hdzej kožu žanoho mloka njebamahu, dokež njebečku vizi na maſko, bu Daniel za to kórdy krócz ſurowje ſchwikkann. — Zo nieby cíeknyc mohš, bu koždu nóc za kožo ſwojego knjeza vſchimiazanu. — Něk val dyrbiesche Danielowu knjez ze ſwojim zamоjeniom k Mahdiowomu wójsku cíahnyž a Daniel dyrbiesche ſobu. W lěhwoje ſchorje cyka joho knjezowa ſwójsba na jětra. Daniel, kž bě tež ſchorje, bě nuzowanu, wodu z daloka pſchinoſchowacž a to pſhi wulkej horocze.

Hubjeñſcho hiſhčče ſo Donielej zejdze, hdji bu staromu wojaſki pſchedatv. Tón joho husto ſchwifasche a to jónkroč z tajſei hruboſču, zo mloběnec do njemocn podný. W noch wotuežiwschi muhlada, zo je za ſchton pſchimiazanu a zo joho knjez bližko kruče ſvi. Pſhi nim ſeſeſtej hlebij a wulki nôž. Daniel z nohomaj nôž k ſebi ſeže, donž móžesche jón ze zubami pſchiminyž a pſcherézny potom ſwoje zwiaſki. Potom ſtanu, wza knjezowu hlebiju a ſtorci jn jomu do wutroby a ſchije a cíekny.

Za dwaj dnjaj bu doſahnjeny, pſched ſudniſto ſtajenj a k ſmijerczi woſludženj. Nutruje proſcheſche za ſwoje žiwienjo. Joho próftwa ſo muſkyſha, a kypc njewolnikow z Dschidda joho kupy. — Bórzhy na to naſtaji ſo kypc z Danielom a 130 druhimi njewolnikami k czerwjenomu morju, zo by jich tam pſchedał w měſeče Dschidda, hdzej ſu tajſe wki. W měſeče Tokar pſhi czerwjenym morju bu Daniel z druhimi na Iddž ſadženj, zo by w noch ſo dale wjezl. — Tola na druhi džen ranı pýtny a doſahnjy ju ſendželska Iddž. Žendželſenjo pſchimiezechu Daniela do Sueca a tam doſta wón ſwoju ſwobodu. Něk poda ſo do Kairo, hdzej w hofeženiu ſlužesche. Hdji bě ſebi něſchtō vjenjez zaſlužili, woſtědze do Italskeje. W Maſlandže kejzorſki konsul joho do Bajerskeje pôšla, hdzej benediktinscy missionarojo joho w ſwojim domje St. Ottilien pſchimiezechu a joho někto rozwuežuju a na doſtažo ſwiateje ſchczęſenicy pſchihotuja.

P. T.

Katholski měšťanek, wujednač měra.

W Amerických hdež především jenoz indianoři bydlí v lesoch, buchu či, hako so tam Euročenje w posledních letoškých záhydlicích, dale bóle do lešov zahací. Dokelž indianoři so jenoz mot houťov a skotostwa, tež rybovlojenja živja, trjebaja schéroke krajiny za sebie. Tohoždla bě jim amerikanské kniežestwo tak njenowane reservacie psychopokozačo, hdež smědžachu po swojim wašchnju so živicž. Ale houťova njeدامačhe po časlu vjach tajki dobytk a rólnistwu so woni z rědky psychowcja; tuž nasto husto nuza pola nich. A wóhse toho buchu pšež európskich psychézahowarjow a amerikanskich zaſtojníc w wóhse mōžne wašchnjo podežishezowani, wojebaní a psychikrótsheni. Tak potom psychiúdze wulke hubšenstwo na wbohých indianoři; často ani pola wóhse mōžne swojoho prawa ujenamakachu, hacžrunjež běchu tola wóhse krajiny po prawym jich wobſedženstwo.

Tuž zbehachu so z časami indianoři psychézivo swojim podežishezowarjam, zapusečichu plódne krajiny a rubjachu skot a druhé zamoczenje. Buchu drje po wulkim krejpscheleczu zaš změrowani, ale prawdy mało dostachu. Hdyž netk psychézančy missionaro ſt. nim psychiúdzechu, woni z wjetšha z wulkej luboſežu psychézančtwo psychijachu. Dokelž widžachu, zo tucži mužowje wopravdže sprawne z nimi ménja, doverjachu ſo jim vyle. Hdyž nicto džinvojohu indiana spokojicž njezamóži, bu katholski missionar ſt. njomu pósłany. Tak je ſo tež lěta ſtało. W krajinje Pine-Ridge běchu ſo indianoři zbehnyli, zapusečichu plantaze a druhé plódne krajiny a rubjachu, hdež mōžachu. Dokelž chyšche kniežestwo krejpscheleczgo wotwobroczicž, pósłia ſo tam missionar P. Julius, zo by z indijskimi wjerchami, kotsiž běchu zbežk zapocželi, jednač. P. Julius poda ſo do jich lěhva a psychewinujski wóhseleke psychézitnoſež, a wustawski wulke strach, je ſo zbožownje zaš wrócił. Ma to je guvernerzej wozjewiš, zo je dolhe wuražewanje z wjerchami měr. Psihi tym je zhoňiš, zo maja indianoři za to, zo ſu psihi psychopokozaču krajinow wot zaſtojníc wóhse krótsheni, tak zo dyrbja ze swojimi ſtadlami hľodu wumrečž. Woní chyli měr ſejniciž, boja pak ſo swojoho zadžerženja dla wulkoho khostanja. Missionar jich wutrobne proſchesche, zo buchu ſt. wóhse mōžni do Pine-Ridge psychischli a tam swoje ſkórzby wuprajili. Tež psychiūlbi ſiim wodacžo, hdyž ſo podežiunu a ſlubja, zo chcedža zaš poriadne živjenje wjescž. Ma to ſlubichu, zo chcedža do domu missionara psychiūcž, tón ma jich potom najwóhsechomu zaſtojnici ſt. Broke psychedſtajicž, zo buchu swoje ſkórzby wuprajicž mohli. Kaž netk nowiny pišaja, ſu 31 wjerchojo, kotsiž 2000 zaſtujuja, tam psychischli a pod wjedženjom P. Juliusa měr wujednali, dokelž ſo ſkórzby z džela za sprawne spóznaču. Psihez to bu dalsche krejpscheleczgo wotwobroczene a zaš měrnu tuthých krajinach naſtanje.

Kr.

Z Lujzieh a Sakskeje.

Z Budyskina. Tudomny lěkar kniez dr. med. Petr Ducžman, rodž. z Bozanec, ſwyczesche wutoru 9. decembra wažný ſwjedžení. Tón džen bě ſo runje 25 let minylo, zo bu ujenowaný kniez na doktora medicinæ powyšcheny. Hdyž bě potom krótki čas w khorowni w Prahy ſtukoval, bu won po wojny 1866 do Sakskeje powołany a dokonawchi ſwoj nadawk lěkowanja ranjenych zahydlí ſo w Budyskine, hdež netko hižo wjese lět ſpomožnje ſtukuje. Ze wóhselečkých ſtron doſtachu ſo čeſczenomu lěkarjej wutrobne

zbožopšćecja k tomu dneji. Boh spožč jomu swoju pomoc na dalsche mnohe lēta!

— Tudy wumre štětvrteční 11. decembra kniez kantor emer. Nowčij Nowak po krótkej chorosczi, starobu 76 lēt docpiwsczi, a bu póndželu 15. dec. w Budyschinje na Miklawsc̄k hrjebanj. Kniez senior Kuc̄anek z tudomnými kt. duchownými, direktoraj seminara a tachantiskej schule z někotrymi kt. wuc̄erjemi, tež něčto druhich wuc̄erjow a ps̄cezelovojo a znaczi ze wšchelalich serbisc̄ich wosadom běchu ps̄chischi, zo býchu jemu poslednju čeſč wopozazali. Njeboh kniez Nowak narodži so 18. novembra 1814 w Kufowje. W Budyschinje na krajnostawskim seminaru 1838 swoje studije dokonjawschi (našch katholiski seminar bu hake w lēcze 1851 założeny), měješče najprjedy khwili w tachantskej schuli w Budyschinje hako wuc̄er wupomhač̄. W lēcze 1839 joho do Schpitala ps̄chesadžichu, z wotkelz so 1840 hako wuc̄er a organist do Njebjelježic̄ powoła. Tam je hacz̄ do swojoho dosluženja swéru swoje zaſtojnſtvo zaſtawał. Hdyž bě na wotpocžink do Budyschina so podař, poſkiczi so jomu ps̄chi njedostatku wuc̄erjow na khwilne wupomhanjo w Schpitalu, ſtož je tež dobroc̄zivje ps̄chial a dokonjal. Žedyn z joho synow, kniez Jurij Nowak, je hako administrator w Radworju hizo 14. měrca 1887 swojemu nanej do wěcznosće do předka schol. Žena joho džowka je duchowna kniežna Thella w klöſchtrje Marijnej Hwězdže. R. i. p.

— We wobſadženju duchowných městow w našimaj diöcesomaj ſu ſo dalsche ps̄chemenjenja ſtałe abo poſtaſke. Za nowoho fararja w Njebjelježic̄ach je kniez farar Kubasch, dotal farar w Kaltbicach, wuzwoleny a za nowoho fararja w Kalticach kniez Miklawsc̄h Biedrich, dotal administrator w Njebjelježic̄ach. Wobaj kniezaj ſtaj na městno swojoho powołania ſo hizo podařoj. Boh žohnui jejú zaſtup! — Za druhoho dwórskoho předarja je Joho Majestoscz kral Ablert knieza Ferdinandu Fischera, fararja w Mischnje, wuzwolil. Na joho město ps̄chindje na khwili kniez Franc Čzornak, dotal kaplan w Ostriku. Kaž ſo kyschi, zloži kniez Jan Neipert, farar w Chemnicach, z nowym lětom swoje zaſtojnſtvo a poda ſo do wotpocžinka.

— W minjenym thđzenju ſu na tudomným katholiskim wuc̄erſkim seminaru 9 mlođi kt. wuc̄erj pruhowanjo wólbokhmanosće khwalobnje wobſtali. Mjez nimi be jedyn Serb, kt. wuc̄er Biedrich w Zbžeri. — Wulkomu njedostatkej wosebje serbisc̄ich wuc̄erjow ſo ps̄chichodne jutry trochu wotpomha, dokelz tehdom dwaj serbſkaj wuc̄erjaj swoje studije dokonjataj.

Z Radworja. Ps̄chi poſlednim ludiſicženju je ſo w našej wosadže naſicžito:

w Radworju	572	dus̄chow	482	katholisc̄ich	90	Lutherſkich,
w Kamjenej	171	"	103	"	68	"
w Bronju	120	"	97	"	23	"
w Měrkowje	157	"	49	"	108	"
w Lutowęžu	102	"	40	"	62	"
w Boranecach	108	"	73	"	35	"
w Lupoji z Dubrawku	222	"	10	"	212	"
w Khelnje	300	"	123	"	177	"
w Stržiſiſčiu	26	"	18	"	8	"

hromadje 1778 dus̄chow 995 katholisc̄ich 783 Lutherſkich.

Posleňszej wsy jenož ze kſchezenjem a pohrjebam a nam ſluſhatej. Hdyž po ležomnoſežach zaſarowanych liežimy, je 1452 dus̄chow, a to 854 katholisc̄ich

a 598 lutherńskich. A tutym pśchińdu pśchiarowani z lutherńskich wosadow a to
 1. z Nieswacjanskieje w Kąsowje 50 katholickich, w Łuży 26, w Młkach 16,
 w Nowej Wsi 9, w Holeschowskiej Dubrawach 7, hromadze 108 katholickich.
 2. z Klukšanskieje 195 kath. w Zdżeri, Brzemienju, Wulcej Dubrawie a
 Klukšu a 3. z Minakalskieje 15 katholikow. W tojskim 1313 katholikow z wu-
 wzacjom protestantow.

Kr.

Z Jaseńcy. Niedżelu 14. t. m. mějesche tudomna Katholicka Biegada
 pŕenju zhromadziznu we wojsynatym lęcze swojego wobstocja. Na to město-
 pschedsyda S. Just bjesadu wotewriwski spomni, a pśchejelske, dokelz bę zhro-
 madzizna pŕeni króz w nowym salu, krczmarzej M. Janey wutrobnje zbožo,
 czomuż tež zhromadzizna ze sławu pśchihłosowoszcze. Dokelz mějachu jo nowo-
 wólby za pschedsydwo a wubjerk dokoncz, wopominaszcze městopshedsyda naj-
 przedy dotalnho pschedsydu Ml. Czeliu, kotryž je hiszczęce khory a tohodla
 pschedsydwo wjescz nsemóże. Dziwajo na joho wulke zaślužby wo naichu
 bjesadu, kotrež je hało jeje dołslećny pschedsyda sibi dobyle, namjetowacze
 městopshedsyda, zo tydzień jeho za cęstnoho pschedsydu naszczęje bjesady
 pomjenowali. To so jenohłónje pśchija. Pśchi rěčko szczehowachy n ólbach
 wuzwolichu so za pschedsydu Jakub Just z Jaseńcy, za joho naměstnika Młkawskich
 Zarjenk z Czornee, za pišmawiedżera Młchak Lawrik z Chróciec, za knihow-
 nika Jurij Rychtar z Chróciec a za pokładnika Jakub Zynda z Jaseńcy.
 Pschedsyda wupraji swój dżak za wopokazanu lubośc a picija nowe założni-
 stwo, kotrež je hiżo minjene lěto wjedł, a ilubi, zo chce po mójności swoju
 winowatośc czinic. Też druhe sobustawy pschedsydstra swoje założništvo zaśly
 pśchijachu. Za wubjerkownikow wuzwolichu so kk. wuczer Petr Hila z Chró-
 tiec, Młkawskich Lawkus z Luseża, Petr Nowak z Horu, Młkawskich Kubic
 z Horu a Młkawskich Just z Nowej Jaseńcy. Wszych pśchijachu z luboścju
 swoje założništwa. Dale so wubzamku, zo ma tež lětja swiedżen hodownego
 schtoma z wulosowanjom darow so woihyć a ma kózdy, kiz chce so na wu-
 losowanjom wobdżelicz, mjenihi abo wjetichdar (tola nic niże 25 pjeniežkow)
 pśchinieś. Swiedżen wotbudże so yak drugi hodowny swiaty dzen, yak schtworthy,
 niedżelu. Założenisti swiedżen, kąż so postaji, dyrbí do poſta bycz, dokelz po jutraci
 za kózdogo jenak pśchihódne njeje, woſebje za hrajerow džiwadła. Pśchichodna
 zhromadzizna niedżelu 11. januara 1891. M-k.

Z Niebjeležic. Pśchi luduliczenju 1. decembra so wopokaža, zo ma
 nascha wjes w tu khwilu 42 hoſpodaſtrow a 267 wobydlerjow. Z nich
 wuznachu so po wěrywuznacju 231 hało katholick, 35 hało lutherisch a 1 hało
 starokatholicki.

Z Ralbic. Bróstwa, kotrež je niedawno dla wutwarjenja tórmia so
 wozjewita, je hiżo do khwalobnego skutka so pśchelozita: Łazkowska gmejniska
 rada je pŕenje fóry bindarjow darila a sem pśchijowezę dała. Hdzięż je spoczątk,
 tam namaka so tež fóne a budże něčko drugim wſam nalejne, zo wopornu
 myśl Łazkowczenow szczehuja: jim budź dżak za horliwy pśchikkad. — Tako
 druha wjes pśchińdu Ralbic, kotrež su hiżo kamjenje w ſkale zamolwiale. —
 Pśchijowezene kamjenje maja na Czóstęke polu a Bětnarec zahrodze so zestajecz.

Pśchelozizn.

* Hořski cžaſnik w tu khwilu twarja na něži radneje khęże w Filadelfiji w Americh. Tarcz, na kotrež pokazowar hodziny pokazuje, ma

6 metrow (11 łohcji) w pścheręzku a budże w nocy elektryczny rożswietlona. Dokelž je węża jara wysoko, budże ze wschodnich stronow města na czašnik widzecz. Minutowy abo wulkii pokazować je šchtyri metry dolni, mały połtsecza. Zwón, do krohož czašnik bije, waži 50 centnarjow. Za wschodne naczahowanjo tutoho hořskoho czašnika je woſebita parna maschina trébna.

Naležnosće našoho towarzstwa.

Sobustawy na lěto 1890: kk. 486. Jan Pjech z Koslowa, 487. Pětr Šolta z Dobrošic, 488. Michał Łusčanski z Budyšina, 489. Ernst Leňš z Haslowa, 490—492. z Konjec: Michał Čornak, Hana Pjechec, Marija Suchowa, 493—495. z Ralbie: Jakub Nuk, Jakub Manjok, Khata Zarjenkowa, 496. wučeř Miklawš Čoch ze Šunowa, 497. wučeř Pětr Hila z Khróscie, 498. Pětr Rjeda, 499. Jurij Šiman z Wutołčic, 500—502. ze Sernjan: Miklawš Frencl, Madlena Hermanec, Madlena Kralowa, 503. Pětr Šolta z Pěškec, 504. Miklawš Kućank ze Smjerdzaceje, 505. Miklawš Suchi z Różanta, 506. kanonik Jakub Buk, præses konsistoria in Drježdanzach (wot redakcje přehladane kwitowanje), 507. P. A. Ubl, kaplan w Šunowie p. Słankowa w Čechach, 508. kaplan Jakub Rjenč z Budyšina, 509. Miklawš Pjetas z Boranec, 510. Jan Jenich z Khelna, 511. 512. z Bronja: Miklawš Rěček, Miklawš Jurk, 513. Miklawš Bjedrich z Radworja.

Sobustawy na lěto 1889: kk. 645. Pětr Hila, přeni wučeř w Khróscicach, 646. Jurij Šiman z Wutołčic, 647. Madlena Kralowa ze Sernjan.

Na lěto 1888 doplaći: k. 728. Pětr Hila, přeni wučeř w Khróscicach.

Dobrowolne dary za towarzstwo: k. w. M. Č. 1 m. 50 p., za nawěstk 50 p., wot Ralbičanskoho Twarzstwa Serbskich Burow za nawěstki 2 m., k. J. R. 50 p.

Za cyrkej Wutroby Jézusoweje w Baćonju.

Nawdaty kapital a dotal nahromadzena daň wučinjeſtej 105,426 m. — p.

K česci Božej a k spomoženju dušow je dale woprował: r. 1 m.

Hromadze: 105,427 m. — p.

Na nowe piſcele do Baćońskaſke cyrkwy: Dotal hromadze: 5856 m. 19 p. — Dale je so woprowało: z Khróscic 2 m. — Hromadze: 5858 m. 19 p.

Za cyrkwičku s. Józefa w Hajnicach.

Dotal hromadze: 10,817 m. 70 p. — Dale je woprował: r. 1 m.

Hromadze: 10,818 m. 70 p.

Na wudačo Nowoho Zakonja

su darili: njemjenowany 50 p., z Khelna 1 m., njemjenowany 1 m.

Za serbski seminar w Prazy: Dar katholskeje bjesady we Lazku 15 m., přez k. fararja Filipa Rězaka 3 m.

Zaplać Bóh wšem dobroćerjam!

Listowanjo. M. N. Sym dostał; budže 5. wulkoho rózka. — P. A. U. Posylku sym dostał. Krajana séelu. Wutrobný džak. Strowe swjate dny.

Krajjan

katholska protyka za Hornju Lužicu

na lěto

1891

je wuschoł a w expedicijach „Katholoskoho Poſoła” a pola klamarjow za 25 p. na pſchedan.

Wszichtkim, kotliž maja nasche akcije, wozjewjam, zo móža hacž do 1. januara sebi ke mni po dan pſchiniež.

Wučeř Jurij Schewcik,
piſmawjedzjer Twarzstwa Serbskich Burow.

**Cowarſtwo Šerbskich Burow za Njebjelčansku wosadu
a wokolinu**

změje 3. dženja hodow popołdnju w 4 hodjinach w Kraliec hoscjenecu w Šerbskich Passicach zhromadžiznu.

Dženjski porjad: Rozprawa. Zlicžbowanjo. Skazanjo hnojow.
Wo nadobny wopht prosh všechedsnydšto.

Wjeledostojnomu knjezej

faranjej Kubaſej w Njebjelčicach

wuprajamy při joho wotkhadze z Ralbičanskeje wosady **naj-wutrobnisi džak** za wšitku nam wopokazanu přečelnosć a starosćiwość w našich šulskich naležnosćach.

Karl Wjeńka, wučer w Róžeńce.

Jurij Šewčik, wučer w Ralbicach.

Miklawš Čoch, wučer w Šunowje.

Zjawny džak.

Knjezej administratorej **Filipej Rězakej**, kotryž je hako naš přeni missionski duchowny wjac lět porjadne Bože služby w naší cyrkwi dzeržał a tak lubje za nas so starał, wuprajamy za wšu joho prócu a swěru najwutrobnisi džak. Bóh zaplać jomu wše nam wopokazane dobroty z najbohatšim žohnowanjom w joho nowym powołaniu!

Baćońscy kemſerjo.

Zjawny džak.

Hdyž sym z Bożej powocu swoje ze straſčnym wóhnjom znicžene tworjenja zaſy natwaris, wuprajam tudy wſchitkim, kofsiž su z darami, fórami a woſebje rucžnym dželom mje podpjerali, swój najwutrobnischi džak. Zaplaćž jím Bóh z czaſnym a węcznym žohnowanjom!

Petr Smola w Nukniciach.

Be Špitasa. Hdyž je naši dotalny administrator, wjeledostojny knjez Jan Nowak, naš wopuschčík, mamy to za swoju winowatoſć, zo jomu tudy zjawenie swój nutrny džak wuprajimy. Wón je pola naš wjac lět z wulkej prócu skutkowaſ; wón bě njewuſtawacy w Bożej ſlužbje, w ſlowie Božim a ſpowiednym stole, z kóždym ménjesche z prawdu a starasche ſo za lhuďich a khorých. Tele wulke dobroty jomu njemóžem zaplaćž a proſhym toho dala Boha, zo by Bóh jomu něhdyn w njebjescach to mytowaſ. Voruežam ſo do joho Božich mſchow a pacžeri, tež my čcemy za njoho proſhez, a wón wofstanje w našim wopomnječzu.

J. Š. w mjenje druhich ſobu-wosadnych.

Š Dokelž dlejši nastawki naſtupach „Zawěſczenjo“ do džensniſchego čiſla dytkyſeſte, njeje možno bylo, „Wopſhijeczo“ a pſchispomnjenja za tutón letnik w prawym čaſu w čiſteču dokonječ; tuž podamý je k přenjemu čiſlu letnika 1891.

Ejſiſtej Smolerjec knihičiſčeſteńje w macžlejnym domje w Budyschinje.